

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + Refrain from automated querying Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Educt 1118.90.436

Harbard College Library

FROM

THE ESTATE OF

PROFESSOR E. W. GURNEY

(Class of 1852)

Received 3 May, 1899

02091

Sousa C. 1712 per.

16 Chestine

RAGIO

Layerweatter !!.

.

GREEK READER.

CONSISTING OF SELECTIONS FROM

XENOPHON, PLATO, HERODOTUS, AND THUCYDIDES.

With Notes

ADAPTED TO THE REVISED AND ENLARGED EDITION OF GOODWIN'S GREEK GRAMMAR,

AND COPPERPLATE MAPS.

EDITED BY

WILLIAM W. GOODWIN, Ph.D., LL.D., ELIOT PROFESSOR OF GREEK LITERATURE IN HARVARD COLLEGE.

REVISED AND ENLARGED EDITION.

BOSTON, U.S.A.:
PUBLISHED BY GINN & COMPANY.
1890.

Educt 1118,90,436

HARVARD COLLEGE LIBRARY FROM THE LOTATE OF PROFESSOR L. W. GURNEY MAY'S, Inc.

Entered according to Act of Congress, in the year 1877.

BY WILLIAM W. GOODWIN,
in the Office of the Librarian of Congress, at Washington.

Typography by J. S. Cushing & Co., Boston, U.S.A.

Presswork by Ginn & Co., Boston, U.S.A.

PREFACE TO THE FIRST EDITION.

This Reader is designed to supply an equivalent for Xenophon's Anabasis, which is now almost universally read in preparation for American colleges. It surely needs no argument to show that a better knowledge even of the elements of a language is gained from a variety of styles than from a single author, or that even the briefest course of reading is the better for exhibiting the higher qualities of the literature which it represents. The fact that the Anabasis is accessible in carefully prepared editions has given it a prominence in our schools which neither its literary merit nor its historic importance could justly claim; and its exclusive reign has not been without its injurious effect on our scholarship.

Xenophon and Herodotus are perhaps the only strictly classic prose-writers of Greece who can be studied with success by beginners, except in selected passages. Demosthenes and Thucydides are by no means as well adapted as Cicero and Caesar to the attainments of young students; and Plato must be divested, to a great extent, of his philosophic robes before he can enter our schoolrooms. It will therefore surprise no one that so large a part of the present work is given to Xenophon and Herodotus.

We have attempted to select characteristic passages from

the four authors included in the work, and at the same time to admit nothing which a diligent scholar cannot reasonably be expected to master in the first two years of his Greek studies. We have given the Third and Fourth books of the Anabasis entire, as being the most interesting part of the Retreat of the Ten Thousand, and as admirably adapted by its simplicity of style for elementary drill. Then follows the greater part of the Second Book of the Hellenica, describing the capture of Athens by the Spartan Lysander, the tragic end of the long Peloponnesian war in the destruction of the Piraeus and of the Long Walls of Athens — the pride of Themistocles and Pericles — to the insulting music of flutes, the odious rule of the Thirty Tyrants, with the expulsion of the oligarchy and the restoration of the democracy by Thrasybulus and his band of exiled patriots from Phyle; to which are added the last sections of the Hellenica, describing the battle of Mantinea and the death of Epaminondas.

Next comes the first chapter of the Memorabilia, giving the character of Socrates as drawn by Xenophon, followed by the last section of the same work. The short extracts from Plato which follow consist of the final address of Socrates to his judges from the Apology, and the narrative part of the Phaedo describing the last hours of the great philosopher.

The selections from Herodotus are in four parts. The first contains the account of the invasion of Darius and the battle of Marathon. The three others contain the most important passages in the Seventh and Eighth books, forming a continuous account of the invasion of Xerxes,—the pomp of the Great King's preparation; the march of the mighty host from Asia to Greece, including bridging

the Hellespont and cutting the canal through Athos; the preparations of the terrified Greeks; the wisdom of the Delphic oracle and the craft of Themistocles; the battles of Thermopylae, Artemisium, and Salamis; and finally the ignominious retreat of Xerxes from Salamis to Asia. The campaign of Mardonius in the following year, with the battles of Plataea and Mycale, is omitted for want of space. In thus condensing two long books of Herodotus into so small a compass, great pains have been taken to avoid abrupt transitions; and often single sentences have been taken from a chapter to keep up the continuity of the narrative. It is hoped that the wonderful story of the campaign of Xerxes has thus been presented to the pupil in greater vividness and completeness than it could have been by detached extracts.

The passage from Thucydides has been abridged by omitting the speeches, and such parts of the narrative as are not essential to the main account. As there is no continuous passage of this length in Thucydides which does not contain difficulties of construction or style too great for beginners, occasional liberties have been taken in omitting sentences or even clauses which are not essential to the story, simply to avoid difficulties. There is perhaps no other part of Thucydides from which so simple a narrative passage of equal interest with this story of Pylus could have been taken.

Although this Reader is especially designed for those who are preparing for college, with a view of giving them the best material afforded by the Greek literature to enliven the course of their earlier studies, it is yet hoped that it may be of use also to those whose study of Greek must be confined to the school or academy. It is especially

hard for such persons to spend a year or more in reading Greek, but to see nothing except the Anabasis,—a story of an expedition saved from oblivion chiefly by a skilful retreat,—when the great deeds of Marathon, Thermopylae and Salamis, Leonidas and his Three Hundred, Miltiades, Themistocles, Aristides, Socrates, and Epaminondas are equally within their reach. For such, and indeed for all who may use the work, we desire that it may "enlarge and not belittle the notion of what a classic language and literature mean. The best justification of classical study, after all, is not its value as a means of mental discipline, but that it combines that discipline with some guiding of the mind towards the higher interpretation of history and the deeper lessons of human life."

The notes make no pretension to learning, and aim merely at aiding beginners in laying a solid foundation for future scholarship. The grammatical aid is given chiefly in the form of references, in which alone it can be systematic. No notes can supply all the collateral information needed for the full understanding of an ancient historian. Constant reference should be made to a classical dictionary and to some Greek history. It may be too much to expect of school-boys in these days that they should read a history like that of Grote; but we cannot too strongly recommend all who wish to catch the true spirit of the history they are studying, to read Grote's graphic account of the Persian wars with Herodotus, his story of Pylus and Cleon with Thucydides, and his chapters on the Thirty Tyrants and on Epaminondas with Xenophon's Hellenica. Many parts too of his chapter on Socrates (in vol. viii.) would be appreciated by every thoughtful reader of the extracts here made from the Memorabilia and from Plato. We

believe, further, that the time spent in reading these chapters of Grote would be more than saved by their aid as a commentary to the Greek text, while the increased interest which they would awaken might often change the study from a task to a pleasure.

It is of course impossible in notes like these to give special credit for every remark which is wholly or partly borrowed. We must therefore express, once for all, our obligations to the long and familiar line of commentators on Xenophon, Herodotus, Thucydides, and Plato; and last, not least, to Grote, from whose notes many valuable hints have been derived which could not be acknowledged by quotation-marks. The maps at the end of the volume are chiefly copied from larger maps in Kiepert's "Atlas von Hellas."

No Poetry has been added to this Reader, partly because the masterpieces of Greek Poetry are nearly all accessible in a convenient form, but chiefly because no ancient poetry is so well adapted to the minds of youth as the Homeric poems, which every scholar should carry with him to college without abridgment. One great advantage of the extended course of preparatory study which, it is to be hoped, all our best colleges will soon expect of those who intend to be classical scholars will be the more thorough acquaintance with Homer which young men will thereby gain before they enter college.

In the extracts from Xenophon, the chapters and sections are numbered as they are in recent editions. The other selections are divided into new sections as they stand, and numbered accordingly. In all cases (except in Plato), the numbers of the original chapter and section with which the right-hand page ends are given at the top of the page.

No special lexicon is added to the volume, partly from the impossibility of making a really complete small lexicon to such a variety of authors, but chiefly from the belief that the use of a partial lexicon is injurious to sound scholarship. We do not refer to such special works as are really more full than a general lexicon, which are often invaluable in reading a difficult author; but to such imperfect glossaries as are sometimes expected at the end of a Greek Reader. The abridgment of Liddell and Scott's Greek-English Lexicon, which admirably combines convenience in size with completeness and exactness in definitions, is now so easily accessible, that all difficulty in this respect is happily removed.

THE EDITORS.

CAMBRIDGE, MASS., July, 1871.

PREFACE TO THE SECOND EDITION.

THE first edition of this Reader, which was published in 1871, was prepared by the undersigned and the Rev. Joseph H. Allen of Cambridge, Mass. The Preface to that edition, which is here reprinted without change, shows the general plan of the work and the purposes at which it aimed. In the present edition the First and Second Books of the Anabasis have been substituted for the Third and Fourth, and the notes on the Anabasis here given contain more than twice as much matter as those belonging to the same amount of text in the former edition. This change has been made in deference to the opinion of many practical teachers, whose views on the nature of a commentary intended for beginners seemed to the Editor entitled to the highest respect. It will be seen that the notes on the First Book of the Anabasis, which it is assumed will be used for giving pupils a solid foundation in the general principles of Greek Syntax, are especially copious; while those on the Second Book of the Anabasis, like those on the following extracts, are written for pupils who are supposed to have mastered the rudiments. In the opinion of the Editor, it is highly desirable to use as small a portion as possible of the classic literature as a corpus vile for the

more minute dissection, and to enable pupils at the earliest possible moment to read Greek and Latin with an appreciative mind. The notes on the Anabasis have been prepared in great part by my colleague, Professor John W. White, with whose "First Lessons in Greek" the students of this Reader have, it is hoped, already become acquainted. The notes on the remainder of the work are, with few changes, the same as those which appeared in the former edition. A map designed to illustrate the Anabasis, copied chiefly from Kiepert's map in Rehdantz's Anabasis (1873), has been added in this edition.

W. W. GOODWIN.

HARVARD COLLEGE, March, 1877.

CONTENTS.

	XENOPHON.	
I.	Anabasis, Books I. and II	Page 1
II.	FALL AND RESTORATION OF ATHEMS	61
III.	THE BATTLE OF MANTINEA	86
IV.	Character of Socrates	90
	PLATO.	
I.	SOCRATES BEFORE HIS JUDGES	96
II.	THE DEATH OF SOCRATES	101
	HERODOTUS.	
I.	INVASION OF GREECE BY DARIUS	112
II.	MARCH OF XERXES: PREPARATIONS OF THE GREEKS .	120
111.	THE PASS OF THERMOPYLAE	136
IV.	ARTEMISIUM: MARCH OF XERXES TO ATHENS: SALAMIS:	
	RETREAT OF XERXES TO ASIA	156
	THUCYDIDES.	
Pyli	US AND SPHACTERIA	192
Noti	es	-159
PARA	LLEL REFERENCES	160

TABLE OF DATES .

XENOPHON.

I. ANABASIS.

BOOK FIRST.

Ι. Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παίδες δύο, πρεσβύτερος μεν 'Αρταξέρξης, νεώτερος δε Κυρος. έπελ δὲ ἠσθένει Δαρείος καὶ ὑπώπτευε τελευτὴν τοῦ βίου, ἐβούλετο τω παίδε αμφοτέρω παρείναι. 3. ὁ μεν οὖν πρεσβύτερος παρών ετύγχανε. Κύρον δε μεταπέμπεται άπο τής άργης ης αυτον σατρώπην εποίησε, καὶ στρατηγον δε αυτον απέδειξε πάντων όσοι είς Καστωλοῦ πεδίον αθροίζονται. αναβαίνει οὐν ὁ Κυρος λαβων Τισσαφέρνην ώς φίλον, καὶ των Έλλήνων δε έχων όπλίτας ανέβη τριακοσίους, άρχοντα δε αυτών Εενίαν Παρρώσιον. 3. επεί δε ετελεύτησε Δαρείος καὶ κατέστη είς την βασιλείαν 'Αρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τον Κύρον προς τον άδελφον ώς έπιβουλεύοι αὐτῷ. ὁ δὲ πείθεταί τε καὶ συλλαμβάνει Κῦρον ώς αποκτενών ή δε μήτηρ έξαιτησαμένη αυτον αποπέμπει πάλιν έπὶ τὴν ἀρχήν. 4. ὁ δ' ὡς ἀπῆλθε κινδυνεύσας καὶ ατιμασθείς, βουλεύεται όπως μήποτε έτι έσται έπὶ τώ άδελφώ, άλλ', ην δύνηται, βασιλεύσει άντ' εκείνου. Παρύσατις μεν δη ή μήτηρ ύπηρχε τω Κύρω, φιλούσα αὐτον μαλλον ή του βασιλεύοντα 'Αρταξέρξην. 5. δστις δ' άφικυείτο των παρά βασιλέως πρός αυτόν, πάντας ούτω διατιθεις απεπέμπετο ώστε αυτώ μαλλον φίλους είναι ή βασιλεί. καὶ τῶν παρ' ἐαυτῷ δὲ βαρβάρων ἐπεμελεῖτο ὡς πολεμεῖν τε ίκανοὶ είησαν καὶ εὐνοϊκῶς ἔχοιεν αὐτῷ. 6. τὴν δὲ Ἑλληνικήν δύναμιν ήθροιζεν ώς μάλιστα έδύνατο επικρυπτόμενος, όπως ότι απαρασκευότατον λάβοι βασιλέα. ώδε οθυ έποιείτο την συλλογήν. όπόσας είχε φυλακάς έν ταις πόλεσι, παρήγγειλε τοις φρουράργοις έκαστοις λαμβάνειν ανδρας Πελοποννησίους ότι πλείστους καὶ βελτίστους, ώς επιβουλεύουτος Τισσαφέρνους ταις πόλεσι. και γαρ ήσαν αί Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρνους το άρχαιον έκ βασιλέως δεδομέναι, τότε δ' άφειστήκεσαν προς Κύρον πάσαι πλην Μιλήτου τ. έν Μιλήτφ δε Τισσαφέρνης προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους, ἀποστήναι πρὸς Κῦρον, τοὺς μεν αυτών απέκτεινε τους δ' έξέβαλεν. ό δε Κύρος, ύπολαβων τους φεύγοντας, συλλέξας στράτευμα επολιόρκει Μίλητον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ ἐπειρατο κατώγειν τους έκπεπτωκότας. και αυτη αυ άλλη πρόφασις ην αυτώ του άθροίζειν στράτευμα. 8. προς δε βασιλέα **ν**έμπων ήξίου άδελφος ών αυτού δοθήναι οί ταύτας τὰς πόλεις μαλλον ή Τισσαφέρνην ἄρχειν αὐτῶν, καὶ ή μήτηρ συνέπραττεν αὐτῷ ταῦτα· ώστε βασιλεὺς τὴν μὲν πρὸς έαυτον έπιβουλην ούκ ησθάνετο, Τισσαφέρνει δε ένόμιζε πολεμούντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν. ὥστε ούδεν ήχθετο αὐτῶν πολεμούντων. καὶ γὰρ ὁ Κῦρος ἀπέπεμπε τους γιγνομένους δασμούς βασιλεί έκ των πόλεων ων Τισσαφέρνης ετύγχανεν έχων. 9. άλλο δε στράτευμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερρονήσω τῆ καταντιπέρας 'Αβύδου τόνδε του τρόπου. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγάς ην. τούτφ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἡγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς. ὁ δὲ λαβῶν τὸ χρυσίον στράτευμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων, καὶ ἐπολέμει ἐκ Χερρονήσου όρμωμενος τοις Θραξί τοις ύπερ Ελλήσποντον οἰκοῦσι, καὶ ἀφέλει τοὺς Ελληνας · ὅστε καὶ χρήματα συνεβάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφὴν τῶν στρατιωτῶν αἱ Έλλησποντιακαὶ πόλεις έκουσαι, τουτο δ' αὐ ούτω τρεφόμενον ελάνθανεν αὐτῷ τὸ στράτευμα. 10. Αρίστιππος δε ό Θετταλός ξένος ων ετύγχανεν αὐτώ, καὶ πιεζόμενος ὑπὸ των οίκοι άντιστασιωτών έρχεται πρός του Κύρου και αίτει αύτον είς δισχιλίους ξένους καὶ τριών μηνών μισθον, ώς ούτω περιγενόμενος αν των άντιστασιωτών. ό δε Κύρος δίδωσιν αύτω είς τετρακισχιλίους καὶ εξ μηνών μισθον, καὶ δείται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλῦσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας πρὶν αν αντώ συμβουλεύσηται. ούτω δε αν τὸ ἐν Θετταλία ἐλώνθανεν αὐτῷ τρεφόμενον στράτευμα. 11. Πρόξενον δε τον Βοιώτιον ξένον όντα αὐτῷ ἐκέλευσε λαβόντα ανδρας ότι πλείστους παραγενέσθαι, ώς είς Πισίδας βουλόμενος στρατεύεσθαι, ώς πρώγματα παρεχόντων των Πισιδών τη έαυτου χώρα. Σοφαίνετον δε τον Στυμφάλιον καὶ Σωκράτην τὸν 'Αχαιὸν, ξένους ὅντας καὶ τούτους, εκέλευσεν ανδρας λαβόντας ελθείν ότι πλείστους, ώς πολεμήσων Τισσαφέρνει σύν τοις φυγάσι των Μιλησίων. καὶ ἐποίουν ούτως ούτοι.

ΙΙ. 'Επεὶ δ' εδόκει ήδη πορεύεσθαι αὐτῷ ἄνω, την μὲν πρόφασιν ἐποιεῖτο ὡς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε βαρβαρικὸν καὶ τὸ 'Ελληνικόν. ἐνταῦθα καὶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ λαβόντι ήκειν ὅσον ἢν αὐτῷ στράτευμα, καὶ τῷ 'Αριστίππῳ συναλλαγέντι πρὸς τοὺς οἴκοι ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτὸν ὁ εἶχε στράτευμα καὶ Ἐενίᾳ τῷ 'Αρκάδι, ὸς αὐτῷ προειστήκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ, ήκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄνδρας πλην ὁπόσοι ἱκανοὶ ἡσαν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν. 2. ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκοῦντας, καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς, εἰ καλῶς καταπράξειεν ἐφ' ἃ ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσασθαι πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε. οἱ δὲ ἡδέως ἐπείθοντο · ἐπίστευον γὰρ

αὐτῷ καὶ λαβόντες τὰ ὅπλα παρῆσαν εἰς Σάρδεις.

3. Εενίας μὲν δὴ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων λαβῶν παρεγένετο εἰς Σάρδεις ὁπλίτας εἰς τετρακισχιλίους, Πρόξενος δὲ παρῆν ἔχων ὁπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυμνῆτας δὲ πεντακοσίους, Σοφαίνετος δὲ ὁ Στυμφάλιος ὁπλίτας ἔχων χιλίους, Σωκράτης δὲ ὁ ᾿Αχαιὸς ὁπλίτας ἔχων ὡς πεντακοσίους, Πασίων δὲ ὁ Μεγαρεὺς τριακοσίους μὲν ὁπλίτας, τριακοσίους δὲ πελταστὰς ἔχων παρεγένετο ἡν δὲ καὶ οὖτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευομένων. 4. οὖτοι μὲν εἰς Σάρδεις αὐτῷ ἀφίκοντο. Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα, καὶ μείζονα ἡγησάμενος εἶναι ἡ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευὴν, πορεύεται ὡς βασιλέα ἡ ἐδύνατο τάχιστα ἰππέως ἔχων ὡς πεντακοσίους. 5. καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ, ἐπεὶ ἡκουσε Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρεσκευάζετο.

Κύρος δὲ ἔχων οθς εἴρηκα ώρμᾶτο ἀπὸ Σάρδεων· καὶ έξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμούς τρεῖς παρασάγγας εἶκοσι καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμόν. τούτου τὸ εὖρος δύο πλέθρα · γέφυρα δὲ ἐπῆν ἐζευγμένη πλοίοις ἐπτά. 6. τοῦτον διαβάς έξελαύνει διά Φρυγίας σταθμον ένα παρασάγγας όκτω είς Κολοσσας, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἐπτά· καὶ ήκε Μένων ὁ Θετταλὸς ὁπλίτας ἔχων χιλίους καὶ πελταστας πεντακοσίους, Δόλοπας και Αινιανας και 'Ολυνθίους. 7. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας είκοσιν είς Κελαινάς, της Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα Κύρω βασίλεια ἢν καὶ παράδεισος μέγας άγρίων θηρίων πλήρης, α έκεινος έθήρευεν άπὸ ἵππου, ὁπότε γυμνάσαι βούλοιτο έαυτόν τε καὶ τοὺς ίππους. διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου ρει ο Μαίανδρος ποταμός · αί δὲ πηγαὶ αὐτοῦ είσιν ἐκ τῶν βασιλείων · ῥεῖ ANAB. 1, II.]

δὲ καὶ διὰ τῆς Κελαινών πόλεως. 8. ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασίλεια έν Κελαιναίς έρυμνα έπλ ταίς πηγαίς τοῦ Μαρσύου ποταμοῦ ὑπὸ τἢ ἀκροπόλει · ῥεῖ δὲ καὶ οὖτος διὰ τῆς πόλεως καὶ ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαίανδρον· τοῦ δὲ Μαρσύου τὸ εὖρός ἐστιν εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν. ἐνταῦθα λέγεται 'Απόλλων εκδείραι Μαρσύαν, νικήσας ερίζοντά οί περί σοφίας, και τὸ δέρμα κρεμάσαι ἐν τῷ ἄντρῷ ὅθεν αί πηγαί· διὰ δὲ τοῦτο ὁ ποταμὸς καλεῖται Μαρσύας. 9. ἐνταῦθα Εέρξης, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ήττηθεὶς τῆ μάχη άπεχώρει, λέγεται οἰκοδομήσαι ταῦτά τε τὰ βασίλεια καὶ την Κελαινών ἀκρόπολιν. ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος ἡμέρας τριάκουτα · καὶ ήκε Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος φυγάς έχων όπλίτας χιλίους καὶ πελταστὰς Θράκας ὀκτακοσίους καὶ τοξότας Κρήτας διακοσίους. Τμα δε καὶ Σωσις παρήν ό Συρακόσιος έχων όπλίτας τριακοσίους, καὶ Σοφαίνετος • Αρκας έχων όπλίτας χιλίους. και ένταθθα Κυρος έξέτασιν καὶ ἀριθμον τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ ἐγένοντο οἱ σύμπαντες ὁπλίται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταί δε άμφι τους δισχιλίους. 10. έντευθεν έξελαύ νει σταθμούς δύο παρασώγγας δέκα είς Πέλτας, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθ' ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς ἐν αίς Εενίας ό 'Αρκάς τὰ Λύκαια ἔθυσε καὶ ἀγῶνα ἔθηκε · τὰ δὲ ἄθλα ήσαν στλεγγίδες χρυσαί · έθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος. εντεύθεν έξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δώδεκα είς Κεραμων άγοραν, πόλιν οἰκουμένην, έσχάτην προς τη Μυσία χώρα. 11. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγης τριάκοντα είς Καΰστρου πεδίου, πόλιν οἰκουμένην. ένταῦθ' ἔμεινεν ἡμέρας πέντε· καὶ τοῖς στρατιώταις ώφείλετο μισθός πλέον ή τριών μηνών, καὶ πολλάκις ἰόντες ἐπὶ τας θύρας απήτουν. ό δε έλπίδας λέγων διηγε, και δηλος ην ανιώμενος οὐ γὰρ ην πρὸς τοῦ Κύρου τρόπου ἔχοντα

μη ἀποδιδόναι. 13. ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ή Συεννέσιος γυνη τοῦ Κιλίκων βασιλέως παρά Κῦρον καὶ ἐλέγετο Κύρφ δουναι χρήματα πολλά. τη δ' ουν στρατιά τότε ἀπέδωκε Κύρος μισθον τεττάρων μηνών. είχε δε ή Κίλισσα καὶ φύλακας περὶ αύτην Κίλικας καὶ 'Ασπενδίους · έλέγετο δὲ καὶ συγγενέσθαι Κύρον τη Κιλίσση. 13. εντεύθεν δε εξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα είς θύμβριον, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἢν παρὰ τὴν όδον κρήνη ή Μίδου καλουμένη του Φρυγών βασιλέως, έφ' η λέγεται Μίδας του Σάτυρου θηρεύσαι οίνω κεράσας αὐτήν. 14. εντεύθεν εξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα είς Τυριαίου, πόλιν οἰκουμένην. ἐνταῦθα ἔμεινεν ήμέρας τρείς. καὶ λέγεται δεηθήναι ή Κίλισσα Κύρου επιδείξαι το στράτευμα αυτή. βουλόμενος ουν επιδείξαι, εξέτασιν ποιείται έν τῷ πεδίω τῶν Ελλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. 15. ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ελληνας, ὡς νόμος αὐτοῖς είς μάχην, οθτω ταχθήναι καὶ στήναι, συντάξαι δ' εκαστον τους έαυτου, ετάγθησαν ουν επί τεττάρων είχε δε το μεν δεξιον Μένων και οι συν αυτώ, το δε ευώνυμον Κλέαρχος καὶ οἱ ἐκείνου, τὸ δὲ μέσον οἱ ἄλλοι στρατηγοί. 16. ἐθεώρει οὖν ὁ Κῦρος πρώτον μὲν τοὺς βαρβάρους · οἱ δὲ παρήλαυνον τεταγμένοι κατ' ίλας καὶ κατὰ τάξεις · εἶτα δὲ τοὺς Ελληνας, παρελαύνων έφ' άρματος καὶ ἡ Κίλισσα έφ' άρμαμάξης. είχον δὲ πάντες κράνη χαλκά καὶ χιτώνας · · · · φοινικοῦς καὶ κυημίδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας. 17. ἐπειδη δὲ πάντας παρήλασε, στήσας τὸ ἄρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγρητα τον έρμηνέα παρά τους στρατηγούς των Έλλήνων εκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὅπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. οἱ δὲ ταῦτα προείπον τοις στρατιώταις και έπει έσιίλπιγξε, προβαλλόμενοι τά όπλα επήεσαν. εκ δε τούτου θαττον προϊόντων συν κραυγή,

άπο του αυτομάτου δρόμος έγένετο τοις στρατιώταις έπὶ τας σκηνάς. 18. των δε βαρβάρων φόβος πολύς, και ή τε Κίλισσα ἔφυγεν ἐπὶ τῆς άρμαμάξης καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς καταλιπόντες τὰ ώνια έφυγον οι δὲ Ελληνες σὺν γέλωτι έπὶ τὰς σκηνὰς ἡλθον. ἡ δὲ Κίλισσα ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος έθαύμασε. Κῦρος δὲ ήσθη του έκ των Ελλήνων είς τους βαρβάρους φόβον ίδων. 19. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἶκοσιν είς Ἰκόνιου, της Φρυγίας πόλιν έσγάτην. ένταθθα έμεινε τρείς ήμέρας. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ της Λυκαονίας σταθμούς πέντε παρασάγγας τριάκοντα. ταύτην την χώραν έπέτρεψε διαρπάσαι τοις Ελλησιν ώς πολεμίαν οὐσαν. 20. εντεύθεν Κύρος την Κίλισσαν είς την Κιλικίαν αποπέμπει την ταχίστην όδον και συνέπεμψεν αυτή στρατιώτας οθς Μένων είχε καὶ αὐτόν. Κῦρος δὲ μετὰ τῶν ἄλλων έξελαύνει διὰ Καππαδοκίας σταθμούς τέτταρας παρασάγγας είκοσι καὶ πέντε πρὸς Δάνα, πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς ἐν ῷ Κύρος απέκτεινεν άνδρα Πέρσην Μεγαφέρνην, φοινικιστην βασίλειον, καὶ ἔτερόν τινα τῶν ὑπάρχων δυνάστην, αἰτιασάμενος επιβουλεύειν αυτώ. 21. εντεύθεν επειρώντο είσβιίλλειν είς την Κιλικίαν ή δε είσβολη ην όδης άμαξιτος ορθία ἰσχυρῶς, καὶ ἀμήχανος εἰσελθεῖν στρατεύματι εἶ τις έκωλυεν. έλέγετο δε και Συέννεσις είναι έπι των άκρων φυλάττων την είσβολήν· διὸ έμειναν ήμέραν εν τῷ πεδίφ. τη δ' ύστεραία ήκεν άγγελος λέγων ότι λελοιπώς είη Συέννεσις τὰ ἄκρα, ἐπεὶ ἦσθετο ὅτι τὸ Μένωνος στράτευμα ἦδη έν Κιλικία ήν είσω των ορέων, καὶ ὅτι τριήρεις ήκουε περιπλεούσας ἀπ' Ἰωνίας εἰς Κιλικίαν Ταμῶν ἔχοντα τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύρου. 22. Κῦρος δ' οὖν ἀνέβη έπὶ τὰ ὄρη οὐδενὸς κωλύοντος, καὶ είδε τὰς σκηνὰς οῦ οί

Κίλικες εφύλαττον, εντεύθεν δε κατέβαινεν είς πεδίον μέγα καὶ καλὸν, ἐπίρρυτον, καὶ δένδρων παντοδαπῶν σύμπλεων καὶ άμπέλων τολύ δε καὶ σήσαμον καὶ μελίνην καὶ κέγχρον καὶ πυρούς καὶ κριθώς φέρει. ὅρος δ' αὐτὸ περιέχει όχυρου καὶ ύψηλου πάντη έκ θαλάττης εἰς θάλατταν. 23. καταβάς δε διὰ τούτου τοῦ πεδίου ήλασε σταθμούς τέτταρας παρασύγγας πέντε καὶ εἶκοσιν εἰς Ταρσούς, τῆς Κιλικίας πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. ἐνταῦθα ἦσαν τὰ Συεννέσιος βασίλεια τοῦ Κιλίκων βασιλέως διὰ μέσου δὲ της πόλεως ρεί ποταμός Κύδνος όνομα, εὖρος δύο πλέθρων. 24. ταύτην την πόλιν έξέλιπον οἱ ένοικοῦντες μετά Συεννέσιος είς χωρίον όχυρον έπι τὰ όρη, πλην οί τὰ καπηλεία έχοντες · έμειναν δε καὶ οί παρὰ τὴν θάλατταν οἰκοῦντες έν Σόλοις καὶ έν Ἰσσοίς. 25. Ἐπύαξα δὲ ή Συεννέσιος γυνη προτέρα Κύρου πέντε ημέραις είς Ταρσούς αφίκετο. έν δὲ τῆ ὑπερβολῆ τῶν ὀρέων τῶν εἰς τὸ πεδίον δύο λόχοι τοῦ Μένωνος στρατεύματος ἀπώλοντο · οἱ μὲν ἔφασαν άρπάζοντάς τι κατακοπηναι ύπο των Κιλίκων, οι δε ύπολειφθέντας καὶ οὐ δυναμένους εύρεῖν τὸ ἄλλο στρώτευμα ούδε τὰς όδοὺς είτα πλανωμένους ἀπολέσθαι ήσαν δ' οὖν ούτοι έκατον όπλίται. 26. οί δ' άλλοι έπεὶ ήκον, τήν τε πόλιν τους Ταρσούς διήρπασαν, δια τον όλεθρον των συστρατιωτών δργιζόμενοι, καὶ τὰ βασίλεια τὰ έν αὐτῆ. Κύρος δε επεί είσήλασεν είς την πόλιν, μετεπέμπετο τον Συέννεσιν προς έαυτόν ο δ' ούτε πρότερον ούδενί πω κρείττονι ξαυτου είς χείρας έλθειν έφη, ούτε τότε Κύρφ ίεναι ήθελε, πρὶν ή γυνη αὐτον ἔπεισε καὶ πίστεις ἔλαβε. 27. μετά δε ταθτα έπεὶ συνεγένοντο άλλήλοις. Συέννεσις μεν έδωκε Κύρφ χρήματα πολλά είς την στρατιάν, Κύρος δε εκείνω δώρα α νομίζεται παρά βασιλεί τίμια, ἵππυν χρυσοχάλινον καὶ στρεπτον χρυσούν καὶ ψέλια καὶ ἀκινώκην χρυσοῦν καὶ στολην Περσικην, καὶ την χώραν μηκέτι ἀφαρπάζεσθαι· τὰ δὲ ήρπασμένα ἀνδράποδα, ην που ἐντυγχάνωσιν, ἀπολαμβάνειν.

ΙΙΙ. Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας είκοσιν· οἱ γὰρ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἰέναι τοῦ πρόσω· ύπώπτευον γὰρ ἦδη ἐπὶ βασιλέα ἰέναι· μισθωθήναι δὲ οὐκ έπὶ τούτω έφασαν. πρώτος δὲ Κλέαρχος τοὺς αύτοῦ στρατιώτας εβιάζετο ίεναι· οί δε αυτόν τε έβαλλον καὶ τὰ ύποζύγια τὰ ἐκείνου, ἐπεὶ ἡρξατο προϊέναι. 2. Κλέαρχος δὲ τότε μεν μικρον εξέφυγε μη καταπετρωθήναι, υστερον δ, έπεὶ ἔγνω ὅτι οὐ δυνήσεται βιάσασθαι, συνήγαγεν ἐκκλησίαν των αύτου στρατιωτών. και πρώτον μεν εδάκρυε πολύν χρόνον έστώς οί δε όρωντες εθαύμαζον καὶ έσιώπων είτα δε ελεξε τοιάδε. 3. Ανδρες στρατιώται, μη θαυμάζετε ότι χαλεπως φέρω τοις παρούσι πράγμασιν. έμοι γαρ ξένος Κύρος εγένετο καί με φεύγοντα έκ της πατρίδος τά τε άλλα ετίμησε καλ μυρίους έδωκε δαρεικούς. ους έγω λαβων ούκ είς το ίδιον κατεθέμην έμοι άλλ' ούδε καθηδυπάθησα, άλλ' εἰς ὑμᾶς ἐδαπάνων. 4. καὶ πρῶτον μεν προς τους Θράκας επολέμησα, και ύπερ της Έλλάδος έτιμωρούμην μεθ' ύμων, έκ της Χερρονήσου αυτους έξελαύνων βουλομένους άφαιρείσθαι τους ένοικουντας Ελληνας την γην. ἐπειδη δὲ Κύρος ἐκάλει, λαβων ὑμας ἐπορευόμην, ΐνα εἴ τι δέοιτο ώφελοίην αὐτὸν ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθον ύπ' εκείνου. 5. επεὶ δε ύμεις οὐ βούλεσθε συμπορεύεσθαι, ανάγκη δή μοι η ύμας προδόντα τη Κύρου φιλία χρησθαι η προς εκείνου ψευσάμενου μεθ' ύμων ίεναι. εί μεν δη δίκαια ποιήσω ούκ οίδα, αίρήσομαι δ' ούν ύμας καὶ σύν ύμιν ο τι αν δέη πείσομαι. καὶ οὖποτε έρει οὐδεὶς ώς έγω, Ελληνας άγαγων είς τους βαρβάρους, προδούς τους Ελληνας την των βαρβάρων φιλίαν είλόμην. 6. άλλ' έπεὶ ύμεις έμοι ούκ έθέλετε πείθεσθαι ούδε έπεσθαι, έγω σύν ύμιν εψομαι καὶ ὅ τι αν δέη πείσομαι. νομίζω γαρ ύμας έμοι είναι και πατρίδα και φίλους και συμμάχους, και σύν ύμιν μεν αν οίμαι είναι τίμιος όπου αν ω, ύμων δε έρημος ων ούκ αν ίκανος είναι οίμαι ούτ' αν φίλον ώφελησαι ούτ' αν έχθρον αλέξασθαι. ώς έμου ουν ιόντος όπη αν και ύμεις, ούτω την γνώμην έχετε. 7. ταῦτα εἶπεν· οἱ δὲ στρατιώται οί τε αυτου έκείνου και οι άλλοι ταυτα ακούσαντες, ότι ού φαίη παρά βασιλέα πορεύεσθαι, ἐπήνεσαν παρά δὲ Ξενίου καὶ Πασίωνος πλείους ή δισχίλιοι λαβόντες τὰ ὅπλα καὶ τὰ σκευοφόρα ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ Κλεάργω. 8. Κύρος δὲ τούτοις ἀπορών τε καὶ λυπούμενος μετεπέμπετο τον Κλέαρχου· ὁ δὲ ἰέναι μὲν οὐκ ἤθελε, λάθρα δὲ τῶν στρατιωτῶν πέμπων αὐτῷ ἄγγελον ἔλεγε θαρρεῖν ὡς καταστησομένων τούτων είς το δέον μεταπέμπεσθαι δ' έκέλευεν αὐτόν· αὐτὸς δ' οὐκ ἔφη ἰέναι. 9. μετὰ δὲ ταῦτα συναγαγών τούς θ' έαυτοῦ στρατιώτας καὶ τοὺς προσελθόντας αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων τὸν Βουλόμενον, ἔλεξε τοιάδε. "Ανδρες στρατιώται, τὰ μὲν δὴ Κύρου δῆλον ὅτι οὕτως ἔχει προς ήμας ωσπερ τα ήμετερα προς εκείνον ούτε γαρ ήμεις έκείνου έτι στρατιώται, έπεί γε ού συνεπόμεθα αὐτῷ, οὖτε έκεινος έτι ημίν μισθοδότης. 10. ότι μέντοι άδικείσθαι νομίζει υφ' ήμων οίδα· ώστε καὶ μεταπεμπομένου αυτοῦ ουκ εθέλω ελθείν, το μεν μεγιστον αισχυνόμενος ότι σύνοιδα έμαυτώ πάντα έψευσμένος αὐτον, ἔπειτα καὶ δεδιώς μη λαβών με δίκην επιθή ων νομίζει υπ' εμου ήδικησθαι. 11. εμοί οὐν δοκεί οὐχ ὥρα είναι ἡμίν καθεύδειν οὐδ' ἀμελείν ήμων αὐτων, ἀλλὰ βουλεύεσθαι ὅ τι χρὴ ποιείν ἐκ τούτων. καὶ έως τε μένομεν αὐτοῦ σκεπτέον μοι δοκεῖ είναι όπως ασφαλέστατα μένωμεν, εί τε ήδη δοκεί απιέναι, όπως ασφαλέστατα άπιμεν και όπως τα επιτήδεια έξομεν.

άνευ γὰρ τούτων οὖτε στρατηγοῦ οὖτε ἰδιώτου ὄφελος οὐδέν. 12. ὁ δ' ἀνὴρ πολλοῦ μὲν ἄξιος φίλος ῷ αν φίλος η, χαλεπώτατος δ' έχθρος φ αν πολέμιος η, έχει δε δύναμιν καὶ πεζην καὶ ίππικην καὶ ναυτικην ην πάντες όμοίως δρώμεν τε καὶ επιστάμεθα καὶ γὰρ οὐδε πόρρο δοκουμέν μοι αυτού καθήσθαι. Εστε Ερα λέγειν δ τι τις γιγνώσκει άριστον είναι. ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο. 13. ἐκ δε τούτου ανίσταντο οί μεν έκ τοῦ αὐτομείτου, λέξοντες ά εγίγνωσκου, οἱ δὲ καὶ ὑπ' ἐκείνου εγκέλευστοι, ἐπιδεικυύντες οία είη ή ἀπορία ἄνευ της Κύρου γνώμης καὶ μένειν καὶ ἀπιέναι. 14. εξς δὲ δὴ εξπε, προσποιούμενος σπεύδειν ώς τάχιστα πορεύεσθαι είς την Ελλάδα, στρατηγούς μεν έλέσθαι άλλους ώς τάχιστα, εί μη βούλεται Κλέαρχος απάγειν τὰ δ' ἐπιτήδει ἀγοράζεσθαι ή δ' ἀγορὰ ἡν ἐν τῷ βαρβαρικῷ στρατεύματι καὶ συσκευάζεσθαι ἐλθόντας δὲ Κῦρον αἰτεῖν πλοία, ὡς ἀποπλέοιεν ἐὰν δὲ μὴ διδῷ ταῦτα, ἡγεμόνα αἰτεῖν Κῦρον ὅστις διὰ φιλίας τῆς γώρας απάξει έαν δε μηδε ήγεμόνα διδώ, συντάττεσθαι την ταχίστην, πέμψαι δὲ καὶ προκαταληψομένους τὰ ἄκρα, όπως μη φθάσωσι μήτε Κύρος μήτε οι Κίλικες καταλαβόντες, ων πολλούς καὶ πολλά χρήματα έχομεν άνηρπακότες. ούτος μεν τοιαύτα είπε· μετά δε τούτον Κλέαρχος είπε τοσούτον. 15. Ως μεν στρατηγήσοντα έμε ταύτην την στρατηγίαν μηδεὶς ύμῶν λεγέτω · πολλὰ γὰρ ἐνορῶ δί & έμοι τούτο οὐ ποιητέον : ὡς δὲ τῷ ἀνδρὶ δν ἃν ἔλησθε πείσομαι ή δυνατον μάλιστα, ίνα είδητε ότι καὶ ἄρχεσθαι ἐπίσταμαι ως τις καὶ ἄλλος μάλιστα ἀνθρώπων. 16. μετὰ τούτον άλλος ανέστη, επιδεικνύς μεν την εύήθειαν τοῦ τα πλοία αιτείν κελεύοντος, ώσπερ πάλιν τον στόλον Κύρου ποιουμένου, επιδεικνύς δε ώς εὖηθες εἶη ἡγεμόνα αἰτεῖν παρὰ τούτου ο λυμαινόμεθα την πράξιν. εί δε και το ήγεμόνι

πιστεύσομεν δν αν Κύρος διδώ, τί κωλύει καὶ τὰ ἄκρα ήμιν κελεύειν Κύρον προκαταλαμβάνειν; 17. έγω γαρ οκνοίην μεν αν είς τὰ πλοία εμβαίνειν α ήμιν δοίη, μη ήμας αὐταίς ταις τριήρεσι καταδύση, φοβοίμην δ' αν τῷ ήγεμόνι ῷ δοίη επεσθαι, μη ήμας αγάγη οθεν ούχ οδόν τε έσται έξελθείν. βουλοίμην δ' αν ακοντος απιων Κύρου λαθείν αυτον απελθών δου δυνατόν έστιν. άλλ' έγω φημι ταῦτα μεν φλυαρίας είναι 18. δοκεί δέ μοι ἄνδρας έλθόντας προς Κύρον οίτινες επιτήδειοι σὺν Κλεάρχφ ερωταν εκείνον τί βούλεται ημίν χρησθαι· καὶ ἐὰν μὲν ή πράξις ή παραπλησία οίαπερ καὶ πρόσθεν έχρητο τοῖς ξένοις, ἔπεσθαι καὶ ήμας καὶ μή κακίους είναι των πρόσθεν τούτω συναναβάντων 19. εάν δε μείζων ή πράξις της πρόσθεν φαίνηται καὶ έπιπονωτέρα καὶ ἐπικινδυνοτέρα, ἀξιοῦν ἡ πείσαντα ἡμᾶς ἄγειν ἡ πεισθέντα προς φιλίαν ἀφιέναι ούτω γὰρ καὶ ἐπόμενοι αν φίλοι αὐτῷ καὶ πρόθυμοι ἐποίμεθα, καὶ ἀπιόντες ἀσφαλῶς αν απίσιμεν· ό τι δ' αν προς ταυτα λέγη αναγγείλαι δευρο· ήμας δ' ακούσαντας προς ταῦτα βουλεύεσθαι. 20. έδοξε ταῦτα, καὶ ἄνδρας έλόμενοι σὺν Κλεάρχω πέμπουσιν οδ ηρώτων Κύρον τὰ δόξαντα τη στρατιά. ὁ δ' ἀπεκρίνατο ότι ἀκούει 'Αβροκόμαν έχθρον ἄνδρα ἐπὶ τῷ Εὐφράτη ποταμφ είναι, απέχοντα δώδεκα σταθμούς προς τοῦτον οὖν έφη βούλεσθαι έλθειν· καν μεν ή έκει, την δίκην έφη χρήζειν επιθείναι αὐτώ, ἢν δε φεύγη, ἡμείς ἐκεί προς ταῦτα βουλευσόμεθα. 21. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ αίρετοὶ ἀναγγέλλουσι τοις στρατιώταις τοις δε ύποψία μεν ήν ότι άγει προς βασιλέα, δμως δε εδόκει επεσθαι. προσαιτούσι δε μισθόν· ό δε Κύρος ὑπισχνείται ἡμιόλιον πασι δώσειν ου πρότερον έφερον, αντί δαρεικού τρία ήμιδαρεικά του μηνὸς τῷ στρατιώτη. ὅτι δὲ ἐπὶ βασιλέα ἄγοι οὐδὲ ἐνταῦθα ήκουσεν ούδεὶς έν γε τῷ φανερῷ.

ΙΥ. Ἐντεῦθεν έξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας δέκα έπὶ τὸν Ψάρον ποταμον, οῦ ἢν τὸ εὐρος τρία πλέθρα. έντεῦθεν έξελαύνει σταθμον ένα παρασάγγας πέντε έπὶ τον Πύραμον ποταμον, οδ το εθρος στάδιον. έντεθθεν έξελαύνει σταθμούς δύο παρασάγγας πεντεκαίδεκα είς Ίσσούς, της Κιλικίας εσχάτην πόλιν επὶ τη θαλάττη οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. 2. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς. και Κύρω παρήσαν αί έκ Πελοποννήσου νήες τριάκοντα καί πέντε καὶ ἐπ' αὐταῖς ναύαρχος Πυθωγόρως Λακεδαιμόνιος. ήγειτο δ' αὐταις Ταμώς Αἰγύπτιος έξ Ἐφέσου, έχων ναυς έτέρας Κύρου πέντε καὶ εἶκοσιν, αἷς ἐπολιόρκει Μίλητον, ὅτε Τισσαφέρνει φίλη ήν, καὶ συνεπολέμει Κύρφ προς αὐτόν. 3. παρήν δε και Χειρίσοφος Λακεδαιμόνιος έπι των νεών, μετάπεμπτος ύπο Κύρου, έπτακοσίους έχων όπλίτας, ών έστρατήγει παρά Κύρω. αι δε νήες ώρμουν παρά την Κύρου σκηνήν. ἐνταῦθα καὶ οἱ παρ' Αβροκόμα μισθοφόροι *Ελληνες ἀποστάντες ήλθον παρά Κυρον τετρακόσιοι όπλιται καὶ συνεστρατεύοντο ἐπὶ βασιλέα. 4. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμον ένα παρασώγγας πέντε έπὶ πύλας τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας. ἢσαν δὲ ταῦτα δύο τείχη, καὶ το μεν έσωθεν το προ της Κιλικίας Συέννεσις είγε καὶ Κιλίκων φυλακή, το δε έξω το προ τής Συρίας βασιλέως έλέγετο φυλακή φυλάττειν. διὰ μέσου δὲ ρει τούτων ποταμὸς Κάρσος ὄνομα, εὖρος πλέθρου. ἄπαν δὲ τὸ μέσον των τειχων ήσαν στάδιοι τρείς και παρελθείν οὐκ ήν βία. ἦν γὰρ ή πάροδος στενὴ καὶ τὰ τείχη εἰς τὴν θάλατταν καθήκοντα, υπερθεν δ' ήσαν πέτραι ηλίβατοι· έπὶ δὲ τοῖς τείχεσιν αμφοτέροις έφειστήκεσαν πύλαι. 5. ταύτης ένεκα της παρόδου Κύρος τὰς ναύς μετεπέμψατο, ὅπως ὁπλίτας αποβιβάσειεν είσω καὶ έξω των πυλών, καὶ βιασάμενοι τους πολεμίους παρέλθοιεν, εί φυλάττοιεν έπι ταις Συρίαις

πύλαις, δπερ φετο ποιήσειν ό Κύρος τον 'Αβροκόμαν, έχοντα πολύ στράτευμα. 'Αβροκόμας δε οὐ τοῦτ' ἐποίησεν, άλλ' έπει ήκουσε Κύρον έν Κιλικία όντα, αναστρέψας έκ Φοινίκης παρὰ βασιλέα ἀπήλαυνεν, έχων, ὡς ἐλέγετο, τριάκοντα μυριάδας στρατιάς. 6. έντευθεν έξελαύνει διά Συρίας σταθμον ένα παρασάγγας πέντε είς Μυρίανδον, πόλιν οἰκουμένην ύπο Φοινίκων ἐπὶ τῆ θαλάττη εμπόριον δ' ην το χωρίον και ώρμουν αυτόθι όλκάδες πολλαί. 7. ενταθθ' εμειναν ήμερας επτά καὶ Εενίας ὁ Αρκας στρατηγός καὶ Πασίων ὁ Μεγαρεύς έμβάντες εἰς πλοίον και τὰ πλείστου ἄξια ἐνθέμενοι ἀπέπλευσαν, ὡς μὲν τοῖς πλείστοις έδοκουν, φιλοτιμηθέντες ότι τους στρατιώτας αὐτων τους παρά Κλέαρχον απελθόντας ώς απιόντας είς την Ελλάδα πάλιν καὶ οὐ πρὸς βασιλέα εἶα Κῦρος τὸν Κλέαρχου έχειν. ἐπεὶ δ' ἦσαν ἀφανεῖς, διῆλθε λόγος ὅτι διώκοι αυτούς Κύρος τριήρεσι καὶ οί μεν εύχοντο ώς δειλούς οντας αυτους ληφθήναι, οι δ' ώκτειρον ει άλώσοιντο. 8. Κύρος δε συγκαλέσας τους στρατηγούς είπεν. 'Απολελοίπασιν ήμας Εενίας καὶ Πασίων. άλλ' εὖ γε μέντοι επιστάσθωσαν ότι οὖτε ἀποδεδράκασιν οἶδα γὰρ ὅπη οἶχονται· οὖτε ἀποπεφεύγασιν· ἔχω γὰρ τριήρεις ὥστε έλείν τὸ ἐκείνων πλοίον άλλα μα τους θεους ουκ ἔγωγε αὐτους διώξω, οὐδ' έρει οὐδεις ώς έγω έως μεν άν παρή τις χρώμαι, ἐπειδαν δὲ ἀπιέναι βούληται, συλλαβων καὶ αὐτοὺς κακώς ποιώ καὶ τὰ χρήματα ἀποσυλώ. ἀλλὰ ἰόντων, είδότες ότι κακίους είσι περί ήμας η ήμεις περί έκείνους. καίτοι έχω γε αὐτῶν καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας ἐν Τράλλεσι φρουρούμενα άλλ' οὐδὲ τούτων στερήσονται, άλλ' άπολήψονται της πρόσθεν ένεκα περί έμε άρετης. 9. καὶ ό μεν ταῦτα εἶπεν· οἱ δὲ Ελληνες, εἶ τις καὶ ἀθυμότερος ἡν προς την ανάβασιν, ακούοντες την Κύρου αρετην ήδιον καί προθυμότερον συνεπορεύοντο.

Μετά ταῦτα Κῦρος ἐξελαύνει σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας είκοσιν έπι του Χάλου ποταμού, όντα το εύρος πλέθρου, πλήρη δ' ιχθύων μεγάλων καὶ πραέων, ους οί Σύροι θεούς ενόμιζον καὶ ἀδικείν οὐκ είων, οὐδε τὰς περιστεράς. αι δε κώμαι εν αις εσκήνουν Παρυσάτιδος ήσαν, είς ζώνην δεδομέναι. 10. έντευθεν έξελαύνει σταθμούς πέντε παρασάγγας τριάκοντα έπὶ τὰς πηγὰς τοῦ Δάρδατος ποταμού, ού τὸ εὐρος πλέθρου. ἐνταῦθα ἢσαν τὰ Βελέσυος βασίλεια τοῦ Συρίας ἄρξαντος, καὶ παράδεισος πάνυ μέγας καὶ καλὸς, έχων πάντα ὅσα ὧραι φύουσι. Κῦρος δ' αυτον έξεκοψε καὶ τὰ βασίλεια κατέκαυσεν. 11. έντευθεν έξελαύνει σταθμούς τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ του Ευφράτην ποταμού, όντα το είρος τεττάρων σταδίων. καὶ πόλις αὐτόθι ῷκεῖτο μεγάλη καὶ εὐδαίμων Θάψακος ονομα. ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας πέντε καὶ Κῦρος μεταπεμψάμενος τους στρατηγούς των Ελλήνων έλεγεν ότι ή όδος έσοιτο προς βασιλέα μέγαν είς Βαβυλώνα καὶ κελεύει αὐτοὺς λέγειν ταῦτα τοῖς στρατιώταις καὶ ἀναπείθειν έπεσθαι. 12. οἱ δὲ ποιήσαντες ἐκκλησίαν ἀπήγγελλον ταῦτα· οἱ δὲ στρατιῶται ἐχαλέπαινον τοῖς στρατηγοῖς, καὶ έφασαν αυτούς πάλαι ταῦτ' εἰδότας κρύπτειν, καὶ οὐκ έφασαν ιέναι, έὰν μή τις αὐτοῖς χρήματα διδῷ, ὧσπερ τοῖς προτέροις μετὰ Κύρου ἀναβᾶσι παρὰ τὸν πατέρα τοῦ Κύρου, καὶ ταῦτα οὐκ ἐπὶ μάχην ἰόντων, ἀλλὰ καλοῦντος τοῦ πατρός Κύρου. 13. ταύτα οί στρατηγοί Κύρφ ἀπήγγελλον· ὁ δ' ὑπέσχετο ἀνδρὶ ἐκάστφ δώσειν πέντε ἀργυρίου μυᾶς ἐπὴν εἰς Βαβυλώνα ήκωσι, καὶ τὸν μισθὸν ἐντελή μέχρι αν καταστήση τους Ελληνας είς Ιωνίαν πάλιν. τὸ μεν δη πολύ του Ελληνικού ούτως επείσθη. Μένων δε, πρὶν δήλον είναι τί ποιήσουσιν οί ἄλλοι στρατιώται, πότερον έψονται Κύρφ ή οῦ, συνέλεξε το αύτοῦ στράτευμα γωρίς των άλλων καὶ έλεξε τάδε. 14. Ανδρες, εάν μοι

πεισθήτε, οὖτε κινδυνεύσαντες οὖτε πονήσαντες τῶν ἄλλων πλέον προτιμήσεσθε στρατιωτών ύπο Κύρου. τί οὐν κελεύω ποιησαι: νῦν δείται Κῦρος ἔπεσθαι τοὺς Ελληνας έπὶ βασιλέα εγω οὖν φημι ύμας χρηναι διαβηναι τον Εὐφράτην ποταμον πριν δήλον είναι ο τι οι άλλοι Ελληνες αποκρινούνται Κύρφ. 15. ην μεν γαρ ψηφίσωνται έπεσθαι, ύμεις δόξετε αίτιοι είναι ἄρξαντες τοῦ διαβαίνειν, καὶ ώς προθυμοτάτοις οὖσιν ύμιν χάριν εἶσεται Κύρος καὶ ἀποδώσει επίσταται δ' εί τις καὶ άλλος ην δ' αποψηφίσωνται οι άλλοι, άπιμεν μεν άπαντες τουμπαλιν, ύμιν δε ώς μόνοις πειθομένοις πιστοτάτοις χρήσεται καὶ εἰς φρούρια καὶ εἰς λοχαγίας, καὶ ἄλλου οὖτινος ἂν δέησθε οἶδα ὅτι ὡς φίλου τεύξεσθε Κύρου. 16. ἀκούσαντες ταῦτα ἐπείθοντο καὶ διέβησαν πρίν τους άλλους ἀποκρίνασθαι. Κύρος δ' ἐπεὶ ησθετο διαβεβηκότας, ησθη τε καὶ τῷ στρατεύματι πέμψας Γλοῦν εἶπεν, Ἐγὰ μεν, ἄ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ· ὅπως δε καὶ ύμεις έμε επαινέσετε έμοι μελήσει, ή μηκέτι με Κυρον νομίζετε. 17. οί μεν δη στρατιώται έν έλπίσι μεγάλαις όντες εύχοντο αύτον εύτυχήσαι, Μένωνι δε και δώρα έλέγετο πέμψαι μεγαλοπρεπώς. ταῦτα δὲ ποιήσας διέβαινε· συνείπετο δὲ καὶ τὸ ἄλλο στρώτευμα αὐτῷ ἄπαν. καὶ τῶν διαβαινόντων τον ποταμον οὐδεὶς ἐβρέχθη ἀνωτέρω των μαστων ύπο του ποταμού. 18. οι δε Θαψακηνοί έλεγον ότι οὐπώποθ' οὖτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς γένοιτο πεζή εἰ μὴ τότε, ἀλλὰ πλοίοις, ἃ τότε Αβροκόμας προϊὼν κατέκαυσεν, ίνα μη Κύρος διαβή. Εδόκει δη θείον είναι καὶ σαφως ύποχωρήσαι του ποταμου Κύρφ ως βασιλεύ-19. εντεύθεν εξελαύνει δια της Συρίας σταθμούς έννέα παρασάγγας πεντήκοντα καὶ άφικιοῦνται προς τον 'Αράξην ποταμόν. ἐνταῦθα ἦσαν κῶμαι πολλαὶ, μεσταὶ σίτου καὶ οίνου, ένταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσιίσαντο.

V. Έντεῦθεν έξελαύνει διὰ της 'Αραβίας, τον Ευφράτην ποταμον έν δεξιά έχων, σταθμούς έρήμους πέντε παρασάγγας τριάκοντα και πεντε. εν τούτω δε τώ τόπω ήν μεν ή γη πεδίον απαν όμαλες ωσπερ θάλαττα, άψινθίου δε πλήρες εί δέ τι καὶ ἄλλο ἐνῆν ὕλης ἡ καλάμου, ἄπαντα ἦσαν εὐώδη ώσπερ ἀρώματα· δένδρον δ' οὐδεν ἐνῆν. 2. θηρία δὲ παντοία, πλείστοι ὄνοι ἄγριοι, πολλοὶ δὲ στρουθοὶ οί μεγάλοι ενήσαν δε καὶ ωτίδες καὶ δορκάδες ταῦτα δε τὰ θηρία οι ίππεις ενίστε εδίωκου. και οι μεν όνοι, επεί τις διώκοι, προδραμόντες έστασαν πολύ γάρ των ίππων έτρεγον θαττον καὶ πάλιν, ἐπεὶ πλησιάζοιεν οἱ ἵπποι, ταὐτον έποίουν, καὶ οὐκ ἢν λαβείν, εἰ μὴ διαστάντες οἱ ἱππεῖς θηρώεν διαδεγόμενοι. τὰ δὲ κρέα τῶν άλισκομένων ἢν παραπλήσια τοις έλαφείοις, άπαλώτερα δέ. 3. στρουθον δε ούδεὶς ἔλαβεν· οἱ δὲ διώξαντες τῶν ἱππέων ταχὺ ἐπαύοντο· πολύ γὰρ ἀπεσπᾶτο φεύγουσα, τοῖς μὲν ποσὶ δρόμφ, ταῖς δὲ πτέρυξιν αἴρουσα ὥσπερ ἱστίφ χρωμένη. τὰς δὲ ἀτίδας αν τις ταχὺ ανιστή, έστι λαμβάνειν πέτονται γάρ βραχὺ ώσπερ πέρδικες καὶ ταχὺ ἀπαγορεύουσι. τὰ δὲ κρέα αὐτῶν ήδιστα ην. 4. πορευόμενοι δὲ διὰ ταύτης τῆς χώρας άφικνουνται έπὶ τὸν Μάσκαν ποταμὸν, τὸ εὖρος πλεθριαίου. ἐνταῦθα ἢυ πόλις ἐρήμη μεγιίλη, ὄνομα δ' αὐτη Κορσωτή· περιερρείτο δ' αὕτη ὑπὸ τοῦ Μάσκα κύκλφ. ἐνταῦθ' ἔμειναν ήμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσιτίσαντο. 5. ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς ἐρήμους τρισκαίδεκα παρασάγγας ενενήκοντα, του Ευφράτην ποταμον εν δεξιά έχων, καὶ ἀφικνεῖται ἐπὶ Πύλας. ἐν τούτοις τοῖς σταθμοῖς πολλά των ύποζυγίων ἀπώλετο ύπο λιμοῦ οὐ γὰρ ἦν χόρτος οὐδὲ άλλο οὐδὲν δένδρον, ἀλλὰ ψιλὴ ἢν ἄπασα ἡ χώρα ρ΄οί δὲ ενοικούντες όνους αλέτας παρά τον ποταμον ορύττοντες καὶ ποιούντες είς Βαβυλώνα ήγον καὶ ἐπώλουν, καὶ ἀνταγορά-

ζοντες σίτον έζων. 6. το δε στρώτευμα ο σίτος επέλιπε, καὶ πρίασθαι οὐκ ἢυ εὶ μὴ ἐν τῆ Λυδία ἀγορά ἐν τῷ Κύρου βαρβαρικώ την καπίθην άλεύρων η άλφίτων τεττάρων σίγλων. ο δε σίγλος δύναται έπτα οβολούς και ήμιωβόλιου 'Αττικούς · ή δε καπίθη δύο χοίνικας 'Αττικάς έχώρει. κρέα οὖν ἐσθίοντες οἱ στρατιῶται διεγίγνοντο. 7. ἢν δὲ τούτων των σταθμών οθς πάνυ μακρούς ήλαυνεν, όπότε ή προς ύνωρ βούλοιτο διατελέσαι ή προς χιλόν. και δή ποτε στενοχωρίας και πηλού φανέντος ταις άμωξαις δυσπορεύτου, έπέστη ὁ Κύρος σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ἀρίστοις καὶ εὐδαιμονεστάτοις καὶ έταξε Γλοῦν καὶ Πίγρητα, λαβόντας τοῦ βαρβαρικού στρατού, συνεκβιβάζειν τὰς άμάξας. 8. ἐπεὶ δ' εδόκουν αὐτῷ σχολαίως ποιείν, ὥσπερ ὀργŷ ἐκέλευσε τους περὶ αὐτὸν Πέρσας τους κρατίστους συνεπισπεῦσαι τας άμιίξας. ένθα δη μέρος τι της ευταξίας ην θεάσασθαι. ρίψαντες γὰρ τοὺς πορφυροῦς κάνδυς ὅπου ἔτυχεν ἔκαστος έστηκως, ίευτο ώσπερ αν δράμοι τις περί νίκης καὶ μάλα κατὰ πρανούς γηλόφου, έχοντες τούτους τε τοὺς πολυτελείς χιτώνας καὶ τὰς ποικίλας ἀναξυρίδας, ένιοι δὲ καὶ στρεπτους περί τοις τραχήλοις καὶ ψέλια περί ταις χερσίν εὐθυς δε συν τούτοις είσπηδήσαντες είς τον πηλον θάττον ή ως τις αν φετο μετεώρους έξεκόμισαν τας αμάξας. 9. το δε σύμπαν δήλος ην Κύρος ώς σπεύδων πάσαν την όδον καὶ οὐ διατρίβων ὅπου μὴ ἐπισιτισμοῦ ἔνεκα ή τινος ἄλλου αναγκαίου εκαθέζετο, νομίζων, όσω μεν θαττον ελθοι, τοσούτω ἀπαρασκευοτέρω βασιλεί μαχείσθαι, δοφ δε σχολαίτερον, τοσούτω πλέον συναγείρεσθαι βασιλεί στράτευμα. καὶ συνιδείν δ' ήν τῷ προσέχοντι τὸν νοῦν ή βασιλέως άρχη πλήθει μεν χώρας καὶ ἀνθρώπων ἰσχυρὰ οὖσα, τοῖς δὲ μήκεσι τῶν ὁδῶν καὶ τῷ διεσπάσθαι τὰς δυνάμεις ἀσθε-🗽 εί τις διὰ ταγέων τὸν πόλεμον ἐποιείτο. 🛮 10. πέραν

δὲ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ κατὰ τοὺς ἐρήμους σταθμοὺς ἢν πόλις εὐδαίμων καὶ μεγάλη, ὄνομα δὲ Χαρμάνδη εκ ταύτης οί στρατιώται ηγόραζον τὰ ἐπιτήδεια, σχεδίαις διαβαίνοντες ώδε. διφθέρας ας είχου σκεπάσματα επίμπλασαν χόρτου κούφου, είτα συνήγον καὶ συνέσπων, ώς μη άπτεσθαι της κάρφης το ύδωρ · έπὶ τούτων διέβαινον καὶ έλάμβανον τὰ ἐπιτήδεια, οἶνόν τε ἐκ τῆς βαλάνου πεποιημένον της από του φοίνικος καὶ σίτον μελίνης τουτο γαρ ην έν τῆ χώρα πλείστον. 11. ἀμφιλεξάντων δέ τι ἐνταῦθα τῶν τε του Μένωνος στρατιωτών καὶ τών του Κλεάρχου, ό Κλέαργος κρίνας άδικειν του του Μένωνος πληγάς ένέβαλεν ο δε ελθων προς το εαυτού στράτευμα ελεγεν άκούσαντες δ' οἱ στρατιῶται ἐχαλέπαινον καὶ ἀργίζοντο ἰσχυρῶς τῶ Κλεάρχω. 12. τῆ δὲ αὐτῆ ἡμέρα Κλέαρχος ἐλθων ἐπὶ την διάβασιν του ποταμού και έκει κατασκεψάμενος την άγοραν, άφιππεύει έπὶ τὴν έαυτοῦ σκηνὴν διὰ τοῦ Μένωνος στρατεύματος συν ολίγοις τοις περί αυτόν. Κύρος δέ ούπω ήκεν, άλλ' έτι προσήλαυνε των δε Μένωνος στρατιωτών ξύλα σχίζων τις, ώς είδε Κλέαρχον διελαύνοντα, ίησι τη άξίνη καὶ οδτος μεν αὐτοῦ ημαρτεν άλλος δε λίθω καὶ ἄλλος, εἶτα πολλοὶ, κραυγῆς γενομένης. 13. ὁ δε καταφεύγει είς το έαυτου στράτευμα, καὶ εὐθὺς παραγγέλλει είς τὰ ὅπλα· καὶ τοὺς μὲν ὁπλίτας αὐτοῦ ἐκέλευσε μείναι τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ γόνατα θέντας, αὐτὸς δὲ λαβων τους Θράκας και τους ιππέας, οι ήσαν αυτώ έν τώ στρατεύματι πλείους ή τετταράκοντα, τούτων δε οί πλείστοι Θράκες, ήλαυνεν έπὶ τοὺς Μένωνος, ώστ' έκείνους έκπεπληχθαι καὶ αὐτον Μένωνα, καὶ τρέχειν ἐπὶ τὰ ὅπλα. οί δὲ καὶ ἔστασαν ἀποροῦντες τῷ πράγματι. 14. ὁ δὲ Πρόξενος, έτυχε γὰρ ὕστερος προσιών καὶ τάξις αὐτῷ έπομένη των όπλιτων, εὐθυς οὖν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων δθετο τὰ ὅπλα καὶ ἐδεῖτο τοῦ Κλεάρχου μὴ ποιεῖν ταῦτα. ὁ δ' ἐχαλέπαινεν ὅτι αὐτοῦ ὀλίγου δεήσαντος καταλευσθηναι πράως λέγοι τὸ αὐτοῦ πάθος, ἐκέλευσε τε αὐτὸν ἐκ τοῦ μέσου ἐξίστασθαι. 15. ἐν τούτω δὲ ἐπήει καὶ Κῦρος καὶ ἐπύθετο τὸ πρᾶγμα· εὐθὺς δ' ἔλαβε τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας καὶ σὺν τοῖς παροῦσι τῶν πιστῶν ἡκεν ἐλαψνων εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει τάδε. 16. Κλέαρχε καὶ Πρόξενε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρόντες Ελληνες, οὐκ ἴστε ὅ τι ποιεῖτε. εἰ γάρ τινα ἀλλήλοις μάχην συνάψετε, νομίζετε ἐν τῆδε τῆ ἡμέρα ἐμέ τε κατακεκόψεσθαι καὶ ὑμᾶς οὐ πολὺ ἐμοῦ ὕστερον· κακῶς γὰρ τῶν ἡμετέρων ἐχόντων πάντες οὖτοι οὖς ὁρᾶτε βάρβαροι πολεμιώτεροι ἡμῖν ἔσονται τῶν παρὰ βασιλεῖ ὅντων. 17. ἀκούσας ταῦτα ὁ Κλέαρχος ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο· καὶ παυσάμενοι ἀμφότεροι κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ ὅπλα.

VI. Ἐντεῦθεν προϊόντων εφαίνετο ἴχυη ἵππων καὶ κόπρος· εἰκάζετο δ' εἶναι ὁ στίβος ὡς δισχιλίων ἵππων. ούτοι προϊόντες έκαον καὶ χιλον καὶ εἴ τι άλλο χρήσιμον ην. 'Ορόντας δε Πέρσης ανηρ, γένει τε προσήκων βασιλεί καὶ τὰ πολέμια λεγόμενος ἐν τοῖς ἀρίστοις Περσῶν, ἐπιβουλεύει Κύρφ, καὶ πρόσθεν πολεμήσας καταλλαγεὶς δέ. 2. ούτος Κύρω είπεν, εί αυτώ δοίη ίππέας γιλίους, ότι τους προκατακάουτας ίππέας ή κατακάνοι αν ένεδρεύσας ή ζωντας πολλούς αὐτῶν έλοι καὶ κωλύσειε τοῦ κάειν ἐπιόντας. καὶ ποιήσειεν ώστε μήποτε δύνασθαι αὐτοὺς ἰδόντας τὸ Κύρου στράτευμα βασιλεί διαγγείλαι. τώ δὲ Κύρω ἀκούσαντι ταῦτα εδόκει ωφέλιμα είναι, καὶ εκέλευσεν αὐτον λαμβάνειν μέρος παρ' έκάστου τῶν ἡγεμόνων. 3. ὁ δ' 'Ορόντας, νομίσας έτοίμους είναι αύτῷ τοὺς ἱππέας, γράφει έπιστολην παρά βασιλέα ότι ήξοι έχων ίππέας ώς αν δύνηται πλείστους άλλα φράσαι τοις έαυτου ίππευσιν εκέλευεν ώς φίλιον αὐτὸν ὑποδέχεσθαι. ἐνῆν δὲ ἐν τῆ

έπιστολή καὶ τής πρόσθεν φιλίας ὑπομνήματα καὶ πίστεως. ταύτην την επιστολην δίδωσι πιστώ ανδρί, ώς ψετο ό δε λαβων Κύρφ δίδωσιν. 4. αναγνούς δε αὐτην ο Κύρος συλλαμβάνει 'Ορόνταν, καὶ συγκαλεί είς την έαυτου σκηνην Πέρσας τους αρίστους των περί αὐτον έπτα, καὶ τους των Ελλήνων στρατηγούς εκέλευεν όπλίτας άγαγείν, τούτους δὲ θέσθαι τὰ ὅπλα περὶ τὴν αύτοῦ σκηνήν. οἱ δὲ ταῦτα έποίησαν, αγαγόντες ώς τρισχιλίους όπλίτας. 5. Κλέαρχον δὲ καὶ εἶσω παρεκάλεσε σύμβουλον, ος γε καὶ αὐτῶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐδόκει προτιμηθηναι μάλιστα τῶν Ἑλλήνων. ἐπεὶ δ' ἐξῆλθεν, ἐξήγγειλε τοῖς φίλοις τὴν κρίσιν τοῦ 'Ορόντα ώς ἐγένετο οὐ γὰρ ἀπόρρητον ἢν. ἔφη δὲ Κύρου ἄρχειν τοῦ λόγου ώδε. 6. Παρεκάλεσα ύμας, ἄνδρες φίλοι, ὅπως σὺν ὑμῖν βουλευόμενος, ὅτι δίκαιον ἐστι καὶ πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων, τοῦτο πράξω περὶ 'Ορόντου τουτουί. τοῦτον γὰρ πρῶτον μὲν ὁ ἐμὸς πατήρ έδωκεν ύπήκοον είναι έμοί · έπει δε ταχθείς, ώς έφη αύτος, ύπο του έμου άδελφου ούτος επολέμησεν έμοι έχων την έν Σάρδεσιν άκρόπολιν καὶ έγὰ αὐτὸν προσπολεμῶν ἐποίησα ώστε δόξαι τούτφ τοῦ πρὸς έμὲ πολέμου παύσασθαι καὶ δεξιὰν ἔλαβον καὶ ἔδωκα, 7. μετὰ ταῦτα, ἔφη, ὡ Ὀρόντα, έστιν ὅ τι σε ἠδίκησα; ἀπεκρίνατο ὅτι οὖ. πάλιν δὲ ὁ Κύρος ήρώτα, Ούκουν υστερον, ώς αυτός συ όμολογείς ουδεν ύπ' εμοῦ ἀδικούμενος, ἀποστὰς εἰς Μυσοὺς κακῶς έποίεις την έμην χώραν δ τι έδύνω; έφη ὁ 'Ορόντας. Ούκουν, έφη ο Κυρος, οπότ' αὐ έγνως την σεαυτου δόναμιν, έλθων έπὶ του της Αρτέμιδος βωμον μεταμέλειν τέ σοι έφησθα καὶ πείσας έμε πιστὰ πάλιν έδωκάς μοι καὶ έλαβες παρ' έμοῦ; καὶ ταῦθ' ώμολόγει ὁ 'Ορόντας. 8. Τί οὖν, έφη ὁ Κῦρος, ἀδικηθεὶς ὑπ' ἐμοῦ νῦν τὸ τρίτον ἐπιβουλεύων μοι φανερος γέγονας; είπόντος δε τοῦ 'Ορόντα ὅτι οὐδεν

άδικηθείς, ήρώτησεν ό Κύρος αὐτὸν, Όμολογείς οὖν περί έμε άδικος γεγενήσθαι; "Η γὰρ ἀνάγκη, ἔφη ὁ "Ορόντας. έκ τούτου πάλιν ήρώτησεν ὁ Κύρος, Ετι οὐν αν γένοιο τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ πολέμιος, ἐμοὶ δὲ φίλος καὶ πιστός; ὁ δὲ απεκρίνατο ότι οὐδ' εἰ γενοίμην, δ Κῦρε, σοί γ' ἄν ποτε έτι δόξαιμι. 9. προς ταυτα Κυρος είπε τους παρουσιν, Ο μεν άνηρ τοιαθτα μεν πεποίηκε, τοιαθτα δε λέγει . ύμων δε σὺ πρώτος, ὦ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην ὅ τι σοι δοκεί. Κλέαργος δε είπε τάδε. Συμβουλεύω εγω του ανδρα τουτον έκποδων ποιείσθαι ώς τάχιστα, ώς μηκέτι δέη τουτον φυλάττεσθαι, άλλα σχολή ή ήμιν το κατά τουτον είναι τους έθελοντας φίλους τούτους εὖ ποιείν. 10. ταύτη δὲ τη γνώμη έφη καὶ τοὺς ἄλλους προσθέσθαι. μετὰ ταῦτα κελεύοντος Κύρου έλαβον της ζώνης του 'Ορόνταν έπλ θανάτω απαντες αναστάντες καὶ οἱ συγγενεῖς εἶτα δὲ ἐξῆγον αύτον οίς προσετάχθη. ἐπεὶ δὲ είδον αύτον οίπερ πρόσθεν προσεκύνουν, καὶ τότε προσεκύνησαν, καίπερ εἰδότες ὅτι έπὶ θάνατον ἄγοιτο. 11. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Αρταπάτου σκηνην εἰσήχθη τοῦ πιστοτάτου τῶν Κύρου σκηπτούχων, μετὰ ταῦτα οὖτε ζῶντα 'Ορόνταν οὖτε τεθνηκότα οὐδεὶς εἶδε πώποτε οὐδὲ ὅπως ἀπέθανεν οὐδεὶς εἰδως ἔλεγεν εἴκαζον δὲ άλλοι άλλως τάφος δε ούδεις πώποτε αύτοῦ έφάνη.

VII. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Βαβυλωνίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας δώδεκα. ἐν δὲ τῷ τρίτῷ σταθμῷ
Κῦρος ἐξέτασιν ποιεῖται τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων
ἐν τῷ πεδίῷ περὶ μέσας νύκτας · ἐδόκει γὰρ εἰς τῆν ἐπιοῦσαν ἔω ῆξειν βασιλέα σὺν τῷ στρατεύματι μαχούμενον ·
καὶ ἐκέλευε Κλέαρχον μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ἡγεῖσθαι, Μένωνα δὲ τὸν Θεττιιλὸν τοῦ εὐωνύμου, αὐτὸς δὲ τοὺς ἐαυτοῦ
διέταξε. 2. μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν ἄμα τῆ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ
ἤκοντες αὐτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως ἀπήγγελλον

Κύρφ περί της βασιλέως στρατιάς. Κύρος δε συγκαλέσας τους στρατηγούς και λοχαγούς των Ελλήνων συνεβουλεύετό τε πως αν την μιχην ποιοίτο και αυτός παρήνει θαρρύνων τοιάδε. 3. 1 ανδρες Ελληνες, οὐκ ἀνθρώπων απορών βαρβάρων συμμάχους ύμας άγω, άλλα νομίζων άμείνους καὶ κρείττους πολλών βαρβάρων ύμας είναι, δια τοῦτο προσέλαβον. ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας ης κέκτησθε καὶ ης ύμας έγω εὐδαιμονίζω. εὖ γαρ ίστε δτι την έλευθερίαν έλοίμην αν άνθ' ων έχω πάντων καὶ ἄλλων πολλαπλασίων. 4. ὅπως δὲ καὶ εἰδητε εἰς οἶον έρχεσθε αγώνα, ύμας είδως διδάξω. το μέν γάρ πλήθος πολύ, καὶ κραυγή πολλή ἐπίασιν αν δὲ ταῦτα ἀνάσχησθε, τάλλα καὶ αἰσχύνεσθαί μοι δοκώ οίους ήμιν γνώσεσθε τους εν τη χώρα όντας ανθρώπους. ύμων δε ανδρών ουτων και ευτόλμων γενομένων, έγω ύμων τον μεν οικαδε βουλόμενον απιέναι τοις οίκοι ζηλωτον ποιήσω απελθείν, πολλούς δε οίμαι ποιήσειν τὰ παρ' έμολ ελέσθαι ἀντὶ τῶν οίκοι. 5. ένταθα Γαυλίτης παρών φυγάς Σάμιος, πιστός δε Κύρφ, είπε, Καὶ μὴν, ὁ Κῦρε, λέγουσί τινες ὅτι πολλὰ ύπισχνεί νῦν διὰ τὸ ἐν τοιούτω είναι τοῦ κινδύνου προσιόντυς. αν δε εὐ γενηταί τι, οὐ μεμνήσεσθαί σε φασιν. ένιοι δε ούδ' εί μεμνηό τε καλ βούλοιο, δύνασθαι αν άποδούναι όσα ύπισχυεί. 6. ακούσας ταῦτα έλεξεν ὁ Κύρος, Αλλ' ἔστι μεν ήμιν, ὦ ἄνδρες, ή ἀρχὴ ή πατρώα πρὸς μεν μεσημβρίαν μέχρι οδ δια καθμα οδ δύνανται ολκείν ανθρωποι, πρὸς δὲ ἄρκτου μέχρι οὖ διὰ χειμώνα τὰ δ' ἐν μέσφ τούτων πάντα σατραπεύουσιν οί τοῦ έμοῦ ἀδελφοῦ φίλοι. 7. ην δ' ήμεις νικήσωμεν, ήμας δεί τους ήμετέρους φίλους τούτων έγκρατείς ποιήσαι. ὥστε οὐ τοῦτο δέδοικα μη οὐκ έχω ο τι δω έκαστω των φίλων, αν εθ γένηται, άλλα μή ούκ έγω ίκανους οίς δω. ύμων δε των Ελλήνων και στέφανον έκάστω χρυσούν δώσω. 8. οί δε ταύτα ακούσαντες αὐτοί τε ησαν πολύ προθυμότεροι καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξήγγελλον. είσήεσαν δε παρ' αυτον οί τε στρατηγοί και των άλλων Έλλήνων τινές, άξιουντες είδεναι τί σφίσιν έσται έων κρατήσωσιν. ό δε έμπιμπλώς ώπωντων την γνώμην απέπεμπε. 9. παρεκελεύοντο δε αυτώ πάντες οσοιπερ διελέγοντο μη μάγεσθαι, άλλ' όπισθεν έαυτων τάττεσθαι. έν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ Κλέαρχος ὧδέ πως ήρετο τον Κύρον. Οἴει γάρ σοι μαχεῖσθαι, ὧ Κῦρε, τὸν ἀδελφόν; Νη Δί', έφη ὁ Κύρος, εἶπερ γε Δαρείου καὶ Παρυσάτιδός ἐστι παῖς έμος δε άδελφος, ούκ άμαχει ταῦτ' έγω λήψομαι. 10. ένταθθα δη έν τη εξοπλισία αριθμός εγένετο των μεν Ελλήνων ἀσπὶς μυρία καὶ τετρακοσία, πελτασταὶ δὲ δισχίλιοι καὶ πευτακόσιοι, τῶν δὲ μετὰ Κύρου βαρβάρων δέκα μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα άμφὶ τὰ εἶκοσι. 11. τῶν δε πολεμίων ελέγοντο είναι έκατον και είκοσι μυριάδες και άρματα δρεπανηφόρα διακόσια. άλλοι δε ήσαν εξακισχίλιοι ίππεις, ων 'Αρταγέρσης ήρχεν ουτοι δ' αὐ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως τεταγμένοι ήσαν. 12. τοῦ δὶ βασιλέως στρατεύματος ήσαν ἄρχοντες καὶ στρατηγοὶ καὶ ήγεμόνες τέτταρες, τριάκοντα μυριάδων έκαστος, 'Αβροκόμας, Τισσαφέρνης, Γωβρύας, Αρβάκης. τούτων δὲ παρεγένοντο ἐν τῆ μάχη ἐνενήκυντα μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα έκατον καὶ πεντήκουτα 'Αβροκόμας δε ύστερησε της μάχης ημέραις πέντε, έκ Φοινίκης έλαύνων. 13. ταῦτα δὲ ἤγγελλον πρὸς Κῦρον οί αυτομολήσαντες έκ των πολεμίων παρά μεγάλου βασιλέως πρὸ τῆς μάχης, καὶ μετὰ τὴν μάχην οὶ ὕστερον ἐλήφθησαν τῶν πολεμίων ταὐτὰ ἤγγελλου. 14. ἐντεῦθεν δὲ Κύρος έξελαύνει σταθμον ένα παρασάγγας τρείς συντεταγμένω τω στρατεύματι παντί και τω Ελληνικώ και τώ Βαρβαρικών ώςτο γαρ ταύτη τη ήμέρα μαχείσθαι βασιλέα.

κατα γαρ μέσον τον σταθμον τοῦτον τάφρος ην δρυκτή Βαθεία, το μεν εύρος οργυιαί πέντε, το δε βάθος οργυιαί τρείς. 15. παρετέτατο δε ή τάφρος ανω δια του πεδίου έπὶ δώδεκα παρασάγγας μέχρι τοῦ Μηδίας τείχους. ἔνθα αί διώρυχες, απὸ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ ρέουσαι εἰσὶ δὲ τέτταρες, τὸ μεν εθρος πλεθριαίαι, βαθείαι δε ισχυρώς, καὶ πλοία πλεί έν αὐταίς σιταγωγά: εἰσβάλλουσι δὲ εἰς τὸν Ευφράτην, διαλείπουσι δ' έκάστη παρασάγγην, γέφυραι δ' έπεισιν. ἦν δὲ παρὰ τὸν Εὐφράτην πάροδος στενὴ μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς τάφρου ώς εἶκοσι ποδῶν τὸ εὖρος. 16. ταύτην δὲ τὴν τάφρον βασιλεὺς ποιεί μέγας ἀντὶ ἐρύματος, επειδή πυνθώνεται Κύρον προσελαύνοντα. ταύτην δη την πάροδον Κυρός τε καὶ ή στρατιὰ παρηλθε καὶ έγενουτο είσω της τάφρου. 17. ταύτη μεν οὖν τῆ ἡμέρα οὐκ έμαχέσατο βασιλεύς, άλλ' ύποχωρούντων φανερά ήσαν καὶ ίππων καὶ ἀνθρώπων ίχνη πολλά. 18. ἐνταῦθα Κῦρος Σιλανον καλέσας του 'Αμβρακιώτην μάντιν έδωκεν αυτώ δαρεικούς τρισχιλίους, ότι τη ένδεκάτη απ' έκείνης ήμέρα θυόμενος είπεν αυτώ ότι βασιλεύς ου μαχείται δέκα ήμερων, Κύρος δ' είπεν, Ούκ άρα έτι μαγείται, εί έν ταύταις ου μαχείται ταις ήμεραις εαν δ' άληθεύσης, ύπισχιουμαί σοι δέκα τάλαντα. τοῦτο τὸ χρυσίον τότε ἀπέδωκεν, ἐπεὶ παρηλθον αί δέκα ήμέραι. 19. ἐπεὶ δ' ἐπὶ τῆ τάφρω οὐκ έκώλυε βασιλεύς το Κύρου στράτευμα διαβαίνειν, έδοξε καὶ Κύρφ καὶ τοις άλλοις ἀπεγνωκέναι τοῦ μάχεσθαι . ώστε τῆ ύστεραία Κυρος επορεύετο ήμελημένως μάλλον. 20. τη δε τρίτη επί τε τοῦ ἄρματος καθήμενος τὴν πορείαν εποιείτο καὶ ολίγους ἐν τάξει ἔχων πρὸ αύτοῦ, τὸ δὲ πολὺ αὐτῷ ανατεταραγμένον επορεύετο καὶ τῶν ὅπλων τοῖς στρατιώταις πολλά ἐπὶ άμαξῶν ἤγετο καὶ ὑποζυγίων.

VIII. Καὶ ήδη τε ην αμφὶ αγοραν πλήθουσαν καὶ πλη-

σίον ην ο σταθμός ένθα έμελλε καταλύειν, ηνίκα Πατηγύας ανήρ Πέρσης των αμφί Κύρον πιστων προφαίνεται έλαύνων ανα κράτος ίδρουντι τῷ ἴππφ, καὶ εὐθὺς πᾶσιν οἶς ἐνετύγχανεν έβόα καὶ βαρβαρικώς καὶ έλληνικώς ὅτι βασιλεύς σύν στρατεύματι πολλώ προσέρχεται ώς είς μάχην παρεσκευασμένος. 3. ἔνθα δη πολύς τάραχος ἐγένετο αὐτίκα γὰρ έδόκουν οί Ελληνες καὶ πάντες δὲ ἀτάκτοις σφίσιν ἐπιπεσείσθαι / 3. Κυρός τε καταπηδήσας ἀπὸ του άρματος τὸν θώρακα ἐνέδυ καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ παλτὰ εἰς τὰς χείρας έλαβε, τοίς τε άλλοις πασι παρήγγελλεν έξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν έαυτοῦ τάξιν εκαστον. 4. ενθα δή σὺν πολλή σπουδή καθίσταντο, Κλέαρχος μὲν τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος έχων πρὸς τῷ Εὐφράτη ποταμῷ, Πρόξενος δὲ έχόμενος, οί δ' άλλοι μετὰ τοῦτον, Μένων δὲ καὶ τὸ στράτευμα τὸ εὐώνυμον κέρας ἔσχε τοῦ Ελληνικοῦ. 5. τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ ἱππεῖς μὲν Παφλαγόνες εἰς γιλίους παρὰ Κλέαργον έστησαν έν τω δεξιω και το Ελληνικον πελταστικον, έν δὲ τῷ εὐωνύμω Αριαίος τε ὁ Κύρου ὕπαρχος καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν. 6. Κύρος δε καὶ οἱ ἱππεῖς τούτου ὅσον έξακόσιοι ώπλισμένοι θώραξι μέν αὐτοὶ καὶ παραμηριδίοις καὶ κράνεσι πάντες πλην Κύρου. Κύρος δε ψιλην έχων την κεφαλην είς την μάχην καθίστατο. 7. οί δ' ίπποι πάντες οί μετὰ Κύρου είχου καὶ προμετωπίδια καὶ προστερνίδια. είχου δὲ καὶ μαχαίρας οἱ ἱππεῖς Ἑλληνικάς. 8. καὶ ήδη τε ην μέσον ημέρας καὶ οὖπω καταφανεῖς ήσαν οἱ πολέμιοι. ήνίκα δε δείλη εγίγνετο, εφάνη κουιορτός ώσπερ νεφέλη λευκή, χρόνφ δε συχνφ υστερον ωσπερ μελανία τις εν τφ πεδίω έπὶ πολύ. ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγίγνοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ήστραπτε καὶ αἱ λόγχαι καὶ αἱ τάξεις καταφανείς εγίγνοντο. 9. καὶ ησαν ίππεις μεν λευκοθώρακες επί τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίων Τισσαφέρνης ἐλέγετο τούτων άργειν έχόμενοι δε τούτων γερροφόροι, έχόμενοι δε όπλιται συν ποδήρεσι ξυλίναις ασπίσιν Αλγύπτιοι δ' ούτοι έλέγουτο είναι· ἄλλοι δ' ίππεῖς, ἄλλοι τοξόται. πάντες δ' ούτοι κατά έθνη έν πλαισίω πλήρει ανθρώπων έκαστον το έθνος επορεύετο. 10. προ δε αὐτῶν ἄρματα διαλείποντα συχνον απ' αλλήλων τα δη δρεπανηφόρα καλούμενα είχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ τῶν ἀξόνων εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα καὶ ύπο τοις δίφροις είς γην βλέποντα, ώς διακόπτειν ότω έντυγχάνοιεν. ή δε γνώμη ην ώς είς τὰς τάξεις τῶν Ελλήνων έλωντα καλ διακόψοντα. 11. δ μέντοι Κύρος είπεν δτε καλέσας παρεκελεύετο τοίς Ελλησι την κραυγήν των βαρβάρων ἀνέχεσθαι, ἐψεύσθη τοῦτο· οὐ γὰρ κραυγῆ ἀλλὰ σιγή ώς ανυστον και ήσυχή εν ίσφ και βραδέως προσήεσαν. 12. καὶ ἐν τούτφ Κύρος παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι τῷ έρμηνει και ἄλλοις τρισιν ἡ τέτταρσι τῷ Κλεάρχω ἐβόα άγειν το στρώτευμα κατά μέσον το των πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεύς είη καν τοῦτ', έφη, νικωμεν, πάνθ' ήμιν πεποίηται. 13. όρων δε ό Κλέαρχος το μέσον στίφος και ακούων Κύρου έξω όντα του Ελληνικού εύωνύμου βασιλέα τοσούτον γαρ πλήθει περιήν βασιλεύς ώστε μέσον το έαυτου έχων τοῦ Κύρου εὐωνύμου έξω ην άλλ' όμως ὁ Κλέαρχος οὐκ ήθελεν αποσπάσαι από τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξίον κέρας, φοβούμενος μη κυκλωθείη έκατέρωθεν, τῷ δὲ Κύρφ ἀπεκρίνατο ὅτι αὐτῷ μέλοι ὅπως καλῶς ἔχοι. 14. καὶ ἐν τούτῷ τῷ καιρῷ τὸ μὲν βαρβαρικὸν στράτευμα ὁμαλῶς προήει, το δε Ελληνικον έτι έν τῷ αὐτῷ μένον συνετάττετο έκ τῶν έτι προσιώντων. καὶ ὁ Κύρος παρελαύνων οὐ πάνυ πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι κατεθεᾶτο έκατέρωσε ἀποβλέπων εἶς τε τους πολεμίους καὶ τους φίλους. 15. ίδων δε αυτον απο του Ελληνικού Εενοφών 'Αθηναίος, ύπελάσας ώς συναντήσαι ήρετο εί τι παραγγέλλοι· ό δ' επιστήσας είπε καὶ λέγειν έκέλευσε πάσιν ὅτι καὶ τὰ ίερὰ καλὰ καὶ τὰ σφάγια καλά. 16. ταῦτα δὲ λέγων θορύβου ήκουσε διὰ τῶν τάξεων ιόντος, και ήρετο τις ό θόρυβος είη. ό δε Κλέαρχος είπεν ότι το σύνθημα παρέρχεται δεύτερον ήδη. και ος έθαύμασε τίς παραγγέλλει καὶ ήρετο ὅ τι εἶη τὸ σύνθημα. ὁ δ' ἀπεκρίνατο, ΖΕΤΣ ΣΩΤΗΡ ΚΑΙ ΝΙΚΗ. 17. ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας Αλλα δέχομαί τε, έφη, και τουτο έστω. ταυτα δ' είπων είς την έαυτου χώραν ἀπήλαυνε και οὐκέτι τρία ή τέτταρα στιίδια διειχέτην τω φιίλαγγε απ' αλλήλων ήνίκα επαιάνιζόν τε οί "Ελληνες καὶ προήρχοντο αντίοι ιέναι τοις πολεμίοις. 18. ως δε πορευομένων έξεκύμαινε τι της φάλαγγος, τὸ επιλειπόμενον ήρξατο δρόμω θείν και αμα εφθέγξαντο πάντες οδόνπερ τῷ Ένυαλίω έλελίζουσι. καὶ πάντες δὲ ἔθεον. λέγουσι δέ τινες ώς καὶ ταις ἀσπίσι προς τὰ δόρατα ἐδούπησαν, φόβον ποιούντες τοίς ίπποις. 19. πρίν δε τόξευμα έξικνείσθαι, εκκλίνουσιν οί βάρβαροι καὶ φεύγουσι. καὶ ένταυθα δη εδίωκον μεν κατά κράτος οι Ελληνες, εβόων δε αλλήλοις μη θείν δρόμω αλλ' εν τάξει έπεσθαι. 20. τὰ δ' άρματα εφέροντο τὰ μεν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν Ἑλλήνων κενὰ ήνιόχων. οι δ' ἐπεὶ προίδοιεν, διίσταντο έστι δ' όστις καὶ κατελήφθη ώσπερ εν ίπποδρόμω εκπλαγείς καὶ οὐδεν μέντοι οὐδε τοῦτον παθείν έφασαν, οὐδ' ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτη τῆ μάχη έπαθεν ούδεις ούδεν, πλην έπι τώ εὐωνύμω τοξευθηναί τις έλέγετο. 21. Κύρος δ' όρων τους "Ελληνας νικώντας το καθ' αύτους καὶ διώκοντας, ήδόμενος καὶ προσκυνούμενος ήδη ώς βασιλευς ύπο των αμφ' αυτον, ουδ' ως έξηχθη διώκειν, άλλα συνεσπειραμένην έγων την των συν έαυτά έξακοσίων ίππέων τάξιν επεμελείτο ο τι ποιήσει βασιλεύς. καὶ γὰρ ἦδει αὐτὸν ὅτι μέσον ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. 22. καὶ πάντες δ' οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες μέσον

έχοντες το αύτων ήγουνται, νομίζοντες ούτω καὶ εν άσφαλεστάτω είναι, ην η ή ίσχυς αυτών έκατέρωθεν, καὶ εί τι παραγγείλαι χρήζοιεν, ήμίσει αν χρόνφ αισθάνεσθαι τὸ στράτευμα. 23. καὶ βασιλεύς δη τότε μέσον έχων της αύτου στρατιάς όμως έξω έγένετο του Κύρου εὐωνύμου κέρατος. ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἀντίου οὐδὲ τοις αυτού τεταγμένοις έμπροσθεν, επέκαμπτεν ώς είς κύκλωσιν. 24. ένθα δη Κύρος δείσας μη όπισθεν γενόμενος κατακόψη τὸ Ελληνικον έλαύνει ἀντίος καὶ έμβαλων σύν τοις έξακοσίοις νικά τους προ βασιλέως τεταγμένους και είς φυγην έτρεψε τους έξακισχιλίους, καὶ ἀποκτείναι λέγεται αὐτὸς τῆ ἐαυτοῦ χειρὶ ᾿Αρταγέρσην τὸν ἄρχοντα αὐτῶν. 25. ὡς δ' ή τροπη έγένετο, διασπείρονται και οι Κύρου έξακόσιοι είς τὸ διώκειν όρμήσαντες, πλην πάνυ ολίγοι άμφ' αὐτὸν κατελείφθησαν, σχεδον οι όμοτράπεζοι καλούμενοι. 26. συν τούτοις δὲ ὧν καθορά βασιλέα καὶ τὸ ἀμφ' ἐκείνον στίφος · καὶ εὐθὺς οὐκ ἡνέσχετο, άλλ' εἰπῶν Τον ἄνδρα ὁρῶ, ἵετο ἐπ' αὐτὸν καὶ παίει κατὰ τὸ στέρνον καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ως φησι Κτησίας ό ιατρός και ιασθαι αὐτός τὸ τραθμά φησι. 27. παίοντα δ' αὐτον ἀκοντίζει τις παλτώ ὑπο τον οφθαλμον βιαίως καὶ ένταθθα μαχόμενοι καὶ βασιλεύς καὶ Κυρος καὶ οἱ ἀμφ' αὐτοὺς ὑπερ εκατέρου, ὁπόσοι μεν τῶν ἀμφὶ βασιλέα απέθνησκον Κτησίας λέγει παρ' έκείνω γαρ ήν Κύρος δὲ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ ὀκτὼ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ. 28. 'Αρταπάτης δ' ὁ πιστότατος . αὐτῷ τῶν σκηπτούχων θεράπων λέγεται. ἐπειδὴ πεπτωκότα είδε Κύρον, καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἴππου περιπεσεῖν αὐτῷ. 29. καὶ οἱ μέν φασι βασιλέα κελεῦσαί τινα ἐπισφάξαι αὐτον Κύρω, οι δ' εαυτον επισφάξασθαι σπασάμενον τον ακινάκην είχε γαρ χρυσούν και στρεπτον δ' εφόρει και Ψέλια καὶ τἄλλα ὥσπερ οἱ ἄριστοι Περσῶν· ἐτετίμητο γὰρ ύπο Κύρου δι' εθνοιάν τε και πιστότητα.

ΙΧ. Κύρος μεν ούν ούτως ετελεύτησεν, άνηρ ων Περσων των μετά Κύρον τον άρχαιον γενομένων βασιλικώτατός τε καὶ ἄρχειν ἀξιώτατος, ώς παρὰ πάντων όμολογείται τῶν Κύρου δοκούντων εν πείρα γενέσθαι. 2. πρώτον μεν γαρ έτι παίς ών, ὅτ' ἐπαιδεύετο καὶ σὺν τῷ ἀδελφῷ καὶ σὺν τοῖς άλλοις παισί, πάντων πάντα κράτιστος ένομίζετο. 8. πάντες γάρ οι των άρίστων Περσών παίδες έπι ταίς βασιλέως θύραις παιδεύονται· ένθα πολλήν μεν σωφροσύνην καταμάθοι αν τις, αισχρον δ' ούδεν ουτ' ακουσαι ουτ' ίδειν έστι. 4. θεώνται δ' οί παίδες καὶ τιμωμένους ύπο βασιλέως καὶ ακούουσι, καὶ ἄλλους ἀτιμαζομένους ωστε εὐθὺς παίδες οντες μανθάνουσιν άρχειν τε καὶ άρχεσθαι. 5. ένθα Κύρος αίδημονέστατος μεν πρώτον των ήλικιωτών έδόκει είναι, τοίς τε πρεσβυτέροις καὶ τῶν έαυτοῦ ὑποδεεστέρων μαλλον πείθεσθαι, έπειτα δε φιλιππότατος καὶ τοῖς ἵπποις ἄριστα χρησθαι έκρινου δ' αὐτὸν καὶ τῶν εἰς τὸν πόλεμον έργων, τοξικής τε καὶ ἀκοντίσεως, φιλομαθέστατον είναι καὶ μελετηρότατον. 6. επεὶ δὲ τῆ ἡλικία ἔπρεπε, καὶ φιλοθηρότατος ην καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλοκινδυνότατος. καὶ ἄρκτον ποτε επιφερομένην ούκ έτρεσεν, άλλα συμπεσών κατεσπάσθη ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ τὰ μὲν ἔπαθεν, ὧν καὶ τὰς ὡτειλὰς είχε, τέλος δε κατέκανε και τον πρώτον μέντοι βοηθήσαντα πολλοίς μακαριστου εποίησευ. 7. επεὶ δε κατεπέμφθη υπο τοῦ πατρὸς σατράπης Λυδίας τε καὶ Φρυγίας της μεγάλης καὶ Καππαδοκίας, στρατηγὸς δὲ καὶ πάντων ἀπεδείχθη οίς καθήκει είς Καστωλού πεδίον αθροίζεσθαι, πρώτον μεν έπέδειξεν αύτον ότι περί πλείστου ποιοίτο, εί τω σπείσαιτο καὶ εἴ τω συνθοῖτο καὶ εἴ τω ὑπόσγοιτό τι, μηδὲν ψεύδεσθαι. 8. καὶ γὰρ οὖν ἐπίστευον μὲν αὐτῷ αἱ πόλεις ἐπιτρεπόμεναι, επίστευον δ' οι ανδρες καλ εί τις πολέμιος έγένετο, σπεισαμένου Κύρου ἐπίστευε μηδεν αν παρά τὰς

σπουδάς παθείν. 9. τοιγαρούν έπεὶ Τισσαφέρνει έπολέμησε, πάσαι αἱ πόλεις έκοῦσαι Κῦρον είλοντο ἀντὶ Τισσαφέρνους πλην Μιλησίων ούτοι δὲ, ὅτι οὐκ ήθελε τοὺς φεύγοντας προέσθαι, έφοβοῦντο αὐτόν. 10. καὶ γὰρ ἔργφ έπεδείκυυτο καὶ έλεγεν ὅτι οὐκ ἄν ποτε προοίτο, ἐπεὶ ἄπαξ φίλος αυτοίς εγενετο, ουδ' εί ετι μεν μείους γενοιντο ετι δε κάκιον πράξειαν. 11. φανερὸς δ' ην καὶ, εί τίς τι ἀγαθὸν ή κακου ποιήσειεν αύτου, νικάν πειρώμενος καὶ εύχην δέ τινες αύτοῦ εξέφερον ώς εύχοιτο τοσοῦτον χρόνον ζην έστε νικώη καὶ τοὺς εὖ καὶ τοὺς κακῶς ποιοῦντας ἀλεξόμενος. 12. καὶ γὰρ οὖν πλείστοι δὴ αὐτῷ ένί γε ἀνδρὶ τῶν ἐφὸ ήμων επεθύμησαν και χρήματα και πόλεις και τα έαυτων σώματα προέσθαι. 13. οὐ μεν δη οὐδε τοῦτ' ἄν τις εἶποι ώς τους κακούργους και άδίκους εία καταγελάν, άλλ' άφειδέστατα πάντων έτιμωρείτο. πολλάκις δ' ην ίδειν παρά τας στειβομένας όδους και ποδών και γειρών και όφθαλμών στερομένους ανθρώπους. ώστ' έν τη Κύρου αρχή έγενετο καὶ Έλληνι καὶ βαρβάρφ μηδὲν ἀδικοῦντι ἀδεῶς πορεύεσθαι όποι τις ήθελεν, έχοντι ό τι προχωροίη. 14. τούς γε μέντοι άγαθους είς πόλεμον ώμολόγητο διαφερόντως τιμάν. καὶ πρώτον μὲν ἦν αὐτῷ πόλεμος πρὸς Πισίδας καὶ Μυσούς στρατευόμενος ούν και αυτός είς ταύτας τὰς χώρας οθς εώρα εθέλοντας κινδυνεύειν, τούτους καὶ ἄρχοντας εποίει ης κατεστρέφετο χώρας, επειτα δε καὶ ἄλλοις δώροις ετίμα. 15. ώστε φαίνεσθαι τους μεν αγαθούς εύδαιμονεστάτους, τους δε κακους δούλους τούτων άξιουσθαι είναι. τοιγαρούν. πολλη ην άφθονία αὐτῷ τῶν ἐθελόντων κινδυνεύειν, ὅπου τις οίοιτο Κύρον αισθήσεσθαι. 16. είς γε μην δικαιοσύνην εί τις αὐτῷ φανερὸς γένοιτο ἐπιδείκνυσθαι βουλόμενος, περί παντος εποιείτο τούτους πλουσιωτέρους ποιείν των έκ τοῦ ἀδίκου φιλοκερδούντων. 17. καὶ γὰρ οὖν ἄλλα τε

άδικηθείς, ήρώτησεν ὁ Κύρος αὐτὸν, Όμολογείς οὖν περί έμε άδικος γεγενήσθαι; Η γαρ ανάγκη, έφη ό 'Ορόντας. έκ τούτου πάλιν ήρώτησεν ὁ Κῦρος, Ετι οὖν αν γένοιο τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ πολέμιος, ἐμοὶ δὲ φίλος καὶ πιστός; ὁ δὲ άπεκρίνατο ὅτι οὐδ' εἰ γενοίμην, ὧ Κῦρε, σοί γ' ἄν ποτε έτι δόξαιμι. 9. προς ταθτα Κθρος είπε τοις παροθσιν, Ο μεν άνηρ τοιαύτα μεν πεποίηκε, τοιαύτα δε λέγει · ύμων δε σὺ πρώτος, ὁ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην ὅ τι σοι δοκεί. Κλέαρχος δε είπε τάδε. Συμβουλεύω έγω τον ανδρα τουτον έκποδων ποιείσθαι ώς τάχιστα, ώς μηκέτι δέη τοῦτον φυλάττεσθαι, άλλα σχολή ή ήμιν το κατά τοῦτον είναι τους έθελοντας φίλους τούτους εὐ ποιείν. 10. ταύτη δε τη γνώμη έφη καὶ τοὺς ἄλλους προσθέσθαι. μετὰ ταῦτα κελεύοντος Κύρου έλαβον της ζώνης του 'Ορόνταν έπλ θανάτω απαντες αναστάντες και οι συγγενείς είτα δε εξήγον αυτον οίς προσετάχθη. ἐπεὶ δὲ είδον αυτον οίπερ πρόσθεν προσεκύνουν, καὶ τότε προσεκύνησαν, καίπερ εἰδότες ὅτι έπὶ θάνατον άγοιτο. 11. έπεὶ δὲ εἰς τὴν Αρταπάτου σκηνην εἰσήχθη τοῦ πιστοτάτου τῶν Κύρου σκηπτούχων, μετὰ ταῦτα οὖτε ζῶντα 'Ορόνταν οὖτε τεθνηκότα οὐδεὶς είδε πώποτε ούδε όπως απέθανεν ούδεις είδως έλεγεν είκαζον δε άλλοι άλλως τάφος δε ούδεις πώποτε αυτου έφάνη.

VII. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Βαβυλωνίας σταθμοῦς τρεῖς παρασάγγας δώδεκα. ἐν δὲ τῷ τρίτῷ σταθμῷ Κῦρος ἐξέτασιν ποιεῖται τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐν τῷ πεδίῷ περὶ μέσας νύκτας · ἐδόκει γὰρ εἰς τῆν ἐπιοῦσαν ἔω ῆξειν βασιλέα σὺν τῷ στρατεύματι μαχούμενον καὶ ἐκέλευε Κλέαρχον μεν τοῦ δεξιοῦ κέρως ἡγεῖσθαι, Μένωνα δὲ τὸν Θεττιλὸν τοῦ εὐωνύμου, αὐτὸς δὲ τοὺς ἐαυτοῦ διέταξε. 2. μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν ἄμα τῆ ἐπιούση ἡμέρα ἤκοντες αὐτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως ἀπήγγελλον

καὶ τῷ προθυμεῖσθαι χαρίζεσθαι, ταῦτα ἔμοιγε μᾶλλον δοκεί άγαστα είναι. 25. Κύρος γαρ έπεμπε βίκους οίνου ήμιδεείς πολλάκις όπότε πάνυ ήδυν λάβοι, λέγων ὅτι οὖπω δη πολλού χρόνου τούτου ήδίονι οίνω επιτύχοι τούτον ούν σολ έπεμψε καὶ δείταί σου τήμερον τοῦτον έκπιείν σὺν οίς μάλιστα φιλείς. 26. πολλιίκις δε χήνας ήμιβρώτους έπεμπε καὶ ἄρτων ήμίσεα καὶ άλλα τοιαῦτα, ἐπιλέγειν κελεύων τὸν φέροντα, Τούτοις ήσθη Κύρος · βούλεται οὖν καὶ σὲ τούτων γεύσασθαι. 27. ὅπου δὲ χιλὸς σπάνιος πάνυ εἶη, αὐτὸς δ' έδύνατο παρασκευάσασθαι διὰ τὸ πολλοὺς έχειν ύπηρέτας καὶ διὰ τὴν ἐπιμέλειαν, διαπέμπων ἐκέλευε τοὺς φίλους τοῖς 💙 τὰ έαυτῶν σώματα ἄγουσιν ἵπποις ἐμβάλλειν τοῦτον τὸν , χιλον, ώς μη πεινώντες τους έαυτου φίλους άγωσιν. 28. εί δε δή ποτε πορεύοιτο καὶ πλείστοι μέλλοιεν όψεσθαι, προσκαλών τους φίλους έσπουδαιολογείτο, ώς δηλοίη οθς τιμά. ώστε έγωγε εξ ών ακούω ούδενα κρίνω ύπο πλειόνων πεφιλησθαι οὖτε Ελλήνων οὖτε βαρβιίρων. 29. τεκμήριον δὲ τούτου καὶ τόδε. παρὰ μὲν Κύρου δούλου ὅντος οὐδεὶς απήει προς βασιλέα, πλην 'Ορόντας έπεχείρησε· καὶ ούτος δη δι φετο πιστόν οι είναι ταχὺ αὐτὸν εὖρε Κύρφ φιλαίτερον η έαυτώ παρά δε βασιλέως πολλοί προς Κύρον ἀπηλθον, έπειδη πολέμιοι άλληλοις έγένοντο, καὶ οὖτοι μέντοι οἱ μάλιστα ύπ' αὐτοῦ ἀγαπώμενοι, νομίζουτες παρὰ Κύρφ οντες αγαθοί αξιωτέρας αν τιμής τυγχάνειν ή παρα βασιλεί. 30. μέγα δὲ τεκμήριον καὶ τὸ ἐν τῆ τελευτῆ τοῦ βίου αὐτῷ γενόμενον ότι καὶ αὐτὸς ἢν ἀγαθὸς καὶ κρίνειν ὀρθῶς ἐδύνατο τους πιστους και εύνους και βεβαίους. 31. αποθνήσκουτος γὰρ αὐτοῦ πάντες οἱ παρ' αὐτὸν φίλοι καὶ συντράπεζοι απέθανον μαχόμενοι ύπερ Κύρου πλην 'Αριαίου. ούτος δε τεταγμένος ετύγχανεν επὶ τῷ εὐωνύμω τοῦ ἱππικοῦ ἄρχων : ώς δ' ἤσθετο Κῦρον πεπτωκότα, ἔφυγεν ἔχων καὶ τὸ στράτευμα πᾶν οδ ἡγεῖτο.

Χ. Ἐνταῦθα δη Κύρου ἀποτέμνεται ή κεφαλη καὶ ή χειρ ή δεξιά. βασιλεύς δε και οί συν αυτώ διώκων είσπίπτει είς το Κύρειον στρατόπεδον καὶ οί μεν μετά 'Αριαίου οὐκέτι ίστανται, άλλα φεύγουσι διὰ τοῦ αύτῶν στρατοπέδου είς τον σταθμον ένθεν ώρμηντο · τέτταρες δ' ελέγοντο παρασώγγαι είναι της όδου. 2. βασιλεύς δε και οί σύν αὐτῷ τά τε ἄλλα πολλὰ διαρπάζουσι, καὶ τὴν Φωκαΐδα τὴν Κύρου παλλακίδα την σοφην και καλην λεγομένην είναι λαμβάνει. 3. ή δε Μιλησία ή νεωτέρα ληφθείσα ύπο των αμφὶ βασιλέα ἐκφεύγει γυμνη πρὸς των Ελλήνων οι έτυγον έν τοις σκευοφόροις οπλα έγοντες, καὶ ἀντιταγθέντες πολλούς μεν των άρπαζόντων απέκτειναν, οί δε καὶ αὐτων άπεθανον ου μην εφυγόν γε, άλλα και ταύτην έσωσαν και άλλα όπόσα έντὸς αὐτῶν καὶ χρήματα καὶ ἄνθρωποι έγένοντο πάντα έσωσαν. 4. ένταθθα διέσχον άλλήλων βασιλεύς τε καὶ οἱ "Ελληνες ώς τριώκοντα στώδια, οἱ μὲν διώκοντες τους καθ' αύτους ώς πάντας νικώντες, οί δ' άρπάζοντες ώς ήδη πάντες νικώντες. 5. έπει δ' ήσθοντο οι μεν Ελληνες ότι βασιλεύς σύν τῷ στρατεύματι ἐν τοῖς σκευοφόροις εἶη, βασιλεύς δ' αὖ ήκουσε Τισσαφέρνους ὅτι οἱ Ελληνες νικῶεν τὸ καθ' αύτοὺς καὶ εἰς τὸ πρόσθεν οἴχονται διώκοντες, ἐνταῦθα δη βασιλεὺς μεν ἀθροίζει τε τοὺς έαυτοῦ καὶ συντάττεται, ό δε Κλέαργος έβουλεύετο Πρόξενον καλέσας, πλησιαίτατος γὰρ ἢν, εἰ πέμποιέν τινας ἢ πάντες ἴοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδου άρήξουτες. 6. έν τούτω καὶ βασιλεύς δήλος ην προσιών πάλιν ώς έδόκει όπισθεν. καὶ οἱ μὲν Ελληνες στραφέντες παρεσκευάζοντο ώς ταύτη προσιόντος καὶ δεξόμενοι, ό δὲ βασιλεὺς ταύτη μεν οὐκ ήγεν, ή δὲ παρῆλθεν. έξω του εύωνύμου κέρατος ταύτη και απήγαγεν, αναλαβών καὶ τοὺς ἐν τῆ μάχη κατὰ τοὺς Ελληνας αὐτομολήσαντας καὶ Τισσαφέρνην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. 7. ὁ γὰρ Τισσαφέρ-

νης έν τη πρώτη συνόδω οὐκ έφυγεν, άλλα διήλασε παρά τον ποταμον κατά τους Ελληνας πελταστάς. διελαύνων δε κατέκανε μεν ούδενα, διαστάντες δ' οί "Ελληνες έπαιον καὶ καὶ ἡκόντιζον αὐτούς 'Επισθένης δε 'Αμφιπολίτης ἡργε των πελταστων καὶ ελέγετο φρόνιμος γενέσθαι. 8. δ δ' ουν Τισσαφέρνης ώς μείον έχων απηλλάγη, πάλιν μεν ούκ αναστρέφει, είς δε το στρατόπεδον αφικόμενος το των Έλλήνων έκει συντυγχώνει βασιλεί, και όμου δη πάλιν συνταξάμενοι επορεύοντο. 9. επεί δ' ήσαν κατά το εὐώνυμον των Ελλήνων κέρας, έδεισαν οί Ελληνες μη προσώγοιεν προς το κέρας και περιπτύξωντες άμφοτέρωθεν αὐτοὺς κατακόψειαν καὶ εδόκει αὐτοῖς ἀναπτύσσειν τὸ κέρας καὶ ποιήσασθαι όπισθεν τον ποταμόν. 10. έν ώ δε ταῦτα έβουλεύοντο, καὶ δὴ βασιλεὺς παραμειψάμενος εἰς τὸ αὐτὸ σχημα κατέστησεν αυτίαν την φάλαγγα ώσπερ το πρώτον μαχούμενος συνήει. ώς δε είδον οί Ελληνες έγγυς τε όντας καὶ παρατεταγμένους, αὐθις παιανίσαντες ἐπήεσαν πολύ ἔτι προθυμότερον ή το πρόσθεν. 11. οἱ δ' αὖ βάρβαροι οὖκ ἐδέχουτο, άλλ' έκ πλείουος ή το πρόσθευ έφευγου οί δ' έπεδίωκου μέγρι κώμης τινός. 12. ένταθθα δ' έστησαν οί Ελληνες · ύπερ γαρ της κώμης γήλοφος ήν, εφ' οδ άνεστράφησαν οι άμφι βασιλέα, πεζοι μεν οὐκέτι, τῶν δε ίππέων ό λόφος ένεπλήσθη, ώστε το ποιούμενον μη γιγνώσκειν. καὶ τὸ βασίλειον σημείον όραν έφασαν ἀετόν τινα χρυσούν έπὶ πέλτη ἐπὶ ξύλου ἀνατεταμένου. 13. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐνταῦθ' ἐχώρουν οἱ "Ελληνες, λείπουσι δὴ καὶ τὸν λόφον οἱ ίππεις· ου μην έτι αθρόοι άλλ' άλλοι άλλοθεν· έψιλουτο δ' ό λόφος των ίππεων· τέλος δε καὶ πάντες ἀπεχώρησαν. 14. ο ουν Κλέαργος ουκ ανεβίβαζεν έπι τον λόφον, αλλ' ύπ' αυτον στήσας το στράτευμα πέμπει Λύκιον τον Συρακόσιον καὶ άλλον ἐπὶ τον λόφον καὶ κελεύει κατιδόντας τὰ

ύπερ του λόφου τί έστιν απαγγείλαι. 15. καὶ ὁ Λύκιος ήλασέ τε καὶ ίδων ἀπαγγέλλει ὅτι φεύγουσιν ἀνὰ κράτος. σχεδον δ' ότε ταυτα ην καὶ ηλιος εδύετο. 16. ενταυθα δ' έστησαν οί Ελληνες καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα ἀνεπαύοντο· καὶ αμα μεν εθαύμαζον ότι οὐδαμοῦ Κύρος φαίνοιτο οὐδ' ἄλλος απ' αυτοῦ ούδεὶς παρείη· ού γιὶρ ήδεσαν αυτον τεθνηκότα, άλλ' είκαζον η διώκοντα οίγεσθαι η καταληψόμενον τι προεληλακέναι 17. και αυτοί έβουλεύοντο εί αυτού μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἄγοιντο ἡ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδου. έδοξεν αὐτοῖς ἀπιέναι καὶ ἀφικνοῦνται ἀμφὶ δορπηστον επί τὰς σκηνάς. 18. ταύτης μεν της ήμερας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο. καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων χρημάτων τὰ πλείστα διηρπασμένα καὶ εἴ τι σιτίον ἡ ποτον ην, καὶ τὰς ἀμάξας μεστὰς ἀλεύρων καὶ οἶνου, ας παρεσκευάσατο Κύρος ίνα, εί ποτε σφοδρά τὸ στρώτευμα λάβοι ενδεια, διαδοίη τοις "Ελλησιν ήσαν δ' αυται τετρακόσιαι ώς ελέγοντο αμαξαι· καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεῖ διήρ-19. ώστε άδειπνοι ήσαν οι πλείστοι των Ελλήνων ήσαν δὲ καὶ ἀνάριστοι πρὶν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα προς ἄριστον βασιλεύς έφάνη. ταύτην μεν ούν την νύκτα ούτω διεγένοντο.

BOOK SECOND.

Ι. 'Ως μεν οὖν ἠθροίσθη Κύρφ τὸ Ἑλληνικον ὅτε ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν ᾿Αρταξέρξην ἐστρατεύετο, καὶ ὅσα ἐν τῆ ἀνόδφ ἐπράχθη καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο καὶ ὡς Ϝ ῦρος ἐτελεύτησε καὶ ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἐλθόντες οἱ Ἦληνες ἐκοιμήθησαν οἰόμενοι τὰ πάντα νικᾶν καὶ Κῦρον ζῆν, ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγφ δεδήλωται. 2. ἄμα δὲ τῆ ἡμέρα συνελθόντες

οί στρατηγοί έθαύμαζον δτι Κύρος ούτε άλλον πέμποι σημανούντα ο τι χρη ποιείν ούτε αυτός φαίνοιτο. έδοξεν ούν αὐτοῖς συσκευασαμένοις ἃ εἶχον καὶ ἐξοπλισαμένοις προϊέναι είς τὸ πρόσθεν έως Κύρφ συμμίζειαν. 3. ήδη δὲ έν όρμη όντων άμα ήλίφ ανίσχοντι ήλθε Προκλής ό Τευθρανίας άρχων, γεγονώς από Δαμαρώτου του Λύκωνος, καὶ Γλούς ο Ταμώ. οδτοι έλεγον ότι Κύρος μεν τέθνηκεν, 'Αριαίος δε πεφευγώς εν τῷ σταθμῷ εἴη μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων δθεν τη προτεραία ωρμηντο, και λέγοι ότι ταύτην μεν την ημέραν περιμείνειεν αν αυτούς, εί μέλλοιεν ηκειν, τη δε άλλη απιέναι φαίη επὶ Ίωνίας, δθενπερ ηλθε. 4. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ελληνες πυνθανόμενοι βαρέως έφερον. Κλέαρχος δε τάδε είπεν, ' Αλλ' ὤφελε μεν Κυρος ζην επεί δε τετελεύτηκεν, απαγγέλλετε 'Αριαίφ δτι ήμεις νικωμέν τε βασιλέα και ώς δράτε ούδεις έτι ήμιν μάχεται, και εί μη ύμεις ήλθετε, έπορευόμεθα αν επί βασιλέα. ἐπαγγελλόμεθα δε 'Αριτίω, εαν ενθάδε έλθη, είς του θρόνου του βασίλειου καθιείν αὐτόν των γάρ μάχη νικώντων καὶ τὸ ἄρχειν ἐστί. 5. ταθτ' εἰπων ἀποστέλλει τους άγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσ κου τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τον Θετταλόν καὶ γὰρ αὐτος Μένων έβούλετο ήν γὰρ φίλος καὶ ξένος 'Αριαίου. 6. οἱ μὲν οχουτο, Κλίαρχος δε περιέμενε. το δε στράτουμα επορίζετο σίτον όπως εδύνατο εκ των υποζυγίων κόπτοντες τους βούς καὶ ὄνους· ξύλοις δ' έχρωντο μικρον προϊόντες ἀπὰ της φάλαγγος οδ ή μάχη εγένετο τοις τε οιστοις πολλοις ουσιν, ους ηνάγκαζον οί Ελληνες εκβάλλειν τους αυτομολούντας παρά βασιλέως, καὶ τοῖς γέρροις καὶ ταῖς ἀσπίσι ταις ξυλίναις ταις Λίγυπτίαις πολλαί δε και πέλται και αμαξαι ήσαν φέρεσθαι έρημοι οίς πασι χρώμενοι κρέα έψοντες ήσθιον έκείνην την ημέραν. 7. καὶ ήδη τε ην περί πλήθουσαν άγοραν καὶ έρχονται παρά βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους κήρυκες οἱ μεν άλλοι βάρβαροι, ην δ' αὐτῶν Φαλίνος είς Ελλην, δς ετύγχανε παρά Τισσαφέρνει ων καί έντίμως έχων καὶ γὰρ προσεποιείτο ἐπιστήμων είναι τῶν άμφὶ τάξεις τε καὶ ὁπλομαχίαν. 8. οὖτοι δὲ προσελθόντες καὶ καλέσαντες τους των Ελλήνων άρχοντας λέγουσιν ότι βασιλεύς κελεύει τους "Ελληνας, έπει νικών τυγγάνει και Κύρον απέκτονε, παραδόντας τὰ ὅπλα ἰόντας ἐπὶ τὰς βασιλέως θύρας ευρίσκεσθαι αν τι δύνωνται άγαθόν. 9. ταυτα μεν είπον οι βασιλέως κήρυκες οι δε Ελληνες βαρέως μεν ήκουσαν, δμως δε Κλέαρχος τοσούτον είπεν, δτι ού των νικώντων είη τὰ ὅπλα παραδιδόναι ἀλλ', ἔφη, ὑμεῖς μὲν, ὦ ανδρες στρατηγοί, τούτοις αποκρίνασθε ο τι κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον ἔχετε· ἐγὼ δὲ αὐτίκα ήξω. ἐκάλεσε γάρ τις αύτον των ύπηρετων, δπως ίδοι τα ίερα έξηρημένα · έτυχε γαρ θυόμενος. 10. ένθα δη απεκρίνατο Κλεάνωρ μεν ό Αρκάς πρεσβύτατος ὢν ὅτι πρόσθεν ἃν ἀπόθάνοιεν ἡ τὰ όπλα παραδοίεν Πρόξενος δε ό Θηβαίος, 'Αλλ' έγω, έφη, ὦ Φαλίνε, θαυμάζω πότερα ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεί τὰ όπλα ἡ ώς διὰ φιλίαν δώρα. εἰ μὲν γὰρ ώς κρατών, τί δεῖ αύτον αίτειν και ού λαβείν έλθόντα; εί δε πείσας βούλεται λαβείν, λεγέτω τί έσται τοις στρατιώταις, εαν αυτώ ταυτα χαρίσωνται. 11. πρὸς ταῦτα Φαλίνος εἶπε, Βασιλεὺς νικᾶν ήγειται, έπει Κυρον απέκτονε. τις γαρ αυτώ έστιν δστις της άρχης άντιποιείται; νομίζει δε καὶ ύμας έαυτου είναι, έχων εν μεση τη εαυτού χώρα καὶ ποταμών εντος άδιαβάτων καὶ πλήθος ανθρώπων έφ' ύμας δυνάμενος αγαγείν δσον οὐδ' εἰ παρέχοι ὑμῖν δύναισθε αν ἀποκτεῖναι. 12. μετα τοῦτον Θεόπομπος 'Αθηναίος εἶπεν, 'Ω Φαλίνε, νῦν, ὡς σὺ όρᾶς, ήμιν οὐδεν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο εἰ μὴ ὅπλα καὶ ἀρετή. όπλα μεν οὖν ἔχοντες οἰόμεθα αν καὶ τῆ ἀρετῆ χρῆσθαι,

παραδόντες δ' αν ταῦτα καὶ τῶν σωμιίτων στερηθήναι. μή οὖν οἴου τὰ μόνα ἀγαθὰ ἡμῖν ὄντα ὑμῖν παραδώσειν, ἀλλὰ σύν τούτοις καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν μαχούμεθα. 13. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φαλίνος ἐγέλασε καὶ εἶπεν, 'Αλλά φιλοσόφω μεν έοικας, ω νεανίσκε, καὶ λέγεις οὐκ ἀχάριστα. ἴσθι μέντοι ἀνόητος ὧν, εἰ οἶει τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν περιγενέσθαι αν της βασιλέως δυνίμεως. 14. άλλους δέ τινας έφασαν λέγειν ύπομαλακιζομένους ώς καὶ Κύρφ πιστοί έγένοντο καλ βασιλεί αν πολλού άξιοι γένοιντο, εί βούλοιτο φίλος γενέσθαι καὶ εἶτε ἄλλο τι θέλοι χρησθαι εἶτ' ἐπ' Αίγυπτον στρατεύειν, συγκαταστρέψαιντ' αν αυτώ. 15. έν τούτω Κλέαρχος ήκε, καὶ ἠρώτησεν εἰ ήδη ἀποκεκριμένοι είεν. Φαλίνος δὲ ὑπολαβὼν είπεν, Οὖτοι μὲν, ὧ Κλέαρχε, άλλος άλλα λέγει συ δ' ήμιν είπε τί λέγεις. 16. ό δ' είπεν, Έγώ σε, & Φαλίνε, ἄσμενος έώρακα, οίμαι δε καὶ οί άλλοι πάντες σύ τε γὰρ Ελλην εί και ήμεις τοσούτοι οντες όσους συ όρας εν τοιούτοις δε όντες πράγμασι συμβουλευόμεθά σοι τί χρη ποιείν περί ων λέγεις. 17. σὺ οὖν προς θεών συμβούλευσον ημίν ο τι σοι δοκεί κάλλιστον καί άριστον είναι, και δ σοι τιμήν οίσει είς τον έπειτα χρόνον λεγόμενου, ότι Φαλινός ποτε πεμφθείς παρά βασιλίως κελεύσων τους "Ελληνας τὰ ὅπλα παραδοῦναι συμβουλευομένοις συνεβούλευσεν αυτοίς τάδε. οίσθα δε ότι ανάγκη λέγεσθαι έν τη Έλλιίδι α αν συμβουλεύσης. 18. ό δε Κλέαρχος ταθτα ύπήγετο βουλόμενος και αυτον τον παρά βασιλέως πρεσβεύουτα συμβουλεύσαι μη παραδούναι τά όπλα, όπως εὐέλπιδες μαλλον είεν οἱ Ελληνες. Φαλίνος δε ύποστρέψας παρά την δόξαν αὐτοῦ εἶπεν, 19. Ἐγω, εἰ μεν των μυρίων έλπίδων μία τις ύμιν έστι σωθήναι πολεμούντας βασιλεί, συμβουλεύω μη παραδιδόναι τὰ ὅπλα· εἰ δέ τοι μηδεμία σωτηρίας έστιν έλπις άκοντος βασιλέως,

συμβουλεύω σώζεσθαι ύμιν όπη δυνατόν. 20. Κλέαρχος δέ προς ταυτα είπεν, 'Αλλά ταυτα μεν δή συ λέγεις παρ' ήμων δε απάγγελλε τάδε, ότι ήμεις οιόμεθα, εί μεν δέοι βασιλεί φίλους είναι, πλείονος αν άξιοι είναι φίλοι έγοντες τα οπλα ή παραδόντες άλλω, εί δε δέοι πολεμείν, άμεινον αν πολεμείν έχοντες τὰ ὅπλα ἡ ἄλλφ παραδόντες. 21. ὁ δὲ Φαλίνος είπε, Ταύτα μεν δη απαγγελούμεν άλλα και τάδε ύμιν είπειν εκέλευσε βασιλεύς ότι μένουσι μεν αύτοῦ σπονδαὶ είησαν, προϊούσι δὲ καὶ ἀπιούσι πόλεμος. είπατε οὖν καὶ περὶ τούτου πότερα μενείτε καὶ σπονδαί είσιν ή ώς πολέμου όντος παρ' ύμων απαγγελώ. 22. Κλέαρχος δ' έλεξεν, 'Απάγγελλε τοίνυν καὶ περὶ τούτου ότι καὶ ἡμῖν ταύτα δοκεί απερ καὶ βασιλεί. Τί οὖν ταῦτά ἐστιν; ἔφη ὁ Φαλίνος. απεκρίνατο Κλεαρχος *Ην μεν μένωμεν, σπονδαί. απιούσι δὲ καὶ προϊούσι πόλεμος. 23. ὁ δὲ πάλιν ήρώτησε, Σπονδάς ή πόλεμον ἀπαγγελώ; Κλέαρχος δε ταυτά πάλιν απεκρίνατο, Σπονδαί μεν μένουσιν, απιούσι δε ή προϊουσι πόλεμος. ό τι δε ποιήσοι ου διεσήμηνε.

Η Φαλίνος μὲν δὴ ἔχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. οἱ δὲ παρὰ ᾿Αριαίου ἡκον Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος · Μένων δὲ αὐτοῦ ἔμενε παρὰ ᾿Αριαίῳ · οὕτοι δὲ ἔλεγον ὅτι πολλοὺς φαίη ᾿Αριαίος εἶναι Πέρσας ἑαυτοῦ βελτίους, οῦς οὐκ ἂν ἀιασχέσθαι αὐτοῦ βασιλεύοντος · ἀλλ' εἰ βούλεσθε συναπιέναι, ἡκειν ἤδη κελεύει τῆς νυκτός. εἰ δὲ μὴ, αὐτὸς πρῷ ἀπιέναι ψησίν. 2. ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπεν, ᾿Αλλ' οὕτω χρὴ ποιεῖν ἐὰν μὲν ἤκωμεν, ὥσπερ λέγετε · εἰ δὲ μὴ, πράττετε ὁποῖον ἄν τι ὑμῖν οἴησθε μάλιστα συμφέρειν. ὅ τι δὲ ποιήσοι οὐδὲ τούτοις εἶπε. 3. μετὰ ταῦτα ἤδη ἡλίου δύνοντος συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς ἔλεξε τοιάδε. Ἐμοὶ, ὡ ἄνδρες, θυομένῷ ἰέναι ἐπὶ βασιλέα οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά. καὶ εἰκότως ἄρα οὐκ ἐγίγνετο · ὡς γὰρ ἐγὰ νῦν πυνθάνομαι, ἐν μέσῷ ἡμῶν καὶ βασιλέως ὁ Τίγρης ποταμός ἐστι ναυσί-

πορος, δυ ούκ αν δυναίμεθα ανευ πλοίων διαβήναι πλοία δὲ ήμεις οὐκ ἔχομεν. οὐ μὲν δὴ αὐτοῦ γε μένειν οἶόν τε• τὰ γὰρ ἐπιτήδεια οὐκ ἔστιν ἔγειν ἰέναι δὲ παρὰ τοὺς Κύρου φίλους πάνυ καλά ήμιν τὰ ίερὰ ην. 4. ώδε οὖν χρη ποιείν απιόντας δειπνείν ό τι τις έχει επειδάν δε σημήνη τῷ κέρατι ὡς ἀναπαύεσθαι, συσκευάζεσθε ἐπειδὰν δὲ τὸ δεύτερον, ανατίθεσθε έπὶ τὰ ὑποζύγια έπὶ δὲ τῷ τρίτφ έπεσθε τῷ ἡγουμένω, τὰ μὲν ὑποζύγια ἔχοντες πρὸς τοῦ ποταμού, τὰ δὲ ὅπλα ἔξω. 5. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοί καὶ λοχαγοὶ ἀπηλθον καὶ ἐποίουν ούτω. καὶ τὸ λοιπον ο μεν ήρχεν, οι δε επείθοντο, ουχ ελόμενοι, άλλά ορώντες ότι μόνος εφρόνει οία δεί τον άρχοντα, οί δ' άλλοι. ἄπειροι ήσαν. 6. ἀριθμὸς δὲ τῆς όδοῦ ἡν ἡλθον ἐξ Ἐφέσου της 'Ιωνίας μέχρι της μάχης σταθμοί τρείς και ένενήκουτα, παρασώγγαι πέντε καὶ τριάκοντα καὶ πεντακόσιοι, στάδιοι πεντήκοντα καὶ έξακισχίλιοι καὶ μύριοι ἀπὸ δὲ της μάχης ελέγουτο είναι είς Βαβυλώνα στάδιοι έξήκουτα καὶ τριακόσιοι. 7. ἐντεῦθεν ἐπεὶ σκότος ἐγένετο Μιλτοκύθης μεν ο Θράξ έχων τούς τε ίππίας τους μεθ' έαυτου είς τετταρώκοντα καὶ τῶν πεζῶν Θρακῶν ὡς τριακοσίους ηὐτομόλησε προς βασιλέα. 8. Ελέαρχος δε τοις άλλοις ήγειτο κατά τὰ παρηγγελμένα, οί δ' είποντο· καὶ ἀφικνοῦνται είς τον πρώτον σταθμον παρά 'Αριαίον και την έκείνου στρατιαν αμφί μέσας νύκτας και έν τάξει θέμενοι τα όπλα συνήλθον οί στρατηγοί καὶ λοχαγοί τῶν Ελλήνων παρά 'Αριαίου· καὶ ώμοσαν οί τε Έλληνες καὶ ὁ 'Αριαίος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ οἱ κράτιστοι μήτε προδώσειν ἀλλήλους σύμμαχοί τε έσεσθαι· οἱ δὲ βάρβαροι προσώμοσαν καὶ ἡγήσεσθαι άδόλως. 9. ταῦτα δ' ἄμοσαν, σφάξαντες ταῦρον καὶ λύκου καὶ κάπρου καὶ κριὸυ εἰς ἀσπίδα, οἱ μὲυ Ελληνες βάπτοντες ξίφος, οί δε βάρβαροι λόγχην. 10. επεί δε τὰ πιστα έγένετο, είπεν ὁ Κλέαρχος, "Αγε δη, ω 'Αριαίε. ἐπείπερ ὁ αὐτὸς ὑμῖν στόλος ἐστὶ καὶ ἡμῖν, εἰπὲ τίνα γνώμην έχεις περί της πορείας, πότερου απιμευ ήνπερ ήλθομευ ή άλλην τινα έννενοηκέναι δοκείς όδον κρείττω. 11. ό δ' είπεν, "Ην μεν ήλθομεν απιόντες παντελώς αν ύπο λιμοῦ απολοίμεθα· ύπάρχει γαρ νῦν ήμιν οὐδεν των επιτηδείων. έπτακαίδεκα γὰρ σταθμῶν τῶν ἐγγυτάτω οὐδὲ δεῦρο ἰόντες έκ της χώρας οὐδεν είχομεν λαμβάνειν ένθα δ' εί τι ην, ημείς διαπορευόμενοι κατεδαπανήσαμεν. νῦν δ' ἐπινοοῦμεν πορεύεσθαι μακροτέραν μεν, των δ' επιτηδείων ουκ απορήσομεν. 12. πορευτίον δ' ήμιν τους πρώτους σταθμούς ώς αν δυνώμεθα μακροτάτους, ίνα ώς πλείστον αποσπασθώμεν του βασιλικού στρατεύματος. ην γαρ απαξ δύο η τριών ήμερων όδον απόσχωμεν, οὐκέτι μη δύνηται βασιλευς ήμας καταλαβείν. ὀλίγω μεν γαρ στρατεύματι οὐ τολμήσει εφέπεσθαι πολύν δ' έχων στόλον οὐ δυνήσεται ταχέως πορεύεσθαι. ἴσως δὲ καὶ τῶν έπιτηδείων σπανιεί. ταύτην, έφη, την γνώμην έχω έγωγε.

13. Ην δε αύτη ή στρατηγία οὐδεν άλλο δυναμένη ή αποδραναι ή αποφυγείν ή δε τύχη εστρατήγησε κάλλιον. έπεὶ γὰρ ἡμέρα ἐγένετο, ἐπορεύοντο ἐν δεξιά ἔχοντες τὸν ηλιου, λογιζόμενοι ηξειν αμα ήλίω δύνουτι είς κώμας της Βαβυλωνίας χώρας καὶ τοῦτο μεν οὐκ εψείσθησαν. 14. ἔτι δὲ ἀμφὶ δείλην ἔδοξαν πολεμίους όρᾶν ἱππέας καὶ των τε Ελλήνων οι μη έτυχον έν ταις τάξεσιν όντες είς τας τάξεις εθεον, καὶ 'Αριαίος, ἐτύγχανε γὰρ ἐφ' ἀμάξης πορευόμενος διότι ετέτρωτο, καταβάς εθωρακίζετο και οί συν αὐτώ. 15. έν ω δε ωπλίζουτο ήκου λέγουτες οι προπεμφθέντες σκοποί ὅτι οὐχ ἱππεῖς εἰσιν ἀλλ' ὑποζύγια νέμοιτο. εὐθὺς ἔγνωσαν πάντες ὅτι ἐγγύς που ἐστρατοπεδεύετο βασιλεύς και γαρ και καπνος εφαίνετο εν κώμαις ου πρόσω. 16. Ι λέαρχος δε έπὶ μεν τους πολεμίους οὐκ ήγεν ήδει γαρ καὶ ἀπειρηκότας τοὺς στρατιώτας καὶ ἀσίτους ὅντας. ήδη δε καὶ όψε ήν ου μέντοι ουδε άπεκλινε, φυλαττόμενος

μη δοκοίη φεύγειν, άλλ' εὐθύωρον ἄγων ἄμα τῷ ἡλίφ δυομένφ είς τὰς έγγυτάτω κώμας τοὺς πρώτους έχων κατεσκήνωσεν, έξ ών διήρπαστο ύπο του βασιλικού στρατεύματος καὶ αὐτὰ τὰ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ξύλα. 17. οἱ μὲν οὖν πρῶτοι δμως τρόπω τινὶ ἐστρατοπεδεύσαντο, οἱ δὲ ὕστεροι σκοταίοι προσιόντες ώς ετύγχανον εκαστοι ηύλίζοντο, καὶ κραυγήν πολλην εποίουν καλουντες άλληλους, ώστε και τους πολεμίους ακούειν ωστε οί μεν έγγύτατα των πολεμίων καί ἔφυγον ἐκ τῶν σκηνωμάτων. 18. δηλον δὲ τοῦτο τῆ ὑστεραία έγενετο ούτε γαρ υποζύγιον έτ' ούδεν εφάνη ούτε στρατόπεδον οὖτε καπνὸς οὐδαμοῦ πλησίον. ἐξεπλάγη δὲ, ώς έοικε, καὶ βασιλεύς τη εφόδω τοῦ στρατεύματος. έδήλωσε δὲ τοῦτο οἶς τῆ ὑστεραία ἔπραττε. 19. προϊούσης μέντοι της νυκτός ταύτης και τοις Ελλησι φόβος έμπίπτει, καὶ θόρυβος καὶ δοῦπος ην οίον εἰκὸς φόβου έμπεσόντος γίγνεσθαι. 20. Κλέαρχος δε Τολμίδην 'Ηλείον, δυ ετύγχανεν έχων παρ' έαυτῷ κήρυκα ἄριστον τῶν τότε, τοῦτον ἀνειπεῖν ἐκέλευσε σιγὴν κατακηρύξαντα ὅτι προαγορεύουσιν οἱ ἄρχοντες, δς αν τον αφέντα τον όνον είς τα όπλα μηνύση, ότι λήψεται μισθον τάλαντον άργυρίου. 21. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐκηρύχθη, έγνωσαν οί στρατιώται ότι κενὸς ὁ φόβος εἶη καὶ οἱ ἄρχοντες σωοι. αμα δε δρθρω παρήγγειλεν ο Κλίαρχος είς τάξιν τὰ ὅπλα τίθεσθαι τοὺς Ελληνας ἡπερ είχον ὅτε ἡν ἡ μάχη.

ΙΙΙ. Ο δὲ δὴ ἔγραψα ὅτι βασιλεὺς ἐξεπλάγη τῆ ἐφόδῳ, τῷδε δῆλον ἢν. τῆ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρᾳ πέμπων τὰ ὅπλα παραδιδόναι ἐκέλευε, τότε δὲ ἄμα ἡλίφ ἀνατέλλοντι κήρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν. 2. οἱ δ' ἐπεὶ ἢλθον πρὸς τοὺς προφύλακας, ἐζήτουν τοὺς ἄρχοντας. ἐπειδὴ δὲ ἀπήγγελλον οἱ προφύλακες, Κλέαρχος τυχῶν τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν εἶπε τοἰς προφύλαξι κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν ἄχρι ἀν σχολάση. 3. ἐπεὶ δὲ κατέστησε τὸ στράτευμα ὥστε καλῶς ἔχειν ὁρᾶσθαι πάντη φάλαγγα πυκνὴν,

των δε ἀόπλων μηδένα καταφανή είναι, εκάλεσε τοὺς ἀγγέλους, καὶ αὐτός τε προηλθε τούς τε εὐοπλοτάτους έχων καὶ εὐειδεστάτους τῶν αύτοῦ στρατιωτῶν καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοίς ταυτά εφρασεν. 4. έπει δε ην προς τοις αγγέλοις, ανηρώτα τί βούλοιντο. οί δ' έλεγον ότι περί σπονδών ήκοιεν ανδρες οίτινες ίκανοι έσονται τά τε παρά βασιλέως τοίς Έλλησιν απαγγείλαι και τα παρά των Ελλήνων βασιλεί. 5. ό δὲ ἀπεκρίνατο, Απαγγέλλετε τοίνυν αὐτῷ ὅτι μάγης δεί πρώτον άριστον γάρ οὐκ έστιν οὐδ' ὁ τολμήσων περί σπονδών λέγειν τοις Ελλησι μη πορίσας άριστον. 6. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαυνον, καὶ ἦκον ταχύ · ὧ καὶ δηλον ην ότι έγγυς που βασιλεύς ην η άλλος τις ώ έπετέτακτο ταῦτα πράττειν. ἔλεγον δὲ ὅτι εἰκότα δοκοίεν λέγειν βασιλεί, καὶ ήκοιεν ήγεμόνας έχοντες ολ αὐτοὺς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται, ἄξουσιν ἔνθεν ἔξουσι τὰ ἐπιτήδεια. 7. ὁ δὲ ηρώτα εί αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσι σπένδοιτο ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦσιν, η και τοις άλλοις εσοιντο σπονδαί. οι δε, Απασιν, έφασαν, μέχρι αν βασιλεί τὰ πορ' ύμων διαγγελθή. 8. ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπου, μεταστησάμενος αὐτοὺς ὁ Κλέαρχος ἐβουλεύετο· καὶ ἐδόκει ταχὺ τὰς σπονδὰς ποιείσθαι καὶ καθ' ήσυγίαν ελθείν τε επὶ τὰ επιτήδεια καὶ λαβείν. 9. ὁ δέ Κλέαρχος είπε, Δοκεί μέν κάμοι ταθτα· οὐ μέντοι ταχύ γε απαγγελώ, αλλά διατρίψω έστ' αν οκνήσωσιν οί άγγελοι μη αποδόξη ήμιν τας σπονδάς ποιήσασθαι οίμαί γε μέντοι, εφη, καὶ τοις ήμετέροις στρατιώταις τον αὐτον φόβον παρέσεσθαι. έπεὶ δὲ έδόκει καιρὸς είναι, ἀπήγγελλεν ὅτι σπένδοιτο, καὶ εὐθὺς ἡγεῖσθαι ἐκέλευε πρὸς τἀπιτήδεια. 10. καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο τὰς μὲν σπονδιις ποιησόμενος, το δε στράτευμα έχων εν τάξει, καὶ αύτος ώπισθοφυλάκει. καὶ ένετύγχανον τάφροις καὶ αὐλωσιν θδατος πλήρεσιν ως μη δύνασθαι διαβαίνειν ανευ γε-Δυρών αλλ' εποιούντο έκ των φοινίκων οθ ήσαν έκπεπτω-

κότες, τους δε και εξέκοπτον. 11. και ένταυθα ήν Κλέαρχον καταμαθείν ώς επεστάτει, εν μεν τη αριστερά χειρί το δόρυ έχων, εν δε τη δεξιά βακτηρίαν και εί τις αυτώ δοκοίη των προς τουτο τεταγμένων βλακεύειν, έκλεγόμενος τον έπιτήδειον έπαισεν αν, καὶ αμα αὐτὸς προσελώμβανεν είς τὸν πηλον έμβαίνων . ώστε πασιν αισχύνην είναι μη ού συσπουδάζειν. 12. καὶ ἐτάχθησαν μὲν πρὸς αἰτοῦ οἱ τριάκοντα έτη γεγονότες · έπεὶ δὲ καὶ Κλέαρχον έώρων σπουδάζοντα, προσελάμβανον καὶ οἱ πρεσβύτεροι. 18. πολὺ δὲ μᾶλλον ό Κλέαρχος έσπευδεν, ύποπτεύων μη αεί ούτω πλήρεις είναι τὰς τάφρους ὕδατος · οὐ γὰρ ἢν ώρα οία τὸ πεδίον ἄρδειν · άλλ' ίνα ήδη πολλά προφαίνοιτο τοις Ελλησι δεινά είς την πορείαν, τούτου ένεκα βασιλέα ύπώπτευεν έπὶ τὸ πεδίον τὸ ύδωρ άφεικέναι. 14. πορευόμενοι δε άφίκοντο είς κώμας οθεν απέδειξαν οι ήγεμονες λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. ἐνῆν δε σίτος πολύς καὶ οίνος φοινίκων καὶ όξος έψητον ἀπὸ τῶν αὐτῶν. 15. αὐταὶ δὲ αἱ βάλανοι τῶν Φοινίκων οίας μὲν ἐν τοις Ελλησιν έστιν ίδειν τοις οικέταις απέκειντο, αί δε τοις δεσπόταις αποκείμεναι ήσαν απόλεκτοι, θαυμάσιαι του κάλλους καὶ μεγέθους, ή δε όψις ήλεκτρου οὐδεν διέφερε τὰς δέ τινας ξηραίνοντες τραγήματα απετίθεσαν. καὶ ην καὶ παρὰ πότον ήδὺ μὲν, κεφαλαλγὲς δέ. 16. ἐνταῦθα καὶ τὸν έγκέφαλου τοῦ φοίνικος πρώτου έφαγου οἱ στρατιώται, καὶ οί πολλοὶ έθαύμασαν τό τε είδος καὶ τὴν ἰδιότητα τῆς ήδονῆς. ην δε σφόδρα καὶ τοῦτο κεφαλαλγές. ὁ δε φοῖνιξ ὅθεν έξαιρεθείη ὁ έγκέφαλος όλος αὐαίνετο.

17. 'Ενταθθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· καὶ παρὰ μεγάλου βασιλέως ἡκε Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς· δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἴποντο. ἐπεὶ δὲ ἀπήντησαν αὐτοῖς οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ, ἔλεγε πρῶτος Τισσαφέρνης δι' ἐρμηνέως τοιίδε. 18. Ἐγὰ, ὧ ἄνδρες Ελληνες, γείτων οἰκῶ τῆ Ἑλλάδι, καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς.

ύπερ του λόφου τί έστιν απαγγείλαι. 15. και ο Λύκιος ήλασέ τε καὶ ἰδων ἀπαγγέλλει ὅτι φεύγουσιν ἀνὰ κράτος. σχεδον δ' ότε ταῦτα ἡν καὶ ἡλιος ἐδύετο. 16. ἐνταῦθα δ' έστησαν οι Έλληνες καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα ἀνεπαύοντο καὶ αμα μεν εθαύμαζον ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο οὐδ' ἄλλος απ' αυτοῦ ούδεις παρείη· ου γὰρ ήδεσαν αυτον τεθνηκότα, άλλ' εἶκαζον ἢ διώκοντα οἶχεσθαι ἢ καταληψόμενόν τι προεληλακέναι 17. καὶ αὐτοὶ έβουλεύοντο εἰ αὐτοῦ μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἄγοιντο ἡ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδου. έδοξεν αυτοίς απιέναι καὶ αφικνούνται αμφί δορπηστον έπὶ τὰς σκηνάς. 18. ταύτης μεν τῆς ήμερας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο. καταλαμβώνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων χρημάτων τὰ πλείστα διηρπασμένα καὶ εἴ τι σιτίον ἡ ποτον ην, καὶ τὰς άμάξας μεστὰς ἀλεύρων καὶ οίνου, ᾶς παρεσκευάσατο Κύρος ίνα, εί ποτε σφοδρά το στράτευμα λάβοι ένδεια, διαδοίη τοις Ελλησιν ήσαν δ' αυται τετρακόσιαι ώς ελέγοντο αμαξαι καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεί διήρπασαν. 19. ώστε άδειπνοι ήσαν οι πλείστοι των Ελλήνων ήσαν δε καὶ ἀνάριστοι πρὶν γὰρ δὴ καταλύσαι τὸ στράτευμα προς άριστον βασιλεύς έφάνη. ταύτην μεν οὖν την νύκτα ούτω διεγένοντο.

BOOK SECOND.

Ι. 'Ως μεν οὖν ἠθροίσθη Κύρφ τὸ Ἑλληνικον ὅτε ἐπὶ τον ἀδελφον ᾿Αρταξέρξην ἐστρατεύετο, καὶ ὅσα ἐν τῆ ἀνόδφ ἐπράχθη καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο καὶ ὡς Ͱ ῦρος ἐτελεύτησε καὶ ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἐλθόντες οἱ Ἑλληνες ἐκοιμήθησαν οἰόμενοι τὰ πάντα νικᾶν καὶ Κῦρον ζῆν, ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγφ δεδήλωται. 2. ἄμα δὲ τῆ ἡμέρᾳ συνελθόντες

ουντες. 24. ό μεν ούτως είπεν άκούσας δε ό Τισσαφέρνης έφη, Ταυτα έγω απαγγελώ βασιλεί και ύμιν πάλιν τα παρ' ἐκείνου · μέχρι δ' αν έγω ήκω αί σπονδαί μενόντων · άγοραν δε ήμεις παρέξομεν. 25. και είς μεν την ύστεραίαν οὖχ ἡκεν· ὥσθ' οἱ Ελληνες ἐφρόντιζον· τῆ δὲ τρίτη ήκων έλεγεν ότι διαπεπραγμένος ήκοι παρά βασιλέως δοθήναι αὐτῶ σώζειν τοὺς Ελληνας, καίπερ πάνυ πολλῶν ἀντιλεγόντων ώς οὐκ ἄξιον εἴη βασιλεί ἀφείναι τοὺς ἐφ' ἐαυτὸν στρατευσαμένους. 26. τέλος δε είπε, Καὶ νῦν ἔξεστιν ύμιν πιστά λαβείν παρ' ήμων ή μην φιλίαν παρέξειν ύμιν την χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξειν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀγορὰν παρέχοντας · όπου δ' αν μη η πρίασθαι, λαμβάνειν ύμας έκ της χώρας εάσομεν τὰ επιτήδεια. 27. ύμας δ' αὐ ήμιν δεήσει ομόσαι η μην πορεύσεσθαι ως διὰ φιλίας ασινώς σίτα καὶ ποτὰ λαμβάνοντας όπόταν μη άγορὰν παρέχωμεν · ην δὲ παρέχωμεν άγοραν, ώνουμένους έξειν τα έπιτήδεια. 28. ταῦτα έδοξε, καὶ ὤμοσαν καὶ δεξιὰς έδοσαν Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικός άδελφος τοις των Ελλήνων στρατηγοίς καὶ λοχαγοίς καὶ ἔλαβον παρὰ τῶν Ἑλλήνων. 29. μετὰ δε ταθτα Τισσαφέρνης είπε, Νθν μεν δη ἄπειμι ως βασιλέα. έπειδαν δε διαπράξωμαι α δέσμαι, ήξω συσκευασάμενος ώς απάξων ύμας είς την Έλλαδα και αυτός απιων επί την έμαυτοῦ ἀρχήν.

ΙΝ. Μετὰ ταῦτα περιέμενου Τισσαφέρνην οί τε Ελληνες καὶ ὁ ᾿Αριαίος ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστρατοπεδευμένοι ἡμέρας πλείους η είκοσιν. Εν δε ταύταις αφικνούνται προς 'Αριαίον καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀναγκαῖοι καὶ πρὸς τοὺς σὺν ἐκείνφ Περσών τινες, παρεθάρρυνον τε καὶ δεξιας ενίοις παρα βασιλέως έφερον μη μνησικακήσειν βασιλέα αὐτοῖς τῆς σὺν Κύρφ επιστρατείας μηδε άλλου μηδενός των παροιχομένων. 2. τούτων δε γιγνομένων ενδηλοι ήσαν οί περί 'Αριαίον ήτ-

τον προσέχοντες τοις Ελλησι τον νούν . ώστε και διά τούτο τοις μέν πολλοις των Ελλήνων ουκ ήρεσκον, άλλα προσιόντες τω Κλεύργω έλεγον καὶ τοις άλλοις στρατηγοίς, 3. Τί μένομεν; ή οὐκ ἐπιστάμεθα ὅτι βασιλεὺς ἡμᾶς ἀπολέσαι αν περί παντος ποιήσαιτο, ίνα καὶ τοίς άλλοις Ελλησι φόβος η έπὶ βασιλέα μέγαν στρατεύειν; καὶ νῦν μεν ήμας ύπάγεται μένειν διὰ τὸ διεσπάρθαι αὐτῷ τὸ στράτευμα. έπην δε πάλιν άλισθη αυτώ ή στρατιά, ουκ έστιν όπως ουκ έπιθήσεται ήμίν. 4. ίσως δέ που η αποσκάπτει τι η αποτειχίζει, ως άπορος η ή όδος. οὐ γάρ ποτε έκων γε βουλήσεται ήμας έλθόντας είς την Ελλάδα απαγγείλαι ώς ήμεις τοσοίδε όντες ένικωμεν βασιλέα έπι ταις θύραις αὐτοῦ καὶ καταγελάσαντες ἀπήλθομεν. 5. Κλέαρχος δὲ ἀπεκρίνατο τοις ταυτα λέγουσιν, Έγω ένθυμουμαι μέν και ταυτα πάντα· έννοω δ' ότι εί νυν άπιμεν, δόξομεν έπι πολέμω ἀπιέναι καὶ παρὰ τὰς σπονδὰς ποιείν. ἔπειτα πρῶτον μὲν αγοράν οὐδείς παρέξει ήμιν οὐδε όθεν επισιτιούμεθα. αὐθις δε ο ήγησομενος οὐδεὶς ἔσται καὶ ἄμα ταῦτα ποιούντων ήμων ευθύς 'Αριαίος άφεστήξει. ώστε φίλος ήμιν ουδείς λελείψεται, άλλα καὶ οί πρόσθεν όντες πολέμιοι ήμιν έσον-6. ποταμός δ' εἰ μέν τις καὶ ἄλλος ἄρα ἡμῖν ἐστι διαβατίος οὐκ οἶδα · τὸν δ' οὖν Εὐφράτην ἴσμεν ὅτι ἀδύνατον διαβήναι κωλυόντων πολεμίων. οὐ μεν δη αν μάχεσθαι γε δέη ίππεις είσιν ήμιν σύμμαχοι, των δε πολεμίων ίππεις είσιν οι πλείστοι καὶ πλείστου άξιοι. ώστε νικώντες μέν τίνα αν αποκτείναιμεν: ήττωμένων δε ουδένα οδόν τε σωθηναι. 7. έγω μεν οὐν βασιλέα, ώ οὕτω πολλά έστι τὰ σύμμαχα, είπερ προθυμείται ήμας ἀπολέσαι. οὐκ οίδα ὅ τι δεί αὐτον ομόσαι καὶ δεξιὰν δοῦναι καὶ θεοὺς ἐπιορκήσαι καὶ τὰ ἐαυτοῦ πιστὰ ἄπιστα ποιῆσαι Ελλησί τε καὶ βαρβάροις. τοιαθτα πολλά έλεγεν.

8. Έν δε τούτφ ήκε Τισσαφέρνης έχων την έαυτου δύναμιν ώς είς οίκον άπιων καὶ 'Ορόντας την ξαυτοῦ δύναμιν. ηγε δε και την θυγατέρα την βασιλέως επί γάμφ. 9. έντεύθεν δὲ ήδη Τισσαφέρνους ήγουμένου καὶ ἀγορὰν παρέχοντος επορεύοντο επορεύετο δε καὶ Αριαίος το Κύρου βαρβαρικον έχων στρώτευμα άμα Τισσαφέρνει καὶ 'Ορόντα καὶ συνεστρατοπεδεύετο σὺν ἐκείνοις. 10. οἱ δὲ Ελληνες ύφορωντες τούτους αυτοί έφ' έαυτων έχώρουν ήγεμόνας έχουτες. ἐστρατοπεδεύουτο δὲ ἐκάστοτε ἀπέχουτες ἀλλήλων παρασάγγην καὶ μείον· έφυλάττοντο δὲ ἀμφότεροι ώσπερ πολεμίους άλλήλους, καὶ εὐθὺς τοῦτο ὑποψίαν παρείγεν. 11. ενίστε δε καὶ ξυλιζόμενοι έκ τοῦ αὐτοῦ καὶ γόρτον καὶ άλλα τοιαῦτα συλλέγοντες πληγας ένέτεινον αλλήλοις . ώστε καὶ τοῦτο έγθραν παρείχε. 12. διελθόντες δὲ τρείς σταθμούς άφίκοντο προς το Μηδίας καλούμενον τείχος, καὶ παρήλθον είσω αὐτοῦ. ἡν δὲ ώκοδομημένον πλίνθοις όπταις εν εισφείλτω κειμέναις, εύρος είκοσι ποδών, ύψος δε έκατόν μηκος δ' ελέγετο είναι είκοσι παρασαγγών. απέχει δε Βαβυλώνος ου πολύ. 13. εντεύθεν δ' επορεύθησαν σταθμούς δύο παρασάγγας όκτω καὶ διέβησαν διώρυχας δύο, την μεν έπι γεφύρας, την δ' έζευγμένην πλοίοις έπτά · αδται δ' ήσαν ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ · κατετέτμηντο δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ τάφροι ἐπὶ τὴν χώραν, αἱ μὲν πρῶται μεγάλαι, έπειτα δ' ελάττους τέλος δε καὶ μικροὶ οχετοὶ, ώσπερ εν τη Ελλάδι επί τὰς μελίνας καὶ άφικνοῦνται επὶ τον Τίγρητα ποταμόν προς ώ πόλις ήν μεγάλη και πολυάνθρωπος ή όνομα Σιττάκη, ἀπέχουσα τοῦ ποταμοῦ σταδίους πεντεκαίδεκα. 14. οἱ μεν οὖν Ελληνες παρ' αὐτὴν έσκήνησαν εγγύς παραδείσου μεγάλου καλ καλού και δασέος παντοίων δένδρων οί δε βάρβαροι διαβεβηκότες του Τίγρητα, ου μέντοι καταφανείς ήσαν. 15. μετά δε το δείπνον

έτυγον έν περιπάτφ όντες προ των όπλων Πρόξενος καί Εενοφων και προσελθων ανθρωπός τις ήρωτησε τους προφύλακας που αν ίδοι Πρόξενον η Κλέαρχον Μένωνα δε ουκ εζήτει, καὶ ταῦτα παρ' 'Αριαίου ῶν τοῦ Μένωνος ξένου. 16. ἐπεὶ δὲ Πρόξενος εἶπεν ὅτι αὐτός εἰμι ὃν ζητεῖς, εἶπεν ό ἄνθρωπος τάδε. Επεμψέ με 'Αριαίος καὶ 'Αρτάοζος, πιστοι όντες Κύρφ και ύμιν εύνοι, και κελεύουσι φυλάττεσθαι μη ύμιν ἐπιθώνται της νυκτὸς οἱ βάρβαροι ἔστι δὲ στράτευμα πολύ έν τῶ πλησίον παραδείσω. 17. καὶ παρά την γέφυραν τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ πέμψαι κελεύουσι φυλακην, ώς διανοείται αυτην λύσαι Τισσαφέρνης της νυκτός, έὰν δύνηται, ώς μη διαβήτε άλλ' έν μέσφ ἀποληφθήτε τοῦ ποταμού καὶ τῆς διώρυχος. 18. ἀκούσαντες ταῦτα ἄγουσιν αύτον παρά τον Κλέαρχον και φράζουσιν α λέγει. Κλέαρχος ἀκούσας ἐταράχθη σφόδρα καὶ ἐφοβεῖτο. 19. νεανίσκος δέ τις των παρόντων έννοήσας εἶπεν ώς οὐκ ἀκόλουθα είη τό τε επιθήσεσθαι καὶ λύσειν την γέφυραν. δηλον γαρ ότι ἐπιτιθεμένους ἡ νικαν δεήσει ἡ ἡττασθαι. ἐαν μεν οὐν νικώσι, τί δει αὐτοὺς λύειν τὴν γέφυραν; οὐδὲ γὰρ αν πολλαὶ γέφυραι ὦσιν, ἔχοιμεν αν ὅποι φυγόντες ήμεῖς σωθωμεν. 20. έαν δε ήμεις νικωμεν, λελυμένης της γεφύρας ούχ έξουσιν έκείνοι όποι φύγωσιν· ούδε μην βοηθήσαι πολλών όντων πέραν ούδεις αύτοις δυνήσεται λελυμένης της γεφύρας. 21. ἀκούσας δὲ ὁ Κλέαρχος ταῦτα ήρετο τον ἄγγελον πόση τις είη χώρα ή εν μέσω τοῦ Τίγρητος καὶ τῆς διώρυχος. ό δὲ εἶπεν ὅτι πολλὴ καὶ κῶμαι ἔνεισι καὶ πόλεις πολλαὶ καὶ μεγάλαι. 22. τότε δη καὶ ἐγνώσθη ὅτι οἱ βάρβαροι τον ανθρωπον ύποπέμψειαν, οκνούντες μη οί "Ελληνες διελόντες την γέφυραν μείνειαν έν τη νήσφ έρύματα έχοντες ένθεν μεν τον Τίγρητα, ένθεν δε την διώρυχα τα δ' επιτήδεια έχοιεν έκ της έν μέσφ χώρας πολλης καὶ ἀγαθης οὖσης

καὶ τῶν ἐργασομένων ἐνόντων εἶτα δὲ καὶ ἀποστροφὴ γένοιτο εἶ τις βούλοιτο βασιλέα κακῶς ποιεῖν. 38. μετὰ δὲ ταῦτα ἀνεπαύοντο ἐπὶ μέντοι τὴν γέφυραν ὅμως φυλακὴν ἔπεμψαν καὶ οὕτε ἐπέθετο ούδεὶς οὐδαμόθεν οὕτε πρὸς τὴν γέφυραν οὐδεὶς ἦλθε τῶν πολεμίων, ὡς οἱ φυλάττοντες ἀπήγγελλον. 24. ἐπειδὴ δ' ἔως ἐγένετο, διέβαινον τὴν γέφυραν ἐζευγμένην πλοίοις τριάκοντα καὶ ἐπτὰ ὡς οἶον τε μιίλιστα πεφυλαγμένως ἐξήγγελλον γάρ τινες τῶν παρὰ Τισσαφέρνους Ἑλλήνων ὡς διαβαινόντων μέλλοιεν ἐπιθήσεσθαι. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ψευδῆ ἦν διαβαινόντων μέντοι ὁ Γλοῦς αὐτοῖς ἐπεφάνη μετ' ἄλλων σκοπῶν εἰ διαβαίνοιεν τὸν ποταμόν ἐπειδὴ δὲ εἶδεν, ἔχετο ἀπελαύνων.

25. 'Απὸ δὲ τοῦ Τίγρητος ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας είκοσιν έπὶ τὸν Φύσκον ποταμὸν, τὸ εὖρος πλέθρου επην δε γέφυρα. και ένταθθα φκείτο πόλις μεγάλη η όνομα ηπις προς ην απήντησε τοις Ελλησιν ό Κύρου καὶ 'Αρταξέρξου νόθος άδελφὸς άπὸ Σούσων καὶ 'Εκβατάνων στρατιών πολλήν άγων ώς βοηθήσων βασιλεί. καὶ ἐπιστήσας τὸ ἐαυτοῦ στράτευμα παρεργημένους τοὺς Ελληνας έθεώρει. 26. ό δὲ Κλέαρχος ήγειτο μὲν εἰς δύο, έπορεύετο δὲ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἐφιστάμενος. ὅσον δὲ χρόνου τὸ ἡγούμενου τοῦ στρατεύματος ἐπιστήσειε, τοσοῦτου ην ανάγκη χρόνον δι' όλου τοῦ στρατεύματος γίγνεσθαι την έπίστασιν ώστε το στράτευμα καὶ αὐτοις τοις Έλλησι δόξαι πάμπολυ είναι, καὶ τὸν Πέρσην ἐκπεπληχθαι θεωρούντα. 27. εντεύθεν δε επορεύθησαν δια της Μηδίας σταθμούς ερήμους εξ παρασάγγας τριάκοντα είς τὰς Παρυσύτιδος κώμας της Κύρου καὶ βασιλέως μητρός. ταύτας Τισσαφέρνης, Κύρω επεγγελών, διαρπώσαι τοις Ελλησιν επέτρεψε πλην ανδραπόδων. ένην δε σίτος πολύς και πρόβατα καὶ ἄλλα χρήματα. 28. ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν

σταθμούς ερήμους τέτταρας παρασάγγας είκοσι τον Τίγρητα ποταμον εν ιδριστερά έχοντες. εν δε τώ πρώτω σταθμώ πέραν του ποταμου πόλις ώκειτο μεγιίλη και ειδαίμων δυσμα Καιναι, εξ ης οι βιρβαροι διήγον επί σχεδίαις διφθερίναις άρτους, τυρούς, οίνον.

V. Μετά ταθτα άφικνοθνται έπὶ τον Ζαπάταν ποταμον, τὸ εὖρος τεττάρων πλέθρων. καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρείς · εν δε ταύταις ύποψίαι μεν ήσαν, φανερά δε ούδεμία έφαίνετο επιβουλή. 2. έδοξεν οὖν τῷ Γλεάρχω συγγενέσθαι τῷ Τισσαφέρνει, εἴ πως δύναιτο παῦσαι τὰς ὑποψίας πρίν έξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι καὶ ἔπεμψέ τινα ἐροῦντα ότι συγγενέσθαι αὐτῷ χρήζοι. ὁ δὲ ετοίμως ἐκέλευεν ήκειν. 3. ἐπειδη δὲ συνηλθον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε. Ἐγὼ, ὦ Τισσαφέρνη, οίδα μεν ήμιν δρκους γεγενημένους και δεξιάς δεδομένας μη άδικήσειν άλλήλους φυλαττόμενον δε σέ τε όρω ώς πολεμίους ήμας και ήμεις όρωντες ταυτα άντιφυλαττόμεθα. 4. έπεὶ δὲ σκοπῶν οὐ δίναμαι οὕτε σὲ αἰσθέσθαι πειρώμενον ήμας κακώς ποιείν έγώ τε σαφώς οίδα ότι ήμείς γε οὐδ' ἐπινοοῦμεν τοιοῦτον οὐδὲν, ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοι λθείν, ὅπως εἰ δυναίμεθα ἐξέλοιμεν ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν. 5. καὶ γὰρ οίδα ἀνθρώπους ήδη, τοὺς μὲν ἐκ διαβολής τοὺς δε καὶ εξ ύποψίας, ιλ φοβηθέντες αλλήλους φθάσαι βουλόμενοι πρίν παθείν έποίησαν ανήκεστα κακά τους ούτε μέλλοντας οὖτ' αὖ βουλομένους τοιοῦτον οὐδέν. 6. τὰς οὖν τοιαύτας άγνωμοσύνας νομίζων συνουσίαις μάλιστα αν παύεσθαι ήκω καὶ διδάσκειν σε βούλομαι ώς σὺ ήμιν οὐκ ὀρθώς απιστείς. 7. πρώτον μεν γάρ καὶ μέγιστον οί θεών ήμας δρκοι κωλύουσι πολεμίους είναι άλλήλοις. δστις δε τούτων σύνοιδεν αύτῷ παρημεληκώς, τοῦτον εγὼ οὖποτ' ἀν εὐδαιμονίσαιμι. τον γὰρ θεών πόλεμον οὐκ οἶδα οὖτ' ἀπὸ ποίου αν τάχους φεύγων τις αποφύγοι οὖτ' εἰς ποίον αν σκότος

αποδραίη ούθ' όπως αν είς έχυρον χωρίον αποσταίη. πάντη γαρ πάντα τοις θεοις υποχα και πανταχή πάντων ίσον οί θεοὶ κρατούσι. 8. περὶ μὲν δὴ τῶν θεῶν τε καὶ τῶν δρκων ούτω γεγνώσκω, παρ' ους ήμεις την φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα τών δ' ανθρωπίνων σε έγω έν τώ παρόντι νομίζω μέγιστον είναι ήμιν αγαθόν. 9. σὺν μὲν γὰρ σοὶ πᾶσα μὲν όδος εύπορος, πας δε ποταμός διαβατός, των τε επιτηδείων ουκ απορία. ανευ δε σου πασα μεν δια σκότους ή όδός. ουδεν γαρ αυτής επιστάμεθα πας δε ποταμός δύσπορος, πας δὲ ὅχλος φοβερὸς, φοβερώτατον δ' ἐρημία· μεστὴ γὰρ πολλής απορίας έστίν. 10. εί δε δή και μανέντες σε κατακτείναιμεν, άλλο τι αν η τον ευεργέτην κατακτείναννες προς βασιλέα τον μέγιστον έφεδρον αγωνιζοίμεθα; δσων δε δη και οίων αν έλπιδων έμαυτον στερήσαιμι, εί σε τι κακον έπιχειρήσαιμι ποιείν, ταῦτα λέξω. 11. έγω γὰρ Κῦρου επεθύμησα μοι φίλον γενέσθαι, νομίζων των τότε ικανώτατον είναι εὐ ποιείν δυ βούλοιτο · σε δε νύν όρω τήν τε Κύρου δύναμιν καὶ χώραν έχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ ἀρχὴν σώζοντα, την δε βασιλέως δύναμιν, ή Κύρος πολεμία εχρήτο, σοί ταύτην σύμμαχον οὖσαν. 12. τούτων δὲ τοιούτων ὄντων τίς ούτω μαίνεται όστις οὐ βούλεταί σοι φίλος είναι; άλλά μην έρω γαρ και ταῦτα έξ ων έχω έλπίδας και σε βουλήσεσθαι φίλον ήμιν είναι. 13. οίδα μεν γαρ ύμιν Μυσούς λυπηρούς όντας, ούς νομίζω αν σύν τη παρούση δυνάμει ταπεινούς ύμιν παρασχείν · οίδα δε καὶ Πισίδας · ἀκούω δε καὶ άλλα έθνη πολλά τοιαύτα είναι, ἃ οίμαι ἃν παῦσαι ἐνοχλοῦντα αεὶ τῆ ὑμετέρα εὐδαιμονία. Αἰγυπτίους δὲ, οἶς μάλιστα ύμας νῦν γιγνώσκω τεθυμωμένους, οὐχ ὁρῶ ποία δυνάμει συμμάχω χρησιίμενοι μάλλον αν κολάσαισθε της νύν σύν έμοι ούσης. 14. άλλα μην έν γε τοις πέριξ οικούσι σὺ εί μεν βούλοιό τφ φίλος είναι, ώς μέγιστος αν είης, εί δέ τίς

σε λυποίη, ώς δεσπότης αν αναστρέφοιο, έχων ήμας ύπηρέτας, οι σοι οὐκ αν τοῦ μισθοῦ ἔνεκα μόνον ὑπηρετοιμεν ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος ῆν σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοὶ αν ἔχοιμεν δικαίως.

15. ἐμοὶ μὲν ταῦτα πάντα ἐνθυμουμένφ οὕτω δοκεί θαυμαστὸν είναι τὸ σὲ ἡμιν ἀπιστείν ὥστε καὶ ἥδιστ' αν ἀκούσαιμι τοὔνομα τίς οὕτως ἐστὶ δεινὸς λέγειν ὥστε σε πείσαι λέγων ὡς ἡμεῖς σοι ἐπιβουλεύομεν. Κλέαρχος μὲν οὖν τοσαῦτα είπε· Τισσαφέρνης δὲ ὧδε ἀπημείφθη.

16. 'Αλλ' ήδομαι μεν, & Κλέαρχε, ακούων σου φρονίμους λόγους ταῦτα γὰρ γιγνώσκων εἶ τι έμοὶ κακὸν βουλεύοις, αμα αν μοι δοκείς καὶ σαυτφ κακόνους είναι. ώς δ' αν μάθης ότι οὐδ' αν ύμεις δικαίως οὖτε βασιλεί οὖτ' έμοὶ άπιστοίητε, αντάκουσον. 17. εί γαρ ύμας έβουλόμεθα άπολέσαι, πότερά σοι δοκουμεν ίππέων πλήθους απορείν ή πεζων η όπλίσεως έν η ύμας μεν βλάπτειν ίκανοι είημεν αν, αντιπάσχειν δε ούδεις κίνδυνος; 18. αλλά χωρίων επιτηδείων ύμιν επιτίθεσθαι απορείν αν σοι δοκούμεν; ού τοσαύτα μεν πεδία ἃ ύμεις φίλια ὄντα συν πολλώ πόνω διαπορεύεσθε. τοσαθτα δε όρη υμίν οράτε όντα πορευτέα, α ήμιν έξεστι προκαταλαβούσιν ἄπορα ύμιν παρέχειν, τοσούτοι δ' είσὶ ποταμολ έφ' ων έξεστιν ήμιν ταμιεύεσθαι, όπόσοις αν ύμων Βουλώμεθα μάχεσθαι; είσὶ δ' αὐτῶν οθς οὐδ' αν παντάπασι διαβαίητε, εὶ μὴ ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορεύοιμεν. 19. εἰ δ' έν πασι τούτοις ήττώμεθα, άλλα τό γέ τοι πῦρ κρεῖττον τοῦ καρποῦ ἐστιν· δν ἡμεῖς δυναίμεθ' αν κατακαύσαντες λιμον ύμιν αντιτάξαι, δ ύμεις οὐδ' εἰ πάνυ άγαθοι είητε μάχεσθαι αν δύναισθε. 20. πως αν ουν έχοντες τοσούτους πόρους προς το ύμιν πολεμείν, και τούτων μηδένα ήμιν επικίνδυνον, έπειτα έκ τούτων πάντων τοῦτον αν τον τρόπον έξελοίμεθα δς μόνος μεν προς θεων ἀσεβης, μόνος δε προς ἀνθρώπων αἰσχρός; 21. παντάπασι δὲ ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων

καὶ ἐν ἀνάγκη ἐχομένων, καὶ τούτων πονηρῶν, οἴτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιορκίας τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι. οὐχ οὕτως ἡμεῖς, ὧ Κλέαρχε, οὕτε ἀλόγιστοι οὕτε ἡλίθιοί ἐσμεν. 22. ἀλλὰ τί δὴ ὑμᾶς ἐξὸν ἀπολέσαι οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἤλθομεν; εὖ ἴσθι ὅτι ὁ ἐμὸς ἔρως τούτου αἴτιος τὸ τοῖς Ελλησιν ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι, καὶ ῷ Κῦρος ἀνέβη ξενικῷ διὰ μισθοδοσίας πιστεύων τούτφ ἐμὲ καταβῆναι δι' εὐεργεσίας ἰσχυρόν. 23. ὅσα δ' ἐμοὶ χρήσιμοι ὑμεῖς ἐστε τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὰ οἶδα· τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τῆ κεφαλῆ τιάραν βασιλεῖ μόνφ ἔξεστιν ὀρθὴν ἔχειν, τὴν δ' ἐπὶ τῆ καρδίᾳ ἴσως ἃν ὑμῶν παρόντων καὶ ἔτερος εὐπετῶς ἔχοι.

24. Ταῦτα εἰπὼν ἔδοξε τῷ Κλεάρχω ἀληθη λέγειν· καὶ είπεν, Οὐκοῦν, ἔφη, οἵτινες τοιούτων ήμιν εἰς φιλίαν ύπαρχόντων πειρώνται διαβάλλοντες ποιήσαι πολεμίους ήμας, άξιοι είσι τὰ ἔσχατα παθείν; 25. Καὶ έγω μέν γε, ἔφη ὁ Τισσαφέρνης, εί βούλεσθέ μοι οί τε στρατηγοί και οί λοχαγοὶ ἐλθεῖν ἐν τῷ ἐμφανεῖ, λέξω τοὺς πρὸς ἐμὲ λέγοντας ώς σὺ έμοὶ έπιβουλεύεις καὶ τῆ σὺν έμοὶ στρατιά. 26. Έγω δὲ. ἔφη ὁ Κλέαρχος, ἄξω πώντας, καὶ σοὶ αὖ δηλώσω ὅθεν έγω περί σου ακούω. 27. έκ τούτων δη των λόγων ό Τισσαφέρνης φιλοφρονούμενος τότε μεν μένειν τε αὐτον ἐκέλευσε καὶ σύνδειπνον ἐποιήσατο. τῆ δὲ ὑστεραία ὁ Κλέαρχος έλθων έπὶ τὸ στρατόπεδον δηλός τ' ην πάνυ φιλικώς οἰόμενος διακείσθαι τῷ Τισσαφέρνει καὶ α έλεγεν ἐκείνος ἀπήγγελλεν, έφη τε χρηναι ίέναι παρά Τισσαφέρνην οθς έκέλευσε, καὶ οὶ αν ἐλεγχθωσι διαβάλλοντες των Ελλήνων, ως προδότας αὐτοὺς καὶ κακόνους τοῖς Ελλησιν ὅντας τιμωρηθηναι. 28. ύπώπτευε δὲ είναι τὸν διαβάλλοντα Μένωνα, είδως αὐτον καὶ συγγεγενημένον Τισσαφέρνει μετ' 'Αριαίου καὶ στασιάζοντα αὐτῷ καὶ ἐπιβουλεύοντα, ὅπως τὸ στράτευμα ἄπαν προς έαυτον λαβων φίλος ή Τισσαφέρνει. 29. έβούλετο δέ

- καὶ ὁ Κλέαρχος ἄπαν τὸ στράτευμα πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν την γνώμην καὶ τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδῶν εἶναι. τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν τινες αὐτῷ μὴ ἰέναι πάντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ στρατηγοὺς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. 30. ὁ δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς κατέτεινεν, ἔστε διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγοὺς ἰέναι, εἶκοσι δὲ λοχαγούς συνηκολούθησαν δὲ ώς εἰς ἀγορὰν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ώς διακόσιοι.
- 31. Έπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφέρνους, οί μεν στρατηγοί παρεκλήθησαν είσω, Πρόξενος Βοιώτιος, Μένων Θετταλός, 'Αγίας 'Αρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης 'Αγαιός · οί δε λογαγοί επί ταις θύραις έμενον. 32. ού πολλώ δε ύστερον από του αυτού σημείου οί τ' ένδον συνελαμβιίνοντο καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων τινες ίππεων δια τοῦ πεδίου ελαύνοντες ώτινι εντυγχάνοιεν Ελληνι η δούλω η έλευθέρω πάντας έκτεινον. 33. οί δε Ελληνες την τε ίππασίαν αυτών εθαύμαζον έκ τοῦ στρατοπέδου όρωντες καὶ ὅ τι ἐποίουν ἡμφεγνόουν, πρὶν Νίκαρχος Αρκάς ήκε φεύγων τετρωμένος είς την γαστέρα καὶ τὰ έντερα εν ταις χερσίν έχων, καὶ είπε πάντα τὰ γεγενημένα. 34. έκ τούτου δη οί Ελληνες έθεον έπὶ τὰ ὅπλα πάντες έκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες αὐτίκα ήξειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδου. 35. οι δε πάντες μεν ούκ ηλθον, 'Αριαίος δε καὶ 'Αρτάοζος καὶ Μιθριδώτης, οὶ ησαν Ι ύρφ πιστότατοι. ό δε των Ελλήνων ερμηνεύς έφη και τον Τισσαφέρνους άδελφου σύν αυτοις όραν και γιγνώσκειν · συνηκολούθουν δε καί άλλοι Περσών τεθωρακισμένοι είς τριακοσίους. 36. οδτοι επεὶ έγγυς ήσαν, προσελθείν εκέλευον εί τις είη των Ελλήνων ή στρατηγός ή λοχαγός, ίνα ἀπαγγείλωσι τὰ παρὰ βασιλέως. 37. μετὰ ταῦτα ἐξῆλθον φυλαττόμενοι τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί μεν τ λεάνωρ 'Ορχομένιος και Σοφαίνετος Στυμφάλιος, συν αυτοίς δε Εενοφών 'Αθηναίος, όπως μάθοι τὰ

περί Προξένου · Χειρίσοφος δ' ετύγχανεν απων εν κώμη τινί συν άλλοις επισιτιζόμενος. 38. επεί δε έστησαν είς επήκοον, είπεν 'Αριαίος τάδε. Κλέαργος μεν, & ανδρες Ελληνες, επεί έπιορκών τε έφάνη καὶ τὰς σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν δίκην καὶ τέθνηκε, Πρόξενος δε καὶ Μένων, ὅτι κατήγγειλαν αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλὴν, ἐν μεγάλη τιμῆ εἰσιν. ὑμᾶς δὲ βασιλεὺς τὰ ὅπλα απαιτεί · έαυτοῦ γὰρ είναί φησιν, ἐπείπερ Κύρου ήσαν τοῦ έκείνου δούλου. 39. προς ταθτα άπεκρίναντο οί Ελληνες, έλεγε δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος: 🕻 κάκιστε ἀνθρώπων Αριαίε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι ἦτε Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὖτε θεοὺς οὖτ' ἀνθρώπους, οἵτινες ὁμόσαντες ἡμίν τοὺς αὐτους φίλους καὶ έχθρους νομιείν, προδόντες ήμας συν Τισσαφέρνει τῷ ἀθεωτάτω τε καὶ πανουργοτάτω τούς τε ἄνδρας αυτούς οίς ώμνυτε απολωλέκατε και τούς άλλους ήμας προδεδωκότες συν τοις πολεμίοις έφ' ήμας έρχεσθε; 40. ό δε 'Αριαίος εἶπε, Κλέαρχος γὰρ πρόσθεν ἐπιβουλεύων φανερὸς έγενετο Τισσαφέρνει τε καὶ 'Ορόντα, καὶ πασιν ήμιν τοις σύν τούτοις. 41. έπὶ τούτοις Εενοφων τάδε εἶπε. Κλέαρχος μεν τοίνυν εί παρὰ τοὺς ὅρκους ἔλυε τὰς σπονδὰς, τὴν δίκην ἔχει. δίκαιον γὰρ ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιορκοῦντας · Πρόξενος δὲ καὶ Μένων ἐπείπερ εἰσὶν ὑμέτεροι μεν εὐεργέται, ἡμέτεροι δὲ στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο δηλον γὰρ ὅτι φίλοι γε οντες αμφοτέροις πειράσονται καὶ ύμιν καὶ ήμιν τὰ βέλτιστα συμβουλεῦσαι. 42. προς ταῦτα οἱ βάρβαροι πολὺν χρόνον διαλεχθέντες άλλήλοις άπηλθον ούδεν άποκρινάμενοι.

VI. Οἱ μὲν δὴ στρατηγοὶ οὕτω ληφθέντες ἀνήχθησαν ώς βασιλέα καὶ ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλὰς ἐτελεύτησαν, εἶς μὲν αὐτῶν Κλέαρχος ὁμολογουμένως ἐκ πάντων τῶν ἐμπείρως αὐτοῦ ἐχόντων δόξας γενέσθαι ἀνὴρ καὶ πολεμικὸς καὶ φιλοπόλεμος ἐσχάτως. 2. καὶ γὰρ δὴ ἔως μὲν πόλεμος ἦν τοῦς Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς ᾿Αθηναίους παρέμενεν, ἐπεὶ

δε είρηνη εγένετο, πείσας την αύτου πόλιν ώς οί Θράκες άδικουσι τους Ελληνας και διαπραξάμενος ώς ίδυνατο παρά των εφόρων εξέπλει ώς πολεμήσων τοις ύπερ Χερρονήσου καί Περίνθου Θραξίν. 8. ἐπεὶ δὲ μεταγνόντες πως οἱ ἔφοροι ήδη έξω όντος αύτου άποστρέφειν αύτον έπειρωντο έξ Ίσθμου, ένταυθα ουκέτι πείθεται, αλλ' ώχετο πλέων είς Έλλησπον-4. έκ τούτου καὶ εθανατώθη ύπο τῶν εν τῆ Σπάρτη τελών ώς απειθών. ήδη δε φυγάς ών έρχεται προς Κύρον, καὶ όποίοις μὲν λόγοις ἔπεισε Κῦρον ἄλλη γέγραπται, δίδωσι δε αὐτῷ Κῦρος μυρίους δαρεικούς. 5. ὁ δε λαβων οὐκ ἐπὶ ραθυμίαν ετράπετο άλλ' άπο τούτων των χρημάτων συλλέξας στράτευμα επολέμει τοις θραξί, και μάχη τε ενίκησε καί απο τούτου δη έφερε και ήγε τούτους και πολεμών διεγένετο μέχρι Κύρος έδεήθη του στρατεύματος τότε δε απήλθεν ώς συν έκείνω αὐ πολεμήσων. 6. ταῦτα οὖν φιλοπολέμου μοι δοκεί ανδρός έργα είναι, όστις έξου μεν είρήνην έχειν άνευ αίσχύνης και βλιίβης αίρειται πολεμείν, έξον δε ραθυμείν βούλεται πονείν ώστε πολεμείν, έξον δε χρήματα έχειν ακινδύνως αίρειται πολεμών μείονα ταῦτα ποιείν Εκείνος δε ώσπερ είς παιδικά η είς άλλην τινά ήδονην ήθελε δαπανάν είς πόλεμον. ούτω μεν φιλοπόλεμος ήν 7. πολεμικός δε αὐ ταύτη εδόκει είναι ότι φιλοκίνδυνός τε ην καὶ ήμέρας καὶ νυκτος άγων έπὶ τοὺς πολεμίους καὶ έν τοῖς δεινοῖς φρόνιμος, ώς οί παρόντες πανταχού πάντες ώμολόγουν. 8. καὶ άρχικὸς δ' ἐλέγετο είναι ὡς δυνατὸν ἐκ τοῦ τοιούτου τρόπου οίον κάκεινος είχεν. ίκανος μεν γάρ ως τις και άλλος φροντίζειν ην όπως έχοι ή στρατιά αυτώ τα έπιτήδεια και παρασκευάζειν ταῦτα, ίκανὸς δὲ καὶ ἐμποιῆσαι τοῖς παροῦσιν ὡς πειστέον είη Κλεάρχω. 9. τοῦτο δ' ἐποίει ἐκ τοῦ χαλεπὸς είναι καὶ γὰρ όρᾶν στυγνὸς ἢν καὶ τῆ φωνῆ τραχὺς, ἐκόλαζέ τε ἀεὶ ἰσχυρώς, καὶ ὀργή ἐνίοτε, ώς καὶ αὐτῷ μεταμέλειν

έσθ' ότε. καὶ γνώμη δ' ἐκόλαζεν· ἀκολάστου γὰρ στρατεύματος ούδεν ήγειτο όφελος είναι, 10. άλλα και λέγειν αύτου έφασαν ως δέοι τον στρατιώτην φοβείσθαι μάλλον τον άρχοντα ή τους πολεμίους, εί μέλλοι ή φυλακας φυλάξειν η φίλων ἀφέξεσθαι η ἀπροφασίστως ἰέναι προς τους πολεμίους. 11. έν μεν ούν τοις δεινοις ήθελον αυτου ακούειν σφόδρα καὶ οὐκ ἄλλον ήροῦντο οἱ στρατιῶται· καὶ γὰρ τὸ στυγνον τότε φαιδρον αὐτοῦ ἐν τοῖς προσώποις ἔφασαν φαίνεσθαι καὶ τὸ χαλεπὸν ἐρρωμένον πρὸς τοὺς πολεμίους ἐδόκει είναι, ώστε σωτήριον, ουκέτι χαλεπον εφαίνετο 12. ότε δ' έξω τοῦ δεινοῦ γένοιντο καὶ έξείη πρὸς ἄλλον ἀρχομένους απιέναι, πολλοί αὐτὸν ἀπέλειπον · τὸ γὰρ ἐπίχαρι οὐκ εἶχεν, άλλ' άεὶ χαλεπὸς ην καὶ ώμός · ώστε διέκειντο πρὸς αὐτὸν οί στρατιώται ώσπερ παίδες προς διδάσκαλον. 13. καὶ γὰρ οὖν φιλία μεν καὶ εὐνοία έπομένους οὐδέποτε εἶχεν οἵτινες δὲ ἡ ύπο πόλεως τεταγμένοι η ύπο τοῦ δείσθαι η ἄλλη τινὶ ἀνάγκη κατεχόμενοι παρείησαν αὐτῷ, σφόδρα πειθομένοις έχρητο. 14. έπει δε ήρξαντο νικάν συν αυτώ τους πολεμίους, ήδη μεγάλα ην τὰ χρησίμους ποιούντα είναι τοὺς σὺν αὐτῷ στρατιώτας. τό τε γὰρ πρὸς τοὺς πολεμίους θαρραλέως ἔχειν παρῆν καὶ τὸ την παρ' εκείνου τιμωρίαν φοβείσθαι αυτούς ευτάκτους εποίει. 15. τοιούτος μεν δη ἄρχων ην . ἄρχεσθαι δε ύπο ἄλλων οὐ μάλα έθέλειν ελέγετο. ην δε ότε έτελεύτα άμφι τὰ πεντήκοντα έτη.

16. Πρόξενος δε ό Βοιώτιος εὐθὺς μεν μειράκιον ὢν ἐπεθύμει γενέσθαι ἀνὴρ τὰ μεγίλα πράττειν ἰκανός καὶ διὰ ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν ἔδωκε Γοργία ἀργύριον τῷ Λεοντίνφ.
17. ἐπεὶ δε συνεγένετο ἐκείνφ, ἱκανὸς νομίσας ἤδη εἶναι καὶ ἄρχειν καὶ φίλος ὢν τοῖς πρώτοις μὴ ἡττασθαι εὐεργετῶν, ἤλθεν εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρφ πράξεις καὶ ῷετο κτήσεσθαι ἐκ τούτων ὄνομα μέγα καὶ δύναμιν μεγάλην καὶ χρήματα πολλά. 18. τοσούτων δ' ἐπιθυμῶν σφόδρα ἔνδηλον αὐ καὶ τοῦ-

έτυχον έν περιπάτω όντες προ των όπλων Πρόξενος καὶ Εενοφων και προσελθων ἄνθρωπός τις ήρώτησε τους προφύλακας που αν ίδοι Πρόξενον η Κλέαρχον Μένωνα δε ούκ έζήτει, καὶ ταῦτα παρ' 'Αριαίου ὢν τοῦ Μένωνος ξένου. 16. έπεὶ δὲ Πρόξενος εἶπεν ὅτι αὐτός εἰμι ὃν ζητείς, εἶπεν ό ἄνθρωπος τάδε. "Επεμψέ με 'Αριαίος καὶ 'Αρτάοζος, πιστοὶ όντες Κύρφ καὶ ύμιν εθνοι, καὶ κελεύουσι φυλάττεσθαι μη ύμιν έπιθωνται της νυκτός οί βάρβαροι έστι δε στράτευμα πολύ έν τῷ πλησίον παραδείσφ. 17. καὶ παρὰ την γέφυραν του Τίγρητος ποταμού πέμψαι κελεύουσι φυλακήν, ώς διανοείται αὐτήν λύσαι Τισσαφέρνης τής νυκτός, έὰν δύνηται, ώς μὴ διαβητε άλλ' ἐν μέσφ ἀποληφθητε τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς διώρυχος. 18. ἀκούσαντες ταῦτα ἄγουσιν αὐτὸν παρὰ τὸν Κλέαρχον καὶ φράζουσιν ἃ λέγει. ὁ δὲ Κλέαρχος ἀκούσας ἐταράχθη σφόδρα καὶ ἐφοβεῖτο. 19. νεανίσκος δέ τις τῶν παρόντων ἐννοήσας εἶπεν ὡς οὐκ ἀκόλουθα είη τό τε έπιθήσεσθαι καὶ λύσειν την γέφυραν. δηλον γαρ ότι επιτιθεμένους η νικαν δεήσει η ήττασθαι. εαν μεν ούν νικωσι, τί δει αὐτοὺς λύειν την γέφυραν; οὐδε γὰρ αν πολλαὶ γέφυραι ὦσιν, ἔχοιμεν αν ὅποι φυγόντες ήμεῖς σωθωμεν. 20. έαν δε ήμεις νικώμεν, λελυμένης της γεφύρας οὐχ έξουσιν έκείνοι όποι φύγωσιν· οὐδὲ μὴν βοηθήσαι πολλών όντων πέραν ούδεις αύτοις δυνήσεται λελυμένης της γεφύρας. 21. ἀκούσας δὲ ὁ Κλέαρχος ταῦτα ἦρετο τὸν ἄγγελον πόση τις είη χώρα ή έν μέσφ τοῦ Τίγρητος καὶ τῆς διώρυχος. ό δὲ εἶπεν ὅτι πολλὴ καὶ κῶμαι ἔνεισι καὶ πόλεις πολλαὶ καὶ μεγάλαι. 22. τότε δη καὶ ἐγνώσθη ὅτι οἱ βάρβαροι τον ανθρωπον υποπέμψειαν, οκνούντες μη οί "Ελληνες διελόντες την γεφυραν μείνειαν εν τη νήσφ ερύματα έχοντες ένθεν μεν τον Τίγρητα, ένθεν δε την διώρυχα τα δ' επιτήδεια έχοιεν έκ της έν μέσφ χώρας πολλης καὶ ἀγαθης ούσης

διαγελάν - του δε μη πανούργου των άπαιδεύτων άεὶ ενόμιζεν είναι. καὶ παρ' οίς μεν ἐπεχείρει πρωτεύειν φιλία, διαβάλλων τους πρώτους τούτους φετο δείν κτήσασθαι. 27. τὸ δε πειθομένους τους στρατιώτας παρέχεσθαι έκ του συναδικείν αὐτοίς έμηχανᾶτο. τιμᾶσθαι δὲ καὶ θεραπεύεσθαι ήξίου έπιδεικνύμενος ότι πλείστα δύναιτο και έθέλοι αν άδικείν. ΄ εύεργεσίαν δε κατέλεγεν, όπότε τις αυτου άφίστατο, ότι χρώμενος αιτώ ουκ απώλεσεν αυτόν. 28. και τα μέν δη άφανη έξεστι περί αὐτοῦ ψεύδεσθαι, ἃ δὲ πάντες ἴσασι τάδ' έστί. παρὰ 'Αριστίππω μὲν ἔτι ώραῖος ὢν στρατηγείν διεπράξατο τῶν ξένων, 'Αριαίω δὲ βαρβάρω ὄντι, ὅτι μειρακίοις καλοίς ήδετο, οἰκειότατος ἔτι ώραίος ὢν ἐγένετο, αὐτὸς δὲ παιδικά είχε Θαρύπαν άγένειος ων γενειωντα. 29. αποθνησκόντων δε των συστρατήγων ότι εστράτευσαν επί βασιλέα σύν Κύρφ, ταὐτὰ πεποιηκώς οὐκ ἀπέθανε, μετὰ δὲ τὸν τῶν ἄλλων θάνατον στρατηγών τιμωρηθείς ύπο βασιλέως ἀπέθανεν, ούγ ώσπερ Κλέαρχος και οι άλλοι στρατηγοί αποτμηθέντες τας κεφαλάς, δοπερ τάχιστος θάνατος δοκεί είναι, άλλα ζών αἰκισθείς ένιαυτον ώς πονηρός λέγεται της τελευτής τυχείν.

30. 'Αγίας δὲ ὁ 'Αρκὰς καὶ Σωκράτης ὁ 'Αχαιὸς καὶ τούτω ἀπεθανέτην. τούτων δὲ οὔθ' ὡς ἐν πολέμφ κακῶν οὐδεὶς κατεγέλα οὖτ' εἰς φιλίαν αὐτοὺς ἐμέμφετο. ἤστην δὲ ἄμφω ἀμφὶ τὰ πέντε καὶ τριάκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς.

II. FALL AND RESTORATION OF ATHENS. [Hellenica, II.]

ΙΙ. 3. Έν δὲ ταις 'Αθήναις, της Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς, ἐλέγετο ἡ ξυμφορὰ, καὶ ἡ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν ἐς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἔτερος τῷ ἐτέρῷ παραγγέλλων. ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκαιμήθη, οὐ

μόνον τους ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἐαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἶα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἱστιαιέας, καὶ Σκιωναίους, καὶ Τορωναίους, καὶ Αἰγινήτας, καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. 4. τῆ δ' ὑστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἢ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλην ἐνὸς, καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν, καὶ φύλακας ἐφιστάναι, καὶ τἄλλα πάντα ὡς ἐς πολιορκίαν παρασκευάζειν την πόλιν. Καὶ οὖτοι μὲν περὶ ταῦτα ἦσαν.

5. Λύσανδρος δ' έκ τοῦ Ελλησπόντου ναυσὶ διακοσίαις άφικόμενος είς Λέσβον, κατεσκευάσατο τάς τε άλλας πόλεις εν αυτή, και Μιτυλήνην είς δε τὰ έπὶ Θράκης χωρία ἔπεμψε δέκα τριήρεις έχουτα Ἐτεόνικου, δς τὰ έκεῖ πάντα προς Λακεδαιμονίους μετέστησεν. 6. εύθυς δε καί ή άλλη Ελλας αφειστήκει 'Αθηναίων μετά την ναυμαχίαν, πλην Σαμίων. οδτοι δέ, σφαγάς των γνωρίμων ποιήσαντες, κατείγον την πόλιν. 7. Λύσανδρος δε μετά ταθτα έπεμψε προς Αγίν τε είς Δεκέλειαν καὶ είς Λακεδαίμονα, ότι προσπλεί σύν διακοσίαις ναυσί. Λακεδαιμόνιοι δε έξήεσαν πανδημεί, καὶ οἱ άλλοι Πελοποννήσιοι, πλην 'Αργείων, παραγγείλαντος τοῦ έτέρου Λακεδαιμονίων βασιλέως, Παυσανίου. 8. ἐπεὶ δὲ ἄπαντες ήθροίσθησαν, ἀναλαβων αύτους, προς την πόλιν έστρατοπέδευσεν έν τη 'Ακαδημία, τῷ καλουμένφ γυμνασίφ. 9. Λύσανδρος δὲ, ἀφικόμενος προς Αίγιναν, απέδωκε την πόλιν Αίγινήταις, δσους έδύνατο πλείστους άθροίσας αυτών · ώς δ' αυτως καὶ Μηλίοις, καὶ τοις ἄλλοις ὅσοι τῆς αὐτῶν ἐστέροντο. μετὰ δὲ τοῦτο δηώσας Σαλαμίνα, ώρμίσατο προς τον Πειραιά ναυσί πεντήκοντα καὶ έκατον, καὶ τὰ πλοία είργε τοῦ είσπλου.

10. Οί δ' Αθηναίοι, πολιορκούμενοι κατά γην καὶ κατά θάλατταν, ηπόρουν τί χρη ποιείν, οὕτε νεών οὕτε συμμά-

γων αὐτοις οντων, οὖτε σίτου · ἐνόμιζον δ' οὐδεμίαν είναι σωτηρίαν του μη παθείν α ού τιμωρούμενοι εποίησαν, αλλά δια την υβριν ηδίκουν ανθρώπους μικροπολίτας, ουδ έπὶ μιά αιτία έτέρα ή ότι έκείνοις συνεμιίχουν. 11. διά ταῦτα τους ατίμους επιτίμους ποιήσαντες, εκαρτέρουν καὶ αποθυησκόντων εν τη πόλει λιμώ πολλών, ου διελέγοντο περὶ διαλλαγής. Ἐπεὶ δὲ παντελώς ήδη όσιτος ἐπελελοίπει, έπεμψαν πρέσβεις παρά Αγιν, βουλόμενοι ξύμμαχοι είναι Λακεδαιμονίοις, έχοντες τὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιά, καὶ ἐπὶ τούτοις ξυνθήκας ποιείσθαι. 12. ὁ δὲ αὐτοὺς ἐς Λακεδαίμονα εκέλευεν ιέναι ου γάρ είναι κύριος αυτός. έπεὶ δ ἀπήγγειλαν οἱ πρέσβεις ταῦτα τοῦς ᾿Αθηναίοις, έπεμψαν αυτούς ες Λακεδαίμονα. 18. οί δ, επεὶ ησαν εν Σελλασία, πλησίου της Λακωνικής, καὶ ἐπύθουτο αὐτῶν οί Εφοροι α έλεγον, όντα οδά περ και προς Αγιν, αυτόθεν αὐτοὺς ἐκέλευον ἀπιέναι, καὶ, εἴ τι δέονται εἰρήνης, κάλλιον ήκειν βουλευσαμένους. 14. Οι δε πρέσβεις επεί ήκον οἴκαδε, καὶ ἀπήγγειλαν ταῦτα ἐς τὴν πόλιν, ἀθυμία ἐνέπεσε πασιν · φοντο γαρ ανδραποδισθήσεσθαι, καὶ, εως αν πέμπωσιν έτέρους πρέσβεις, πολλούς τω λιμώ απολείσθαι. 15. περὶ δὲ τῶν τειχῶν τῆς καθαιρέσεως οὐδεὶς ἐβούλετο ξυμβουλεύειν 'Αρχέστρατος γάρ, εἰπων ἐν τῆ βουλῆ Λακεδαιμονίοις κράτιστον είναι έφ' οίς προεκαλούντο εἰρήνην ποιείσθαι, ἐδέθη · (προεκαλοῦντο δὲ τῶν μακρῶν τειχων έπὶ δέκα σταδίους καθελείν έκάτερον) εγένετο δε ψήφισμα μη έξειναι περί τούτων ξυμβουλεύειν.

16. Τοιούτων δε δυτων, Θηραμένης είπεν εν εκκλησία, δτι, εί βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, είδως ήξει Λακεδαιμονίους πότερον εξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν, ἡ πίστεως ἔνεκα. πεμφθεὶς δε διέτριβε παρὰ Λυσάνδρω τρεῖς μῆνας καὶ πλαίω, ἐπιτηρῶν ὁπότε 'Αθηναίοι ἔμελλον, διὰ τὸ ἐπιλε λοιπέναι τὸν σῖτον ἄπαντα, ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. 17. ἐπεὶ δὲ ῆκε τῷ τετάρτῷ μηνὶ, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησία ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι ἐς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπὰ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς Ἐφόρους. μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς ἐς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός.

18. Λύσανδρος δὲ τοῖς Ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' άλλων Λακεδαιμονίων 'Αριστοτέλην, φυγάδα 'Αθηναΐου όντα, ότι αποκρίναιτο Θηραμένει έκείνους κυρίους είναι εἰρήνης καὶ πολέμου. 19. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις, επεί ήσαν εν Σελλασία, ερωτώμενοι επί τίνι λόγφ ήκοιεν, είπον ότι αυτοκράτορες περί είρήνης. μετά ταῦτα οἱ "Εφοροι καλεῖν ἐκέλευον. ἐπεὶ δ' ἡκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἡ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαίοι μάλιστα, πολλοί δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ελλήνων, μὴ σπένδεσθαι 'Αθηναίοις, άλλ' έξαιρείν. / 20. Λακεδαιμόνιοι δε οὐκ έφασαν πόλιν Ελληνίδα ανδραποδιείν, μέγα αγαθον είργασμένην έν τοις μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τη Ελλάδι. άλλ' εποιούντο εἰρήνην, εφ' ώ τά τε μακρά τείχη καὶ τὸν Πειραιά καθελόντας, καὶ τὰς ναθς πλην δώδεκα παραδόντας, καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν έχθρον καὶ φίλον νομίζοντας, Λακεδαιμονίοις Επεσθαι καὶ κατά γην καὶ κατά θάλατταν, ὅποι αν ήγωνται. 21. Θηραμένης δὲ καὶ οί συν αυτώ πρέσβεις επανεφέροντο ταυτα ές τως 'Αθήνας. είσιοντας δ' αυτους όχλος περιεχείτο πολύς, φοβούμενοι μη ἄπρακτοι ήκοιεν ου γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μένειν διὰ τὸ πλήθος των απολλυμένων τω λιμώ. 22. Τη δε ύστεραία απήγγελλου οί πρέσβεις έφ' οίς οί Λακεδαιμόνιοι ποιοίντο την ειρήνην · προηγόρει δε αυτών Θηραμένης, λέγων ώς χρη πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρείν.

αντειπόντων δέ τινων αὐτῷ, πολλῷ δὲ πλειόνων ξυνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. 23. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει ἐς τὸν Πειραιᾶ, καὶ οἰ φυγάδες κατήεσαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπὰ αὐλητρίδων πολλῆ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῆ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

- ΙΙΙ. Τω δ' επιόντι έτει εν ω ην 'Ολυμπιας, ή τὸ στάδιον ένίκα Κροκίνας Θετταλός, Ευδίου έν Σπάρτη έφορεύουτος, Πυθοδώρου δ' εν 'Αθήναις άρχοντος, δυ 'Αθηναίοι, ότι ἐν ὀλιγαρχία ἡρέθη, οὐκ ὀνομάζουσιν, ἀλλ' ἀναρχίαν τον ένιαυτον καλούσιν έγένετο δε αύτη ή ολιγαρχία ώδε -9. έδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας έλεσθαι. οἱ τοὺς πατρίους νόμους ξυγγράψουσι, καθ' οῦς πολιτεύσουσι καὶ ήρεθησαν οὖτοι, Πολυάρχης, Κριτίας, Μηλόβιος, Ίππόλοχος, Εὐκλείδης, Ἱέρων, Μυησίλοχος, Χρέμων, Θηραμένης, 'Αρεσίας, Διοκλής, Φαιδρίας, Χαιρέλεως, 'Αναίτιος, Πείσων, Σοφοκλής, Έρατοσθένης, Χαρικλής, Ονομακλής, Θέογνις, Αισχίνης, Θεογένης, Κλεομήδης, Έρασίστρατος, Φείδων, Δρακουτίδης, Ευμάθης, 'Αριστοτέλης, 'Ιππόμαχος, Μυησιθείδης. 3. Τούτων δη πραγθέντων, απέπλει Λύσανδρος προς Σάμου . Αγις δ' έκ της Δεκελείας ἀπαγαγών τὸ πεζον στράτευμα, διέλυσε κατά πόλεις έκάστους. . . .
- 11. Οι δὲ τριίκοντα ἡρέθησαν μὲν ἐπεὶ τιίχιστα τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ καθηρέθη · αίρεθέντες δὲ ἐφ' ῷτε ξυγγριίψαι νόμους, καθ' οὕστινας πολιτεύσοιντο, τούτους μὲν ἀεὶ ἔμελλον ξυγγράφειν τε καὶ ἀποδεικνύναι, βουλὴν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς κατέστησαν, ὡς ἐδόκει αὐτοῖς. 12. Ἐπειτα πρῶτον μὲν, οῦς πάντες ἦδεσαν ἐν τῆ δημοκρατία ἀπὸ συκοφαντίας ζῶντας, καὶ τοῖς καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς βαρεῖς ὅντας, συλλαμβιίνοντες ὑπῆγον θανάτου · καὶ ἤ τε βουλὴ ἡδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο, οῦ τε

άλλοι, όσοι ξυνήδεσαν έαυτοις μὴ ὅντες τοιοῦτοι, οὐδὲν ἤχθοντο. 18. Ἐπει δε ἤρξαντο βουλεύεσθαι ὅπως αν έξειη αὐτοις τὴ πύλει χρῆσθαι ὅπως βούλοιντο, ἐκ τούτου πρῶτον μεν, πεμψαντες ἐς Λακεδαίμονα Λίσχίνην τε καὶ ᾿Αριστοτέλην, ἔπεισαν Λύσανδρον φρουροὺς σφίσι ξυμπραξαι ἐλθειν, ἔως δὴ, τοὺς πονηρους ἐκποδῶν ποιησάμενοι, καταστησαιντο την πολιτείαν · θρεψειν δὲ αὐτοὶ ὑπισχνοῦντο. ὁ δε πεισθεὶς, τούς τε φρουροὺς καὶ Καλλίβιον άρμοστην ξυνεπραξεν αὐτοῖς πεμφθῆναι.

14. Οι δ' επει την φρουράν έλαβον, τον μεν Καλλίβιον έθεράπευον παση θεραπεία, ώς πάντα επαινοίη à πράττοιεν των δε φρουρών τούτου ξυμπέμποντος αυτοίς οθς έβούλοντο, ξυνελάμβανον οὐκέτι τοὺς πονηρούς τε και ολίγου άξίους, άλλ' ήδη οθς ενόμιζον ηκιστα μεν παρωθουμένους ἀνέχεσθαι, ἀντιπράττειν δέ τι ἐπιχειροῦντας πλείστους αν τους ξυνεθέλοντας λαμβάνειν. 15. Τφ μεν ουν πρώτω χρόνω ο Κριτίας τω Θηραμένει ομογνώμων τε καὶ φίλος ην · ἐπεὶ δὲ αὐτὸς μὲν προπετης ην ἐπὶ τὸ πολλους αποκτείνειν, ατε καὶ φυγών ύπο τοῦ δήμου, ὁ δὲ Θηραμένης αντέκοπτε, λέγων ότι ούκ είκος είη θανατούν, εί τις έτιματο ύπο του δήμου, τους δε καλούς καὶ αγαθούς μηδεν κακου εἰργάζετο · Ἐπεὶ καὶ εγώ, εφη, καὶ συ πολλά δὴ του αρέσκειν ενεκα τη πόλει και είπομεν και επράξαμεν. 16. 'Ο δε (έτι γαρ οἰκείως έχρητο τώ Εηραμενει) αντελεγεν, ὅτι οὐκ ἐγχωροίη τοῖς πλεονεκτεῖν βουλομένοις, μη ουκ έκποδων ποιείσθαι τους ίκανωτατους διακωλύειν Εί δε, ὅτι τριάκοντά ἐσμεν καὶ ούχ εἶς, ἦττόν τι οἴει, ὥσπερ τυραννίδος, ταύτης της αρχής χρήναι έπιμελείσθαι, **ຍ**ນ ήθης εί.

17. Ἐπεὶ δε, ἀποθνησκόντων πολλών καὶ ἀδίκως, πολλοὶ δηλοι ήσαν ξυνιστάμενοί τε καὶ θαυμάζοντες τί

έσοιτο ή πολιτεία, πάλιν έλεγεν ο Θηραμένης, ότι, εί μή τις κοινωνούς ίκανούς λήψοιτο των πραγμάτων, άδύνατον έσοιτο την όλιγαρχίαν διαμένειν. 18. έκ τούτου μέντοι Κριτίας καὶ οἱ ἄλλοι τριάκοντα, ήδη φοβούμενοι, καὶ οὐχ ηκιστα του Θηραμένην, μη συρρυείησαν προς αυτον οί πολίται, καταλέγουσι τρισχιλίους τους μεθέξοντας δη των πραγμάτων. 19. ὁ δ' αὖ Θηραμένης καὶ πρὸς ταῦτα έλεγεν, ότι ἄτοπον δοκοίη έαυτφ είναι, το πρώτον μεν βουλομένους τους βελτίστους των πολιτων κοινωνούς ποιήσασθαι τρισχιλίους, ώσπερ του άριθμου τοῦτου έχουτά τινα ανάγκην καλούς καὶ αγαθούς είναι, καὶ οὖτ' έξω τούτων σπουδαίους, ουτ' έντος τούτων πονηρούς οδόν τε εξη γενέσθαι · "Επειτα δ', έφη, όρῶ έγωγε δύο ύμᾶς τὰ έναντιώτατα πράττουτας, βιαίαν τε την άρχην καὶ ήττονα τῶν ἀρχομένων κατασκευαζομένους. 20. Ο μεν ταῦτ' ἔλεγεν. οἱ δ' έξετασιν ποιήσαντες των μεν τρισχιλίων έν τη άγορα, των δε έξω τοῦ καταλόγου ἄλλων άλλαγοῦ, ἔπειτα κελεύσαντες επὶ τὰ ὅπλα ἐν ῷ ἐκείνοι ἀπεληλύθεσαν, πέμψαντες τοὺς φρουρούς καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς ὁμογνώμονας αὐτοῖς, τὰ όπλα πάντων, πλην των τρισχιλίων, παρείλοντο καὶ άνακομίσαντες ταῦτα ές τὴν ἀκρόπολιν, ξυνέθηκαν ἐν τῷ ναῷ.

21. Τούτων δὲ γενομένων, ὡς ἐξὸν ἤδη ποιεῖν αὐτοῖς ὅτι βούλοιντο, πολλοὺς μὲν ἔχθρας ἔνεκα ἀπέκτεινον, πολλοὺς δὲ χρημάτων. ἔδοξε δ' αὐτοῖς, ὅπως ἔχοιεν καὶ τοῖς φρουροῖς χρήματα διδόναι, καὶ τῶν μετοίκων ἕνα ἕκαστον λαβεῖν καὶ αὐτοὺς μὲν ἀποκτεῖναι, τὰ δὲ χρήματα αὐτῶν ἀποσημήνασθαι. 22. Ἐκέλευον δὲ καὶ τὸν Θηραμένην λαβεῖν ὅντινα βούλοιτο. ὁ δ' ἀπεκρίνατο · ᾿Αλλ' οὐ δοκεῖ μοι, ἔφη, καλὸν εἶναι, φάσκοντας βελτίστους εἶναι, ἀδικώτερα τῶν συκοφαντῶν ποιεῖν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, παρ' ὧν χρήματα λαμβάνοιεν, ζῆν εἴων · ἡμεῖς δὲ ἀποκτενοῦμεν

δε εἰρήνη ἐγένετο, πείσας τὴν αύτοῦ πόλιν ώς οἱ Θράκες ἀδικούσι τους Έλληνας καὶ διαπραξάμενος ώς έδυνατο παρά των έφορων έξέπλει ώς πολεμήσων τοις ύπερ Χερρονήσου και Περίνθου Θραξίν. 3. ἐπεὶ δὲ μεταγνόντες πως οἱ ἔφοροι ἤδη έξω όντος αύτου άποστρέφειν αύτον έπειρώντο έξ Ίσθμου, ένταῦθα οὐκέτι πείθεται, ἀλλ' Φχετο πλέων εἰς Ελλήσπον-4. ἐκ τούτου καὶ ἐθανατώθη ὑπὸ τῶν ἐν τῆ Σπάρτη τελών ώς ἀπειθών. ήδη δε φυγάς ών έρχεται πρός Κύρον, καὶ όποίοις μεν λόγοις ἔπεισε Κυρον ἄλλη γέγραπται, δίδωσι δε αὐτῷ Κῦρος μυρίους δαρεικούς. 5. ὁ δὲ λαβων οὐκ ἐπὶ ραθυμίαν ετράπετο, άλλ' άπο τούτων των χρημάτων συλλέξας στράτευμα έπολέμει τοῖς Θραξί, καὶ μάχη τε ένίκησε καὶ απο τούτου δη έφερε καὶ ήγε τούτους καὶ πολεμών διεγένετο μέχρι Κύρος έδεήθη του στρατεύματος τότε δε ἀπηλθεν ώς συν έκείνω αὐ πολεμήσων. 6. ταῦτα οὐν φιλοπολέμου μοι δοκεί ανδρος έργα είναι, όστις έξον μεν είρήνην έχειν άνευ αίσχύνης καὶ βλάβης αίρείται πολεμείν, έξον δε ραθυμείν βυύλεται πονείν ώστε πολεμείν, έξον δε χρήματα έχειν ακινδύνως αίρειται πολεμών μείονα ταῦτα ποιείν · ἐκείνος δὲ ώσπερ είς παιδικά ή είς άλλην τινά ήδονην ήθελε δαπανάν είς πόλεμον. ούτω μεν φιλοπόλεμος ην . πολεμικός δε αὐ ταύτη έδόκει είναι ότι φιλοκίνδυνός τε ην καὶ ήμέρας καὶ υυκτός άγων έπὶ τοὺς πολεμίους καὶ έν τοῖς δεινοῖς φρόνιμος, ώς οί παρόντες πανταχοῦ πάντες ώμολόγουν. 8. καὶ άρχικὸς δ' ἐλέγετο είναι ώς δυνατον ἐκ τοῦ τοιούτου τρόπου οίον κάκείνος είχεν. ίκανος μεν γάρ ως τις καὶ άλλος φροντίζειν ην όπως έχοι ή στρατιά αυτώ τα έπιτήδεια και παρασκευάζειν ταῦτα, ίκανὸς δὲ καὶ ἐμποιῆσαι τοῖς παροῦσιν ώς πειστέον είη Κλεάρχφ. 9. τοῦτο δ' ἐποίει ἐκ τοῦ χαλεπὸς είναι· καὶ γὰρ όρᾶν στυγνὸς ἦν καὶ τῆ φωνῆ τραχὺς, ἐκόλαζέ τε ἀεὶ ἰσχυρῶς, καὶ ὀργή ἐνίοτε, ὡς καὶ αὐτῷ μεταμέλειν

έσθ' ότε. καὶ γνώμη δ' ἐκόλαζεν· ἀκολάστου γὰρ στρατεύματος ούδεν ήγειτο όφελος είναι, 10. άλλά και λέγειν αὐτου έφασαν ως δέοι τον στρατιώτην φοβείσθαι μάλλον του άρχοντα ή τους πολεμίους, εί μέλλοι ή φυλακάς φυλάξειν η φίλων ἀφέξεσθαι η ἀπροφασίστως ἰέναι προς τους πολεμίους. 11. ἐν μὲν οὖν τοῖς δεινοῖς ἤθελον αὐτοῦ ἀκούειν σφόδρα καὶ ούκ ἄλλον ήρουντο οί στρατιώται καὶ γάρ τὸ στυγνον τότε φαιδρον αυτοῦ ἐν τοῖς προσώποις ἔφασαν φαίνεσθαι καὶ τὸ χαλεπὸν ἐρρωμένον πρὸς τοὺς πολεμίους ἐδόκει είναι, ώστε σωτήριον, οὐκέτι χαλεπον έφαίνετο • 12. ότε δ' έξω τοῦ δεινοῦ γένοιντο καὶ έξείη πρὸς ἄλλον ἀρχομένους απιέναι, πολλοί αὐτὸν ἀπέλειπον · τὸ γὰρ ἐπίχαρι οὐκ εἶχεν, άλλ' ἀεὶ χαλεπὸς ἢν καὶ ώμός. ὅστε διέκειντο πρὸς αὐτὸν οί στρατιώται ώσπερ παίδες προς διδάσκαλον. 13. καὶ γὰρ οὖν φιλία μεν καὶ εὐνοία έπομένους οὐδέποτε εἶχεν · οἵτινες δὲ ἡ ύπο πόλεως τεταγμένοι η ύπο του δείσθαι η άλλη τινὶ ἀνάγκη κατεχόμενοι παρείησαν αὐτῷ, σφόδρα πειθομένοις έχρητο. 14. έπει δε ήρξαντο νικάν συν αυτώ τους πολεμίους, ήδη μεγάλα ην τὰ χρησίμους ποιούντα είναι τοὺς σὺν αὐτῷ στρατιώτας. τό τε γὰρ πρὸς τοὺς πολεμίους θαρραλέως ἔχειν παρῆν καὶ τὸ την παρ' εκείνου τιμωρίαν φοβείσθαι αυτους ευτάκτους εποίει. 15. τοιούτος μεν δη ἄρχων ην άρχεσθαι δε ύπο άλλων ου μάλα εθέλειν ελέγετο. ην δε δτε έτελεύτα άμφι τὰ πεντήκοντα έτη.

16. Πρόξενος δε ό Βοιώτιος εὐθὺς μεν μειράκιον ὧν ἐπεθύμει γενέσθαι ἀνὴρ τὰ μεγίλα πράττειν ἱκανός · καὶ διὰ ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν ἔδωκε Γοργία ἀργύριον τῷ Λεοντίνῳ.
17. ἐπεὶ δε συνεγένετο ἐκείνῳ, ἱκανὸς νομίσας ἤδη εἶναι καὶ ἄρχειν καὶ φίλος ὧν τοῖς πρώτοις μὴ ἡττασθαι εὐεργετῶν, ἤλθεν εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρῳ πράξεις · καὶ ῷετο κτήσεσθαι ἐκ τούτων ὄνομα μέγα καὶ δίναμιν μεγάλην καὶ χρήματα πολλά · 18. τοσούτων δ' ἐπιθυμῶν σφόδρα ἔνδηλον αὖ καὶ τοῦ-

το είχεν ὅτι τούτων οὐδὲν ἃν θέλοι κτᾶσθαι μετὰ ἀδικίας, ἀλλὰ σὺν τῷ δικαίᾳ καὶ καλῷ ἔνετο δεῖν τούτων τυγχάνειν, ἄνευ δὲ τούτων μή. 19. ἄρχειν δὲ καλῶν μὲν κάγαθῶν δυνατὸς ἢνού μέντοι οὕτ' αἰδῶ τοῖς στρατιώταις ἐαυτοῦ οὕτε φόβον ἱκανὸς ἐμποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ ἤσχύνετο μᾶλλον τοὺς στρατιώτας ἡ οἱ ἀρχόμενοι ἐκεῖνον καὶ φοβούμενος μᾶλλον ἢν φανερὸς τὸ ἀπεχθάνεσθαι τοῖς στρατιώταις ἡ οἱ στρατιῶται τὸ ἀπιστεῖν ἐκείνῳ. 20. ῷετο δὲ ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν. τοιγαροῦν αὐτῷ οἱ μὲν καλοί τε κάγαθοὶ τῶν συνόντων εὖνοι ἤσαν, οἱ δὲ ἄδικοι ἐπεβούλευον ὡς εὐμεταχειρίστω ὅντι. ὅτε δὲ ἀπέθνησκεν ἢν ἐτῶν ὡς τριάκοντα.

21. Μένων δὲ ὁ Θετταλὸς δήλος ἦν ἐπιθυμῶν μὲν πλουτείν ἰσχυρώς, ἐπιθυμών δὲ ἄρχειν, ὅπως πλείω λαμβάνοι, έπιθυμῶν δὲ τιμᾶσθαι, ἵνα πλείω κερδαίνοι • φίλος τε έβούλετο είναι τοις μέγιστον δυναμένοις, ίνα άδικων μη διδοίη δίκην. 22. ἐπὶ δὲ τὸ κατεργάζεσθαι ὧν ἐπιθυμοίη συντομωτάτην ώστο όδον είναι διὰ τοῦ ἐπιορκείν τε καὶ ψεύδεσθαι καὶ έξαπατῶν τὸ δ' ἀπλοῦν καὶ ἀληθὲς τὸ αὐτὸ τῷ ἡλιθίφ είναι. 23. στέργων δε φανερός μεν ην ουδένα, ότφ δε φαίη φίλος είναι, τούτω ενδηλος εγίγνετο επιβουλεύων. καὶ πολεμίου μεν οὐδενος κατεγέλα, των δε συνόντων πάντων ως καταγελών αεὶ διελέγετο. 24. καὶ τοῖς μὲν τών πολεμίων κτήμασιν οὐκ ἐπεβούλευε γαλεπον γαρ ώετο είναι τὰ τῶν φυλαττομένων λαμβάνειν τὰ δὲ τῶν φίλων μόνος ῷετο εἰδέναι ράστον δυ αφύλακτα λαμβάνειν. 25. καὶ δσους μεν αίσθάνοιτο επιόρκους και άδίκους ώς εὐ ώπλισμένους έφοβείτο, τοίς δ' όσίοις καὶ ἀλήθειαν ἀσκοῦσιν ώς ἀνάνδροις ἐπειρατο χρησθαι. 26. ὥσπερ δέ τις ἀγάλλεται ἐπὶ θεοσεβεία καὶ άληθεία καὶ δικαιότητι, οῦτω Μένων ἡγάλλετο τῷ ἐξαπατᾶν δύνασθαι, τῷ πλάσασθαι ψευδή, τῷ φίλους

: 5

διαγελάν τον δε μη πανούργον των απαιδεύτων αεί ενόμιζεν είναι. καὶ παρ' οίς μεν ἐπεχείρει πρωτεύειν φιλία, διαβάλλων τους πρώτους τούτους ώετο δείν κτήσασθαι. 97. το δε πειθομένους τους στρατιώτας παρέχεσθαι έκ τοῦ συναδικείν αὐτοίς έμηχανᾶτο. τιμᾶσθαι δὲ καὶ θεραπεύεσθαι ήξίου επιδεικνύμενος ότι πλείστα δύναιτο καὶ εθέλοι αν άδικείν. ΄ εὐεργεσίαν δὲ κατέλεγεν, όπότε τις αὐτοῦ ἀφίστατο, ὅτι χρώμενος αιτώ ουκ απώλεσεν αυτόν. 28. και τα μεν δή άφανη έξεστι περί αὐτοῦ ψεύδεσθαι, α δὲ πάντες ἴσασι τάδ' έστί. παρα 'Αριστίππω μεν έτι ώραιος ων στρατηγείν διεπράξατο των ξένων, 'Αριαίω δε βαρβάρω όντι, ὅτι μειρακίοις καλοίς ήδετο, οἰκειότατος ἔτι ώραίος ὢν ἐγένετο, αὐτὸς δὲ παιδικὰ είχε Θαρύπαν ἀγένειος ὢν γενειῶντα. 29. ἀποθνησκόντων δὲ τῶν συστρατήγων ὅτι ἐστράτευσαν ἐπὶ βασιλέα σὺν Κύρφ, ταυτά πεποιηκώς ουκ απέθανε, μετά δὲ τὸν τῶν ἄλλων θάνατον στρατηγών τιμωρηθείς ύπο βασιλέως ἀπέθανεν, ούχ ώσπερ Κλέαρχος καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλάς, δοπερ τάχιστος θάνατος δοκεί είναι, άλλα ζών αἰκισθείς ενιαυτον ώς πονηρος λέγεται της τελευτης τυχείν.

30. 'Αγίας δὲ ὁ 'Αρκὰς καὶ Σωκράτης ὁ 'Αχαιὸς καὶ τούτω ἀπεθανέτην. τουτων δὲ οὔθ' ὡς ἐν πολέμφ κακῶν οὐδεὶς κατεγέλα οὖτ' εἰς φιλίαν αὐτοὺς ἐμέμφετο. ἤστην δὲ ἄμφω ἀμφὶ τὰ πέντε καὶ τριάκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς.

II. FALL AND RESTORATION OF ATHENS. [Hellenica, II.]

ΙΙ. 3. Έν δὲ ταῖς 'Αθήναις, τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς, ἐλέγετο ἡ ξυμφορὰ, καὶ ἡ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν ἐς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἔτερος τῷ ἐτέρῷ παραγγέλλων ὅστ ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκαιμήθη, οὐ

μόνον τους ἀπολωλότας πενθούντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἐαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἶα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὅντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἱστιαιέας, καὶ Σκιωναίους, καὶ Τορωναίους, καὶ Αἰγινήτας, καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. 4. τῆ δ΄ ὑστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἢ ἔδοξε τούς τε λιμένας ἀποχῶσαι πλην ἐνὸς, καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν, καὶ φύλακας ἐφιστάναι, καὶ τἄλλα πάντα ὡς ἐς πολιορκίαν παρασκευάζειν την πόλιν. Καὶ οὖτοι μὲν περὶ ταῦτα ἦσαν.

- 5. Λύσανδρος δ' έκ τοῦ Ελλησπόντου ναυσὶ διακοσίαις άφικόμενος είς Λέσβον, κατεσκευάσατο τάς τε άλλας πόλεις εν αυτή, και Μιτυλήνην είς δε τα επί Θράκης χωρία ἔπεμψε δέκα τριήρεις ἔχοντα Ἐτεόνικον, δς τὰ ἐκεῖ πάντα προς Λακεδαιμονίους μετέστησεν. 6. εύθυς δε καί ή άλλη Έλλας αφειστήκει 'Αθηναίων μετά την ναυμαχίαν, πλην Σαμίων. ούτοι δέ, σφαγάς των γνωρίμων ποιήσαντες, κατείχον την πόλιν. 7. Λύσανδρος δε μετά ταῦτα έπεμψε προς Αγίν τε είς Δεκέλειαν καὶ είς Λακεδαίμονα, ότι προσπλεί συν διακοσίαις ναυσί. Λακεδαιμόνιοι δε έξήεσαν πανδημεί, καὶ οἱ άλλοι Πελοποννήσιοι, πλην 'Αργείων, παραγγείλαντος τοῦ έτέρου Λακεδαιμονίων βασιλέως, Παυσανίου. 8. έπεὶ δὲ ἄπαντες ήθροίσθησαν, ἀναλαβών αύτους, προς την πόλιν έστρατοπέδευσεν έν τη 'Ακαδημία, τῷ καλουμένω γυμνασίω. 9. Λύσανδρος δὲ, ἀφικόμενος προς Αίγιναν, απέδωκε την πόλιν Αίγινήταις, όσους έδύνατο πλείστους άθροίσας αὐτῶν : ώς δ' αὖτως καὶ Μηλίοις, καὶ τοις ἄλλοις ὅσοι της αυτων ἐστέροντο. μετὰ δὲ τουτο δηώσας Σαλαμίνα, ώρμίσατο προς τον Πειραιά ναυσί πεντήκοντα καὶ έκατὸν, καὶ τὰ πλοῖα είργε τοῦ είσπλου.
- 10. Οί δ' Αθηναίοι, πολιορκούμενοι κατά γην καὶ κατά θάλατταν, ηπόρουν τί χρη ποιείν, οὔτε νεων οὔτε συμμά-

χων αυτοίς όντων, ούτε σίτου · ενόμιζον δ' ουδεμίαν είναι σωτηρίαν του μη παθείν α ου τιμωρούμενοι εποίησαν, αλλά δια την υβριν ηδίκουν ανθρώπους μικροπολίτας, ουδ έπὶ μια αἰτία ἐτέρα ἡ ὅτι ἐκείνοις συνεμιίχουν. 11. διὰ ταῦτα τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους ποιήσαντες, ἐκαρτέρουν· καὶ αποθυησκόντων εν τη πόλει λιμφ πολλών, ου διελεγοντο περί διαλλαγής. 'Επεί δὲ παντελώς ήδη όσιτος έπελελοίπει, έπεμψαν πρέσβεις παρά Αγιν, βουλόμενοι ξύμμαχοι είναι Λακεδαιμονίοις, έχοντες τὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιά, καὶ ἐπὶ τούτοις ξυνθήκας ποιείσθαι. 12. ὁ δὲ αὐτοὺς ἐς Λακεδαίμονα εκέλευεν ιέναι · ού γάρ είναι κύριος αὐτός. έπει δ' απήγιγειλαν οι πρέσβεις ταῦτα τοις 'Αθηναίοις, έπεμψαν αὐτοὺς ές Λακεδαίμονα. 13. οί δ', ἐπεὶ ἢσαν ἐν Σελλασία, πλησίον της Λακωνικής, καὶ ἐπύθοντο αὐτῶν οί Εφοροι α έλεγον, όντα οδά περ και προς Αγιν, αυτόθεν αυτους εκέλευον απιέναι, καὶ, εἴ τι δέονται εἰρήνης, κάλλιον ήκειν βουλευσαμένους. 14. Οι δε πρέσβεις επεί ήκον οίκαδε, καὶ ἀπήγηειλαν ταῦτα ἐς τὴν πόλιν, ἀθυμία ἐνέπεσε πασιν . ζουτο γαρ ανδραποδισθήσεσθαι, και, έως αν πέμπωσιν έτέρους πρέσβεις, πολλούς τῷ λιμῷ ἀπολείσθαι. 15. περί δε των τειχων της καθαιρέσεως οὐδείς έβούλετο ξυμβουλεύειν 'Αρχέστρατος γάρ, εἰπων ἐν τῆ βουλῆ Λακεδαιμονίοις κράτιστον είναι εφ' οίς προεκαλούντο εἰρήνην ποιείσθαι, ἐδέθη · (προεκαλοῦντο δὲ τῶν μακρῶν τειχῶν ἐπὶ δέκα σταδίους καθελεῖν έκάτερον) ἐγένετο δὲ Ψήφισμα μη έξειναι περί τούτων ξυμβουλεύειν.

16. Τοιούτων δε δυτων, Θηραμένης είπεν εν εκκλησία, ὅτι, εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδῶς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν, ἡ πίστεως ἔνεκα. πεμφθεὶς δε διέτριβε παρὰ Λυσάνδρω τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε 'Αθηναίοι ἔμελλον, διὰ τὸ ἐπιλε λοιπέναι τὸν σῖτον ἄπαντα, ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. 17. ἐπεὶ δὲ ῆκε τῷ τετάρτῷ μηνὶ, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησία ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἶτα κελεύοι ἐς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῷτο ὑπὰ αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς Ἐφόρους. μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς ἐς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός.

18. Λύσανδρος δε τοις Έφόροις επεμψεν άγγελουντα μετ' άλλων Λακεδαιμονίων 'Αριστοτέλην, φυγάδα 'Αθηναίον όντα, ότι αποκρίναιτο Θηραμένει έκείνους κυρίους είναι εἰρήνης καὶ πολέμου. 19. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις, επεὶ ήσαν εν Σελλασία, ερωτώμενοι επὶ τίνι λόγφ ηκοιεν, είπον ότι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης. μετὰ ταῦτα οἱ "Εφοροι καλεῖν ἐκέλευον. ἐπεὶ δ ἡκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἡ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαίοι μάλιστα, πολλοί δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ελλήνων, μη σπένδεσθαι 'Αθηναίοις, άλλ' έξαιρειν. /.20. Λακεδαιμόνιοι δε οὐκ έφασαν πόλιν Έλληνίδα ανδραποδιείν, μέγα αγαθον είργασμένην έν τοις μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τη Ελλάδι. άλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην, ἐφ' ῷ τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιά καθελόντας, καὶ τὰς ναῦς πλην δώδεκα παραδόντας, καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν έχθρον καὶ φίλον νομίζοντας, Λακεδαιμονίοις έπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, ὅποι αν ήγωνται. 21. Θηραμένης δὲ καὶ οί σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέροντο ταῦτα ἐς τὰς ᾿Αθήνας. εἰσιόντας δ' αὐτοὺς όχλος περιεχείτο πολὺς, φοβούμενοι μη άπρακτοι ήκοιεν ου γαρ έτι ένεχώρει μένειν δια τὸ πλήθος των απολλυμένων τω λιμώ. 22. Τη δε ύστεραία απήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἶς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο την ειρήνην προηγόρει δε αυτών Θηραμένης, λέγων ώς χρη πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τείχη περιαιρείν.

αντειπόντων δε τινων αὐτῷ, πολλῷ δὲ πλειόνων ξυνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. 23. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει ἐς τὸν Πειραιᾶ, καὶ οἰ φυγάδες κατήεσαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπὰ αὐλητρίδων πολλŷ προθυμία, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τŷ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

- ΙΙΙ. Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει ἐν ῷ ἢν 'Ολυμπιὰς, ἢ τὸ στάδιον ενίκα Κροκίνας Θετταλός, Ευδίου εν Σπάρτη εφορεύοντος, Πυθοδώρου δ' έν 'Αθήναις ἄρχοντος, δυ 'Αθηναίοι, ότι ἐν ὀλιγαρχία ἡρέθη, οὐκ ὀνομάζουσιν, ἀλλ' ἀναρχίαν τον ένιαυτον καλούσιν έγένετο δε αυτη ή ολιγαρχία ώδε -**3.** ἔδοξε τῷ δήμῷ τριάκοντα ἄνδρας έλεσθαι. οἱ τοὺς πατρίους νόμους ξυγγράψουσι, καθ' οθς πολιτεύσουσι · καὶ ήρεθησαν ούτοι, Πολυμρχης, Κριτίας, Μηλόβιος, Ίππόλοχος, Εὐκλείδης, Ἱέρων, Μνησίλοχος, Χρέμων, Θηραμένης, 'Αρεσίας, Διοκλής, Φαιδρίας, Χαιρέλεως, 'Αναίτιος, Πείσων, Σοφοκλής, Έρατοσθένης, Χαρικλής, 'Ονομακλής, Θέογνις, Αισχίνης, Θεογένης, Κλεομήδης, Έρασίστρατος, Φείδων, Δρακοντίδης, Ευμάθης, 'Αριστοτέλης, 'Ιππόμαχος, Μυησιθείδης. 3. Τούτων δη πραχθέντων, απέπλει Λύσανδρος προς Σάμον Αγις δ' έκ της Δεκελείας απαγαγών το πεζον στράτευμα, διέλυσε κατα πόλεις έκάστους.
- 11. Οι δὲ τριάκοντα ἡρέθησαν μὲν ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ καθηρέθη · αἰρεθέντες δὲ ἐφ' ῷτε ξυγγράψαι νόμους, καθ' οὕστινας πολιτεύσοιντο, τούτους μὲν ἀεὶ ἔμελλον ξυγγράφειν τε καὶ ἀποδεικνύναι, βουλὴν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς κατέστησαν, ὡς ἐδόκει αὐτοῖς. 12. Ἐπειτα πρῶτον μὲν, οῦς πάντες ἤδεσαν ἐν τῆ δημοκρατία ἀπὸ συκοφαντίας ζῶντας, καὶ τοῖς καλοῖς καὶ ἀγαθοῖς βαρεῖς ὅντας, συλλαμβάνοντες ὑπῆγον θανάτου · καὶ ἤ τε βουλὴ ἡδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο, οἴ τε

άλλοι, δσοι ξυνήδεσαν έαυτοῖς μὴ ὅντες τοιοῦτοι, οὐδὲν ἤχθοντο. 18. Ἐπει δε ἤρξαντο βουλεύεσθαι ὅπως αν ἐξείη αὐτοῖς τἢ πύλει χρῆσθαι ὅπως βούλοιντο, ἐκ τούτου πρῶτον μεν, πεμψαντες ἐς Λακεδαίμονα Λἰσχίνην τε καὶ ᾿Αριστοτέλην, ἔπεισαν Λύσανδρον φρουροὺς σφίσι ξυμπραξαι ἐλθείν, ἔως δὴ, τοὺς πονηρους ἐκποδὼν ποιησάμενοι, καταστησαιντο την πολιτείαν · θρεψειν δὲ αὐτοὶ ὑπισχνοῦντο. ὁ δὲ πεισθεὶς, τούς τε φρουροὺς καὶ Καλλίβιον άρμοστην ξυνεπραξεν αὐτοῖς πεμφθῆναι.

14. Οί δ' επεί την φρουράν έλαβον, τον μεν Καλλίβιον έθεράπευον παση θεραπεία, ώς πάντα επαινοίη α πράττοιεν των δε φρουρών τούτου ξυμπέμποντος αύτοις οθς έβούλοντο, ξυνελάμβανον οὐκέτι τοὺς πονηρούς τε και ολίγου αξίους, αλλ' ήδη οθς ενόμιζον ήκιστα μεν παρωθουμένους ἀνέχεσθαι, ἀντιπράττειν δέ τι ἐπιχειροῦντας πλείστους αν τους ξυνεθέλοντας λαμβάνειν. 15. Τφ μεν οὖν πρώτω χρόνω ὁ Κριτίας τῷ Θηραμένει ὁμογνώμων τε καὶ φίλος ην · ἐπεὶ δὲ αὐτὸς μὲν προπετης ην ἐπὶ τὸ πολλους αποκτείνειν, ατε και φυγων ύπο του δήμου, ο δε Θηραμένης αντέκοπτε, λέγων ότι ουκ είκος είη θανατούν, εί τις έτιματο ύπο του δήμου, τους δε καλούς καὶ ἀγαθούς μηδεν κακου εἰργάζετο · Ἐπεὶ καὶ εγω, εφη, καὶ συ πολλά δη τοῦ ἀρέσκειν ενεκα τῆ πόλει καὶ εἶπομεν καὶ ἐπράξαμεν. 16. Ο δε (έτι γαρ οἰκείως έχρητο τώ Εηραμενει) αντελεγεν, ὅτι οὐκ ἐγχωροίη τοῖς πλεονεκτεῖν βουλομένοις, μη ουκ έκποδων ποιείσθαι τους ίκανωτατους διακωλύειν Εί δε, ὅτι τριάκοντά ἐσμεν καὶ οὺχ εἶς, ἢττόν τι οἴει, ὥσπερ τυραννίδος, ταύτης της αρχης χρηναι επιμελείσθαι, εὐήθης εί.

17. Ἐπεὶ δὲ, ἀποθυησκόντων πολλῶν καὶ ἀδίκως, πολλοὶ δηλοι ήσαν ξυνιστάμενοί τε καὶ θαυμάζοντες τί

έσοιτο ή πολιτεία, πάλιν έλεγεν ο Θηραμένης, ότι, εί μή τις κοινωνούς ίκανούς λήψοιτο των πραγμάτων, άδύνατον έσοιτο την ολιγαρχίαν διαμένειν. 18. εκ τούτου μέντοι Κριτίας καὶ οἱ ἄλλοι τριάκοντα, ήδη φοβούμενοι, καὶ οὐχ ήκιστα του Θηραμένην, μη συρρυείησαν προς αυτον οί πολίται, καταλέγουσι τρισχιλίους τους μεθέξοντας δη των πραγμάτων. 19. ό δ' αὐ Θηραμένης καὶ πρὸς ταῦτα έλεγεν, ότι άτοπον δοκοίη έαυτω είναι, το πρώτον μεν βουλομένους τους βελτίστους των πολιτών κοινωνούς ποιίσασθαι τρισχιλίους, ώσπερ του άριθμου τοῦτου έχουτά τινα ἀνάγκην καλούς καὶ ἀγαθούς είναι, καὶ οὖτ' έξω τούτων σπουδαίους, οὖτ' έντὸς τούτων πονηρούς οδόν τε εἶη γενέσθαι . "Επειτα δ', έφη, όρω έγωγε δύο ύμας τα έναντιώτατα πράττοντας, βιαίαν τε την άρχην καὶ ήττονα των άρχομένων κατασκευαζομένους. 20. Ο μεν ταῦτ' ἔλεγεν. οἱ δ' έξετασιν ποιήσαντες των μεν τρισχιλίων έν τη άγορα, των δε έξω τοῦ καταλόγου άλλων άλλαχοῦ, ἔπειτα κελεύσαντες έπὶ τὰ ὅπλα ἐν φ ἐκεῖνοι ἀπεληλύθεσαν, πέμψαντες τοὺς φρουρούς καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς όμογνώμονας αὐτοῖς, τὰ όπλα πάντων, πλην των τρισχιλίων, παρείλοντο καὶ άνακομίσαντες ταῦτα ές τὴν ἀκρόπολιν, ξυνέθηκαν ἐν τῷ ναῷ.

31. Τούτων δὲ γενομένων, ὡς ἐξὸν ἤδη ποιεῖν αὐτοῖς ὅτι βούλοιντο, πολλοὺς μὲν ἔχθρας ἔνεκα ἀπέκτεινον, πολλοὺς δὲ χρημάτων. ἔδοξε δ' αὐτοῖς, ὅπως ἔχοιεν καὶ τοῖς φρουροῖς χρήματα διδόναι, καὶ τῶν μετοίκων ἕνα ἔκαστον λαβεῖν καὶ αὐτοὺς μὲν ἀποκτεῖναι, τὰ δὲ χρήματα αὐτῶν ἀποσημήνασθαι. 22. Ἐκέλευον δὲ καὶ τὸν Θηραμένην λαβεῖν ὅντινα βούλοιτο. ὁ δ' ἀπεκρίνατο · ᾿Αλλ' οὐ δοκεῖ μοι, ἔφη, καλὸν εἶναι, φάσκοντας βελτίστους εἶναι, ἀδικώτερα τῶν συκοφαντῶν ποιεῖν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, παρ' ὧν χρήματα λαμβάνοιεν, ζῆν εἶων · ἡμεῖς δὲ ἀποκτενοῦμεν

μηδεν ἀδικοῦντας, ἵνα χρήματα λαμβάνωμεν; πῶς οὐ ταῦτα τῷ παντὶ ἐκείνων ἀδικώτερα; 23. Οἱ δ', ἐμποδων νομίζοντες αὐτὸν εἶναι τῷ ποιεῖν ὅτι βούλοιντο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτῷ, καὶ ἰδία πρὸς τοὺς βουλευτὰς ἄλλος πρὸς ἄλλον διέβαλλον, ὡς λυμαινόμενον τὴν πολιτείαν. καὶ παραγγείλαντες νεανίσκοις, οἱ ἐδόκουν αὐτοῖς θρασύτατοι εἶναι, ξιφίδια ὑπὸ μάλης ἔχοντας παραγενέσθαι, ξυνέλεξαν τὴν βουλήν. 24. ἐπεὶ δὲ ὁ Θηραμένης παρῆν, ἀναστὰς ὁ Κριτίας ἔλεξεν ὧδε·

🕰 ἄνδρες βουλευταὶ, εἰ μέν τις ύμῶν νομίζει πλέονας τοῦ καιροῦ ἀποθνήσκειν, ἐννοησάτω ὅτι, ὅπου πολιτεῖαι μεθίστανται, πανταχού ταύτα γίγνεται πλείστους δ' ανάγκη πολεμίους είναι τοις ές ολιγαρχίαν μεθιστάσι, διά τε το πολυανθρωποτάτην των Ελληνιδων την πόλιν είναι, καὶ διὰ τὸ πλεῖστον χρόνον ἐν ἐλευθερία τὸν δημον τεθράφθαι. 25. ήμεις δε, γνόντες μεν τοις οίοις ήμιν τε καὶ ύμιν χαλεπην πολιτείαν είναι δημοκρατίαν, γνόντες δε δτι Λακεδαιμονίοις τοις περισώσασιν ήμας ο μεν δήμος οὖποτ' αν φίλος γένοιτο, οί δε βέλτιστοι αεί αν πιστοί διατελοίεν, διὰ ταῦτα σὺν τῆ Λακεδαιμονίων γνώμη τήνδε τὴν πολιτείαν καθίσταμεν. 26. καὶ ἐών τινα αἰσθανώμεθα ἐναντίον τη ολιγαρχία, δσον δυνάμεθα έκποδων ποιούμεθα πολύ δὲ μάλιστα ήμιν δοκεί δίκαιον είναι, εί τις ήμων αὐτων λυμαίνεται ταύτη τη καταστάσει, δίκην αυτον διδόναι. 27. Νῦν οὖν αἰσθανόμεθα Θηραμένην τουτονὶ, οἷς δύναται, απολλύντα ήμας τε καὶ ύμας. ὡς δὲ ταῦτα ἀληθη, ἡν κατανοήτε, εύρήσετε ούτε ψέγοντα ουδένα μάλλον Θηραμένους τουτουί τὰ παρόντα, οὖτε ἐναντιούμενον, ὅταν τινὰ έκποδων βουλώμεθα ποιήσασθαι των δημαγωγών. εί μεν τοίνυν έξ άρχης ταθτα εγίγνωσκε, πολέμιος μεν ήν, ού μέντοι πονηρός γ' αν δικαίως ένομίζετο : 28. νυν δέ, --

αύτος μεν ἄρξας της προς Λακεδαιμονίους πίστεως καὶ φιλίας, αύτος δε τής του δήμου καταλύσεως, μάλιστα δε έξορμήσας ήμας τοις πρώτοις ύπαγομένοις είς ήμας δίκην έπιτιθέναι, - νῦν, ἐπεὶ καὶ ὑμεῖς και ἡμεῖς φανερῶς ἐχθροὶ τῷ δήμφ γεγενήμεθα, οὐκέτ' αὐτῷ τὰ γιγνόμενα ἀρέσκει, δπως αὐτὸς μεν αὖ έν τῷ ἀσφαλεῖ καταστῆ, ἡμεῖς δὲ δίκην δώμεν των πεπραγμένων. 29. ώστε οὐ μόνον ώς έχθρώ αὐτῷ προσήκει, ἀλλὰ καὶ ὡς προδότη ὑμῶν τε καὶ ἡμῶν, διδόναι την δίκην. καίτοι τοσούτφ μεν δεινότερον προδοσία πολέμου, δσφ γαλεπώτερον φυλάξασθαι το άφανες τοῦ φανεροῦ τοσούτω δ' έχθιον, ὅσω πολέμιοι μεν ἄνθρωποι καὶ σπένδονται αὐθις, καὶ πιστοὶ γίγνονται · δν δ αν προδιδόντα λαμβάνωσι, τούτω οὖτε ἐσπείσατο πώποτε ούδεις, ούτ' επίστευσε τοῦ λοιποῦ. 30. "Ινα δὲ εἰδῆτε δτι οὐ καινὰ ταῦτα οὖτος ποιεῖ, ἀλλὰ φύσει προδότης ἐστὶν, άναμνήσω ύμας τα τούτφ πεπραγμένα. ούτος γαρ, έξ άρχης μεν τιμώμενος ύπο του δήμου κατά τον πατέρα Αγνωνα, προπετέστατος έγένετο τὴν δημοκρατίαν μεταστήσαι είς τους τετρακοσίους, και επρώτευεν εν εκείνοις. έπεὶ δ ήσθετο ἀντίπαλόν τι τῆ ὀλιγαρχία ξυνιστάμενον, πρώτος αὖ ήγεμων τῷ δήμφ ἐπ' ἐκείνους ἐγένετο. 31. ὅθεν δήπου καὶ κόθορνος ἐπικαλείται. καὶ γὰρ ὁ κόθορνος άρμόττειν μεν τοις ποσίν άμφοτέροις δοκεί, άποβλέπει δ' έπ' άμφότερου. δεί δὲ, & Θηράμενες, ἄνδρα τὸν ἄξιον ζην οὐ προώγειν μεν δεινον είναι είς πρώγματα τους ξυνόντας, ην δέ τι ἀντικόπτη, εὐθὺς μεταβάλλεσθαι · ἀλλ' ὅσπερ ἐν νηὶ διαπονείσθαι, έως αν είς ούρον καταστώσιν εί δε μη, πώς αν αφίκοιντό ποτε ένθα δεί, εί, επειδάν τι αντικόψη, εὐθὺς ές τάναντία πλέοιεν ://32. Καὶ είσὶ μεν δήπου πάσαι μεταβολαὶ πολιτειῶν θανατηφόροι · σὰ δὲ, διὰ τὸ εὐμετάβολος είναι, πλείστοις μεν μεταίτιος εί εξ ολιγαρχίας ύπο του

δήμου απολωλέναι, πλείστοις δ' έκ δημοκρατίας ύπο των βελτιόνων. Οὖτος δέ τοί ἐστιν, δς, ταχθεὶς ἀνελέσθαι ὑπὸ των στρατηγών τους καταδύντας 'Αθηναίων έν τη περί Λέσβον ναυμαχία, αὐτὸς οὐκ ἀνελόμενος, ὅμως τῶν στρατηγων κατηγορών απέκτεινεν αύτους, ΐνα αύτος περισωθείη. 33. δστις γε μὴν φανερός έστι τοῦ μὲν πλεονεκτεῖν ἀεὶ έπιμελούμενος, τοῦ δὲ καλοῦ καὶ τῶν φίλων μηδὲν ἐντρεπόμενος, πῶς τούτου χρή ποτε φείσασθαι; πῶς δ οὐ φυλάξασθαι, είδότας αὐτοῦ τὰς μεταβολάς, ώς μη καὶ ήμᾶς ταύτο δυνασθή ποιήσαι; ήμεις ουν τούτον ύπώγομεν καί ώς έπιβουλεύοντα, καὶ ώς προδιδόντα ήμας τε καὶ ύμας. 84. 'Ως δ' εἰκότα ποιούμεν, καὶ τάδ' ἐννοήσατε. καλλίστη μεν γάρ δήπου δοκεί πολιτεία είναι ή Λακεδαιμονίων εί δ εν εκείνη επιχειρήσειε τις των Έφόρων, αντί τοῦ τοῖς πλείοσι πείθεσθαι, ψέγειν τε την άρχην και έναντιουσθαι τοις πραττομένοις, οὐκ ᾶν οἴεσθε αὐτὸν καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν 🔿 Έφορων καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης ἀπάσης πόλεως τῆς μεγίστης τιμωρίας αξιωθήναι; καὶ ύμεις οὖν, ἐὰν σωφρονήτε, οὐ τούτου αλλ' ύμων αὐτων φείσεσθε ώς ούτος, σωθείς μεν, πολλούς αν μέγα φρονείν ποιήσειε των έναντία γιγνωσκόντων ύμεν · ἀπολόμενος δε, πάντων καὶ τῶν ἐν τῆ πόλει καὶ των έξω ύποτέμοι αν τας έλπίδας.

35. 'Ο μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐκαθεζετο · Θηραμένης δὲ ἀναστὰς ἔλεξεν · 'Αλλὰ πρῶτον μὲν μνησθήσομαι, ὧ ἄνδρες, δ τελευταῖον κατ' ἐμοῦ εἶπε. φησὶ γιάρ με τοὺς στρατηγοὺς ἀποκτεῖναι κατηγοροῦντα. ἐγὼ δὲ οὐκ ἤρχον κατ' ἐκείνων λόγου, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἔφασαν, προσταχθέν μοι ὑφ' ἑαυτῶν, οὐκ ἀνελέσθαι τοὺς δυστυχοῦντας ἐν τῆ περὶ Λέσβον ναυμαχία. ἐγὼ δὲ ἀπολογούμενος, ὡς διὰ τὸν χειμῶνα οὐδὲ πλεῖν, μὴ ὅτι ἀναιρεῖσθαι τοὺς ἄνδρας, δυνατὸν ἦν, ἔδοξα τῆ πόλει εἰκότα λέγειν, ἐκεῖνοι δὲ ἐαυτῶν κατηγορεῖν ἐφαί-

νουτο · φάσκοντες γὰρ οἶον τε εἶναι σῶσαι τοὺς ἄνδρας, προέμενοι αυτους απολέσθαι, αποπλέοντες ώχοντο. 36. οὐ μέντοι θαυμάζω γε το Κριτιαν παρανενομηκέναι · ότε γαρ ταῦτα ἡν, οὐ παρων ἐτύγχανεν, ἀλλ' ἐν Θετταλία μετὰ Προμηθέως δημοκρατίαν κατεσκεύαζε, και τους πενέστας ωπλιζεν επί τους δεσπότας. 37. ων μεν ούν ούτος έκει έπραττε, μηδεν ενθάδε γένοιτο τάδε γε μέντοι όμο λογῶ ἐγὼ τούτῳ, εἶ τις ὑμᾶς μὲν τῆς ἀρχῆς βούλεται παθσαι, τους δ' επιβουλεύοντας ύμιν ισχυρούς ποιείν, δί καιον είναι της μεγίστης αυτον τιμωρίας τυγχάνειν. δστις μέντοι ο ταῦτα πράττων ἐστὶν, οἶμαι αν ὑμας κάλλιστα κρίνειν, τά τε πεπραγμένα καὶ α νῦν πράττει ἔκαστος ήμων εί κατανοήσετε. 38. Ούκουν μέχρι μέν του ύμας τε καταστήναι ές την βουλείαν, καὶ ἀρχὰς ἀποδειχθήναι, καὶ τους όμολογουμένως συκοφάντας υπάγεσθαι, πάντες ταυτά έγιγνώσκομεν έπεὶ δέ γε οῦτοι ἤρξαντο ἄνδρας καλούς τε κάγαθούς ξυλλαμβάνειν, έκ τούτου κάγω ήρξάμην τάναντία τούτοις γιγνώσκειν. 39. ήδειν γάρ ότι, αποθνήσκουτος μεν Λέουτος του Σαλαμινίου, ανδρός και όντος καὶ δοκούντος ίκανού είναι, ἀδικούντος δ' οὐδὲ εν, οί δμοιοι τούτφ φοβί σοιντο, φοβούμενοι δε έναντίοι τῆδε τῆ πολιτεία έσοιντο. εγίγνωσκον δε ότι, ξυλλαμβανομένου Νικηράτου του Νικίου, καὶ πλουσίου καὶ οὐδὲν πώποτε δημοτικον ούτε αυτοῦ ούτε τοῦ πατρὸς πράξαντος, οἱ τούτφ δμοιοι δυσμενείς ύμιν γενήσοιντο. 40. άλλα μην, καὶ 'Αντιφώντος ύφ' ύμων απολλυμένου, δς έν τω πολέμω δύο τριήρεις εὖ πλεούσας παρείχετο, ηπιστάμην ὅτι καὶ οἱ πρόθυμοι τῆ πόλει γεγενημένοι πάντες ὑπόπτως ὑμῖ» έξοιεν. ἀντείπον δε καὶ ότε των μετοίκων ενα έκαστον λαβείν έφασαν χρηναι εύδηλον γαρ ην ότι, τούτων άπολομένων, καὶ οἱ μέτοικοι ἄπαντες πολέμιοι τῷ πολιτείο

έσοιντο. 41. αντείπον δε καὶ ότε τὰ όπλα τοῦ πλήθους παρηρούντο, οὐ νομίζων χρήναι ἀσθενή τὴν πόλιν ποιείν· οὐδὲ γαρ τους Λακεδαιμονίους έώρων τούτου ένεκα βουλομένους περισώσαι ήμας, όπως, όλίγοι γενόμενοι, μηδεν δυναίμεθα αὐτοὺς ώφελεῖν εξήν γὰρ αὐτοῖς, εἰ τούτου γ' εδέοντο, καὶ μηδένα λιπείν, ολίγον έτι χρόνον τῷ λιμῷ πιέσαντας. 42. οὐδέ γε τὸ φρουρούς μισθοῦσθαι ξυνήρεσκέ μοι, έξον αὐτῶν τῶν πολιτῶν τοσούτους προσλαμβάνειν, ἔως ράδίως οί ἄρχοντες έμέλλομεν των άρχομένων κρατήσειν. Έπεί γε μην πολλούς έώρων έν τη πόλει τη άρχη τήδε δυσμενείς, πολλούς δε φυγιίδας γιγνομένους, οὐκ αὖ έδόκει μοι ούτε Θρασύβουλον ούτε "Ανυτον ούτε 'Αλκιβιάδην φυγαδεύειν ήδειν γαρ ότι ούτω γε το αντίπαλον ισχυρον έσοιτο, εί τῷ μὲν πλήθει ἡγεμόνες ίκανοὶ προσγενήσοιντο, τοίς δε ήγεισθαι βουλομένοις ξύμμαχοι πολλοί φανήσοιντο. 43. 'Ο ταῦτα οὖν νουθετῶν ἐν τῷ φανερῷ, πότερα εὐμενης αν δικαίως, η προδότης νομίζοιτο; ούχ οί έχθρους, & Κριτία, κωλύοντες πολλούς ποιείσθαι, οὐδὲ οί ξυμμάχους πλείστους διδώσκοντες κτασθαι, ούτοι τους πολεμίους ισχυρούς ποιούσιν · άλλὰ πολύ μᾶλλον οἱ ἀδίκως τε χρήματα ἀφαιρούμενοι, καὶ τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας ἀποκτείνοντες, οὖτοί είσιν οί καὶ πολλούς τοὺς έναντίους ποιούντες, καὶ προδιδόντες οὐ μόνον τοὺς φίλους, άλλὰ καὶ έαυτοὺς, δι' αἰσχροκέρδειαν. 44. Εἰ δὲ μὴ ἄλλως γνωστον ὅτι αληθή λεγω, ώδε επισκέψασθε. πότερον οιεσθε Θρασύβουλον, καὶ Ανυτον, καὶ τοὺς ἄλλους φυγάδας, ἃ ἐγὼ λέγω μᾶλλον ἂν ενθάδε βούλεσθαι γίγνεσθαι, ή α ούτοι πράττουσιν; εγω μεν γαρ οίμαι νυν μεν αυτούς νομίζειν ξυμμάχων πάντα μεστα είναι εί δε το κράτιστον της πόλεως προσφιλώς ήμιν είχε, χαλεπον αν ήγεισθαι είναι και το έπιβαίνειν ποι της χώρας. 45. Α δ αὐ εἶπεν, ώς ἐγώ εἰμι οίος ἀεί ποτε

μεταβάλλεσθαι, κατανοήσατε καὶ ταῦτα. τὴν μεν γὰρ των τετρακοσίων πολιτείαν καὶ αὐτὸς δήπου ὁ δήμος ἐψηφίσατο, διδασκόμενος ώς οἱ Λακεδαιμόνιοι πάση πολιτεία μαλλον αν η δημοκρατία πιστεύσειαν. 46. έπει δέ γε έκεινοι μεν ούδεν ανίεσαν, οί δε αμφί 'Αριστοτέλην καί Μελάνθιον καὶ 'Αρίσταρχον, στρατηγοῦντες, φανεροὶ έγένοντο έπὶ τῷ χώματι ἔρυμα τειχίζοντες, ές δ έβούλοντο τους πολεμίους δεξάμενοι ύφ' αύτοις και τοις έτέροις την πόλιν ποιήσασθαι, - εἰ ταῦτ' αἰσθόμενος ἐγὼ διεκώλυσα, τοῦτ' ἔστι προδότην είναι τῶν φίλων; 47. Αποκαλεῖ δὲ κόθορνόν με, ως άμφοτέροις πειρώμενου άρμόττειν δστις δε μηδετέροις αρέσκει, τοῦτον — ὁ πρὸς τῶν θεῶν — τί ποτε καὶ καλέσαι χρή; σὺ γὰρ δὴ ἐν μὲν τῷ δημοκρατία πάντων μισοδημότατος ένομίζου, έν δε τη άριστοκρατία πάντων μισοχρηστότατος γεγένησαι. 48. έγω δ', ω Κριτία, ἐκείνοις μὲν ἀεί ποτε πολεμῶ τοῖς οὐ πρόσθεν οἰομένοις καλην αν δημοκρατίαν είναι, πρίν και οι δούλοι, και οί δι ἀπορίαν δραχμής αν ἀποδόμενοι την πόλιν, δραχμής μετέχοιεν καὶ τοῖσδέ γ' αὖ ἀεὶ ἐναντίος εἰμὶ, οὶ οὐκ οἴονται καλην αν έγγενέσθαι όλιγαρχίαν, πρίν είς το ύπ' ολίγων τυραννεῖσθαι τὴν πόλιν καταστήσειαν. το μέντοι συν τοις δυναμένοις, και μεθ ίππων και μετ' άσπίδων ώφελείν δια τούτων την πολιτείαν, πρόσθεν άριστον ήγούμην είναι, καὶ νῦν οὐ μεταβάλλομαι. 49. εἰ δ' ἔχεις είπειν, & Κριτία, δπου έγω ξύν τοις δημοτικοίς ή τυραννικοίς τους καλούς τε κάγαθους άποστερείν πολιτείας έπεχείρησα, λέγε · έὰν γὰρ έλεγχθῶ ἡ νῦν ταῦτα πράττων, ἡ πρότερον πώποτε ταῦτα πεποιηκῶς, ὁμολογῶ τὰ πάντων έσχατώτατα παθων αν δικαίως αποθνήσκειν.

50. 'Ως δ' εἰπῶν ταῦτα ἐπαύσατο, καὶ ἡ βουλὴ δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοῦς ὁ Κριτίας ὅτι, εἰ

ἐπιτρέψει τἢ βουλἢ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθων καὶ διαλεχθείς τι τοῖς τριάκοντα, ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοῦς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τἢ βουλἢ ἐπὶ τοῖς δρυφίκτοις. 51. πάλιν δ εἰσελθων, εἶπεν ᾿Εγὼ, ὡ βουλὴ, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὃς ἃν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπῃ. καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. καὶ γὰρ οἴδε οἱ ἐφεστηκότες οὕ φασιν ἡμῶν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενου. ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις, τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὅντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου τῶν δ ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριίκοντα θανατοῦν. ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, ξυνδοκοῦν ἄπασιν ἡμῶν. καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν.

- 52. 'Ακούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν Ἑστίαν, καὶ εἶπεν ' Εγὰ δ', ἔφη, ὧ ἄνδρες, ἰκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτία εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ, μήτε ὑμῶν δν ἃν βούληται, ἀλλ', ὅνπερ νόμον οὖτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. 53. καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς, οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός · ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὖτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Τμῶν μέντοι, ἔφη, ὧ ἄνδρες καλοὶ κάγαθοὶ, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἡ τὸ ὑμῶν ἑκάστου.
- 54. Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἔνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην. ἐκείνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου, τοῦ θρασυτάτου αὐτῶν καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας · Παρα-

δίδομεν ύμιν, έφη, Θηραμένην τουτονί, κατακεκριμένον κατά τον νόμον · ύμεις δε λαβόντες και απαγαγόντες, οί ενδεκα, οῦ δεῖ, τὰ ἐκ τούτων πράσσετε. 55. Ώς δὲ ταῦτα εἶπεν, είλκε μεν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, είλκον δε οἱ ὑπηρέται. ό δε Θηραμένης, ώσπερ είκος, και θεούς επεκαλείτο και ανθρώπους καθοράν τὰ γιγνόμενα. ή δὲ βουλή ήσυχίων είχεν, όρωσα και τους έπι τοις δρυφάκτοις όμοίους Σατύρω, καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρων, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρησαν. 56. οί δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς, μάλα μεγάλη τη φωνή δηλουντα οία έπασχε. Λέγεται δε εν ρημα καὶ τοῦτο αὐτοῦ · ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος, ὅτι οἰμώξοιτο εὶ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο · *Αν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρα, ἔφη, οὶμώξομαι; Καὶ ἐπεί γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζύμενος τὸ κώνειον έπιε, το λειπόμενον έφασαν αποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ. Καὶ τοῦτο μεν ούκ άγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα. ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστὸν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε το φρόνιμον μήτε το παιγνιώδες απολιπείν έκ της ψυχης.

- IV. Θηραμένης μεν δη οὕτως ἀπέθανεν οἱ δὲ τριάκοντα, ὡς ἐξὸν ήδη αὐτοῖς τυραννεῖν ἀδεῶς, προεῖπον μὲν τοῖς ἔξω τοῦ καταλόγου μη εἰσιέναι ἐς τὸ ἄστυ, ῆγον δὲ ἐκ τῶν χωρίων, ἵνα αὐτοὶ καὶ οἱ φίλοι τοὺς τούτων ἀγροὺς ἔχοιεν. φευγόντων δὲ ἐς τὸν Πειραιᾶ, καὶ ἐντεῦθεν πολλοὺς ἄγοντες, ἐνέπλησαν καὶ τὰ Μέγαρα καὶ τὰς Θήβας τῶν ὑποχωρούντων.
- 2. Ἐκ δὲ τούτου Θρασύβουλος, ὁρμηθεὶς ἐκ Θηβῶν ὡς σὺν ἐβδομήκοντα, Φυλὴν χωρίον καταλαμβάνει ἰσχυρόν. οι δὲ τριάκοντα ἐβοήθουν ἐκ τοῦ ἄστεος σὑν τε τοῦς τρισχιλίοις καὶ σὺν τοῖς ἱππεῦσι, καὶ μάλ' εὐημερίας οὕσης.

ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, εὐθὺς μὲν θρασυνόμενοί τινες τῶν νέων προσέβαλον πρὸς τὸ χωρίον, καὶ ἐποίησαν μὲν οὐδὲν, τραύματα δὲ λαβόντες ἀπῆλθον. 3. βουλομένων δὲ τῶν τριώκοντα ἀποτειχίζειν, ὅπως ἐκπολιορκήσειαν αὐτοὺς ἀποκλείσαντες αὐτοῖς τὰς ἐφόδους τῶν ἐπιτηδείων, ἐπιγίγνεται τῆς νυκτὸς χιῶν παμπληθης καὶ τῆ ὑστεραία οἱ δὲ νιφόμενοι ἀπῆλθον εἰς τὸ ἄστυ, μάλα συχνοὺς τῶν σκευοφόρων ὑπὸ τῶν ἐκ Φυλῆς ἀποβαλόντες. 4. γιγνώσκοντες δε ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν λεηλατήσοιεν, εἰ μή τις φυλακὴ ἔσοιτο, διαπέμπουσιν εἰς τὰς ἰσχατιὰς, ὅσον πεντεκαίδεκα στάδια ἀπὸ Φυλῆς, τούς τε Λακωνικοὺς πλὴν ὀλίγων φρουροὺς, καὶ τῶν ἱππέων δύο φυλάς. οὖτοι δὲ στρατοπεδευσάμενοι ἐν χωρίω λασίω, ἐφύλαττον.

- 5. 'Ο δε Θρασύβουλος, ήδη συνειλεγμένων ες την Φυλην περὶ έπτακοσίους, λαβων αὐτούς, καταβαίνει της νυκτός. θεμενος δε τὰ ὅπλα ἴσον τρία ἡ τέτταρα στάδια ἀπὸ τῶν φρουρών, ήσυγίαν είγεν. 6. έπει δε προς ημέραν εγίγνετο. καὶ ήδη ἀνίσταντο, ὅποι ἐδείτο ἔκαστος, ἀπὸ τῶν ὅπλων, καὶ οἱ ἱπποκόμοι ψήχοντες τοὺς ἵππους ψόφον ἐποίουν, ἐν τούτω αναλαβόντες οι περί Θρασύβουλον τὰ ὅπλα, δρόμω προσέπιπτον καὶ ἔστι μεν οθς αὐτῶν κατέβαλον, πάντας δε τρεψάμενοι έδιωξαν εξ ή έπτα στάδια και απέκτειναν των μεν όπλιτων πλέον η είκοσι και έκατον, των δε ίππεων Νικόστρατόν τε του καλου επικαλούμενου, καὶ άλλους δὲ δύο, έτι καταλαβόντες έν ταις εύναις. 7. έπαναχωρήσαντες δε και τρόπαιον στησάμενοι, συσκευασάμενοι όπλα τε οσα έλαβον καὶ σκεύη, ἀπηλθον ἐπὶ Φυλης. οἱ δὲ ἐξ άστεος ίππεις βοηθήσαντες των μεν πολεμίων οὐδένα έτι είδον προσμείναντες δε εως τους νεκρους ανείλοντο οί προσήκοντες, ανεχώρησαν ές τὸ ἄστυ.
 - 8. Ἐκ δὲ τούτου οἱ τριάκοντα, οὐκέτι νομίζουτες ἀσφαλή

σφίσι τὰ πρώγματα, ἐβουλήθησαν Ἐλευσῖνα ἐξιδιώσασθαι,
ὅστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν, εἰ δεήσειε. καὶ παραγγείλαντες τοῖς ἰππεῦσιν, ἢλθον εἰς Ἐλευσῖνα Κριτίας τε καὶ
οἱ ἄλλοι τῶν τριικοντα · ἐξέτασίν τε ποιήσαντες ἐν τοῖς
ἱππεῦσι, φισκοντες εἰδέναι βούλεσθαι πόσοι εἶεν καὶ πόσης
φυλακῆς προσδεήσοιντο, ἐκέλευον ἀπογριφεσθαι πώντας ·
τὸν δὲ ἀπογραψάμενον ἀεὶ διὰ τῆς πυλίδος ἐπὶ τὴν θάλατταν ἐξιέναι. ἐπὶ δὲ τῷ αἰγιαλῷ τοὺς μὲν ἱππέας ἔνθεν καὶ
ἔνθεν κατέστησαν, τὸν δ' ἐξιόντα ἀεὶ οἱ ὑπηρέται ξυνέδουν.
ἐπεὶ δὲ πώντες ξυνειλημμένοι ἢσαν, Λυσίμαχον τὸν ἵππαρχον ἐκέλευσαν ἀναγαγόντα παραδοῦναι αὐτοὺς τοῖς ἔνδεκα.

9. Τῆ δ΄ ὑστεραία εἰς τὸ ᾿Ωιδείου παρεκάλεσαν τοὺς ἐν τῷ καταλόγῳ ὁπλίτας καὶ τοὺς ἄλλους ἱππέας. ἀναστὰς δὲ Κριτίας ἔλεξεν ἡμεῖς, ἔφη, ὡ ἄνδρες, οὐδὲν ἦττον ὑμῖν κατασκευιίζομεν τὴν πολιτείαν ἡ ἡμῖν αὐτοῖς. δεῖ οὖν ὑμᾶς, ὥσπερ καὶ τιμῶν μεθέξετε, οὕτω καὶ τῶν κινδύνων μετέχειν. τῶν οὖν ξυνειλεγμένων Ἐλευσινίων καταψηφιστέον ἐστὶν, ἵνα ταὐτὰ ἡμῖν καὶ θαρρῆτε καὶ φοβῆσθε. Δείξας δέ τι χωρίον, εἰς τοῦτο ἐκέλευσε φανερὰν φέρειν τὴν ψῆφον. 10. οἱ δὲ Λακωνικοὶ φρουροὶ ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ ᾿Ωιδείου ἐξωπλισμένοι ἦσαν ἡν δὲ ταῦτα ἀρεστὰ καὶ τῶν πολιτῶν ὅσοις τὸ πλεονεκτεῖν μόνον ἔμελεν.

Έκ δὲ τούτου λαβῶν ὁ Θρασύβουλος τοὺς ἀπὸ Φυλῆς, περὶ χιλίους ήδη ξυνειλεγμένους, ἀφικυείται τῆς νυκτὸς ἐς τον Πειραια. οἱ δὲ τριάκοντα, ἐπεὶ ἤσθοντο ταῦτα, εὐθὺς ἐβοήθουν σύν τε τοῖς Λακωνικοῖς, καὶ σὺν τοῖς ἱππεῦσι και τοις ὁπλίταις ἔπειτα ἐχώρουν κατὰ τὴν εἰς τὸν Πειραια ἀμαξιτον ἀναφέρουσαν. 11. οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἔτι μὲν ἐπεχειρησαν μη ἀνιέναι αὐτούς ἐπεὶ δὲ μέγας ὁ, κύκλος ὢν πολλῆς φυλακῆς ἐδόκει δεῖσθαι, οὔπω πολλοῖς οὖφι, συνεσπειράθησαν ἐπὶ τὴν Μουνυχίαν. οἱ δὲ ἐκ τοῦ

ἄστεος εἰς τὴν Ἱπποδάμειον ἀγορὰν ἐλθόντες, πρῶτον μὲν ξυνετάξαντο, ὥστε ἐμπλῆσαι τὴν όδὸν ἡ φερει πρός τε τὸ ἱερὸν τῆς Μουνυχίας ᾿Αρτέμιδος καὶ τὸ Βενδίδειον · καὶ ἐγένοντο βάθος οὐκ ἔλαττον ἡ ἐπὶ πεντήκοντα ἀσπίδων. οὕτω δὲ συντεταγμένοι ἐχώρουν ἄνω. 19. οἱ δε ἀπὸ Φυλῆς ἀντανέπλησαν μὲν τὴν όδὸν, βάθος δὲ οὐ πλέον ἡ εἰς δέκα ὁπλίτας ἐγένοντο. ἐτάχθησαν μέντοι ἐπ᾽ αὐτοῖς πελτοφόροι τε καὶ ψιλοὶ ἀκοντισταὶ, ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ πετροβόλοι. οὖτοι μέντοι συχνοὶ ἢσαν · καὶ γὰρ αὐτόθεν προσεγένοντο. ἐν ῷ δὲ προσήεσαν οἱ ἐναντίοι, Θρασύβουλος τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ θέσθαι κελεύσας τὰς ἀσπίδας, καὶ αὐτὸς θέμενος, τὰ δ ἄλλα ὅπλα ἔχων, κατὰ μέσον στὰς, ἔλεξεν ·

13. Ανδρες πολίται, τοὺς μεν διδάξαι, τοὺς δὲ ἀναμνῆσαι ύμων βούλομαι, ότι είσι των προσιόντων οί μεν το δεξιον έχοντες, οθς ύμεις ημέραν πέμπτην τρεψάμενοι έδιώξατε · οί δ' ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου ἔσχατοι, οὖτοι δὴ οί τριάκοντα, οδ ήμας καὶ πόλεως ἀπεστέρουν οὐδεν ἀδικοῦντας, καὶ οἰκιῶν ἐξήλαυνον, καὶ τοὺς φιλτάτους τῶν ἡμετέρων απεσημαίνοντο. αλλα νυν τοι παραγεγένηνται, οδ οδτοι μεν ούποτε φοντο, ήμεις δε αει ευχόμεθα. 14. έχοντες γαρ οπλα μεν εναντίοι αυτοίς καθέσταμεν · οί δε θεοί - ότι ποτε καὶ δειπνούντες ξυνελαμβανόμεθα καὶ καθεύδοντες καὶ αγοράζοντες, οί δε καὶ ούχ όπως αδικοῦντες, αλλ' ούδ' έπιδημούντες έφυγαδευόμεθα - νύν φανερώς ήμίν συμμαχοῦσι. καὶ γὰρ ἐν εὐδία χειμῶνα ποιοῦσιν, ὅταν ἡμῖν συμφέρη καὶ όταν έγχειρωμεν, πολλων όντων έναντίων, ολίγοις οὖσι τρόπαια ΐστασθαι διδόασι. 15. καὶ νῦν δὲ κεκομίκασιν ήμας είς χωρίον, εν ω ούτοι μεν ούτε βάλλειν ούτε ακοντίζειν ύπερ των προτεταγμένων, δια το προς δρθιον ίέναι, δύναιντ' αν ήμεις δε, ές το κάταντες καὶ

δόρατα άφιέντες καὶ ἀκόντια καὶ πέτρους, ἐξιξόμεθά τε αυτών, καὶ πολλούς κατατρώσομεν. 16. καὶ ὧετο μεν ἄν τις δεήσειν τοίς γε πρωτοστάταις έκ του ίσου μάχεσθαι. υῦν δὲ, αν ὑμεῖς, ώσπερ προσήκει, προθύμως ἀφιῆτε τὰ βέλη, άμαρτήσεται μεν ούδεις ών γε μεστή ή όδος, φυλαττόμενοι δε δραπετεύσουσιν αξί ύπο ταις ασπίσιν ωστε έξεσται ώσπερ τυφλούς καὶ τύπτειν, ὅπου αν βουλώμεθα, καὶ ἐναλλομένους ανατρέπειν. 17. 'Αλλ', & ανδρες, ούτω χρή ποιείν, δπως έκαστός τις έαυτώ συνείσεται της νίκης αιτιώτατος ών. αὕτη γὰρ ἡμῖν, αν θεὸς θέλη, νῦν ἀποδώσει καὶ πατρίδα καὶ οἴκους καὶ ἐλευθερίαν καὶ τιμάς καὶ παίδας, οίς είσι, και γυναίκας. Ε μακάριοι δήτα, οί αν ήμων νικήσαντες επίδωσι την πασων ήδίστην ήμεραν εύδαίμων δὲ καὶ ἄν τις ἀποθάνη · μνημείου γὰρ οὐδεὶς οὕτω πλούσιος ὢν καλοῦ τεύξεται. Ἐξάρξω μεν οὖν εγω, ἡνίκ αν καιρος ή, παιανα · όταν δε τον Ενυ.ίλιον παρακαλέσωμεν, τότε πάντες όμοθυμαδον, άνθ ων ύβρίσθημεν, τιμωρώμεθα τους ἄνδρας.

18. Ταῦτα δ΄ εἰπὼν, καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε · καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγειλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν τῶν σφετέρων ἡ πέσοι τις ἡ τρωθείη · Ἐπειδὰν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μὲν, ἔφη, ἡμεῖς · νίκη δε ἡμῖν ἔσται ἐπομένη, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖ. 19. καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν, ὡσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος, ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει · καὶ τέθαπται ἐν τῆ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ · οἱ δ΄ ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὁμαλοῦ. ἀπέθανον δ΄ ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἱππόμαχος · τῶν δ΄ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων, Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος · τῶν δ΄ ἄλλων περὶ ἐβδομήκοντα. καὶ τὰ μὲν ὅπλα ἔλαβον,

τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

30. Κλεόκριτος, δε, ό των μυστών κήρυξ, μάλ' εὖφωνος ων, κατασιωπησάμενος έλεξεν . "Ανδρες πολίται, τί ήμας έξελαύνετε; τί ἀποκτείναι βούλεσθε; ήμεις γαρ ύμας κακον ούδεν πώποτε εποιήσαμεν, μετεσχήκαμεν δε ύμιν καί ίερων των σεμνοτάτων, καὶ θυσιών καὶ έορτων των καλλίστων, καὶ ξυγχορευταὶ καὶ ξυμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ ξυστρατιώται, και πολλά μεθ ύμων κεκινδυνεύκαμεν κατά γην καὶ κατὰ θάλατταν ὑπερ της κοινης ἀμφοτέρων ημών σωτηρίας τε καὶ έλευθερίας. 21. προς θεων πατρώων καὶ μητρώων, καὶ ξυγγενείας, καὶ κηδεστίας, καὶ έταιρίας (πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις), αἰδούμενοι καὶ θεούς καὶ ἀνθρώπους, παύσασθε άμαρτάνοντες ές τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοίς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οὶ ιδίων κερδέων ένεκα ολίγου δείμ, πλείους απεκτόνασιν 'Αθηναίων έν οκτω μησίν, η πάντες Πελοποννήσιοι δέκα έτη πολεμοῦντες. 22. έξον δ' ήμεν εν ειρήνη πολιτεύεσθαι, ούτοι του πάντων αίσχιστον τε καὶ χαλεπώτατον καὶ άνοσιώτατον και έχθιστον και θεοίς και ανθρώποις πόλεμον ήμιν προς άλληλους παρέχουσιν. άλλ' εὐ γε μέντοι ἐπίστασθε, ότι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ύμεις, άλλα και ήμεις έστιν οθς πολλα κατεδακρύσαμεν.

Ο μεν τοιαυτα έλεγεν. οί δε λοιποι άρχοντες, και δια το τοιαυτα προσακούειν, τους μεθ' έαυτων απήγαγον είς το άστυ. 23. τη δ' ύστεραία οί μεν τριίκοντα πάνυ δη ταπεινοί και έρημοι ξυνεκάθηντο έν τῷ ξυνεδρίω των δε τρισχιλίων ὅπου έκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. ὅσοι μεν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον και ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρη καθυ-

φίεσθαι τοις ἐν Πειραιει · ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδικηκέναι, αὐτοί τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον, ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοις τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι, οὐδ ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. καὶ τὸ τελευταίον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἑλέσθαι · καὶ εἴλοντο δέκα, ἔνα ἀπὸ φυλῆς.

24. Καὶ οἱ μὲν τριάκοντα Ἐλευσινάδε ἀπηλθον · οἱ δὲ δέκα τῶν ἐν ἄστει, καὶ μάλα τεταραγμένων καὶ ἀπιστούντων άλλήλοις, σύν τοις ίππάρχοις έπεμέλοντο. Εξεκάθευδον δὲ καὶ οἱ ἱππεῖς ἐν τῷ ἸΩιδείφ, τούς τε ἵππους καὶ τὰς ασπίδας έχουτες, καὶ δι' απιστίαν έφωδευου το μεν αφ' έσπέρας σὺν ταις ἀσπίσι κατὰ τὰ τείχη, τὸ δὲ πρὸς ὅρθρον συν τοις ίπποις, αει φοβούμενοι μη έπεισπέσοιέν τινες αὐτοῖς τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς. 25. Οἱ δὲ, πολλοί τε ἤδη όντες και παντοδαποι, ὅπλα ἐποιοῦντο, οι μὲν ξύλινα, οι δὲ οἰσύινα, καὶ ταῦτα ἐλευκοῦντρ. πρὶν δὲ ἡμέρας δέκα γενέσθαι, πιστά δόντες οίτινες ξυμπολεμήσειαν, καὶ εἰ ξένοι είεν, ισοτέλειαν ἔσεσθαι, έξήεσαν πολλοί μεν όπλιται, πολλοί δε γυμνήτες (εγένοντο δε αυτοίς καὶ ίππεις ώσει έβδομήκοντα), προνομάς δε ποιούμενοι, και λαμβάνοντες ξύλα και οπώραν, εκάθευδον πάλιν εν Πειραιεί. 26. των δ' εκ τοῦ αστεος άλλος μεν ούδεις σύν ὅπλοις ἐξήει, οί δὲ ίππεις έστιν ότε και ληστάς έχειρούντο των έκ του Πειραιώς, και την φάλαγγα αὐτῶν ἐκακούργουν. περιέτυχον δὲ καὶ τῶν Αίξωνέων τισίν, είς τους αύτων άγρους έπι τὰ έπιτήδεια πορευομένοις καὶ τούτους Λυσίμαχος ὁ ἵππαρχος ἀπέσφαξε, πολλά λιτανεύοντας, καὶ πολλών χαλεπώς φερόντων ίππέων. 27. ἀνταπέκτεινον δὲ καὶ οἱ ἐν Πειραιεῖ τῶν ἱππέων ἐπ' ἀγροῦ λαβόντες Καλλίστρατον, φυλής Λεοντίδος. καὶ γὰρ ἤδη μέγα ἐφρόνουν, ὥστε καὶ πρὸς τὸ τείχος τοῦ ἄστεος προσέβαλλον. Εἰ δὲ καὶ τοῦτο δεῖ εἰπεῖν τοῦ μηχανοποιοῦ τοῦ ἐν τῷ ἄστει, ὃς, ἐπεὶ ἔγνω ὅτι κατὰ τὸν ἐκ Λυκείου δρόμον μέλλοιεν τὰς μηχανὰς προσάγειν, τὰ ζεύγη ἐκέλευσε πάντα άμαξιαίους λίθους ἄγειν, καὶ καταβάλλειν ὅπου ἔκαστος βούλοιτο τοῦ δρόμου. ὡς δὲ τοῦτο ἐγίνετο, πολλὰ εἶς ἔκαστος τῶν λίθων πράγματα παρεῖχε.

28. Πεμπόντων δὲ πρέσβεις ἐς Λακεδαίμονα, τῶν μὲν τριάκοντα έξ Έλευσίνος, των δ' έν καταλόγω έξ ἄστεος, καὶ βοηθείν κελευόντων, ώς ἀφεστηκότος τοῦ δίμου ἀπὸ Λακεδαιμονίων, Λύσανδρος, λογισάμενος ότι οδόν τε εξη ταχὺ ἐκπολιορκήσαι τοὺς ἐν τῷ Πειραιεῖ κατά τε γῆν καὶ κατα θάλατταν, εί των επιτηδείων αποκλεισθείησαν, ξυνέπραξεν έκατόν τε τάλαντα αὐτοῖς δανεισθήναι, καὶ αὐτὸν μέν κατά γην άρμοστην, Λίβυν δέ τον άδελφον ναυαρχούντα ἐκπεμφθήναι. 29. καὶ ἐξελθών αὐτὸς μὲν Ἐλευσινάδε, ξυνελέγετο όπλίτας πολλούς Πελοποννησίους · ό δὲ ναύαργος κατά θάλατταν εφύλαττεν, όπως μηδέν είσπλέοι αὐτοῖς των επιτηδείων . ωστε ταχύ πάλιν εν απορία ήσαν οί εν Πειραιεί, οί δ' εν τφ άστει πάλιν αὖ μέγα εφρόνουν επὶ τφ Λυσάνδρφ. ούτω δὲ προχωρούντων, Παυσανίας ὁ βασιλεύς, φθονήσας Λυσάνδρω, εὶ κατειργασμένος ταῦτα ἄμα μεν εὐδοκιμήσοι, αμα δε ίδίας ποιήσοιτο τὰς Αθήνας, πείσας των Ἐφόρων τρείς, έξάγει φρουράν. 30. συνείποντο δὲ καὶ οἱ σύμμαχοι πάντες πλην Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων. ούτοι δ' έλεγον μεν, ότι ου νομίζοιεν ευορκείν αν στρατευόμενοι έπ' 'Αθηναίους, μηδέν παράσπονδον ποιούντας. έπραττον δε ταῦτα, ὅτι ἐγίγνωσκον Λακεδαιμονίους βουλομένους την των 'Αθηναίων χώραν οἰκείαν καὶ πιστην ποιήσασθαι. ό δὲ Παυσανίας ἐστρατοπεδεύσατο μὲν ἐν τῷ Αλιπέδω καλουμένω πρὸς τῷ Πειραιεί, δεξιὸν ἔχων κέρας, Λύσανδρος δε σύν τοις μισθοφόροις το εὐώνυμον.

81. Πέμπων δε πρέσβεις ο Παυσανίας προς τους έν Πειραιεί, εκέλευεν απιέναι επί τα εαυτών επεί δ' οὐκ επείθοντο, προσέβαλλεν όσον ἀπὸ βοῆς ένεκεν, ὅπως μη δηλος είη εύμενης αυτοίς ών. έπει δ' ουδέν άπο της προσβολής πράξας απήλθε, τη ύστεραία, λαβων των μεν Λακεδαιμονίων δύο μόρας, των δε 'Αθηναίων ίππέων τρεις φυλάς, παρηλθεν επὶ τὸν κωφὸν λιμένα, σκοπών πη εὐαποτείχιστος είη ὁ Πειραιεύς. 32. ἐπεὶ δὲ ἀπιόντος αὐτοῦ προσέθεόν τινες, καὶ πράγματα αὐτῷ παρείχον, ἀχθεσθείς παρήγγειλε τους μεν ιππέας ελαύνειν είς αυτους ενέντας, καὶ τους τὰ δέκα ἀφ' ήβης συνέπεσθαι · σὺν δὲ τοῖς ἄλλοις αὐτὸς ἐπηκολούθει, καὶ ἀπέκτειναν μὲν ἐγγὺς τριάκοντα των ψιλών, τους δ' άλλους κατεδίωξαν προς το έν Πειραιεί θέατρον. 33. έκει δε έτυγον έξοπλιζόμενοι οί τε πελτασταὶ πάντες, καὶ οἱ όπλιται τῶν ἐκ Πειραιῶς. καὶ οἱ μὲν ψιλοὶ εὐθὺς ἐκδραμόντες ἡκόντιζον, ἔβαλλον, ἐτόξευον, έσφενδόνων οί δε Λακεδιιμόνιοι, έπεὶ αὐτῶν πολλοὶ έτιτρώσκουτο, μάλα πιεζόμενοι ανεχώρησαν έπὶ πόδα · οί δ έν τούτω πολύ μάλλον επέκειντο. ένταῦθα δε αποθνήσκει Χαίρων τε καὶ Θίβραχος, ἄμφω πολεμάρχω, καὶ Λακράτης ό όλυμπιονίκης, καὶ άλλοι οἱ τεθαμμένοι Λακεδαιμονίων πρὸ τῶν πυλῶν ἐν Κεραμεικῷ. 84. ὁρῶν δὲ ταῦτα ὁ Θρασύβουλος καὶ οἱ ἄλλοι ὁπλίται ἐβοήθουν, καὶ ταχὺ παρετάξαντο προ των άλλων επ' οκτώ. Ο δε Παυσανίας, μάλα πιεσθείς, καὶ ἀναχωρήσας ὅσον στάδια τέτταρα ἡ πέντε προς λόφον τινά, παρήγγειλε τοις Λακεδαιμονίοις καὶ τοις άλλοις ξυμμάχοις ἐπιχωρείν πρὸς ἐαυτόν. ἐκεί δὲ συνταξάμενος βαθείαν παντελώς την φάλαγγα, ήγεν ἐπὶ τους 'Αθηναίους. οί δ' είς χείρας μεν εδέξαντο, επειτα δε οί μεν εξεώσθησαν είς τον εν ταις Αλαίς πηλον, οί δε ενέκλιναν, καὶ ἀποθνήσκουσιν αὐτῶν ὡς πεντήκοντα καὶ ἐκατόν.

- 35. Ο δέ Παυσανίας τρόπαιον στησάμενος άνεχώρησε . και ούδ ως ώργίζετο αυτοίς, αλλά λάθρα πέμπων εδίδασκε τους έν Πειραιεί οία χρη λέγοντας πρέσβεις πέμπειν πρός έαυτον καὶ τους παρόντας Εφόρους. οι δ' επείθοντο. διίστη δὲ καὶ τοὺς ἐν τῷ ἄστει, καὶ ἐκέλευε πρὸς σφας προσιέναι ως πλείστους συλλεγομένους, λέγοντας ότι οὐδὲν δέονται τοῖς ἐν τῷ Πειραιεῖ πολεμεῖν, ἀλλὰ διαλυθέντες κοινή αμφότεροι Λακεδαιμονίοις φίλοι είναι. 36. ήδέως ταυτα και Ναυκλείδας Εφορος ών συνήκουεν. ωσπερ γαρ νομίζεται σύν βασιλεί δύο των Έφόρων συστρατεύεσθαι, καὶ τότε παρήν οὖτός τε καὶ ἄλλος, ἀμφότεροι της μετά Παυσανίου γνώμης όντες, μάλλον ή της μετά Λυσάνδρου. διὰ ταῦτα οὖν καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα προθύμως έπεμπου τούς τ' έκ Πειραιώς, έχουτας τας προς Λακεδαιμονίους σπονδάς, και τους άπο των έν τω άστει ίδιώτας, Κηφισοφωντά τε καὶ Μέλητον. 37. Ἐπεὶ μέντοι ούτοι φχουτο ές Λακεδαίμουα, επεμπου δη καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεος, λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασι καὶ τὰ τείχη, ὰ έγουσι, καὶ σφάς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρησθαι ο τι βούλονται άξιουν δ' έφασαν καὶ τους έν Πειραιεί, εὶ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τόν τε Πειραιά καὶ τὴν Μουνυχίαν. 38. ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ Ἐφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ανδρας είς τὰς 'Αθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Παυσανία διαλλάξαι οπη δύναιντο κάλλιστα. Οἱ δὲ διήλλαξαν, ἐφ' ώτε εἰρήνην μεν έχειν ώς προς αλλήλους, απιέναι δε έπι τα έαυτῶν ἐκάστους, πλην τῶν τριάκοντα, καὶ τῶν ἔνδεκα, καὶ των έν τω Πειραιεί ἀρξάντων δέκα εί δέ τινες φοβοίντο των εξ άστεος, έδοξεν αυτοίς την Έλευσίνα κατοικείν.
- **39.** Τούτων δὲ περανθέντων, Παυσανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα· οἱ δὲ ἐκ τοῦ Πειραιῶς, ἀνελθόντες σὺν τοῖς

οπλοις είς την ακρόπολιν, έθυσαν τη 'Αθηνά, έπει δε κατέβησαν οι στρατηγοί, ένθα δή ο Θραυσύβουλος έλεξεν. 40. Τμίν, έφη, ὦ έκ τοῦ ἄστεος ἄνδρες, συμβουλεύω έγὼ γυωναι ύμας αὐτούς. μάλιστα δ' αν γυοίητε, εὶ ἀναλογίσαισθε, επὶ τίνι ύμιν μέγα φρονητέον έστιν, ώστε ήμων άρχειν επιχειρείν. πότερον δικαιότεροί έστε; άλλ' ὁ μεν δήμος, πενέστερος ύμων ων, οὐδεν πώποτε ένεκα χρημάτων ύμας ηδίκησεν ύμεις δε, πλουσιώτεροι πάντων όντες, πολλά καὶ αἰσχρὰ ἔνεκα κερδέων πεποιήκατε. ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης ούδεν ύμιν προσήκει, σκέψασθε εί αρα έπ' ανδρεί τύμιν μέγα φρονητέον. 41. καὶ τίς αν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο, ή ώς επολεμήσαμεν προς άλλήλους; αλλα γνώμη φαίητ' αν προέχειν, ολ, έχοντες καλ τείχος καλ όπλα καὶ χρήματα καὶ ξυμμάχους Πελοποννησίους, ύπὸ των ούδεν τούτων έχόντων παρελύθητε; άλλ' έπὶ Λακεδαιμονίοις δη οἶεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; πῶς; οἵ γε, ώσπερ τους δάκνοντας κύνας κλοιφ δήσαντες παραδιδόασιν, ούτω κάκεινοι, ύμας παραδόντες τω ήδικημένω τούτω δήμω, οίχονται άπιόντες; 42. οὐ μέντοι γε ύμας, δ άνδρες, άξιω έγω ων ομωμόκατε παραβήναι ούδεν, άλλα και τούτο προς τοις άλλοις καλοις έπιδειξαι, ότι καὶ εύορκοι καὶ όσιοί έστε.

Εἰπων δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν δέοι ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. 48. καὶ τότε μὲν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο · ὑστέρω δὲ χρόνω, ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς ἐν Ἐλευσῖνι, στρατευσάμενοι πανδημεὶ ἐπ' αὐτοὺς, τοὺς μὲν στρατηγοὺς αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰσπέμψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους, ἔπεισαν συναλλαγῆναι · καὶ ὀμόσαντες ὅρκους, ἢ μὴν μὴ μνησικακήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται, καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

III. THE BATTLE OF MANTINEA.

[Hellenica, VII.]

- V. 11. Ἐπεὶ δὲ ἐγένετο Ἐπαμεινώνδας ἐν τῷ πόλει τῶν Σπαρτιατών, όπου μεν εμελλον εν τε ισοπέδω μαγείσθαι καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν βληθήσεσθαι, οὐκ εἰσήει ταύτη, οὐδ όπου γε μηδεν πλέον μαχείσθαι των ολίγων πολλοί όντες. ένθα δε πλεονεκτείν αν ενόμιζε, τούτο λαβών το γωρίον κατέβαινε, καὶ οὐκ ἀνέβαινεν εἰς τὴν πόλιν. 12. τό γε μην έντευθεν γενόμενον έξεστι μεν το θείον αιτιασθαι, έξεστι δε λέγειν ώς τοις απονενοημένοις ούδεις αν ύποσταίη. ἐπεὶ γὰρ ἡγεῖτο ᾿Αρχίδαμος οὐδὲ ἐκατὸν ἔχων ανδρας, καὶ διαβας ὅπερ εδόκει τι ἔχειν κώλυμα, ἐπορεύετο πρὸς ὄρθιον ἐπὶ τοὺς ἀντιπάλους, ἐνταῦθα δὴ οἱ πῦρ πνέοντες, οί νενικηκότες τους Λακεδαιμονίους, οί τῷ παντί πλέονες καὶ προσέτι ὑπερδέξια χωρία ἔχοντες, οὐκ ἐδέξαντο τους περί του 'Αρχίδαμου, αλλ' έγκλίνουσι. 18. καὶ οί μεν πρώτοι των Έπαμεινώνδου αποθνήσκουσιν έπει μέντοι αγαλλόμενοι τη νίκη εδίωξαν οι ενδοθεν πορρωτέρω τοῦ καιρού, ούτοι αὐ ἀποθνήσκουσι περιεγέγραπτο γάρ, ώς ἔοικεν, ὑπὸ τοῦ θείου μέχρι ὅσου ἡ νίκη ἐδέδοτο αὐτοῖς. καὶ ὁ μὲν δὴ ᾿Αργίδαμος τρόπαιόν τε ῗστατο ἔνθα ἐπεκράτησε, καὶ τοὺς ἐνταῦθα πεσόντας τῶν πολεμίων ὑποσπόνδους ἀπεδίδου.
- 14. 'Ο δ' Επαμεινώνδας, λογιζόμενος ὅτι βοηθήσοιεν οἱ ᾿Αρκάδες εἰς τὴν Λακεδαίμονα, ἐκείνοις μὲν οὐκ ἐβούλετο καὶ πᾶσι Λακεδαιμονίοις ὁμοῦ γενομένοις μάχεσθαι, ἄλλως τε καὶ εὐτυχηκόσι, τῶν δὲ ἀποτετυχηκότων · πάλιν δὲ πορευθεὶς ὡς ἐδύνατο τάχιστα εἰς τὴν Τεγέαν, τοὺς μὲν ὁπλίτας ἀνέπαυσε, τοὺς δ΄ ἱππέας ἔπεμψεν εἰς τὴν Μαντίνειαν, δεηθεὶς αὐτῶν προσκαρτερήσαι, καὶ διδάσκων ὡς

πάντα μεν είκος έξω είναι τὰ τῶν Μαντινέων βοσκήματα, πάντας δὲ τοὺς ἀνθρώπους, ἄλλως τε καὶ σίτου συγκομιδής ουσης. 15. Καὶ οἱ μὲν ορχοντο · οἱ δ' Αθηναίοι ὑππεὶς όρμηθέντες έξ 'Ελευσίνος έδειπνοποιήσαντο μεν έν 'Ισθμώ, διελθόντες δε τὰς Κλεωνάς ετύγχανον προσιόντες εἰς τὴν Μαντίνειαν, καὶ καταστρατοπεδευσάμενοι έντὸς τείγους έν ταίς οἰκίαις. ἐπεὶ δὲ δηλοι ήσαν προσελαύνοντες οἱ πολέμιοι, έδεοντο οἱ Μαντινεῖς τῶν ᾿Αθηναίων ἱππέων βοηθήσαι, εί τι δύναιντο · έξω γαρ είναι καὶ τὰ βοσκήματα πάντα καὶ τους έργάτας, πολλους δε καὶ παίδας καὶ γεραιτέρους τών ελευθέρων ακούσαντες δε ταῦτα οἱ Αθηναῖοι ἐκβοηθοῦσιν, έτι όντες ανάριστοι καὶ αυτοί καὶ οί ἵπποι. 16. ἐνταῦθα δη τούτων αὖ την άρετην τίς οὐκ αν άγασθείη; οἱ καὶ πολύ πλείονας όρωντες τους πολεμίους, και έν Κορίνθο δυστυχήματος γεγενημένου τοις ίππευσιν, οὐδὲν τούτων έπελογίσαντο, οὐδ' ὅτι καὶ Θηβαίοις καὶ Θετταλοῖς τοῖς κρατίστοις ίππεῦσιν είναι δοκοῦσιν ἔμελλον μιίχεσθαι, ἀλλ' αίσχυνόμενοι, εί παρόντες μηδεν ώφελήσειαν τους συμμώχους, ώς είδον τάχιστα τους πολεμίους, συνέρραξαν, έρωντες ανασώσασθαι την πατρώαν δόξαν. 17. καὶ μαχόμενοι αίτιοι μεν εγένοντο τὰ έξω πάντα σωθήναι τοις Μαντινεύσιν, αὐτῶν δὲ ἀπέθανον ἄνδρες ἀγαθοὶ, καὶ ἀπέκτειναν δὲ δηλον ότι τοιούτους · οὐδεν γὰρ οὕτω βραχὺ ὅπλον εκάτεροι είχον φ ούκ έξικνούντο άλλήλων. και τους μεν φιλίους νεκρούς οὐ προήκαντο, τῶν δὲ πολεμίων ἦν οῦς ὑποσπόνδους απέδοσαν.

18. 'Ο δ' αὖ 'Επαμεινώνδας, — ἐνθυμούμενος ὅτι ὀλίγων μὲν ἡμερῶν ἀνάγκη ἔσοιτο ἀπιέναι, διὰ τὸ ἐξήκειν τῆ στρατεία τὸν χρόνον, εἰ δὲ καταλείψοι ἐρήμους οἷς ἦλθε σύμμαχος, ἐκεῖνοι πολιορκήσοιντο ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων, αὐτὸς δὲ τῆ ἐαυτοῦ δόξη παντάπασιν ἔσοιτο λελυμασμένος, ἡττη-

μένος μεν εν Δακεδαίμονι σύν πολλφ όπλιτικφ ύπ' όλίγων, ήττημένος δε εν Μαντινεία ίππομαχία, αίτιος δε γεγενημένος, δια την είς Πελοπόννησον στρατείαν, του συνεστάναι Λακεδαιμονίους καὶ Αρκάδας καὶ Αχαιούς καὶ Ήλείους καὶ 'Αθηναίους · ώστε οὐκ ἐδόκει αὐτῷ δυνατὸν είναι αμαγεί παρελθείν, λογιζομένο ότι εί μεν νικώη, πάντα ταῦτα ἀναλύσοιτο εἰ δὲ ἀποθάνοι, καλὴν τὴν τελευτὴν ήγήσατο έσεσθαι πειρωμένω τη πατρίδι άρχην Πελοποννήσου καταλιπείν. 19. το μεν οθν αυτον τοιαθτα διανοείσθαι οὐ πάνυ μοι δοκεί θαυμαστον είναι · φιλοτίμων γὰρ ανδρών τα τοιαύτα διανοήματα · το μέντοι το στράτευμα παρεσκευακέναι ώς πόνον τε μηδένα αποκάμνειν μήτε νυκτὸς μήτε ημέρας, κινδύνου τε μηδενὸς ἀφίστασθαι, σπάνιά τε τὰ ἐπιτήδεια ἔγοντας ὅμως πείθεσθαι ἐθέλειν, ταῦτῶ μοι δοκεί θαυμαστότερα είναι. 20. καὶ γὰρ ὅτε τὸ τελευταίον παρήγγειλεν αυτοίς παρασκευάζεσθαι ώς μάχης έσομένης, προθύμως μεν ελευκούντο οι ίππεις τὰ κράνη κελεύοντος εκείνου, επεγράφοντο δε καὶ οί τῶν Αρκάδων ὁπλίται ρόπαλα, ώς Θηβαίοι όντες, πάντες δε ήκονωντο καὶ λόγχας καὶ μαχαίρας, καὶ έλαμπρύνοντο τὰς ἀσπίδας.

21. Έπεὶ μέντοι ούτω παρεσκευασμένους ἐξήγαγεν, ἄξιον αὖ κατανοῆσαι ἃ ἐποίησε. πρῶτον μὲν γὰρ, ὥσπερ εἰκὸς, συνετάττετο. τοῦτο δὲ πράττων, σαφηνίζειν ἐδόκει ὅτι εἰς μάχην παρεσκευάζετο · ἐπεί γε μὴν ἐτέτακτο αὐτῷ τὸ στράτευμα ὡς ἐβούλετο, τὴν μὲν συντομωτάτην πρὸς τοὺς πολεμίους οὐκ ἢγε, πρὸς δὲ τὰ πρὸς ἐσπέραν ὅρη καὶ ἀντιπέραν τῆς Τεγέας ἡγεῖτο · ὥστε δόξαν παρεῖχε τοῖς πολεμίοις μὴ ποιήσεσθαι μάχην ἐκείνη τῆ ἡμέρα. 22. καὶ γὰρ δὴ ὡς πρὸς τῷ ὅρει ἐγένετο, ἐπεὶ ἐξετάθη αὐτῷ ἡ φάλαγξ, ὑπὸ τοῖς ὑψηλοῖς ἔθετο τὰ ὅπλα, ὥστε εἰκάσθη στρατοπεδευομένω. τοῦτο δὲ ποιήσας, ἔλυσε μὲν τῶν

πλείστων πολεμίων την έν ταις ψυχαις προς μάχην παρασκευήν, έλυσε δε την εν ταις συντάξεσιν. έπεί γε μην παραγαγών τους έπι κέρως πορευομένους λόχους είς μέτωπου, ισχυρου εποιήσατο το περί εαυτου εμβολου, τότε δη αναλαβείν παραγγείλας τὰ ὅπλα ἡγείτο · οἱ δ' ἡκολούθουν. οί δε πολέμιοι ώς είδον παρά δόξαν επιόντας, ούδεις αὐτῶν ήσυχίαν έχειν ήδύνατο, άλλ' οἱ μεν έθεον εἰς τὰς τάξεις, οἱ δὲ παρετάττοντο, οἱ δὲ ἵππους ἐχαλίνουν, οἱ δὲ θώρακας ένεδύοντο, πάντες δὲ πεισομένοις τι μᾶλλον ἡ ποιήσουσιν έφκεσαν. 23. ΄Ο δὲ τὸ στράτευμα ἀντίπρφρον ὥσπερ τριήρη προσήγε, νομίζων, ὅπη ἐμβαλὼν διακόψειε, διαφθερείν όλον τὸ τῶν ἐναντίων στράτευμα καὶ γὰρ δὴ τῷ μὲν ισχυροτάτφ παρεσκευάζετο άγωνίζεσθαι, το δε άσθενέστατον πόρρω ἀπέστησεν, είδως ὅτι ἡττηθὲν ἀθυμίαν αν παράσχοι τοῖς μεθ' ἐαυτοῦ, ῥώμην δὲ τοῖς πολεμίοις. καὶ μην τους ίππέας οι μέν πολέμιοι αντιπαρετάξαντο ώσπερ όπλιτων φάλαγγα βάθος, έφεξης και έρημον πεζων άμίππων · 24. ὁ δ' Ἐπαμεινώνδας αὖ καὶ τοῦ ἱππικοῦ ἔμβολον ίσχυρον εποιήσατο, καὶ άμίππους πεζούς συνέταξεν αὐτοίς, νομίζων το ίππικου έπει διακόψειεν, όλου το άντίπαλου νενικηκώς έσεσθαι · μάλα γάρ χαλεπον εύρειν τους έθελήσοντας μένειν, επειδών τινας φεύγοντας των έαυτων όρωσι. καὶ ὅπως μη ἐπιβοηθῶσιν οἱ ᾿Αθηναῖοι ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου κέρατος έπὶ τὸ ἐχόμενον, κατέστησεν ἐπὶ γηλόφων τινῶν έναντίους αὐτοῖς καὶ ἱππέας καὶ ὁπλίτας, φόβον βουλόμενος καὶ τούτοις παρέχειν ώς, εἰ βοηθήσαιεν, ὅπισθεν οὖτοι ἐπικείσοιντο αυτοίς. την μεν δη συμβολην οθτως εποιήσατο, καὶ οὐκ ἐψεύσθη τῆς ἐλπίδος · κρατήσας γὰρ ἡ προσέβαλεν δλον εποίησε φεύγειν το των εναντίων. 25. Έπεί γε μην έκείνος έπεσεν, οί λοιποί οὐδε τη νίκη όρθως έτι έδυνάσθησαν χρήσασθαι, άλλὰ φυγούσης μεν αυτοίς της έναντίας φάλαγγος, οὐδένα ἀπέκτειναν οἱ ὁπλῖται, οὐδὲ προῆλθον ἐκ τοῦ χωρίου ἔνθα ἡ συμβολὴ ἐγένετο · φυγόντων δ αὐτοῖς καὶ τῶν ἱππέων, ἀπέκτειναν μὲν οὐδ' οἱ ἱππεῖς διώκοντες οὖτε ἱππέας οὖθ' ὁπλίτας, ὥσπερ δὲ ἡττώμενοι πεφοβημένως διὰ τῶν φευγόντων πολεμίων διέπεσον. καὶ μὴν οἱ ἄμιπποι καὶ οἱ πελτασταὶ, συννενικηκότες τοῖς ἱππεῦσιν, ἀφίκοντο μὲν ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου, ὡς κρατοῦντες, ἐκεῖ δ' ὑπὸ τῶν ᾿Αθηναίων οἱ πλεῦστοι αὐτῶν ἀπέθανον.

26. Τούτων δὲ πραχθέντων, τοὐναντίον ἐγεγένητο οὖ ἐνόμισαν πάντες ἄνθρωποι ἔσεσθαι. συνεληλυθυίας γὰρ σχεδον ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀντιτεταγμένων, οὐδεὶς ἢν ὅστις οὐκ ῷετο, εἰ μίχη ἔσοιτο, τοὺς μὲν κρατήσαντας ἄρξειν, τοὺς δὲ κρατηθέντας ὑπηκόους ἔσεσθαι· ὁ δὲ θεὸς οὕτως ἐποίησεν ὥστε ἀμφότεροι μὲν τρόπαιον ὡς νενικηκότες ἐστήσαντο, τοὺς δὲ ἱσταμένους οὐδέτεροι ἐκώλυον, νεκροὺς δὲ ἀμφότεροι μὲν ὡς νενικηκότες ὑποσπόνδους ἀπελάμβανον. 27. νενικηκέναι δὲ φάσκοντες ἐκάτεροι οὖτε χώρα οὕτε πόλει οὕτ ἀρχῆ οὐδέτεροι οὐδὲν πλέον ἔχοντες ἐφάνησαν ἡ πρὶν τὴν μάχην γενέσθαι· ἀκρισία δὲ καὶ ταραχὴ ἔτι πλείων μετὰ τὴν μάχην ἐγένετο ἡ προσθεν ἐν τῆ Ἑλλάδι. ἐμοὶ μὲν δὴ μέχρι τούτου γραφέσθω· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἴσως ἄλλφ μελήσει.

IV. CHARACTER OF SOCRATES.

[Memorabilia, I.]

Ι. Πολλάκις έθαύμασα, τίσι ποτὲ λόγοις 'Αθηναίους ἔπεισαν οἱ γραψάμενοι Σωκράτην, ὡς ἄξιος εἶη θανάτου τῆ πόλει. ἡ μὲν γὰρ γραφὴ κατ' αὐτοῦ τοιάδε τις ἦν ·— 'Αδικεί Σωκράτης ους μεν ή πόλις νομίζει θεους ου νομίζων, ετερα δε καινά δαιμόνια εἰσφέρων· ἀδικει δε και τους νέους διαφθείρων.

- 2. Πρώτον μεν οὐν, ώς οὐκ ενόμιζεν οθς ή πόλις νομίζει θεούς, ποίφ ποτ' έχρήσαντο τεκμηρίφ; θύων τε γὰρ φανερὸς ἢν, πολλάκις μὲν οἶκοι, πολλάκις δὲ ἐπὶ τῶν κοινῶν της πόλεως βωμών, καὶ μαντική χρώμενος οὐκ ἀφανης ην. διετεθρύλητο γαρ, ώς φαίη Σωκράτης το δαιμόνιον έαυτφ σημαίνειν · δθεν δη καὶ μάλιστά μοι δοκοῦσιν αὐτον αἰτιάσασθαι καινά δαιμόνια εἰσφέρειν. 3. ὁ δὲ οὐδὲν καινότερου εἰσέφερε τῶν ἄλλων, ὅσοι, μαντικὴν νομίζοντες, οἰωνοίς τε χρώνται καὶ φήμαις καὶ συμβόλοις καὶ θυσίαις. ούτοι τε γὰρ ὑπολαμβάνουσιν οὐ τοὺς ὄρνιθας οὐδὲ τοὺς απαντώντας είδεναι τὰ συμφέροντα τοῖς μαντευομένοις, άλλα τους θεους δια τούτων αυτά σημαίνειν, κάκεινος ουτως ενόμιζεν. 4. άλλ' οἱ μεν πλείστοί φασιν ὑπό τε τῶν ορνίθων καὶ τῶν ἀπαντώντων ἀποτρέπεσθαί τε καὶ προτρέπεσθαι · Σωκράτης δὲ ὥσπερ ἐγίγνωσκεν οὕτως ἔλεγε · το δαιμόνιον γαρ έφη σημαίνειν. και πολλοίς των ξυνόντων προηγόρευε τὰ μὲν ποιείν, τὰ δὲ μὴ ποιείν, ώς τοῦ δαιμονίου προσημαίνοντος. καὶ τοῖς μὲν πειθομένοις αὐτῷ συνέφερε, τοις δε μη πειθομένοις μετέμελε. 5. καίτοι τίς οὐκ αν όμολογήσειεν αὐτὸν βούλεσθαι μήτ ηλίθιον μήτ' αλαζόνα φαίνεσθαι τοις συνούσιν; εδόκει δ' αν αμφότερα ταῦτα, εἰ προαγορεύων ὡς ὑπὸ θεοῦ φαινόμενα εἶτα ψευδόμενος έφαίνετο. δήλον οὐν, ὅτι οὐκ αν προέλεγεν, εἰ μη ἐπίστευεν ἀληθεύσειν. ταῦτα δὲ τίς αν ἄλλω πιστεύσειεν ἡ θεῷ; πιστεύων δὲ θεοῖς, πῶς οὐκ εἶναι θεοὺς ενόμιζεν ;
- 6. 'Αλλά μὴν ἐποίει καὶ τάδε πρὸς τοὺς ἐπιτηδείους. τὰ μὲν γὰρ ἀναγκαῖα συνεβούλευε καὶ πράττειν, ὡς ἐνό-

μιζεν ἄριστ' αν πραχθήναι περί δε των άδήλων ὅπως αποβήσοιτο, μαντευσομένους έπεμπεν εί ποιητέα. 7. καί τους μέλλοντας οίκους τε καὶ πόλεις καλώς οἰκήσειν μαντικής έφη προσδείσθαι. τεκτονικον μεν γάρ ή χαλκευτικου η γεωργικου η ανθρώπων αρχικου η των τοιούτων έργων έξεταστικον ή λογιστικον ή οἰκονομικον ή στρατηγικον γενέσθαι, πάντα τὰ τοιαῦτα μαθήματα καὶ ἀνθρώπου γνώμη αίρετεα ενόμιζεν είναι 8. τὰ δε μέγιστα των εν τούτοις έφη τους θεους έαυτοις καταλείπεσθαι, ών ουδεν δήλον είναι τοις ανθρώποις. οὖτε γαρ τῷ καλῶς ἀγρὸν φυτευσαμένω δήλον όστις καρπώσεται ούτε τω καλώς οικίαν οικοδομησαμένω δήλον όστις οικήσει · ούτε τώ στρατηγικώ δήλον εί συμφέρει στρατηγείν ούτε τώ πολιτικώ δήλον εί συμφέρει τής πόλεως προστατείν · ούτε τώ καλήν γήμαντι, ίνα ευφραίνηται, δήλον εί διὰ ταύτην ἀνιάσεται. ούτε τῷ δυνατοὺς ἐν τῆ πόλει κηδεστὰς λαβόντι δήλον εἰ διὰ τούτους στερήσεται της πόλεως. 9. τους δε μηδεν των τοιούτων ολομένους είναι δαιμόνιον, άλλα πάντα της ανθρωπίνης γνώμης, δαιμονάν ἔφη · δαιμονάν δὲ καὶ τούς μαντευομένους α τοις ανθρώποις έδωκαν οι θεοί μαθούσι διακρίνειν · οίον, εί τις επερωτώη πότερον επιστάμενον ήνιοχείν επί ζεύγος λαβείν κρείττον, ή μη επιστάμενον ή πότερον επιστάμενον κυβερναν επί την ναθν κρείττον λαβείν, ή μη επιστάμενον · ή α εξεστιν αριθμήσαντας ή μετρήσαντας ή στήσαντας είδεναι, τους τὰ τοιαῦτα παρὰ τῶν θεων πυνθανομένους άθέμιτα ποιείν ήγείτο. ἔφη δὲ δείν, ά μεν μαθόντας ποιείν έδωκαν οί θεοί, μανθάνειν · ά δε μή δήλα τοις ἀνθρώποις ἐστὶ, πειρᾶσθαι διὰ μαντικής παρὰ των θεών πυνθάνεσθαι · τους θεους γαρ, οις αν ωσιν ίλεφ, σημαίνειν.

10. 'Αλλά μην έκεινός γε ἀεὶ μεν ην έν τῷ φανερῷ · πρώ

τε γὰρ εἰς τοὺς περιπάτους καὶ τὰ γυμνάσια ἤει, καὶ πληθούσης ἀγορᾶς ἐκεῖ φανερὸς ἢν, καὶ τὸ λοιπὸν ἀεὶ τῆς ἡμέρας ἢν ὅπου πλείστοις μέλλοι συνέσεσθαι καὶ ἔλεγε μὲν ὡς τὸ πολὺ, τοῖς δὲ βουλομένοις ἐξῆν ἀκούειν. 11. οὐδεὶς δὲ πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβὲς οὐδὲ ἀνόσιον οὕτε πράττοντος εἶδεν, οὕτε λέγοντος ἤκουσεν. οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως, ἤπερ τῶν ἄλλων οἱ πλείστοι, διελέγετο, — σκοπῶν ὅπως ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κόσμος ἔχει, καὶ τίσιν ἀνάγκαις ἔκαστα γίγνεται τῶν οὐρανίων, — ἀλλὰ καὶ τοὺς φροντίζοντας τὰ τοιαῦτα μωραίνοντας ἀπεδείκνυ.

12. Καὶ πρώτον μεν αὐτών ἐσκόπει, πότερά ποτε νομίσαντες ίκανως ήδη τάνθρώπινα είδεναι, έρχονται έπὶ τὸ περὶ των τοιούτων φροντίζειν, η τὰ μεν ἀνθρώπινα παρέντες, τὰ δαιμόνια δὲ σκοποῦντες, ἡγοῦνται τὰ προσήκοντα πράττειν. 18. εθαύμαζε δε εί μη φανερον αυτοίς έστιν, δτι ταῦτα οὐ δυνατόν ἐστιν ἀνθρώποις εύρεῖν · ἐπεὶ καὶ τοὺς μέγιστον φρονοῦντας ἐπὶ τῷ περὶ τούτων λέγειν οὐ ταὐτὰ δοξάζειν άλλήλοις, άλλα τοις μαινομένοις όμοίως διακείσθαι προς άλλήλους. 14. των τε γάρ μαινομένων τους μέν ουδε τὰ δεινά δεδιέναι, τοὺς δὲ καὶ τὰ μη φοβερὰ φοβείσθαι · καὶ τοῖς μεν οὐδ ἐν ὅχλφ δοκεῖν αἰσχρον εἶναι λέγειν η ποιείν ότιουν, τοις δε ούδ εξιτητέον είς ανθρώπους είναι δοκείν καὶ τοὺς μεν οὖθ' ίερον οὖτε βωμον οὖτε ἄλλο των θείων οὐδεν τιμάν, τους δε καὶ λίθους καὶ ξύλα τὰ τυγόντα καὶ θηρία σέβεσθαι · τῶν τε περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως μεριμνώντων τοις μεν δοκείν εν μόνον το ον είναι, τοίς δε ἄπειρα το πλήθος καὶ τοίς μεν αεὶ κινείσθαι πάντα, τοις δε ούδεν αν ποτε κινηθήναι καὶ τοις μεν πάντα γίγνεσθαί τε καὶ ἀπόλλυσθαι, τοῖς δὲ οὖτ' αν γενέσθαι ποτε οὐδεν οὖτε ἀπολέσθαι. 15. Ἐσκόπει δε περὶ αὐτῶν

καὶ τάδε· ἄρ', ὅσπερ οἱ τἀνθρώπεια μανθάνοντες ἡγοῦνται τοῦθ, ὅ τι ἃν μάθωσιν, ἐαυτοῖς τε καὶ τῶν ἄλλων ὅτῷ ἂν βούλωνται ποιήσειν, οὕτω καὶ οἱ τὰ θεῖα ζητοῦντες νομίζουσιν, ἐπειδὰν γνῶσιν αἶς ἀνάγκαις ἔκαστα γίγνεται, ποιήσειν, ὅταν βούλωνται, καὶ ἀνέμους καὶ ὕδατα καὶ ὅρας καὶ ὅτου ἃν ἄλλου δέωνται τῶν τοιούτων; ἡ τοιοῦτο μὲν οὐδὲν οὐδ ἐλπίζουσιν, ἀρκεῖ δ αὐτοῖς γνῶναι μόνον ἡ τῶν τοιούτων ἔκαστα γίγνεται; 16. περὶ μὲν οὖν τῶν ταῦτα πραγματευομένων τοιαῦτα ἔλεγεν. αὐτὸς δὲ περὶ τῶν ἀνθρωπείων ἀεὶ διελέγετο, σκοπῶν τί εὐσεβὲς, τί ἀσεβές· τἱ καλὸν, τί ἀισχρόν· τί δίκαιον, τί ἄδικον· τί σωφροσύνη, τί μανία· τί ἀνδρία, τί δειλία· τί πόλις, τί πολιτικός· τὶ ἀρχὴ ἀνθρώπων, τί ἀρχικὸς ἀνθρώπων· καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ἃ τοὺς μὲν εἰδότας ἡγεῖτο καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς εἶναι, τοὺς δὲ ἀγνοοῦντας ἀνδραποδώδεις ἃν δικαίως κεκλῆσθαι.

17. Θσα μεν οὖν μη φανερὸς ην ὅπως ἐγίγνωσκεν, οὖδεν θαυμαστον ύπερ τούτων περί αὐτοῦ παραγνώναι τους δικαστάς · όσα δὲ πάντες ήδεσαν, θαυμαστον εἰ μὴ τούτων ένεθυμήθησαν. 18. βουλεύσας γάρ ποτε, καὶ τὸν βουλευτικου δρκου ομόσας, εν ώ ην κατά τους νόμους βουλεύσειν, έπιστάτης έν τῷ δήμφ γενόμενος, ἐπιθυμήσαντος τοῦ δήμου παρὰ τοὺς νόμους ἐννέα στρατηγοὺς μιᾶ ψήφω τους αμφὶ Θράσυλλον καὶ Ἐρασινίδην αποκτείναι πάντας, ούκ ήθελησεν επιψηφίσαι, δργιζομένου μεν αυτώ του δήμου. πολλών δὲ καὶ δυνατών ἀπειλούντων · ἀλλὰ περὶ πλείονος έποιήσατο ευορκείν ή χαρίσασθαι τῷ δήμφ παρὰ τὸ δίκαιον καὶ φυλάξασθαι τοὺς ἀπειλοῦντας. 19. καὶ γὰρ έπιμελείσθαι θεούς ενόμιζεν ανθρώπων, ούχ δυ τρόπον οί πολλοί νομίζουσιν. ούτοι μεν γάρ οίονται τους θεους τά μεν είδεναι, τὰ δὲ οὐκ είδεναι. Σωκράτης δ' ἡγεῖτο πάντα μεν θεούς είδεναι, τά τε λεγόμενα καὶ πραττόμενα καὶ τὰ

σιγή βουλευόμενα, πανταχού δε παρείναι, καὶ σημαίνειν τοις άνθρώποις περὶ τῶν άνθρωπείων πάντων.

20. Θαυμάζω οὖν, ὅπως ποτὲ ἐπείσθησαν ᾿Αθηναῖοι Σωκράτην περὶ τοὺς θεοὺς μὴ σωφρονεῖν, τὸν ἀσεβὲς μὲν οὐδέν ποτε πρὸς τοὺς θεοὺς οὖτ᾽ εἰπόντα οὖτε πράξαντα τοιαῦτα δὲ καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα περὶ θεῶν, οἶά τις ἄν καὶ λέγων καὶ πράττων εἶη τε καὶ νομίζοιτο εὐσεβέστατος.

[Book IV., ch. viii.]

11. Των δε Σωκράτην γιγνωσκόντων οίος ην, οι άρετης έφιέμενοι πάντες έτι καὶ νῦν διατελοῦσι πώντων μάλιστα ποθούντες έκείνον, ώς ώφελιμώτατον όντα προς άρετης έπιμέλειαν. έμοι μεν δη, τοιούτος ών οίον έγω διήγημαι, εύσεβης μεν ούτως, ώστε μηδεν άνευ της των θεων γνώμης ποιείν · δίκαιος δὲ, ὥστε βλάπτειν μὲν μηδὲ μικρον μηδένα, ώφελείν δε τὰ μέγιστα τοὺς χρωμένους έαυτω εγκρατής δὲ, ὥστε μηδέποτε προαιρείσθαι τὸ ήδιον ἀντὶ τοῦ βελτίονος · φρόνιμος δε, ώστε μη διαμαρτάνειν κρίνων τα βελτίω καὶ τὰ χείρω, μηδὲ ἄλλου προσδείσθαι, άλλ' αὐτάρκης είναι πρὸς τὴν τούτων γνῶσιν, ίκανὸς δὲ καὶ λόγω εἰπεῖν τε καὶ διορίσασθαι τὰ τοιαῦτα, ίκανὸς δὲ καὶ ἄλλους δοκιμάσαι τε καὶ άμαρτάνοντας έξελέγξαι, καὶ προτρέψασθαι έπ' άρετην καὶ καλοκάγαθίαν, — έδόκει τοιοῦτος είναι, οίος αν είη αριστός τε ανήρ καὶ εύδαιμονέστατος. εί δέ τω μή άρεσκει ταῦτα, παραβάλλων τὸ ἄλλου ήθος πρὸς ταῦτα, ούτω κρινέτω.

PLATO.

I SOCRATES BEFORE HIS JUDGES.

1. Οὐ πολλοῦ γ' ἔνεκα χρόνου, ὡ ἄνδρες 'Αθηναίοι, ονομα έξετε καὶ αἰτίαν ὑπὸ τῶν βουλομένων τὴν πόλιν λοιδορείν, ώς Σωκράτη ἀπεκτόνατε, ἄνδρα σοφόν · φήσουσι γαρ δή με σοφον είναι, εί και μη είμι, οί βουλόμενοι ύμιν ονειδίζειν. εί οὖν περιεμείνατε ολίγον χρόνον, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου αν ύμιν τοῦτο ἐγένετο · ὁρατε γὰρ δη την ήλικίαν, ὅτι πόρρω ήδη ἐστὶ τοῦ βίου, θανάτου δὲ ἐγγύς. λέγω δὲ τοῦτο οὐ πρὸς πάντας ὑμᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἐμοῦ καταψηφισαμένους θάνατον. 2. λέγω δὲ καὶ τόδε πρὸς τους αυτους τούτους · ἴσως με οἶεσθε, ω ἄνδρες, ἀπορία λόγων εαλωκεναι τοιούτων οίς αν ύμας επεισα, εί ώμην δείν ἄπαντα ποιείν καὶ λέγειν ώστε ἀποφυγείν τὴν δίκην. πολλοῦ γε δεῖ. ἀλλ' ἀπορία μεν εάλωκα, οὐ μέντοι λόγων, άλλα τόλμης και αναισχυντίας και του έθέλειν λέγειν προς ύμας τοιαύτα οί' αν ύμιν ήδιστ' ήν ακούειν, θρηνούντός τέ μου καὶ οδυρομένου καὶ ἄλλα ποιούντος καὶ λέγοντος πολλά καὶ ἀνάξια ἐμοῦ, ὡς ἐγώ φημι· οἶα δὴ καὶ εἶθισθε ὑμεῖς των ἄλλων ἀκούειν. 3. ἀλλ' οὖτε τότε ῷήθην δεῖν ἔνεκα τοῦ κινδύνου πράξαι οὐδὲν ἀνελεύθερον, οὕτε νῦν μοι μεταμέλει ούτως ἀπολογησαμένω, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον αίρουμαι ώδε ἀπολογησάμενος τεθνάναι ἡ ἐκείνως ζην· οὖτε γὰρ ἐν δίκη οὖτ' ἐν πολέμω οὖτ' ἐμὲ οὖτ' ἄλλον οὐδένα δεῖ τοῦτο μηχανασθαι, όπως αποφεύξεται παν ποιών θάνατον. καὶ γαρ έν ταις μάχαις πολλάκις δήλον γίγνεται ότι τό γε

ἀποθανεῖν ἄν τις ἐκφύγοι καὶ ὅπλα ἀφεὶς, καὶ ἐφ' ἱκετείαν τραπόμενος τῶν διωκόντων καὶ ἄλλαι μηχαναὶ πολλαί εἰσιν ἐν ἐκάστοις τοῖς κινδύνοις ὅστε διαφεύγειν θάνατον, ἐάν τις τολμᾳ πῶν ποιεῖν καὶ λέγειν. 4. ἀλλὰ μὴ οὐ τοῦτ' ἢ χαλεπὸν, ὁ ἄνδρες, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτερον πονηρίαν θᾶττον γὰρ θανάτου θεῖ. καὶ νῦν ἐγὼ μὲν, ὅτε βραδὺς ὧν καὶ πρεσβύτης, ὑπὸ τοῦ βραδυτέρου ἐάλων, οἱ δ' ἐμοὶ κατήγοροι, ὅτε δεινοὶ καὶ ὀξεῖς ὄντες, ὑπὸ τοῦ θάττονος, τῆς κακίας. καὶ νῦν ἐγὼ μὲν ἄπειμι ὑφ' ὑμῶν θανάτου δίκην ὀφλὼν, οὖτοι δ' ὑπὸ τῆς ἀληθείας ὡφληκότες μοχθηρίαν καὶ ἀδικίαν. καὶ ἐγώ τε τῷ τιμήματι ἐμμένω, καὶ οὖτοι. ταῦτα μέν που ἴσως οὕτω καὶ ἔδει σχεῖν, καὶ οὖμαι αὐτὰ μετρίως ἔχειν.

5. Το δε δη μετά τουτο επιθυμώ ύμιν χρησμωδησαι, δ καταψηφισάμενοί μου · καὶ γάρ εἰμι ἤδη ἐνταῦθα, ἐν ῷ μάλιστ' ἄνθρωποι χρησμφδοῦσιν. ὅταν μέλλωσιν ἀποθανείσθαι. φημὶ γάρ, δ άνδρες οι έμε απεκτόνατε, τιμωρίαν ύμιν ήξειν εύθυς μετά τον έμον θάνατον πολύ χαλεπωτέραν. νη Δί', η οίαν έμε άπεκτόνατε · νῦν γὰρ τοῦτο εἰργάσασθε, ολόμενοι μεν απαλλάξεσθαι τοῦ διδόναι έλεγγον τοῦ βίου · το δε ύμιν πολύ εναντίον αποβήσεται, ώς εγώ φημι. 6. πλείους έσονται ύμας οἱ ἐλέγχοντες, οθς νθν ἐγὰ κατείχον, ύμεις δε οὐκ ἠσθάνεσθε · καὶ χαλεπώτεροι έσονται δσφ νεώτεροί είσι, καὶ ὑμεῖς μᾶλλον ἀγανακτήσετε. εἰ γὰρ οἶεσθε, ἀποκτείνοντες ἀνθρώπους, ἐπισχήσειν τοῦ ονειδίζειν τινα ύμιν ότι ουκ ορθώς ζήτε, ουκ ορθώς διανοείσθε · οὐ γάρ ἐσθ' αὕτη ή ἀπαλλαγὴ οὖτε πάνυ δυνατὴ οὖτε καλὴ, ἀλλ' ἐκείνη καὶ καλλίστη καὶ ῥάστη, μὴ τοὺς άλλους κολούειν, άλλ' έαυτον παρασκευάζειν όπως έσται ώς βέλτιστος. ταῦτα μὲν οὖν ὑμῖν τοῖς καταψηφισαμένοις μαντευσάμενος ἀπαλλάττομαι.

- 7. Τοις δε αποψηφισαμένοις ήδέως αν διαλεχθείην ύπερ τοῦ γεγονότος τουτουὶ πράγματος, ἐν ῷ οἱ ἄρχοντες ἀσχολίαν ἄγουσι, καὶ οὖπω ἔρχομαι οἶ ἐλθόντα με δεῖ τεθνάναι. άλλά μοι, δ άνδρες, παραμείνατε τοσοῦτον χρόνον οὐδεν γαρ κωλύει διαμυθολογήσαι προς άλλήλους, έως έξεστιν. ύμιν γαρ ώς φίλοις οὐσιν ἐπιδείξαι ἐθέλω τὸ νυνί μοι ξυμβεβηκὸς τί ποτε νοεί. 8. ἐμοὶ γάρ, ὁ ἄνδρες δικασταί ύμας γὰρ δικαστάς καλῶν ὀρθῶς αν καλοίην — θαυμάσιόν τι γέγονεν. ή γαρ εἰωθυῖά μοι μαντική, ή τοῦ δαιμονίου, έν μεν τῷ πρόσθεν χρόιφ παντί πάνυ πυκνή ἀεὶ ήν, καὶ πάνυ έπὶ σμικροῖς έναντιουμένη, εἶ τι μέλλοιμι μὴ ὀρθῶς πράξειν νυνὶ δὲ ξυμβέβηκέ μοι, ἄπερ ὁρᾶτε καὶ αὐτοὶ, ταυτί α γε δη οίηθείη αν τις καί νομίζεται έσχατα κακών είναι. 9. έμοι δε ούτε έξιόντι εωθεν οίκοθεν ήναντιώθη τὸ τοῦ θεοῦ σημείου, οὖτε ἡνίκα ἀνέβαινον ἐνταυθοῖ ἐπὶ τὸ δικαστήριον, οὖτ' ἐν τῷ λόγφ οὐδαμοῦ μέλλοντί τι ἐρείν. καίτοι ἐν ἄλλοις λόγοις πολλαχοῦ δή με ἐπέσχε λέγοντα μεταξύ · νυνὶ δὲ οὐδαμοῦ περὶ ταύτην την πράξιν οὖτ' ἐν έργφ οιδευὶ οὖτ' ἐν λόγφ ἡναντίωταί μοι. 10. τί οὖν αίτιον είναι υπολαμβάνω; έγω υμίν έρω κινδυνεύει γάρ μοι τὸ ξυμβεβηκὸς τοῦτο ἀγαθὸν γεγονέναι, καὶ οὐκ ἔσθ όπως ήμεις ορθώς ύπολαμβάνομεν, όσοι οιόμεθα κακον είναι τὸ τεθνάναι. μέγα μοι τεκμήριον τούτου γέγονεν οὐ γὰρ έσθ όπως οὐκ ήναντιώθη ἄν μοι τὸ εἰωθὸς σημεῖον, εἰ μή τι έμελλον έγω άγαθον πράξειν.
- 11. Έννοήσωμεν δε καὶ τῆδε, ώς πολλη ελπίς εστιν άγαθον αὐτο είναι. δυοῦν γὰρ θάτερόν εστι το τεθνάναι η γὰρ οἱον μηδενίαν μηδενὸς είναι, μηδ αἴσθησιν μηδενίαν μηδενὸς εχειν τον τεθνεῶτα, ἡ κατὰ τὰ λεγόμενα μεταβολή τις τυγχάνει οὖσα, καὶ μετοίκησις τῆ ψυχῆ τοῦ τόπου τοῦ ενθένδε εἰς ἄλλον τόπον. 12. Καὶ εἴτε μηδεμία αἴσθησίς

έστιν, άλλ' οἷον ὖπνος ἐπειδάν τις καθεύδων μηδ' ὄναρ μηδεν όρα, θαυμάσιον κέρδος αν είη ο θάνατος. εγω γαρ αν οίμαι, εί τινα έκλεξάμενου δέοι ταύτην την νύκτα, έν ή ούτω κατέδαρθεν ώστε μηδ' όναρ ίδειν, καὶ τὰς ἄλλας νύκτας τε καὶ ἡμέρας τὰς τοῦ βίου τοῦ έαυτοῦ ἀντιπαραθέντα ταύτη τῆ νυκτὶ δέοι σκεψάμενον εἰπείν, πόσας ἄμεινον καὶ ήδιον ήμέρας καὶ νύκτας ταύτης της νυκτός βεβίωκεν έν τῷ έαυτοῦ βίφ, οἶμαι αν μη ὅτι ἰδιώτην τινα, άλλα τον μέγαν βασιλέα ευαριθμήτους αν εύρειν αυτον ταύτας πρὸς τὰς ἄλλας ἡμέρας καὶ νύκτας. 13. εἰ οὖν τοιοῦτον ὁ θάνατός έστι, κέρδος έγωγε λέγω καὶ γὰρ οὐδεν πλείων ὁ πας χρόνος φαίνεται ούτω δη είναι η μία νύξ. Εί δ' αὖ οίον αποδημήσαι έστιν ο θάνατος ενθένδε είς άλλον τόπον, καὶ ἀληθη ἐστι τὰ λεγόμενα, ώς ἄρα ἐκεῖ εἰσιν ἄπαντες οί τεθνεώτες, τί μείζον αγαθον τούτου είη αν, ω ανδρες δικασταί; 14. εἰ γάρ τις ἀφικόμενος εἰς "Αιδου, ἀπαλλαγεὶς τούτων των φασκόντων δικαστών είναι, εύρήσει τους άληθως δικαστάς, οίπερ καὶ λέγονται έκει δικάζειν, - Μίνως τε καὶ 'Ραδώμανθυς καὶ Αἰακὸς καὶ Τριπτόλεμος καὶ ἄλλοι όσοι των ημιθέων δίκαιοι έγένοντο έν τω έαυτων βίω. άρα φαύλη αν είη ή άποδημία; η αν 'Ορφεί ξυγγενέσθαι καὶ Μουσαίφ καὶ Ἡσιόδφ καὶ Ὁμήρφ ἐπὶ πόσφ ἄν τις δέξαιτ' αν ύμων; 15. έγω μεν γαρ πολλάκις έθέλω τεθνάναι, εί ταῦτ' ἐστὶν ἀληθη · ἐπεὶ ἔμοιγε καὶ αὐτῷ θαυμαστή αν είη ή διατριβή αὐτόθι, όπότε ἐντύχοιμι Παλαμήδει καὶ Αίαντι τῷ Τελαμῶνος καὶ εἴ τις ἄλλος τῶν παλαιῶν διὰ κρίσιν άδικον τέθνηκεν, αντιπαραβάλλοντι τὰ έμαυτοῦ πάθη πρὸς τὰ ἐκείνων, ὡς ἐγὰ οἶμαι, οὐκ αν ἀηδὲς εἶη. Καὶ δὴ τὸ μέγιστον, τοὺς ἐκεῖ ἐξετάζοντα καὶ ἐρευνῶντα ώσπερ τους ενταύθα διάγειν, τίς αὐτῶν σοφός έστι, καὶ τίς οίεται μεν έστι δ' ού. 16. επὶ πόσω δ' αν τις, ω ανδρες

δικασταὶ, δέξαιτο ἐξετάσαι τὸν ἐπὶ Τροίαν ἀγαγόντα τὴν πολλὴν στρατιὰν, ἡ Ὀδυσσέα, ἡ Σίσυφον, ἡ ἄλλους μυρίους ἄν τις εἴποι καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας; οῖς ἐκεῖ διαλέγεσθαι καὶ ξυνεῖναι καὶ ἐξετάζειν ἀμήχανον ὰν εἴη εὐδαιμονίας. πάντως οὐ δήπου τούτου γε ἔνεκα οἱ ἐκεῖ ἀποκτείνουσι τά τε γὰρ ἄλλα εὐδαιμονέστεροί εἰσιν οἱ ἐκεῖ τῶν ἐνθάδε, καὶ ἥδη τὸν λοιπὸν χρόνον ἀθάνατοί εἰσιν, εἴπερ γε τὰ λεγόμενα ἀληθή ἐστιν.

17. 'Αλλά καὶ ύμᾶς χρη, δ ἄνδρες δικασταὶ, εὐέλπιδας είναι προς τον θάνατον, καὶ εν τι τοῦτο διανοείσθαι άληθες. ότι οὺκ ἔστιν ἀνδρὶ ἀγαθώ κακὸν οὐδὲν οὖτε ζώντι οὖτε τελευτήσαντι, οὐδε άμελείται ύπο θεών τὰ τούτου πράγματα · οὐδὲ τὰ ἐμὰ νῦν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου γέγονεν, ἀλλά μοι δηλόν έστι τοῦτο, ὅτι ήδη τεθνάναι καὶ ἀπηλλάχθαι πραγμάτων βέλτιον ην μοι. διὰ τοῦτο καὶ ἐμὲ οὐδαμοῦ άπέτρεψε τὸ σημείον, καὶ ἔγωγε τοῖς καταψηφισαμένοις μου καὶ τοις κατηγόροις οὐ πάνυ χαλεπαίνω. καίτοι οὐ ταύτη τη διανοία κατεψηφίζοντό μου καὶ κατηγόρουν, άλλ' οιόμενοι βλάπτειν· τοῦτο αὐτοῖς ἄξιον μέμφεσθαι. 18. Τοσόνδε μέντοι αὐτῶν δέομαι τοὺς υίεις μου, ἐπειδὰν ήβήσωσι, τιμωρήσασθε, ω άνδρες, ταυτά ταῦτα λυποῦντες απερ έγω ύμας έλύπουν, έαν ύμιν δοκωσιν ή χρημάτων ή άλλου του πρότερον επιμελείσθαι ή άρετης, καὶ εἰν δοκῶσί τι είναι μηδεν όντες, ονειδίζετε αὐτοίς, ὅσπερ ἐγὰ ὑμίν, ὅτι ουκ επιμελούνται ων δεί, καὶ οἴονταί τι εἶναι ὄντες οἰδενὸς άξιοι. καὶ ἐὰν ταθτα ποιήτε, δίκαια πεπονθώς ἐγὼ ἔσομαι ύφ' ύμων, αὐτός τε καὶ οἱ υἱείς.

' Αλλὰ γὰρ ἦδη ὧρα ἀπιέναι, ἐμοὶ μὲν ἀποθανουμένω, ὑμῖν δὲ βιωσομένοις · ὁπότεροι δὲ ἡμῶν ἔρχονται ἐπὶ ἄμεινον πρᾶγμα, ἄδηλον παντὶ πλὴν ἡ τῷ θεῷ.

II. THE DEATH OF SOCRATES.

[Phaedo, I.-V.; LXIII.-LXVI.]

- 1. Εχεκράτης. Αὐτὸς, ὧ Φαίδων, παρεγένου Σωκράτει ἐκείνη τῆ ἡμέρᾳ, ἢ τὸ φάρμακον ἔπιεν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ἢ ἄλλου του ἤκουσας;
 - Φαίδων. Αὐτὸς, δ Ἐχέκρατες.
- Ε. Τί οὖν δή ἐστιν ἄττα εἶπεν ὁ ἀνὴρ πρὸ τοῦ θανάτου; καὶ πῶς ἐτελεύτα; ἡδέως γὰρ αν ἐγὼ ἀκούσαιμι. καὶ γὰρ οὖτε τῶν πολιτῶν Φλιασίων οὐδεὶς πάνυ τι ἐπιχωριάζει τὰ νῦν ᾿Αθήναζε, οὖτε τις ξένος ἀφὶκται χρόνου συχνοῦ ἐκείθεν, ὅστις αν ἡμῖν σαφές τι ἀγγείλαι οἷός τ' ἢν περὶ τούτων, πλήν γε δὴ ὅτι φάρμακον πιὼν ἀποθάνοι τῶν δὲ ἄλλων οὐδὲν εἶχε φράζειν.
- 2. Φ. Οὐδὲ τὰ περὶ τῆς δίκης ἄρα ἐπύθεσθε δυ τρόπου ἐγένετο ;
- Ε. Ναὶ, ταῦτα μὲν ήμιν ἤγγειλέ τις, καὶ ἐθαυμάζομέν γε ὅτι, πάλαι γενομένης αὐτῆς, πολλῷ ὕστερον φαίνεται ἀποθανών. τί οὖν ἦν τοῦτο, ὧ Φαίδων;
- Φ. Τύχη τις αὐτῷ, ὧ Ἐχέκρατες, συνέβη \cdot ἔτυχε γὰρ τῆ προτεραία τῆς δίκης ἡ πρύμνα ἐστεμμένη τοῦ πλοίου, \hat{o} εἰς Δῆλον Αθηναῖοι πέμπουσιν.
 - Ε. Τοῦτο δὲ δὴ τί ἐστιν;
- 3. Φ. Τοῦτό ἐστι τὸ πλοῖον, ὡς φασιν ᾿Αθηναῖοι, ἐν ῷ Θησεύς ποτε εἰς Κρήτην τοὺς δὶς ἐπτὰ ἐκείνους ῷχετο ἄγων, καὶ ἔσωσὲ τε καὶ αὐτὸς ἐσώθη. τῷ οὖν ᾿Απόλλωνι εὕξαντο, ὡς λέγεται, τότε, εἰ σωθεῖεν, ἐκάστου ἔτους θεωρίαν ἀπάξειν εἰς Δῆλον · ἡν δὴ ἀεὶ καὶ νῦν ἔτι ἐξ ἐκείνου κατ᾽ ἐνιαυτὸν τῷ θεῷ πέμπουσιν. ἐπειδὶν οὖν ἄρξωνται τῆς θεωρίας, νόμος ἐστὶν αὐτοῖς ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ καθαρεύειν τὴν πόλιν, καὶ δημοσία μηδένα ἀποκτιννύναι, πρὶν

αν εἰς Δηλον ἀφίκηται τὸ πλοίου καὶ πάλιν δεῦρο · τοῦτο δ ἐνίοτε ἐν πολλῷ χρόνῷ γίγνεται, ὅταν τύχωσιν ἄνεμοι ἀπολαβόντες αὐτούς. ἀρχὴ δ ἐστὶ τῆς θεωρίας, ἐπειδὰν ὁ ἱερεὺς τοῦ ᾿Απόλλωνος στέψη τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου · τοῦτο δ ἔτυχεν, ὥσπερ λέγω, τῆ προτεραία τῆς δίκης γεγονός. διὰ ταῦτα καὶ πολὺς χρόνος ἐγένετο τῷ Σωκράτει ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ὁ μεταξὺ τῆς δίκης τε καὶ τοῦ θανάτου.

- 4. Ε. Τί δε δη τὰ περὶ αὐτον τον θάνατον, & Φαίδων; τίνα ην τὰ λεχθέντα καὶ πραχθέντα, καὶ τίνες οἱ παραγενόμενοι τῶν ἐπιτηδείων τῷ ἀνδρί; ἡ οὐκ εἴων οἱ ἄρχοντες παρεῖναι, ἀλλ' ἔρημος ἐτελεύτα φίλων;
 - Φ. Οὐδαμῶς · ἀλλὰ παρησάν τινες, καὶ πολλοί γε.
- Ε. Ταῦτα δη πάντα προθυμήθητι ώς σαφέστατα ημίν ἀπαγγείλαι, εἰ μή τίς σοι ἀσχολία τυγχάνει οὖσα.
- Φ. 'Αλλὰ σχολάζω γε, καὶ πειράσομαι ύμιν διηγήσασθαι καὶ γὰρ τὸ μεμνησθαι Σωκράτους καὶ αὐτὸν λέγοντα καὶ ἄλλου ἀκούοντα ἔμοιγε ἀεὶ πάντων ήδιστον.
- Ε. 'Αλλά μην, & Φαίδων, καὶ τοὺς ἀκουσομένους γε τοιούτους ἐτέρους ἔχεις · ἀλλὰ πειρῶ ὡς ἃν δύνη ἀκριβέστατα διελθεῖν πάντα.
- 5. Φ. Καὶ μὴν ἔγωγε θαυμάσια ἔπαθον παραγενόμενος. οὖτε γὰρ ὡς θανάτῳ παρόντα με ἀνδρὸς ἐπιτηδείου ἔλεος εἰσήει · εὐδαίμων γάρ μοι ἀνὴρ ἐφαίνετο, ὡ Ἐχέκρατες, καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων, ὡς ἀδεῶς καὶ γενναίως ἐτελεύτα, ὥστε μοι ἐκείνον παρίστασθαι μηδ εἰς Αλόου ἰόντα ἄνευ θείας μοίρας ἰέναι, ἀλλὰ κἀκεῖσε ἀφικόμενον εὖ πράξειν, εἴπερ τις πώποτε καὶ ἄλλος. διὰ δὴ ταῦτα οὐδὲν πάνυ μοι ἐλεεινὸν εἰσήει, ὡς εἰκὸς ἃν δόξειεν εἶναι παρόντι πένθει · οὖτε αὖ ἡδονὴ ὡς ἐν φιλοσοφία ἡμῶν ὄντων, ὥσπερ εἰώθειμεν · καὶ γὰρ οἱ λόγοι τοιοῦτοί τινες ἦσαν · ἀλλ ἀτεχνῶς ἄτοπόν τί μοι πάθος παρῆν, καὶ

τις ἀήθης κρασις ἀπό τε της ήδονης συγκεκραμένη όμου καὶ ἀπὸ της λύπης, ἐνθυμουμένο ὅτι αὐτίκα ἐκεῖνος ἔμελλε τελευταν. καὶ πάντες οἱ παρόντες σχεδόν τι οὕτω διεκείμεθα, ότὲ μὲν γελωντες, ἐνίστε δὲ δακρύοντες, εἶς δὲ ἡμῶν καὶ διαφερόντως, ᾿Απολλόδωρος · οἶσθα γάρ που τὸν ἄνδρα καὶ τὸν τρόπον αὐτοῦ.

- 6. E. Πῶς γὰρ οὖ;
- Φ 'Εκεινός τε τοίνυν παντάπασιν ούτως είχε, καὶ αυτός έγωγε έτεταράγμην καὶ οι άλλοι.
 - Ε. *Ετυχον δε, & Φαίδων, τίνες παραγενόμενοι;
- Φ. Οὖτός τε δὴ ὁ ᾿Απολλόδωρος τῶν ἐπιχωρίων παρῆν, καὶ ὁ Κριτοβουλος, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ [Κρίτων], καὶ ἔτι Ερμογένης καὶ Ἐπιγένης καὶ Αἰσχίνης καὶ ᾿Αντισθένης ΄ ἢν δὲ καὶ Κτήσιππος ὁ Παιανιεὺς, καὶ Μενέξενος, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐπιχωρίων · Πλάτων δέ, οἶμαι, ἠσθένει.
 - Ε. Εένοι δέ τινες παρήσαν;
- Φ. Ναὶ, Σιμμίας τέ γε ὁ Θηβαῖος καὶ Κέβης καὶ Φαιδωνίδης, καὶ Μεγαρόθεν Εὐκλείδης τε καὶ Τερψίων.
- Ε. Τί δέ; 'Αρίστιππος καὶ Κλεόμβροτος παρεγένοντο;
 - Φ. Οὐ δῆτα · ἐν Αἰγίνη γὰρ ἐλέγοντο είναι.
 - Ε. "Αλλος δέ τις παρήν;
 - Φ. Σχεδόν τι οίμαι τούτους παραγενέσθαι.
 - Ε. Τι οὐν δή; τίνες, φης, ήσαν οἱ λόγοι;
- 7. Φ. Ἐγώ σοι ἐξ ἀρχῆς πάντα πειράσομαι διηγήσασθαι. ἀεὶ γὰρ δὴ καὶ τὰς πρόσθεν ἡμέρας εἰώθειμεν φοιτᾶν, καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι, παρὰ τὸν Σωκράτη, συλλεγόμενοι ἔωθεν εἰς τὸ δικαστήριον, ἐν ῷ καὶ ἡ δίκη ἐγένετο · πλησίον γὰρ ἦν τοῦ δεσμωτηρίου. περιεμένομεν οὖν ἐκάστοτε, ἔως ἀνοιχθείη τὸ δεσμωτήριον, διατρίβοντες μετ' ἀλλήλων · ἀνεώγετο γὰρ οὐ πρώ · ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθείη,

εἰσήειμεν παρὰ τὸν Σωκράτη, καὶ τὰ πολλὰ διημερεύομεν μετ' αυτού, και δή και τότε πρωϊαίτερον ξυνελέγημεν. τη γάρ προτεραία ήμερα, επειδή εξήλθομεν εκ του δεσμωτηρίου έσπέρας, επυθόμεθα ότι το πλοίον εκ Δήλου αφιγμένον είη. παρηγητίλαμεν οὐν άλλήλοις ήκειν ώς πρωϊαίτατα είς τὸ εἰωθός. 8. καὶ ήκομεν, καὶ ἡμῖν ἐξελθων ὁ θυρωρός, όσπερ είώθει ύπακούειν, είπε περιμένειν καὶ μή πρότερον παριέναι, έως αν αυτός κελεύση · λύουσι γάρ, έφη, οι ένδεκα Σωκράτη και παραγγέλλουσιν, όπως αν τηθε τη ήμερα τελευτήση. οὐ πολύν δ' οὖν χρόνον ἐπισχων, ήκε καὶ ἐκέλευεν ήμας εἰσιέναι. εἰσιόντες οὖν κατελαμβάνομεν τον μέν Σωκράτη ἄρτι λελυμένον, την δέ Εανθίππην - γιγνώσκεις γαρ - έχουσάν τε το παιδίον αυτού και παρακαθημένην. ώς οθν είδεν ήμας ή Εανθίππη, ἀνευφήμησέ τε καὶ τοιαῦτ' ἄττα εἶπεν, οἶα δὴ εἰώθασιν αί γυναίκες, ὅτι ο Σώκρατες, ΰστατον δή σε προσερούσι νύν οί ἐπιτήδειοι, καὶ σὺ τούτους. καὶ ὁ Σωκράτης, βλέψας είς του Κρίτωνα, *Ω Κρίτων, ἔφη, ἀπαγέτω τις αὐτην οἶκαδε. καὶ ἐκείνην μὲν ἀπηγόν τινες τῶν τοῦ Κρίτωνος βοωσάν τε καὶ κοπτομένην. 9. ὁ δὲ Σωκράτης, ανακαθιζόμενος είς την κλίνην, συνέκαμψέ τε το σκέλος καὶ ἐξέτριψε τῆ χειρὶ, καὶ τρίβων αμα. 'Ως ατοπον, ἔφη, ω ανδρες, ξοικέ τι είναι τούτο, δ καλούσιν οί ανθρωποι ήδύ · ώς θαυμασίως πέφυκε προς το δοκούν έναντίον είναι, τὸ λυπηρὸν. τῷ ἄμα μὲν αὐτὰ μὴ ἐθέλειν παραγίγνεσθαι τῷ ανθρώπω, έαν δέ τις διώκη το έτερον και λαμβάνη, σχεδόν τι αναγκάζεσθαι λαμβάνειν και το έτερον, ώσπερ έκ μιας κορυφής συνημμένω δύ' όντε. καί μοι δοκεί, έφη, εί ένενόησεν αυτά Αίσωπος, μύθον αν συνθείναι, ώς ό θεος βουλόμενος αυτά διαλλάξαι πολεμούντα, έπειδη ουκ ηδύνατο, Ευνήψεν είς ταὐτὸν αὐτοῖς τὰς κορυφὰς, καὶ διὰ ταῦτα ορ αν το ετερον παραγένηται, επακολουθεί υστερον και το ετερον. ωσπερ ουν και αυτώ μοι εοικεν, επειδή υπο του δεσμού ην εν τώ σκέλει πρότερον το άλγεινον, ηκειν δή φαίνεται επακολουθούν το ήδύ.

10. 'Ο οὖν Κέβης ὑπολαβὼν, Νὴ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, έφη, εὖ γ' ἐποίησας ἀναμνήσας με. περι γάρ τοι τῶν ποιημάτων ων πεποίηκας, έντείνας τους του Αισώπου λόγους καὶ τὸ εἰς τὸν ᾿Απόλλω προοίμιον, καὶ ἄλλοι τινές με ήδη ήρουτο · άτὰρ καὶ Εύηνὸς πρώην, ὅ τι ποτὲ διανοηθείς, επειδή δεύρο ήλθες, εποίησας αυτά, πρότερον ουδεν πώποτε ποιήσας. εὶ οὖν τί σοι μέλει τοῦ ἔχειν ἐμὲ Εὐηνώ ἀποκρίνασθαι όταν με αὐθις ἐρωτά (εὖ οἶδα γὰρ ὅτι έρησεται), είπε τί χρή με λέγειν. 11. Λέγε τοίνυν, έφη, αὐτῷ, ઢ Κέβης, τάληθη, ὅτι οὐκ ἐκείνω βουλόμενος οὐδὲ τοις ποιήμασιν αυτού αντίτεχνος είναι εποίησα ταύτα: ήδειν γὰρ ώς οὐ ράδιον είη · άλλ' ένυπνίων τινῶν ἀποπειρώμενος τί λέγει, καὶ ἀφοσιούμενος εἰ ἄρα πολλάκις ταύτην την μουσικήν μοι έπιτάττοι ποιείν. ην γαρ δη άττα τοιάδε · πολλάκις μοι φοιτών το αυτο ένύπνιον έν τώ παρελθόντι βίφ, ἄλλοτ' ἐν ἄλλη ὄψει φαινόμενον, τὰ αὐτὰ δὲ λέγον, ' Σώκρατες, έφη, μουσικήν ποίει καὶ εργάζου. 12. καὶ ἐγὰ ἔν γε τῷ πρόσθεν χρόνω, ὅπερ ἔπραττον τοῦτο ύπελάμβανον αὐτό μοι παρακελεύεσθαί τε καὶ ἐπικελεύειν, ώσπερ οί τοις θέουσι διακελευόμενοι καὶ έμοι ούτω τὸ ἐνύπνιον ὅπερ ἔπραττον τοῦτο ἐπικελεύειν, μουσικὴν ποιείν, ώς φιλοσοφίας μεν ούσης μεγίστης μουσικής, έμου δε τοῦτο πράττοντος · νῦν δ' ἐπειδὴ ή τε δίκη ἐγένετο, καὶ ή του θεου έορτη διεκώλυς με αποθνήσκειν, έδοξε χρηναι, εὶ ἄρα πολλάκις μοι προστάττοι τὸ ἐνύπνιον ταύτην τὴν δημώδη μουσικήν ποιείν, μη απειθήσαι αυτώ, αλλα ποιείν. ασφαλέστερον γαρ είναι μη απιέναι πριν αφοσιώσασθαι ποιήσαντα ποιήματα, καὶ πειθόμενον τῷ ἐνυπνίῳ. 18. οὕτω δὴ πρῶτον μὲν εἰς τὸν θεὸν ἐποίησα, οῦ ἢν ἡ παροῦσα θυσία · μετὰ δὲ τὸν θεὸν, ἐννοήσας ὅτι τὸν ποιητὴν δέοι, εἰπερ μέλλοι ποιητὴς εἶναι, ποιεῖν μύθους ἀλλ' οὐ λόγους, καὶ αὐτὸς οὐκ ἢ μυθολογικὸς, διὰ ταῦτα δὴ οῦς προχείρους εἶχον καὶ ἢπιστάμην μύθους τοὺς Αἰσώπου, τούτους ἐποίησα — οῖς πρώτοις ἐνέτυχον. ταῦτα οὖν, ῷ Κέβης, Εὐηνῷ φράζε, καὶ ἐρρῶσθαι, καὶ ἃν σωφρονῆ, ἐμὲ διώκειν ὡς τάχιστα. ἄπειμι δὲ, ὡς ἔοικε, τήμερον · κελεύουσι γὰρ 'Αθηναῖοι.

14. Καὶ ὁ Σιμμίας, Οἱον παρακελεύει, ἔφη, τοῦτο, ὁ Σώκρατες, Εὐηνῷ ; πολλὰ γὰρ ήδη ἐντετύχηκα τῷ ἀνδρί · σχεδον οὖν, ἐξ ὧν ἐγὼ ἦσθημαι, οὐδ ὁπωστιοῦν σοι έκὼν είναι πείσεται. Τί δαί; η δ' ος · ου φιλόσοφος Ευηνός; "Εμοιγε δοκεί, έφη ο Σιμμίας. 'Εθελήσει τοίνυν, έφη, καὶ Εύηνὸς καὶ πᾶς ὅτφ ἀξίως τούτου τοῦ πράγματος μέτεστιν. οὐ μέντοι γ' ἴσως βιάσεται αὐτόν οὐ γάρ φασι θεμιτον είναι. 15. Καὶ ἄμα λέγων ταῦτα καθήκε τὰ σκέλη [ἀπὸ τῆς κλίνης] ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ καθεζόμενος οὕτως ήδη τὰ λοιπὰ διελέγετο. ήρετο οὖν αὐτὸν ὁ Κέβης · Πῶς τοῦτο λέγεις, & Σώκρατες, το μη θεμιτον είναι έαυτον βιάζεσθαι, εθέλειν δ αν τῷ ἀποθυήσκοντι τὸν φιλόσοφον ἔπεσθαι ; Τί δὲ, ὧ Κέβης ; οὐκ ἀκηκόατε σύ τε καὶ Σιμμίας περὶ τῶν τοιούτων, Φιλολάφ συγγεγονότες; Οὐδέν γε σαφως, ω Σωκρατες. 'Αλλά μην κάγω έξ άκοης περί αυτών λέγω · α μεν ούν τυγχάνω άκηκοως, φθόνος οὐδεὶς λέγειν. καὶ γὰρ ἴσως καὶ μάλιστα πρέπει, μέλλοντα ἐκεῖσε ἀποδημείν, διασκοπείν τε καὶ μυθολογείν περὶ τῆς ἀποδημίας τῆς έκει, ποίαν τινα αυτήν οιόμεθα είναι τί γαρ αν τις καί ποιοί άλλο ἐν τῷ μέχρι ἡλίου δυσμῶν χρόνος;

- 16. 'Αλλὰ τούτων δη ἔνεκα χρη ὧν διεληλύθαμεν, ὧ Σιμμία, πᾶν ποιεῖν, ὅστε ἀρετης καὶ φρονήσεως ἐν τῷ βίᾳν μετασχεῖν · καλὸν γὰρ τὸ ἄθλον, καὶ ἡ ἐλπὶς μεγάλη. ὑμεῖς μὲν οὖν, ἔφη, ὧ Σιμμία τε καὶ Κέβης καὶ οἱ ἄλλοι, εἰσαῦθις ἔν τινι χρόνῷ ἔκαστοι πορεύσεσθε · ἐμὲ δὲ νῦν ἤδη καλεῖ, φαίη ἃν ἀνὴρ τραγικὸς, ἡ εἰμαρμένη, καὶ σχεδόν τί μοι ώρα τραπέσθαι πρὸς τὸ λουτρόν · δοκεῖ γὰρ δη βέλτιον εἶναι λουσάμενον πιεῖν τὸ φάρμακον, καὶ μὴ πράγματα ταῖς γυναιξὶ παρέχειν νεκρὸν λούειν.
- 17. Ταύτα δη εἰπόντος αὐτοῦ, ὁ Κρίτων, Εἶεν, ἔφη, ὦ Σώκρατες τί δε τούτοις η έμοι επιστέλλεις, η περί των παίδων ή περὶ ἄλλου του, ὅ τι ἄν σοι ποιοῦντες ἡμεῖς ἐν χάριτι μάλιστα ποιοίμεν; "Απερ ἀεὶ λέγω, ἔφη, δ Κριτων, ούδεν καινότερον . ότι ύμων αυτών επιμελούμενοι ύμεις, και έμοι και τοις έμοις και ύμιν αὐτοις έν χάριτι ποιήσετε αττ' αν ποιήτε, καν μη νυν όμολογήσητε · έαν δε ύμων μεν αυτων άμελητε, και μη θέλητε, ώσπερ κατ' ίχνη, κατά τὰ νῦν τε εἰρημένα καὶ τὰ έν τῷ ἔμπροσθεν χρόνφ ζην, οὐδ' ἐὰν πολλὰ ὁμολογήσητε ἐν τῷ παρόντι καὶ σφόδρα, οὐδεν πλέον ποιήσετε. 18. Ταῦτα μεν τοίνυν προθυμηθησόμεθα, έφη, ούτω ποιείν · θάπτωμεν δέ σε τίνα τρόπον; "Οπως αν, έφη, βούλησθε, εάνπερ γε λάβητέ με, καὶ μη ἐκφύγω ὑμᾶς. γελώσας δὲ ἄμα ήσυχη, καὶ πρὸς ήμας ἀποβλέψας, είπεν Ου πείθω, ἔφη, ω ἄνδρες, Κρίτωνα, ώς έγω είμι ούτος ή Σωκράτης, ό νυνὶ διαλεγόμενος καὶ διατάττων εκαστον των λεγομένων, άλλ' οίεται με εκείνου είναι, δυ δψεται ολίγου υστερου νεκρου, καὶ έρωτα δη πως με θάπτη. ὅτι δὲ ἐγὼ πάλαι πολὺν λόγον πεποίημαι, ώς, επειδαν πίω το φάρμακον, οὐκετι ύμιν παραμενώ, άλλ' οίχήσομαι άπιων είς μακάρων δή τενας εύδαιμονίας, ταθτά μοι δοκώ αὐτῷ ἄλλως λέγειν, παραμυθού-

μενος ἄμα μὲν ύμας, ἄμα δ ἐμαυτόν. 19. ἐγγυήσασθε οὖν με πρὸς Κρίτωνα, ἔφη, την ἐναντίαν ἐγγύην ἡ ἡν οὖτος πρὸς τοὺς δικαστας ἡγγυᾶτο. οὖτος μὲν γὰρ ἡ μὴν παραμενεῖν · ὑμεῖς δὲ ἡ μὴν μὴ παραμενεῖν ἐγγυήσασθε, ἐπειδαν ἀποθάνω, ἀλλὰ οἰχήσεσθαι ἀπιόντα, ἵνα Κρίτων ρᾶου φέρη, καὶ μὴ ὁρῶν μου τὸ σῶμα ἡ καιόμενον ἡ κατορυττόμενον ἀγανακτή ὑπὲρ ἐμοῦ ὡς δεινὰ πάσχοντος, μηδὲ λέγη ἐν τἢ ταφῆ, ὡς ἡ προτίθεται Σωκράτη ἡ ἐκφέρει ἡ κατορύττει. εὖ γὰρ ἴσθι, ἡ δ δς, ὡ ἄριστε Κρίτων, τὸ μὴ, καλῶς λέγειν οὐ μόνον εἰς αὐτὸ τοῦτο πλημμελὲς, ἀλλὰ καὶ κακόν τι ἐμποιεῖ ταῖς ψυχαῖς. ἀλλὰ θαρρεῖν τε χρὴ, καὶ φάναι τοὐμὸν σῶμα θάπτειν, καὶ θάπτειν οὕτως ὅπως ἄν σοι φίλον ἦ, καὶ μάλιστα ἡγὴ νόμιμον εἶναι.

- 20. Ταῦτ' εἰπων ἐκεῖνος μεν ἀνίστατο εἰς οἴκημά τι ὡς λουσόμενος, καὶ ὁ Κρίτων εἴπετο αὐτῷ, ἡμᾶς δ΄ ἐκέλευε περιμένειν. περιεμένομεν οὖν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαλεγόμενοι περὶ τῶν εἰρημένων, καὶ ἀνασκοποῦντες, τοτὲ δ΄ αὖ περὶ τῆς ξυμφορᾶς διεξιόντες, ὅση ἡμῖν γεγονυῖα εἴη, ἀτεχνῶς ἡγούμενοι ὥσπερ πατρὸς στερηθέντες διάξειν ὀρφανοὶ τὸν ἔπειτα βίον. ἐπειδὴ δὲ ἐλούσατο, καὶ ἡνέχθη παρ' αὐτὸν τὰ παιδία δύο γὰρ αὐτῷ υἰεῖς σμικροὶ ἦσαν, εἶς δὲ μέγας καὶ αἱ οἰκεῖαι γυναῖκες ἀφίκοντο, ἐκείναις ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος διαλεχθείς τε καὶ ἐπιστείλας ἄττα ἐβούλετο, τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τὰ παιδία ἀπιέναι ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ ἦκε παρ' ἡμᾶς.
- 21. Καὶ ἢν ἤδη ἐγγὺς ἡλίου δυσμῶν · χρόνον γὰρ πολὺν διέτριψεν ἔνδον. ἐλθῶν δ' ἐκαθέζετο λελουμένος, καὶ οὐ
 πόλλ' ἄττα μετὰ ταῦτα διελέχθη · καὶ ἦκεν ὁ τῶν ἔνδεκα
 ὑπηρέτης, καὶ στὰς παρ' αὐτὸν, ³ Ω Σώκρατες, ἔφη, οὐ καταγνώσομαι σοῦ ὅπερ ἄλλων καταγιγνώσκω, ὅτι μοι χαλεπαίνουσι καὶ καταρῶνται, ἐπειδὰν αὐτοῖς παραγγέλλω

πίνειν το φάρμακον, άναγκαζόντων των άρχόντων. σε δ έγω καὶ ἄλλως ἔγνωκα έν τούτφ τῷ χρόνφ γενναιότατον καὶ πραότατον καὶ ἄριστον ἄνδρα ὅντα τῶν πώποτε δεῦρο άφικομένων · καὶ δὴ καὶ νῦν εὖ οἶδ΄ ὅτι οὐκ ἐμοὶ χαλεπαίνεις, γιγνώσκεις γὰρ τοὺς αἰτίους, ἀλλ' ἐκείνοις. νῦν οὖν, οἶσθα γὰρ ἃ ἦλθον ἀγγέλλων, χαῖρέ τε καὶ πειρῶ ὡς ράστα φέρειν τὰ ἀναγκαῖα. καὶ ἄμα δακρύσας μεταστρεφόμενος άπήει. 22. Καὶ ὁ Σωκράτης ἀναβλέψας πρὸς αὐτὸν, Καὶ σὺ, ἔφη, γαίρε, καὶ ἡμείς ταῦτα ποιήσομεν. καὶ ἄμα πρὸς ήμας, 'Ως ἀστεῖος, ἔφη, ὁ ἄνθρωπος · καὶ παρὰ πάντα μοι τον χρόνον προσήει, καὶ διελέγετο ένίστε, καὶ ην ἀνδρῶν λώστος, καὶ νῦν ώς γενναίως με ἀποδακρύει. ἀλλ' ἄγε δὴ, δ Κρίτων, πειθώμεθα αὐτῷ, καὶ ἐνεγκάτω τις τὸ φάρμακον, εὶ τέτριπται εἰ δὲ μὴ, τριψάτω ὁ ἄνθρωπος. 23. καὶ ὁ Κρίτων, 'Αλλ' οίμαι, έφη, έγωγε & Σώκρατες, έτι ήλιον είναι έπὶ τοῖς ὄρεσι, καὶ οὖπω δεδυκέναι. καὶ ἄμα ἐγὼ οἶδα καὶ ἄλλους πάνυ όψε πίνοντας, ἐπειδὰν παραγγελθη αὐτοις, δειπνήσαντάς τε και πιόντας εὖ μάλα. — άλλὰ μηδὲν έπείγου · έτι γὰρ έγχωρεί. καὶ ὁ Σωκράτης, Εἰκότως γ', έφη, & Κρίτων, εκείνοί τε ταῦτα ποιοῦσιν, οθς σὺ λέγεις, οίονται γαρ κερδανείν ταθτα ποιήσαντες, καὶ έγωγε ταθτα εἰκότως οὐ ποιήσω · οὐδεν γὰρ οἶμαι κερδαίνειν ὀλίγον ύστερου πιων, άλλο γε ή γελωτα όφλήσειν παρ' έμαυτώ, γλιχόμενος τοῦ ζην, καὶ φειδόμενος οὐδενὸς ἔτι ἐνόντος. άλλ' ἴθι, ἔφη, πιθοῦ καὶ μὴ ἄλλως ποίει.

24. Καὶ ὁ Κρίτων ἀκούσας ἔνευσε τῷ παιδὶ πλησίον ἐστῶτι, καὶ ὁ παῖς ἐξελθῶν, καὶ συχνὸν χρόνον διατρίψας, ἡκεν ἄγων τὸν μέλλοντα διδόναι τὸ φάρμακον, ἐν κύλικι φέροντα τετριμμένον · ἰδῶν δὲ ὁ Σωκράτης τὸν ἄνθρωπον, Εἶεν, ἔφη, ὧ βέλτιστε, σὺ γὰρ τούτων ἐπιστήμων, τί χρὴ ποιεῖν; Οὐδὲν ἄλλο, ἔφη, ἡ πιόντα περιιέναι, ἔως ἄν σου

βύρος ἐν τοῖς σκέλεσι γένηται, ἔπειτα κατακεῖσθαι· καὶ οὕτως αὐτὸ ποιήσει. καὶ ἄμα ὥρεξε τὴν κύλικα τῷ Σωκράτει. 35. καὶ δς λαβων, καὶ μάλα ἴλεως, ὡ Ἐχέκρατες, οὐδὲν τρέσας, οὐδὲ διαφθείρας οὕτε τοῦ χρώματος οὕτε τοῦ προσώπου, ἀλλ' ὥσπερ εἰώθει, ταυρηδὸν ὑποβλέψας πρὸς τὸν ἄνθρωπον, Τί λέγεις, ἔφη, περὶ τοῦδε τοῦ πόματος πρὸς τὸ ἀποσπεῖσαί τινι; ἔξεστιν, ἡ οῦ; Τοσοῦτον, ἔφη, ὡ Σώκρατες, τρίβομεν, ὅσον οἰόμεθα μέτριον εἶναι πιεῖν. Μανθάνω, ἡ δ' ὅς · ἀλλ' εὕχεσθαί γέ που τοῖς θεοῖς ἔξεστί τε καὶ χρὴ, τὴν μετοίκησιν τὴν ἐνθένδε ἐκεῖσε εὐτυχὴ γενέσθαι · ἃ δὴ καὶ ἐγὼ εὕχομαί τε καὶ γένοιτο ταύτη · καὶ ἄμα εἰπὼν ταῦτα, ἐπισχόμενος καὶ μάλα εὐχερῶς καὶ εὐκόλως ἐξέπιε.

26. Καὶ ἡμῶν οἱ πολλοὶ τέως μὲν ἐπιεικῶς οἶοί τε ἦσαν κατέχειν το μη δακρύειν ώς δε είδομεν πίνοντά τε καὶ πεπωκότα, οὐκέτι, ἀλλ' ἐμοῦ γε βία καὶ αὐτοῦ ἀστακτὶ έχώρει τὰ δάκρυα, ώστε έγκαλυ ψάμενος ἀπέκλαιον έμαυτόν. ού γὰρ δὴ ἐκεῖνόν γε, ἀλλὰ τὴν ἐμαυτοῦ τύχην, οίου ἀνδρὸς έταίρου έστερημένος είην. ό δε Κρίτων έτι πρότερος έμου, επειδή ούχ οίος τ' ην κατέχειν τα δάκρυα, εξανέστη. 'Απολλόδωρος δε καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῷ οὐδεν ἐπαύετο δακρύων, καὶ δὴ καὶ τότε ἀναβρυχησάμενος κλαίων καὶ ἀγανακτῶν οὐδένα ὅντινα οὐ κατέκλασε τῶν παρόντων, πλήν γε αὐτοῦ Σωκράτους. ἐκείνος δὲ, Οἷα, ἔφη, ποιείτε, & θαυμάσιοι. έγω μέντοι ούχ ήκιστα τούτου ένεκα τὰς γυναίκας ἀπέπεμψα, ἴνα μὴ τοιαθτα πλημμελοίεν καὶ γὰρ ἀκήκοα, ὅτι ἐν εἰφημία χρη τελευταν. άλλ' ήσυχίαν τε άγετε καὶ καρτερείτε. καὶ ήμεις ακούσαντες ήσχύνθημέν τε καὶ ἐπέσχομεν τοῦ δακρύειν. 27. ΄Ο δε περιελθων, επειδή οί βυρύνεσθαι έφη τα σκέλη, κατεκλίθη υπτιος · ουτω γάρ ἐκέλευεν ὁ ἄνθρωπος ·

111

καὶ ἄμα ἐφαπτόμενος αὐτοῦ οῦτος ὁ δοὺς τὸ φάρμακον, διαλιπών χρόνον έπεσκόπει τους πόδας καὶ τὰ σκέλη, κάπειτα σφόδρα πιέσως αὐτοῦ τον πόδα, ήρετο εἰ αἰσθάνοιτο · ὁ δ΄ οὐκ ἔφη. καὶ μετὰ τοῦτο αὖθις τὰς κνήμας · καὶ ἐπανιων ούτως ἡμίν αὐτοις ἐπεδείκνυτο, ὅτι ψύχοιτό τε καὶ πηγυύοιτο, καὶ αὐτὸς ηπτετο, καὶ εἶπευ ὅτι, ἐπειδὰν προς τη καρδία γένηται αυτώ, τότε οιχήσεται. ήδη οῦν σχεδόν τι αὐτοῦ ἢν τὰ περὶ τὸ ἢτρον ψυχόμενα, καὶ ἐκκαλυψάμενος, ένεκεκάλυπτο γάρ, είπεν, - δ δη τελευταίον έφθεγξατο, - ' Λ Κρίτων, έφη, τω ' Ασκληπιω όφείλομεν άλεκτρυόνα · άλλ' απόδοτε καὶ μη αμελήσητε. 28. 'Αλλά ταῦτα, ἔφη, ἔσται, ὁ Κρίτων · ἀλλ' ὅρα, εἴ τι ἄλλο λέγεις. ταθτα έρομένου αθτοθ οθδεν έτι επεκρίνατο, άλλ' ολίγον χρόνον διαλιπών, εκινήθη τε καὶ ὁ ἄνθρωπος εξεκάλυψεν αὐτον, καὶ δς τὰ ὅμματα ἔστησεν · ἰδων δὲ ὁ Κρίτων ξυνέλαβε τὸ στόμα τε καὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

"Ηδε ή τελευτή, & Έχεκρατες, του έταιρου ήμιν έγενετο, ανδρός, ώς ήμεις φαίμεν αν, των τότε ων επειράθημεν αρίστου, καὶ ἄλλως φρονιμωτάτου καὶ δικαιοτάτου.

HERODOTUS.

L INVASION OF GREECE BY DARIUS.

- 1. Βασιλέϊ δὲ Δαρείφ ὡς ἐξηγγέλθη Σάρδις ἀλούσας ἐμπεπρῆσθαι ὑπό τε ᾿Αθηναίων καὶ Ἰώνων, πρῶτα μὲν λέγεται αὐτὸν, ὡς ἐπύθετο ταῦτα, Ἰώνων οὐδένα λόγον ποιησάμενον, εἴρεσθαι οἴτινες εἶεν οἱ ᾿Αθηναῖοι · μετὰ δὲ πυθόμενον αἰτῆσαι τὸ τόξον, λαβόντα δὲ καὶ ἐπιθέντα δἰστὸν, ἄνω ἐς τὸν οὐρανὸν ἀπείναι, καί μιν ές τὸν ἠέρα βάλλοντα εἰπεῖν, Ἦ Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοι ᾿Αθηναίους τίσασθαι · εἴπαντα δὲ ταῦτα προστάξαι ἐνὶ τῶν θεραπόντων, δείπνου προκειμένου αὐτῷ, ἐς τρὶς ἐκάστοτε εἰπεῖν, Δέσποτα, μέμνεο τῶν ᾿Αθηναίων.
- 2. Μετὰ δὲ τοῦτο ἀπεπειρᾶτο ὁ Δαρείος τῶν Ἑλλήνων, ὅ τι ἐν νόῷ ἔχοιεν, κότερα πολεμέειν έωυτῷ ἡ παραδιδόναι σφέας αὐτούς. διέπεμπε ὧν κήρυκας, ἄλλους ἄλλη τάξας ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, κελεύων αἰτέειν βασιλέι γῆν τε καὶ ὕδωρ. τούτους μὲν δὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔπεμπε, ἄλλους δὲ κήρυκας διέπεμπε ἐς τὰς έωυτοῦ δασμοφόρους πόλιας τὰς παραθαλασσίους, κελεύων νέας τε μακρὰς καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα ποιέεσθαι. 3. Οὖτοί τε δὴ παρεσκευάζοντο ταῦτα, καὶ τοῖσι ἤκουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυξι πολλοὶ μὲν ἡπειρωτέων ἔδοσαν τὰ προίσχετο αἰτέων ὁ Πέρσης, πάντες δὲ νησιῶται ἐς τοὺς ἀπικοίατο αἰτήσοντες. οἴ τε δὴ ἄλλοι νησιῶται διδοῦσι γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῷ, καὶ δὴ καὶ Αἰγινῆται. ποιήσασι δέ σφι ταῦτα ἰθέως ᾿Αθηναῖοι ἐπεκέατο, δοκέοντες ἐπὶ σφίσι ἔχοντας τοὺς Αἰγινήτας δεδω-

κέναι, ως ἄμα τῷ Πέρση ἐπὶ σφέας στρατεύωνται. καὶ ἄσμενοι προφάσιος ἐπελάβοντο, φοιτέοντές τε ἐς την Σπώρτην κατηγόρεον τῶν Αἰγινητέων τὰ πεποιήκοιεν προδόντες τὴν Ἑλλάδα. ᾿Αθηναίοισι μὲν δὴ πόλεμος συνηπτο πρὸς Αἰγινήτας.

- 4. 'Ο δὲ Πέρσης τὸ ἐωυτοῦ ἐποίεε, ὥστε ἀναμιμνήσκουτός τε αἰεὶ τοῦ θεράποντος μεμνήσθαί μιν τῶν ᾿Αθηναίων, καὶ Πεισιστρατιδέων προσκατημένων καὶ διαβαλλόντων ᾿Αθηναίους, ἄμα δὲ βουλόμενος ὁ Δαρεῖος ταύτης ἐχόμενος τῆς προφάσιος καταστρέφεσθαι τῆς Ἑλλάδος τοὺς μὴ δόντας αὐτῷ γῆν τε καὶ ὕδωρ. Μαρδόνιον μεν δὴ φλαύρως πρήξαντα τῷ στόλῳ παραλύει τῆς στρατηγίης, ἄλλους δὲ στρατηγοὺς ἀποδέξας ἀπέστελλε ἐπί τε Ἐρέτριαν καὶ ᾿Αθήνας Δᾶτίν τε ἐόντα Μῆδον γένος, καὶ ᾿Αρταφέρνεος παίδα, ἀδελφιδέον ἐωυτοῦ · ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε, ἐξανδραποδίσαντας ᾿Αθήνας καὶ Ἐρέτριαν, ἀγαγεῖν ἑωυτῷ εἰς δψιν τὰ ἀνδρώποδα.
- 5. Χειρωσάμενοι δε την 'Ερέτριαν, καὶ ἐπισχόντες ολίγας ήμέρας, ἔπλωον ἐς την 'Αττικην, κατέργοντές τε πολλον, καὶ δοκέοντες ταὐτὰ τοὺς 'Αθηναίους ποιήσειν τὰ καὶ τοὺς 'Ερετριέας ἐποίησαν· καὶ, ἢν γὰρ ὁ Μαραθών ἐπιτηδεώτατον χωρίον τῆς 'Αττικῆς ἐνιππεῦσαι, καὶ ἀγχοτάτω τῆς 'Ερετρίης, ἐς τοῦτό σφι κατηγέετο 'Ιππίης ὁ Πεισιστράτου. 'Αθηναῖοι δὲ ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβοήθεον καὶ αὐτοὶ ἐς τὸν Μαραθώνα. ἢγον δέ σφεας στρατηγοὶ δέκα, τῶν ὁ δέκατος ἢν Μιλτιάδης, τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα τον Στησαγόρεω κατέλαβε φυγεῖν ἐξ 'Αθηνέων Πεισίστρατον τὸν 'Ιπποκράτεος. 6. οὖτος δὴ ὧν τότε ὁ Μιλτιάδης ῆκων ἐκ τῆς Χερσονήσου, καὶ ἐκπεφευγώς διπλόον θάνατον, ἐστρατήγεε 'Αθηναίων. ἄμα μὲν γὰρ οἱ Φοίνικες αὐτὸν οἱ ἐπιδιώξαντες μέχρι 'Ιμβρου, περὶ πολ-

λοῦ ἐποιεῦντο λαβεῖν τε καὶ ἀναγαγεῖν παρὰ βασιλέα · ἄμα δὲ ἐκφυγόντα τε τούτους, καὶ ἀπικόμενον ἐς τὴν έωυτοῦ, δοκέοντά τε εἶναι ἐν σωτηριη ήδη, τὸ ἐνθεῦτέν μιν οἱ ἐχθροὶ ὑποδεξάμενοι, καὶ ὑπὸ δικαστήριον αὐτὸν ἀγαγόντες, ἐδίωξαν τυραννίδος τῆς ἐν Χερσονήσω. ἀποφυγών δὲ καὶ τούτους, στρατηγὸς οὕτω ᾿Αθηναίων ἀπεδέχθη, αἰρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου.

7. Καὶ πρώτα μεν, ἐόντες ἔτι ἐν τῷ ἄστεϊ, οἱ στρατηγοὶ ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην, 'Αθηναίον μεν ἄνδρα, ἄλλως δε ήμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετώντα · τῷ δὴ (ὡς αὐτός τε έλεγε Φειδιππίδης καὶ 'Αθηναίοισι απήγηελλε) περί το Παρθένιον ούρος το ύπερ Τεγέης ὁ Πὰν περιπίπτει. βώσαντα δὲ τοὖνομα τοῦ Φειδιππίδεω, του Πανα 'Αθηναίοισι κελεύσαι απαγγείλαι, διότι έωυτοῦ ούδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιεῦνται, ἐόντος εὐνόου 'Αθηναίοισι, καὶ πολλαχή γενομένου ήδη σφι χρησίμου, τὰ δ' ἔτι καὶ ἐσομένου. καὶ ταῦτα μὲν ᾿Αθηναῖοι, καταστάντων σφίσι εὖ ήδη τῶν πρηγμάτων, πιστεύσαντες εἶναι άληθέα, ίδρύσαντο ύπο τη άκροπόλι Πανος ίρον, καὶ αὐτον άπο ταύτης της άγγελίης θυσίησι έπετέησι καὶ λαμπάδι ίλάσκουται. 8. Τότε δὲ πεμφθείς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ Φειδιππίδης ούτος, ότε πέρ οἱ ἔφη καὶ τὸν Πανα φανήναι, δευτεραίος εκ τοῦ 'Αθηναίων ἄστεος ἢν ἐν Σπάρτη, ἀπικόμενος δε έπὶ τοὺς ἄρχοντας έλεγε • 1 Λακεδαιμόνιοι, Αθηναίοι ύμέων δέονται σφίσι βοηθήσαι, καὶ μη περιιδείν πόλιν άρχαιοτάτην έν τοίσι Ελλησι δουλοσύνη περιπεσούσαν προς ανδρών βαρβάρων και γαρ νύν Ἐρέτριά τε ηνδραπόδισται, και πόλι λογίμω ή Ελλας γέγονε ασθενεστέρη. 'Ο μεν δή σφι τὰ έντεταλμένα ἀπήγγελλε · τοισι δὲ ἔαδε μὲν βοηθέειν Αθηναίοισι, ἀδύνατα δέ σφι ην τὸ παραυτίκα ποιέειν ταῦτα, οὐ βουλομένοισι λύειν τον νόμον

- ην γαρ ίσταμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτη δε οὐκ εξελεύσεσθαι εφασαν, μη οὐ πλήρεος εόντος τοῦ κύκλου. οὖτοι μέν νυν την πανσέληνον εμενον.
- 9. Τοίσι δε βαρβάροισι κατηγέετο Ίππίης ό Πεισιστράτου ές του Μαραθώνα, της παροιχομένης νυκτός όψιν ίδων εν τω ύπνω τοιήνδε έδύκεε ό Ίππίης τη μητρί τη έωυτοῦ συνευνηθήναι. συνεβάλετο ών έκ τοῦ ονείρου, κατελθων ές τὰς 'Αθήνας καὶ ἀνασωσάμενος τὴν ἀρχὴν, τελευτήσειν έν τη έωυτοῦ γηραιός. έκ μεν δη της όψιος συνεβάλετο ταῦτα. 10. τότε δὲ κατηγεόμενος, τοῦτο μὲν τὰ ανδράποδα τα έξ Ερετρίης άπέβησε ές την νήσον την Στυρέων, καλεομένην δὲ Αἰγίλειαν, τοῦτο δὲ καταγομένας ές του Μαραθώνα τὰς νέας δρμίζε οδτος, ἐκβάντας τε ές γην τους βαρβάρους διέτασσε. καί οἱ ταῦτα διέποντι έπηλθε πταρείν τε καὶ βήξαι μεζόνως ή ώς εώθεε, οία δε οί πρεσβυτέρω εύντι των οδόντων οι πλεύνες εσείοντο. τούτων ων ενα των οδόντων εκβάλλει ύπο βίης βίξας εκπεσόντος δὲ ἐς τὴν ψάμμον αὐτοῦ, ἐποιέετο πολλὴν σπουδὴν εξευρείν. ώς δε ούκ εφαίνετό οι ο όδων, αναστενάξας είπε προς τους παραστάτας . Ή γη ήδε ουκ ήμετέρη έστὶ, ουδέ μιν δυνησόμεθα υποχειρίην ποιήσασθαι · οκόσον δέ τί μοι μέρος μετήν, ὁ όδων μετέχει. Ίππίης μεν δη ταύτη την όψιν συνεβάλετο έξεληλυθέναι.
- 11. 'Αθηναίοισι δὲ τεταγμένοισι ἐν τεμένεϊ Ἡρακλέος ἐπῆλθον βοηθέοντες Πλαταιέες πανδημεί καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι 'Αθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόνους ὑπὲρ αὐτῶν οἱ 'Αθηναῖοι συχνοὺς ἤδη ἀναραιρέατο · ἔδοσαν δὲ ὧδε. πιεζόμενοι ὑπὸ Θηβαίων οἱ Πλαταιέες ἐδίδοσαν πρῶτα παρατυχοῦσι Κλεομένει τε τῷ 'Αναξανδρίδεω καὶ Λακεδαιμονίοισι σφέας αὐτοὺς, οἱ δὲ οὐ δεκόμενοι ἔλεγόν σφι τάδε · Ἡμεῖς μὲν ἐκαστέρω τε οἰκέο-

μεν, καὶ ὑμῶν τοιήδε τις γίνοιτ' αν ἐπικουρίη ψυχρή: φθαίητε γαρ αν πολλάκις έξανδραποδισθεντες ή τινα πυθέσθαι ήμέων. συμβουλεύομεν δε ύμιν δούναι ύμέας αὐτοὺς ᾿Αθηναίοισι, πλησιοχώροισί τε ἀνδράσι καὶ τιμωρέειν έουσι οὐ κακοίσι. ταῦτα συνεβούλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι, οὐ κατά εὖνοιαν οὕτω τῶν Πλαταιέων, ὡς βουλόμενοι τους `Αθηναίους έχειν πόνους συνεστεώτας Βοιωτοίσι. 19. Λακεδαιμονιοι μέν νυν Πλαταιεύσι ταύτα συνεβούλευον · οι δε ουκ ηπίστησαν, άλλ' Αθηναίων ιρά ποιείντων τοίσι δυώδεκα θεοίσι, ικέται ιζόμενοι έπι τον βωμον έδιδοσαν σφέας αυτούς. Θηβαίοι δὲ πυθόμενοι ταῦτα έστρατεύοντο έπὶ τοὺς Πλαταιέας · 'Αθηναίοι δέ σφι έβοήθεον. μελλόντων δε συνάπτειν μάχην, Κορίνθιοι ου περιείδου, παρατυχόντες δε καὶ καταλλάξαντες, επιτρεψάντων αμφοτέρων, ούρισαν την χώρην ἐπὶ τοισίδε, ἐαν Θηβαίους Βοιωτών τους μη βουλομένους ές Βοιωτούς τελέειν. 13. Κορίνθιοι μεν δη ταῦτα γνόντες ἀπαλλάσσοντο · 'Αθηναίοισι δὲ ἀπιοῦσι ἐπεθήκαντο Βοιωτοὶ, ἐπιθέμενοι δὲ έσσώθησαν τη μάχη. ὑπερβάντες δὲ οἱ ᾿Αθηναῖοι τοὺς οἱ Κορίνθιοι έθηκαν Πλαταιεύσι είναι ούρους, τούτους ύπερβάντες τον 'Ασωπον αυτον εποιήσαντο οθρον Θηβαίοισι προς Πλαταιέας είναι καὶ Υσιώς. ἔδοσαν μεν δη οί Πλαταιέες σφέας αὐτους 'Αθηναίοισι τρόπω τω εἰρημένω, ήκον δε τότε ες Μαραθώνα βοηθεοντες.

14. Τοίσι δὲ 'Αθηναίων στρατηγοίσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνῶμαι τῶν μὲν οὐκ ἐώντων συμβάλλειν, ὀλίγους γὰρ εἰναι στρατιἢ τἢ Μήδων συμβαλεῖν, τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευόντων. ὡς δὲ δίχα τε ἐγίνοντο, καὶ ἐνίκα ἡ χείρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα (ἢν γὰρ ἐνδέκατος ψηφιδοφόρος ὁ τῷ κυάμφ λαχὼν 'Αθηναίων πολεμαρχέειν, το παλαιὸν γὰρ 'Αθηναίοι ὁμόψηφον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρα-

τηγοίσι, ήν τε τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος 'Αφιδναίος) προς τούτον έλθων Μιλτιώδης έλεγε τάδε 15. Έν σοί νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἡ καταδουλώσαι ᾿Αθήνας, ἡ ἐλευθέρας ποιήσαντα, μνημόσυνα λιπέσθαι ές τον απαντα άνθρώπων βίον, οξα ούδε 'Αρμόδιός τε καὶ 'Αριστογείτων λείνῦν γὰρ δὴ, ἐξ οῦ ἐγένοντο ᾿Αθηναίοι, ἐς κίνδυνον ήκουσι μέγιστον, καὶ ἡν μέν γε ὑποκύψωσι τοῖσι Μήδοισι, δέδοκται τὰ πείσονται παραδεδομένοι Ίππίη · ἡν δὲ περιγένηται αυτη ή πόλις, οίη τέ έστι πρώτη των Ελληνίδων πολίων γενέσθαι. κώς ὧν δη ταῦτα οἶά τέ ἐστι γενέσθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τι τούτων ἀνήκει τῶν πρηγμάτων τὸ κῦρος έχειν, νῦν ἔρχομαι φρώσων. ήμέων τῶν στρατηγῶν, ἐόντων δέκα, δίχα γίνονται αι γνώμαι, τών μεν κελευόντων συμβαλείν, των δε ού συμβαλείν. ην μέν νυν μη συμβάλωμεν, έλπομαί τινα στάσιν μεγάλην έμπεσοῦσαν διασείσειν τὰ 'Αθηναίων φρονήματα ώστε μηδίσαι · ἡν δὲ συμβάλωμεν πρίν τι καὶ σαθρον 'Αθηναίων μετεξετέροισι έγγενέσθαι, θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων, οδοί τέ εἰμεν περιγενέσθαι τῆ συμταῦτα ὧν πάντα ες σε νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ήρτηται · ην γὰρ σὸ γνώμη τῆ ἐμῆ προσθῆ, ἔστι τοι πατρίς τε έλευθέρη καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῆ Ἑλλάδι, ἢν δὲ τὴν των αποσπευδόντων την συμβολην έλη, υπάρξει τοι των έγω κατέλεξα αγαθών τὰ έναντία. 16. Ταῦτα λέγων ό Μιλτιώδης προσκτάται του Καλλίμαχου. προσγευομένης δὲ τοῦ πολεμάρχου τῆς γνώμης, ἐκεκύρωτο συμβάλλειν. μετὰ δὲ οἱ στρατηγοὶ τῶν ἡ γνώμη ἔφερε συμβάλλειν, ὡς έκαστου αυτών εγίνετο πρυτανητη της ημέρης, Μιλτιάδη παρεδίδοσαν · ό δε δεκόμενος οὖ τί κω συμβολην εποιέετο, πρίν γε δη αυτού πρυτανητη έγενετο.

17. 'Ως δὲ ἐς ἐκείνον περιῆλθε, ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο δδε 'Αθηναίοι ὡς συμβαλέοντες. τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρεος

ήγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος · ὁ γὰρ νόμος τότε εἶχε ούτω τοίσι 'Αθηναίοισι, τον πολέμαρχον έχειν κέρας το δεξιών. ήγεομένου δε τούτου, εξεδέκοντο ώς ήριθμέοντο αί φυλαί, εγόμεναι αλλήλων τελευταίοι δε ετάσσοντο, εγοντες τὸ εὐώνυμον κέρας, Πλαταιέες. ἀπὸ ταύτης γάρ σφι της μάχης, θυσίας 'Αθηναίων άναγόντων καὶ πανηγύριας τας εν τησι πενταετηρίσι γινομένας, κατεύχεται ο κήρυξ ο 'Αθηναίος, άμα τε 'Αθηναίοισι λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. τότε δὲ, τασσομένων τῶν ᾿Αθηναίων ἐν τῷ Μαραθῶνι, ἐγίνετο τοιόνδε τι · τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ στρατοπέδο, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγίνετο έπὶ τάξιας ολίγας, καὶ ταύτη ην ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδου, τὸ δὲ κέρας εκάτερου έρρωτο πλήθει. 18. 'Ως δέ σφι διετέτακτο, καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο καλὰ, ἐνθαῦτα ὡς απείθησαν οἱ ᾿Αθηναῖοι, δρόμω ἵεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. ησαν δε στάδιοι ουκ ελάσσονες το μεταίχμιον αυτών ή οκτώ. οι δε Πίρσαι ορέοντες δρόμω επιόντας, παρεσκευάζοντο ώς δεξόμενοι · μανίην τε τοισι 'Αθηναίοισι επίφερον καὶ πάγχυ ολεθρίην, ορέοντες αὐτοὺς ολίγους, καὶ τούτους δρόμω επειγομένους, ούτε ίππου ύπαρχούσης σφι ούτε τοξευμάτων. ταῦτα μέν νυν οἱ βάρβαροι κατείκαζον 'Αθηναίοι δε, επεί τε άθρόοι προσεμιξαν τοίσι βαρβάροισι, έμάχουτο άξίως λόγου. πρώτοι μέν γὰρ Ελλήνων πάντων των ήμεις ίδμεν δρόμω ές πολεμίους έχρήσαντο, πρωτοι δε ἀνέσχουτο εσθητά τε Μηδικήν δρέουτες, καὶ τοὺς ανδρας ταύτην έσθημένους τέως δε ην τοίσι Ελλησι καὶ τὸ οὖνομα τὸ Μήδων φόβος ἀκοῦσαι. 19. Μαχομένων δὲ έν τῷ Μαραθῶνι χρόνος ἐγίνετο πολλός. καὶ τὸ μὲν μέσον του στρατοπέδου ενίκων οι βάρβαροι, τη Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐτετάχατο · κατὰ τοῦτο μὲν δη ἐνίκων οί βάρβαροι, καὶ ρήξαυτες εδίωκου ες την μεσόγαιαν, το δε

κέρας έκάτερου ενίκων 'Αθηναιοί τε και Πλαταιέες. νικώντες δε, το μεν τετραμμένον των βαρβάρων φεύγειν έων, τοίσι δε το μέσον ρήξασι αὐτῶν, συναγαγόντες τὰ κέρεα αμφότερα, εμάχουτο καὶ ενίκων 'Αθηναίοι. φεύγουσι δε τοίσι Πέρσησι είποντο κόπτοντες, ες δ επὶ τὴν θάλασσαν ἀπικόμενοι πῦρ τε αἴτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν. 90. Καὶ τοῦτο μὲν ἐν τούτφ τῷ πόνο ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος διαφθείρεται, ανήρ γενόμενος αγαθός, από δ' έθανε των στρατηγών Στησίλεως ὁ Θρασύλεω τοῦτο δὲ Κυνέγειρος ο Εθφορίωνος, ενθαύτα επιλιβόμενος των αφλάστων νεὸς την χειρα αποκοπείς πελέκει πίπτει, τοῦτο δὲ άλλοι 'Αθηναίων πολλοί τε καὶ οὐνομαστοί. 21. Έπτὰ μεν δή τῶν νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπω τοιούτω 'Αθηναίοι, τῆσι δὲ λοιπήσι οἱ βάρβαροι ἐξανακρουσάμενοι, καὶ ἀναλαβόντες έκ της νήσου, εν τη έλιπον, τὰ εξ Ερετρίης ἀνδράποδα, περιέπλωον Σούνιον, βουλόμενοι φθήναι τους 'Αθηναίους απικόμενοι ές το ἄστυ. αἰτίη δὲ ἔσχε ἐν Αθηναίοισι ἐξ 'Αλκμαιωνιδέων μηχανής αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθήναι · τούτους γάρ, συνθεμένους τοίσι Πέρσησι, αναδέξαι ασπίδα εουσι ήδη εν τησι νηυσί. 22. ουτοι μεν δη περιέπλωον Σούνιον, 'Αθηναίοι δε ώς ποδών είχον ταχιστα εβοήθεον ές το ἄστυ, καὶ ἔφθησάν τε ἀπικόμενοι πρὶν ἡ τοὺς βαρβάρους ήκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλω Ἡρακλείω τῶ ἐν Κυνοσάργεϊ. οί δε βάρβαροι τησι νηυσι ύπεραιώρηθέντες Φαλήρου (τοῦτο γαρ ην επίνειον τότε των 'Αθηναίων), ύπερ τούτου ανακωχεύσαντες τὰς νέας, ἀπέπλωον οπίσω ές τὴν 'Ασίην.

28. Έν ταύτη τη εν Μαραθωνι μάχη απέθανον των βαρβάρων κατὰ εξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας, Αθηναίων δε εκατον ενενήκοντα καὶ δύο. Επεσον μεν αμφοτέρων τοσοῦτοι συνήνεικε δε αὐτόθι θωυμα γενέσθαι

- τοιόνδε· 'Αθηναίον ἄνδρα 'Επίζηλον τον Κουφαγόρεω, ἐν τῆ συστάσι μαχόμενόν τε καὶ ἄνδρα γινόμενον ἀγαθον, τῶν ὁμμάτων στερηθῆναι, οὕτε πληγέντα οὐδὲν τοῦ σώματος οὕτε βληθέντα, και το λοιπὸν τῆς ζόης διατελέειν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου ἐόντα τυφλόν. λέγειν δὲ αὐτὸν ἤκουσα περὶ τοῦ παθεος τοιόνδε τινὰ λόγον, ἄνδρα οἱ δοκέειν ὁπλίτην ἀντιστῆναι μέγαν, τοῦ τὸ γένειον τὴν ἀσπίδα πᾶσαν σκιάζειν· τὸ δὲ φάσμα τοῦτο ἑωυτὸν μὲν παρεξελθεῖν, τὸν δὲ ἑωυτοῦ παραστάτην ἀποκτείναι. ταῦτα μὲν δὴ Ἐπίζηλον ἐπυθόμην λέγειν.
- 24. Λακεδαιμονίων δὲ ἡκου ἐς τὰς ᾿Αθήνας δισχίλιοι μετὰ τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβείν οὕτω, ὥστε τριταίοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῆ ᾿Αττικῆ. ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς, ἱμείροντο ὅμως θηήσασθαι τοὺς Μήδους · ἐλθόντες δὲ ἐς τὸν Μαραθῶνα ἐθηήσαντο. μετὰ δὲ, αἰνέοντες ᾿Αθηναίους καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν, ἀπαλλάσσοντο ἀπίσω.

II. MARCH OF XERXES.—PREPARATIONS OF THE GREEKS.

1. Ἐπεὶ δὲ ἡ ἀγγελίη ἀπίκετο περὶ τῆς μάχης τῆς ἐν Μαραθῶνι γενομένης παρὰ βασιλέα Δαρείον τὸν Ἱστάσπεος, καὶ πριν μεγάλως κεχαραγμένον τοῦσι ᾿Αθηναίοισι διὰ τὴν ἐς Σάρδις ἐσβολὴν, και δὴ καὶ τίτε πολλῷ τε δεινότερα ἐποίεε, καὶ μᾶλλον ὥρμητο στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. καὶ αὐτικα μὲν ἐπηγγέλλετο πέμπων ὀγγέλους κατὰ πόλις ἐτοιμαζειν στρατιὴν, πολλῷ πλέω ἐπιτάσσων ἐκάστοισι ἡ πρότερον παρείχον, καὶ νέας τε καὶ ἵππους καὶ σῖτον καὶ πλοία. τούτων δὲ περιαγγελλομένων, ἡ

'Ασίη εδονέετο επὶ τρία έτεα, καταλεγομένων τε τῶν ἀρίστων ώς επὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσομένων, καὶ παρασκευαζομένων. 2. τετάρτω δὲ ἔτεϊ Αἰγύπτιοι ὑπὸ Καμβύσεω δουλωθέντες απεστησαν απο Περσέων. ένθαῦτα δη καὶ μαλλον ωρμητο και έπ' αμφοτερους στρατεύεσθαι. Στελλομένου δε Δαρείου επ' Αίγυπτον και 'Αθηνας, των παίδων αὐτοῦ στάσις ἐγενετο μεγάλη περὶ τῆς ἡγεμονιης, ὡς δέει μιν αποδέξαντα βασιλέα κατά τον Περσέων νομον ούτω στρατεύεσθαι. 'Αποδέξας δε βασιλέα Πέρσησι Δαρείος Εέρξεα, ώρμητο στρατεύεσθαι. άλλα γαρ μετα ταθτά τε καὶ Αἰγύπτου ἀπόστασιν τῷ ὑστέρφ ἔτεϊ παρασκευαζόμενον συνήνεικε αυτον Δαρείον, βασιλεύσαντα τὰ πάντα έτεα έξ τε καὶ τριήκοντα, ἀποθανείν, οὐδέ οἱ έξεγένετο οὖτε τοὺς άπεστεωτας Αίγυπτίους ούτε 'Αθηναίους τιμωρήσασθαι. αποθανόντος δε Δαρείου ή βασιλητη ανεχώρησε ές τον παίδα τον έκείνου Εέρξεα. 3. Καὶ Εέρξης . . έπὶ μεν τέσσερα έτεα πλήρεα παραρτέετο στρατιήν τε καὶ τὰ πρόσφορα τη στρατιή, πέμπτω δὲ ἔτεϊ ἀνομένω ἐστρατηλάτεε χειρὶ μεγάλη πλήθεος. στόλων γὰρ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν πολλφ δη μέγιστος ούτος έγένετο. τί γαρ οὐκ ήγαγε έκ της 'Ασίης έθνος έπὶ τὴν Έλλάδα Εέρξης; κοῖον δὲ πινόμενόν μιν ύδωρ οὐκ ἐπέλιπε, πλην των μεγάλων ποταμών; οί μεν γὰρ νέας παρείχοντο, οἱ δὲ ἐς πεζον ἐτετάχατο, τοῖσι δὲ ίππος προσετέτακτο, τοίσι δὲ ίππαγωγὰ πλοία ἄμα στρατευομένοισι, τοίσι δὲ ἐς τὰς γεφύρας μακρὰς νέας παρέχειν, τοίσι δὲ σῖτά τε καὶ νέας. 4. Καὶ τοῦτο μὲν, ώς προσπταισάντων των πρώτων περιπλωόντων περί τον Αθων, προετοιμάζετο έκ τριών ετέων κου μάλιστα ές τον *Αθων· ἐν γὰρ Ἐλαιοῦντι τῆς Χερσονήσου ὥρμεον τριής ρεες, ενθεύτεν δε όρμεόμενοι ώρυσσον ύπο μαστίγων παντοδαποὶ της στρατιης, διάδοχοι δ' ἐφοίτων · ὤρυσσον δὲ καὶ

οί περὶ τον "Αθων κατοικημένοι. 'Ο γὰρ "Αθως ἐστὶ οὐρος μέγα τε καὶ οὐνομαστον, ες θάλασσαν κατήκον, οἰκημένον ύπο ανθρώπων. τη δε τελευτά ές την ηπειρου το ούρος, γερσονησοειδές τε έστι καὶ ἰσθμὸς ώς δυώδεκα σταδίων, πεδίον δε τοῦτο καὶ κολωνοί οὐ μεγάλοι ἐκ θαλάσσης τῆς 'Ακανθιων έπι θάλασσαν την άντιον Τορώνης. 5. "Ωρυσσον δε ώδε · δασάμενοι τον χώρον οι βάρβαροι κατά έθνεα, κατα Σάνην πόλιν σχοινοτενές ποιησάμενοι, επειδή εγένετο βαθέα ή διώρυξ, οί μεν κατώτατα έστεωτες ώρυσσον, έτεροι δε παρεδίδοσαν τον αἰεὶ εξορυσσόμενον χοῦν ἄλλοισι κατύπερθε έστεωσι έπι βάθρων, οι δ αὐ εκδεκόμενοι έτέροισι, έως ἀπίκοντο ές τους ἀνωτάτω, οῦτοι δὲ ἐξεφόρεόν τε καὶ ἐξέβαλλον. ἐνθαῦτα δὴ λειμών ἐστι, ἵνα σφι ἀγορή τε εγίνετο καὶ πρητήριον · σίτος δέ σφι πολλος εφοίτα εκ της Ασίης άληλεσμένος. 6. ώς μεν έμε συμβαλλόμενον εύρισκειν, μεγαλοφροσύνης είνεκεν αυτό Εέρξης δρύσσειν εκέλευε, εθέλων τε δύναμιν αποδείκνυσθαι καὶ μνημόσυνα λιπέσθαι · παρεον γαρ μηδένα πόνον λαβόντας τον ισθμου τας νέας διειρύσαι, ορύσσειν έκελευε διώρυχα τη θαλάσση, εύρος ώς δύο τριήρεας πλώειν όμου έλαστρευμένας. τοίσι δὲ αὐτοίσι τούτοισι, τοίσί περ καὶ τὸ ὄρυγμα, προσετέτακτο καὶ τον Στρυμόνα ποταμον ζεύξαντας γεφυρώσαι.

- 7. 'Εν ῷ δὲ οὖτοι τὸν προκείμενον πόνον ἐργάζοντο, ἐν τούτῷ ὁ πεζος ἄπας συλλελεγμένος ἄμα Εέρξη ἐπορεύετο ἐς Σάρδις, ἐκ Κριτάλλων ὁρμηθεὶς τῶν ἐν Καππαδοκίη ἐνθαῦτα γὰρ εἴρητο συλλέγεσθαι πάντα τὸν κατ ἤπειρον μέλλοντα ἄμα αὐτῷ Εέρξη πορεύεσθαι στρατόν. ἀπικόμενος δὲ ἐς Σάρδις, πρῶτα μὲν ἀπέπεμπε κήρυκας ἐς τὴν Ἑλλάδα αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ, καὶ προερέοντας δεῖπνα βασιλέϊ παρασκευάζειν.
 - 8. Μετὰ δὲ ταῦτα παρεσκευάζετο ὡς ἐλῶν ἐς Αβυδον.

οί δε έν τούτφ τον Ελλήσποντον έζεύγνυσαν έκ της 'Ασίης ές την Ευρώπην. έστι δὲ της Χερσονήσου της εν Ελλησπόντω, Σηστοῦ τε πόλιος μεταξύ καὶ Μαδύτου, ἀκτή τρηχέα ές θάλασσαν κατήκουσα 'Αβύδφ καταντίου. ές ταύτην ων την ακτην έξ 'Αβύδου όρμε όμενοι έγεφύρουν τοίσι προσεκέετο, την μεν λευκολίνου Φοίνικες, την δ' έτέρην την βυβλίνην Αιγύπτιοι. έστι δε έπτα στάδιοι έξ Αβύδου ές την απαντίον. και δη έζευγμένου του πόρου έπιγενόμενος χειμων μέγας συνέκοψέ τε εκείνα πάντα καὶ διέλυσε. 9. ώς δ' ἐπύθετο Εέρξης, δεινὰ ποιεύμενος, τὸν Ελλήσποντον εκέλευσε τριηκοσίας επικέσθαι μάστιγι πληγάς, καὶ κατείναι ές το πέλαγος πεδέων ζεύγος. ήδη δὲ ήκουσα, ως και στιγέας άμα τούτοισι απέπεμψε στίξοντας του Ελλήσποντου. ἐνετέλλετο δη ὧν ραπίζοντας λέγειν βάρβαρά τε καὶ ἀτάσθαλα · * Ω πικρον ὕδωρ, δεσπότης τοι δίκην ἐπιτιθεῖ τήνδε, ὅτι μιν ἠδίκησας οὐδὲν πρὸς έκείνου ἄδικον παθών. καὶ βασιλεύς μεν Εέρξης διαβήσεταί σε, ήν τε σύ γε βούλη ήν τε μή σοι δε κατα δίκην αρα οὐδεὶς ἀνθρώπων θύει, ὡς ἐόντι δολερῷ τε καὶ άλμυρῷ ποταμώ. Τήν τε δη θάλασσαν ενετέλλετο τούτοισι ζημιοῦν, καὶ τῶν ἐπεστεώτων τῆ ζεύξι τοῦ Ἑλλησπόντου ἀποταμείν τὰς κεφαλάς. 10. καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐποίεον, τοῖσι προσεκέετο αυτή ή ἄχαρις τιμή, τὰς δὲ ἄλλοι ἀρχιτέκτονες έζευγνυσαν. έζευγνυσαν δε ώδε πεντηκοντέρους και τριήρεας συνθέντες, - ύπὸ μεν την προς τοῦ Εὐξείνου Πόντου έξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας, ύπὸ δὲ τὴν έτέρην τεσσερεσκαίδεκα καὶ τριηκοσίας, τοῦ μὲν Πόντου ἐπικαρσίας, τοῦ δε Έλλησπόντου κατά ρόον, ίνα ανακωχεύη τον τόνον των όπλων, — συνθέντες δε άγκύρας κατήκαν περιμήκεας, τὰς μεν προς του Πόντου της έτερης των ανέμων είνεκεν των έσωθεν έκπνεόντων, της δε έτερης προς έσπερης τε καλ τοῦ Αιγαίου εὖρου τε καὶ νότου εἶνεκεν · διέκπλοον δὲ ὑπόφαυσιν κατέλιπον των πεντηκοντέρων καὶ τριηρέων τριχού, ίνα και ές του Πουτου έχη ο βουλόμενος πλώειν πλοίοισε λεπτοίσι, καὶ έκ του Πόντου έξω. 11. ταυτα δὲ ποιήσαντες, κατέτεινον έκ γης στρεβλούντες ονοισι ξυλίνοισι τά όπλα, οὐκετι χωρὶς εκάτερα τάξαντες, άλλα δύο μεν λευκολίνου δασαμενοι ές έκατέρην, τέσσερα δε των βυβλίνων. παχύτης μεν ην ή αυτή καὶ καλλονή, κατά λόγον δε ην έμβριθέστερα τὰ λίνεα, τοῦ τάλαντον ὁ πῆχυς είλκε. επειδή δε εγεφυρώθη ο πόρος, κορμούς ξύλων καταπρίσαντες, καὶ ποιήσαντες ἴσους τῆς σχεδίης τῷ εὖρεϊ, κόσμο έπετίθεσαν κατύπερθε των δπλων του τόνου, θέντες δὲ έπεξης ενθαύτα αύτις επεζεύγνυον. ποιήσαντες δε ταύτα ύλην ἐπεφόρησαν, κόσμφ δὲ θέντες καὶ τὴν ύλην, γῆν επεφόρησαν κατανάξαντες δε και την γην, φραγμον παρείρυσαν ένθεν καὶ ένθεν, ίνα μη φοβέηται τὰ ὑποζύγια την θάλασσαν ύπερορώντα καὶ οί ίπποι.

13. 'Ως δὲ τά τε τῶν γεφυρέων κατεσκεύαστο καὶ τὰ περὶ τὸν 'Αθων, οἱ τε χυτοὶ περὶ τὰ στόματα τῆς διώρυχος (οἱ τῆς ρηχίης εἶνεκεν ἐποιήθησαν, ἵνα μὴ πίμπληται τὰ στόματα τοῦ ὀρύγματος), καὶ αὐτὴ ἡ διῶρυξ παντελέως πεποιημένη ἠγγέλλετο, ἐνθαῦτα χειμερίσας, ἄμα τῷ ἔαρι παρεσκευασμένος ὁ στρατὸς ἐκ τῶν Σαρδίων ὡρμᾶτο ἐλῶν ἐς 'Αβυδον. ὡρμημένῳ δέ οἱ ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδρην ἀφανὴς ἦν, οὕτ' ἐπινεφέλων ἐόντων, αἰθρίης τε τὰ μάλιστα, ἀντὶ ἡμέρης τε νὺξ ἐγένετο. ἰδόντι δὲ καὶ μαθόντι τοῦτο τῷ Ξέρξη ἐπιμελες ἐγένετο, καὶ εἶρετο τοὺς Μάγους, τὸ ἐθέλοι προφαίνειν τὸ φάσμα. οἱ δὲ ἔφραζον, ὡς Έλλησι προδεικνύει ὁ θεὸς ἔκλειψιν τῶν πολίων, λέγοντες ἥλιον εἶναι Ἑλλήνων προδέκτορα, σελήνην δὲ σφέων. πυθόμενος δὲ ταῦτα ὁ Ξέρξης περιχαρὴς ἐῶν

έποι έετο την έλασιν. 13. ήγεοντο δε πρώτοι μεν οί σκευοφόροι τε καὶ τὰ ὑποζύγια, μετὰ δὲ τούτους στρατός παντοίων έθνέων αναμιξ, ου διακεκριμένοι τη δε υπερημίσεες ησαν, ενθαύτα διελείλειπτο, καὶ οὐ συνέμισγον οὖτοι βασιλέϊ. προηγεύντο μεν δη ίππόται χίλιοι έκ Περσέων πάντων απολελεγμένοι · μετά δε αιχμοφόροι χίλιοι, καὶ οῦτοι έκ πάντων ἀπολελεγμένοι. τὰς λόγχας κάτω ές τὴν γῆν τρέψαντες · μετά δὲ ίροὶ Νισαίοι καλεύμενοι ἵπποι δέκα, κεκοσμημένοι ως κάλλιστα. Νισαΐοι δε καλέονται ίπποι έπὶ τούδε · έστι πεδίον μέγα της Μηδικής, τώ οὖνομά έστι Νίσαιον. τους ων δη ιππους τους μεγάλους φέρει το πεδίον τοῦτο. ὅπισθε δὲ τούτων τῶν δέκα ἵππων ἄρμα Διὸς ίρον επετέτακτο, το ίπποι μεν είλκον λευκοι οκτώ, όπισθε δε των ίππων είπετο πεζή ήνίοχος εχόμενος των χαλινών. ούδεὶς γὰρ δη ἐπὶ τοῦτον τὸν θρόνον ἀνθρώπων ἀναβαίνει. τούτου δὲ ὅπισθε αὐτὸς Εέρξης ἐπ' ἄρματος ἵππων Νισαίων παραβεβήκεε δέ οἱ ἡνίοχος, τῷ οὖνομα ἢν Πατιράμφης, 'Οτάνεω παις ανδρός Πέρσεω.

14. Έξήλασε μεν ούτω έκ Σαρδίων Εέρξης, μετεκβαίνεσκε δε, δκως μιν λόγος αίρεοι, εκ του Ερματος ες άρμάμαξαν. αὐτοῦ δὲ ὅπισθε αἰχμοφόροι Περσέων οἱ ἄριστοί τε καὶ γενναιότατοι χίλιοι, κατὰ νόμον τὰς λόγχας ἔχοντες, μετά δὲ ἵππος ἄλλη χιλίη ἐκ Περσέων ἀπολελεγμένη, μετα δε την ίππον έκ των λοιπων Περσέων απολελεγμένοι μύριοι. οδτος πεζος ην και τούτων χίλιοι μεν επί τοίσι δούρασι ἀντὶ τῶν σαυρωτήρων ροιὰς εἶχον χρυσέας, καὶ πέριξ συνεκλήϊον τους άλλους, οί δε είνακισχίλιοι έντος τούτων εόντες άργυρέας ροιάς είχον. είχον δε χρυσέας ροιάς καὶ οί είς την γην τρώποντες τὰς λόγχας, καὶ μηλα οἱ ἄγχιστα ἐπόμενοι Ἐέρξη. τοῖσι δὲ μυρίοισι ἐπετέτακτο ίππος Περσέων μυρίη. μετά δε την ίππον διελέλειπτο

καὶ δύο σταδίους, καὶ ἔπειτεν ὁ λοιπὸς ὅμιλος ἥιὰ ἀναμίξ.

15. ἀπικομένου δὲ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ τὸν Σκάμανδρον, δς πρῶτος ποταμῶν, ἐπεί τε ἐκ Σαρδίων ὁρμηθέντες ἐπεχείρησαν τῆ ὁδῷ, ἐπέλιπε τὸ ῥέεθρον, οὐδ ἀπέχρησε τῆ στρατιῆ τε καὶ τοῦσι κτήνεσι πινόμενος · ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ὡς ἀπίκετο Ἐέρξης, ἐς τὸ Πριάμου Πέργαμον ἀνέβη, ἵμερον ἔχων θηήσασθαι. θηησάμενος δὲ, καὶ πυθόμενος ἐκείνων ἔκαστα, τῆ ᾿Αθηναίη τῆ Ἰλιάδι ἔθυσε βοῦς χιλίας, χοὰς δὲ οἱ Μάγοι τοῦσι ῆρωσι ἐχέαντο. ταῦτα δὲ ποιησαμένοισι νυκτὸς φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνέπεσε. ἄμα ἡμέρη δὲ ἐπορεύετο ἐνθεῦτεν.

16. Έπεὶ δ΄ έγενοντο ἐν ᾿Αβύδω, ἡθέλησε Εέρξης ἰδέσθαι πάντα τον στρατόν. καὶ προεπεποίητο γὰρ ἐπὶ κολωνοῦ ἐπίτηδες αὐτῷ ταύτη προεξέδρη λίθου λευκοῦ (έποίησαν δε 'Αβυδηνοὶ έντειλαμένου πρότερον βασιλέος), ένθαθτα ώς ίζετο, κατορών έπι της ηϊόνος έθηειτο και τον πεζον καὶ τὰς νέας. Θηεύμενος δὲ ἱμέρθη τῶν νεῶν ἄμιλλαν γινομένην ίδεσθαι. Επεί δ' εγένετό τε καὶ ενίκων Φοίνικες Σιδώνιοι, ήσθη τε τη άμίλλη καὶ τη στρατιή. 'Ως δὲ ώρα πάντα μὲν τὸν 'Ελλήσποντον ὑπὸ τῶν νεῶν αποκεκρυμμένου, πάσας δὲ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ ᾿Αβυδηνών πεδία έπίπλεα αυθρώπων, ευθαθτα Εέρξης έωυτον εμακάρισε, μετὰ δὲ τοῦτο ἐδάκρυσε. 17. μαθων δέ μιν Αρτά-Βανος ὁ πάτρως — δς τὸ πρώτον γνώμην ἀπεδέξατο έλευθέρως, οὐ συμβουλεύων Εέρξη στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα — ούτος ώνηρ φρασθείς Εέρξεα δακρύσαντα, είρετο τάδε • 1 βασιλεῦ, ὡς πολλον ἀλλήλων κεχωρισμένα έργάσαο νῦν τε καὶ ὀλίγφ πρότερον : μακαρίσας γάρ σεωυτὸν δακρύεις. ό δὲ εἶπε · Ἐσῆλθε γάρ με λογισάμενον κατοικτείραι, ώς βραχύς είη ο πας ανθρώπινος βίος, εί τούτων γε ἐόντων τοσούτων οὐδεὶς ἐς ἑκατοστὸν ἔτος περιέσται.

- ό δὲ ἀμείβετο λέγων "Ετερα τούτου παρὰ τὴν ζόην πεπόνθαμεν οἰκτρότερα. ἐν γὰρ οὕτω βραχέϊ βίφ οὐδεὶς οὕτω ἄνθρωπος ἐων εὐδαίμων πέφυκε, οὕτε τούτων οὕτε τῶν ἄλλων, τῷ οὐ παραστήσεται πολλάκις, καὶ οὐκὶ ἄπαξ, τεθνάναι βούλεσθαι μᾶλλον ἡ ζώειν. αἴ τε γὰρ συμφοραὶ προσπίπτουσαι, καὶ αὶ νοῦσοι συνταράσσουσαι, καὶ βραχὺν ἐόντα μακρὸν δοκέειν εἶναι ποιεῦσι τὸν βίον. οὕτω ὁ μὲν θιίνατος, μοχθηρῆς ἐούσης τῆς ζόης, καταφυγὴ αἰρετωτάτη τῷ ἀνθρώπῳ γέγονε · ὁ δὲ θὲος, γλυκὺν γεύσας τὸν αἰῶνα, φθονερὸς ἐν αὐτῷ εὐρίσκεται ἐων. Είρξης δὲ ἀμείβετο λέγων · ᾿Αρτάβανε, βιοτῆς μέν νυν ἀνθρωπηίης πέρι, ἐούσης τοιαύτης οἵην περ σὺ διαιρέεαι εἶναι, παυσώμεθα, μηδὲ κακῶν μεμνεώμεθα, χρηστὶ ἔχοντες πρήγματα ἐν χερσί.
- 18. Καὶ ᾿Αρτάβανον ἀποστείλας ἐς Σοῦσα, δεύτερα μετεπέμψατο Ἐέρξης Περσέων τοὺς δοκιμωτάτους · ἐπεὶ δέ οἱ παρῆσαν, ἔλεγέ σφι τάδε · Ἦ Πέρσαι, τῶνδ ἐγὰ ὑμέων χρητζων συνέλεξα, ἄνδρας τε γίνεσθαι ἀγαθοὺς, καὶ μὴ καταισχύνειν τὰ πρόσθε ἐργασμένα Πέρσησι, ἐόντα μεγάλα τε καὶ πολλοῦ ἄξια, ἀλλ εἶς τε ἔκαστος καὶ οἱ σύμπαντες προθυμίην ἔχωμεν · ξυνὸν γὰρ τοῦτο πᾶσι ἀγαθὸν σπεύδεται. τῶνδε δὲ εἴνεκεν προαγηρεύω ἀντέχεσθαι τοῦ πολέμου ἐντεταμένως · ὡς γὰρ ἐγὰ πυνθάνομαι, ἐπ' ἄνδρας στρατευόμεθα ἀγαθοὺς, τῶν ἡν κρατήσωμεν, οὐ μή τις ἡμῖν ἄλλος στρατὸς ἀντιστῆ κοτε ἀνθρώπων. νῦν δὲ διαβαίνωμεν, ἐπευξάμενοι τοῦσι θεοῦσι οἱ Περσιδα γῆν λελόγχασι.
- 19. Ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην παρεσκευάζοντο ἐς τὴν διάβασιν, τἢ δὲ ὑστεραίῃ ἀνέμενον τὸν ἥλιον ἐθέλοντες ἰδέσθαι ἀνίσχοντα, θυμιήματά τε παντοῖα ἐπὶ τῶν γεφυρέων καταγίζοντες καὶ μυρσίνησι στορνύντες τὴν ὁδόν. ὡς δ' ἐπανέτελλε ὁ ἥλιος, σπένδων ἐκ χρυσέης φιάλης Ξέρξης ἐς τὴν θιίλασσαν, εὕχετο πρὸς τὸν ἥλιον μηδεμίαν οἱ συντυχίην

τοιαύτην γενέσθαι, ή μιν παύσει καταστρέψασθαι την Ευρώπην, πρότερον ή έπι τέρμασι τοίσι έκείνης γένηται. ευξάμενος δε εσεβαλε την φιάλην ες τον Ελλήσποντον και γρύσεον κρητήρα καὶ Περσικον ξίφος, τον ακινάκην καλέουσι. ταῦτα οὐκ ἔγω ἀτρεκέως διακρίναι, οὖτε εἰ τῶ ἡλίω μνατιθείς κατήκε ές το πέλαγος, ούτε εί μετεμέλησε οί τον Ελλήσποντον μαστιγώσαντι καὶ ἀντὶ τούτων τὴν θάλασσαν έδωρέττο. 20. 'Ως δε ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, διέβαινον κατά μεν την ετέρην των γεφυρέων την προς του Πόντου ό πεζός τε καὶ ή ἵππος ἄπασα, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ Αἰγαῖον τὰ ὑποζύγια καὶ ή θεραπητη. ἡγέοντο δὲ πρῶτα μὲν οἱ μύριοι Πέρσαι, έστεφαιωμένοι πάντες, μετά δε τούτους ό σύμμικτος στρατός παντοίων έθνέων. ταύτην μέν την ήμέρην οδτοι, τη δε ύστεραίη πρώτοι μεν οί τε ίππόται καὶ οί τὰς λόγχας κάτω τράποντες · ἐστεφάνωντο δὲ καὶ οὖτοι · μετὰ δὲ οί τε ίπποι οί ίροὶ καὶ τὸ ἄρμα τὸ ίρὸν, ἐπὶ δὲ αὐτός τε Εέρξης καὶ οἱ αἰχμοφόροι καὶ οἱ ἱππόται οἱ χίλιοι, έπι δε τούτοισι ο άλλος στρατός. και αι νέες αμα ανήγοντο ές την απεναντίου. ήδη δε ήκουσα καὶ υστατον διαβήναι βασιλέα πάντων. 21. Εέρξης δε έπεί τε διέβη ές την Ευρώπην, εθηείτο τον στρατον ύπο μαστίγων διαβαίνοντα. διέβη δε ό στρατός αὐτοῦ έν έπτὰ ἡμέρησι καὶ έν έπτα εύφρόνησι, έλινύσας ούδένα χρόνον. ένθαθτα λέγεται, Εέρξεω ήδη διαβεβηκότος του Ελλήσπουτου, ανδρα είπειν Έλλησπόντιον Ω Ζεῦ, τί δὴ ἀνδρὶ εἰδόμενος Πέρση καὶ οὖνομα ἀντὶ Διὸς Εέρξεα θέμενος, ἀνάστατον την Έλλάδα έθέλεις ποιησαι, άγων πάντας άνθρώπους; καὶ γὰρ ἄνευ τούτων έξην τοι ποιέειν ταῦτα.

22. ΄Ο δὲ ναυτικὸς ἔξω τὸν Ἑλλήσποντον πλώων παρὰ γῆν ἐκομίζετο, τὰ ἔμπαλιν πρήσσων τοῦ πεζοῦ. ΄Ο δὲ Δορίσκος ἐστὶ τῆς Θρηίκης αἰγιαλός τε καὶ πεδίον μέγα,

διὰ δὲ αὐτοῦ ρέει ποταμὸς μέγας Εβρος. ἔδοξε ὧν τῷ Εέρξη ο γώρος είναι επιτήδεος ενδιατάξαι τε καὶ εξαριθμήσαι τον στρατον, καὶ εποίες ταῦτα. τὰς μεν δη νέας τὰς πάσας ἀπικομένας ές Δορίσκον οἱ ναύαργοι κελεύσαντος Ξέρζεω ές τον αίγιαλον τον προσεχέα Δορίσκω εκόμισαν. 23. ό δε εν τῷ Δορίσκο τοῦτον τὸν χρόνον τῆς στρατιῆς αριθμον εποιέετο. Οσον μέν νυν εκαστοι παρείχον πλήθεος ἀριθμον, ούκ έχω εἶπαι το ἀτρεκες (οὐ γὰρ λέγεται προς οιδαμών ανθρώπων), σύμπαντος δε του στρατού του πεζου το πλήθος εφώνη εβδομήκοντα και εκατον μυριάδες. έξηρίθμησαν δε τόνδε τον τρόπον συναγαγόντες ές ενα χώρον μυριάδα άνθρώπων, καὶ συννάξαντες ταύτην ώς μάλιστα είχου, περιέγραψαν έξωθεν κύκλου, περιγράψαντες δε καὶ ἀπέντες τοὺς μυρίους, αίμασιὴν περιέβαλον κατὰ τὸν κύκλον, ύψος ανήκουσαν ανδρί ές τον ομφαλόν. ταύτην δε ποιήσαντες, άλλους έσεβίβαζον ές το περιοικοδομημένον, μέχρι οὖ πάντας τούτω τῶ τρόπω ἐξηρίθμησαν. σαντες δε κατά έθνεα διέτασσον.

24. Ξέρξης δὲ, ἐπεὶ ἠριθμήθη τε καὶ διετάχθη ὁ στρατὸς, ἐπεθύμησε αὐτός σφεας διεξελάσας θηήσασθαι. μετὰ δὲ ἐποίεε ταῦτα, καὶ διεξελαύνων ἐπὶ ἄρματος παρὰ ἔθνος ἐν ἕκαστον ἐπυνθάνετο, καὶ ἀπέγραφον οἱ γραμματισταὶ, ἔως ἐξ ἐσχάτων ἐς ἔσχατα ἀπίκετο, καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. ὡς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποίητο, τῶν νεῶν κατελκυσθεισέων ἐς θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης, μετεκβὰς ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς νέα Σιδωνίην, ἵζετο ὑπὸ σκηνῆ χρυσέη καὶ παρέπλωε παρὰ τὰς πρῷρας τῶν νεῶν, ἐπειρωτῶν τε ἐκάστας ὁμοίως ὡς καὶ τὸν πεζὸν, καὶ ἀπογραφύμενος. τως δε νεας οἱ ναύαρχοι ἀναγαγόντες ὅσον τε τέσσερα πλεθρα ἀπο τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνεκώχευον, τὰς πρῷρας ἐς γῆν τρεψαντες πάντες μετωπηδὸν, καὶ ἐξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὡς ἐς πόλεσ

μον. ὁ δ ἐντὸς τῶν πρωρέων πλώων ἐθηεῖτο καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ.

25. Ξέρξης δε έκ τοῦ Δορίσκου επορεύετο επὶ τὴν Ελλάδα, τους δε αιεί γινομένους έμποδων συστρατεύεσθαι ηνώγκαζε. οι δε υποδεκύμενοι Ελλήνων την στρατιήν καί δειπνίζοντες Εέρξεα ές παν κακου απίκατο, ούτω ώστε ανάστατοι έκ των οικίων εγίνοντο. δκου γε Θασίοισι ύπερ των έν τη ήπείρω πολίων των σφετέρων δεξαμένοισι την Εέρξεω στρατιήν καὶ δειπνίσασι, 'Αντίπατρος ό 'Οργέος άραιρημένος, των ἀστων ἀνὴρ δόκιμος όμοῖα τῷ μάλιστα, ἀπέδεξε ές το δείπνον τετρακύσια τάλαντα άργυρίου τετελεσμένα. 26. ἔνθα δη Μεγακρέοντος ἀνδρὸς ᾿Αβδηρίτεω έπος εὖ εἰρημένον εγένετο, δς συνεβούλευσε 'Αβδηρίτησι πανδημεί αὐτοὺς καὶ γυναϊκας ἐλθόντας ἐς τὰ σφέτερα ίρὰ ίζεσθαι ίκέτας των θεων, παραιτεομένους καὶ τὸ λοιπόν σφι απαμύνειν των έπιόντων κακών τα ήμίσεα, των τε παροιχομένων έχειν σφι μεγώλην χώριν, ότι βασιλεύς Εέρξης ου δίς έκαστης ήμέρης ενόμισε σίτον αίρεεσθαι παρέχειν γὰρ αν Αβδηρίτησι, εἰ καὶ ἄριστον προείρητο όμοῖα τῷ δείπνω παρασκευάζειν, η μη ύπομένειν Εέρξεα έπιόντα, η καταμείναντας κάκιστα πάντων άνθρώπων διατριβήναι. 27. Οι μεν δη πιεζόμενοι όμως το επιτασσόμενον επετέλεον. Εέρξης δε έκ της 'Ακώνθου έντειλώμενος τοίσι στρατηγοίσι του ναυτικου στρατου ύπομένειν έν Θέρμη, απήκε ἀπ' έωυτοῦ τὰς νέας πορεύεσθαι, (Θέρμη δὲ τῆ ἐν τῷ Θερμαίφ κόλπφ οἰκημένη, ἀπ' ής καὶ ὁ κόλπος οὐτος την έπωνυμίην έχει·) ταύτη γαρ έπυνθάνετο συντομώτατον €lvai.

28. Ο μεν δη περί Πιερίην διέτριβε ήμέρας συχνάς. οἱ δε δη κήρυκες οἱ ἀποπεμφθέντες ἐς την Ἑλλάδα ἐπὶ γῆς αἴτησῖν ἀπίκατο, οἱ μεν κεινοὶ, οἱ δε φέροντες γῆν τε καὶ

ύδωρ. Των δε δόντων ταῦτα έγενοντο οίδε, Θεσσαλοί, Δόλοπες, Αινιήνες, Περραιβοι, Λοκροι, Μαγνητες, Μηλιέες, 'Αχαιοί οι Φθιήται, και Θηβαίοι, και οι άλλοι Βοιωτοί πλήν Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιεων. ἐπὶ τούτοισι οι Ελληνες έταμον δρκιον οἱ τῷ βαρβάρφ πόλεμον ἀειράμενοι. το δὲ όρκιον ώδε είχε. "Οσοι τφ Πέρση έδοσαν σφέας αὐτοὺς Ελληνες εόντες, μη αναγκασθέντες, καταστάντων σφι ευ τῶν πρηγμάτων, τούτους δεκατεῦσαι τῷ έν Δελφοῖσι θεῷ. τὸ μὲν δὴ ὅρκιον ὧδε εἶχε τοῖσι Ἦλλησι. 39. ἐς δὲ 'Αθήνας καὶ Σπάρτην οὐκ ἀπέπεμψε Εέρξης ἐπὶ γῆς αἴτησιν κήρυκας τωνδε είνεκεν πρότερον Δαρείου πέμψαντος έπ' αυτό τοῦτο, οι μεν αυτών τους αιτέοντας ές το βάραθρου, οί δ' ές φρέαρ έσβαλόντες, εκέλευου γην τε καὶ ύδωρ έκ τούτων φέρειν παρά βασιλέα. τούτων μέν είνεκεν ούκ έπεμψε Εέρξης τους αιτήσουτας. ὅ τι δὲ τοισι 'Αθηναίοισι ταῦτα ποιήσασι τοὺς κήρυκας συνήνεικε ἀνεθέλητον γενέσθαι, οὐκ ἔχω εἶπαι, πλην ὅτι σφέων ή χώρη καὶ ή πόλις έδηϊώθη. άλλα τουτο ου δια ταύτην την αιτίην δοκέω γενέσθαι.

30. Ἡ δὲ στρατηλασίη ἡ βασιλέος οὔνομα μὲν εἶχε ὡς ἐπ' ᾿Αθήνας ἐλαύνει, κατίετο δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα πρὸ πολλοῦ, οἱ Ἑλληνες οὐκ ἐν ὁμοίφ πάντες ἐποιεῦντο · οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν δόντες γῆν τε καὶ ΰδωρ τῷ Πέρση εἶχον θάρσος, ὡς οὐδὲν πεισόμενοι ἄχαρι πρὸς τοῦ βαρβάρου · οἱ δὲ οὐ δόντες ἐν δείματι μεγάλφ κατέστασαν, ἄτε οὕτε νεῶν ἐουσέων ἐν τῆ Ἑλλάδι ἀριθμὸν ἀξιομίχων δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα, οὕτε βουλομένων τῶν πολλῶν ἀντάπτεσθαι τοῦ πολέμου, μηδιζόντων δὲ προθύμως. 31. ἐνθαῦτα ἀναγκαίη ἐξέργομαι γνώμην ἀποδέξασθαι ἐπίφθονον μὲν πρὸς τῶν πλεόνων ἀνθρώπων, ὅμως δὲ, τῆ γ' ἐμοὶ φαίνεται εἶναι ἀληθὲς, οὐκ ἐπισχήσω. εἰ

'Αθηναίοι καταρρωδήσαντες τον επιόντα κίνδυνον εξέλιπον την σφετέρην, η και μη εκλιπόντες άλλα μείναντες έδοσαν σφέας αυτούς Εέρξη, κατά την θάλασσαν ούδαμοὶ αν έπειρώντο αντιεύμενοι βασιλέι. εί τοινυν κατά την θάλασσαν μηδείς ήντιουτο Εέρξη, κατά γε αν την ήπειρον τοιάδε έγίνετο εί καὶ πολλοι τειχέων κιθώνες ήσαν έληλαμένοι διά τοῦ Ἰσθμοῦ Πελοποννησίοισι, προδοθέντες αν Λακεδαιμόνιοι ύπὸ τῶν συμμάχων οὖκ ἐκόντων, ἀλλὶ ὑπὶ ἀναγκαίης, κατὰ πόλις άλισκομένων ύπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ τοῦ βαρβάρου, εμουνώθησαν, μουνωθέντες δε αν καὶ αποδεξάμενοι έργα μεγάλα ἀπέθανον γενναίως. 32. ἡ ταῦτα αν ἔπαθου, ἡ πρὸ τοῦ ὁρέοντες αν καὶ τοὺς ἄλλους Ελληνας μηδίζοντας, όμολογίη αν έχρήσαντο προς Εέρξεα. ούτω αν έπ' αμφότερα ή Έλλας έγίνετο ύπο Πέρσησι. την γαρ ωφελίην την των τειχίων των δια του Ίσθμου έληλαμένων ου δύναμαι πυθέσθαι ήτις αν ήν, βασιλίος έπικρατέοντος της θαλάσσης. νῦν δὲ Αθηναίους ἄν τις λέγων σωτήρας γενέσθαι της Έλλάδος ουκ αν άμαρτάνοι ταληθέος · ούτοι γαρ επὶ δκότερα των πρηγμάτων ετράπουτο, ταῦτα ρέψειν έμελλε. έλομενοι δε την Ελλάδα περιείναι έλευθέρην, τούτο τὸ Ελληνικὸν πῶν τὸ λοιπὸν, όσον μη εμήδισε, αυτοί ούτοι ησαν οί επεγείραντες, καί βασιλέα μετά γε θεους άνωσάμενοι. ούδε σφεας χρηστήρια φοβερὰ ἐλθόντα ἐκ Δελφῶν καὶ ἐς δείμα βαλόντα έπεισε εκλιπείν την Έλλάδα, άλλα καταμείναντες άνέσχοντο του ἐπιόντα ἐπὶ τὴν χώρην δέξασθαι.

33. Πέμψαντες γὰρ οἱ ᾿Αθηναῖοι ἐς Δελφοὺς θεοπρόπους χρηστηριάζεσθαι ἦσαν ἐτοῖμοι. καί σφι ποιήσασι περὶ τὸ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα, ὡς ἐς τὸ μέγαρον ἐσελθόντες ἴζοντο, χρᾳ ἡ Πυθίη, τῆ οὖνομα ἦν ᾿Αριστονίκη, τάδε · Ω μέλεοι, τί κάθησθε; λιπων φεῦγ' ἔσχατα γαίης Δώματα καὶ πόλιος τροχοειδέος ἄκρα κάρηνα.
Οὔτε γὰρ ἡ κεφαλὴ μένει ἔμπεδον, οὔτε τὸ σῶμα,
Οὔτε πόδες νέατοι, οὔτ' ὧν χέρες, οὔτε τι μέσσης Λείπεται, ἀλλ' ἀΐδηλα πέλει. κατὰ γάρ μιν ἐρείπει ΒΠῦρ τε καὶ ὀξὸς ᾿Αρης, Συριηγενὲς ἄρμα διώκων.
Πολλὰ δὲ κἄλλ' ἀπολεῖ πυργώματα, κοὐ τὸ σὸν οἰον · Πολλοὺς δ' ἀθανάτων νηοὺς μαλερῷ πυρὶ δώσει,
Οἴ που νῦν ἱδρῶτι ῥεούμενοι ἐστήκασι,
Δείματι παλλόμενοι, κατὰ δ' ἀκροτάτοις ὀρόφοισι Λίμα μέλαν κέχυται, προϊδον κακότητος ἀνάγκας.
᾿Αλλ' ἴτον ἐξ ἀδύτοιο, κακοῖς δ' ἐπικίδνατε θυμόν.

34. Ταῦτα ἀκούσαντες, οἱ τῶν ᾿Αθηναίων θεοπρόποι συμφορὴ τῆ μεγίστη ἐχοέρντο. προβάλλουσι δὲ σφέας αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κακοῦ τοῦ κεχρησμένου, Τίμων ὁ ᾿Ανδροβούλου, τῶν Δελρῶν ἀνὴρ δόκιμος ὑμοῖα τῷ μάλιστα, συνεβούλευε σφι ἱκετηρίας λαβοῦσι δεύτερα αὖτις ἐλθόντας χρᾶσθαι τῷ χρηστηρίῳ ὡς ἱκέτας. πειθομένοισι δὲ ταῦτα τοῖσι ᾿Αθηναίοισι, καὶ λέγουσι · Ἦναξ, χρῆσον ἡμῦν ἄμεινόν τι περὶ τῆς πατρίδος, αἰδεσθεὶς τὰς ἱκετηρίας τάσδε τάς τοι ἤκομεν φέροντες · ἡ οῦ τοι ἄπιμεν ἐκ τοῦ ἀδύτου, ἀλλ αὐτοῦ τῆδε μενέομεν, ἔστ ἀν καὶ τελευτήσωμεν · 35. ταῦτα δὲ λέγουσι ἡ πρόμαντις χρᾶ δεύτερα τάδε ·

Οὐ δύναται Παλλὰς Δί' 'Ολύμπιον ἐξιλισασθαι, Λισσομένη πολλοῖσι λόγοις καὶ μήτιδι πυκνή. Σοὶ δὲ τόδ' αὖτις ἔπος ἐρέω, ἀδιίμαντι πελάσσας. Τῶν ἄλλων γὰρ άλισκομένων, ὅσα Κέκροπος οὖρος Ἐντὸς ἔχει κευθμών τε Κιθαιρῶνος ζαθέοιο, Τεῖχος Τριτογενεὶ ξύλινον διδοῖ εὐρύοπα Ζεὺς Μοῦνον ἀπόρθητον τελέθειν, τὸ σὲ τέκνα τ' ὀνήσει. Μηδὲ σύ γ' ἱπποσύνην τε μένειν καὶ πεζον ἰόντα Πολλὸν ἀπ' ἡπείρου στρατὸν ἥσυχος, ἀλλ' ὑποχωρεῖν Νῶτον ἐπιστρέψας · ἔτι τοί κοτε κἀντίος ἔσση. [°]Ω θείη Σαλαμίς, ἀπολεῖς δὲ σὰ τέκνα γυναικῶν [°]Η που σκιδναμένης Δημήτερος ἡ συνιούσης.

10

36. Ταῦτά σφι ἡπιώτερα γὰρ τῶν προτέρων καὶ ἡν καὶ ἐδόκεε εἶναι, συγγραψάμενοι ἀπαλλάσσοντο ἐς τὰς Ἀθήνας. ὡς δε ἀπελθόντες οἱ θεοπρόποι ἀπήγγελλον ἐς τὸν δῆμον, γνῶμαι καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐγίνοντο διζημένων τὸ μαντήϊον, και αίδε συνεστηκυῖαι μάλιστα τῶν πρεσβυτέρων ἔλεγον μετεξέτεροι δοκέειν σφι τὸν θεὸν τὴν ἀκρόπολιν χρῆσαι περιέσεσθαι ἡ γὰρ ἀκρόπολις τὸ πάλαι τῶν ᾿Αθηνέων ἡηχῷ ἐπέφρακτο. οἱ μὲν δὴ κατὰ τὸν φραγμὸν συνεβάλλοντο τοῦτο τὸ ξύλινον τείχος εἶναι οἱ δ᾽ αὖ ἔλεγον τὰς νέας σημαίνειν τὸν θεὸν, καὶ ταύτας παραρτέεσθαι ἐκέλευον τὰ ἄλλα ἀπέντας. τοὺς ὧν δὴ τὰς νέας λέγοντας εἶναι τὸ ξύλινον τείχος ἔσφαλλε τὰ δύο τὰ τελευταία ἡηθέντα ὑπὸ τῆς Πυθίης,

^{*}Ω θείη Σαλαμίς, ἀπολείς δε σὺ τέκνα γυναικών *Η που σκιδυαμένης Δημήτερος ἡ συνιούσης.

κατὰ ταῦτα τὰ ἔπεα συνεχέοντο αἱ γνῶμαι τῶν φαμένων τὰς νέας τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι. οἱ γὰρ χρησμολόγοι ταύτη ταῦτα ἐλάμβανον, ὡς ἀμφὶ Σαλαμῖνα δεῖ σφέας έσσωθῆναι ναυμαχίην παρασκευασαμένους.

37. *Ην δὲ τῶν τις 'Αθηναίων ἀνηρ ἐς πρώτους νεωστὶ παριῶν, τῷ οὔνομα μὲν ἢν Θεμιστοκλέης, παῖς δὲ Νεοκλέος ἐκαλέετο. οὖτος ὡνηρ οὐκ ἔφη πᾶν ὀρθῶς τοὺς χρησμολόγους συμβάλλεσθαι, λέγων τοιάδε· εἰ ἐς 'Αθηναίους εἶχε τὸ ἔπος εἰρημένον ἐόντως, οὐκ ᾶν οὕτω μιν δοκέειν ἢπίως χρησθηναι, ἀλλὰ ὧδε, *Ω σχετλίη Σαλαμὶς, ἀντὶ τοῦ *Ω θείη Σαλαμὶς, εἴ πέρ γε ἔμελλον οἱ οἰκήτορες ἀμφ' αὐτῆ τελευτήσειν. ἀλλὰ γὰρ ἐς τοὺς πολεμίους τῷ θεῷ εἰρῆσθαι

το χρηστήριον συλλαμβάνοντι κατά το ορθον, άλλ' οὖκ ές Αθηναίους. παρασκευάζεσθαι ων αυτούς ως ναυμαχήσοντας συνεβούλευε, ώς τούτου εόντος τοῦ ξυλίνου τείγεος. ταύτη Θεμιστοκλέος ἀποφαινομένου, 'Αθηναΐοι ταῦτά σφι έγνωσαν αίρετώτερα είναι μάλλον η τὰ τῶν χρησμολόγων, οι ούκ έων ναυμαχίην αρτέεσθαι, το δε σύμπαν είναι ούδε χείρας ἀνταείρεσθαι, άλλὰ ἐκλιπόντας χώρην τὴν Αττικὴν άλλην τινα οικίζειν. 38. Έτερη τε Θεμιστοκλέι γνώμη έμπροσθε ταύτης ές καιρον ηρίστευσε, ότε 'Αθηναίοισι γενομένων χρημάτων μεγάλων έν τῷ κοινῷ, τὰ ἐκ τῶν μετάλλων σφι προσήλθε των άπο Λαυρείου, έμελλον λάξεσθαι ὀρχηδον έκαστος δέκα δραχμάς. τότε Θεμιστοκλέης ανέγνωσε 'Αθηναίους, της διαιρέσιος ταύτης παυσαμένους, νέας τούτων των χρημάτων ποιήσασθαι διηκοσίας ές τὸν πόλεμου, του προς Αίγινήτας λέγων. ούτος γαρ ο πόλεμος συστας έσωσε τότε την Ελλάδα, αναγκάσας θαλασσίους γενέσθαι 'Αθηναίους. αί δὲ ές τὸ μὲν ἐποιήθησαν οὐκ έχρήσθησαν, ές δέον δε ούτω τη Ελλάδι εγένοντο. αδταί τε δη αί νέες τοίσι 'Αθηναίοισι προποιηθείσαι ύπηρχον, έτέρας τε έδεε προσναυπηγέεσθαι. έδοξέ τέ σφι μετά τὸ χρηστήριου βουλευομένοισι, επιόντα επὶ τὴν Ελλάδα τὸν βάρβαρον δέκεσθαι τησι νηυσί πανδημεί, τῶ θεῷ πειθομένους, αμα Έλληνων τοισι βουλομένοισι.

39. Τὰ μὲν δὴ χρηστήρια ταῦτα τοῖσι ᾿Αθηναίοισι ἐγεγόνεε · συλλεγομένων δὲ ἐς τὢυτὸ τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα τὰ ἀμείνω φρονεόντων, καὶ διδόντων σφίσι λόγον καὶ πίστιν, ἐνθαῦτα ἐδόκεε βουλευομένοισι αὐτοῖσι πρῶτον μὲν χρημάτων πάντων καταλλώσσεσθαι τάς τε ἔχθρας καὶ τοῦς κατ᾽ ἀλλήλους ἐόντας πολέμους. ἤσαν δὲ πρός τινας καὶ ἄλλους ἐγκεκρημένοι, ὁ δὲ ὧν μέγιστος ᾿Αθηναίοισί τε καὶ Αἰγινήτησι. μετὰ δὲ, πυνθανόμενοι Εέρξεα σὺν τῷ

στρατῷ εἶναι ἐν Σάρδισι, ἐβουλεύσαντο κατασκόπους πέμπειν ἐς τὴν ᾿Ασίην τῶν βασιλέος πρηγμάτων, ἐς Ἦργος τε ἀγγέλους όμαιχμίην συνθησομένους πρὸς τὸν Πέρσην, καὶ ἐς Σικελίην ἄλλους πέμπειν παρὰ Γέλωνα τὸν Δεινομένεος, ἔς τε Κέρκυραν, κελεύσοντας βοηθέειν τῆ Ἑλλάδι, καὶ ἐς Κρήτην ἄλλους, φρονήσαντες εἴ κως ἔν τε γένοιτο τὸ Ἑλληνικὸν, καὶ εἰ συγκύψαντες τῶυτὸ πρήσσοιεν πάντες, ὡς δεινῶν ἐπιόντων ὁμοίως πᾶσι Ελλησι.

III. THE PASS OF THERMOPYLAE.

1. Οι δε Ελληνες εβουλεύοντο τη τε στήσονται τον πόλεμον, καὶ ἐν οίοισι χώροισι. ἡ νικῶσα δὲ γνώμη ἐγένετο την έν Θερμοπύλησι έσβολην φυλάξαι. στεινοτέρη γὰρ ἐφαίνετο ἐοῦσα τῆς ἐς Θεσσαλίην, καὶ μία, ἀγχοτέρη τε της έωυτων. την δε άτραπον, δί ην ηλωσαν οι άλόντες Ελλήνων εν Θερμοπύλησι, οὐδε ήδεσαν εοῦσαν πρότερον ήπερ απικόμενοι ές Θερμοπύλας επύθοντο Τρηχινίων. ταύτην ων εβουλεύσαντο φυλάσσοντες την εσβολην μη παριέναι ές την Ελλάδα του βάρβαρου, του δε ναυτικου στρατον πλέειν γης της Ίστιαιήτιδος επὶ Αρτεμίσιου. ταῦτα γὰρ ἀγχοῦ τε ἀλλήλων ἐστὶ, ώστε πυνθάνεσθαι τὰ κατ' έκατέρους ἐόντα. 2. Οί τε χῶροι οὕτω ἔχουσι· τοῦτο μεν, το 'Αρτεμίσιον, έκ τοῦ πελάγεος τοῦ Θρηϊκίου έξ εὐρέος συνάγεται ές στεινον έόντα τον πόρον τον μεταξύ νήσου τε Σκιάθου καὶ ηπείρου Μαγνησίης · ἐκ δὲ τοῦ στεινοῦ της Ευβοίης ήδη το Αρτεμίσιον δέκεται αίγιαλος, έν δὲ ᾿Αρτέμιδος ίρόν. ή δὲ αὖ διὰ Τρηχίνος ἔσοδος ἐς την Ελλάδα έστὶ, τῆ στεινοτάτη, ημίπλεθρον. οὐ μέντοι κατὰ τοῦτό γ' ἐστὶ τὸ στεινότατον τῆς χώρης τῆς ἄλλης,

άλλ' έμπροσθέ τε Θερμοπυλέων καὶ ὅπισθε, κατά τε ᾿Αλπηνούς όπισθε εόντας εούσα άμαξιτος μούνη, καὶ έμπροσθε κατά Φοίνικα ποταμόν άγχοῦ 'Ανθηλής πόλιος άμαξιτὸς άλλη μούνη. 3. των δε Θερμοπυλίων το μεν προς έσπέρης ούρος άβατόν τε καὶ ἀπόκρημνου, ύψηλον, ἀνατείνον ές την Οίτην, το δε προς την ήω της όδου θάλασσα ύποδέκεται καὶ τενάγεα. ἔστι δὲ ἐν τῆ ἐσόδφ ταύτη θερμὰ λουτρὰ, τὰ Χύτρους καλέουσι οἱ ἐπιγώριοι, καὶ βωμὸς ίδρυται 'Ηρακλέος ἐπ' αὐτοῖσι. ἐδέδμητο δὲ τεῖχος κατὰ ταύτας τας έσβολας, και τό γε παλαιον πύλαι επήσαν. έδειμαν δὲ Φωκέες τὸ τείγος, δείσαντες, ἐπεὶ Θεσσαλοὶ ήλθον ἐκ Θεσπρωτών οἰκήσοντες γην την Αιολίδα, την περ νῦν ἐκτέαται. άτε δη πειρωμένων των Θεσσαλών καταστρέφεσθαί σφεας, τοῦτο προεφυλάξαντο οἱ Φωκέες · καὶ τὸ ὕδωρ τὸ θερμὸν τότε ἐπῆκαν ἐπὶ τὴν ἔσοδον, ὡς αν χαραδρωθείη ό χώρος, παν μηχανεόμενοι, ὅκως μή σφι ἐσβάλοιεν οί Θεσσαλοί ές την χώρην. το μέν νυν τείχος το άρχαίον έκ παλαιού τε έδεδμητο, καὶ τὸ πλέον αὐτοῦ ήδη ὑπὸ χρόνου εκέετο. 4. τοίσι δε αυτις ορθώσασι έδοξε ταύτη απαμύνειν από της Ελλάδος τον βάρβαρον. κώμη δέ έστι άγχοτάτω της όδοῦ, Αλπηνοὶ οὖνομα · ἐκ ταύτης δὲ ἐπισιτιείσθαι έλογίζουτο οί Ελληνες. οί μέν νυν χώροι οδτοι τοίσι "Ελλησι είναι εφαίνοντο επιτήδεοι. απαντα γάρ προσκεψάμενοι, καὶ ἐπιλογισθέντες ὅτι οὖτε πλήθεϊ ἔξουσι χρασθαι οἱ βαρβαροι οὖτε ἵππφ, ταύτη σφι ἔδοξε δέκεσθαι τον επιόντα επί την Έλλάδα. ώς δε επύθοντο τον Πέρσην έόντα εν Πιερίη, διαλυθέντες έκ τοῦ Ἰσθμοῦ έστρατεύοντο αυτών οι μεν ες Θερμοπύλας πεζή, ἄλλοι δε κατά θάλασσαν έπ' Αρτεμίσιον.

5. ΄Ο δε ναυτικός Εέρξεω στρατός όρμε μενος εκ Θέρμης πόλιος παρέβαλε νηυσί τησι άριστα πλεούσησι δέκα

ίθυ Σκιάθου, ένθα ήσαν προφυλάσσουσαι νέες τρείς Ελληνίδες, Τροιζηνίη τε καὶ Αιγιναίη καὶ Αττική. προϊδόντες δε ούτοι τὰς νέας τῶν βαρβάρων, ες φυγὴν ὥρμησαν. 6. Των δε δέκα νεων των βαρβάρων τρείς επήλασαν περί τὸ ἔρμα τὸ μεταξὺ ἐὸν Σκιάθου τε καὶ Μαγνησίης, καλεόμενον δε Μύρμηκα. ενθαύτα οι βάρβαροι, επειδή στήλην λίθου επέθηκαν κομίσαντες έπὶ τὸ έρμα, όρμηθέντες αὐτοὶ έκ θέρμης, ως σφι τὸ έμποδων έγεγόνες καθαρον, επέπλεον πάσησι τησι νηυσί, ενδεκα ήμερας παρέντες μετα την βασιλέος εξέλασιν εκ Θέρμης. το δε έρμα σφι κατηγήσατο έον έν πόρφ μάλιστα Πάμμων Σκύριος. πανημερον δε πλώοντες οἱ βάρβαροι ἐξανύουσι τῆς Μαγνησίης χώρης έπὶ Σηπιάδα τε καὶ τὸν αἰγιαλὸν τὸν μεταξὺ Κασθαναίης τε πόλιος έόντα καὶ Σηπιάδος ἀκτής. Μέχρι μέν νυν τούτου τοῦ χώρου καὶ Θερμοπυλεων ἀπαθής τε κακῶν ἢν ὁ στρατός.

7. Αἱ μὲν δὴ πρῶται τῶν νεῶν ὅρμεον πρὸς γῷ, ἄλλαι δ' ἐπ' ἐκείνησι ἐπ' ἀγκυρέων · ἄτε γὰρ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐόντος οὐ μεγάλου, πρόκροσσαι ὡρμέοντο ἐς πόντον καὶ ἐπὶ ὀκτὰ νέας. ταύτην μὲν τὴν εὐφρόνην οὕτω ' ἄμα δὲ ὅρθρω, ἐξ αἰθρίης τε καὶ νηνεμίης τῆς θαλάσσης ζεσάσης, ἐπέπεσέ σφι χειμών τε μέγας καὶ πολλὸς ἄνεμος ἀπηλιώτης, τὸν δὴ 'Ελλησποντίην καλέουσι οἱ περὶ ταῦτα τὰ χωρία οἰκημένοι. ὅσοι μέν νυν αὐτῶν αὐξόμενον ἔμαθον τὸν ἄνεμον, καὶ τοῦσι οὕτω εἶχε ὅρμου, οἱ δ' ἔφθησαν τὸν χειμῶνα ἀνασπάσαντες τὰς νέας, καὶ αὐτοί τε περιῆσαν καὶ αὶ νέες αὐτῶν ' ὅσας δὲ τῶν νεῶν μεταρσίας ἔλαβε, τὰς μὲν ἐξέφερε πρὸς 'Ιπνοὺς καλεομένους τοὺς ἐν Πηλίω, τὰς δὲ ἐς τὸν αἰγιαλόν. αἱ δὲ περὶ αὐτὴν τὴν Σηπιάδα περιέπιπτον, αἱ δὲ ἐς Μελίβοιαν πόλιν, αἱ δὲ ἐς Κασθαναίην ἐξεβράσσοντο. ἢν δὲ τοῦ χειμῶνος χρῆμα ἀφόρητον. 8. Λέγεται δὲ

λόγος, ώς 'Αθηναΐοι τον Βορέην εκ θεοπροπίου επεκαλέσαντο, έλθόντος σφι άλλου χρηστηρίου τον γαμβρον έπίκουρον καλέσασθαι. Βορέης δε κατά τον Ελλήνων λόγον έχει γυναίκα 'Αττικήν, Ωρείθυιαν την Έρεχθέος. κατά δή το κήδος τοῦτο οἱ ᾿Αθηναῖοι, ώς φάτις ὥρμηται, συμ-Βαλλόμενοί σφι του Βορέην γαμβρον είναι, ναυλοχέοντες της Ευβοίης έν Χαλκίδι, ώς έμαθον αυξόμενον τον χειμώνα. ή καὶ πρὸ τούτου, ἔθυόν τε καὶ ἐπεκαλέοντο τόν τε Βορέην καὶ τὴν 'Ωρείθυιαν τιμωρήσαί σφι καὶ διαφθείραι τῶν βαρβάρων τὰς νέας, ὡς καὶ πρότερον περὶ Αθων. εἰ μέν νυν διὰ ταῦτα τοῖσι βαρβάροισι όρμέουσι ὁ Βορέης ἐπέπεσε, ουκ έχω είπαι οι δ' ων 'Αθηναιοί σφι λέγουσι βοηθήσαντα τον Βορέην πρότερον καὶ τότε ἐκείνα κατεργάσασθαι, καὶ ίρου ἀπελθόντες Βορέω ίδρύσαντο παρά ποταμον Ίλισσον. 9. εν τούτω τω πόνω νέας ολ έλαγίστας λέγουσι διαφθαρήναι, τετρακοσιέων ούκ ελάσσονας, άνδρας τε άναριθμήτους, χρημάτων τε πλήθος άφθονον ωστε 'Αμεινοκλέϊ τῷ Κρητίνεω ἀνδρὶ Μάγνητι γηοχέοντι περὶ Σηπιάδα μεγάλως ή ναυηγίη αυτη χρηστη εγένετο, δς πολλά μεν χρύσεα ποτήρια ύστέρω χρόνω έκβρασσόμενα ανείλετο, πολλά δε ἀργύρεα, θησαυρούς τε των Περσέων εύρε, ἄλλα τε [χρύσεα] ἄφατα χρήματα περιεβάλετο. άλλ' ὁ μὲν τἄλλα ούκ εύτυχέων εύρημασι μέγα πλούσιος εγένετο ήν γάρ τις καὶ τοῦτον ἄχαρις συμφορή λυπεῦσα παιδοφόνος. 10. σιταγωγών δε όλκάδων καὶ τών άλλων πλοίων διαφθειρομένων οὐκ ἐπῆν ἀριθμὸς, ὥστε δείσαντες οἱ στρατηγοὶ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ, μή σφι κεκακωμένοισι ἐπιθέωνται οί Θεσσαλοί, έρκος ύψηλον έκ των ναυηγίων περιεβάλουτο. ήμέρας γάρ δη έχείμαζε τρείς τέλος δε εντομά τε ποιεύντες καὶ καταείδοντες γόησι τῷ ἀνέμφ οἱ Μάγοι, προς δε τούτοισι καὶ τῆ Θέτι καὶ τῆσι Νηρητσι θύοντες,

έπαυσαν τετώρτη ήμερη, η άλλως κως αυτος εθέλων εκόπασε. τη δε θετι έθυον πυθυμενοι παρα των 'Ιώνων τον λόγον, ώς έκ του χώρου τουτου άρπασθείη ύπο Πηλέος. είη τε απασα ή ακτη ή Σηπιας έκεινης τε και των άλλων Νηρηίδων. 11 'Ο μεν δη τετάρτη ημέρη επέπαυτο · τοίσι δε "Ελλησι οἱ ἡμεροσκοποι, ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν Εἰβοϊκῶν καταδραμόντες δευτέρη ήμέρη απ' ής ο χειμών ο πρώτος έγενετο, εσήμαινον πάντα τὰ γενόμενα περί την ναυηγίην. οί δε ως επύθοντο, Ποσειδέωνι σωτήρι είξαμενοι, καὶ σπονδας προχέαντες την ταχίστην, οπίσω ηπείγοντο έπι το Αρτεμίσιου, ελπίσαντες ολίγας τινώς σφι αντιξόους έσεσθαι νέας. οί μεν δη το δεύτερον έλθόντες περί το 'Αρτεμίσιον έναυλόχεον, Ποσειδέωνος σωτήρος επωνυμίην απο τούτου έτι καὶ ές τόδε νομίζοντες. 12. Οἱ δὲ βάρβαροι, ώς ἐπαύσατό τε ὁ ἄνεμος καὶ τὸ κῦμα ἔστρωτο, κατασπάσαντες τὰς νέας ἔπλεον παρὰ τὴν ἤπειρον, κάμψαντες δὲ την άκρην της Μαγνησίης, ιθέαν έπλεον ές του κόλπον του έπὶ Παγασέων φέροντα. ἔστι δὲ χῶρος ἐν τῷ κόλπῳ τούτφ της Μαγνησίης, ένθα λέγεται τον Ἡρακλέα καταλειφθήναι ύπο 'Ιήσονός τε καὶ των συνεταίρων έκ τής 'Αργούς έπ' ύδωρ πεμφθέντα, εὖτ' έπὶ τὸ κῶας ἔπλεον ές Αίαν την Κολχίδα · ένθεῦτεν γαρ έμελλον ύδρευσάμενοι ές τὸ πέλαγος ἀφήσειν, ἐπὶ τούτου δὲ τῶ χώρω οὔνομα γέγονε 'Αφεταί. έν τούτφ ων δρμον οι Εέρξεω εποιεύντο.

13. Ξέρξης δὲ καὶ ΄ πεζὸς, πορευθεὶς διὰ Θεσσαλίης καὶ ᾿Αχαιίης, ἐσβεβληκῶς ἦν καὶ δὴ τριταῖος ἐς Μηλιέας · ἐν Θεσσαλίη μὲν ἄμιλλαν ποιησόμενος ἵππων τῶν έωυτοῦ, ἀποπειρεόμενος καὶ τῆς Θεσσαλίης ἵππου, πυθόμενος ὡς ἀρίστη εἴη τῶν ἐν Ἔλλησι · ἔνθα δὴ αὶ Ἑλληνίδες ἵπποι ἐλείποντο πολλόν. τῶν μέν νυν ἐν Θεσσαλίη ποταμῶν ᾿Ονόχωνος μοῦνος οὐκ ἀπέχρησε τῷ στρατιῷ τὸ ῥέεθρον

πινόμενος, τῶν δὲ ἐν ᾿Αχαιίῃ ποταμῶν ρεόντων οὐδὲ ὅστις μέγιστος αύτων έστὶ Ήπιδανὸς, ούδε ούτος αντέσχε εί μή φλαύρως. 14. Ταθτα μέν τὰ έν Θεσσαλίη καὶ τὰ έν 'Αγαιίη · ἀπὸ δὲ τούτων τῶν χώρων ἤιε ἐς τὴν Μηλίδα παρὰ κόλπου θαλάσσης, ἐν τῷ ἄμπωτίς τε καὶ ρηχίη ἀνὰ πασαν ήμερην γίνεται περί δε τον κόλπον τοῦτόν έστι χώρος πεδινός, τη μεν εύρυς, τη δε και κάρτα στεινός. περί δε του χώρου ούρεα ύψηλα και άβατα περικληίει πασαν την Μηλίδα γην, Τρηχίνιαι πέτραι καλεόμεναι. πρώτη μέν νυν πόλις έστὶ έν τῷ κόλπῳ ἰόντι ἀπ' 'Αχαιίης 'Αντικύρη, παρ' ην ποταμός Σπερχειός ρέων έξ 'Ενιήνων ές θάλασσαν εκδιδοί. ἀπὸ δὲ τούτου διὰ εἶκοσί κου σταδίων ἄλλος ποταμός, τω ούνομα κέεται Δύρας, τον βοηθέοντα τῷ Ἡρακλέϊ καιομένω λόγος ἐστὶ ἀναφανήναι. απο δε τούτου δι' άλλων είκοσι σταδίων άλλος ποταμός έστι, δς καλέεται Μέλας. 15. Τρηχίς δὲ πόλις ἀπὸ τοῦ Μέλανος τούτου ποταμοῦ πέντε στάδια ἀπέχει. ταύτη δὲ καὶ εὐρύτατόν έστι πάσης τῆς χώρης ταύτης ἐκ τῶν οὐρέων ές θάλασσαν, κατ' à Τρηχὶς πεπόλισται · δ.σχίλιά τε γὰρ καὶ δισμύρια πλέθρα τοῦ πεδίου έστί. του δε ούρεος, τὸ περικλητει την γην την Τρηχινίην, έστι διασφάξ προς μεσαμβρίην Τρηχίνος, διὰ δὲ της διασφάγος 'Ασωπός ποταμος ρέει παρά την ύπωρεαν του ούρεος. 16. Εστι δε άλλος Φοίνιξ ποταμός οὐ μέγας προς μεσαμβρίην τοῦ 'Ασωποῦ, δς ἐκ τῶν οὐρέων τούτων ρέων ἐς τὸν 'Ασωπὸν έκδιδοί. κατά δὲ τὸν Φοίνικα ποταμον στεινότατόν έστι. άμαξιτος γαρ μία μούνη δέδμηται, άπο δε του Φοίνικος ποταμοῦ πεντεκαίδεκα στάδιά έστι ές Θερμοπύλας. έν δὲ τῷ μεταξὺ Φοίνικος ποταμοῦ καὶ Θερμοπυλέων κώμη τέ έστι, τη οὖνομα 'Ανθήλη κέεται, παρ' ην δη παραρρέων ό 'Ασωπος ές θάλασσαν έκδιδοί, καὶ χώρος περὶ αὐτὴν εὐρὺς,

εν τῷ Δήμητρός τε ίρον 'Αμφικτυονίδος ίδρυται, καὶ εδραι εἰσὶ 'Αμφικτύοσι καὶ αὐτοῦ τοῦ 'Αμφικτύονος ίρον.

17. Βασιλεύς μεν δη Εέρξης έστρατοπεδεύετο της Μηλίδος έν τη Τρηχινίη, οι δε δη Ελληνες έν τη διόδω. καλέεται δε ό χώρος ούτος ύπο μεν τών πλεόνων Έλλήνων Θερμοπύλαι, ύπο δε των επιχωρίων και περιοίκων Πύλαι. έστρατοπεδεύοντο μέν νυν έκατεροι έν τούτοισι τοίσι γωρίοισι · επεκράτεε δε ό μεν των προς βορέην ανεμον εχόντων πάντων μέχρι Τρηχίνος, οί δὲ τῶν πρὸς νότον καὶ μεσαμβρίην φερόντων το έπὶ ταύτης της ηπείρου. 18. "Ησαν δε οίδε Ελλήνων οι ύπομενοντες τον Περσην έν τούτω τώ χώρφ · Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι όπλιται, καὶ Τεγεητέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες έκατέρων, ἐξ Ὁρχομενοῦ τε της 'Αρκαδίης είκοσι καὶ έκατον, καὶ έκ της λοιπης 'Αρκαδίης χίλιοι τοσούτοι μεν Αρκιίδων, από δε Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλιοῦντος διηκόσιοι καὶ Μυκηναίων ὀγδώκοντα · οῦτοι μεν ἀπὸ Πελοποννήσου παρησαν, ἀπὸ δε Βοιωτών Θεσπιέων τε έπτακόσιοι καὶ Θηβαίων τετρακόσιοι. 19. πρὸς τούτοισι ἐπίκλητοι ἐγένοντο Λοκροί τε οἱ 'Οπούντιοι πανστρατιή, καὶ Φωκέων χίλιοι. αὐτοὶ γάρ σφεας οί Ελληιες επεκαλέσαντο, λέγοντες δι αγγέλων ώς αυτοί μεν ήκοιεν πρόδρομοι των άλλων, οί δε λοιποί των συμμάγων πρόσδόκιμοι πάσαν είεν ήμερην ή θάλασσά τε σφι είη έν φυλακή, ύπ' 'Αθηναίων τε Φρουρεομένη καὶ Αίγινητέων καὶ των ές τον ναυτικον στρατον ταχθέντων, καί σφι είη δεινον ούδεν ού γαρ θεον είναι τον επιόντα επί την Ελλάδα, άλλ' ἄνθρωπον · είναι δὲ θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσεσθαι, τῷ κακον έξ άρχης γινομένω οὐ συνεμίχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοισι αὐτῶν μέγιστα · ὀφείλειν ὧν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὡς ἐόντα θυητου, ἀπο της δόξης πεσείν ἄν. Οι δε ταθτα πυνθανόμενοι έβοήθεον ές την Τρηχίνα. 20. Τούτοισι ήσαν μέν

υυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιας ἐκάστων · ὁ δὲ θωυμαζύμενος μάλιστα, καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ήγεόμενος, Λακεδαιμόνιος ην Λεωνίδης ο 'Αναξανδρίδεω τοῦ Λέοντος τοῦ Εὐρυκρατίδεω τοῦ 'Αναξάνδρου τοῦ Εὐρυκράτεος του Πολυδώρου του Αλκαμένεος του Τηλέκλου τοῦ ᾿Αρχέλεω τοῦ Ἡγησίλεω τοῦ Δορύσσου τοῦ Λεωβώτεω του Εχεστράτου του Τηγιος του Ευρυσθένεος του Αριστοδήμου τοῦ Αριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Τλλου του 'Ηρακλέος, κτησάμενος την βασιληίην εν Σπάρτη έξ απροσδοκήτου. 21. διξων γάρ οἱ ἐόντων πρεσβυτέρων άδελφεων, Κλεομένεος τε και Δωριέος, άπελήλατο της φροντίδος περὶ της βασιληίης. ἀποθανόντος δὲ Κλεομένεος απαιδος έρσενος γόνου, Δωριέος τε οὐκέτι ἐόντος, ἀλλά τελευτήσαντος και τούτου έν Σικελίη, ούτω δη ές Λεωνίδην ανέβαινε ή βασιληίη, καὶ διότι πρότερος έγεγόνεε Κλεομ-Βρότου (ούτος γὰρ ἢν νεώτατος 'Αναξανδρίδεω παις), καὶ δη καὶ είχε Κλεομένεος θυγατέρα. δς τότε ή ε ές Θερμοπύλας, επιλεξώμενος άνδρας τε τους κατεστεώτας τριηκοσιους, καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παίδες ἐόντες. 22. παραλαβών δε απίκετο καὶ Θηβαίων τους ές τον αριθμον λογισάμενος είπου, των εστρατήγεε Λεοντιάδης ο Ευρυμάχου. δε είνεκεν τούτους σπουδην εποιήσατο Δεωνίδης μούνους Έλληνων παραλαβείν, ότι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίζειν. παρεκάλεε ων ές τον πόλεμον, εθέλων είδεναι είτε συμπέμψουσι είτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν Έλλινων συμμαχίην οι δε άλλοφρονέοντες έπεμπον. 23. Τούτους μεν τους αμφί Λεωνίδην πρώτους απέπεμψαν Σπαρτιήται, ΐνα τούτους όρωντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται, μηδε καὶ οὖτοι μηδίσωσι, ἡν αὐτοὺς πυνθάνωνται ύπερβαλλομένους · μετὰ δὲ, Κάρνεια γάρ σφι ἢν ἐμποδων, έμελλον όρτάσαντες, καὶ φυλακὰς λιπόντες έν τη Σπάρτη, κατὰ τάχος βοηθίσειν πανδημεί. ὡς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐνένωντο καὶ αὐτοὶ ἔτερα τοιαῦτα ποιήσειν · ἢν γὰρ κατὰ τώντὸ ᾿Ολυμπιὰς τούτοισι τοῖσι πρήγμασι συμπεσοῦσα. οὐκ ὧν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθήσεσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλησι πόλεμον, ἔπεμπον τοὺς προδρόμους.

24. Ούτοι μεν δη ούτω διενένωντο ποιήσειν οι δε εν Θερμοπύλησι Ελληνες, ἐπειδη πέλας ἐγένετο της ἐσβολης ο Πέρσης, καταρρωδέοντες έβουλεύοντο περί απαλλαγής. τοίσι μίν νυν ἄλλοισι Πελοποννησίοισι έδόκεε, έλθοῦσι ές Πελοπόννησον, τον Ἰσθμον έχειν εν φυλακή · Λεωνίδης δε, Φωκέων καὶ Λοκρών περισπερχεόντων τῆ γνώμη ταύτη, αύτοῦ τε μένειν εψηφίζετο, πέμπειν τε αγγέλους ές τὰς πόλιας κελεύοντώς σφι επιβοηθέειν, ώς εόντων αὐτῶν ολίγων στρατον του Μήδων αλέξασθαι. 25. Ταῦτα βουλευομένων σφέων, έπεμπε Εέρξης κατάσκοπον ίππέα, ίδέσθαι οκόσοι τέ εἰσι καὶ ὅ τι ποιέοιεν. ἡκηκόεε δὲ, ἔτι ἐων ἐν Θεσσαλίη, ώς ήλισμένη είη ταύτη στρατιή ολίγη, καὶ τοὺς ήγεμόνας ώς είησαν Λακεδαιμόνιοί τε και Λεωνίδης έων γένος 'Ηρακλείδης. ώς δὲ προσήλασε ὁ ἱππεὺς πρὸς τὸ στρατόπεδον, εθηειτό τε και κατώρα παν μεν ου το στρατόπεδον · τους γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες είχον εν φυλακή, ούκ οίά τε ήν κατιδέσθαι · ό δε τους έξω εμάνθανε, τοίσι προ του τείχεος τὰ ὅπλα ἐκέετο. έτυγον δε τούτον του χρόνον Λακεδαιμόνιοι έξω τεταγμένοι. τους μεν δη ώρα γυμναζομένους των ανδρών, τους δε τας κόμας κτενιζομένους. ταῦτα δη θηεύμενος ἐθώυμαζε, καὶ τὸ πλήθος εμώνθανε. μαθών δε πώντα άτρεκεως, άπήλαυνε οπίσω κατ' ήσυχίην · ούτε γάρ τις εδίωκε, άλογίης τε έκύρησε πολλής · ἀπελθων δὲ έλεγε προς Εέρξεα τά περ οπώπει πάντα. 26. ακούων δε Εέρξης ούκ είχε συμβαλέο θαι τὸ εον, ότι παρασκευάζοιντο ώς ἀπολεύμενοί τε καὶ απολέοντες κατὰ δύναμιν : άλλ' αὐτῷ γελοία γὰρ ἐφαίνοντο ποιέειν, μετεπέμψατο Δημάρητον τον Αρίστωνος, έόντα έν τώ στρατοπέδω. ἀπικόμενον δέ μιν εἰρώτα Εέρξης έκαστα τούτων, έθέλων μαθείν το ποιεύμενον προς των Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε Ηκουσας μέν μευ καὶ πρότερον, εὖτε ώρμωμεν έπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ των ἀνδρων τούτων. ακούσας δε γελωτά με έθευ λέγοντα τη περ ώρων εκβησόμενα πρήγματα ταῦτα. ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀληθείην ἀσκέειν άντία σεῦ, ὦ βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι. ἄκουσον δὲ καὶ νῦν. 27. οἱ ἄνδρες οὖτοι ἀπίκαται μαχεσόμενοι ἡμῖν περί της εσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. νόμος γάρ σφι ούτω έγων έστί · έπεαν μέλλωσι κινδυνεύειν τη ψυχή, τότε τὰς κεφαλάς κοσμέονται. ἐπίστασο δὲ, εἰ τούτους τε καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτη καταστρέψεαι, ἔστι οὐδὲν ἄλλο έθνος ανθρώπων τό σε, βασιλεύ, ύπομενέει χείρας ανταειρόμενον νυν γαρ προς βασιλητην τε καλλίστην των έν Ελλησι προσφέρεαι, καὶ ἄνδρας ἀρίστους. Κύρτα τε δὴ άπιστα Εέρξη έφαίνετο τὰ λεγόμενα είναι, καὶ δεύτερα ἐπειρώτα, ὅντινα τρόπον τοσοῦτοι ἐόντες τῆ έωυτοῦ στρατιη μαχέσονται. ὁ δὲ εἶπε • 1 βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ώς ανδρί ψεύστη, ην μη ταθτά τοι ταύτη έκβη, τη έγω λέγω. ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Εέρξεα.

28. Τέσσερας μεν δη παρεξήκε ήμέρας, ελπίζων αιεί σφεας αποδρήσεσθαι. πέμπτη δε, ως οὐκ απαλλάσσοντο, άλλά οἱ εφαίνοντο ἀναιδείη τε καὶ άβουλίη διαχρεόμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε καὶ Κισσίους θυμωθεὶς, ἐντειλάμενός σφεας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὅψιν την έωυτοῦ. ως δ' ἐπέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ελληνας οἱ Μηδοι, ἔπιπτον πολλοί· ἄλλοι δ' ἐπεσήϊσαν καὶ οὐκ ἀπήλαυνον, καίπερ μεγάλως προσπταίοντες. δηλον δ' ἐποίευν

παντί τεφ καὶ οὐκ ἡκιστα αὐτῷ βασιλεϊ, ὅτι πολλοὶ μὲν ἄνθρωποι εἶεν, ἀλίγοι δὲ ἄνδρες. ἐγίνετο δὲ ἡ συμβολὴ δι' ἡμέρης. 29. ἐπείτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα οὖτοι μὲν ὑπεξήϊσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξώμενοι ἐπήϊσαν, τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεὺς, τῶν ἦρχε Ὑδάρνης, ὡς δὴ οὖτοί γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. ὡς δὲ καὶ οὖτοι συνέμισγον τοῖσι Ελλησι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ, ἄτε ἐν στεινοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι, καὶ δούρασι βραχυτέροισι χρεόμενοι ἤπερ οἱ Ελληνες, καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθεϊ χρήσασθαι.

30. Λακεδαιμόνιοι δε εμάχοντο άξίως λόγου, άλλα τε αποδεικνύμενοι εν ούκ επισταμένοισι μάχεσθαι έξεπιστάμενοι, καὶ ὅκως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, ἀλέες φεύγεσκον δηθεν. οί δε βάρβαροι ορέοντες φεύγοντας βοή τε καὶ πατάγω επήϊσαν, οι δ' αν καταλαμβανόμενοι υπέστρεφον αντίοι είναι τοίσι βαρβάροισι, μεταστρεφόμενοι δε κατέβαλλον πλήθει άναριθμήτους των Περσέων Επιπτον δε και αὐτων των Σπαρτιητέων ενθαύτα ολίγοι επεί δε ούδεν εδυνέατο παραλαβείν οἱ Πέρσαι της ἐσόδου, πειρεόμενοι καὶ κατὰ τέλεα καὶ παντοίως προσβάλλοντες, ἀπήλαυνον ὀπίσω, 31. Έν ταύτησι τησι προσόδοισι της μάχης λέγεται βασιλέα θηεύμενον τρὶς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῆ στρατιῆ. τότε μὲν οὕτω ἡγωνίσαντο, τῆ δ' ύστεραίη οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον . ἄτε γὰρ ὀλίγων έοντων, έλπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οίους τε έσεσθαι έτι χείρας ανταείρασθαι, συνέβαλλον. οί δε "Ελληνες κατά τάξις τε καὶ κατά έθνεα κεκοσμημένοι ησαν, καὶ ἐν μέρεϊ ἔκαστοι ἐμάχοντο, πλην Φωκέων · οὖτοι δε ες το ούρος ετάχθησαν φυλάξοντες την άτραπόν. ώς δε ούδεν εθρισκον άλλοιότερον οί Πέρσαι ή τη προτεραίη ενώρων, ἀπήλαυνον. 32. 'Απορέοντος δὲ βασιλέος δ τι χρήσηται τῷ παρεόντι πρήγματι, Έπιάλτης ὁ Εὐρυδήμου ανηρ Μηλιεύς ηλθέ οἱ ές λόγους, ώς μέγα τι παρά βασιλέος δοκέων οἴσεσθαι, ἔφρασέ τε τὴν ἀτραπον τὴν διὰ τοῦ ούρεος φέρουσαν ές Θερμοπύλας, καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτη ύπομείναντας Έλλήνων. ύστερον δε δείσας Λακεδαιμονίους έφυγε ές Θεσσαλίην, καί οι φυγόντι ύπο των Πυλαγόρων, των Αμφικτυόνων ές την Πυλαίην συλλεγομένων, αργύριον επεκηρύχθη. χρόνφ δε υστερον, κατήλθε γαρ ές 'Αντικύρην, απέθανε ύπο 'Αθηνάδεω, ανδρός Τρηχινίου. ό δὲ 'Αθηνάδης οὖτος ἀπέκτεινε μὲν 'Επιάλτην δι' ἄλλην αὶτίην, την έγω έν τοισι όπισθε λόγοισι σημανέω, έτιμήθη μέντοι ύπο Λακεδαιμονίων οὐδεν έσσον. Ἐπιάλτης μεν ουτω υστερον τούτων απέθανε. 33. Έστι δε έτερος λεγόμενος λόγος, ώς 'Ονήτης τε ό Φαναγόρεω ανηρ Καρύστιος καὶ Κορυδαλὸς 'Αντικυρεύς είσι οἱ εἶπαντες πρὸς βασιλέα τούτους τους λόγους, καὶ περιηγησάμενοι τὸ οῦρος τοῖσι Πέρσησι, οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστός. τοῦτο μὲν γὰρ τώδε χρη σταθμώσασθαι, ότι οι των Ελλήνων Πυλαγόροι έπεκήρυξαν οὐκ ἐπὶ 'Ονήτη τε καὶ Κορυδαλῷ ἀργύριον, ἀλλ' έπὶ Ἐπιάλτη τῷ Τρηχινίφ, πάντως κου τὸ ἀτρεκέστατον πυθόμενοι, τοῦτο δε φεύγοντα τον Ἐπιάλτην ταύτην την αἰτίην οἴδαμεν. εἰδείη μεν γὰρ αν, καὶ έων μη Μηλιευς. ταύτην την άτραπον 'Ονήτης, εί τη χώρη πολλά ώμιληκώς είη · άλλ' Επιάλτης γάρ έστι ὁ περιηγησώμενος τὸ οὖρος κατά την ατραπον, τούτον αἴτιον γράφω.

34. Εέρξης δὲ, ἐπεί οἱ ἤρεσε τὰ ὑπέσχετο ὁ Ἐπιάλτης κατεργάσεσθαι, αὐτίκα περιχαρης γενόμενος ἔπεμπε Ὑδάρνεα καὶ τῶν ἐστρατήγεε Ὑδάρνης. ὡρμέατο δὲ περὶ λύχνων άφὰς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἔξεῦρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες, ἔξευρόντες δὲ Θεσσα-

λοίσι κατηγήσαντο έπι Φωκέας τότε ότε οι Φωκέες, φράξαντες τειγεί την έσβολην, ήσαν έν σκέπη του πολέμου. Εκ τε τοσούδε κατεδεδεκτο ἐούσα οὐδεν χρηστή Μηλιεύσι. 35. Έχει δε ώδε ή άτραπος αυτη . ἄρχεται μεν άπο του 'Ασωπού ποταμού τού δια τής διασφαγος ρέοντος · ούνομα δε τω ούρει τούτω και τη ατραπώ τωυτο κίεται, Ανόπαια. τείνει δε ή Ανόπαια αθτη κατά ράχιν του ούρεος, λήγει δε κατά τε 'Αλπηνου πόλιυ, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων προς των Μηλιέων, και κατά Μελάμπυγόν τε καλεόμενον λίθον καὶ κατὰ Κερκώπων έδρας, τῆ καὶ τὸ στεινότατόν έστι. 36. κατά ταύτην δη την άτραπον καὶ ούτω έχουσαν οί Πέρσαι, του 'Ασωπου διαβάντες, επορεύοντο πασαν την νύκτα, έν δεξιή μεν έχοντες ούρεα τὰ Οἰταίων, έν ἀριστερή δε τὰ Τρηχινίων τός τε δη διέφαινε, καὶ εγένοντο επ' ακρωτηρίω του ούρεος. κατά δε τουτο του ούρεος εφύλασσου, ώς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, Φωκέων χίλιοι όπλιται, ρυόμενοί τε την σφετέρην χώρην και φρουρέοντες την άτραπόν. ή μεν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπ' ὧν είρηται, την δε δια του ούρεος ατραπον εθελονταί Φωκέες ύποδεξάμενοι Λεωνίδη εφύλασσον. 37. Έμαθον δέ σφεας οί Φωκέες ώδε αναβεβηκότας · αναβαίνοντες γαρ ελάνθανον οί Πέρσαι το οδρος παν έου δρυων επίπλεου. ην μεν δή νηνεμίη, ψόφου δε γινομένου πολλοῦ, ώς οἰκὸς ἦν φύλλων ύποκεχυμένων ύπο τοίσι ποσὶ, ἀνά τε ἔδραμον οί Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὅπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρῆσαν. ώς δε είδον ἄνδρας ενδυομένους ὅπλα, εν θωύματι εγένοντο. έλπόμενοι γαρ οὐδέν σφι φανήσεσθαι αντίξοον, ενεκύρησαν στρατώ. 38. ἐνθαῦτα Ἱδάρνης, καταρρωδίσας μὴ οἰ Φωκέες έωσι Λακεδαιμόνιοι, είρετο τον Επιάλτην όποδαπος είη ο στρατός. πυθόμενος δε ατρεκέως, διέτασσε τους Πέρσας ώς ές μάχην. οι δε Φωκέες, ως έβάλλοντο τοισι

τοξεύμασι πολλοισί τε καὶ πυκνοισι, οιχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ οὖρεος τὸν κόρυμβον, ἐπιστάμενοι ὡς ἐπὶ σφέας ὡρμήθησαν ἀρχὴν, καὶ παρεσκευάδατο ὡς ἀπολεόμενοι. οὖτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ ὰμφὶ Ἐπιάλτεα καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδίνα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ οὖρος κατὰ τάχος.

39. Τοίσι δε εν Θερμοπύλησι εοῦσι Ελλήνων πρώτον μεν ο μάντις Μεγιστίης, έσιδων ές τὰ ίρὰ, ἔφρασε τον μέλλοντα έσεσθαι άμα ήοι σφι θάνατον. έπι δε και αὐτόμολοι ήσαν οι έξαγγείλαντες των Περσέων την περίοδον. ούτοι μεν έτι νυκτός εσήμηναν, τρίτοι δε οί ήμεροσκόποι καταδραμόντες άπο των ἄκρων, ήδη διαφαινούσης ήμέρης. ένθαῦτα έβουλεύουτο οἱ Ελληνες, καί σφεων ἐσχίζουτο αἱ γυωμαι · οί μεν γαρ ούκ έων την τάξιν εκλιπείν, οί δε αντέτεινον. μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες, οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλις έκαστοι ετράποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἄμα Λεωνίδη μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο. 40. λέγεται δε καὶ ώς αὐτός σφεας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ ἀπόλωνται κηδύμενος · αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι παρεούσι ουκ έχειν εύπρεπέως έκλιπείν την τάξιν, ές την ηλθον φυλάξοντες ἀρχήν. ταύτη καὶ μᾶλλον τῆ γνώμη πλείστός είμι, Λεωνίδην, επείτε αίσθετο τους συμμάχους έόντας ἀπροθίμους, καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελευσαι σφεας απαλλάσσεσθαι, αυτώ δε απιέναι ου καλώς έχειν. μενοντι δε αὐτοῦ κλέος μέγα έλείπετο, καὶ ή Σπάρτης εὐδαιμονίη οὐκ έξηλείφετο. 41. ἐκέχρηστο γὰρ ὑπὸ της Πυθιης τοίσι Σπαρτιήτησι χρεομένοισι περί τοῦ πολέμου τούτου αυτίκα κατ' άρχὰς έγειρομένου, ἡ Λακεδαίμονα ανάστατον γενέσθαι ύπο των βαρβάρων, ή τον βασιλέα σφέων ἀπολέσθαι. ταῦτα δέ σφι ἐν ἔπεσι έξαμέτροισι χρά, έχοντα ώδε.

'Τμιν δ', & Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο,
'Η μέγα ἄστυ ἐρικυδὲς ὑπ' ἀνδράσι Περσείδησι
Πέρθεται, ἡ το μὲν οὐκὶ, ἀφ' Ἡρακλέος δὲ γενέθλης
Πενθήσει βασιλή φθίμενον Λακεδαίμονος οὐρος.
Οὐ γὰρ τὸν ταύρων σχήσει μένος οὐδὲ λεόντων
'Αντιβίην · Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος · οὐδὲ ἔ φημι
Σχήσεσθαι, πρὶν τῶνδ' ἔτερον διὰ πάντα δάσηται.

Ταῦτά τε δη ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην, καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μούνων Σπαρτιητέων, αποπέμψαι τους συμμάχους, μάλλον ή γνώμη διενειχθέντας ούτω ἀκόσμως οίχεσθαι τους οιχομένους. 42. μαρτύριον δέ μοι καὶ τόδε οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέρι γέγονε οὐ γὰρ μοῦνον τοὺς άλλους, άλλα και τον μάντιν δς είπετο τη στρατιή ταύτη, Μεγιστίην του 'Ακαρνήνα, λεγόμενον είναι τὰ ἀνέκαθεν απο Μελάμποδος, τοῦτον τον είπαντα έκ τῶν ίρῶν τὰ μέλλουτά σφι εκβαίνειν, φανερός έστι Λεωνίδης αποπέμπων, ΐνα μή συναπόληταί σφι. ό δε αποπεμπόμενος αυτός μεν ούκ απελείπετο, του δε παίδα συστρατευόμενου, εόντα οί μουνογενέα, ἀπέπεμψε. 43. Οἱ μέν νυν σύμμαχοι οἱ ἀποπεμπόμενοι οίχοντό τε απιόντες, καὶ επείθοντο Λεωνίδη. Θεσπιέες δε καὶ Θηβαίοι κατέμειναν μοῦνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. τούτων δε Θηβαίοι μεν αέκοντες έμενον, καὶ οὐ βουλόμενοι (κατείχε γάρ σφεας Λεωνίδης έν όμήρων λόγω ποιεύμενος). Θεσπιέες δε εκόντες μάλιστα, οι οὐκ εφασαν απολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, άλλα καταμείναντες συναπέθανον. έστρατήγεε δε αὐτῶν Δημόφιλος Διαδρόμεω.

44. Εέρξης δε έπει ήλίου ανατείλαντος σπονδας έποιήσατο, επισχων χρόνον ές αγορής κου μάλιστα πληθώρην, πρόσοδον εποιέετο και γαρ επέσταλτο έξ Επιάλτεω ούτω. από γαρ τοῦ ούρεος ή κατάβασις συντομωτέρη τέ έστι, και

βραχύτερος ο χώρος πολλον ήπερ ή περίοδός τε καὶ ἀνάβασις. οί τε δη βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Εέρξεα προσήϊσαν. καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνιδην Ελληνες, ώς την ἐπὶ θανάτω ἔξοδον ποιεύμενοι, ήδη πολλώ μάλλον ή κατ' άρχας ἐπεξήισαν ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ αὐχένος. τὸ μεν γὰρ ἔρυμα τοῦ τείχεος έφυλάσσετο, οἱ δὲ ἀνὰ τὰς προτέρας ήμέρας ὑπεξιόντες ές τὰ στεινόπορα ἐμάχοντο. τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στεινών, έπιπτον πλήθει πολλοί τών βαρβάρων όπισθε γλιρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. 45. πολλοὶ μεν δη εσέπιπτον αυτών ές την θάλασσαν καὶ διεφθείροντο, πολλώ δ' έτι πλεύνες κατεπατέοντο ζωοί ύπ' άλλήλων · ην δε λόγος οὐδείς τοῦ ἀπολλυμένου. ἄτε γὰρ ἐπιστάμενοι τον μέλλοντά σφι έσεσθαι θάνατον έκ των περιιόντων το ούρος, απεδείκνυντο ρώμης όσον είγον μέγιστον ές τούς βαρβάρους, παραχρεόμενοί τε καὶ ἀτέοντες. δούρατα μέν νυν τοίσι πλέοσι αὐτῶν τηνικαῦτα ἐτύγχανε κατεηγότα ήδη, οί δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζουτο τοὺς Πέρσας. 46. Καὶ Λεωνίδης τε έν τούτω τω πόνω πίπτει, ανηρ γενόμενος άριστος, καὶ έτεροι μετ' αὐτοῦ οὐνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν έγω ως ανδρών αξίων γενομένων έπυθόμην τα οὐνόματα. έπυθόμην δε καὶ άπάντων των τριηκοσίων. καὶ δη καὶ Περσέων πίπτουσι ένθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οὐνομαστοὶ, ἐν δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παίδες, 'Αβροκόμης τε καὶ 'Υπεράνθης, έκ της Αρτάνεω θυγατρός Φραταγούνης γεγονότες Δαρείφ. ὁ δὲ ᾿Αρτάνης Δαρείου μὲν τοῦ βασιλέης ην άδελφεὸς, 'Υστάσπεος δὲ τοῦ 'Αρσάμεος παῖς, δς καὶ έκδιδούς την θυγατέρα Δαρείφ τον οίκον πάντα τον έωυτοῦ επέδωκε, ώς μούνου οἱ ἐούσης ταύτης τέκνου. 47. Εέρξεώ τε δη δύο άδελφεοὶ ενθαῦτα πίπτουσι μαχόμενοι ύπερ τοῦ νεκρού του Λεωνίδεω. Περσέων τε και Λακεδαιμονίων ώθισμὸς ἐγένετο πολλὸς, ἐς ὁ τοῦτόν τε ἀρετῆ οἱ ελληνες ὑπεξείρυσαν, καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. τοῦτο δὲ συνεστήκες μέχρι οῦ οἱ σὺν Ἐπιάλτη παρεγένοντο. ὡς δὲ τούτους ἤκειν ἐπύθοντο οἱ Ελληνες, ἐνθεῦτεν ἤδη ἐτεροιοῦτο τὸ νεῖκος. 48. ἔς τε γὰρ τὸ στεινὸν τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρεον ὀπίσω, καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος, ἐλθόντες ἴζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἀλέες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηβαίων. ὁ δὲ κολωνός ἐστι ἐν τῆ ἐσόδω, ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων ἔστηκε ἐπὶ Λεωνίδη. ἐν τούτω σφέας τῷ χώρω ἀλεξομένους μαχαίρησι, τοῖσι αὐτῶν ἐτύγχανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χεροὶ καὶ στόμασι, κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίης ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.

- 49. Λακεδαιμονίων δε καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενομένων, δμως λέγεται άριστος ανηρ γενέσθαι Σπαρτιήτης Διηνέκης, του τόδε φασί είπειν το έπος πρίν ή συμμίξαί σφεας τοίσι Μήδοισι · πυθόμενον πρός τευ των Τρηχινίων ώς, έπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ῆλιον ὑπὸ τοῦ πλήθεος τῶν ὀϊστῶν ἀποκρύπτουσι, — τοσοῦτό τι πλήθος αὐτῶν είναι · τὸν δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοισι εἰπείν, ἐν άλογίη ποιεύμενον το των Μήδων πλήθος, ώς πάντα σφι άγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξεῖνος άγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τον ήλιον, ύπο σκιή έσοιτο προς αυτούς ή μάχη, καὶ ούκ έν ήλίω. 50. ταθτα μεν καὶ άλλα τοιουτότροπα έπεά φασι Διηνέκεα τον Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα. μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο άδελφεοί, 'Αλφεός τε καὶ Μάρων 'Ορσιφάντου παίδες. Θεσπιέων δε εὐδοκίμεε μάλιστα τῷ οὖνομα ἢν Διθύραμβος Αρματίδεω.
- 51. Θαφθείσι δέ σφι αὐτοῦ ταύτη τῆ περ ἔπεσον, καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσασι ἢ ὑπὸ Λεωνίδεω ἀποπεμφθέντας οἴχεσθαι, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε.

Μυριάσιν ποτε τῆδε τριηκοσίαις εμάχοντο Έκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

Ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρτιήτησι ἰδίη:

*Ω ξειν', αγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε Κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μεν δη τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τόδε.

Μυήμα τόδε κλεινοίο Μεγιστία, ὅν ποτε Μήδοι Σπερχειον ποταμον κτείναν ἀμειψάμενοι, Μάντιος, ὃς τότε Κήρας ἐπερχομένας, σάφα εἰδως Οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπείν.

έπιγράμμασι μέν νυν καὶ στήλησι, έξω ἡ τὸ τοῦ μάντιος ἐπίγραμμα, ᾿Αμφικτύονές εἰσί σφεας οι ἐπικοσμήσαντες, τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίεω Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπεός ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράψας.

52. Δύο δὲ τούτων τῶν τριηκοσίων λέγεται Εὔρυτόν τε καὶ ᾿Αριστόδημον, παρεὸν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι κοινῷ λόγῷ χρησαμένοισι ἡ ἀποσωθῆναι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην (ὡς μεμετιμένοι τε ἦσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ Λεωνίδεω, καὶ κατεκέατο ἐν ᾿Αλπηνοῖσι ὀφθαλμιῶντες ἐς τὸ ἔσχατον), ἡ εἴ γε μὴ ἐβούλοντο νοστῆσαι, ἀποθανεῖν ἄμα τοῖσι ἄλλοισι, παρεόν σφι τούτων τὰ ἔτερα ποιέειν, οὐκ ἐθελῆσαι ὁμοφρονέειν ἀλλὰ γνώμη διενειχθέντας, Εὔρυτον μὲν πυθόμενον τὴν τῶν Περσέων περίοδον, αἰτήσαντά τε τὰ ὅπλα καὶ ἐνδύντα, ἄγειν αὐτὸν κελεῦσαι τὸν εἴλωτα ἐς τοὺς μαχομένους · ὅκως δὲ ἀντὸν ἤγαγε, τὸν μὲν ἀγαγόντα οἴχεσθαι φεύγοντα, τὸν δὲ ἐσπεσόντα ἐς τὸν ὅμιλον διαφθαρῆναι · ᾿Αριστόδημον δὲ λειποψυχέοντα λειφθῆναι. 53. εἰ μέν νυν ἦν μοῦνον ᾿Αριστόδημον ἀλγήσαντα ἀπονοστῆσαι ἐς Σπάρτην, ἡ καὶ ὁμοῦ σφέων ἀμφοτέρων τὴν κομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοὶ,

οὐκ ἄν σφι Σπαρτιήτας μηνιν οὐδεμίαν προσθέσθαι · νυνὶ δὲ, τοῦ μὲν αὐτῶν ἀπολομένου, τοῦ δὲ τῆς μὲν αὐτῆς έχομένου προφιίσιος, οὐκ ἐθελήσαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι έχειν μηνίσαι μεγάλως 'Αριστοδήμφ. οί μέν νυν ούτω σωθήναι λέγουσι 'Αριστόδημον ές Σπάρτην, καὶ διὰ πρόφασιν τοιήνδε · οί δε άγγελον πεμφθέντα έκ τοῦ στρατοπέδου, έξεον αὐτῷ καταλαβείν τὴν μάχην γινομένην, οὐκ έθελησαι, άλλ' υπομείναντα έν τη όδφ περιγενέσθαι, τον δε συνάγγελον αὐτοῦ ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην ἀποθανεῖν. 54. ἀπονοστήσας δὲ ἐς Λακεδαίμονα ὁ ᾿Αριστόδημος ὅνειδός τε είχε και ατιμίην. πάσχων δε τοιάδε ητίμωτο · ούτε οί πυρ ουδείς έναυε Σπαρτιητίων ουτε διελέγετο, δνειδός τε είχε ό τρέσας 'Αριστόδημος καλεόμενος. άλλ' ό μεν έν τη έν Πλαταιησι μάχη ἀνέλαβε πασαν την ἐπενειχθεισάν οί αιτίην. Λέγεται δε και άλλον αποπεμφθέντα άγγελον ές Θεσσαλίην των τριηκοσίων τούτων περιγενέσθαι, τώ οὖνομα είναι Παντίτην · νοστήσαντα δε τοῦτον ές Σπάρτην, ώς ήτίμωτο, ἀπάγξασθαι.

55. Οι δε Θηβαίοι, των ο Λεοντιάδης έστρατήγεε, τέως μεν μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐόντες ἐμάχοντο ὑπ' ἀναγκαίης ἐχόμενοι πρὸς τὴν βασιλέος στρατιήν ὡς δὲ εἰδον κατυπέρτερα τῶν Περσέων γινόμενα τὰ πρήγματα, οὕτω δὴ τῶν σὺν Λεωνίδη Ἑλλήνων ἐπειγομένων ἐπὶ τὸν κολωνὸν, ἀποσχισθέντες τούτων, χείράς τε προέτεινον καὶ ἤίσαν ἀσσον τῶν βαρβάρων, λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὡς καὶ μηδίζουσι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐν πρώτοισι ἔδοσαν βασιλέι, ὑπὸ δὲ ἀναγκαίης ἐχόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἀπικοίατο, καὶ ἀναίτιοι εἰεν τοῦ τρώματος τοῦ γεγονότος βασιλέι. ὥστε ταῦτα λέγοντες περιεγίνοντο εἰχον γὰρ καὶ Θεσσαλοὺς τῶν λόγων τούτων μάρτυρας. 56. οὐ μέντοι τά γε πάντα εὐτύχησαν · ὡς γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ

βάρβαροι ελθόντας, τοὺς μέν τινας καὶ ἀπέκτειναν προσιόντας, τοὺς δὲ πλεῦνας αὐτῶν, κελεύσαντος Εέρξεω, ἔστιζον στίγματα βασιλήϊα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λεοντιάδεω, τοῦ τὸν παίδα Εὐρύμαχον χρόνω μετέπειτεν ἐφόνευσαν Πλαταιέες, στρατηγήσαντα ἀνδρῶν Θηβαίων τετρακοσίων, καὶ σχόντα τὸ ἄστυ τὸ Πλαταιέων.

57. Οἱ μὲν δὴ περὶ Θερμοπύλας Ελληνες οὕτω ἢγωνίσαντο · Εέρξης δε καλέσας Δημάρητον ειρώτα άρξάμενος ένθένδε · Δημάρητε, άνηρ είς άγαθός. τεκμαίρομαι δε τή άληθείη · όσα γὰρ εἶπας, ἄπαντα ἀπέβη οὕτω. νῦν δέ μοι είπε, κόσοι τινές είσι οι λοιποί Λακεδαιμόνιοι, καὶ τουτων οκόσοι τοιούτοι τὰ πολέμια, εἶτε καὶ ἄπαντες. ὁ δ εἶπε · 3 Ω βασιλεῦ, πληθος μεν πάντων τῶν Λακεδαιμονίων πολλον, καὶ πόλιες πολλαί το δὲ ἐθέλεις ἐκμαθεῖν, εἰδήσεις. ἔστι ἐν τῆ Λακεδαίμουι Σπάρτη, πόλις ἀνδρῶν ὀκτακισχιλίων μάλιστά κη, καὶ οθτοι πάντες εἰσὶ όμοῖοι τοῖσι ένθάδε μαχεσαμένοισι οί γε μεν άλλοι Λακεδαιμόνιοι τούτοισι μέν οὐκ ὁμοῖοι. ἀγαθοὶ δέ. εἶπε πρὸς ταῦτα Ξέρξης. Δημάρητε, τέφ τρόπφ ἀπονητότατα τῶν ἀνδρῶν τούτων έπικρατήσομεν; ἴθι έξηγέο. σὺ γὰρ ἔχεις αὐτῶν τὰς διεξόδους τῶν βουλευμάτων, οἶα βασιλεὺς γενόμενος. 58. Ταῦτα είπας Εέρξης διεξήϊε διὰ τῶν νεκρῶν καὶ Λεωνίδεω, ακηκοώς ότι βασιλεύς τε ήν καὶ στρατηγός Λακεδαιμονίων, έκέλευσε αποταμόντας την κεφαλην ανασταυρώδηλά μοι πολλοίως τέν και άλλοισι τεκμηρίοισι, έν δὲ καὶ τῷδε οὐκ ηκιστα γέγονε, ὅτι βασιλεὺς Εέρξης πάντων δη μάλιστα ανδρών έθυμώθη ζώοντι Λεωνίδη · οὐ γάρ αν κοτε ές τον νεκρον ταθτα παρενόμησε, έπει τιμαν μάλιστα νομίζουσι των έγω οίδα ανθρώπων Πέρσαι ανδρας άγαθοὺς τὰ πολέμια. οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐποίευν, τοῖσι ἐπε Τέτακτο ποιέειν.

IV. ARTEMISIUM.—MARCH OF XERXES TO ATHENS.— SALAMIS.—RETREAT OF XERXES TO ASIA.

1. Οἱ δὲ Ἑλλήνων ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες ησαν οίδε · 'Αθηναίοι μεν νέας παρεχόμενοι έπτα και είκοσι καὶ έκατόν ύπο δε άρετης τε καὶ προθυμίης Πλαταιέες, απειροι της ναυτικής εόντες, συνεπλήρουν τοίσι 'Αθηναίοισι τας νέας · Κορίνθιοι δε τεσσεράκοντα νέας παρείγοντο. Μεγαρέες δε είκοσι. καὶ Χαλκιδέες επλήρουν είκοσι, 'Αθηναίων σφι παρεχόντων τὰς νέας · Αἰγινηται δὲ ὀκτωκαίδεκα, Σικυώνιοι δε δυώδεκα, Λακεδαιμόνιοι δε δέκα, Έπιδαύριοι δὲ ὀκτὼ, Ἐρετριέες δὲ έπτὰ, Τροιζήνιοι δὲ πέντε, Στυρέες δε δύο, καὶ Κεῖοι δύο τε νέας καὶ πεντηκοντέρους δύο. Λοκροὶ δέ σφι οἱ 'Οπούντιοι ἐπεβοήθεον πεντηκοντέρους έχοντες έπτά. 2. ήσαν μεν ων ουτοι οι στρατευόμενοι έπ' 'Αρτεμίσιου, είρηται δέ μοι καὶ ώς τὸ πληθος εκαστοι των νεων παρείχοντο. ἀριθμὸς δὲ των συλλεχθεισέων νεων επ' 'Αρτεμίσιον ην, πάρεξ των πεντηκοντέρων, μία καὶ έβδομήκοντα καὶ διηκόσιαι. τὸν δὲ στρατηγὸν τὸν το μέγιστον κράτος έχοντα παρείχοντο Σπαρτιήται, Εύρυβιάδεα τον Ευρυκλείδεω. οί γαρ σύμμαχοι ουκ έφασαν, ην μη ό Λάκων ήγεμονεύη, 'Αθηναίοισι έψεσθαι ήγεομένοισι, άλλα λύσειν το μέλλον έσεσθαι στράτευμα. 3. έγένετο γαρ κατ' άρχας λόγος, πριν ή και ές Σικελίην πέμπειν έπι συμμαχίην, ώς το ναυτικον Αθηναίοισι χρεών είη έπιτράπειν. ἀντιβάντων δὲ τῶν συμμάχων. εἶκον οἱ ᾿Αθηναῖοι, μέγα πεποιημένοι περιείναι την Έλλάδα, καὶ γνόντες, εἰ στασιάσουσι περὶ τῆς ήγεμονίης, ώς ἀπολέεται ἡ Έλλὰς, ορθά νοεύντες · στάσις γαρ έμφυλος πολίμου όμοφρονέοντος τοσούτω κάκιον έστι, δσω πόλεμος ειρήνης. επιστάμενοι ωι αὐτὸ τοῦτο, οὐκ ἀντέτεινον, ἀλλ' εἶκον μέχρι

σσου κάρτα έδέοντο αὐτῶν, ὡς διίδεξαν. ὡς γὰρ δη ἀσάμενοι τὸν Πέρσεα, περὶ της ἐκείνου ήδη τὸν ἀγῶνα ἐποκεῦντο, πρόφασιν την Παυσανίεω ὕβριν προϊσχόμενοι, ἀπείλοντο την ήγεμονίην τοὺς Λακεδαιμονίους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο.

4. Τότε δε ούτοι οι και επ' 'Αρτεμίσιον Έλλήνων απικόμενοι, ώς είδον νέας τε πολλάς καταχθείσας ές τὰς 'Αφετας, και στρατιής απαντα πλέα, έπει αὐτοισι παρα δόξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε ἡ ὡς αὐτοὶ κατεδόκεον, καταρρωδήσαντες δρησμον έβουλεύοντο από τοῦ 'Αρτεμισίου έσω ές την Έλλάδα. γνόντες δέ σφεας οί Ευβοέες ταῦτα βουλευομένους, έδέοντο Ευρυβιώδεω προσμείναι χρόνον ολίγον, έστ' αν αυτοί τέκνα τε καί τους οικέτας ύπεκθέωνται. ώς δε ούκ έπειθον, μεταβάντες τον ' Αθηναίων στρατηγον πείθουσι Θεμιστοκλέα έπὶ μισθώ τριήκοντα ταλάντοισι, έπ' ώ τε καταμείναντες προ της Εὐβοίης ποιήσονται την ναυμαχίην. 5. ό δε Θεμιστοκλέης τους Ελληνας έπισχειν ώδε ποιέει Ευρυβιάδη τούτων των χρημάτων μεταδιδοί πέντε τάλαντα, ώς παρ' έωυτοῦ δήθεν διδούς. ώς δέ οἱ οῦτος ἀνεπέπειστο, — Αδείμαντος γάρ ὁ Ἰ Ωκύτου, Κορινθίων στρατηγός, των λοιπών ήσπαιρε μοῦνος, φάμενος ἀποπλώσεσθαί τε ἀπὸ τοῦ Αρτεμισίου καὶ οὐ παραμενέειν, - προς δη τοῦτον εἶπε ὁ Θεμιστοκλέης επομόσας. Οὐ σύ γε ήμέας ἀπολείψεις, ἐπεί τοι έγω μέζω δώρα δώσω ή βασιλεύς αν τοι ο Μήδων πέμψειε απολιπόντι τους συμμάχους. ταθτά τε αμα ηγόρευε, καὶ πέμπει ἐπὶ τὴν νέα τὴν ᾿Αδειμάντου τάλαντα ἀργυρίου τρία. οδτοί τε δη πληγέντες δώροισι αναπεπεισμένοι ήσαν, καὶ τοίσι Ευβοεύσι έκεχάριστο · αυτός τε ό Θεμιστοκλέης εκέρδηνε, ελωνθανε δε τὰ λοιπὰ έχων άλλ ήπιστέατο οι μεταλαβόντες τούτων των χρημάτων, έκ των 'Αθηνέων έλθειν έπι τῷ λόγφ τούτφ τὰ χρήματα.

- 6. Ούτω δη κατέμεινών τε έν τη Εύβοίη καὶ έναυμάχησαν. έγένετο δε ώδε επείτε δή ές τὰς Αφετάς περί δειλην πρωίην γινομένην απίκατο οί βαρβαροι, πυθόμενοι μεν έτι και πράτερον περί το Αρτεμίσιον ναυλοχέειν νέας Έλληνίδας ολίγας, τότε δε αυτοι ιδόντες, πρόθυμοι ήσαν έπιχειρέειν, εί κως έλοιεν αὐτώς. ἐκ μὲν δη της ἀντίης προσπλώειν οὖ κώ σφι εδόκεε, τῶνδε εἶνεκεν, μή κως ἰδόντες οί Ελληνες προσπλώοντας ές φυγήν όρμήσειαν, φεύγοντάς τε ευφρόνη καταλάβοι καὶ έμελλον δήθεν έκφεύξεσθαι, έδεε δε μηδε πυρφόρου, τῷ ἐκείνων λόγφ, ἐκφυγόντα περιγενέσθαι. 7. προς ταῦτα ὧν τάδε ἐμηχανέοντο · τῶν νεων απασέων αποκρίναντες διηκοσίας, περιέπεμπον έξωθεν Σκιώθου (ώς αν μη οφθέωσι ύπο των πολεμίων περιπλώουσαι Εύβοιαν) κατά τε Καφηρέα και περί Γεραιστον ές τον Εύριπον, ίνα δη περιλάβοιεν, οί μεν ταύτη απικόμενοι και φράξαντες αὐτῶν τὴν ὀπίσω φέρουσαν όδον, σφείς δὲ έπισπόμενοι έξ έναντίης. ταῦτα βουλευσάμενοι, ἀπέπεμπον των νεών τως ταγθείσας, αυτοί ούκ έν νόφ έχοντες ταύτης της ημέρης τοίσι Ελλησι επιθήσεσθαι, οὐδε πρότερον ή το σύνθημά σφι έμελλε φανήσεσθαι παρά των περιπλωόντων, ως ήκόντων. ταύτας μεν δη περιέπεμπον, των δε λοιπέων νεών εν τησι 'Αφετησι εποιεύντο αριθμόν.
- 8. Ἐν δὲ τούτφ τῷ χρόνφ, ἐν τῷ οὖτοι ἀριθμὸν ἐποιεῦντο τῶν νεῶν, ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδφ τούτφ Σκυλλίης Σκιωναίος, δύτης τῶν τότε ἀνθρώπων ἄριστος, δς καὶ ἐν τῆ ναυηγίη τῆ κατὰ τὸ Πήλιον γενομένη πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοίσι Πέρσησι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιεβάλετο, οὖτος ὁ Σκυλλίης ἐν νόφ μὲν εἶχε ἄρα καὶ πρότερον αὐτομολήσειν ἐς τοὺς Ελληνας, ἀλλ' οὐ γάρ οἱ παρέσχε ὡς τότε. ὅτεφ μὲν δὴ τρόπφ τὸ ἐνθεῦτεν ἔτι ἀπίκετο ἐς τοὺς Ελληνας, οὐκ ἔχω εἶπαι ἀτρεκέως.

θωυμάζω δε, εἰ τὰ λεγόμενά ἐστι ἀληθέα. λέγεται γὰρ, ώς έξ 'Αφετέων δυς ές την θάλασσαν, ου πρότερον ανέσχε πρὶν ἡ ἀπίκετο ἐπὶ τὸ ᾿Αρτεμίσιον, σταδίους μάλιστά κη τούτους ές ογδώκοντα διὰ της θαλάσσης διεξελθών. 9. λέγεται μέν νυν καὶ ἄλλα ψευδέσι ἴκελα περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, τὰ δὲ μετεξέτερα ἀληθέα. περὶ μέντοι τούτου γνώμη μοι ἀποδεδέχθω, πλοίφ μιν ἀπικέσθαι ἐπὶ το Αρτεμίσιον. ώς δε απίκετο, αυτίκα εσήμηνε τοισι στρατηγοίσι τήν τε ναυηγίην ώς γένοιτο, καὶ τὰς περιπεμφθείσας των νεων περί Εύβοιαν. τοῦτο δὲ ἀκούσαντες οἱ "Ελληνες, λόγον σφίσι αὐτοῖσι ἐδίδοσαν. πολλῶν δὲ λεχθέντων, ενίκα την ημέρην εκείνην αὐτοῦ μείναντάς τε καὶ αὐλισθέντας, μετέπειτεν νύκτα μέσην παρέντας πορεύεσθαι καὶ ἀπαντάν τησι περιπλωούσησι των νεών. 10. Μετά δε τούτο, ώς οὐδείς σφι ἐπέπλωε, δείλην ὀψίην γινομένην της ημέρης φυλάξαντες, αύτοι έπανέπλωον έπι τους βαρβάρους, απόπειραν αυτών ποιήσασθαι βουλόμενοι της τε μάχης καὶ τοῦ διεκπλόου. ὁρέοντες δέ σφεας οί τε ἄλλοι στρατιώται οί Εέρξεω καὶ οί στρατηγοὶ ἐπιπλώοντας νηυσὶ ολίγησι, πάγχυ σφι μανίην επενείκαντες, ανήγον καὶ αὐτοὶ τας νέας, ελπίσαντες σφεας εύπετεως αίρήσειν, οἰκότα κάρτα έλπίσαντες · τὰς μέν γε τῶν Ελλήνων ὁρέοντες ὀλίγας νέας, τὰς δὲ ἐωυτῶν πλήθεί τε πολλαπλησίας καὶ ἄμεινον πλωούσας, καταφρονήσαντες ταῦτα, έκυκλοῦντο αὐτοὺς ές μέσον. όσοι μέν νυν των Ίωνων ήσαν εύνοοι τοίσι "Ελλησι, αξκοντές τε έστρατεύοντο, συμφορήν τε έποιεθντο μεγάλην, όρεοντες περιεχομένους αὐτούς, καὶ ἐπιστάμενοι ώς ουδείς αυτών απονοστήσει · ούτω ασθενέα σφι έφαίνετο είναι τὰ τῶν Ελλήνων πρήγματα. ὅσοισι δὲ καὶ ήδομένοισι ην το γινόμενον, αμιλλαν εποιεύντο, όκως αυτος έκαστος πρώτος νέα 'Αττικήν έλων δώρα παρά βασιλέος λάμψεται. 'Αθηναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἦν πλείστος ἀνὰ τὰ στρατόπεδα.

11. Τοίσι δε Ελλησι ως εσήμηνε, πρωτα μεν αντίπρωροι τοίσι βαρβαροισι γενόμενοι ές το μέσον τας πρύμνας συνήγαγον · δευτερα δε σημηναντος, έργου είχουτο, έν ολίγω περ απολαμφθέντες και κατά στόμα. ένθαυτα τριήκοντα νέας αίρεουσι των βαρβάρων, καὶ τὸν Γόργου τοῦ Σαλαμινίων βασιλέος άδελφεον Φιλάονα τον Χέρσιος, λόγιμου εόντα εν τῷ στρατοπέδω ἄνδρα. πρῶτος δὲ Ἑλλήνων νέα των πολεμίων είλε ανηρ 'Αθηναίος Λυκομήδης Αίσχραίου, καὶ τὸ ἀριστήϊον ἔλαβε οὖτος. τοὺς δ' ἐν τῆ ναυμαχίη ταύτη έτεραλκέως αγωνιζομένους νυξ έπελθούσα διέλυσε. οἱ μὲν δὴ "Ελληνες ἐπὶ τὸ 'Αρτεμίσιον ἀπέπλωον, οἱ δὲ βάρβαροι ἐς τὰς ᾿Αφετὰς, πολλον παρὰ δόξαν άγωνισάμενοι. Εν ταύτη τη ναυμαχίη Αντίδωρος Λήμνιος μούνος των συν βασιλέι Έλλήνων εόντων αυτομολέει ές τους "Ελληνας, καὶ οἱ 'Αθηναῖοι διὰ τοῦτο τὸ ἔργον ἔδοσαν αὐτῷ χῶρον ἐν Σαλαμίνι. 12. 'Ως δὲ εὐφρόνη ἐγεγόνεε, ην μεν της ώρης μέσον θέρος, εγίνετο δε ύδωρ τε απλετον διὰ πάσης της νυκτὸς, καὶ βρονταὶ σκληραὶ ἀπὸ τοῦ Πηλίου · οί δε νεκροί καὶ τὰ ναυήγια εξεφορέοντο ες τὰς 'Αφετας, και περί τε τας πρώρας των νεων είλέοντο, και ετάρασσον τους ταρσούς των κωπέων. οι δε στρατιώται οί ταύτη ακούοντες ταῦτα ές φόβον κατιστέατο, έλπίζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι ές οἱα κακὰ ἡκου πρὶν γὰρ ἡ καὶ αναπνεύσαί σφεας έκ τε της ναυηγίης καὶ τοῦ χειμώνος τοῦ γενομένου κατά Πήλιον, ὑπέλαβε ναυμαχίη καρτερη, ἐκ δὲ της ναυμαχίης όμβρος τε λάβρος, καὶ ρεύματα ἰσχυρά ές θάλασσαν ώρμημένα, βρονταί τε σκληραί. 13. καὶ τούτοισι μεν τοιαύτη νὺξ εγίνετο τοῖσι δε ταχθείσι αὐτών περιπλώειν Εύβοιαν ή αὐτή περ ἐοῦσα νὺξ πολλον ἢν ἔτι

ἀγριωτέρη, τοσούτω ὅσω ἐν πελάγει φερομένοισι ἐπέπιπτε, καὶ τὸ τέλος σφι ἐγένετο ἄχαρι · ὡς γὰρ δὴ πλώουσι αὐτοῖσι χειμών τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπεγίνετο ἐοῦσι κατὰ τὰ Κοῖλα τῆς Ευβοίης, φερόμενοι τῷ πνεύματι, καὶ οὐκ εἰδότες τῆ ἐφέροντο, ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας. ἐποιέετό τε πῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὅκως ἄν ἐξισωθείη τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικὸν, μηδὲ πολλῷ πλέον εἶη. οὖτοι μέν νυν περὶ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης διεφθείροντο.

14. Οἱ δὲ ἐν ᾿Αφετῆσι βάρβαροι, ώς σφι ἀσμένοισι ήμέρη ἐπέλαμψε, ἀτρέμας τε είχον τὰς νέας, καί σφι ἀπεχρατο κακώς πρήσσουσι ήσυχίην άγειν έν τώ παρεώντι. τοίσι δε Ελλησι επεβώθεον νέες τρείς καὶ πεντήκοντα 'Αττικαί. αὖταί τε δή σφεας ἐπέρρωσαν ἀπικύμεναι, και άμα αγγελιη έλθουσα ώς των βαρβάρων οι περιπλώοντες την Εύβοιαν πάντες είησαν διεφθαρμένοι ύπο του γενομένου χειμώνος. φυλάξαντες δη την αυτην ώρην, πλώοντες επεπεσον νηυσὶ Κιλίσσησι, ταύτας δὲ διαφθείραντες, ώς ευφρονη εγένετο, απέπλωον οπίσω επί το Αρτεμίσιον. 15. Τριτη δε ήμερη, δεινόν τι ποιησάμενοι οί στρατηγοί των βαρβαρων νέας ούτω σφι ολίγας λυμαίνεσθαι, και το απο Εερξεω δειμαίνοντες, ουκ ανέμειναν έτι τους "Ελληνας μιιχης ἄρξαι, άλλα παρακελευσαμενοι κατά μέσον ήμέρης ανήγον τας νεας. συνέπιπτε δε ώστε τήσι αυτήσι ήμέρησι τας ναυμαγίας γίνεσθαι ταύτας, καὶ τὰς πεζομαγίας τὰς εν Θερμοπυλησι. ην δε πας ο αγών τοίσι κατα θάλασσαν περὶ τοῦ Ευρίπου, ώσπερ τοῖσι αμφὶ Λεωνίδεα τὴν έσβολην φυλάσσειν. οἱ μεν δὴ παρεκελεύοντο ὅκως μὴ παρήσουσι ές την Έλλάδα τους βαρβάρους, οί δ' ὅκως τὸ Ἑλληνικου στράτευμα διαφθείραντες του πόρου κρατήσουσι. 16. ως δε ταξάμενοι οι Εέρξεω επέπλωον, οι Ελληνες άτρέμας είχον προς τῷ ᾿Αρτεμισίῳ. οἱ δὲ βάρβαροι μηνοειδες ποιήσαντες τῶν νεῶν, ἐκυκλεῦντο ὡς περιλάβοιεν αὐτούς. ἐνθεῦτεν οἱ Ἑλληνες ἐπανέπλωόν τε καὶ συ. έμισγον. ἐν ταύτη τῆ ναυμαχίη παραπλήσιοι ἀλλήλοισι ἐγένοντο. ὁ γὰρ Ἐέρξεω στρατὸς ὑπὸ μεγάθεός τε καὶ πλήθεος αὐτὸς ὑπ᾽ ἐωυτοῦ ἔπιπτε, ταρασσομένων τε τῶν νεῶν καὶ περιπιπτουσέων περὶ ἀλλήλας ὁμως μέντοι ἀντεῖχε καὶ οὐκ εἶκε ὁ δεινὸν γὰρ χρῆμα ἐποιεῦντο ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τράπεσθαι. πολλαὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ ἄνδρες, πολλῷ δἔτι πλεῦνες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. οὕτω δὲ ἀγωνιζόμενοι διέστησαν χωρὶς ἐκάτεροι.

17. Παρήν δε ό έκ Τρηχίνος κατάσκοπος - ήν μεν γαρ επ' Αρτεμισίω κατάσκοπος Πολύας, γένος Αντικυρεύς, τῷ προσετέτακτο, καὶ εἶχε πλοίον κατήρες έτοίμον, εἰ παλήσειε ό ναυτικός στρατός, σημαίνειν τοίσι έν Θερμοπύλησι ἐοῦσι · ὡς δ΄ αὕτως ἦν ᾿Αβρώνιχος ὁ Λυσικλέος ᾿Αθηναίος καὶ παρὰ Λεωνίδη έτοιμος τοισι έπ' 'Αρτεμισίω έουσι αγγέλλειν τριηκοντέρω, ήν τι καταλαμβάνη νεώτερον τον πεζόν - ούτος ων ό 'Αβρώνιχος απικόμενός σφι εσήμαινε τὰ γεγονότα περὶ Λεωνίδεα καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ. οἱ δὲ ώς επύθοντο ταῦτα, οὐκέτι ες ἀναβολας εποιεῦντο την ἀποχώρησιν, εκομίζουτο δε ως εκαστοι ετάχθησαν, Κορίνθιοι πρώτοι, ύστατοι δε 'Αθηναίοι. 18. 'Αθηναίων δε νέας τὰς άριστα πλωούσας επιλεξάμενος Θεμιστοκλέης επορεύετο περί τὰ πότιμα ὕδατα, ἐντάμνων ἐν τοῖσι λίθοισι γράμματα, τὰ Ίωνες ἐπελθόντες τῆ ὑστεραίη ἡμέρη ἐπὶ τὸ Αρτεμίσιον επελέξαντο. τὰ δε γράμματα τάδε έλεγε. "Ανδρες "Ιωνες, οὐ ποιέετε δίκαια ἐπὶ τοὺς πατέρας σρατευόμενοι καὶ τὴν Ελλάδα καταδουλούμενοι. ἀλλὰ μάλιστα μεν προς ήμεων γίνεσθε · εί δε ύμιν έστι τοῦτο μη δυνατον ποιήσαι, ύμεις δε έτι και νυν έκ του μέσου ήμιν έζεσθε

καὶ αὐτοὶ, καὶ τῶν Καρῶν δέεσθε τὰ αὐτὰ ὑμῖν ποιέειν εἰ δὲ μηδέτερον τουτων οἶον τε γινεσθαι, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μέζονος κατέζευχθε ἡ ὥστε ἀπίστασθαι, ὑμεῖς δὲ ἐν τῷ ἔργῷ, ἐπεὰν συμμίσγωμεν, ἐθελοκακέετε, μεμνημένοι ὅτι ἀπ' ἡμέων γεγόνατε, καὶ ὅτι ἀρχῆθεν ἡ ἔχθρη πρὸς τὸν βάρβαρον ἀπ' ὑμέων ἡμῖν γέγονε. Θεμιστοκλέης δὲ ταῦτα ἔγραψε, δοκέειν ἐμοὶ, ἐπ' ἀμφότερα νοέων, ἴνα ἡ λαθόντα τὰ γράμματα βασιλέα Ἰωνας ποιήση μεταβαλεῖν καὶ γενέσθαι πρὸς ἑωυτῶν, ἡ ἐπείτε ἀνενειχθῆ καὶ διαβληθῆ πρὸς Εέρξεα, ἀπίστους ποιήση τοὺς Ἰωνας καὶ τῶν ναυμαχιέων αὐτοὺς ἀπόσχη. . . .

19. Έκ μεν δη της Τρηχινίης ες την Δωρίδα εσέβαλον [οί βάρβαροι]. της γὰρ Δωρίδος χώρης ποδεων στεινός ταύτη κατατείνει, ώς τριήκοντα σταδίων μάλιστά κη εθρος, κείμενος μεταξύ της τε Μηλίδος και της Φωκίδος χώρης, η περ ην τὸ παλαιὸν Δρυοπίς · ή δὲ χώρη αθτη ἐστὶ μητρόπολις Δωριέων των έν Πελοποννήσφ. ταύτην ών την Δωρίδα γην ουκ εσίναντο εσβαλόντες οι βάρβαροι εμήδιζόν τε γὰρ καὶ οὐκ ἐδόκεε Θεσσαλοῖσι. 20. 'Ως δὲ ἐκ τῆς Δωρίδος ές την Φωκίδα έσέβαλον, αυτούς μεν τούς Φωκέας ούκ αίρέουσι οί μεν γάρ των Φωκέων ές τὰ ἄκρα τοῦ Παρνησσοῦ ἀνέβησαν (ἔστι δὲ καὶ ἐπιτηδέη δέξασθαι ὅμιλον τοῦ Παρνησσοῦ ή κορυφή, κατὰ Νέωνα πόλιν κειμένη ἐπ' έωυτης · Τιθορέα ούνομα αυτή, ές την δη ανηνείκαντο καί αυτοὶ ἀνέβησαν) · οἱ δὲ πλεῦνες αὐτῶν ἐς τοὺς 'Οζόλας Λοκρούς έξεκομίσαντο, ες Αμφισσαν πόλιν την ύπερ τοῦ Κρισαίου πεδίου οικεομένην. οι δε βαρβαροι την χώρην πασαν επέδραμον την Φωκιδα · Θεσσαλοί γαρ ούτω ήγον τον στρατόν · όκόσα δε επέσγον, πάντα επέφλεγον καὶ έκειρου, καὶ ές τὰς πόλις ἐνιεντες πῦρ καὶ ές τὰ ἱρά. 91. Παραποταμίους δε παραμειβόμενοι οι βάρβασοι απί-

κοντο ές Πανοπέας. ένθεῦτεν δε ήδη διακρινομένη ή στρατιη αὐτῶν ἐσχιζετο. τὸ μὲν πλεῖστον καὶ δυνατώτατον τοῦ στρατοῦ ἄμα αὐτῷ Εέρξη πορευόμενον ἐπ' 'Αθήνας έσεβαλε ές Βοιωτούς, ές γην την 'Ορχομενίων. Βοιωτων δε παν το πλήθος εμήδιζε, τὰς δε πόλις αὐτων ἄνδρες Μακεδύνες διατεταγμένοι έσωζον, ύπο 'Αλεξάνδρου άποπεμφθεντες. έσωζον δε τήδε, βουλόμενοι δήλον ποιέειν Εέρξη ότι τὰ Μίδων Βοιωτοί φρονέσιεν. 22. Ούτοι μεν δη των βαρβαρων ταύτη ετράποντο, άλλοι δε αυτών ήγεμόνας έχοντες ώρμέατο έπὶ τὸ ίρὸν τὸ ἐν Δελφοίσι, ἐν δεξιή του Παρνησσου απέργοντες. ὅσα δὲ καὶ οῦτοι ἐπέσχου της Φωκίδος, πάντα ἐσιναμώρεου καὶ γὰρ τῶν Πανοπέων την πόλιν ενέπρησαν καὶ Δαυλίων καὶ Αἰολιδέων. έπορεύοντο δε ταύτη ἀποσχισθέντες της ἄλλης στρατιής τωνδε είνεκεν, δκως συλήσαντες το ίρον το έν Δελφοίσι βασιλέϊ Εέρξη ἀποδέξαιεν τὰ χρήματα. πάντα δ' ἡπίστατο τὰ ἐν τῷ ἱρῷ ὅσα λόγου ἢν ἄξια Εέρξης, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, ἄμεινον ἡ τὰ ἐν τοῖσι οἰκίοισι ἔλιπε, πολλών αλεί λεγόντων, καὶ μάλιστα τὰ Κροίσου τοῦ 'Αλυάττεω αναθήματα. 23. Οι δε Δελφοί πυνθανόμενοι ταῦτα ές πασαν αρρωδίην απίκατο εν δείματι δε μεγάλφ κατεστεώτες, εμαντεύοντο περί των ίρων χρημάτων, είτε σφέα κατὰ γῆς κατορύξωσι, εἶτε ἐκκομίσωσι ἐς ἄλλην χώρην. ό δε θεός σφεας οὐκ έα κινέειν, φας αὐτος ίκανος είναι τῶν έωυτου προκατήσθαι. Δελφοί δε ταυτα ακούσαντες σφέων αὐτῶν πέρι ἐφρόντιζου. τέκνα μέν νυν καὶ γυναῖκας πέρην ες την Αχαιίην διέπεμψαν, αὐτῶν δὲ οί μεν πλείστοι ἀνέβησαν ές τοῦ Παρνησσοῦ τὰς κορυφάς και ές τὸ Κωρίκων άντρον ανηνείκαντο, οί δε ες Αμφισσαν την Λοκριδα ύπεξηλθον. πάντες δε ων οι Δελφοι εξέλιπον την πόλιν, πλην έξηκουτα ανδρών και του προφήτεω. 24. Έπει δε αγχού

τε ήσαν οι βάρβαροι επιόντες και απώρεον το ίρου, εν τούτω ο προφήτης, τω ούνομα ην 'Ακήρατος, όρα προ του νηοῦ ὅπλα προκείμενα ἔσωθεν ἐκ τοῦ μεγάρου ἐξενηνειγμένα ίρα, των οὐκ ὅσιον ἢν ἄπτεσθαι ἀνθρώπων οὐδενί. ό μεν δη ήτε Δελφων τοίσι παρεούσι σημανέων το τέρας. οί δε βάρβαροι έπειδη εγίνοντο επειγόμενοι κατά το ίρου της Προυηίης 'Αθηναίης, επιγίνεται σφι τέρεα έτι μέζονα τοῦ πρὶν γενομένου τέρεος. Θωυμα μεν γὰρ καὶ τοῦτο κάρτα έστι, δπλα άρηϊα αυτόματα φανήναι έξω προκείμενα τοῦ νηοῦ · τὰ δὲ δὴ ἐπὶ τούτφ δεύτερα ἐπιγενόμενα καὶ διὰ πάντων φασμάτων ἄξια θωυμάσαι μάλιστα. 25. ἐπεὶ γαρ δη ήσαν επιόντες οι βάρβαροι κατά το ίρον της Προνητης 'Αθηναίης, εν τούτω εκ μεν του ούρανου κεραυνοί αὐτοῖσι ἐνέπιπτον, ἀπὸ δὲ τοῦ Παρνησσοῦ ἀπορραγείσαι δύο κορυφαὶ έφέροντο πολλώ πατάγω ές αυτούς καὶ κατέλαβον συχνούς σφεων, έκ δε του ίρου της Προνητης βοή τε καὶ ἀλαλαγμὸς ἐγίνετο. Συμμιγέντων δὲ τούτων πάντων, φόβος τοισι βαρβάροισι ένεπεπτώκεε. μαθάντες δε οί Δελφοί φεύγοντάς σφεας, επικαταβάντες απέκτειναν πληθώς τι αὐτῶν. οἱ δὲ περιεόντες ἰθὺ Βοιωτῶν ἔφευγον. έλεγον δε οι απονοστήσαντες ούτοι των βαρβάρων, ώς έγω πυνθάνομαι, ώς προς τούτοισι καὶ ἄλλα ὥρεον θεῖα · δύο γὰρ ὁπλίτας, μέζονας ἢ κατὰ ἀνθρώπων φίσιν [ἔχοντας], έπεσθαι σφι κτεινοντας και διώκοντας. 26. τούτους δε τους δυο Δελφοι λέγουσι επιχωρίους ήρωας είναι, Φύλακόν τε και Αυτονοου, των τα τεμένεα έστι περί το ίρου, Φυλάκου μεν παρ' αυτην την όδον κατύπερθε του ίρου της Προυηίης, Αυτουοου δε πέλας της Κασταλίης ύπο τη Ταμπείη κορυφή οί δε πεσόντες από του Παρνησσού λιθοι έτι και ές ήμεας ήσαν σόοι, έν τω τεμένει της Προνήτης Αθηναιης κείμενοι, ές το ένεσκη γαν δια των βαρβάρων φερόμενοι. τούτων μέν νυν των ανδρων αυτη απο του ίρου απαλλαγή γίνεται.

27. 'Ο δε Έλλήνων ναυτικός στρατός άπο τοῦ Αρτεμισίου, 'Αθηναίων δεηθέντων, ές Σαλαμίνα κατίσχει τὰς νέας. τῶνδε δὲ είνεκεν προσεδεήθησαν αὐτῶν σχείν πρὸς Σαλαμίνα 'Αθηναίοι, ίνα αὐτοὶ παίδώς τε καὶ γυναίκας ύπεξαγάγωνται έκ της Αττικής, προς δε και βουλεύσωνται το ποιητέον αὐτοίσι έσται. έπὶ γὰρ τοίσι κατήκουσι πρήγμασι βουλην έμελλον ποιήσεσθαι, ώς έψευσμένοι γνώμης. δοκέοντες γαρ ευρήσειν Πελοποννησίους πανδημεί έν τη Βοιωτίη υποκατημένους του βάρβαρου, των μεν ευρου ουδεν έον · οι δε επυνθάνοντο τον Ισθμον αυτους τειχέουτας, την Πελοπόννησον περί πλείστου τε ποιευμένους περιείναι, καὶ ταύτην έχοντας έν φυλακή, τὰ δὲ ἄλλα απιέναι. ταῦτα πυνθανόμενοι οὕτω δη προσεδεήθησάν σφεων σχείν προς την Σαλαμίνα. 28. οἱ μεν δη άλλοι κατέσχου ές την Σαλαμίνα, 'Αθηναίοι δε ές την έωυτών. μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν κήρυγμα ἐποιήσαντο, 'Αθηναίων τῆ τις δύναται σώζειν τὰ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. ἐνθαῦτα οί μεν πλείστοι ές Τροιζήνα ἀπέστειλαν, οί δε ές Αίγιναν, οί δὲ ἐς Σαλαμίνα. ἔσπευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέσθαι, τῷ χρηστηρίω τε βουλόμενοι ύπηρετέειν, καὶ δη καὶ τοῦδε είνεκεν ούκ ήκιστα. λέγουσι 'Αθηναίοι όφιν μέγαν φύλακον της ακροπόλιος ενδιαιτασθαι εν τῷ ἱρῷ. λέγουσί τε ταῦτα, καὶ δὴ καὶ ὡς ἐόντι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι προτιθέντες · τὰ δ' ἐπιμήνια μελιτόεσσά ἐστι. ή μελιτόεσσα, έν τῷ πρόσθε αἰεὶ χρόνφ ἀναισιμουμένη, τότε ην άψαυστος. σημηνάσης δε ταθτα της ίρείης, μάλλόν τι οί 'Αθηναίοι καὶ προθυμότερον έξέλιπον την πόλιν, ώς καὶ της θεοῦ ἀπολελοιπυίης την ἀκρόπολιν. ώς δέ σφι πάντα ύπεξεκέετο, έπλωον ές τὸ στρατόπεδον. 29. Έπε

δὲ οἱ ἀπ' ᾿Αρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέσχον τὰς νέας, συνέρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ἱ τῶν Ἑλλήνων ναυτικος
στρατὸς ἐκ Τροιζῆνος · ἐς γὰρ Πώγωνα τὸν Τροιζηνίων
λιμένα προείρητο συλλέγεσθαι. συνελέχθησάν τε δὴ
πολλῷ πλεῦνες νέες ἡ ἐπ' ᾿Αρτεμισιῷ ἐναυμάχεον, καὶ
ἀπὸ πολίων πλεύνων. ναύαρχος μέν νυν ἐπῆν ωυτος ὅσπερ ἐπ' ᾿Αρτεμισίῷ, Εὐρυβιάδης ὁ Εὐρυκλειδεω ἀνὴρ
Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεός γε τοῦ βασιληΐου ἐών. νέας
δὲ πολλῷ πλείστας τε καὶ ἄριστα πλωούσας παρείχοντο
᾿Αθηναῖοι. ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν, πάρεξ
τῶν πεντηκοντέρων, ὀκτω καὶ ἑβδομήκοντα καὶ τριηκόσιαι.

30. 'Ως δὲ ές την Σαλαμίνα συνήλθον οί στρατηγοί, έβουλεύοντο, προθέντος Ευρυβιάδεω γνώμην αποφαίνεσθαι τον βουλόμενον, δκου δοκέοι επιτηδεώτατον είναι ναυμαχίην ποιέεσθαι των αὐτοὶ χωρέων ἐγκρατέες εἰσί · ή γὰρ Αττική απείτο ήδη, των δε λοιπέων πέρι προετίθεε. γυώμαι δε τών λεγόντων αι πλείσται συνεξέπιπτον προς τον Ίσθμον πλώσαντας ναυμαχέειν προ της Πελοποννήσου επιλέγοντες του λόγον τόνδε, ώς ην νικηθέωσι τη ναυμαχίη, εν Σαλαμίνι μεν εόντες πολιορκήσονται εν νήσφ, ΐνα σφι τιμωρίη οὐδεμία ἐπιφανήσεται, πρὸς δὲ τῷ 'Ισθμῷ ἐς τοὺς έωυτῶν ἐξοίσονται. 31. ταῦτα τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγών ἐπιλεγομένων, ἐληλύθεε ἀνηρ 'Αθηναίος αγγέλλων ήκειν τον βάρβαρον ές την 'Αττικην καὶ πάσαν αυτήν πυρπολέεσθαι. ό γαρ διά Βοιωτών τραπόμενος στρατός άμα Εέρξη, έμπρήσας Θεσπιέων την πόλιν (αὐτῶν ἐκλελοιπότων ἐς Πελοπόννησον) καὶ τὴν Πλαταιέων ώσαύτως, ηκέ τε ές τὰς 'Αθήνας καὶ πάντα έκεινα έδητου. ενέπρησε δε Θέσπειάν τε και Πλάταιαν, πυθόμενος Θηβαίων ὅτι οὐκ ἐμήδιζον.

39. 'Απὸ δὲ τῆς διαβάσιος τοῦ Ελλησπόντου, ἔνθεν πορεύεσθαι ήρξαντο οἱ βιρβαροι, ένα αὐτοῦ διατρίψαντες μηνα, εν τφ διέβαινον ες την Ευρώπην, εν τρισί ετέροισι μησὶ ἐγένουτο ἐν τῆ ᾿Αττικῆ, Καλλιάδεω ἄρχοντος ᾿Αθηναίοισι. καὶ αίρέουσι ἐρημον τὸ ἄστυ, καί τινας ὀλίγους ευρίσκουσι των 'Αθηναίων εν τῷ ίρῷ ἐόντας, ταμίας τε τοῦ ίρου καὶ πένητας ἀνθρώπους, ολ φραξάμενοι την ἀκρόπολιν θύρησί τε καὶ ξύλοισι ημύνοντο τους ἐπιόντας · ἄμα μὲν ύπ' ασθενείης βίου οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμίνα, πρὸς δε αυτοί δοκέοντες εξευρηκέναι το μαντήϊου, το ή Πυθίη σφι έχρησε, τὸ ξύλινον τείχος ανάλωτον έσεσθαι, καὶ αυτό δη τουτο είναι το κρησφύιγετον κατά το μαντή ίου, καὶ ού τας νέας. 38. Οι δε Πέρσαι ίζόμενοι επὶ τον καταντίον της ακροπόλιος όχθον, τον 'Αθηναίοι καλέουσι 'Αρήϊον πάγον, επολιόρκεον τρόπον τοιόνδε · δκως στυπείον περί τους οιστούς περιθέντες άψειαν, ετόξευον ες το φράγμα. ένθαῦτα 'Αθηναίων οἱ πολιορκεόμενοι δμως ἡμύνοντο, καίπερ ές τὸ ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμένοι, καὶ τοῦ φράγματος προδεδωκότος. ούδε λόγους των Πεισιστρατιδέων προσ-Φερόντων περί όμολογίης ένεδέκοντο, άμυνόμενοι δὲ ἄλλα τε αντεμηχανέοντο, καὶ δὴ καὶ προσιόντων τῶν βαρβάρων προς τὰς πύλας ολοιτρόχους ἀπίεσαν, ώστε Εέρξεα ἐπὶ χρόνον συχνον απορίησι ενέχεσθαι, ου δυνάμενον σφεας έλειν. 34. χρόνω δ' έκ των απόρων έφανη δή τις έσοδος τοίσι βαρβάροισι έδεε γαρ κατά το θεοπρόπιον πασαν την 'Αττικήν την έν τη ήπείρω γενέσθαι ύπο Πέρσησι. έμπροσθε ών προ της ακροπόλιος, όπισθε δε των πυλέων καὶ τῆς ἀνόδου, τῆ δὴ οὖτε τις ἐφύλασσε οὖτ' αν ἤλπισε μή κοτέ τις κατά ταῦτα ἀναβαίη ἀνθρώπων, ταύτη ἀνέβησάν τινες κατά τὸ ίρον της Κέκροπος θυγατρος 'Αγλαύρου, καίτοι περ ἀποκρήμνου ἐόντος τοῦ χώρου. ώς δὲ είδον

αὐτοὺς ἀναβεβηκότας οἱ ᾿Αθηναῖοι ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μεν ερρίπτεον εωυτούς κατά τοῦ τείχεος κάτω καὶ διεφθείροντο, οί δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. τῶν δὲ Περσέων οί αναβεβηκότες πρώτον μεν ετράποντο προς τας πύλας, ταύτας δε ανοίξαντες τους ίκετας εφόνευον επεί δε σφι πάντες κατέστρωντο, τὸ ίρὸν συλήσαντες ἐνέπρησαν πᾶσαν την ακρόπολιν. 35. Σχων δε παντελέως τας 'Αθήνας, Εέρξης απέπεμψε ες Σουσα άγγελον ιππέα Αρταβάνω αγγελέοντα την παρεουσών σφι ευπρηξίην. ἀπὸ δὲ της πέμψιος του κήρυκος δευτέρη ήμέρη, συγκαλέσας 'Αθηναίων τους φυγάδας, έωυτω δε έπομένους, εκέλευε τρόπω τω σφετέρω θύσαι τὰ ίρὰ, ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν, είτε δη ων όψιν τινα ίδων ένυπνίου ένετέλλετο ταῦτα, είτε και ενθύμιον οι εγένετο εμπρήσαντι το ίρον. οι δε φυγάδες των 'Αθηναίων εποίησαν τὰ εντεταλμένα. 36. τοῦ δε είνεκεν τούτων επεμνήσθην, φράσω. έστι έν τη άκροπόλι ταύτη Ερεχθέυς του γηγενέος λεγομένου είναι νηὸς, έν τῷ λαίη τε καὶ θάλασσα ένι, τὰ λόγος παρ' Αθηναίων Ποσειδέωνα τε καὶ 'Αθηναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρης μαρτύρια θέσθαι. ταύτην ὧν τὴν ἐλαίην ἄμα τῷ ἄλλῷ ίρω κατέλαβε έμπρησθηναι ύπο των βαρβάρων δευτέρη δε ήμερη από της εμπρήσιος, Αθηναίων οι θύειν ύπο βασιλέος κελευόμενοι ώς ανέβησαν ές το ίρου, ώρεον βλαστον έκ τοῦ στελέχεος όσον τε πηχυαίον αναδεδραμηκότα. οδτοι μέν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

87. Οι δε εν Σαλαμινι Ελληνες, ως σφι εξηγγέλθη ως εσχε τὰ περι την Αθηνέων ἀκρόπολιν, ες τοσούτον θόρυβον ἀπίκοντο, ωστε ενιοι των στρατηγων οὐδε κυρωθηναι εμενον τὸ προκείμενον πρηγμα, ἀλλ' ες τε τὰς νέας ἐσέπιπτον και ιστία ἀείροντο ως ἀποθευσόμενοι. τοισί τε ὑπολειπομένοισι αὐτων ἐκυρωθη πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμα-

χέειν. νύξ τε εγίνετο, καὶ οὶ διαλυθέντες ἐκ τοῦ συνεδρίου έσέβαινον ες τὰς νέας. 38. ἐνθαῦτα δη Θεμιστοκλέα απικόμενον επί την νέα είρετο Μυησίφιλος ανηρ 'Αθηναίος, ο τι σφι είη βεβουλευμένον. πυθόμενος δε προς αυτού ώς είη δεδογμένου ανάγειν τὰς νέας προς του Ἰσθμον καὶ προ της Πελοπονυήσου ναυμαχέειν, είπε · Ού τοι άρα, ην απαείρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλαμίνος, περὶ οὐδεμιῆς ἔτι πατρίδος ναυμαχήσεις. κατά γάρ πόλις εκαστοι τρέψονται, καὶ ούτε σφέας Ευρυβιάδης κατέχειν δυνήσεται, ούτε τις άνθρώπων άλλος, ώστε μη ου διασκεδασθήναι την στρατιήν, απολέεται τε ή Ελλας αβουλίησι. αλλ' εί τις έστι μηχανη, ίθι καὶ πειρώ διαχέαι τὰ βεβουλευμένα, ήν κως δύνη άναγνωσαι Εύρυβιιίδεα μεταβουλεύσασθαι ώστε αὐτοῦ μενίειν. 39. κάρτα δη τῷ Θεμιστοκλέι ήρεσε ή ὑποθήκη, καὶ οὐδεν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος ἤιε ἐπὶ τὴν νέα τὴν Ευρυβιάδεω. απικόμενος δε εφη εθέλειν οι κοινόν τι πρηγμα συμμίξαι. ὁ δ' αὐτὸν ἐς τὴν νέα ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν, εί τι εθέλοι. ενθαύτα ο Θεμιστοκλέης παριζόμενος οί καταλέγει έκεινά τε πάντα τὰ ήκουσε Μυησιφίλου, έωυτοῦ ποιεύμενος, καὶ άλλα πολλὰ προστιθείς, ες δ ἀνέγνωσε χρηίζων έκ τε της νεος έκβηναι συλλέξαι τε τους στρατηγούς ές το συνέδριον. 40. 'Ως δε άρα συνελέχθησαν, πρίν ἡ τὸν Εὐρυβιάδεα προθείναι τὸν λόγον τῶν είνεκεν συνήγαγε τους στρατηγούς, πολλός ην ο Θεμιστοκλέης έν τοισι λόγοισι οία κάρτα δεόμενος. λέγοντος δε αὐτοῦ ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς ᾿Αδείμαντος ὁ ἸΩκύτου εἶπε· 🛂 Θεμιστόκλεες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι οὶ προεξανιστάμενοι ραπίζονται. ὁ δὲ ἀπολυόμενος ἔφη · Οἱ δέ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στεφανεύνται. 41. Τότε μεν ήπίως προς τον Κορίνθιον αμείψατο, προς δε τον Ευρυβιάδεα ίλεγε έκείνων μεν οὐκέτι οὐδεν τῶν πρότερον λεγθέντων, ώς

έπεαν απαείρωσι από Σαλαμίνος διαδρήσονται · παρεόντων γαρ των συμμάχων οὐκ ἔφερέ οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορέειν · ό δε άλλου λόγου είχετο, λέγων τάδε · Έν σοὶ νῦν ἐστὶ σῶσαι τὴν Ἑλλαδα, ἡν ἐμοὶ πείθη ναυμαχίην αύτοῦ μενων ποιέεσθαι, μηδε πειθόμενος τούτων τοίσι λεγουσι α αζεύξης προς του Ισθμου τας νέας. αντίθες γαρ έκατερου ακούσας. προς μεν τῷ Ἰσθμῷ συμβάλλων έν πελαγεί αναπεπταμένω ναυμαχήσεις, ές το ήκιστα ήμιν συμφορόν έστι νέας έχουσι βαρυτέρας καὶ ἀριθμον ελάσσονας, τοῦτο δὲ ἀπολέεις Σαλαμινά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αίγιαν, ην περ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. ἄμα γὰρ τῷ ναυτικώ αυτών έψεται καὶ ὁ πεζος στρατός καὶ οῦτω σφεας αυτός άξεις έπὶ την Πελοπόννησον, κινδυνεύσεις τε άπάση τη Έλλάδι. 42. ην δε τὰ εγω λέγω ποιήσης, τοσάδε εν αυτοίσι χρηστα ευρήσεις πρωτα μεν εν στεινώ συμβάλλοντες νηυσὶ ολίγησι προς πολλάς, ην τὰ οἰκότα έκ τοῦ πολέμου έκβαίνη, πολλον κρατήσομεν, — τὸ γὰρ έν στεινώ ναυμαχέειν προς ήμεων έστι, έν ευρυχωρίη δε προς έκείνων, — αὐτις δὲ Σαλαμὶς περιγίνεται, ές την ημίν ύπεκκέεται τέκνα τε καὶ γυναίκες. καὶ μὴν καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ καὶ περιέχεσθε μάλιστα · ὁμοίως αὐτοῦ τε μένων προναυμαχήσεις Πελοποννήσου καὶ προς τώ Ισθμώ, οὐδέ σφεας, εἶ περ εὖ φρονέεις, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον. 43. ημ δέ γε καὶ τὰ έγὰ ἐλπίζω γένηται καὶ νικήσωμεν τῆσι νηυσὶ, οὖτε ὑμῖν ἐς τὸν Ἰσθμὸν παρέσονται οί βαρβαροι, ούτε προβήσονται έκαστέρω της 'Αττικής, ἀπίασί τε οὐδενὶ κόσμφ · Μεγάροισί τε κερδανέομεν περιεούσι καὶ Αἰγίνη καὶ Σαλαμίνι, ἐν τῆ ἡμίν καὶ λόγιόν έστι τῶν ἐχθρῶν κατύπερθε γενέσθαι. οἰκότα μέν νυν βουλευομένοισι ανθρώποισι ώς το επίπαν εθέλει γίνεσθαι. μη δε οἰκότα βουλευομένοισι οὐκ ἐθέλει οὐδε ὁ θεὸς προσ-

χωρέειν προς τὰς ἀνθρωπηίας γνώμας. 44. Ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέος, αυτις ο Κορίνθιος 'Αδείμαντος έπεφέρετο, σιγαν τε κελεύων τώ μή έστι πατρίς, καὶ Εὐρυβιώδεα οὐκ έῶν ἐπιψηφίζειν ἀπόλι ἀνδρί · πόλιν γὰρ τον Θεμιστοκλέα παρεχόμενον ούτω έκέλευε γυώμας συμβάλλεσθαι. ταῦτα δέ οἱ προέφερε, ὅτι ἡλώκεσάν τε καὶ κατείχουτο αὶ 'Αθηναι. τότε δη ὁ Θεμιστοκλέης έκεινόν τε και τους Κορινθίους πολλά τε και κακά έλεγε, έωυτοισί τε έδήλου λόγω ώς είη και πόλις και γη μέζων ήπερ εκείνοισι, έστ' αν διηκόσιαι νέες σφι έωσι πεπληρωμέναι · οὐδαμοὺς γὰρ Ελλήνων αὐτοὺς έπιόντας αποκρούσεσθαι. 45. Σημαίνων δε ταῦτα τώ λόγω διέβαινε ές Ευρυβιώδεα, λέγων μαλλον έπεστραμμένα Συ εί μενέεις αυτού και μένων έσεαι ανηρ αγαθός εί δε μη, ανατρέψεις την Ελλάδα. το παν γαρ ημίν του πολέμου φέρουσι αί νέες. άλλ' έμοι πειθεο. εί δε ταυτα μη ποιήσεις, ήμεις μεν, ώς έχομεν, αναλαβοντες τους οικέτας, κομιεύμεθα ές Σίριν την έν Ίταλιη, ή περ ήμετέρη τέ έστι έκ παλαιοῦ έτι, καὶ τὰ λόγια λεγει ύπ' ήμέων αὐτην δέειν κτισθήναι · ύμεις δὲ συμμάχων τοιωνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε των έμων λόγων. 46. Ταῦτα δε Θεμιστοκλείος λέγοντος ανεδιδάσκετο Ειριβιώδης. δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδήσας μάλιστα τοὺς Αθηναίοις αι εδιδάσκετο μή σφεας απολίπωσι, ην προς τον Ισθμον ανάγη τας νέας. απολιπόντων γαρ Αθηναίων ουκέτι εγίνουτο άξιόμαχοι οι λοιποί. ταύτην δε αιρέεται την γνώμην, αυτοῦ μενοντας διαναυμαχέειν. Οῦτω μεν οί περί Σαλαμίνα ἔπεσι ἀκροβολισάμενοι, ἐπείτε Εὐρυβιάδη ἔδοξε. αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ώς ναυμαχήσοντες. ήμέρη τε εγίνετο, καὶ ἄμα τῷ ἡλίφ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἔν τε τῆ γη καὶ τη θαλώσση. ἔδοξε δέ σφι εὔξασθαι τοῖσι θεοῖσι

καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμάχους. ὡς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίευν ταῦτα· εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι, αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἴαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιναν.

47. "Εφη δὲ Δίκαιος ὁ Θεηκύδεος, ἀνηρ 'Αθηναίος, φυγάς τε καὶ παρὰ Μήδοισι λόγιμος γενόμενος τοῦτον τὸν γρόνον, ἐπείτε ἐκείρετο ἡ ᾿Αττικὴ χώρη ὑπὸ τοῦ πεζοῦ στρατοῦ τοῦ Ξέρξεω ἐοῦσα ἐρῆμος ᾿Αθηναίων, τυχεῖν τότε ἐων αμα Δημαρήτω τω Λακεδαιμονίω έν τω Θριασίω πεδίω, ίδειν δε κονιορτον χωρέοντα από Έλευσινος ώς ανδρών μάλιστά κη τρισμυρίων · ἀποθωυμάζειν τέ σφεας τὸν κονιορτον ότεων κοτε είη ανθρώπων, και πρόκατε φωνής ακούειν, καί οι φαίνεσθαι την φωνην είναι τον μυστικον ΐακχου. είναι δ' άδαήμουα των ίρων των έν Έλευσινι γινομένων τον Δημάρητον, είρεσθαί τε αὐτον, ο τι το φθεγγόμενον είη τοῦτο 48. αὐτὸς δὲ είπαι Δημάρητε, ουκ έστι δκως ου μέγα τι σίνος έσται τη βασιλέος στρατιή. τάδε γὰρ ἀρίδηλα ἐρήμου ἐούσης τῆς ᾿Αττικῆς, ὅτι θεῖον τὸ φθεγγόμενον, απὸ Ἐλευσίνος ιον ές τιμωρίην Αθηναίοισί τε καὶ τοίσι συμμάχοισι. καὶ ἡν μέν γε κατασκήψη ές την Πελοπόννησον, κίνδυνος αυτώ τε βασιλέι και τη στρατιη τη εν τη ηπείρφ έσται, ην δε επί τας νέας τρώπηται τας έν Σαλαμίνι, του ναυτικού στρατού κινδυνεύσει βασιλευς αποβαλείν. την δε όρτην ταύτην άγουσι 'Αθηναίοι άνὰ πάντα ἔτεα τῆ Μητρὶ καὶ τῆ Κούρη, καὶ αὐτῶν τε ὁ βουλόμενος καὶ τῶν ἄλλων Ελλήνων μυεῖται, καὶ τὴν φωνην, της ακούεις, έν ταύτη τη όρτη ιακχάζουσι. 49. προς ταθτα είπεθν Δημάρητον. Σίγα τε καὶ μηδενὶ άλλω του λόγου τοῦτου είπης. ἡν γάρ τοι ές βασιλέα ανενειχθη τὰ έπεα ταῦτα, ἀποβαλέεις την κεφαλην, καί σε

οὖτε ἐγὰ δυνήσομαι ρύσασθαι, οὖτ' ἄλλος ἀνθρώπων cύδὲ εἶς. ἀλλ' ἔχ' ἤσυχος, περι δὲ στρατιῆς τῆσδε θεοίσι μελήσει. Τὸν μὲν δὴ ταῦτα παραινέειν, ἐκ δὲ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῆς φωνῆς γενέσθαι νέφος, καὶ μεταρσιωθὲν φέρεσθαι ἐπὶ Σαλαμῖνος ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Ἑλλήνων. οὕτω δὲ αὐτοὺς μαθεῖν ὅτι τὸ ναυτικὸν τὸ Ξέρξεω ἀπολέσθαι μέλλοι. Ταῦτα μὲν Δίκαιος ὁ Θεοκύδεος ἔλεγε, Δημαρήτου τε καὶ ἄλλων μαρτύρων καταπτόμενος.

50. Οι δε ές του Εέρξεω ναυτικον στρατον ταχθέντες, έπειδη έκ Τρηχίνος θηησάμενοι το τρώμα το Λακωνικου διέβησαν ές την Ιστίαιαν, έπισχόντες ήμέρας τρεις έπλωον δι Ευρίπου, και έν έτερησι τρισι ήμερησι έγενοντο έν Φαλήρφ. ἐπειδη δὲ παρήγγελλου ἀναπλώειν, ἀνηγου τας νέας έπὶ τὴν Σαλαμίνα, καὶ παρεκρίθησαν διαταχθέντες κατ' ήσυχίην. τότε μέν νυν ουκ έξέχρησε σφι ή ήμέρη ναυμαχίην ποιήσασθαι, νὺξ γὰρ ἐπεγένετο, οἱ δὲ παρεσκευάζοντο ές την ύστεραίην. τους δε "Ελληνας είχε δέος τε καὶ ἀρρωδίη, οὐκ ήκιστα δὲ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου. αρρώδεον δε, ότι αυτοί μεν εν Σαλαμίνι κατήμενοι ύπερ γης της 'Αθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν, νικηθέντες τε εν νήσω απολαμφθέντες πολιορκήσονται, απέντες την έωυτῶν ἀφύλακτον. 51. Τῶν δὲ βαρβάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ την παρεούσαν νύκτα επορεύετο επί την Πελοπόννησον. καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, ὅκως κατ' ἤπειρον μη ἐσβάλοιεν οἱ βάρβαροι. ὡς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τους άμφὶ Λεωνίδεα έν Θερμοπύλησι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες έκ των πολίων ές τον Ίσθμον ίζουτο, καί σφι ἐπῆν στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ 'Αναξανδρίδεω, Λεωνίδεω δε άδελφεός. ίζόμενοι δε εν τῷ Ἰσθμῷ καὶ συγχώσαντες την Σκιρωνίδα όδον, μετὰ τοῦτο ώς σφι έδοξε βουλευομένοισι, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τεῖχος.

άτε δὲ ἐουσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου, ἡνύετο τὸ ἔργον, καὶ γὰρ λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ ψάμμου πλήρεες ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίνυον οὐδένα χρόνον οἱ βοηθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὖτε νυκτὸς οὖτε ἡμέρης.

52. Οι μεν δη έν τφ Ἰσθμφ τοιούτφ πόνφ συνέστασαν, άτε περὶ τοῦ παντὸς ἤδη δρόμον θέοντες, καὶ τῆσι νηυσὶ ούκ έλπίζοντες έλλιμψεσθαι οί δε έν Σαλαμίνι δμως ταῦτα πυνθανόμενοι ἀρρώδεον, οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες ώς περὶ τη Πελοποννήσφ. τέως μεν δη αὐτων ανήρ ανδρί παραστάς σιγή λόγον εποιέετο, θωυμα ποιείμενοι την Ευρυβιάδεω άβουλίην, τέλος δε έξερρώγη ές το μέσον. σύλλογός τε δη έγίνετο, καὶ πολλὰ έλέγετο περὶ τῶν αὐτῶν · οἱ μὲν, ὡς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεὼν είη αποπλώειν και περί εκείνης κινδυνεύειν, μηδε προ γώρης δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι, Αθηναίοι δε καὶ Αίγινήται καὶ Μεγαρέες αὐτοῦ μένοντας ἀμύνεσθαι. 53. Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλέης, ώς έσσοῦτο τῆ γνώμη ὑπὸ των Πελοποννησίων, λαθων εξέρχεται έκ του συνεδρίου, έξελθων δὲ πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μήδων ἄνδρα πλοίφ, εντειλάμενος τὰ λέγειν χρεων, τῷ οὖνομα μεν ἦν Σίκιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἢν τῶν Θεμιστοκλέος παίδων τον δη ύστερον τούτων των πρηγμάτων Θεμιστοκλέης Θεσπιέα τε εποίησε, ως επεδέκοντο οί Θεσπιέες πολιήτας, καὶ χρήμασι όλβιον. δς τότε πλοίφ ἀπικόμενος, έλεγε προς τους στρατηγούς των βαρβάρων τάδε "Επεμψέ με στρατηγός ὁ ᾿Αθηναίων λάθρη τῶν ἄλλων Ἑλλήνων (τυγχώνει γαρ φρονέων τα βασιλέος και βουλόμενος μάλλον τὰ ὑμέτερα κατύπερθε γίνεσθαι ἡ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα) φράσοντα ότι οι "Ελληνες δρησμον βουλεύονται καταρρωδηκότες καὶ νῦν παρέχει κάλλιστον ὑμέας ἔργον

άπώντων έξεργώσασθαι, ην μη περιίδητε διαδράντας αύτούς. οὖτε γὰρ ἀλλήλοισι ὁμοφρονέουσι, οὖτ' ἔτι ἀντιστήσονται ύμιν, πρὸς έωυτούς τε σφέας όψεσθε ναυμαγέοντας τους τὰ υμέτερα φρονέοντας καὶ τους μή. 54. ό μεν ταῦτά σφι σημήνας έκποδων ἀπαλλάσσετο τοίσι δε ώς πιστα εγίνετο τα αγγελθέντα, τοῦτο μεν ες την νησίδα την Ψυττάλειαν, μεταξύ Σαλαμινός τε κειμένην και της ηπείρου, πολλούς των Περσέων απεβίβασαν, τούτο δέ, επειδή εγίνοντο μέσαι νύκτες, ανήγον μεν το απ' έσπέρης κέρας κυκλούμενοι προς την Σαλαμίνα, ανήγον δε οί αμφί την Κέον τε καὶ την Κυνόσουραν τεταγμένοι, κατείχον τε μέχρι Μουνυχίης πάντα τον πορθμον τήσι νηυσί. τωνδε δὲ είνεκεν ἀνηγον τὰς νέας, ίνα δη τοίσι Ελλησι μηδὲ φυγείν έξη, άλλ' ἀπολαμφθέντες έν τη Σαλαμίνι δοίεν τίσιν των ἐπ' 'Αρτεμισίω άγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησίδα την Ψυττάλειαν καλεομένην απεβίβαζον των Περσέων τωνδε είνεκεν, ως, επεαν γενηται ναυμαχίη, ενθαύτα μάλιστα έξοισομένων των τε ανδρών και των ναυηγίων (έν γαρ δη πόρω της ναυμαγίης της μελλούσης έσεσθαι εκέετο ή νήσος), ΐνα τους μεν περιποιώσι, τους δε διαφθείρωσι. έποίευν δὲ σιγή ταῦτα, ώς μη πυνθανοίατο οἱ ἐναντίοι. Οί μεν δη ταύτα της νυκτός ούδεν αποκοιμηθέντες παραρτέοντο.

55. Των δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγων ἐγίνετο ἀθισμὸς λόγων πολλός. ἤδεσαν δὲ οὔκω ὅτι σφέας περιεκυκλέοντο τῆσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὥρεον αὐτοὺς τεταγμένους, ἐδόκεον κατὰ χώρην εἶναι. συνεστηκότων δὲ τῶν στρατηγῶν, ἐξ Αἰγίνης διέβη 'Αριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ 'Αθηναῖος μὲν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου, τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν 'Αθήνησι καὶ δικαιότατον

οδτος ώνηρ στας έπι το συνέδριον έξεκαλέετο Θεμιστοκλέα, εόντα μεν έωυτφ ου φίλον, έχθρον δε τὰ μάλιστα · ύπο δε μεγάθεος των παρεόντων κακών λήθην εκείνων ποιεύμενος έξεκαλέετο, έθέλων αὐτῷ συμμίξαι. προακηκότε δε ὅτι σπεύδοιεν οι από Πελοποννήσου ανάγειν τας νέας προς τον Ισθμόν. 56. ώς δὲ ἐξηλθέ οἱ Θεμιστοκλέης, ἔλεγε 'Αριστείδης τάδε 'Ημέας στασιάζειν χρεών έστι, έν τε τώ άλλω καιρώ καὶ δὴ καὶ ἐν τώδε, περὶ τοῦ ὁκότερος ἡμέων πλέω ἀγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργώσεται. λέγω δέ τοι, ὅτι ίσον έστὶ πολλά τε καὶ ολίγα λέγειν περὶ ἀποπλόου τοθ ένθευτεν Πελοποννησίοισι. έγω γιιρ αυτόπτης τοι λέγω γενόμενος, ότι νῦν, οὐδ' ἢν ἐθέλωσι Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Ευρυβιάδης, οιοί τε έσονται έκπλωσαι περιεχόμεθα γαρ ύπο των πολεμίων κύκλω. ἀλλ' ἐσελθών σφι ταῦτα σήμηνον. 57. Ο δ' αμείβετο τοισίδε. Κάρτα τε χρηστά διακελεύεαι καὶ εὖ ήγγειλας. τὰ γὰρ ἐγὰ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος ήκεις. ἴσθι γὰρ έξ έμέο τὰ ποιεύμενα ὑπὸ Μήδων. ἔδεε γὰρ, ὅτε οὐκ ἐκόντες ἤθελον ες μάχην κατίστασθαι οί Ελληνες, αέκοντας παραστήσασθαι. σὺ δὲ ἐπεί περ ήκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτός σφι ἄγγειλου. ἡν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν, καὶ οὐ πείσω ὡς οὐ ποιεύντων τῶν βαρβάρων ταῦτα. ἀλλά σφι σήμηνον αὐτὸς παρελθών ώς έχει. έπεὰν δὲ σημήνης, ἡν μὲν πείθωνται, ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα · ην δε αὐτοῖσι μη πιστά γένηται, όμοῖον ήμιν έσται. ού γὰρ ἔτι διαδρήσονται, εἴ περ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ώς σὺ λέγεις. 58. Ταῦτα ἔλεγε παρελθων ὁ ᾿Αριστείδης, φάμενος έξ Αίγίνης τε ήκειν και μόγις έκπλωσαι λαθων τους επορμέοντας · περιέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ Ελληνικον ύπὸ τῶν νεῶν τῶν Εέρξεω · παραρτέεσθαί τε συνεβούλευε ώς αλεξησομένους. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα

είπας μετεστήκες, των δὲ αὐτις ἐγίνετο λόγων ἀμφισβασίη·
οί γὰρ πλεῦνες τῶν στρατηγῶν οὐκ ἐπείθοντο τὰ ἐξαγγελθέντα. 59. ἀπιστεόντων δὲ τούτων, ἡκε τριήρης ἀνδρῶν
Τηνίων αὐτομολέουσα, τῆς ἡρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ἥ περ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν. διὰ δὲ τοῦτο
τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα
ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον κατελοῦσι. σὺν δὲ ὧν ταύτη τῆ
νηὶ τῆ αὐτομολησάση ἐς Σαλαμῖνα, καὶ τῆ πρότερον ἐπ'
᾿Αρτεμίσιον τῆ Λημνίη, ἐξεπληροῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι
Ελλησι ἐς τὰς ὀγδώκοντα καὶ τριηκοσίας νέας. δύο γὰρ
δὴ νεῶν τότε κατέδεε ἐς τὸν ἀριθμόν.

60. Τοίσι δὲ "Ελλησι ώς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἢν τῶν Τηνίων ρήματα, παρεσκευάζοντο ώς ναυμαχήσοντες. ήώς τε δη διέφαινε, και οι σύλλογον των επιβατέων ποιησώμενοι, προηγόρευε εὖ έχοντα μεν έκ πάντων Θεμιστοκλέης, τὰ δὲ ἔπεα ἢν πάντα κρέσσω τοῖσι ἔσσοσι ἀντιτιθέμενα. όσα δὲ ἐν ἀνθρώπου φύσι καὶ καταστάσι ἐγγίνεται, παραινέσας δη τούτων τὰ κρέσσω αίρέεσθαι, καὶ καταπλέξας την ρήσιν, έσβαίνειν εκέλευε ές τὰς νέας. καὶ οὖτοι μεν δή έσέβαινου, και ήκε ή απ' Αιγίνης τριήρης, ή κατά τους Αἰακίδας ἀπεδήμησε. ἐνθαῦτα ἀνηγον τὰς νέας άπάσας οἱ "Ελληνες. 61. αναγομένοισι δέ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οί βάρβαροι. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ελληνες ἐπὶ πρύμνην ἀνεκρούοντο καὶ ἄκελλον τὰς νέας, 'Αμεινίης δὲ Παλληνεύς ανηρ Αθηναίος έξαναχθείς νηΐ έμβάλλει. συμπλακείσης δε της νεος, και ου δυναμένων απαλλαγήναι, ούτω δη οί άλλοι 'Αμεινίη βοηθέοντες συνέμισγον. 'Αθηναίοι μεν ούτω λέγουσι της ναυμαχίης γενέσθαι την άρχην · Αίγιιηται δε την κατά τους Αιακίδας αποδημήσασαν ές Αίγιναν, ταύτην είναι την ἄρξασαν. λέγεται δε καὶ τάδε, ώς φάσμα σφι γυναικός έφάνη, φανείσαν δε διακελεύσασθαι, ώστε καί

απαν ακούσαι το των Ελλήνων στρατόπεδον, ονειδίσασαν πρότερον τάδε • 3 δαιμονιοι, μέχρι κόσου έτι πρύμνην άνακρουεσθε; 62. Κατά μεν δη 'Αθηναίους ετετάχατο Φοίνικες (ούτοι γὰρ είχον τὸ πρὸς Ἐλευσινός τε καὶ έσπέρης κέρας), κατά δὲ Λακεδαιμονίους "Ιωνες · οὖτοι δ' εἶχον τὸ πρὸς την ηῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα. ἐθελοκάκεον μέντοι αύτων κατα τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς ολίγοι, οἱ δὲ πλεῦνες ού. έχω μέν νυν συχνών οὐνόματα τριηράρχων καταλέξαι των νέας Ελληνίδας έλόντων, χρήσομαι δε αὐτοῖσι οὐδεν πλην Θεομήστορός τε τοῦ Ανδροδάμαντος καὶ Φυλάκου τοῦ Ἱστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων. τοῦδε δὲ είνεκεν μέμνημαι τούτων μούνων, ότι Θεομήστωρ μεν διά τούτο τὸ έργον Σάμου ετυράννευσε καταστησάντων των Περσέων. Φύλακος δε εὐεργέτης βασιλέος ἀνεγράφη καὶ χώρη οἱ έδωρήθη πολλή. οι δ΄ εὐεργέται βασιλέος ὀροσάγγαι καλέονται Περσιστί. 63. Περὶ μέν νυν τούτους ούτω είχε, τὸ δὲ πλήθος τῶν νεῶν ἐν τῆ Σαλαμίνι ἐκεραίζετο, αἱ μὲν ύπ' 'Αθηναίων διαφθειρόμεναι, αί δὲ ύπ' Αἰγινητέων. ἄτε γάρ των μεν Ελλήνων συν κόσμω ναυμαγεόντων κατά τάξιν, των δε βαρβάρων ου τεταγμένων έτι, ούτε συν νόω ποιεόντων ούδεν, εμελλε τοιουτό σφι συνοίσεσθαι οδόν περ ἀπέβη. καίτοι ησάν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην την ημέρην μακρώ αμείνονες αὐτοὶ έωυτων ἡ προς Εὐβοίη, πας τις προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων Εέρξεα, εδόκεε τε εκαστος έωυτον θηήσεσθαι βασιλέα. 64. κατά μεν δη τους άλλους ουκ έχω μετεξετέρους είπειν ατρεκέως ώς εκαστοι των βαρβάρων ή των Έλλήνων ήγωνίζουτο, κατά δε Αρτεμισίην τάδε εγένετο, απ' ων ευδοκίμησε μαλλον έτι παρα βασιλέϊ επειδή γαρ ές θόρυβον πολλον απίκετο τὰ βασιλέος πρήγματα, έν τούτω τω καιρώ ή νηθς ή Αρτεμισίης εδιώκετο ύπο νεος Αττικής και ή ούκ έχουσα διαφυγείν, έμπροσθε γάρ αὐτης ήσαν άλλαι νέες φίλιαι, ή δε αυτής προς των πολεμίων μάλιστα ετύγχανε εούσα, εδοξέ οί τόδε ποιήσαι, τὸ καὶ συνήνεικε ποιησάση · διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς ᾿Αττικῆς, φέρουσα ἐνέβαλε νης φιλίη ἀνδρῶν τε Καλυνδέων, καὶ αὐτοῦ ἐπιπλώοντος του Καλυνδέων βασιλέος Δαμασιθύμου. 65 εί μεν καί τι νείκος προς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἑλλήσποντον ἐόντων, οὐ μέντοι έγωγε έχω είπειν, ούτε εί έκ προνοίης αυτά έποίησε, ούτε εί συνεκύρησε ή των Καλυνδέων κατά τύχην παραπεσούσα νηθς. ως δε ενέβαλε τε καὶ κατέδυσε, εὐτυχίη χρησαμένη διπλόα έωυτην αγαθά έργάσατο δ τε γάρ της Αττικής νεὸς τριήραρχος, ώς εἶδε μιν έμβάλλουσαν νητ ἀνδρών βαρβάρων, νομίσας την νέα την Αρτεμισίης ή Έλληνίδα είναι ή αὐτομολέειν έκ των βαρβάρων καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν, άποστρέψας πρὸς ἄλλας ἐτράπετο. 66. τοῦτο μὲν τοιούτο αὐτῆ συνήνεικε γενέσθαι διαφυγείν τε καὶ μη ἀπολέσθαι τοῦτο δε συνέβη ωστε κακον έργασαμένην ἀπο τούτων αὐτὴν μάλιστα εὐδοκιμησαι παρά Εέρξη. λέγεται γαρ βασιλέα θηεύμενον μαθείν την νέα έμβαλουσαν, καὶ δή τινα είπαι των παρεόντων · Δέσποτα, όρας 'Αρτεμισίην, ώς εὐ ἀγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε; καὶ τον επείρεσθαι εί άληθέως έστι 'Αρτεμισίης το έργον, καί τους φάναι, σαφέως το επίσημον της νέος επισταμένους. την δε διαφθαρείσαν ηπιστέατο είναι πολεμίην. τά τε γαρ άλλα, ώς είρηται, αυτή συνήνεικε ές ευτυχίην γενόμενα, καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νεὸς μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Εέρξην δε είπαι λέγεται προς τὰ φραζόμενα. Οἱ μὲν ἄνδρες γεγόνασί μοι γυναίκες, αί δε γυναίκες ἄνδρες. ταῦτα μεν Εέρξην φασὶ εἶπαι.

67. 'Εν δὲ τῷ πόνφ τούτω ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς 'Αριαβίγνης ὁ Δαρείου, Εέρξεω ἐων ἀδελφεὸς, ἀπὸ δὲ άλλοι πολλοί τε καὶ οὐνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ των άλλων συμμάχων, όλίγοι δέ τινες καὶ Ελλήνων. άτε γαρ νέειν επιστάμενοι, τοίσι αι νέες διεφθείροντο, και μή έν γειρών νόμω απολλύμενοι, ές την Σαλαμίνα διένεον. των δε βαρβάρων οι πολλοί εν τη θαλάσση διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι. ἐπεὶ δὲ αί πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο, ενθαύτα αι πλεισται διεφθείροντο. οι γαρ όπισθε τεταγμένοι, ές το πρόσθε τησι νηυσί παριέναι πειρώμενοι, ώς ἀποδεξόμενοί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλέϊ, τῆσι σφετέρησι νηυσὶ φευγούσησι περιέπιπτον. 68. Έγένετο δὲ καὶ τόδε ἐν τῷ θορύβφ τούτφ · τῶν τινες Φοινίκων, τῶν αί νέες διεφθάρατο, ελθύντες παρά βασιλέα διέβαλλον τους "Ιωνας, ώς δι' εκείνους απολοίατο αί νέες, ώς προδόντων. συνήνεικε ων ούτω ωστε 'Ιώνων τε τους στρατηγούς μή απολέσθαι, Φοινίκων τε τους διαβάλλοντας λαβείν τοιόνδε μισθόν · ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νητ ᾿Αττική Σαμοθρηϊκίη νηῦς. ή τε δὴ Αττική κατεδύετο, καὶ ἐπιφερομένη Αίγιναίη νηθς κατέδυσε των Σαμοθρηϊκων την νέα. άτε δη εόντες ακοντισται οι Σαμοθρήϊκες τους έπιβάτας ἀπὸ της καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν, καὶ ἐπέβησάν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. 69. ταῦτα γενόμενα τους "Ιωνας έρρύσατο : ώς γαρ είδε σφεας Εέρξης έργον μέγα έργασαμενους, έτράπετο προς τους Φοίνικας, οία ύπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας αἰτιώμενος, καί σφεων ἐκέλευσε τὰς κεφαλάς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τους άμείνονας διαβάλλωσι. ὅκως γάρ τινα ἴδοι Εέρξης των έωυτου έργον τι αποδεικνύμενον έν τη ναυμαχίη, κατήμενος ύπο τῷ οὖρεϊ τῷ ἀντίον Σαλαμίνος, τὸ καλέεται Αιγάλεως, ανεπυνθάνετο τον ποιήσαντα, καὶ οί γραμματισταὶ ανέγραφον πατρόθεν τον τριήραρχον καὶ την πόλιν. προς δέ τι καὶ προσεβάλετο φίλος ἐων

'Αριαράμνης ανηρ Πέρσης παρεών τούτου του Φοινικητου πάθεος.

70. Οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτράποντο· τῶν δὲ βαρβάρων ες φυγήν τραπομένων και εκπλωόντων προς το Φάληρον, Αιγινήται υποστάντες εν τῷ πορθμῷ ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου άξια. οι μεν γὰρ Αθηναίοι εν τῷ θορύβφ έκεραϊζον τάς τε άντισταμένας και τας φευγούσας των νεών, οι δε Αίγινηται τὰς ἐκπλωούσας · ὅκως δέ τινες τοὺς 'Αθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Αἰγινήτας. 71. Ἐνθαῦτα συνεκύρεον νέες ή τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νέα, καὶ ή Πολυκρίτου τοῦ Κρίου ἀνδρὸς Αἰγινήτεω νηὶ εμβαλούσα Σιδωνίη, ή περ είλε την προφυλάσσουσαν έπὶ Σκιάθω την Αίγιναίην, έπ' ης έπλεε Πυθέης ό Ισχενόου, τον οί Πέρσαι κατακοπέντα άρετης είνεκεν είχον έν τη νηὶ έκπαγλεόμενοι. τον δη περιάγουσα αμα τοίσι Πέρσησι ήλω νηθς ή Σιδωνίη, ώστε Πυθέην οθτω σωθήναι ές Αίγιναν. ώς δε έσείδε την νεα την Αττικήν ο Πολύκριτος, έγνω το σημήϊον ίδων της στρατηγίδος, και βώσας τον Θεμιστοκλέα επεκερτόμησε ες των Αιγινητέων τον μηδισμον ονειδίζων. ταθτα μέν νυν νητ έμβαλων ο Πολύκριτος απέρριψε ές Θεμιστοκλέα οί δε βάρβαροι, των αί νέες περιεγένοντο, φεύγοντες απίκοντο ές Φάληρον ύπὸ τὸν πεζον στρατόν. 72. Έν δὲ τῆ ναυμαχίη ταύτη ἤκουσαν Έλλήνων ἄριστα Αἰγινηται, ἐπὶ δὲ ᾿Αθηναίοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ο Αίγινήτης καὶ 'Αθηναίοι Εύμένης τε ο 'Αναγυράσιος καὶ 'Αμεινίης Παλληνεὺς, δς καὶ 'Αρτεμισίην έπεδίωξε. εὶ μέν νυν έμαθε ὅτι ἐν ταύτη πλώοι ᾿Αρτεμισίη, οὐκ αν ἐπαύσατο πρότερον ἡ είλέ μιν ἡ καὶ αὐτὸς ήλω. τοίσι γαρ 'Αθηναίων τριηράρχοισι παρεκεκέλευστο, προς δε και ἄεθλον εκέετο μύριαι δραγμαί, ος αν μιν ζωην έλη · δεινον γάρ τι έποιεύντο γυναίκα έπὶ τὰς 'Αθήνας

στρατεύεσθαι. αὕτη μὲν δη, ὡς πρότερον εἴρηται, διέφυγε, ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἱ νέες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φαλήρῳ.

78. 'Αδείμαντον δε τον Κορίνθιον στρατηγον λέγουσι 'Αθηναίοι αὐτίκα κατ' άρχὰς, ώς συνέμισγον αί νέες, έκπλαγέντα τε καὶ ὑπερδείσαντα, τὰ ἱστία ἀειράμενον οἶχεσθαι φεύγοντα, ιδόντας δε τους Κορινθίους την στρατηγίδα φεύγουσαν, ώσαύτως οίχεσθαι. ώς δὲ ἄρα φεύγοντας γίνεσθαι της Σαλαμινίης κατά τὸ ίρου 'Αθηναίης Σκιράδος, περιπίπτειν σφι κέλητα θείη πομπή, τον οὖτε πέμψαντα φανήναι οὐδένα, οὖτε τι τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς εἰδόσι προσφέρεσθαι τοισι Κορινθίοισι. τήδε δε συμβάλλονται είναι θείον τὸ πρηγμα · ώς γὰρ ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν νεῶν, τους από του κέλητος λέγειν τάδε . 'Αδείμαντε, συ μεν άποστρέψας τὰς νέας ἐς φυγὴν ὥρμησαι καταπροδούς τοὺς Ελληνας · οί δε καὶ δη νικώσι, δσον αὐτοὶ ηρώντο έπικρατησαι των έχθρων. 74 Ταῦτα λεγόντων, ἀπιστέειν γὰρ τον 'Αδείμαντον, αὐτις τάδε λέγειν, ώς αὐτοὶ οἶοί τε εἶεν αγόμενοι δμηροι αποθυήσκειν, ην μη νικώντες φαίνωνται οί Ελληνες. οὕτω δὴ ἀποστρέψαντα τὴν νέα, αὐτόν τε καὶ τους άλλους, επ' εξεργασμένοισι ελθείν ες το στρατόπεδον. Τούτους μέν τοιαύτη φάτις έχει ὑπὸ ᾿Αθηναίων, οὐ μέντοι αὐτοί γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρώτοισι σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι, μαρτυρέει δέ σφι καὶ ή ἄλλη Έλλάς. 75. Αριστείδης δὲ ὁ Λυσιμάχου ἀνὴρ 'Αθηναίος, του καὶ ολίγφ τι πρότερον τούτων ἐπεμνήσθην ώς ανδρὸς αρίστου, οὖτος ἐν τῷ θορύβῷ τούτῷ τῷ περὶ Σαλαμίνα γενομένω τάδε εποίεε παραλαβων πολλούς των όπλιτέων, οι παρατετάχατο παρά την άκτην της Σαλαμινίης χώρης, γένος έοντες Αθηναίοι, ές την Ψυττάλειαν υησου απέβησε άγων, ολ τους Πέρσας τους έν τη νησίδι ταύτη κατεφόνευσαν πάντας.

76. ΄Ως δὲ ἡ ναυμαχίη διελέλυτο, κατειρύσαντες ἐς τὴν Σαλαμῶνα οἱ Ελληνες τῶν ναυηγίων ὅσα ταὐτη ἐτύγχανε ἔτι ἐόντα, ἐτοῖμοι ἡσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπίζοντες τἢσι περιεούσησι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλέα. τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβῶν ἄνεμος ζέφυρος ἔφερε τῆς ᾿Αττικῆς ἐπὶ τὴν ἡἰόνα τὴν καλεομένην Κωλιάδα· ὥστε ἀποπλῆσαι τὸν χρησμὸν τόν τε ἄλλον πάντα τὸν περὶ τῆς ναυμαχίης ταὐτης εἰρημένον Βάκιδι καὶ Μουσαίω, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτη ἐξενειχθέντα τὸ εἰρημένον πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐν χρησμῷ Λυσιστράτῷ ᾿Αθηναίῷ ἀνδρὶ χρησμολόγῷ, τὸ ἐλελήθεε πάντας τοὺς Ελληνας,

Κωλιάδες δε γυναίκες ερετμοίσι φρύξουσι.

τοῦτο δὲ ἔμελλε ἀπελάσαντος βασιλέος ἔσεσθαι.

77. Εέρξης δε, ώς έμαθε το γεγονος πάθος, δείσας μή τις των Ιώνων ύποθηται τοίσι Ελλησι, ή αυτοί νοήσωσι πλώειν ές τον Ελλήσποντον λύσοντες τας γεφύρας, καὶ απολαμφθείς εν τη Ευρώπη απολέσθαι κινδυνεύση, δρησμον εβούλευε εθέλων δε μή επίδηλος είναι μήτε τοίσι Ελλησι μήτε τοίσι έωυτου. ές την Σαλαμίνα χώμα έπειράτο διαχούν, γαυλούς τε Φοινικηΐους συνέδεε, ΐνα άντί τε σχεδίης έωσι καὶ τείχεος, αρτέετο τε ές πόλεμον, ώς ναυμαχίην ἄλλην ποιησόμενος. όρεοντες δε μιν πάντες οί άλλοι ταῦτα πρήσσοντα, εὖ ἡπιστέατο ὡς ἐκ παντὸς νόου παρεσκεύασται μένων πολεμήσειν · Μαρδόνιον δ' ούδεν τούτων ελάνθανε, ώς μάλιστα εμπειρον εόντα της εκείνου διανοίης. 78. Ταῦτά τε ἄμα Ξέρξης ἐποίεε, καὶ ἔπεμπε ές Πέρσας άγγελέοντα την παρεούσων σφι συμφορήν. τούτων δε των άγγελων έστι οὐδεν ο τι θασσον παραγίνεται θυητον εόν ούτω τοίσι Πέρσησι εξεύρηται

τοῦτο. λέγουσι γὰρ, ὡς ὅσων αν ἡμερέων ἢ ἡ πασα όδος, τοσούτοι ίπποι τε καὶ ἄνδρες διεστάσι, κατά ἡμερησίην όδον έκάστην ίππος τε καὶ άνηρ τεταγμένος, τους ούτε νιφετός, οὐκ ὅμβρος, οὐ καῦμα, οὐ νὺξ ἔργει μὴ οὐ καταυύσαι του προκείμενου έωυτῷ δρόμου την ταχίστην. ὁ μὲν δη πρώτος δραμών παραδιδοί τὰ έντεταλμένα τῷ δευτέρφ, ό δε δεύτερος τῷ τρίτφ το δε ἐνθεῦτεν ήδη κατ ἄλλον διεξέρχεται παραδιδόμενα, κατάπερ "Ελλησι ή λαμπαδηφορίη, την τῷ Ἡφαίστῳ ἐπιτελέουσι. τοῦτο τὸ δράμημα των ίππων καλέουσι Πέρσαι άγγαρήϊον. 79. Ή μεν δη πρώτη ές Σουσα αγγελίη απικομένη, ώς έχοι 'Αθήνας Εέρξης, έτερψε ούτω δή τι Περσέων τους υπολειφθέντας, ώς τάς τε όδους μυρσίνη πάσας έστόρεσαν, και έθυμίεον θυμιήματα, καλ αὐτολ ήσαν έν θυσίησί τε καλ εὐπαθείησι ή δε δευτέρη σφι άγγελίη επεξελθούσα συνέχεε ούτω, ώστε τους κιθώνας κατερρήξαντο πάντες, βοή τε καὶ οἰμωγή έχρεουτο απλέτφ, Μαρδόνιον εν αιτίη τιθέντες. ούκ ούτω δὲ περὶ τῶν νεῶν ἀχθόμενοι ταῦτα οἱ Πέρσαι ἐποίευν, ὡς περί αὐτῷ Ξέρξη δειμαίνοντες.

80. Εέρξης δὲ ὡς τοὺς παίδας ᾿Αρτεμισίη ἐπέτρεψε ἀπώγειν ἐς εφεσον, καλέσας Μαρδόνιον ἐκέλευσέ μιν τῆς στρατιῆς διαλέγειν τοὺς βούλεται, καὶ ποιέειν τοῖσι λόγοισι τὰ ἔργα πειρεόμενον ὁμοῖα. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην ἐς τοσοῦτο ἐγίνετο τῆς δὲ νυκτὸς, κελεύσαντος βασιλέος, τὰς νέας οἱ στρατηγοὶ ἐκ τοῦ Φαλήρου ἀπῆγον ὀπίσω ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὡς τάχεος εἶχε ἔκαστος, διαφυλαξούσας τὰς σχεδίας πορευθῆναι βασιλέι. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ ἦσαν Ζωστῆρος πλώοντες οἱ βάρβαροι, ἀνατείνουσι γὰρ ἄκραι λεπταὶ τῆς ἡπείρου ταύτης, ἔδοξάν τε νέας εἶναι καὶ ἔφευγον ἐπὶ πολλόν. χρόνφ δὲ μαθόντες ὅτι οὐ νέες εἶεν ἀλλ᾽ ἄκραι, συλλεχθέντες ἐκομίζοντο. 81. Ώς δὲ ἡμέρη ἐγέ-

νετο, ορέοντες οί Ελληνες κατά χώρην μένοντα τον στρατον τον πεζον, ήλπιζον καὶ τὰς νέας είναι περὶ Φάληρον, έδοκεόν τε ναυμαχήσειν σφέας, παραρτέοντό τε ώς άλεξησόμενοι. έπει δε επύθοντο τας νέας οιχωκυίας, αυτίκα μετά ταῦτα ἐδόκεε ἐπιδιώκειν. τον μέν νυν ναυτικον τον Εέρξεω στρατον ούκ έπείδον διώξαντες μέχρι Ανδρου, ές δε την "Ανδρον απικόμενοι έβουλεύοντο, Θεμιστοκλέης μέν νυν γνώμην ἀπεδείκνυτο, διὰ νήσων τραπομένους καὶ επιδιώξαντας τὰς νέας, πλώειν ἰθέως ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον λύσοντας τὰς γεφύρας. 82. Εὐρυβιάδης δὲ τὴν ἐναντίην ταύτη γνώμην ετίθετο, λέγων ώς, εί λύσουσι τὰς σχεδίας. τουτ' αν μέγιστον πάντων σφεις κακον την Ελλάδα έργάσαιντο. εί γὰρ ἀναγκασθείη ἀπολαμφθεὶς ὁ Πέρσης μένειν έν τη Ευρώπη, πειρώτο αν ήσυχίην μη άγειν ώς άγοντι μέν οι ήσυχίην οὖτε τι προχωρέειν οδόν τε ἔσται των πρηγμάτων, οὖτε τις κομιδή τὸ ὀπίσω φανήσεται, λιμώ τέ οἱ ἡ στρατιὴ διαφθαρέεται · ἐπιχειρέοντι δὲ αὐτῷ καὶ έργου έχομένω πάντα τὰ κατὰ την Ευρώπην οδά τε έσται προσχωρήσαι κατά πόλις τε καὶ κατ' ἔθνεα, ήτοι άλισκομένων γε ή προ τούτου όμολογεόντων. τροφήν τε έξειν σφέας του επέτεον αιεί των Ελλήνων καρπόν. άλλα δοκέειν γαρ νικηθέντα τη ναυμαχίη ου μενέειν έν τη Ευρώπη του Πέρσεα, εατέου ων είναι φεύγειν, ες δ έλθη φεύγων ές την έωυτου. το ένθευτεν δε περί της έκείνου ποιέεσθαι ήδη τον αγώνα εκέλευε. ταύτης δε είχοντο της γνώμης καί Πελοποννησίων των άλλων οι στρατηγοί.

83. 'Ως δὲ ἔμαθε ὅτι οὐ πείσει τούς γε πολλοὺς πλώειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὁ Θεμιστοκλέης, μεταβαλῶν πρὸς
τοὺς ᾿Αθηναίους (οὖτοι γὰρ μάλιστα ἐκπεφευγότων περιημέκτεον, ὡρμέατό τε ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πλώειν καὶ ἐπὶ
σφέων αὐτῶν βαλλόμενοι, εἰ ὧλλοι μὴ βουλοίατο) ἔλεγέ

σφι τάδε · Καὶ αὐτὸς ήδη πολλοίσι παρεγενόμην, καὶ πολλφ πλέω ἀκήκοα τοιάδε γενέσθαι· ἄνδρας ές ἀναγκαίην απειληθέντας νενικημένους αναμάχεσθαί τε καὶ αναλαμβάνειν την προτέρην κακότητα. ήμεις δε (εύρημα γάρ εύρηκαμεν ήμέας τε αὐτοὺς καὶ τὴν Ελλάδα, νέφος τοσοῦτο ανθρώπων ανωσαμενοι) μη διώκωμεν ανδρας φεύγοντας. 81. τάδε γὰρ οὐκ ήμεις κατεργασάμεθα, ἀλλὰ θεοί τε καὶ ήρωες, οὶ έφθονησαν ἄνδρα ένα της τε 'Ασίης καὶ της Εύρώπης βασιλευσαι, ἐόντα ἀνόσιόν τε καὶ ἀτώσθαλον · δς τὰ ίρὰ καὶ τὰ ἴδια ἐν ὁμοίφ ἐποιέετο, ἐμπιπρώς τε καὶ καταβάλλων των θεων τὰ ἀγάλματα δς καὶ τὴν θάλασσαν άπεμαστίγωσε πέδας τε κατήκε. άλλ' εὖ γὰρ ἔχει ἐς τὸ παρεον ήμεν, νθν μεν έν τη Ελλάδι καταμείναντας ήμεων τε αυτών επιμεληθήναι καὶ τών οἰκετέων καί τις οἰκίην τε αναπλασάσθω καὶ σπόρου ανακῶς έχέτω, παντελέως απελάσας του βάρβαρου . άμα δε τώ ξαρι καταπλέωμεν επί Έλλησπόντου καὶ Ἰωνίης. Ταῦτα ἔλεγε ἀποθήκην μέλλων ποιήσεσθαι ές τον Πέρσεα, ίνα, ην άρα τί μιν καταλαμβάνη προς 'Αθηναίων πάθος, έχη αποστροφήν τά περ ων καὶ έγένετο. 85. Θεμιστοκλέης μεν ταῦτα λέγων διέβαλλε, 'Αθηναίοι δὲ ἐπείθοντο · ἐπειδη γὰρ, καὶ πρότερον δεδογμένος είναι σοφος, έφάνη έων άληθέως σοφός τε καὶ εὖβουλος, πάντως έτοιμοι ἦσαν λέγοντι πείθεσθαι. ώς δὲ οὖτοί οἱ ἀνεγνωσμένοι ἦσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ὁ Θεμιστοκλέης ἄνδρας ἀπέπεμπε έχοντας πλοίον, τοίσι ἐπίστευε σιγάν, ές πάσαν βάσανον ἀπικνεομένοισι, τὰ αὐτὸς ένετείλατο βασιλέι φρώσαι των και Σίκιννος ο οἰκέτης αὐτις έγένετο. οὶ ἐπεί τε ἀπίκουτο πρὸς τὴν Αττικὴν, οἱ μὲν κατέμενον έπὶ τῷ πλοίῳ, Σίκιννος δὲ ἀναβὰς παρὰ Εέρξεα έλεγε τάδε · Επεμψέ με Θεμιστοκλέης ο Νεοκλέος, στρατηγὸς μεν 'Αθηναίων, ἀνὴρ δε τῶν συμμάγων πάντωι ἄριστος καὶ σοφώτατος, φρώσοντά τοι ὅτι Θεμιστοκλέης ὁ ᾿Αθηναῖος, σοὶ βουλόμενος ὑπουργέειν, ἔσχε τοὺς Ἦκληνας τὰς νέας βουλομένους διώκειν καὶ τὰς ἐν Ἑλλησπόντω γεφύρας λύειν. καὶ νῦν κατ' ἡσυχίην πολλην κομίζεο. Οἱ μὲν ταῦτα σημήναντες ἀπέπλωον ὀπίσω.

86. Οί δ' αμφὶ Εέρξεα, επισχόντες ολίγας ήμερας μετά την ναυμαχίην, έξηλαυνον ές Βοιωτούς την αυτην όδον. έδοξε γαρ Μαρδονίφ αμα μεν προπέμψαι βασιλέα, αμα δε ανωρίη είναι του έτεος πολεμέειν γειμερίσαι δε άμεννου είναι εν Θεσσαλίη, καὶ επειτεν αμα τώ εαρι πειρασθαι της Πελοποννήσου. ώς δε απίκατο ες την Θεσσαλίην. ένθαῦτα Μαρδόνιος έξελέγετο πρώτους μεν Πέρσας πάντας τους άθανάτους καλεομένους, πλην Τδάρνεος του στρατηγοῦ (ούτος γὰρ οὐκ ἔφη λείψεσθαι βασιλέος), μετὰ δὲ των άλλων Περσέων τους θωρηκοφόρους και την ίππου την χιλίην, καὶ Μήδους τε καὶ Σάκας καὶ Βακτρίους τε καὶ Ἰνδούς, καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὴν ἵππον. ταῦτα μὲν έθνεα όλα είλετο, έκ δε των άλλων συμμάχων έξελέγετο κατ' ολίγους · ώστε σύμπαντας τριήκοντα μυριάδας γενέσθαι σὺν ἱππεῦσι. 87. Ξέρξης δὲ, Μαρδόνιον ἐν Θεσσαλίη καταλιπων, αυτὸς επορεύετο κατὰ τάχος ες τον Ελλήσποντον, καὶ ἀπικνέεται ές τον πόρον της διαβάσιος έν πέντε καὶ τεσσεράκοντα ήμέρησι, ἀπάγων τῆς στρατιῆς ούδεν μέρος ώς είπειν. δκου δε πορευόμενοι γινοίατο καλ κατ' ούστινας ανθρώπους, τον τούτων καρπον άρπάζοντες έσιτέοντο : εί δε καρπον μηδένα εύροιεν, οί δε την ποίην την έκ της γης αναφυομένην και των δενδρέων τον φλοιον περιλέποντες καὶ τὰ φύλλα καταδρέποντες κατήσθιον, όμοίως των τε ήμέρων καὶ των αγρίων, καὶ ἔλειπον οὐδέν. ταῦτα δ' ἐποίευν ὑπὸ λιμοῦ. ἐπιλαβων δὲ λοιμός τε τὸν στρατον και δυσεντερίη κατ' όδον διέφθειρε. τους δε και

νοσέοντας αὐτῶν κατέλιπε, ἐπιτάσσων τῆσι πόλισι, ἵνα έκάστοτε γίνοιτο ελαύνων, μελεδαίνειν τε καὶ τρέφειν, έν Θεσσαλίη τέ τινας καὶ ἐν Σίρι τῆς Παιονίης καὶ ἐν Μακεδονίη. ένθα καὶ τὸ ἱρὸν ἄρμα καταλιπών τοῦ Διὸς, ὅτε έπὶ τὴν Ελλάδα ήλαυνε, ἀπιων οὐκ ἀπέλαβε · ἀλλὰ δόντες οἱ Παίονες τοῦσι Θρήϊξι, ἀπαιτέοντος Εέρξεω, ἔφασαν νεμομένας άρπασθήναι ύπο των άνω Θρηίκων των περί τὰς πηγάς τοῦ Στρυμόνος οἰκημένων. 88. οἱ δὲ Πέρσαι, ώς έκ της Θρηίκης πορευόμενοι απίκοντο έπὶ τὸν πόρον, έπειγόμενοι τον Έλλήσποντον τησι νηυσι διέβησαν ές "Αβυδον· τὰς γὰρ σχεδίας οὐκ εὖρον ἔτι ἐντεταμένας, άλλ' ύπο χειμώνος διαλελυμένας. ένθαῦτα δὲ κατεχόμενοι σιτία τε πλέω ή κατ' όδον ελάγγανον, οὐδένα τε κόσμον έμπιπλάμενοι, καὶ ΰδατα μεταβάλλοντες, ἀπέθνησκον τοῦ στρατού του περιεόντος πολλοί. οι δε λοιποί αμα Εέρξη άπικυέουται ες Σάρδις. 89. Εστι δε καὶ άλλος όδε λόγος λεγόμενος, ώς, ἐπειδη Εέρξης ἀπελαύνων ἐξ 'Αθηνέων ἀπίκετο ἐπ' 'Ηϊόνα την ἐπὶ Στρυμόνι, ἐνθεῦτεν οὐκέτι όδοιπορίησι διεχράτο, άλλά την μεν στρατιην Τδάρνεϊ έπιτράπει απάγειν ές του Έλλήσπουτου, αυτος δ' έπι νεος Φοινίσσης ἐπιβὰς ἐκομίζετο ἐς τὴν ᾿Ασίην. πλώοντα δέ μιν ανεμον Στρυμονίην ύπολαβείν μέγαν καὶ κυματίην. καὶ δη, μαλλον γώρ τι χειμαίνεσθαι, γεμούσης της νεος ώστε έπὶ τοῦ καταστρώματος έπεόντων συχνών Περσέων τών σύν Εέρξη κομιζομένων, ένθαῦτα ές δείμα πεσόντα τον βασιλέα είρεσθαι βώσαντα τον κυβερνήτην, εί τις έστί σφι σωτηρίη. καὶ τὸν εἶπαι · Δέσποτα, οὐκ ἔστι οὐδεμία, ην μη τούτων απαλλαγή τις γένηται των πολλων επιβατέων. 90. καὶ Εέρξεα λέγεται άκούσαντα ταῦτα εἶπαι. *Ανδρες Πέρσαι, νῦν τις διαδεξάτω ύμέων βασιλέος κηδόμενος · εν ύμιν γαρ οίκε είναι έμοι ή σωτηρίη. Τον μεν

ταῦτα λέγειν, τοὺς δὲ προσκυνέοντας ἐκπηδᾶν ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν νέα ἐπικουφισθείσαν οὕτω δὴ ἀποσωθῆναι
ἐς τὴν ᾿Ασίην. ὡς δὲ ἐκβῆναι τάχιστα ἐς γῆν τὸν Ἐέρξεα,
ποιῆσαι τοιόνδε· ὅτι μὲν ἔσωσε βασιλέος τὴν ψυχὴν,
δωρήσασθαι χρυσέῃ στεφάνῃ τὸν κυβερνήτεα, ὅτι δὲ Περσέων πολλοὺς ἀπώλεσε, ἀποταμεῖν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

- 91. Οὖτος δὲ ἄλλος λέγεται λόγος περὶ τοῦ Ἐέρξεω νόστου, οὐδαμῶς ἔμουγε πιστὸς, οὖτε ἄλλως οὖτε τὸ Περσέων τοῦτο πάθος. εἰ γὰρ δὴ ταῦτα οὖτω εἰρέθη ἐκ τοῦ κυβερνήτεω πρὸς Ἐέρξεα, ἐν μυρίησι γνώμησι μίαν οὐκ ἔχω ἀντίξοον μὴ οὐκ ἃν ποιῆσαι βασιλέα τοιόνδε, τοὺς μὲν ἐκ τοῦ καταστρώματος καταβιβάσαι ἐς κοίλην νέα, ἐόντας Πέρσας καὶ Περσέων τοὺς πρώτους, τῶν δ' ἐρετέων ἐόντων Φοινίκων ὅκως οὐκ ἃν ἴσον πλῆθος τοῦσι Πέρσησι ἐξέβαλε ἐς τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ μὲν, ὡς καὶ πρότερόν μοι εἰρηται, ὁδῷ χρεόμενος ἄμα τῷ ἄλλφ στρατῷ ἀπενόστησε ἐς τὴν 'Ασίην.
- 92. Οι δε Ελληνες, τραπόμενοι ες Κάρυστον καὶ δηϊώσαντες αὐτῶν την χώρην, ἀπαλλάσσοντο ες Σαλαμίνα. πρῶτα μέν νυν τοισι θεοισι εξείλον ἀκροθίνια ἄλλα τε καὶ τριήρεας τρείς Φοινίσσας, την μεν ες Ίσθμον ἀναθείναι, η περ ἔτι καὶ ες εμε ην, την δε επὶ Σούνιον, την δε τῷ Αἴαντι αὐτοῦ ες Σαλαμίνα. μετὰ δε τοῦτο διεδάσαντο την λητην καὶ τὰ ἀκροθίνια ἀπέπεμψαν ες Δελφοῦς, ἐκ τῶν εγένετο ἀνδριὰς ἔχων εν τῆ χειρὶ ἀκρωτήριον νεὸς, ἐων μέγαθος δυώδεκα πηχέων. 93. Μετὰ δε την διαίρεσιν τῆς λητης ἔπλωον οί Ελληνες ες τὸν Ἰσθμὸν ἀριστήια δώσοντες τῷ ἀξιωτάτῳ γενομένω Ἑλλήνων ἀνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον. ὡς δε ἀπικόμενοι οί στρατηγοὶ διενέμοντο τὰς ψήφους ἐπὶ τοῦ Ποσειδέωνος τῷ βωμῷ, τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον κρίνοντες ἐκ πάντων, ἐνθαῦτα πᾶς τις αὐτῶν έωυτῷ ἐτίθετο τὴν ψῆφον, αὐτὸς ἔκαστος δοκέων ἄριστος

γενέσθαι, δεύτερα δε οί πολλοί συνεξέπιπτον Θεμιστοκλέα κρίνοντες. οί μεν δη εμουνούντο, Θεμιστοκλέης δε δευτερείοισι ύπερεβάλλετο πολλόν. 94. Οὐ βουλομένων δὲ ταῦτα κρίνειν τῶν Ἑλλήνων φθόνω, ἀλλ' ἀποπλωόντων έκάστων ές την έωυτών ακρίτων, όμως Θεμιστοκλέης έβώσθη τε καὶ έδοξώθη είναι άνηρ πολλον Έλλήνων σοφώτατος ανα πασαν την Ελλάδα. ότι δε νικών ούκ έτιμήθη προς των έν Σαλαμίνι ναυμαγησάντων, αυτίκα μετά ταθτα ές Λακεδαίμονα απίκετο εθέλων τιμηθήναι. καί μιν Λακεδαιμόνιοι καλώς μεν ύπεδεξαντο, μεγάλως δε ετίμησαν. αριστήμα μεν νυν έδοσαν Ευρυβιάδη έλαίης στέφανον, σοφίης δε και δεξιότητος Θεμιστοκλέϊ, και τούτῷ στέφανον ἐλαίης. ἐδωρήσαντο δέ μιν όγω τῷ ἐν Σπάρτη καλλιστεύοντι. αἰνέσαντες δὲ πολλά, προέπεμψαν άπιοντα τριηκόσιοι Σπαρτιητέων λογιδες, ούτοι οίπερ ίππεες καλέονται, μέχρι ούρων των Τεγεητικών μούνον δή τοῦτον πάντων αιθρώπων των ήμεις ίδμεν Σπαρτιήται προέπεμψον. 93. 'Ως δὲ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος ἀπίκετο ἐς τὰς 'Αθήνας, ἐνθαῦτα Τιμόδημος 'Αφιδναῖος, τῶν ἐχθρῶν μεν των Θεμιστοκλέος έων, άλλως δε ου των επιφανέων ανδρών, φθυνω καταμαργέων ενείκεε τον Θεμιστοκλέα, την ές Λακεδαιμονα ἄπιξιν προφέρων, ώς δια τας 'Αθήνας έχοι τα γέρεα τὰ παρὰ Λακεδαιμονίων, ἀλλ' οὐ δι' έωυτόν. ό δε, επείτε ουκ επαύετο ταυτα λέγων ο Τιμοδημος, είπε. Ούτω έχει τοι· ούτ' αν έγω έων Βελβινίτης ετιμηθην ούτω προς Σπαρτιητέων, οὖτ' αν σὺ, ὤνθρωπε, ἐων 'Αθηναίος.

96. 'Ο δὲ ναυτικὸς ὁ Εέρξεω περιγενόμενος, ὡς προσέμετ τῆ 'Ασίη φεύγων ἐκ Σαλαμίνος καὶ βασιλέα τε και τὴν στρατιὴν ἐκ Χερσονήσου διεπόρθμευσε ἐς "Αβιδον, ἐχειμέρισε ἐν Κύμη.

THUCYDIDES.

PYLUS AND SPHACTERIA.

1. Τπο δε τους αυτούς χρόνους του ήρος, πρίν του σίτον έν ακμή είναι, Πελοποννήσιοι και οι ξύμμαχοι έσέβαλου ές την 'Αττικήυ, ήγειτο δε 'Αγις ό 'Αρχιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς · καὶ ἐγκαθεζόμενοι ἐδήουν την γην. 'Αθηναίοι δε τάς τε τεσσαράκοντα ναυς ές Σικελίαν απέστειλαν, ώσπερ παρεσκευάζοντο, καὶ στρατηγούς τους ύπολοίπους Ευρυμέδοντα καὶ Σοφοκλέα. Πυθόδωρος γὰρ ό τρίτος αὐτῶν ἤδη προαφίκτο ἐς Σικελίαν. 2. είπον δὲ τούτοις καὶ Κερκυραίων αμα παραπλέοντας των έν τή πόλει επιμεληθήναι, οι εληστεύοντο ύπο των εν τω δρει φυγάδων καὶ Πελοποννησίων αὐτόσε νῆες έξήκοντα παρεπεπλεύκεσαν τοις έν τῷ ὅρει τιμωροὶ, καὶ λιμοῦ ὅντος μεγάλου εν τη πόλει νομίζοντες κατασχήσειν ραδίως τα πράγματα. Δημοσθένει δε, όντι ιδιώτη μετά την αναχώρησιν την έξ 'Ακαρνανίας, αυτώ δεηθέντι είπον χρησθαι ταίς ναυσὶ ταύταις, ην βούληται, περὶ την Πελοπόννησον. 3. καὶ ώς ἐγένοντο πλέοντες κατὰ τὴν Λακωνικὴν, καὶ έπυνθάνοντο ότι αἱ νῆες ἐν Κερκύρα ἤδη εἰσὶ τῶν Πελοποννησίων, ό μεν Εύρυμέδων καὶ Σοφοκλής ήπείγοντο ές την Κέρκυραν, ὁ δὲ Δημοσθένης ἐς την Πύλον πρώτον έκέλευε σχόντας αὐτοὺς καὶ πράξαντας ἃ δεῖ τὸν πλοῦν ποιείσθαι · ἀντιλεγόντων δε, κατά τύχην χειμών ἐπιγενόμενος κατήνεγκε τὰς ναθς ές τὴν Πύλον. 4. καὶ ὁ Δημοσθένης εὐθὺς ηξίου τειχίζεσθαι το χωρίον, - ἐπὶ τούτφ

γαρ ξυνέπλευσε, - καὶ ἀπέφαινε πολλην εύπορίαν ξύλων τε καὶ λίθων, καὶ φύσει καρτερον ον καὶ έρημον αὐτό τε καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας · ἀπέχει γὰρ σταδίους μάλιστα ή Πύλος της Σπάρτης τετρακοσίους, καὶ έστιν έν τή Μεσσηνία ποτε ούση γή, καλούσι δε αυτήν οί Λακεδαιμόνιοι Κορυφάσιον. οί δε πολλας έφασαν είναι ακρας έρήμους της Πελοποννήσου, ην βούληται καταλαμβάνων την πόλιν δαπανάν. 5. ώς δὲ οὐκ ἔπειθεν οὖτε τοὺς στρατηγούς ούτε τούς στρατιώτας, ύστερον καὶ τοίς ταξιάρχοις κεινώσας, ήσύχαζεν ύπο ἀπλοίας, μέχρι αὐτοῖς τοῖς στρατιώταις σχολάζουσιν όρμη επέπεσε περιστασιν εκτειχίσαι το χωρίον. καὶ ἐγχειρήσαντες εἰργάζοντο, σιδήρια μὲν λιθουργά ούκ έχοντες, λογάδην δε φέροντες λίθους, καὶ ξυνετίθεσαν ώς έκαστόν τι ξυμβαίνοι καὶ τὸν πηλον, εί που δέοι χρησθαι, άγγείων άπορία έπὶ τοῦ νώτου έφερον, έγκεκυφότες τε ώς μάλιστα μέλλοι έπιμένειν, καὶ τὰ χείρε ές τουπίσω ξυμπλέκοντες, δπως μη αποπίπτοι. 6. παντί τε τρόπφ ήπείγοντο φθήναι τους Λακεδαιμονίους τὰ ἐπιμαχώτατα έξεργασάμενοι πρίν επιβυηθήσαι · το γάρ πλέον τοῦ χωρίου αὐτὸ καρτερὸν ὑπηρχε, καὶ οὐδὲν ἔδει τείχους. οί δε εορτήν τινα έτυχον άγοντες, καὶ άμα πυνθανόμενοι έν ολιγωρία εποιούντο, ώς όταν εξέλθωσιν ή ούχ ύπομενοῦντας σφας ἡ ράδίως ληψόμενοι βία καί τι καὶ αὐτοὺς ο στρατος έτι εν ταις 'Αθήναις ων επέσχεν. τειχίσαντες δε οί 'Αθηναίοι τοῦ χωρίου τὰ πρὸς ήπειρον καὶ ἃ μάλιστα έδει εν ήμεραις εξ, τον μεν Δημοσθένην μετά νεών πέντε αυτοῦ φύλακα καταλείπουσιν, ταῖς δὲ πλείοσι ναυσὶ τὸν ἐς την Κέρκυραν πλούν και Σικελίαν ηπείγοντο. 7. οί δ' έν τη Αττική όντες Πελοποννήσιοι, ώς ἐπύθοντο της Πύλου κατειλημμένης, ανεχώρουν κατά τάχος επ' οίκου, νομίζοντες μεν οί Λακεδαιμόνιοι καὶ Αγις ὁ βασιλεύς οἰκεῖον σφίσι τὸ

περὶ τὴν Πύλον · ἄμα δὲ πρῷ ἐσβαλόντες, καὶ τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὅντος, ἐσπάνιζον τροφῆς τοῦς πολλοῦς, χειμών τε ἐπιγενόμενος μείζων παρὰ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν ἐπίεσε τὸ στράτευμα. ὥστε πολλαχόθεν ξυνέβη ἀναχωρῆσαί τε θᾶσσον αὐτοὺς καὶ βραχυτάτην γενέσθαι τὴν ἐσβολὴν ταύτην · ἡμέρας γὰρ πεντεκαίδεκα ἔμειναν ἐν τῆ ᾿ Αττικῆ.

8. Αναγωρησάντων δε των εκ της Αττικής Πελοποννησίων, οι Σπαρτιάται αυτοί μεν και οι εγγύτατα των περιοίκων εύθυς έβοήθουν έπὶ τὴν Πύλον, τῶν δὲ ἄλλων Λακεδαιμονίων βραδυτέρα εγίγνετο ή εφοδος, άρτι άφιγμένων ἀφ' έτέρας στρατιάς. περιήγγελλον δὲ καὶ κατὰ τὴν Πελοπόννησον βοηθείν ότι τάχιστα έπὶ Πύλον, καὶ έπὶ τὰς ἐν τῆ Κερκύρα ναῦς σφῶν τὰς ἐξήκοντα ἔπεμψαν, αὶ ύπερενεγθείσαι τον Λευκαδίων ισθμον, και λαθούσαι τὰς έν Ζακύνθω 'Αττικάς ναθς, άφικνοθνται έπὶ Πύλον παρήν δὲ ήδη καὶ ὁ πεζὸς στρατός. Δημοσθένης δὲ, προσπλεόντων έτι των Πελοποννησίων, ύπεκπέμπει φθάσας δύο ναυς άγγείλαι Εύρυμέδοντι καὶ τοίς έν ταίς ναυσίν έν Ζακύνθο ' Αθηναίοις παρείναι, ώς τοῦ χωρίου κινδυνεύοντος. καὶ αἰ μεν νήες κατά τάχος έπλεον κατά τά έπεσταλμένα ύπο Δημοσθένους • 9. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι παρεσκευάζοντο ώς τῷ τειχίσματι προσβαλοῦντες κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ελπίζοντες ραδίως αιρήσειν οικοδόμημα δια ταχέων είργασμένου, καὶ ἀνθρώπων ολίγων ἐνόντων. προσδεγόμενοι δε καὶ τὴν ἀπὸ Ζακύνθου τῶν Αττικῶν νεῶν βοήθειαν, έν νώ είχου, ην άρα μη πρότερον έλωσι, καὶ τοὺς έσπλους τοῦ λιμένος ἐμφράξαι, ὅπως μὴ ἢ τοῖς ᾿Αθηναίοις έφορμίσασθαι ές αὐτόν. 10. ή γὰρ νῆσος ή Σφακτηρία καλουμένη τόν τε λιμένα, παρατείνουσα καὶ έγγυς ἐπικειμένη, έχυρον ποιεί καὶ τοὺς ἔσπλους στενοὺς, τῆ μεν δυοίν

νεοίν διάπλουν κατὰ τὸ τείχισμα τῶν ᾿Αθηναίων καὶ τὴν Πύλον, τῆ δὲ πρὸς τὴν ἄλλην ἤπειρον ὀκτὰ ἡ ἐννέα · ὑλώδης τε καὶ ἀτριβὴς πᾶσα ὑπ᾽ ἐρημίας ἦν, καὶ μέγεθος περὶ
πεντεκαίδεκα σταδίους μάλιστα. τοὺς μὲν οὖν ἔσπλους
ταῖς ναυσὶν ἀντιπρώροις βύζην κλήσειν ἔμελλον · τὴν δὲ
νῆσον ταύτην φοβούμενοι μὴ ἐξ αὐτῆς τὸν πόλεμον σφίσι
ποιῶνται, ὁπλίτας διεβίβασαν ἐς αὐτὴν καὶ παρὰ τὴν
ἤπειρον ἄλλους ἔταξαν.

- 11. Δημοσθένης δε, όρων τους Λακεδαιμονίους μέλλοντας προσβάλλειν ναυσί τε αμα καὶ πεζώ, παρεσκευάζετο καὶ αὐτὸς, καὶ τὰς τριήρεις αίπερ ήσαν αὐτῷ ἀπὸ των καταλειφθεισων άνασπάσας ύπο το τείχισμα προσεσταύρωσεν, καὶ τοὺς ναύτας ἐξ αὐτῶν ὥπλισεν ἀσπίσι τε φαύλαις καὶ οἰσυτυαις ταῖς πολλαῖς οὐ γὰρ ἦν ὅπλα ἐν χωρίω έρήμω πορίσασθαι, άλλα και ταῦτα έκ ληστρικής Μεσσηνίων τριακοντόρου καὶ κέλητος έλαβον, οδ έτυχον παραγενόμενοι. 12. όπλιταί τε των Μεσσηνίων τούτων ώς τεσσαράκοντα έγενοντο, οίς έχρητο μετα των άλλων. τους μεν ούν πολλούς των τε αόπλων και ώπλισμένων έπί τὰ τετειχισμένα μάλιστα καὶ έχυρὰ τοῦ χωρίου πρὸς τὴν ηπειρου έταξε, προειπων αμύνασθαι του πεζου, ην προσβάλλη · αὐτὸς δὲ, ἀπολεξάμενος ἐκ πάντων έξήκοντα ὁπλίτας καὶ τοξότας ολίγους, έχώρει έξω τοῦ τείχους έπὶ τὴν θάλασσαν, ή μάλιστα έκείνους προσεδέχετο πειράσειν ἀποβαίνειν.
- 13. Οι δε Λακεδαιμόνιοι, ἄραντες, τῷ τε κατὰ γῆν στρατῷ προσέβαλλον τῷ τειχίσματι καὶ ταῖς ναυσὶν ἄμα, οὕσαις τεσσαράκοντα καὶ τρισίν · ναύαρχος δὲ αὐτῶν ἐπέπλει Θρασυμηλίδας ὁ Κρατησικλέους, Σπαρτιάτης · προσέβαλλε δὲ ἦπερ ὁ Δημοσθένης προσεδέχετο. καὶ οἱ μὲν ᾿Αθηναῖοι ἀμφοτέρωθεν, ἔκ τε γῆς καὶ ἐκ θαλάσσης,

ημύνοντο · οι δε κατ' ολίγας ναθς διελόμενοι, διότι οὐκ ην πλείοσι προσσχείν, καὶ ἀναπαύοντες ἐν τῷ μέρει, τοὺς επίπλους εποιούντο, προθυμία τε πάση χρώμενοι καὶ παρακελευσμώ, εί πως ωσύμενοι έλοιεν το τείχισμα. 14. πάντων δε φανερώτατος Βρασίδας εγένετο. τριηραρχών γάρ, καὶ όρων τοῦ χωρίου χαλεποῦ όντος τοὺς τριηρώηχους καὶ κυβερνήτας, εί πη καὶ δοκοίη δυνατον είναι σχείν, αποκνούντας καὶ φυλασσομένους των νεών μὴ ξυντρίψωσιν, εβόα λέγων ώς οὐκ εἰκὸς εἶη, ξύλων φειδομένους, τους πολεμίους εν τη χώρα περιιδείν τείχος πεποιημένους, άλλα τώς τε σφετέρας ναυς βιαζομένους την απόβασιν καταγνύναι ἐκέλευεν, καὶ τοὺς ξυμμάχους μὴ ἀποκνήσαι αντί μεγάλων εύεργεσιών τας ναύς τοίς Λακεδαιμονίοις έν τῷ παρόντι ἐπιδοῦναι, ὀκείλαντας δὲ καὶ παντὶ τρόπω άποβάντας, των τε άνδρων καὶ τοῦ χωρίου κρατήσαι. 15. καὶ ὁ μὲν τούς τε ἄλλους τοιαῦτα ἐπέσπερχεν, καὶ τὸν έαυτοῦ κυβερνήτην ἀναγκάσας ὀκείλαι τὴν ναῦν, ἐχώρει ἐπὶ την αποβάθραν και πειρώμενος αποβαίνειν, ανεκόπη υπο των 'Αθηναίων, καὶ τραυματισθεὶς πολλὰ έλειποψύχησέ τε καὶ πεσόντος αὐτοῦ ές τὴν παρεξειρεσίαν ἡ ἀσπὶς περιερρύη ές την θάλασσαν, καὶ έξενεχθείσης αὐτης ές την γην, οί 'Αθηναίοι ανελόμενοι θστερον προς το τροπαίον έχρήσαντο δ έστησαν της προσβολής ταύτης. οί δ' άλλοι προύθυμοῦντο μεν, ἀδύνατοι δ' ήσαν ἀποβήναι, τῶν τε χωρίων χαλεπότητι καὶ τῶν Αθηναίων μενόντων καὶ οὐδὲν ύποχωρούντων. 16. ές τοῦτό τε περιέστη ή τύχη, ώστε ' Αθηναίους μεν έκ γης τε καὶ ταύτης Λακωνικής ἀμύνεσθαι έκείνους έπιπλέοντας, Λακεδαιμονίους δὲ έκ νεῶν τε καὶ ές την έαυτων πολεμίαν οθσαν έπ' 'Αθηναίους αποβαίνειν. έπι πολύ γὰρ ἐποίει τῆς δόξης ἐν τῷ τότε, τοῖς μὲν ἡπειρώταις μάλιστα είναι καὶ τὰ πεζὰ κρατίστοις, τοῖς δὲ θαλασσίοις τε καὶ ταῖς ναυσὶ πλεῖστον προέχειν.

17. Ταύτην μεν οὖν την ήμεραν καὶ της ύστεραίας μέρος τι προσβολάς ποιησάμενοι επέπαυντο καὶ τῆ τρίτη έπὶ ξύλα ές μηγανάς παρέπεμψαν των νεων τινας ές 'Ασίνην, έλπίζοντες το κατά τον λιμένα τείχος ύψος μέν έχειν, αποβάσεως δε μάλιστα ούσης έλειν μηχαναίς. έν τούτφ δε αί έκ της Ζακύνθου νήες των 'Αθηναίων παραγίγνονται πεντήκοντα · προσεβοήθησαν γὰρ τῶν τε φρουρίδων τινές αὐτοις των έκ Ναυπάκτου καὶ Χίαι τέσσαρες. ώς δε είδου τήν τε ήπειρον όπλιτων περίπλεων τήν τε νήσον, έν τε τφ λιμένι ούσας τὰς ναῦς καὶ οὐκ ἐκπλεούσας, απορήσαντες όπη καθορμίσωνται, τότε μεν ες Πρωτην την νησον, η ού πολυ απέχει, έρημος ούσα, έπλευσαν καὶ ηὐλίσαντο, τῆ δ' ὑστεραία παρασκευασάμενοι ώς ἐπὶ ναυμαχίαν ανήγοντο, ην μεν αντεκπλείν έθελωσι σφίσιν ές την εύρυχωρίαν, εί δε μη, ώς αυτοί έπεσπλευσούμενοι. καὶ οἱ μὲν οὖτε ἀντανήγοντο, οὖτε ἃ διενοήθησαν, φράξαι τους έσπλους, έτυγον ποιήσαντες, ήσυχάζοντες δ' έν τη γη τάς τε ναυς επλήρουν και παρεσκευάζοντο, ην έσπλεη τις, ώς εν τῷ λιμενι ὅντι οὐ σμικρῷ ναυμαχήσοντες. 18. οί δ' 'Αθηναίοι γνόντες καθ' έκάτερον τον έσπλουν ώρμησαν επ' αυτους, και τας μεν πλείους και μετεώρους ήδη των νεων καὶ ἀντιπρώρους προσπεσόντες ές φυγήν κατέστησαν, καὶ ἐπιδιώκοντες ώς διὰ βραχέος ἔτρωσαν μεν πολλάς, πέντε δ' έλαβον καὶ μίαν τούτων αὐτοις ἀνδράσιν ταις δε λοιπαις εν τη γη καταπεφευγυίαις ενέβαλλου. αί δὲ καὶ πληρούμεναι ἔτι πρὶν ἀνάγεσθαι ἐκόπτοντο. καί τινας καὶ ἀναδούμενοι κενας είλκον, τῶν ἀνδρῶν ές φυγην ώρμημένων. 19. α όρωντες οι Λακεδαιμόνιοι καί περιαλγούντες τῷ πάθει, ὅτι περ αὐτῶν οἱ ἄνδρες ἀπελαμβάνοντο έν τη νήσφ, παρεβοήθουν, και έπεσβαίνοντες ές την θάλασσαν ξύν τοις δπλοις άνθειλκον επιλαμβανόμενοι τών νεών καὶ ἐν τούτφ κεκωλῦσθαι ἐδόκει ἔκαστος ῷ μή τινι καὶ αὐτὸς ἔργφ παρήν. ἐγένετό τε ὁ θόρυβος μέγας, καὶ ἀντηλλαγμένος τοῦ ἐκατέρων τρόπου, περὶ τὰς ναῦς. οἴ τε γὰρ Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ προθυμίας καὶ ἐκπλήξεως, ώς εἰπεῖν, ἄλλο οὐδὲν ἡ ἐκ γῆς ἐναυμάχουν · οἴ τε ᾿Αθηναῖοι κρατοῦντες, καὶ βουλόμενοι τῆ παρούση τύχη ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἐπεξελθεῖν, ἀπὸ νεῶν ἐπεζομάχουν. πολύν τε πόνον παρασχόντες ἀλλήλοις καὶ τραυματίσαντες, διεκρίθησαν, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς κενὰς ναῦς πλην τῶν τὸ πρῶτον ληφθεισῶν διέσωσαν. καταστάντες δὲ ἐκάτεροι ἐς τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν τροπαῖόν τε ἔστησαν καὶ νεκροὺς ἀπέδοσαν καὶ ναυαγίων ἐκράτησαν, καὶ τὴν νῆσον εὐθὺς περιέπλεον, καὶ ἐν φυλακῆ εἶχον ὡς τῶν ἀνδρῶν ἀπειλημμένων · οἱ δ᾽ ἐν τῆ ἡπείρφ Πελοπουνήσιοι καὶ ἀπὸ πάντων ἤδη βεβοηθηκότες ἔμενον κατὰ χώραν ἐπὶ τῆ Πύλφ.

20. 'Ες δὲ τὴν Σπάρτην ώς ἠγγέλθη τὰ γεγενημένα περί Πύλον, έδοξεν αὐτοῖς, ώς ἐπὶ ξυμφορά μεγάλη, τὰ τέλη καταβώντας ές το στρατόπεδον βουλεύειν, παραγρήμα όρωντας, ὅ τι αν δοκης. καὶ ώς είδον ἀδύνατον ον τιμωρείν τοις ανδράσι, και κινδυνεύειν ούκ εβούλοντο ή ύπο λιμού τι παθείν αὐτοὺς ἡ ὑπὸ πλήθους βιασθέντας κρατηθηναι, έδοξεν αὐτοῖς, πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν 'Αθηναίων, ην έθέλωσι, σπουδάς ποιησαμένους τὰ περὶ Πύλον, ἀποστείλαι ές τὰς 'Αθήνας πρέσβεις περί ξυμβάσεως, καὶ τους άνδρας ώς τάχιστα πειρασθαι κομίσασθαι. 21. δεξαμένων δε των στρατηγών του λόγον, εγίγνοντο σπονδαί τοιαίδε. Λακεδαιμονίους μεν τας ναυς εν αίς εναυμάχησαν καὶ τὰς ἐν τῆ Λακωνική πάσης, ὅσαι ἦσαν μακραὶ, παραδοῦναι κομίσαντας ες Πύλον 'Αθηναίοις, καὶ ὅπλα μη ἐπιφέρειν τῷ τειχίσματι μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν, 'Αθηναίους δε τοις εν τη νήσφ ανδράσι σίτον εαν τους εν

τη ηπείρο Λακεδαιμονίους έκπέμπειν τακτον καὶ μεμαγμένου, δύο χοίνικας έκάστω Αττικάς άλφίτων καὶ δύο κοτύλας οίνου καὶ κρέας, θεράποντι δὲ τούτων ἡμίσεα, ταῦτα δε όρώντων των 'Αθηναίων, έσπέμπειν, καὶ πλοίον μηδεν έσπλειν λάθρα · φυλάσσειν δε καὶ την νησον 'Αθηναίους μηδεν ήσσον, όσα μη ἀποβαίνοντας, καὶ ὅπλα μη ἐπιφέρειν τῷ Πελοποννησίων στρατῷ μήτε κατὰ γῆν μήτε κατὰ θάλασσαν. 22. ὅ τι δ' αν τούτων παραβαίνωσιν έκάτεροι καὶ ότιοῦν, τότε λελύσθαι τὰς σπονδάς. ἐσπεῖσθαι δὲ αυτάς μέχρι οδ ἐπανέλθωσιν οἱ ἐκ τῶν ᾿Αθηνῶν Λακεδαιμονίων πρέσβεις · ἀποστείλαι δὲ αὐτοὺς τριήρει 'Αθηναίους καὶ πάλιν κομίσαι. ελθόντων δε, τάς τε σπονδάς λελύσθαι ταύτας, καὶ τὰς ναῦς ἀποδοῦναι 'Αθηναίους όμοίας οίασπερ αν παραλάβωσιν. αι μεν σπονδαι επι τούτοις εγένοντο, καὶ αἱ νῆες παρεδόθησαν οὖσαι περὶ ἐξήκοντα, καὶ οἱ πρέσβεις ἀπεστάλησαν. . . .

23. Οι μεν οὖν Λακεδαιμόνιοι τοσαῦτα εἶπον, νομίζοντες τοὺς ᾿Αθηναίους ἐν τῷ πρὶν χρόνῷ σπονδῶν μεν ἐπιθυμεῖν, σφῶν δὲ ἐναντιουμένων κωλύεσθαι, διδομένης δὲ εἰρήνης ἀσμένως δέξεσθαί τε καὶ τοὺς ἄνδρας ἀποδώσειν. οἱ δὲ τὰς μὲν σπονδὰς, ἔχοντες τοὺς ἄνδρας ἐν τῆ νήσῷ, ἤδη σφίσιν ἐνόμιζον ἐτοίμους εἶναι, ὁπόταν βούλωνται, ποιεῖσθαι πρὸς αὐτοὺς, τοῦ δὲ πλέονος ὡρέγοντο. 24. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἐνῆγε Κλέων ὁ Κλεαινέτου, ἀνὴρ δημαγωγὸς κατ ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὧν καὶ τῷ πλήθει πιθανώτατος καὶ ἔπεισεν ἀποκρίνασθαι ὡς χρὴ τὰ μὲν ὅπλα καὶ σφᾶς αὐτοὺς τοὺς ἐν τῆ νήσῷ παραδόντας πρῶτον κομισθῆναι ᾿Αθήναζε, ἐλθόντων δὲ, ἀποδόντας Λακεδαιμονίους Νίσαιαν καὶ Πηγὰς καὶ Τροιζῆνα καὶ ᾿Αχαΐαν, — ἃ οὐ πολέμῷ ἔλαβον ἀλλ' ἀπὸ τῆς προτέρας ξυμβάσεως, ᾿Αθηναίων ξυγχωρησάντων κατὰ ξυμφορὰς καὶ ἐν τῷ τότε δεομένων

τι μάλλον σπονδών, — κομίσασθαι τους ἄνδρας, καὶ σπονδας ποιήσασθαι όπόσον αν δοκή χρόνον αμφοτέροις. 25. οί δε προς μεν την απόκρισιν ούδεν αντείπου, ξυνέδρους δε σφίσιν εκέλευον ελέσθαι, οίτινες λέγοντες καὶ ακούοντες περί έκαστου ξυμβήσονται κατα ήσυχίαν δ τι αν πείθωσιν άλλήλους. Κλέων δὲ ἐνταῦθα δὴ πολὺς ἐνέκειτο, λέγων γιγνώσκειν μεν καὶ πρότερον οὐδεν έν νῷ ἔχοντας δίκαιον αυτούς, σαφες δ' είναι και νύν, οίτινες τώ μεν πλήθει οὐδεν εθέλουσιν εἰπεῖν, ὀλίγοις δε ἀνδράσι ξύνεδροι βούλονται γίγνεσθαι· άλλα εί τι ύγιες διανοοῦνται, λέγειν εκέλευσεν απασιν. ορώντες δε οι Λακεδαιμόνιοι ούτε σφίσιν οδόν τε δυ έν πλήθει είπειν, εί τι και ύπο της ξυμφορας εδόκει αὐτοῖς ξυγχωρεῖν, μη ές τοὺς ξυμμάχους διαβληθωσιν εἰπόντες καὶ οὐ τυγόντες, οὖτε τοὺς 'Αθηναίους έπι μετρίοις ποιήσοντας α προυκαλούντο, ανεχώρησαν έκ τῶν 'Αθηνῶν ἄπρακτοι. 26. ἀφικομένων δὲ αὐτῶν, διελύοντο εύθυς αἱ σπονδαὶ αἱ περὶ Πύλον, καὶ τὰς ναῦς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπήτουν, καθάπερ ξυνέκειτο · οἱ δ' 'Αθηναίοι έγκλήματα έχοντες - έπιδρομήν τε τώ τειχίσματι παράσπονδον καὶ ἄλλα οὐκ ἀξιόλογα δοκοῦντα είναι — οὐκ απεδίδοσαν, ισχυριζόμενοι ότι δη είρητο, έαν καὶ ότιοῦν παραβαθή, λελύσθαι τὰς σπονδάς. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αντέλεγον τε καὶ, αδίκημα ἐπικαλέσαντες τὸ τῶν νεῶν, άπελθόντες ές πόλεμον καθίσταντο. 27. καὶ τὰ περὶ Πύλον ὑπ' ἀμφοτέρων κατὰ κράτος ἐπολεμεῖτο, 'Αθηναῖοι μεν δυοίν νεοίν εναντίαιν αεί την νησον περιπλέοντες της ήμέρας, — της δε νυκτός καὶ ἄπασαι περιώρμουν, πλην τὰ προς το πέλαγος, όπότε ἄνεμος είη καὶ έκ των Αθηνών αὐτοῖς εἶκοσι νῆες ἀφίκοντο ἐς τὴν φυλακὴν, ώστε αἱ πᾶσαι έβδομήκοντα εγένοντο, - Πελοποννήσιοι δε εν τη ήπείρο στρατοπεδευόμενοι καὶ προσβολάς ποιούμενοι τῷ τείχει,

σκοπυθντες καιρον εί τις παραπέσοι ώστε τους ανδρας σωσαι.

28. Έν δὲ τῆ Πύλφ ἔτι ἐπολιόρκουν τοὺς ἐν τῆ νήσφ Λακεδαιμονίους οἱ 'Αθηναίοι, καὶ τὸ ἐν τἢ ἢπείρο στρατόπεδου των Πελοποννησίων κατά χώραν έμενεν, επίπονος δ' ην τοις 'Αθηναίοις ή φυλακή σίτου τε απορία καὶ ύδατος · οὐ γὰρ ἦν κρήνη ὅτι μὴ μία ἐν αὐτῆ τῆ ἀκροπόλει της Πύλου, και αθτη ού μεγάλη, άλλα διαμώμενοι τον κάχληκα οἱ πλείστοι ἐπὶ τῆ θαλάσση ἔπινον οἶον εἰκὸς ύδωρ. στενοχωρία τε έν ολίγω στρατοπεδευομένοις έγίγνετο · καὶ τῶν νεῶν οὐκ ἐχουσῶν ὅρμον, αἱ μὲν σῖτον ἐν τῆ γη ήρουντο κατα μέρος, αί δε μετέωροι ώρμουν. 29. άθυμίαν τε πλείστην ο χρόνος παρείχε παρά λόγον επιγιγνόμενος, οθς φοντο ήμερων ολίγων έκπολιορκήσειν, έν νήσω τε ἐρήμη καὶ ὕδατι άλμυρῷ χρωμένους. αἴτιον δὲ ἦν οἱ Λακεδαιμόνιοι, προειπόντες ἐς τὴν νῆσοι ἐσάγειν σῖτόν τε τον βουλόμενον άληλεσμένον και οίνον και εί τι άλλο βρώμα, οίον αν ές πολιορκίαν ξυμφέρη, τάξαντες άργυρίου πολλοῦ, καὶ τῶν Είλώτων τῷ ἐσαγαγόντι ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι. καὶ ἐσῆγον ἄλλοι τε παρακινδυνεύοντες καὶ μάλιστα οἱ Είλωτες, ἀπαίροντες ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου όπόθεν τύχοιεν, καὶ καταπλέοντες ἔτι νυκτὸς ές τὰ πρὸς τὸ πέλαγος τῆς νήσου. 30. μάλιστα δὲ ἐτήρουν ἀνέμφ καταφέρεσθαι · ράον γάρ την φυλακήν των τριήρων ελάνθανον, όπότε πνεῦμα ἐκ πόντου εἴη · ἄπορον γὰρ ἐγίγνετο περιορμείν, τοίς δε άφειδης ό κατάπλους καθεστήκει. έπωκελλον γὰρ τὰ πλοία τετιμημένα χρημάτων, καὶ οί όπλίται περί τὰς κατάρσεις της νήσου έφύλασσον. ὅσοι δε γαλήνη κινδυνεύσειαν ήλίσκοντο. εσένεον δε καὶ κατά τον λιμένα κολυμβηταὶ ὕφυδροι, καλωδίφ ἐν ἀσκοῖς ἐφέλκοντες μήκωνα μεμελιτωμένην καὶ λίνου σπέρμα κεκομ

μένον · ὧν τὸ πρῶτον λανθανόντων, φυλακαὶ ὕστερον ἐγένοντο · παντί τε τρόπω ἐκάτεροι ἐτεχνῶντο, οἱ μὲν ἐσπέμπειν τὰ σιτία, οἱ δὲ μὴ λανθάνειν σφᾶς.

- 81. Έν δὲ ταις 'Αθήναις πυνθανόμενοι περί τῆς στρατιας, ότι ταλαιπωρείται καὶ σίτος τοίς εν τῆ νήσφ ότι έσπλει, ηπόρουν καὶ έδεδοίκεσαν μη σφών χειμών την φυλακὴν ἐπιλάβοι. πάντων δὲ ἐφοβοῦντο μάλιστα τοὺς Λακεδαιμονίους, ότι έχοντάς τι ισχυρον αύτους ένόμιζον ουκέτι σφίσιν επικηρυκεύεσθαι και μετεμέλοντο τας σπουδας ου δεξάμενοι. 32. Κλέων δε, γνούς αυτών την ές αύτον ύποψίαν περί της κωλύμης της ξυμβάσεως, οὐ τάληθη έφη λέγειν τους εξαγγέλλοντας. παραινούντων δε των άφιγμένων, εί μη σφίσι πιστεύουσι, κατασκόπους τινας πέμψαι, ήρεθη κατάσκοπος αυτός μετα Θεογένους ύπο 'Αθηναίων καὶ γνους ὅτι ἀναγκασθήσεται ἡ ταὐτὰ λέγειν οίς διέβαλλεν ή τάναντία είπων ψευδής φανήσεσθαι, παρήνει τοις 'Αθηναίοις, όρων αὐτοὺς καὶ ώρμημένους τι τὸ πλέον τη γνώμη στρατεύειν, ώς χρη κατασκόπους μεν μη πέμπειν μηδε διαμέλλειν καιρον παριέντας, εὶ δὲ δοκεῖ αὐτοῖς ἀληθη εἶναι τὰ ἀγγελλόμενα, πλεῖν ἐπὶ τους ανδρας. και ές Νικίαν του Νικηρώτου στρατηγου οντα ἀπεσήμαινεν, έχθρος ων καὶ ἐπιτιμων, ράδιον είναι παρασκευή, εὶ ἄνδρες είεν οἱ στρατηγοὶ, πλεύσαντας λαβείν τους έν τη νήσω, και αυτός γ' αν, ει ήρχεν, ποιήσαι τοῦτο.
- 33. 'Ο δὲ Νικίας, τῶν τε 'Αθηναίων τι ὑποθορυβησάντων ἐς τὸν Κλέωνα, ὅ τι οὐ καὶ νῦν πλέει εἰ ράδιόν γε αὐτῷ φαίνεται, καὶ ἄμα ὁρῶν αὐτὸν ἐπιτιμῶντα, ἐκέλευεν ῆντινα βούλεται δύναμιν λαβόντα τὸ ἐπὶ σφᾶς εἶναι ἐπιχειρεῦν. ὁ δὲ τὸ μὲν πρώτον, οἰόμενος αὐτὸν λόγῷ μόνον ἀφιέναι, ἐτοῖμος ἦν · γνοὺς δὲ τῷ ὅντι παραδωσείοντα, ἀνε-

χώρει, καὶ οὐκ ἔφη αὐτὸς άλλ' ἐκείνον στρατηγείν, δεδιως ήδη, καὶ οὐ κᾶν οἰόμενός οἱ αὐτὸν τολμησαι ὑποχωρησαι. αὐθις δὲ ὁ Νικίας ἐκέλευε, καὶ ἐξίστατο τῆς ἐπὶ Πύλο άρχης, καὶ μάρτυρας τους 'Αθηναίους ἐποιείτο. 34. οί δὲ, οίον όχλος φιλεί ποιείν, όσω μάλλον ο Κλέων ύπέφευγε τον πλούν καὶ έξανεχώρει τὰ εἰρημένα, τόσφ ἐπεκελεύοντο τῷ Νικία παραδιδόναι τὴν ἀρχὴν, καὶ ἐκείνω ἐπεβόων πλείν. ώστε οὐκ ἔχων ὅπως τῶν εἰρημένων ἔτι ἐξαπαλλαγή, ὑφίσταται τὸν πλοῦν, καὶ παρελθών οὖτε φοβεῖσθαι έφη Λακεδαιμονίους, πλεύσεσθαί τε λαβών έκ μεν της πόλεως οὐδένα, Λημνίους δὲ καὶ Ἰμβρίους τοὺς παρόντας, καὶ πελταστὰς οι ήσαν έκ τε Αίνου βεβοηθηκότες, καὶ άλλοθεν τοξότας τετρακοσίους · ταῦτα δὲ ἔχων, ἔφη, πρὸς τοις έν Πύλφ στρατιώταις, έντος ήμερων είκοσιν η άξειν Λακεδαιμονίους ζώντας η αυτού αποκτενείν. τοίς δε 'Αθηναίοις ενέπεσε μέν τι καὶ γέλωτος τῆ κουφολογία αὐτοῦ. ασμένοις δ' όμως εγίγνετο τοίς σώφροσι των ανθρώπων, λογιζομένοις δυοίν ἀγαθοίν τοῦ ἐτέρου τεύξεσθαι, ἡ Κλέωνος ἀπαλλαγήσεσθαι (δ μαλλον ἤλπιζον), ἡ σφαλείσι γνώμης Λακεδαιμονίους σφίσι χειρώσασθαι.

35. Καὶ πάντα διαπραξάμενος ἐν τῆ ἐκκλησία, καὶ ψηφισαμένων ᾿Αθηναίων αὐτῷ τὸν πλοῦν, τῶν τε ἐν Πύλῷ στρατηγῶν ἔνα προσελόμενος, Δημοσθένην, τὴν ἀναγωγὴν διὰ τάχους ἐποιεῖτο. τὸν δὲ Δημοσθένην προσέλαβε πυνθανόμενος τὴν ἀπόβασιν αὐτὸν ἐς τὴν νῆσον διανοεῖσθαι. οἱ γὰρ στρατιῶται, κακοπαθοῦντες τοῦ χωρίου τῆ ἀπορία, καὶ μᾶλλον πολιορκούμενοι ἡ πολιορκοῦντες, ὅρμηντο διακινδυνεῦσαι. καὶ αὐτῷ ἔτι ῥώμην καὶ ἡ νῆσος ἐμπρησθεῖσα παρέσχεν. πρότερον μὲν γὰρ αὐτῆς οὔσης ὑλώδους ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἀτριβοῦς διὰ τὴν ἀεὶ ἐρημίαν, ἐφοβεῖτο, καὶ πρὸς τῶν πολεμίων τοῦτο ἐνόμιζε μᾶλλον εἶναι · πολλῷ

γὰρ ἄν στρατοπέδω ἀποβάντι ἐξ ἀφανοῦς χωρίου προσβάλλοντας αὐτοὺς βλώπτειν. 36. τῶν δὲ στρατιωτῶν
ἀναγκασθέντων διὰ τὴν στενοχωρίαν τῆς νήσου τοῖς ἐσχάτοις προσίσχοντας ἀριστοποιεῖσθαι διὰ προφυλακῆς, καὶ
ἐμπρήσαντός τινος κατὰ μικρὸν τῆς ὕλης ἄκοντος, [καὶ]
ἀπὸ τούτου πνεύματος ἐπιγενομένου τὸ πολὰ αὐτῆς ἔλαθε
κατακαυθέν. οὕτω δὴ τούς τε Λακεδαιμονίους μᾶλλον
κατιδῶν πλείους ὅντας (ὑπονοῶν πρότερον ἐλάσσοσι τὸν
σῖτον αὐτοὺς ἐσπέμπειν) τήν τε νῆσον εὐαποβατωτέραν οὖσαν, τότε — ὡς ἐπ' ἀξιόχρεων τοὺς ᾿Αθηναίους μᾶλλον
σπουδὴν ποιεῖσθαι — τὴν ἐπιχείρησιν παρεσκευάζετο,
στρατιών τε μεταπέμπων ἐκ τῶν ἐγγὺς ξυμβάχων, καὶ τὰ
ἄλλα ἑτοιμάζων.

37. Κλέων δε, εκείνω τε προπέμψας άγγελον ώς ήξων, καὶ έχων στρατιὰν ην ήτήσατο, άφικνείται ές Πύλον. καὶ άμα γενόμενοι πέμπουσι πρώτον ές τὸ έν τη ήπείρφ στρατόπεδον κήρυκα, προκαλούμενοι εί βούλοιντο ἄνευ κινδύνου τους έν τη νήσφ ἄνδρας σφίσι τά τε ὅπλα καὶ σφάς αὐτοὺς κελεύειν παραδοῦναι, ἐφ' ῷ φυλακῆ τῆ μετρία τηρήσονται, έως αν τι περί του πλέονος ξυμβαθή. ου προσδεξαμένων δε αὐτῶν, μίαν μεν ἡμέραν ἐπέσχον, τἢ δ' ὑστεραία ανηγάγοντο μεν νυκτός, επ' ολίγας ναῦς τοὺς ὁπλίτας πάντας επιβιβάσαντες, προ δε της εω ολίγον απέβαινον της νήσου έκατέρωθεν, έκ τε τοῦ πελάγους καὶ πρὸς τοῦ λιμένος, ὀκτακόσιοι μάλιστα ὄντες ὁπλίται, καὶ ἐχώρουν δρόμφ έπὶ τὸ πρώτον φυλακτήριον τῆς νήσου. 38. ὧδε γὰρ διετετάχατο · ἐν ταύτη μὲν τῆ πρώτη φυλακῆ ὡς τριάκοντα ήσαν όπλίται, μέσον δὲ καὶ όμαλώτατόν τε καὶ περὶ τὸ ύδωρ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν καὶ Ἐπιτάδας ὁ ἄρχων εἶχεν, μέρος δέ τι οὐ πολὰ αὐτὸ τοὖσχατον ἐφύλασσε τῆς νήσου τὸ πρὸς την Πύλον, ὁ ην ἔκ τε θαλάσσης ἀπόκρημνον καὶ

έκ της γης ηκιστα επίμαχον και γάρ τι και έρυμα αὐτόθι ην παλαιον λίθων λογάδην πεποιημένου, δ ενόμιζον σφίσιν ώφελιμον αν είναι, ει καταλαμβάνοι ἀναχώρησις βιαιοτέρα.

39. Ούτω μεν τεταγμένοι ήσαν. οί δε 'Αθηναίοι τους μεν πρώτους φύλακας, οίς επέδραμον, εὐθὺς διαφθείρουσιν έν τε ταις εύναις έτι, αναλαμβάνοντας τὰ ὅπλα, καὶ λαθόντες την απόβασιν, οἰομένων αὐτῶν τὰς ναῦς κατὰ τὸ έθος ες εφορμον της νυκτός πλείν. άμα δε εφ γιγνομένη καὶ ὁ άλλος στρατὸς ἀπέβαινου, ἐκ μὲν νεῶν έβδομήκοντα καὶ ὀλίγφ πλειόνων πάντες πλην θαλαμίων, ώς έκαστοι έσκευασμένοι, τοξόται τε όκτακόσιοι καὶ πελτασταὶ οὐκ έλάσσους τούτων, Μεσσηνίων τε οί βεβοηθηκότες, καὶ άλλοι όσοι περί Πύλον κατείχον πάντες πλην των έπὶ τοῦ τείχους φυλάκων. 40. Δημοσθένους δε τάξαντος διέστησαν κατά διακοσίους τε και πλείους, έστι δ' ή έλάσσους, των χωρίων τὰ μετεωρότατα λαβόντες, ὅπως ὅτι πλείστη απορία ή τοις πολεμίοις πανταχόθεν κεκυκλωμένοις, καὶ μη έχωσι προς δ τι αντιτάξωνται, άλλ' αμφίβολοι γίγνωνται τῷ πλήθει, εἰ μὲν τοῖς πρόσθεν ἐπίοιεν, ὑπὸ τῶν κατόπιν βαλλόμενοι, εί δε τοις πλαγίοις, ύπο των έκατέρωθεν παρατεταγμένων. 41. τοιαύτη μέν γνώμη ο Δημοσθένης τό τε πρώτον την απόβασιν επενόει καὶ έν τῷ έργφ έταξεν· οί δε περὶ τον Ἐπιτάδαν, καὶ ὅπερ ἦν πλείστον τῶν ἐν τῆ νήσφ, ὡς εἶδον τό τε πρῶτον φυλακτήριον διεφθαρμένον, καὶ στρατον σφίσιν ἐπιόντα, ξυνετάξαντο καὶ τοις όπλίταις των 'Αθηναίων επήεσαν, βουλόμενοι ές χείρας έλθειν έξ έναντίας γὰρ οὖτοι καθεστήκεσαν, έκ πλαγίου δε οί ψιλοί και κατά νώτου. τοις μεν ούν όπλίταις ούκ ήδυνήθησαν προσμίξαι ούδε τη σφετέρα εμπειρία χρήσασθαι· οί γὰρ ψιλοὶ έκατέρωθεν βάλλοντες είργον, καὶ

άμα ἐκείνοι οὐκ ἀντεπήεσαν ἀλλ' ήσύχαζον τοὺς δὲ ψιλοὺς, ἢ μάλιστα αὐτοῖς προσθέοντες προσκέοιντο, ἔτρεπον καὶ οὶ ὑποστρέφοντες ἢμύνοντο, ἄνθρωποι κούφως τε ἐσκευασμένοι καὶ προλαμβάνοντες ῥαδίως τῆς φυγῆς, χωρίων τε χαλεπότητι καὶ ὑπὸ τῆς πρὶν ἐρημίας τραχέων ὄντων, ἐν οἰς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἢδύναντο διώκεν ὅπλα ἔχοντες.

- 42. Χρόνον μεν ούν τινα ολίγον ούτω προς άλλήλους ηκροβολίσαντο · των δε Λακεδαιμονίων ουκέτι οξέως έπεκθείν ή προσπίπτοιεν δυναμένων, γνόντες αὐτοὺς οἱ ψιλοὶ βραδυτέρους ήδη όντας τῷ ἀμύνασθαι, . . . καταφρονήσαντες καὶ έμβοήσαντες ἀθρόοι ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς, καὶ έβελλον λίθοις τε καὶ τοξεύμασι καὶ ἀκοντίοις, ώς ἕκαστός τι πρόχειρον είχεν. γενομένης δὲ τής βοής ἄμα τῆ ἐπιδρομη, έκπληξίς τε ενέπεσεν ανθρώποις αίβεσι τοιαύτης μάχης, καὶ ὁ κονιορτὸς της ΰλης νεωστὶ κεκαυμένης έχώρει πολύς ἄνω, ἄπορόν τε ἢν ἰδεῖν τὸ πρὸ αύτοῦ ὑπὸ τῶν τοξευμάτων καὶ λίθων ἀπὸ πολλῶν ἀνθρώπων μετὰ τοῦ κονιορτοῦ ἄμα φερομένων. 43. τό τε ἔργον ἐνταῦθα χαλεπον τοις Λακεδαιμονίοις καθίστατο · ούτε γαρ οί πίλοι έστεγον τὰ τοξεύματα, δοράτιά τε έναποκέκλαστο βαλλομένων, είχον τε οὐδεν σφίσιν αὐτοῖς χρήσασθαι, ἀποκεκλημένοι μεν τη όψει τοῦ προοράν, ὑπὸ δὲ της μείζονος βοης των πολεμίων τὰ ἐν αύτοῖς παραγγελλόμενα οὐκ ἐσακούοντες, κινδύνου τε πανταχόθεν περιεστώτος, καὶ οὐκ ἔχοντες έλπίδα καθ' δ' τι χρη αμυνομένους σωθήναι.
- 44. Τέλος δὲ, τραυματιζομένων ἤδη πολλῶν διὰ τὸ ἀεὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναστρέφεσθαι, ξυγκλήσαντες ἐχώρησαν ἐς τὸ ἔσχατον ἔρυμα τῆς νήσου, ὁ οὐ πολὺ ἀπείχεν, καὶ τοὺς ἑαυτῶν φύλακας. ὡς δὲ ἐνέδοσαν, ἐνταῦθα ἤδη πολλῷ ἔτι πλέονι βοῆ τεθαρσηκότες οἱ ψιλοὶ ἐπέκειντο· καὶ τῶν

Λακεδαιμονίων ὅσοι μὲν ὑποχωροῦντες ἐγκατελαμβάνοντο ἀπέθνησκον, οἱ δὲ πολλοὶ, διαφυγόντες ἐς τὸ ἔρυμα, μετὰ τῶν ταύτη φυλάκων ἐτάξαντο παρὰ πᾶν, ὡς ἀμυνούμενοι ἢπερ ἢν ἐπίμαχον. 45. καὶ οἱ ᾿Αθηναίοι ἐπισπόμενοι περίοδον μὲν αὐτῶν καὶ κύκλωσιν χωρίου ἰσχύὶ οὐκ εἶχον, προσιόντες δὲ ἐξ ἐναντίας ὅσασθαι ἐπειρῶντο. καὶ χρόνον μὲν πολὺν καὶ τῆς ἡμέρας τὸ πλείστον ταλαιπωρούμενοι ἀμφότεροι ὑπό τε τῆς μάχης καὶ δίψους καὶ ἡλίου ἀντείχον, πειρώμενοι οἱ μὲν ἐξελάσασθαι ἐκ τοῦ μετεώρου, οἱ δὲ μὴ ἐνδοῦναι · ρῷον δ᾽ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἠμύναντο ἡ ἐν τῷ πρὶν, οὐκ οὖσης σφῶν τῆς κυκλώσεως ἐς τὰ πλάγια.

- 46. Έπειδη δε απέραντον ην, προσελθών ο των Μεσσηνίων στρατηγός Κλέωνι και Δημοσθένει, άλλως έφη πονείν σφάς · εἰ δὲ βούλονται έαυτῷ δοῦναι τῶν τοξοτῶν μέρος τι και των ψιλών, περιιέναι κατά νώτου αυτοίς όδο η αν αυτος εύρη, δοκείν βιάσασθαι την έφοδον. λαβων δε α ητήσατο, έκ του άφανους όρμήσας, ώστε μη ίδειν έκείνους, κατά τὸ ἀεὶ παρείκον τοῦ κρημνώδους τῆς νήσου προβαίνων, καὶ ή οἱ Λακεδαιμόνιοι χωρίου ὶσχύϊ πιστεύσαντες οὐκ ἐφύλασσον, χαλεπῶς τε καὶ μόλις περιελθὼν ἔλαθεν. καὶ ἐπὶ τοῦ μετεώρου ἐξαπίνης ἀναφανεὶς κατὰ νώτου αὐτῶν, τοὺς μὲν τῷ ἀδοκήτῳ ἐξέπληξεν, τοὺς δὲ ἃ προσεδέγουτο ιδόντας πολλώ μάλλον ἐπέρρωσεν. 47. και οί Λακεδαιμόνιοι, βαλλόμενοί τε αμφοτέρωθεν ήδη, καὶ γιγνόμενοι εν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι (ὡς μικρὸν μεγάλω εἰκάσαι) τῶ ἐν Θερμοπύλαις, — ἐκείνοί τε γὰρ τῆ ἀτραπῷ περιελθόντων των Περσων διεφθάρησαν, οδτοί τε αμφίβολοι ήδη όντες οὐκέτι ἀντείχον, άλλὰ πολλοίς τε ολίγοι μαχόμενοι καὶ ἀσθενεία σωμάτων διὰ τὴν σιτοδείαν ὑπεγώρουν. καὶ οἱ ᾿Αθηναῖοι ἐκρώτουν ἤδη τῶν ἐφόδων.
 - 48. Γνούς δε ό Κλέων και ό Δημοσθένης ότι, εί και

όποσονοῦν μᾶλλον ἐνδώσουσι, διαφθαρησομένους αὐτοὺς ύπὸ της σφετέρας στρατιάς, έπαυσαν την μάχην καὶ τοὺς έαυτων ἀπείρξαν, βουλόμενοι ἀγαγείν αὐτοὺς 'Αθηναίοις ζώντας, εί πως του κηρύγματος ακούσαντες έπικλασθείεν τη γνώμη [τὰ ὅπλα παραδοῦναι] καὶ ἡσσηθεῖεν τοῦ παρόντος δεινου. εκήρυξάν τε εί βούλοιντο τὰ ὅπλα παραδούναι καὶ σφας αυτους 'Αθηναίοις, ώστε βουλευσαι ο τι αν έκείνοις δοκή · οί δὲ ἀκούσαντες παρήκαν τὰς ἀσπίδας οί πλείστοι καὶ τὰς χείρας ἀνέσεισαν, δηλοῦντες προσίεσθαι τὰ κεκηρυγμένα. 49. μετὰ δὲ ταῦτα, γενομένης τῆς ἀνακωχῆς, ξυνήλθον ες λόγους ο τε Κλέων καὶ ὁ Δημοσθένης, καὶ έκείνων Στύφων ο Φάρακος, των πρότερον άρχόντων του μεν πρώτου τεθνηκότος, Έπιτάδου, τοῦ δὲ μετ' αὐτὸν Ίππαγρέτου έφηρημένου έν τοις νεκροίς έτι ζώντος κειμένου ώς τεθνεώτος, αυτός τρίτος έφηρημένος ἄρχειν κατά νόμον, εί τι εκείνοι πάσχοιεν. 50. έλεγε δε ό Στύφων και οί μετ' αύτοῦ ὅτι βούλονται διακηρυκεύσασθαι πρὸς τοὺς ἐν τη ηπείρω Λακεδαιμονίους δ τι χρη σφάς ποιείν. καὶ εκείνων μεν οὐδένα ἀφέντων, αὐτῶν δε τῶν ᾿Αθηναίων καλούντων έκ της ηπείρου κήρυκας καὶ γενομένων έπερωτήσεων δὶς ἡ τρὶς, ὁ τελευταίος διαπλεύσας αὐτοῖς ἀπὸ των έκ της ηπείρου Λακεδαιμονίων ανηρ απήγγειλεν ότι οί Λακεδαιμόνιοι κελεύουσιν ύμας αὐτοὺς περὶ ύμων αὐτων βουλεύεσθαι, μηδέν αἰσχρον ποιο ῦντας. 51. οι δὲ καθ' ἐαυτοὺς βουλευσάμενοι, τὰ ὅπλα παρέδοσαν καὶ σφας αὐτούς. καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ἐν φυλακῆ εἶχον αὐτοὺς οἱ ᾿Αθηναίοι τη δ' ύστεραία οί μεν 'Αθηναίοι τροπαίον στήσαντες έν τη νήσφ τάλλα διεσκευάζοντο ώς ές πλοῦν, καὶ τοὺς ανδρας τοις τριηράρχοις διεδίδοσαν ές φυλακήν, οί δε Λακεδαιμόνιοι κήρυκα τι έμψαντες τους νεκρούς διεκομίσαντο.

- 52. 'Απέθανον δ' ἐν τἢ νήσφ καὶ ζῶντες ἐλήφθησαν τοσοίδε· εἴκοσι μὲν ὁπλίται διέβησαν καὶ τετρακόσιοι οἱ πάντες· τούτων ζῶντες ἐκομίσθησαν ὀκτὰ ἀποδέοντες τριακόσιοι, οἱ δὲ ἄλλοι ἀπέθανον. καὶ Σπαρτιᾶται τούτων ἦσαν τῶν ζώντων περὶ εἴκοσι καὶ ἐκατόν. 'Αθηναίων δὲ οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν· ἡ γὰρ μάχη οὐ σταδία ἢν. χρόνος δὲ ὁ ξύμπας ἐγένετο ὅσον οἱ ἄνδρες οἱ ἐν τἢ νήσφ ἐπολιορκήθησαν, ἀπὸ τῆς ναυμαχίας μέχρι τῆς ἐν τῆ νήσφ ἐπολιορκήθησαν, ἀπὸ τῆς ναυμαχίας μέχρι τῆς ἐν τῆ νήσφ μάχης, ἐβδομήκοντα ἡμέραι καὶ δύο. τούτων περὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἐν αἰς οἱ πρέσβεις περὶ τῶν σπονδῶν ἀπήεσαν, ἐσιτοδοτοῦντο, τὰς δὲ ἄλλας τοῖς ἐσπλέουσι λάθρα διετρέφοντο. καὶ ἢν σῖτος ἐν τῆ νήσφ καὶ ἄλλα βρώματα ἐγκατελήφθη· ὁ γὰρ ἄρχων Ἐπιτάδας ἐνδεεστέρως ἐκάστφ παρεῖχεν ἡ πρὸς τὴν ἐξουσίαν.
- 53. Οἱ μὲν δὴ ᾿Αθηναῖοι καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἀνεχώρησαν τῷ στρατῷ ἐκ τῆς Πύλου ἐκάτεροι ἐπ' οἴκου, καὶ τοῦ Κλέωνος, καίπερ μανιώδης οὖσα, ἡ ὑπόσχεσις ἀπέβη: έντὸς γὰρ εἴκοσιν ἡμερῶν ἦγαγε τοὺς ἄνδρας, ὥσπερ ὑπέστη. παρὰ γνώμην τε δη μάλιστα τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτο τοις Ελλησιν έγένετο τοὺς γὰρ Λακεδαιμονίους οὖτε λιμῷ οὖτ' ἀνάγκη οὐδεμιῷ ήξίουν τὰ ὅπλα παραδοῦναι, άλλα ἔχοντας καὶ μαχομένους ώς ἐδύναντο ἀποθνήσκειν. 54. ἀπιστοῦντές τε μὴ είναι τοὺς παραδόντας τοις τεθνεώσιν όμοίους, καί τινος έρομένου ποτε ύστερον τῶν 'Αθηναίων ξυμμάχων δι' ἀχθηδόνα ἔνα τῶν ἐκ τῆς νήσου αίχμαλώτων εί οι τεθνεώτες αυτών καλοι κάγαθοι, απεκρίνατο αὐτώ, πολλοῦ αν άξιον είναι τον άτρακτον (λέγων τον οἰστον) εἰ τοὺς ἀγαθοὺς διεγίγνωσκε, δήλωσιν ποιούμενος ότι ο εντυγχάνων τοις τε λίθοις και τοξεύμασι διεφθείρετο.
 - 55. Κομισθέντων δὲ τῶν ἀνδρῶν, οἱ ᾿Αθηναῖοι ἐβού-

λευσαν δεσμοίς μεν αὐτοὺς φυλάσσειν μέχρι οὖ τι ξυμβωσιν, ην δ' οἱ Πελοποννήσιοι πρὸ τούτου ἐς την γην έσβάλλωσιν, έξαγαγόντες αποκτείναι. της δε Πύλου φυλακήν κατεστήσαντο, καὶ οἱ ἐκ τῆς Ναυπάκτου Μεσσήνιοι ώς ες πατρίδα ταύτην (έστι γαρ ή Πύλος της Μεσσηνίδος ποτε ούσης γης) πέμψαντες σφών αυτών τους έπιτηδειοτάτους, ελήιζου τε την Λακωνικήν και πλείστα έβλαπτον, ομόφωνοι όντες. 56. οἱ δε Λακεδαιμόνιοι, αμαθείς όντες εν τώ πρίν χρόνω ληστείας καὶ τοιούτου πολέμου, των τε Είλωτων αυτομολούντων, καὶ φοβούμενοι μη καὶ ἐπὶ μακρότερον σφίσι τι νεωτερισθή τῶν κατὰ τὴν χώραν, οὐ ράδίως ἔφερον, ἀλλὰ, καίπερ οὐ βουλόμενοι ένδηλοι είναι τοις 'Αθηναίοις, επρεσβεύοντο παρ' αὐτοὺς, καὶ ἐπειρῶντο τήν τε Πύλον καὶ τοὺς ἄνδρας κομίζεσθαι. οι δε μειζόνων τε ώρεγοντο, καὶ πολλάκις φοιτώντων αὐτοὺς ἀπράκτους ἀπέπεμπον. ταῦτα μὲν τὰ περὶ Πύλον γενόμενα.

NOTES.

XENOPHON: ANABASIS.

THE Expedition of Cyrus the Younger against his brother Artaxerxes to wrest from his possession the throne of Persia — the Ana-BASIS — was made in the year 401 B. c. The march from Sardis began in the spring, and about six months later a battle was fought at the village of Cunaxa, some forty or fifty miles from Babylon. In this battle Cyrus was killed in a hand to-hand encounter with his brother: and the Greeks, though victorious over that part of the opposing force which they had attacked, suffered virtual defeat in losing their leader, They had marched more than 1800 miles from Ephesus to Cunaxa. (See ii. 2. 6.) But this route, the only one with which they were acquainted, was closed to them; for the first part of it lay through the desert of Arabia, in which, had they undertaken to return as they came, they would have perished of hunger. They set out, therefore, northward under the guidance of Ariaeus, who had been the commander of the barbarian forces of Cyrus; but subsequently they entered into negotiations with the King which led to a treaty. By the terms of this treaty Tissaphernes, one of the King's four generals in the battle, was to lead them back in safety to Ionia. Beyond the Tigris, however, Tissaphernes treacherously entrapped five of the generals, four of whom were soon after put to death. Great dejection fell in consequence upon the army; but recovering their courage, especially under the exhortations of Xenophon, they elected new generals, and began their retreat along the upper waters of the Tigris and through the highlands of Armenia to the Greek colonies on the Black Sea. This "Retreat of the Ten Thousand" from the river Zapatas to Trapezus was one of incredible hardship, — a constant fight for about 700 miles through an enemy's country in the winter-time. The account of it by Xenophon contains by far the most vivid picture that has ever been given of the temper, discipline, and endurance of those citizen-soldiers who constituted the armies of Greece; and along with that an authentic and most interesting account of the tribes of

Asiatic mountaineers, who lived just outside the circle of the then civilized world. The Greeks reached Trapezus, the modern Trebizond, at the end of the winter of 400 B. c., and after a month's halt proceeded westward, partly by land and partly by sea, to Chrysopolis on the Thracian Bosphorus opposite Byzantium, which they reached in the summer. After passing over into Thrace and subsequently returning to Asia, in the spring of 399 B. c. they joined the army of Thibron, and, as the "Ten Thousand," disappeared from history. Consult more at length, on the events here described, Smith's History of Greece, Chap. XXXVI., or the three excellent chapters of Grote, LXIX.—LXXI. The last constitute a good running commentary on the Anabasis.

Cyrus the Younger, the unfortunate leader of this expedition, was the second of the four sons of Darius II., who was the grandson of Xerxes I. In 407 B. C. he was made by his father satrap of Lydia, Phrygia the Greater, and Cappadocia, and military commander (κάραros) of the forces that mustered at Castolus (Anab. i. 1. 2). He could not have been at this time more than seventeen years of age at most, for he was born after his father's accession to the throne. commission given him by Darius is found in Hell. i. 4. 3: kai Kūpos (80. ἀπήντησεν), ἄρξων πάντων τῶν ἐπὶ θαλάττη καὶ συμπολεμήσων Λακεν δαιμονίοις, επιστολήν τε έφερε τοις κάτω πάσι το βασίλειον σφράγισμα έγουσαν, εν ή ενήν και τάδε. Καταπέμπω Κύρον κάρανον των είς Καστωλόν άθροιζομένων. His high position made it possible for him to aid the Lacedaemonians in the war they were then waging with Athens. And he did this, partly at the direction of his father, who had sent with him large sums of money for this purpose, and partly from his own desire. For there is evidence that even at this time he aspired to the throne, and that foreseeing as possible what eventually took place, the succession of his brother, he was preparing to wrest the government from him by violence if need be. He became the warm friend of Lysander; and, on being summoned to his father's bedside at Babylon in 405 s. c., he turned over to the Spartan admiral the money which he had in hand, and placed at his disposal his entire personal revenue from the province of which he was satrap. timely aid thus rendered to the Lacedaemonians did much to hasten the end of the Peloponnesian War. As to the fact that funds were furnished by Cyrus, see Thucydides ii. 65: Κύρφ τε (sc. ἀντείχον) υστερον βασιλέως παιδί προσγενομένω, δε παρείχε χρήματα Πελοποννησίοις ες τὸ ναυτικόν. An account of him from this time until his death is given in the first book of the Anabasis. Consult further Smith's Dict. of Biography and Mythology, s. v. CYRUS THE YOUNGER.

Xenophon, the historian of the expedition, was an Athenian gentleman of culture, the pupil and friend of Socrates the philosopher. Neither the date of his birth nor that of his death is known with certainty. It is generally believed, however, that he lived to be more than ninety years of age. From a story that was current in antiquity that he fought at Delium in 424 B. C., it has been concluded that at the time of the expedition of Cyrus he must have been past forty; but judging from the internal evidence afforded by the Anabasis itself, he could not have been at this time more than thirty. He himself relates (Anab. iii. 1) the circumstances under which he came to join the army of Cyrus. His friend Proxenus was already with the Persian prince, and invited Xenophon to come and join him at Sardis, promising to introduce him to Cyrus. Xenophon did this after consulting the oracle at Delphi, and at the urgent solicitations of Cyrus he joined the expedition. He does not appear, however, with any prominence until after the murder of the generals, when his rare qualities became known and he became the inspiration of the army. During their perilous retreat northward to the sea, he always showed that high-born courage and endurance that have since won the admiration of posterity as they then gained him the complete confidence of his fellowsoldiers. When in 399 B. c. the "Ten Thousand" became incorporated with the forces of Thibron, Xenophon appears to have returned to Athens, but in 396 B. c. he was again in Asia, and in 394 B. c. fought at the battle of Coronea with the Spartans against the allies. Though an Athenian, he was anti-democratical, and much more in sympathy with the institutions of Sparta than with those of his native city. He was now banished, and took up his residence in Scillus in Elis, where in entertaining his friends, hunting, and writing, he is reported to have lived a happy life. He was subsequently expelled from Scillus by the Eleans and went to Corinth, where he died. Though the decree of banishment against him was eventually repealed, there is no evidence that he ever returned to Athens. Xenophon was a prolific writer. His most celebrated works besides the Anabasis are the Memorabilia (Memorials of Socrates) in 4 books, the Hellenica (a continuation of the history of Thucydides) in 7 books, and the Cyropedeia (an historical novel) in 8 books. His style is perspicuous and unaffected. Consult also Smith's Dict. of Biography and Mythology, s. v. Xenophon; and on the question of his age at the time of the Anabasis, an interesting article by Professor Morris in the Proceedings of the American Philological Association for 1874.

BOOK FIRST.

THE LEVYING OF AN ARMY.—THE MAECH TO THE NEIGHBORHOOD OF BABYLON.—THE BATTLE AT CUNAXA AND DEATH OF CYRUS.

CHAPTER L

SYNOPSIS: Darius, falling dangerously sick, summons to him his two sons, Artaxerxes and Cyrus (1, 2). On the King's death the former succeeds to the throne, and being persuaded by the satrap Tissaphernes that his brother is plotting against him, he has him arrested. Cyrus, saved from death only by his mother's entreaty, returns diagraced to his province and concerts measures against the king (3, 4). He conciliates all who come to him, sees to his own native troops (5), and secretly collects Greek mercenaries. A part of this army he enlists in western Asia Minor, alleging as a reason that the Greek cities which have put themselves under his protection are in danger from the machinations of Tissaphernes, and lays siege to Miletus (6-8). Other Greek mercenaries are enlisted in the Thracian Chersonēsus (9), in Thessaly (10), and in Greece (11).

- 1. Aspelov, Darius II. or Nothos (v600s, bastard), a natural son of Artaxerxes I., and a man of feeble character. He died late in 405 B. C., after a reign of nineteen years. For the case, a predicate gen. of possession, see G.* 169, 1. — Παρυσάτιδος, Parusătis, the half-sister, as well as wife, of Darius, a woman of an intriguing and cruel disposition, and of great influence with her husband. - ylyvorrau, were born. For this use of the pres., see G. 200, N. 1. - 8úo: there were other sons (thirteen children in all), but these are the two now prominently in the mind of the writer. πρεσβύτερος . . . Κύρος, Artaxerxes (being) the older, Cyrus the younger. These were Artaxerxes II., surnamed Mnemon (µvhµωv), on account of his great memory, and Cyrus the Younger, so named to distinguish him from Cyrus the Great, founder of the Persian empire. - hother, was sick, the impf. to denote the continuance of the state (G. 200). The aor. 100647000 would mean fell sick (G. 200, N. 5 b). doverto is a denominative verb (G. 128, 2 b; 130, 2) from a-oberfs, weak, and this from a- priv. (G. 131, 4 a) and σθένος, strength. — ὑπώπτευε: peculiar in augment (G. 105, 1, N. 2). Give its derivation (G. 130, 4) and Latin equivalent. — Toû, his (G. 141, N. 2). — To waite: dual, but above, the pl. (G. 33, 1). For the case, see G. 134, 2. — παρ-είναι, to be by (him), i. e. at Babylon, where he died.
- 2. μèν ... δέ: used to correlate the two sentences. See the lexicon, and cf. the case in § 1. μέν is not to be translated. οδν, now, is here continuative, not inferential. Cf. igitur in Lat. παρὰν ἐτύγχανε, was, as it happened, (already) there (G. 279, 4). μετα-πέμπεται, sends for, sends after (G. 191, VI. 3, end), summons. ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, from his province.

[•] The references under G. are to the sections of Goodwin's Greek Grammar, revised and enlarged edition.

For the prep. dwo, see G. 191, I. 2. — σατράπην: pred. acc. (G. 166). The satrap was a vicercy, but with great discretionary powers. According to Herod. (iii. 89), Darius I. divided the Persian empire into twenty satrapies. - knoings, had made. The Greek was content simply to refer the action to the past, without specifying the time as exactly as we do by the plup. καί...δί... άπέδειξε, and (δί) he had also (καί) appointed him, etc., a transition from a relative to an independent clause; not uncommon in Greek. rai adds the new particular of the investment of Cyrus with military authority (the office of satrap was at first chiefly a civil one); & is the conjunctive word, and the word between the two is emphatic. - #avrev: accent (G. 25, 3, N. 1). - 5co, who, lit. (so many) as, the rel. of quantity or number (G. 87, 1). — els . . . depolitorras, muster in the plain of Castolus, lit, gather themselves into, etc. For the prep. els. see G. 191, III. 1. aspoi-Towrau is not the historical pres., but pres. to denote a standing fact. It is derived from adpose, close together (G. 130, 6). The position of the plain of Castolus, a large and level tract of land in which the troops were annually reviewed, is uncertain, though probably it was in Lydia. - avaßalva, dνέβη: this change of tense from the historical pres. to the sor. is common. Note the chiastic arrangement (xuas use, crossing, named from the letter x), άναβαίνα λαβών Τισσαφέρνην, έχων δπλίτας άνέβη. - δ Κύρος: proper name with the art. (G. 141, N. 1 a). - \lambda \beta \beta \cdot \ dant circumstance (G. 277, 6). So ξχων following. — ώς φίλον: Tissaphernes, at this time satrap of Caria, whom Cyrus had superseded on becoming satrap himself, was in fact his enemy, and Cyrus had him accompany him, probably because he feared to leave him behind. He proved, however, a dangerous companion. — και . . . δέ: see above. — τῶν Ἑλλήνων ὁπλίτας TPIAKOGIOUS: a body-guard selected from the Greeks then in his service. Cyrus knew well the superiority of the Greeks over the Persians as soldiers. The hoplite, lit. heavy-armed (foot) soldier (Enhov), was armed with shield, belmet, breastplate, greaves, spear, and sword. Note the suffix Tys, signifying in denominatives one who has to do with (G. 129, 2 b). - apxorta: appos. (G. 137, N. 4). - Παρράσιον: Parrhasia was a district of Arcadia (in the Peloponnesus) about Mt. Lycaeus.

3. ἐτελεύτησε, had ended (his life), died. See note on ἐποίησε in § 2. This use of the aor. for the plup. is especially common after particles of time like ἐτεί, etc. Cf. the Lat. historical (aoristic) perf. with postquam. τελευτών (G. 130, 1) is derived by successive steps from τέλος: τέλος, τελέν, τελευτή, τελευτάν. — και κατίστη ... 'Αρταξέρξης, and Artaxerxes had been established in the kingdom, lit. settled into, and so els with the acc. — διαβάλλει, falsely accuses. The current story, that Cyrus had planned to kill Artaxerxes at the time of his coronation, Xenophon evidently believed to be false. For the prep. πρός, see G. 191, VI. 6. — ὡς ἐπιβουλεύοι: opt. by quot. after the idea of saying in διαβάλλει (G. 243; 201, Rem.). Give the dir. form. — αὐτῷ: after the compound verb (G. 187). — ὁ δί, but he (G. 143, 1, N. 2). — συλλαμβάνει: cf. comprehendere in Lat. — ὡς ἀποκτενών, with the avowed object of putting him to death (G. 277, 3, and N. 2a). — ἐξαιτησα-

- pairy...πάλιν: note the diff. between the Greek and English idioms. In Eng., rescues (ξ) him by entreaty and sends him off again; but in Greek, having rescued (G. 277, 1), lit. begged him off, sends him, etc. The use of the part. is much more frequent in Greek than in Eng., and in translating this fact must be constantly kept in mind. ἐπὶ τὴν ἀρχήν: for the prep. ἐπί, see G. 191, VI. 2.
- 4. 6 84: cf. note on 6 84 in § 3. 65, as, when, rel. adv. of time. **ἀπήλθε**: accent (G. 26, N. 1). — **ἀτιμασθείς**: **ἀτιμάζω** is derived (G. 130, 5) from d-times (without honor). Cf. timh, tim. - Boulevetai . . . ekelvou, plans that he may never (G. 283, 2) in future be (G. 217) in the power of (G. 191, VI. 2, 2, end) his brother, but if possible may be king (G. 223) in his stead. For the accent of Sunta, see G. 122, 2, N. 2. For the prep. art. see G. 191, I. 1. - per: correl. to 84, § 5; his mother's support is contrasted with the steps taken by Cyrus himself to bring about the desired end. — ὑπηρχε, supported, followed by the dat. (G. 184, 2). ὑπάρχω, to be a foundation or beginning (ἀρχή): τὰ ὑπάρχοντα, what one can depend on. So fond was Parysatis of Cyrus, who in energy and spirit probably resembled her much more than did his brother, that she had endeavored before the death of Darius to induce him to name Cyrus as his successor to the throne, on the ground that he was the first son born after his own succession. It was on this ground, that he was the first son of the King, that Xerxes I. obtained the sovereignty. — βασιλεύοντα: the simple attributive part. (G. 276, 1) modifying as an adj. the foll. noun.
- 5. άφικνεῖτο: common usage would require άφικνοῖτο (G. 233, N. 1: Moods and Tenses, § 62, N. 1). — mapà Basilius, from the presence of the King, is used with rew as an adj., the noun avones being omitted (G. 141, The whole expression is compressed and would read in full: 60718 δ' άφικνείτο παρά βασιλέως τών παρά βασιλεί, κ. τ. λ. For the prep. παρά, see G. 191, VI. 4. - Baoulius: Baouleus, when used to designate the king of Persia, commonly omits the art. — #ávras: pl., because of the distributive force of Soris. - out Statistics . . . wore, so dis-posing (them) that, etc. With δια-τίθημι, cf. Lat. dispono. — αὐτῷ: case (G. 185). So αὐτῷ below at the end. — elva: result (G. 266, 1). — $\kappa a l \dots \delta e$: this position of δe , so far from the beginning of the sent., is rare. — τῶν βαρβάρων: to give a substantive a more emphatic position, it is often transferred, generally with change of case, from the dependent to the principal clause. E. g. ope to άνδρα, δοτις ἐστίν, and in Eng., "See the learned Bellario how he writes." So here, normally, we should have ἐπεμελεῖτο ώς οἱ παρ' ἐαυτῷ βάρβαροι πολεμείν, κ. τ. λ. For the case of βαρβάρων as it stands, see G. 171, 2. moλεμείν: with iκανοί (G. 261, 1). — ώς είησαν, έχοιεν: object clause with ώs and the opt. (G. 217, N. 1). — εὐνοϊκώς ἔχοιεν: ἔχω and an adverb are often joined in the sense of the verb to be and an adj., as kalos tyet = ka-Now forth, it is well, lit. it has (itself) well, bene habet. For the formation and derivation of co-voices, see G. 74, 1; G. 129, 13 a.
- την δε... βασιλέα, and he collected his (G. 141, N. 2) Greek force as secretly as possible (lit. concealing himself, G. 277, 2, as most he was able),

that he might catch the King as unprepared as possible. Cyrus knew that an army of Greeks was his only hope for wresting the throne from his brother with all the resources of the empire at his command. Cf. i. 7. 3. — Έλληνικήν: a denom. in κός (G. 129, 13 α).

Page 2. — 5rt amapaskeuórarov: 5rt or és is very often prefixed in this way to the superlative to strengthen it. (Cf. quam maxime.) In these constructions there is an ellipsis of some form of Sévapas. Sometimes in the case of the superlative with is the verb is expressed, as in iii. 4. 48, is έδύνατο τάχιστα έπορεύετο. Cf. with this the simple ώς τάχιστα in i. 3. 14. Cf. also with on whele rous, as many as possible, in this section, is an ofνηται πλείστους in i. 3. 3. — δπως λάβοι: purpose (G. 216). — ωδε, in the following manner. - irouero: middle (G. 199, 2). - ouddoyfy: from oudλέγω. — φυλακάς: antecedent attracted (G. 154). Normally τῶν φυλακῶν όπόσων (G. 153) είχε, κ. τ. λ. The accent shows that φυλακάς is from φυλακή, and not from φύλαξ (G. 25, 1). State the difference in meaning of the two nouns, and for the suffix of ovach, see G. 229, 1. - to rate πόλεσι: for the prep. έν, see G. 191, II. 1. — φρουράρχοις: φρουρός, watcher, guard (mpó and opáw), and doxw (G. 131, 1 & 3). - haußaveir, enlist. - is on the ground that Tissaphernes was plotting against the cities (G. 278, 1). Compare & aποκτενών in § 3. — και γάρ . . . τὸ doyalov, and (this was a plausible reason), for the cities of Ionia had originally (70 apxator, G. 160, 2) belonged to Tissaphernes (G. 169, 1). four: impf. used with to appalor of a time prior to the main action. appalos is derived from apxh, beginning (G. 129, 12; cf. 128, 2 b). — in Barther δεδομέναι, having been given (G. 277, 6) him by (in to express the agent) the King. For the prep. ex, see G. 191, I. 3. - adentifican: the perfect of toτημι was originally σε-στη-κα, which with the ε of the plup. (G. 101, 4) prefixed would become e-or-orn-keev. The o was then transposed and became ', and from this form by contraction came clothen. The form tothκειν also occurs (G. 101, 4, N.). — Μιλήτου: case (G. 191, I. 5). Cyrus had not been invested by his father with the command of the Greek cities of Ionia (Grote, Chap. LXIX.), but these remained, so far as they were subject to Persian control, under the charge of Tissaphernes. When, however, after the accession of Artaxerxes, trouble arose between Cyrus and Tissaphernes, these Greek cities revolted to the former with the single exception of Miletus. See i. 9. 8, 9. This was greatly to the advantage of Cyrus, as it kept his way open to the sea. See the map.

7. προαισθόμενος, having become aware (or in Eng. more commonly, becoming aware) beforehand. — τὰ αὐτά: distinguish carefully from the following ταῦτα (G. 79, 2). In the pl., because the Greek looked at the action of revolting with reference to its parts; but in Eng., this same thing. — βουλευρμένους (sc. τινάς) is in indirect discourse (G. 280). — ἀποστήναι: in app. to the preceding τὰ αὐτὰ ταῦτα. — τοὺς μὲν... τοὺς δέ: relic of the original demon. meaning of the art. (G. 143, 1). — αὐτῶν: part. gen (G. 188). — ὑπολαβῶν τοὺς φεύγοντας is subordinated to συλλέξας ἐπολι-

έρκα, when he had taken the fugitives under his protection, he collected an army and laid siege, etc. **πολαβῶν καὶ (mark the conjunction) συλλέξας *πολιόρκα would mean when he had taken, etc., and had collected, etc., he laid siege, etc. — *πολιόρκα: continued action. From πόλις and είργα, to hem in. — καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ δάλατταν, both by land and sea. For the prep. κατά, see G. 191, IV. 2. — ἐκβάλλα, to eject, banish; φείγα, to flee, be in banishment; κατάγα, to lead back, restore from banishment; ἐκπίπτα, to fall out, be banished. — καὶ αῦτη . . . στράτευμα, and in this again he had (G. 184, 4) another pretext for collecting (G. 262, 2) an army. αῦτη in agreement with the noun in the pred., since otherwise it would be τοῦτο.

- 8. Allov ... abrod: he urged (alion, to think aleon, to claim) on the ground that he was (G. 277, 2) a brother of his, etc. - Soffiva: obj. of **helou** (G. 260, 1), with πόλας for its subj. — ol: the indir. reflex. (G. 144, 2). Accented because it is emphatic (G. 28, N. 1). - doxev: parallel in const. to Soffway, i. e. he thought it right rather that the cities should be given to him than (he thought it right) that Tissaphernes should control them. — airâv: case (C. 171, 3). — συνέπραττεν . . . airô, co-operated with him in this, lit. did this with (viv) him. Why is raura in the pl.? See note on τὰ αὐτά in § 7. — πρὸς ἐαυτόν: used adj. (G. 141, N. 3). πρός of personal relation that is hostile (G. 191, VI. 6, 3 b). - wore possero: wore with the ind. after a full stop (G. 237). Cf. worte elvas in § 5. - Troσαφέρνα . . . δαπανάν, but thought that he (αὐτόν, i. e. Cyrus) was incurring expense (G. 260, 2) about his forces, because he was at war (G. 277, 2) with Tissaphernes (G. 186, N. 1). For the prep. αμφί, see G. 191, VI. 1. — ωστε ... πολεμούντων, consequently he was not at all (οὐδέν, G. 160, 2) displeased at their being at war (G. 278, 1). - Kal yap, and (the more) because, involving an ellipsis, as always. Cf. § 6. — ἀποπέμπω, to send what is due (dπ6), remit. — ών: assimilation in case (G. 153). — ἐτύγχανεν ἔχων, had previously, as it happened, possessed. Cf. mapor evive in § 2. For the tense of erbyxaver, cf. hour in § 6. Note throughout this sect. the use of the impf. to express continuance.

— ἐκοῦσαι: to be translated by an adv. (G. 138, N. 7). — τοῦτο... στρά-τευμα, and in this way again this army was secretly supported (G. 279, 4) for him.

Page 3. - 10. Evos: in the sense often of guest-friend, a citizen of another state with whom one has a treaty of hospitality, used of both parties, though commonly, as here, of the quest as contrasted with the host. The word often means also simply stranger, and again, as below, hired soldier, mercenary. — ino: for this prep., here used to express agency, see G. 191, VI. 7. — olko: used as adj. (G. 141, N. 3). For its accent, see G. 22, N. 1. άντι-στασιωτών, opponents, antagonists. στασιώτης from στάσις, faction (1-στα-μαι), the suffix σι- signifying action (see G. 129, 3). On the force of the suffix ra-, cf. onlives in § 2 and note. — alret . . . µwoov, asks him for pay for (els) 2000 mercenaries (and) for three months (G. 167, 5). Sometimes rendered, asks him for about (els, cf. note on els, i. 2. 3) 2000 mercenaries, etc., but it seems impossible that Cyrus should have been willing to send off 4000 Greeks on so distant an expedition, when his whole aim was to gather Greek troops about him as rapidly as possible. On the other hand, it was an easy matter for him to furnish Aristippus the means for collecting this number. — is . . . avriotagier on the ground that (cf. the use of ws with επιβουλεύοντος in § 6) in this way he would get the better of his opponents. περιγενόμενος αν (G. 277, 2) would, if expressed by a finite mood, be meoryévoito av (G. 211). The prot. to this apod. is contained in ούτω (G. 226, 1). — μή: with the inf. (G. 283, 3). — καταλύσαι, to end (sc. his quarrel). — πρίν αν συμβουλεύσηται: πρίν with the subj. (G. 240, 1 and 2).

11. Hpófevov: the particular friend of Xenophon, at whose invitation the latter took part in the expedition. An account is given of him in ii. 6. 16-20. — ώς βουλόμενος, ώς παρεχόντων: the first ώς shows that βουλόμεvos, κ. τ. λ., gives the cause assigned by Cyrus for his command to Proxenus, the second ώς shows that παρεχόντων does the same for βουλόμενος, while ws further on before πολεμήσων shows that this part. gives the purpose declared by Cyrus for exelevoer, k. T. A. The further idea, implied in the first and third cases, that the cause and the purpose were not the true grounds of his action, is derived from the context and is not necessarily implied by this use of is. Neither is there any conditional force in the part. with &s. Cf. with these three cases of &s with the part., the places where it occurs in §§ 3, 6, and 10. — els. into the country of. — Hioribas: the Pisidians were a marauding race, occupying the western range of Mt. Taurus. See map. — ξένους . . . τούτους, these (G. 137) also being guestfriends (G. 136) of his. — σύν τοις φύγασι, with the aid of the exiles. Cf. with this the simple dat. Trovadépres that precedes (G. 186, N. 1), and for the prep. σύν, see G. 191, II. 2. — As stated in the prefatory note, Cyrus, on coming down to the coast as satrap, had used all the means in his power to get the good-will of the Lacedaemonians. On the termination of the Peloponuesian War in the spring of 404 B. C., many men whose lives had been wholly spent under arms were left without employment. This made it

the easier now for Cyrus to collect the army that he wished, an army of trained veterans that could be thoroughly depended upon in a dangerous enterprise. Some of those who accompanied him were, like Xenophon, men of a superior grade, disheartened by the political condition of things that followed the war, and drawn into this expedition by personal admiration for the prince, or personal attachment to some of his officers.

CHAPTER II.

SYNOPSIS: Cyrus, being now ready to set out inland, assembles his troops at Sardis, announcing, in order to conceal his real object, his intention of expelling the Pisidians from their territory (1-4). The king, informed of the real facts by Tissaphernes, makes ready to meet him. Cyrus sets out from Sardis and marches through Lydia across the Macander to Colossae in Phrygia, where he is joined by Menon (5, 6). Thence he proceeds to Celaenae, a city which the historian describes at some length, where he waits a month and is joined by the rest of his Greek troops. He reviews and numbers these (7-9). Thence he proceeds northwest through Peltae to Kepauûr dyopá (11), and then east to Καθστρου πεδίον, where Epyaxa, the wife of the king of Cilicia, meets him and furnishes him money with which to pay his troops (11, 12). Thence southeast to Thymbrium and Tyriaeum, where he reviews his whole army (13-18). Thence through Iconium into Lycaonia (19). From here Menon, accompanied by Epyaxa, proceeds due south into Cilicia; Cyrus northeast to Dana (20). After some delay caused by the king of Cilicia, Cyrus himself crosses the mountains and enters Tarsi, which had been abandoned by the king (21 - 24). Menon had reached this city five days before, having lost two companies in the passage of the mountains (25). Syennesis the king finally obeys a summons from Cyrus, and they seal their compact of friendship with gifts (26, 27).

1. Exel . . . dvw, but when at length it seemed good (not simply it seemed. cf. note on i. 3. 11) to him to proceed (G. 202, with 1) inland. More than a year had been spent in preparation. dvw, up, inland, from the coast. So ava-βalva, ava-βaσις. — την μεν . . . βουλόμενος, he gave as his pretext indeed (that he was going) because he wished. Note the voice of tractro (G. 199, 2). usy implies the clause with 84, which if expressed might be, τη δ' άληθεία έπι βασιλέα έπορεύετο. On ώς βουλόμενος, cf. the note on ώς βουλόμενος in i. 1. 11. — ἐκβαλεῖν ἐκ: prep. repeated, as often. παντά-πασιν: der.! - ès ent τούτους, arowedly against these. - τὸ βαρβαρικόν: sc. στράτευμα. So with το Έλληνικόν. Note the suffix κός (G. 129, 13 a), and cf. Ecukoù, below. - evravoa kal fikev. to come there also, i. e. to Sardis, § 4. — λαβόντι, with (G. 277, 6). — δσον . . . στράτευμα, whatever troops he had. Cf. δπόσας είχε φυλακάς in i. 1. 6, with the note, and δ είχε στράτευμα, below. This attraction of the antecedent (G. 154) is a common const. in Eng. also. — 'Αριστίππφ: Aristippus did not come in person, but sent Menon (i. 2. 6, and ii. 6. 28). - συναλλαγέντι: cf. for the meaning καταλύσαι in i. 1. 10. — ἀπο-πέμψαι: cf. note on animeter in i. 1. 8. - Too fevicoo: sc. orpareiparos, and for the case

- see G. 171, 3. λαβόντα: so far removed from Envig, with which we should expect it to agree (cf. λαβόντι and συναλλαγέντι, above), that it takes the case of the (unexpressed) subject of fixer. See G. 138, N. 8 b (Dat.). πλήν: sc. τοσούτων (G. 191, I. 5) as antecedent to δπόσοι (G. 87, I). ἀκροπόλας: show how ἀκρό-πολις came to have the meaning of citadel.
- 2. exchere: short vowel of the stem retained (G. 109, 1, N. 2b). exchere. urged. Note the chiastic arrangement, έκάλεσε δὲ τοὺς πολιορκοῦντας καὶ τούς φυγάδας έκελευσε. -- ύποσχόμενος . . . οίκαδε, promising (see ύπισχνέοper) them, if he should successfully accomplish the objects (G. 152) for which he was taking the field, not to stop until he should restore them to their homes (olkabe, G. 61). Verbs of promising (G. 203, N. 2) may take the infinitive either in indirect discourse (i. e. the future), or not in indirect discourse (G. 202) as here. (The fut. παύσεσθαι here has only the authority of a correction in one MS.) The dependent verbs, however, except is the dependent verbs, and have the dependent verbs, however, except is the dependent verbs, and have the dependent verbs, an are constructed on the principles of indirect discourse (G. 248, 1), and we might have had dav καταπράξη and πρίν αν καταγάγη, representing dav καταπράξω and πρίν αν καταγάγω of the direct form. On the other hand, έστρατεύετο, for which, on the principles of indirect discourse, we might have had either στρατεύοιτο or στρατεύεται (as representing στρατεύομαι of the direct form), is not included in the indirect discourse, but is constructed like an ordinary past verb (like those mentioned in G. 243, N. 2); for a fuller explanation of this, see Moods and Tenses, § 77, 1, N. 2; § 74, 2, N. 2; § 70, N. 2. — πρόσθεν πρίν: cf. i. 1. 10, and Moods and Tenses, § 67, N. 4. - 10600: adv. der. from 1000 (G. 74, 1).
- Page 4. αὐτῷ: dat. of indir. obj. (G. 184, 2). παρησαν els, arrived at, i. e. came to (els) Sardis and were by (παρ-ησαν) it. The army was encamped probably outside the city, so that els means simply to. Sardis was the capital of Lydia and at this time the residence of Cyrus as satrap. See map.
- 3. τοὺς ἐκ τῶν πόλεων: cf. τῶν παρὰ βασιλίως in i. 1. 5, and the n.— cis, to the number of, with numerals (G. 191, III. 1, c). This word and ἀμφί, about (G. 191, VI. 1, 3), when used in this sense, are still prepositions and take the numeral in the accus. Cf. πελτασταὶ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους, about two thousand (acc.) peltasts (nom.) below in § 9, where ἀμφὶ...δισχιλίους is an adj. phrase. ὡς and δσον, on the other hand, are in this sense adverbs and do not affect the case of the numeral that follows.— γυμνήτας: the accent determines the dec. to which the noun belongs, the termination—as being long in the first dec. and short in the third (G. 22, 2). The term γυμνής, light-armed soldier (der. from γυμνός, with which cf. the use of ψιλοί in iii. 3. 7), as opposed to hoplite, is generic, and comprehends the πελταστής, targeteer, τοξότης, bouman, and σφενδονήτης, slinger.— ὡς, about, see note on εἰς, above.— Μεγαρεύς: for the suffix see G. 129, 10.

 ην: in agreement with the nearer subj. (G. 135, n. 1). τῶν στρατευομένων: pred. part. gen. (G. 169, 1).
- 4. cutou ptv: in contrast with those who joined him later (§ 6 and § 9). Sentences in Greek begin in general, contrary to the practice in Eng., with a conjunction. The exceptions to this principle in Xen. are mainly such

sentences as begin with demonstratives or adverbs of place; cf. οὐτοι μὶν, κ. τ. λ., here, τούτου τὸ εὖρος, κ. τ. λ., in § 5, τοῦτον διαβάς, κ. τ. λ. and ἐνταῦθα ἔμενεν, κ. τ. λ., in § 6, etc. Such sentences are called cases of asyndeton (ἀ-σύν-δετον, δέω, to bind). — αὐτῷ: dat. of advantage (G. 184, 3). — Τισταφίρνης πορεύεται, κ. τ. λ.: he declares this himself in ii. 3. 19. — κατα-νοήσας, remarking, seeiny. — ήγησάμενος: der. from the same root as ἄγω. It has, like duco in Lat., the two general meanings of to lead and to think. — εἶναι: quoted inf. (G. 260, 2). — μείζονα ἡ ὡς, too extensive to be, lit. greater than as (it would be, if), etc. — ὡς before βασιλέα, to, used only with the acc. of a person (G. 191, III. 2). — βασιλέα: cf. note on βασιλέως in i. 1. 5. — ἢ ... τάχιστα, as rapidly as possible, lit. in what way (sc. ὁδῷ, G. 188, 1) he could most quickly. — ἰππέας: a denominative in ευς (G. 129, 2 a).

- 5. ήκουσι: with double obj. (G. 171, 2, N. 1). ούς: antec. omitted (G. 152). ἀρμάτο: the march began in the spring of 401 B. C. ἀπό: not ἐξ, ουι οf, because the army was not encamped within the city. διά, through (G. 191, IV. 1). σταθμούς τρεῖς, three days' journey (G. 161). The σταθμός was properly the halting (ἴσταμαι) place (cf. Lat. sta-bulum), and so the day's journey or march that preceded. παρασάγγας: acc. of extent of space (G. 161). The parasang was a Persian measure equal to 30 stadia (ii. 2. 6), or about a league (3½ statute miles). εκοσι και δύο: note the conj. (G. 77, 2, N. 2). This made their rate of travel greater than ordinary; according to vii. 8. 26, the average rate was 5½ parasangs per day. Μαίανδρον: position (G. 142, 2, N. 6). Give the Eng. der. See map. πλέθρο: the plethrum measured about 101 Eng. feet. γέφυρα... ἐπτά, and there was a pontoon-bridge over (it) made of seven boats (G. 188, 1).
- 6. διαβάs: relatively past (G. 204). Still we render loosely, crossing this, etc. οἰκουμένην, inhabited, many of the cities of Asia being then, as now, deserted, ἔρημοι. εὐδαίμονα, prosperous. Give its der. ἡμέρας: acc. of extent of time (G. 161). Μένων: the general sent by Aristippus. An unfavorable account of him is given in ii. 6. 21-29.
- 7. ἐνταθθα... ἡν, there Cyrus had (G. 184, 4) a palace. βασίλεια: sc. δώματα. With the pl. used in this way of the separate buildings composing the palace, cf. aedes in Lat. Distinguish this word from Barthan and βασιλεία (both of the first dec.) respectively. — ήν: agreeing with the nearer subj. (G. 135, 2, and N. 1). — παράδεισος: a Persian word meaning properly a walled place. What is the Eng. der.? - θηρίων: limiting πλήρης (G. 180, 1; 172, 1). — and inmov, on horseback, lit. from a horse, because in hunting the attack upon the animal hunted proceeds from the horse. Where this relation is not to be expressed, the phrase is it in iii. 4. 49, ἐπὶ τοῦ ἴππου ἡγεν, he led them on horseback. — ὁπότε βούλοιτο: a cond. rel. sent. expressing a gen. supposition in past time (G. 233). - 81d. ... mapaseloov, and through the middle (G. 142, 4, N. 4) of the park, etc. - aυτου: in the pred. pos. (G. 142, 4, N. 3 a). - πηγαί είσιν έκ τῶν βασι-Aclow: the more precise statement would be ev rois Basilelois, but the gen. . is used with ex with reference to the subsequent flowing of the water out from (under) the palace.

Page 5. — 8. toru: accent (G. 28, N. 1 (1), end). — two, close upon, with the dat. and a verb of rest. So ind (next line), under, at the foot of. — wal ουτος, this also, i. e. the Marsyas as well as the Macander. — έμβάλλα, empties, intransitively. — ποδών: pred. gen. of measure (G. 169, 3). — λέyera... ekbeipas, Apollo is said to have flayed, etc., the pers. const. for the impers., λέγεται Απόλλωνα έκδείραι. The dir. form of the anecdote would be ένταθοι 'Απόλλων έξέδειρε . . . έκρέμασε (G. 246, with note). Maporéav: Marsyas is said to have challenged Apollo to a musical contest, on the terms that the vanquished should be at the mercy of the victor. When Apollo gained the day, he punished Marsyas for his insolence by hanging him to a tree and flaying him alive. (See Marsyas in a Class. Dict.) - ipigorta (G. 277, 2), in a contest. - oi as indir. reflexive (G. 144, 2 a) refers to Apollo. — wepl: properly around (G. 191, VI. 5). So in a derived sense here, concerning, Lat. de. - roolas, musical skill, lit. wisdom, der. from goods (G. 129, 7). - Stopa: note the suff. par-, signifying the result of the action (G. 129, 4), and for the stem of. ek-beipas (bep-), above. Selpe shows the same root that the Eng. word tear does. - 80ev, whence, for 80 or or, where (G. 87, 2). Cf. clow ex των βασιλείων in § 7 and note. — Siá: with the acc. on account of (G. 191, IV. 1, 2). - Maporúas: pred. nom. (G. 136).

9. τῆ μάχη, in the well-known (τῆ) battle (G. 188, 1), that of Salamis, 480 B. c. For the suffix of μάχη, see G. 129, 1.— λέγεται οἰκοδομῆται: cf. λέγεται ἐκδεῖραι in § 8 and the note.— τοξότας Κρῆτας: the Cretan bowmen were celebrated in antiquity.— Σοφαίνετος: if this is the general mentioned in § 3, the purpose for which he had been left behind must remain in doubt. The numbers given in the preceding sections and the sum total given here (at the end of the section) will not tally.— ἐξέτασιν: from ἐξ-ετάζω, to examine thoroughly, ἐτάζω, from ἐτεός, τεαί.— ἐγένοντο οἰ σύμπαντες, the whole together amounted to.— ὁπλῖται, πελτασταί: a case of part. appos. (G. 137, N. 2). The second of these nous is used generically for light-armed troops in general, including the γυμνῆτες (§ 3) and the τοξόται (mentioned in this section).— ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους: see note on εἰς in § 3.

10. Up to this time the march has been southeast. Cyrus now turns back and marches northwest as far as Kεραμῶν ἀγορά, probably with the double object of increasing his supplies and getting on the main high-road to the east. — ἐν αἶς: sc. ἡμέραις. — τὰ Λύκαια ἔθυσε, celebrated the Lycaea with sacrifice, a festival in honor of Ζεὺς Λυκαΐος, so named from Mt. Lycaeus in Arcadia. τὰ Λύκαια is a cogn. acc. (G. 159). Cf. the phrase πέμπεν Βοηδρόμια, to celebrate the Boedromia by a procession. — ἦσαν: in agreement with the pred. nom. (G. 135, N. 4). — στλεγγίδες: a sort of tiara, made of gold, as here stated, and worn as an ornament for the head. — χρυσαῖ: der. from χρυσός (G. 129, 14). — Κεραμῶν: probably the gen. of Κεραμοί, the Ceramians, though this is uncertain. With Κεραμῶν ἀγορά cf. the Eng. Neumarket. — ἐσχάτην πρός, the last bordering on, on the road to.

11. The rate at which Cyrus marched these three days was very rapid.

His object probably was to meet Epyaxa before his troops became clamorous for their pay. — Καυστρου πεδίον, the name of a town (lit. plain of the Casser), a compound noun like Κεραμῶν ἀγορά, above. Cf. the Eng. names of places, Dartmoor and Springfield. — ἀφείλετο, there was due. — πλίον: used indeclinably for πλεόνων. — θύρας, quarters, just as ἐπὶ ταῖς βασιλίως θύρας in i. 9. 3 means at court. — ὁ δὲ . . . διῆγε, but he continually put them off with the hope (of getting their pay). — ἀνιώμενος: quoted after δῆλος ἡν (G. 280, N. 1). — πρός, in accordance with (G. 191, VI. 6, 1 a). — τοῦ Κύρου τρόπου: the article limits τρόπου (G. 142, 1). — ἔχουτα, when able (G. 138, N. 8 b).

Page 6. — an-group, ano-sisou: note the force of the preposition. But in § 12 simply source, because Cyrus had in fact no claims on Epyaxa.

- 12. Syenněsis is said to have pursued a double policy and to have endeavored to propitiate both Cyrus and Artaxerxes, determined to keep his throne whichever of the two prevailed. The kings of Cilicia were at this time tributary to Persia. On the Ionic gen. in Συεννέστος, see G. 53,1, N. 3.— τοθ βασιλέως: note the article.— ἐλάγετο δοῦναι: the pers. const., but below ἐλέγετο συγγενίσθαι Κθρον.— οὖν, at any rate, i. e. however he got the money, he at any rate certainly had it to pay his troops with. Cf. οὖν, below, in §§ 22, 25.— στρατιᾶ: his Greek army.— φύλακας: note the accent, and cf. the note on φυλακός in i. 1. 6.
- 13. παρά: with the acc. because of the course of the water, after it has left the κρήνη, along by the road. Cf. πηγαὶ ἐκ τῶν βασιλείων in § 7 and the note. κρήνη . . . καλουμένη, the so-called (G. 276, 1) spring of Midas, lit. the spring called (that) of Midas. τὸν Σάτυρον: Midas, the proverbially wealthy king of Phrygia, is said to have caught the satyr Silenus (the early protector and constant companion of Bacchus) by making the fountain here mentioned flow with wine, instead of water. Another form of the story appears in the account of the "Gardens of Midas," placed by Herodotus (viii. 158) in Macedonia, in which Silenus is said to have been made prisoner by garlands of roses. οἶνφ . . . αδτήν, by mixing wine in it, lit. by mixing it with wine (the means, G. 188, 1).
- 14. Κύρου: genitive object of δεηθήναι (G. 172, N. 1). The object inf. επιδείξαι (G. 260, 1) is in this case the acc. βουλόμενος: Cyrus was the more willing to gratify her, since he saw the advantage of giving Syennesis a vivid impression of the strength of his army. τῶν Ἑλλήνων και τῶν βαρβάρων: the article repeated, because the Greeks and barbarians are not viewed as a single army, but as separate forces.
- 15. Δs... μάχην, as their custom (was) for battle (sc. ταχθήναι). νόμος, regulation, custom, law, from νέμω, to distribute, portion out. στήναι, to take their places, not to stand. ἔκαστον: sc. στρατηγόν. ἐπὶ τεττάρων, four deep. This made the front of the army very extended. είχε: in agreement with the nearer subj. (G. 135, N. 1). τὸ μὲν δεξιόν, κ. τ. λ.: the positions were respectively the right, the left, and the centre, named in the order of danger and honor. The right was the most honorable position, because a flank attack on this side left the soldier unprotected, the shield

being carried on the left arm. — eééroper: es and érope, properly of good name or omen. Hence left, used euphemistically to avoid the ill-omened word approvepés, omens from the left being unlucky with the Greeks.

- 16. πρώτον μέν: correlated by είτα δε in the next line. For the comparison of πρώτος, see G. 73, 2.— κατ' tλας... τάξεις, by (G. 191, IV. 2, 2 c) troops and companies, respectively of cavalry and infantry.— τάξεις (ταγ-στε), properly a drawing up, as of troops, see G. 129, 3.— τοὺς Ελληνας: governed by ἐθεώρε, above.— παρελαύνων: Cyrus rode by the Greeks with Epyaxa rather than have them march by him, probably because in this way they presented a more solid and imposing front.— ἄρμα, chariot (two-wheeled); ἄμαξα, wagon; ἀρμ-άμαξα, casy-carriage (four-wheeled), for women and children.— χαλκά: derived from χαλκός (G. 129, 14).— ἐκκεκαλυμμένας, uncovered, a circumstantial part. of manner (G. 277, 2).
- 17. στήσας: first acrist and so transitive; for its relation to πέμψας, see note on ὑπολαβών in i. 1. 7. πρό, before (G. 191, I. 4 a). μέσης: cf. μέσου in § 7 and note. προβαλέσθαι τὰ δπλα, to present (throw before themselves their) arms. δλην τὴν φάλαγγα, the phalanx in a body (G. 142, 4, N. 5). cl δέ, but they (G. 143, 1, N. 2). ἐσάλπιγξε: an impers. verb (G. 184, N. 1 d). ἐκ δὲ . . . σκηνάς, and they (sc. αὐτῶν, G. 278, 1) after this (G. 191, I. 3 b) advancing more and more rapidly with a shout, of their own accord the soldiers (G. 184, 4) began to run toward the camp.

Page 7.— αὐτόματος, acting of one's own will (αὐτός and μάω, to desire eagerly), Eng. automaton.— ἐπὶ τὰς σκηνάς: to give the barbarians the impression that they intended an attack. In the next section the Greeks, it is said, ἐπὶ τὰς σκηνάς ἡλθον, dispersed to their own tents.

- 18. βαρβάρων: subjective gen. (G. 167, 2). With φόβος, sc. ຖν.— και...τε... και: the first και connects the statement that precedes with the double (τε... και, both... and) one that follows.— of ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἔφυγον, i.e. of ἐν τῆ ἀγορᾶς ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἔφυγον. Cf. § 3, and i. 1. 5.— λαμπρότητα: from λαμπρότς (see G. 129, 7).— τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος: position (G. 142, 2, x. 2, end).— ἤσθη: see ἤδομαι.— τὸν... ἰδών, seeing the terror with which the Greeks inspired the barbarians (G. 141, N. 3).
- 19. ταύτην... Έλλησιν, this country he gave over to the Greeks to plunder (G. 265). It is at this point that Cyrus first gets out of his own satrapy. πολίμιος: from πόλεμος (G. 129, 12). ώς ούσαν, on the ground that it was (G. 277, N. 2).
- 20. την ταχίστην όδόν, by the shortest road (G. 159, N. 5), peculiar use of the cogn. acc. (G. 159) to include the road or way over which motion proceeds. ἀποπέμπαι, συνάπεμψεν: cf. note on ἀναβαίνει, ἀν βη, i. 1. 2. στρατιώτας: without the article, as if attracted into the rel. clause, οῦς στρατιώτας, κ. τ. λ. (G. 154). αὐτόν, himself, i. e. Menon. μετά: properly among (G. 191, VI. 3). Here in company with. Δάνα: a neut. pl. See map for the two routes into Cilicia here mentioned. ἐν ಫ̄: sc. χρόνω, and cf. ἐν αἰς in § 10. φοινικιστήν βασίλειον, a wearer of the royal purple (φοῦνιξ), i. e. a nobleman of the highest rank. καὶ ἔτερον . . δυνάστην, and a certain other powerful man of his subordinates. In i. 8. 5

Ariseus is called vaupxes (lit. subordinate commander). Give the Eng. der. from buvástys. — ἐπιβουλεύειν αὐτῷ: his charge was, ἐπιβουλεύουσιν ἐμοί (G. 260, 2).

21. ή είσβολή: the so-called Πύλαι της Κιλικίας. - άμαξ-ιτός: give the der. and cf. G. 131, 1. - augravos . . . otpateupati, impracticable for an army (G. 184, 3) to enter (261, 1). - et ris exchuer, if there was anybody to oppose (lit. trying to prevent, G. 200, N. 2) them. — είναι ἐπὶ τῶν ἄκρων: not with the intention of real opposition, but to give color to his asserted allegiance to the king. — elvas: quoted (G. 246). — Sid, wherefore, i. e. Sid. 5. - borrepaia: sc. ήμέρα. For the case, see G. 189. - δτι λελοιπώς είη, x, τ. λ.: the messenger's announcement continues to the end of the section. He said, λέλοιπε, or λελοιπώς έστι (see G. 118, 4), Συέννεσις, κ. τ. λ., Syennesis has left the heights since (enel) he learned, etc., and because (nal 6π) he heard, etc. The clause beginning 6π το Μένωνος is quoted after ησθετο (see on this form G. 247, with N. 2), ην occurring where είη or ἐστί would be more regular (G. 243, N. 2). The order of the last of the sentence is, δτι ήκουε (G. 247) Ταμών (G. 42, 2) έχοντα (G. 280) τριήρεις περιπλεούσας. The τριήρεις περιπλεοίσας, being a much more important fact than the Tap or thora, is put first, and seems to be the clause quoted after fixous, but is not.

22. οὖν, at any rate, i. e. whatever the reason was that Syennesis left the heights. Cf. § 12. — οὖδενὸς κωλύοντος, without hindrance, manner (G. 278, 1). — τὰς σκηνάς, the camp, antecedent of the relative adverb οὖ, where.

Page S. — ἐφύλαττον: cf. ἡσαν in i. 1. 6, ἐτύγχανεν in i. 1. 8. — ἀνίβη, κατέβαινεν: mark the change of tense. — ἐπίρρυτον: der.? see G. 15, 2. — δένδρων: with σύμπλεων (G. 180, 1). — σύμπλεων: Attic second dec. (G. 64). — πολύ: agreement (G. 138, N. 1 a). — φέρει: not the hist. pres. Cf. note on ἀθροίζονται. i. 1. 2. — ὅρος (Mt. Taurus) δ' αὐτὸ (i. e. τὸ πεδίον) περιέχει, κ. τ. λ.: see the map.

23. Tapσούs, Tarsi or Tarsus, the birthplace of St. Paul. — ἡσαν: irregular agreement (G. 135, 2). Cf. § 7. — μέσου: neut. of μέσος used as a noun, as in the phrase μέσον ἡμέρας, midday. The following gen. is part. (G. 167, 6). — δνομα, εδρος: acc. of specification (G. 160, 1). — πλίθρων: limits ποταμός (G. 167, 5), not εδρος.

24. of evolutovers: substantively (G. 276, 2).—els, ent: with the acc. in each case, because of the subsequent motion implied in ξελιπον, abandoned the city for (and fled into) a stronghold up on the mountains.— πλην ot... έχοντες: sc. οὐκ ἐξελιπον.— οἱ παρά... οἰκοῦντες: cf. τοῖς ὑπὲρ Ἑλλησποντον οἰκοῦσι, i. 1. 9 and note. Those that remained did so for purposes of trade with the army and fleet respectively.

25. προτέρα . . . &φίκετο, reached Tursi five days (G. 188, 2) before (G. 138, N. 7) Cyrus (G. 175, 1). For the comparison of πρότερος, see G. 73, 2.—εἰς τὸ πεδίον: adjectively (G. 142, 1 N. & 2).— οἰ μέν . . . οἰ δί, some . . . others (G. 143, 1).— ἀρπάζοντάς τι κατακοπήναι, had been cut to pieces (G. 260, 2) while committing some act of plunder (G. 159, N. 2).— τὸ ἀλλο, the rest of (G. 142, 2, N. 3).— εἶτα, then, taking up the two pre-

ceding participles. — oùv, however that was. Cf. § 22. — **earóv: ordinarily a single \(\lambda\)\(\cop\)os numbered 100 men.

26. oi 8' dalor, i. e. of Menon's army. Emphatic position, as also below, Kûpos δè έπεὶ, κ. τ. λ. — τούς Ταρστούς: appositive (G. 137). — διήρπασαν: mark the force of the prep. - μετεπέμπετο πρός έαυτόν, summoned repeatedly to himself. Cf. μεταπέμπεται από της άρχης, i. 1. 2. — ὁ δ' οῦτε ... obre ... Holeke, but he both declared that he had never before, etc., and was then unwilling, etc. The Greek often says our ton the their, where we say he said that he did not go, of on what having the sense I deny. Here obre . . . ton ... οῦτε ... ήθελε, lit. he neither declared (i. e. he denied) nor wished. is perfectly regular, though it cannot be translated literally. In ourse... ton the direct discourse was ήλθον (G. 246); in οδτε... ήθελε there is no indirect discourse. — obsert (G. 283, 9): the dat. follows els xeipas exbeir (G. 186, N. 1), which implies union or approach, and commonly means to some to a conflict with some one, and here properly to come into close relatims with (or into the hands of) some one. See Lidd. and Scott, s. v. xelp, II. d. — léval: sc. els χείρας. — πρίν Επεισε, έλαβε (G. 240, 1). Note the change of subject in thase.

27. Κύρος Sé: sc. έδωκε. — παρά βασιλεί, at court, i. e. at the great King's, the article being omitted. — χρυσο-χάλινον, with gold-studded bridle (χαλινός). — ἀκινάκην, a short sword.

Page 9.— ἀφαρπάζεσθα: one of the obj. of εδωκε supplied above (G. 260, 1). So ἀπολαμβάνειν in the next line. — τὰ δὲ... ἀπολαμβάνειν, and (the privilege of) taking back the slaves that had been seized, if they (i. e. Syennesis and the Cilicians) should fall in with them (i. e. the slaves) anywhere (G. 223). The apodosis is the inf. (fut. in time) ἀπολαμβάνειν. In place of ἡν που ἐντυγχάνωσιν we might have had εἴ που ἐντυγχάνωσιν (G. 248, 1).

CHAPTER III.

SYNOPSIS: A delay of 20 days at Tarsi is caused by the Greek soldiers, who now suspect that they are being led against Artaxerxes and refuse to go farther. Clearchus, who attempts to force his own troops forward, narrowly escapes being stoned to death. Afterwards, seeming to yield to their wishes, he calls them together and after shedding many hypocritical tears (1-3) details the benefits he has received at the hands of Cyrus, but nevertheless declares his intention to desert him and accompany them wherever they may go (4-6). More than 2000 men desert Xenias and Pasion, and encamp with Clearchus (7). Cyrus sends for Clearchus, who refuses to go but returns an encouraging message (8). archus again assembles his soldiers, and in a cunningly constructed address points out to them the difficulties which lie in the way of their withdrawal from Cyrus (9-12). He is followed by several others (13), one of whom proposes a plan at some length which another immediately proves to be nonsense, both acting at the secret suggestion of Clearchus. They finally agree to send to Cyrus and ask his designs (14-19). Cyrus answers that he wishes to march against Abrocomas, and promises them half again as much pay as before, whereupon they agree to ollow him (20, 21).

- 1. con that was, refused to go, said they would not go. Cf. i. 2. 26, and note, and μισθωθήναι δε ούκ ξφασαν, below. τοῦ πρόσω, forward, a prose use of the gen. of place (G. 179, 2), like the adverbs in ou, as ποῦ, where, ὁμοῦ, in the same place, together, etc. ὑπώπτευον: cf. i. 1. 1. ἐπὶ τούτε, for this (G. 191, VI. 2, 2 a). πρώτος: he was the first to do it; πρώτον would mean, he did this first, and something else afterwards. πρώτον μέν, on the other hand (correl. to είτα δέ below in § 2), means in the first place. Cf. i. 2. 16. ἐβιάξετο: attempted action (G. 200, N. 2). But below the aor. ἡρξατο, (actually) began to move forward. Clearchus is said in ii. 6. 8 to have been a man of stern will. ἔβαλλον, stoned, sc. τοῦς λίθους (J. 188, 1), as appears from καταπετρωθήναι in § 2.
- 2. μικρόν, by a little, narrowly (G. 160, 2). μή: added to the inf. to strengthen the neg. idea contained in εξέφυγε (G. 283, 6). καταπετροθήναι, being stoned to death (κατά). ξγνω, had come to know (cf. note on ετελεύτησε, i. 1. 3), and so perceived. δτι δυνήσεται: quoted (G. 243; 280, N. 3). ἐκ-κλησία (καλέω): the Eng. der.? ἐδάκρυε . . . ἐστώς, stood (G. 124, 1) and wept a long time (G. 161). τοιάδε: with ref. to what follows (G. 148, N. 1).
- 3. ἄνδρες στρατιώται, fellow-so'diers, ἄνδρες prefixed as a term of respect, as in the phrase of the courts, ἄνδρες δικασταί. Clearchus deals with the difficulty with great skill. μ) θαυμάζετε: pres. imperative in prohibition (G. 254). χαλεπώς... πράγμασιν, am greatly distressed (φέρω intrans.) on account of the present troub'es (G. 188,1). πράγ-μα is properly the thing done (G. 129, 4). ξένος: cf. note on ξένος in i. 1. 10. έγένετο, became, not was, cf. i. 1. 9. τά τε ... καί, both honored in other ways (G. 160, 1) and in particular, etc. οῦς ... οὖκ ... ἐδαπάνων, which I did not, when I had received them, luy up for myself (used reflexively) for private use (or, more freely, did not devote to my own personal use), and (lit. but) did not even squander in pleasure (κατά, ἡδύς, πάσχω), but expended (impf.) on you.
- 4. ὑπέρ, for, in behalf of (G. 191, IV. 3, 1 b). ἐτιμωρούμην (sc. αὐτους), took vengeance upon or punished (them). τιμωρεῖν = to avenge, τιμωρεῖσθαι (mid.) = to avenge one's self upon (some one). ἀφαιρεῖσθαι: double ohj. (G. 164, with n. 2). ἴνα... ἐκείνου, that, in crose he should have (we might have had ἐάν τι δέηται, G. 248, n.; Moods and Tenses, § 55, 2) any (G. 172, n. 1) need (of me), I might aid (G. 216, 1) him in return for the benefits I had received from him, i. e. ἀντὶ τούτων ὧν (G. 153, with n. 1) εδ ἔπαθον (G. 165, n. 1²) ὑπ' ἐκείνου.
- 5. ὑμεῖς: emphatic (G. 144, 1). So ἐγώ, below. Cf. also the beginning of § 6. ἀνάγκη: sc. ἐστί. φιλία: an instrumental dat. (G. 188, 1, n. 2). εἰ, whether (G. 282, 4). δίκαια: der. from δίκη (G. 129, 12). οὖν: cf. note on οὖν, i. 2. 12. δ τι ἀν δέη (sc. πάσχειν): a cond. rel. sent. (G. 232, 3). οὖνστε οὐδείς: emphatic negation (G. 283, 9). ὡς εἰλόμην: quoted without change of mood (G. 243). Give the form of the verb in dir. disc. ἀγαγών, προδούς: for the relation of the two participles, see the note on ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας in i. 1. 7, and cf. στήσας...πίμψας... ἐκολευσε in i. 2. 17.

- Page 10. 6. duol: dat. of indir. obj. (G. 184, 2). 5 T. . . . welcoman: for the use of the moods, cf. § 5, above. — Kal... Kal... Kal. equally ... and ... and. — συν υμίν, i. e. if I should remain with you, is the prot. (G. 226, 1) to the following av elvas, which stands by quot. (G. 246) for av etny. In the alternative sentence that follows, the prot. to dv elvas lies in tonμος ών, = εl... είην (G. 226, 1; 277, 4). The cond. rel. clause δπου av d, ubicunque ero, presents the supposed future case more vividly than the more regular owou day would have done, - wherever I may be, for wherever I might be. See Moods and Tenses, § 63, 4, (a). The opt. with dv. it should be remembered, is sometimes merely a softened expression for the fut. indic. (G. 226, 2, N. 1). - Timos: der. from the same stem with Timin (G. 129, 12). — buŵr: gen. after an adj. of want (G. 180, 1). — obe dr ikavos elvat (= ouk dy ikavos elny): dy (still belonging to elvat) is repeated after over before each of the dependent infinitives (G. 212, 2). - dependent infinitives άλεξασθαι: infinitives limiting iκανός (G. 261, 1). — ώς . . . έχετε, be of this opinion, therefore, that I shall go, etc.; or more lit., to show the force of the causal gen. abs. with is (G. 278, 12, end), since, therefore, I shall (as I say, we) go, etc., be of this mind. — but ar kat their: sc. inte (Moods and Tenses, § 42, 3, N. 22).
- 7. ταύτα: with reference to what precedes (G. 148, N. 1). of τε, the art. receiving the accent from the following enclitic. δτι ... πορεύεσθαι: explanatory of ταύτα (G. 243). The direct discourse of οὐ φαίη πορεύεσθαι would be οὐ φημι πορεύεσθαι, I deny that I am going (see note on i. 2. 26). πλείους for πλείους (G. 72, 2, N. 1). ἐστρατοπεδεύσαντο: der. from στρατοπεδον (G. 131, 1). Note that παρά occurs in this section with each of the three cases (G. 191, N. 1).
- 8. τούτοις: dat. of cause (G. 188, 1). στρατιωτών: gen. with adverb (G. 182, 2, end). αδτῷ: indir. obj. (G. 184, 1). δλεγε θαρρεῖν, bade him not to be discouraged (G. 260, 1): λέγε in this use is equivalent to καλείω; so εἶπον when used with the inf. (G. 260, 2, N. 1). ώς . . . δέον, since this matter would be settled (G. 278, 1²) in the right way (G. 189); ώς (G. 277, N. 2) shows that the participal sentence gives the ground on which Clearchus bade Cyrus to be encouraged. μεταπίμπεσθαι, to continue to send for (him). αὐτὸς . . . liva, but for himself (modifies subj. of lival, G. 138, N. 8) he said he should not go. αὐτὸς marks the opposition of the two persons, the thought being: "You continue to send for me, but still I'll not go."
- 9. μετὰ δέ ταῦτα, after this (G. 191, VI. 3, 3 b). 6', i. e. τε (G. 17, 1). τῶν... βουλόμενον, any one of the rest (G. 168) that wished (G. 276, 2). τὰ Κύρου: πράγματα omitted (G. 141, Ν. 4). δηλον: sc. ἐστί. οὕτως ... ἐκεῖνον, i. e. his relations to us are in just (περ in ὥσπερ) the same position as ours to him. ἐπεί γε, since at any rate. ἡμῖν: with the following noun (G. 185). μισθο-δότης: compound noun expressing the agent (G. 131, 1; 129, 2 b).
- 10. μέντο: used in sinister sense: "Though our relations are at an end, he may, however, not be done with us."—καὶ μεταπεμπομένου αύτοῦ, though

he continues to send, etc. (G. 277, N. 1b). — to per person, chiefly (G. 160, 2): the correl follows in France and. — aloxunoperos, from shame. — expensives: quoted after σύνοιδα (G. 280, N. 2). — μη . . . ἐπιθῆ: obj. clause (G. 218). — δίκην ἐν . . . ἡδικήσθαι, punishment for those things (sc. τούτων limiting δίκην, G. 153, N. 1) in which (åv for å, cognate acc., G. 159, N. 2) he thinks he has been veronged (G. 260, 2) by me, — i. e. punishment for the wrongs he thinks he has suffered from me.

11. thol... radeóbar, the time, therefore, does not seem to me to be (one) for sleeping (G. 261, 1). Soute in the sense simply of to seem takes the inf. in indir. disc. (G. 246). In the sense of to seem good or best, as in the phrase Souté antique, below, the accompanying inf. is not in indir. disc. In either case it is the subj. (not obj.) of Soute. Cf. the uses of videor in Lat.— hur adraw, ourselves (G. 80; 171, 2).— 5 Tr. xph: an indir. question (G. 149, 2*).— in trouver, next (G. 191, I. 3 b), expressing time (sequence) with an implied idea of consequence, in consideration of, in consequence of, the present circumstances.— two mivopers advors, as long as, while, we are staying here (advos, adv.). two with the pres. ind. never can mean until.— orention elva: in the dir. form (G. 246) orention tot (G. 281, 2).— dopaltotata: superlative adv. (G. 75).— Saus mivopers: an obj. clause after a verb of arring for with the subj. (G. 217, N. 1). But in the alternative sentence we have the reg. constr. (G. 217), Saus arruper (G. 200, N. 3 b), Saus Money. Many editions have mevodury for mirrower to conjecture.

Page 11.— drev, without (G. 191, I. 5).— otre ... obser, neither general (G. 167, 1) nor private is of any use.

12. δ δ' ἀνὴρ . . . φίλος ἢ, but the man (i. e. Cyrus) is a valuable (lit. worth much, G. 178, N.) friend, to whomsoever he is a friend (G. 233). — ἐχθρός, πολέμιος, i. e. whomsoever he is at war with (ἐν πολέμιφ), he comes to hate as a personal enemy, so earnest is he. — ναντικήν: from ναύτης, a sailor, and that from ναύτ. Note the suff. in each case, ικός, της. — ὁμοίως: with πάντες, which we all alike. — δοκοθμέν μοι καθήσθαι: cf. δοκεί in § 11, and the note. — αὐτοῦ: construe with πόρρω, at a distance from him (G. 182, 2). — ὥρα (sc. ἐστί): cf. § 11, above.

13. ἐκ τούτου, after this, upon this.— ἐκ τοθ αὐτομάτου: cf. ἀπὸ τοθ αὐτομάτου, i. 2. 17.— Μέρντες, to say (G. 277, 3); in the next line ἐπιδεκκύντες, showing (G. 277, 3 and 6; Moods and Tenses, § 109, 5, last ex.).— ἐκείνου, i. e. Clearchus.— εἴη: indir. question (G. 243).— ἀπορία: give its derivation.— μένεν, ἀπιέναι: with ἀπορία (G. 261, 1).

14. ets & δη etwe, but one in particular proposed. Both this man and the one who answered him in § 16 doubtless spoke at the instigation of Clearchus. — ἐλέσθαι: with etwe, with which in the sense of propose or command the inf. is not in indirect disc. (Moods and Tenses, § 15, 2, N. 3). Cf. § 8. The six following infinitives, beginning with ἀγοράζεσθαι, have the same construction with ἐλέσθαι. The conditional sentences dependent on these inf., et μη βούλεται and ἐὰν διδῷ (bis), — being dependent clauses in indirect discourse, — might have been each in the opt. (G. 248, 1), although et βούλοιτο would have been ambiguous. So δπως μη φθάσων might have

been opt., like is αποπλίουν, above (G. 248, N.). — ή δ' άγορά . . . στρατεύματι: thrown in parenthetically by the historian to show the absurdity of the proposition. - altely: with two accs. (G. 164). - whola: transportvessels, boats. - tav un 8184: the verb of the apod. is alvely, which after eine, proposed, is fut. in force. See G. 223. - oldes (sc. offens): pred. adi. (G. 138. Rem.). - borts anake: purpose (G. 236). - unde. not even (G. 283, 2). - συντάττεσθαι, άγοράζεσθαι, συσκευάζεσθαι; the three uses of the mid. voice (G. 199, 1, 2, 3). — The Taxiotte: adv. acc. (G. 160. 2). — преката Апфонетого: sc. dvbpas. The part. expresses purpose (G. 277, 3). - The dage, i. e. of Mt. Taurus, the pass by which they had entered Cilicia. — 8xus \$660000: purpose (G. 216). Note the three ways in which purpose has been expressed in this section. -- 5 mag . . . Katalabovtes, might not seize them first (G. 279, 4). - w (the antec. is of Kaikes) is a part. gen. with wollows, but a poss. gen. with xoquara (G. 167, 1 and 6). - wollows και πολλά χρήματα, many men (as captives) and much property. — έχομεν άνηρπακότες = άνηρπάκαμεν και έχομεν: notice the sudden change to direct discourse. - Togofroy, so much only (as follows). This refusal to take the lead would embarrass them still more.

15. ώς μέν . . . λεγέτω, let no one speak of me as likely to be general on this occasion; the part. with as after heyers on the analogy of the constr. explained in G. 280. See also Moods and Tenses, § 113, N. 10, (c). στρατηγίαν: cogn. acc. (G. 159). - μηδείς: prohibition (G. 254). - έν-ορώ, see in the undertaking. - wountfor: sc. fort (G. 281). Since rouro is in the neut. sing. the construction may be regarded either pers. or impers. at pleasure. - is reloopen: sc. out heyere from the preceding unders heyere. - 8v &v Exnote (G. 232, 3), quemcunque elegeritis. We might have had \$ dν (G. 158), for which there is slight MS. authority. — ή δυνατόν μάλιστα, to the best of my ability; μάλιστα belonging to πείσομαι, and ή, as (G. 87, 2), to έστί understood with δυνατόν. Cf. ές μάλιστα, ές τάχιστα, and note on on amapas kenoratov, i. 1. 6. — Iva elonte: purpose (G. 216). - 5r. Kal... avenue, that I know how also to submit to authority as well as any other man that lives; palista and para, in the highest degree (best of all men, G. 168), belongs to extorague, and is really superfluous to the sense after es ris kal allos, (as well) as any other man whatsoever (kal being emphatic). For the latter, of the kal allos is more common (see i. 4. 15).

16. εὐήθειαν: from εὐήθης, simple-minded, from εὐ and ἡθος. Note the suffix (G. 129, 7). — ε΄στερ...ποιουμένου, just as (we might ask for them, G. 277, N. 3), if Cyrus should make his expedition back again, i. e. should give up his plans and return home, so as not to need the boats longer. Κύρου ποιουμένου = εἰ Κύρος ποιοίτο. — ἐς εὕηθες εἶη, that it was silly (G. 243), corresponding to τὴν εὐήθειαν in the clause with μέν. In the dependent clause ῷ λυμαινόμεθα there is a change to direct discourse (otherwise we should have λυμαίνουνται οr λυμαίνουντο, G. 247), which corntinues to the close of the speech in § 19. — παρὰ τούτου: in the place of the simple τούτον. (Cf. the const. with alτείν in § 14). — ῷ: dat. of dis-

advantage (G. 184, 3). — wpaţıs, i. e. wpay-sus (G. 129, 3), i. e. plan of operations.

Page 12.— et πιστεύσωμεν (G. 221, N.), if we propose to trust; not equivalent to έλν πιστεύσωμεν, if we shall trust.— τί κωλύει... προκαταλαμβάναν (ironical): the order is τί κωλύει (sc. ήμᾶς) και κελεύειν Κ. προκ. τὰ ἀκρα ήμῖν; The meaning is, that if they propose to trust Cyrus's guide, they might as well show still greater confidence in Cyrus himself, and tell him to secure the heights for them!

17. εγά: emphatic. - γάρ: the sect. states the grounds for the distrust of Cyrus which the speaker would entertain under the conditions supposed. - d. δοίη: cond. rel. clause (G. 232, 4); so also & (G. 153) δοίη, following. - μη καταδύση: obj. clause after a verb of fearing (G. 218); so μη άγάγη, following. — attais tais trippear, triremes and all (G. 188, 5). The trireme (TPEE, dow; Lat. tri-remis) was a war-vessel with three banks of It is hardly possible that the whoia, transports for troops, here mentioned, can be soberly called triremes; it is probable that acrais ταις τριήρεσι is added to καταδύση to heighten the absurdity, — "fleet and all," as we sometimes say "horse, foot, and dragoons" or "bag and baggage." There is, however, some MS. authority for omitting acrais, in which case ταίς τριήρεσι will mean by his own triremes. — φοβοίμην: a stronger word than ouvie, used to indicate a climax of feeling. - 50ev, i. e. exerce boen, to the place from which. — orx older to force, it will not be possible (G. 151, N. 43). The antecedent of 59ev is obviously definite (note the neg., G. 230). If he had wished to speak less vividly he would have said. Shey our dy oldy to ein. — $d\pi \omega v = \epsilon l d\pi \omega \omega (G. 277. 4).$ — droytos Κύρου, sc. δντος: the adjs. έκων and εκων are often used in this way without wv, as if themselves participles. - haber . . . anchow, to get off without his knowing it (G. 279, 4).

18. ἀνδρας: subj. of ἐρωτᾶν. The whole sentence from ἀνδρας to the end of § 19 (except the parenth. οὖτω... ἀπίσιμεν) is the subj. of δοκεί.— οἶτινες, such as are (sc. eἰσί).— τί... χρησθαι, what (G. 149, 2³) use he wishes to make of us (G. 188, 1, N. 2, entire). The same use of the cases in οἶτιπερ (for οἴανπερ by assimilation, G. 153)... τοῖς ξένοις.— πρόσθεν: for the time referred to, of. i. 1. 2.

19. της πρόσθεν, than the former one, so. πράξεως (G. 175, 1). — ἐἀν φαίνηται, ἀξιοθν: note the not infrequent use of the inf. in a future sense as the apod. of this class of cond. sentence (G. 223). A case just precedes in § 18 in ἐἀν ἢ, ἔπεσθαι, and another follows in δ τι δ' ἀν λέγη ἀναγγείλαι (G. 232, 3). — ἀξιοῦν, demand, i. e. the deputies (ἄνδρας) mentioned in § 18. ἀναγγείλαι has the same subj.; but βουλεύσθαι has ἡμᾶς expressed. — πείσαντα: e. g. by means of greater pay. Cf. § 21. — πρὸς φιλίαν, in friendship. — ἐπόμενοι, ἀπιόντες: these might be respectively εἰ ἐποίμεθα, εἰ ἀπίοιμεν (G. 277, 4). — φίλοι, πρόθυμοι: pred. adjs. Give the der. of πρό-θυμος. — πρὸς ταθτα, with respect to this (G. 191, VI. 6, 3 c).

20. **Εδοξε ταύτα**, this was approved. The ordinary beginning of an Athenian decree was τα**ύτα εδοξε** τῆ βουλῆ καὶ τῷ δήμφ, i. e. be it enacted by the

Senate and the People. — φράτων τὰ δόξαντα, made the inquiries agreed upon (i. e. å tδοξεν). For the dat. with δοκέω in this sense (to seem good or best), see G. 184, 2. — δτι ἀκούω: he said ἀκούω, I have heard, etc. The Greek, like other languages, often uses the pres. of such verbs as I hear, I learn, I say, even when their action is strictly finished (Moods and Tenses, § 10, 1, N. 5). — ἀχθρὸν ἀνδρα: note the difference between ἐχθρός and πολίμιος (see note on § 12, above). — είναι, was, as a matter of hearsay, while δίντα would have implied more responsibility for the fact on the part of the speaker (G. 280, with N. 3). — ἀπέχοντα . . . σταθμούς, twelve stages off or distant (ἀπέχοντα with 'Αβροκόμαν, G. 276, 1). — πρὸς τοῦτον, to him, with an implied sense of against, which would be expressed properly by ἐπί. — χρήζειν ἐπιδέναι: give the dir. form. — ἡμεῖς ἐκτί, κ. τ. λ.: the quot. here becomes direct. It should be noted with what remarkable ease the Greek, contrary to the Eng. idiom, allows this transition from the indirect to the direct form. Cf. § 16.

21. alperol: verbal from alpha (G. 117. 3). — role & ... fiv, but they had, etc. (G. 143, 1, N. 2; 184, 4). — in-opta: the suff. expresses action (cf. G. 129, 3). - 571 dye: quoted without change of mood after 701, 52 ύποψία ήν = ύπώπτευον δέ. But below, after ήκουσεν, with change of mood, δτι άγοι (G. 243). — πρός βασιλέα: as πρός τοῦτον in § 20. — εδόκει: why εδόκει here, but εδοξε (aor.) in § 20 ! — προσαιτούσι μισθόν, ask additional (πρός) pay. - ήμι-όλιον: der.! - δώσειν: note the tense (G. 203, N. 2). — ob, i. e. τούτου ob, than that which, ob for 8 by attraction : cf. & in § 17 and σίαπερ in § 18. The gen. goes with ήμιολιον, which has the force of a comparative, a half more (G. 175, 1, N. 1). - Saperrov: see note on i. 7. 18. — τοῦ μηνός, each month (G. 179, 1). — ἐν τῷ φανερῷ = φανεpos (G. 139, 2). This implies that there was a secret understanding of the real facts on the part of some. The soldiers accuse the generals of this in i. 4. 12. — By the expedient here described Cyrus led the Greeks nineteen stages farther inland (in place of the twelve proposed in § 20) before announcing publicly his real purpose.

CHAPTER IV.

SYNOPSIS: Cyrus proceeds to the river Psarus, thence to the river Pyramus, and finally reaches Issi upon the sea-coast, the last city in Cilicia (1). Here he remains three days, during which time his fleet arrives. He is also joined by the Greek mercenaries who desert from Abrocomas (2, 3). Hence he proceeds to the Gates of Cilicia and Syria. Abrocomas does not attempt to bar his passage, but retreats towards Babylon (4, 5). Cyrus advances through Syria, and is deserted at Myriandrus by Xenias and Pasion. It is rumored that he will pursue them (6, 7); but calling his Greek generals together, he announces that he shall not do so. This decision pleases the Greeks, and they accompany him with greater alacrity (8, 9). He crosses the Psarus and reaches the sources of the Dardas, where he burns the palace of the Syrian governor (9, 10). At Thapsacus on the Euphrates he announces the real object of his expedition (11).

The troops refuse to go on without extra pay (12), which Cyrus agrees to give them. Menou, in the mean time, urges his troops to cross the Euphrates before the others decide, and so win the favor of Cyrus by seeming most forward in his service (13-15). They comply, and Cyrus expresses his satisfaction (16). He then crosses the Euphrates with the rest of his troops, and proceeds to the Araxes, where he remains three days (17-19).

Page 13. — 1. It is now the last of spring, and the army has been on the march four months. The distance from Sardis thus far travelled is 222 parasangs. Review on the map the route travelled up to Tarsi. - στά-Suov: the common Greek standard of length, equal to 6062 Eng. feet, somewhat less than a furlong. This was the length of the στάδιον, or course for foot-races, at Olympia, which measured exactly 600 Greek feet. The noun is heterogeneous (G. 60, 2); cf. στάδιοι in § 4. — ἐσχάτην: without the art., where we should use it. Cf. i. 2. 10. - inl . . . olkoupévny, situated (lit. being inhabited) close upon the sea.

2. Kúpa: for the case cf. aira in i. 2. 4, and note. The fleet is the one already mentioned in i. 2. 21. - en abrais, over them, but below in § 3 έπι τῶν νεῶν (ἐπί with the gen.), on board the ships. — ναύ-αρχος, admiral (for vav- see G. 131, 1, N.). - hyerro & avrais, conducted them (G. 171, 3, N). - tripas, besides. So often allos. - troliopker, had been besieging; so overolina: the subj. of both of these verbs is a pronoun referring to Tamos. Cf. for the tense erbyxavev, i. 1. 8. - ore fiv, since it had been (G. 250). — αὐτόν, i. e. Tissaphernes.

3. meramemeros, sent for (G. 117, 3), equal to meramemobels, and so followed by ind Kipou (G. 197, 1). Chirisophus was sent with these troops from Sparta in return for the aid rendered the Lacedaemonians by Cyrus during the Peloponnesian War. He became in the retreat senior commander. — wy . . . Kúpov, the command of whom he (now) held under Curus. армои, lay at anchor, from врыев, a roadstead. The quarters of Cyrus, it would appear, were pitched close upon the sea. — οἱ παρ' 'Αβροκόμα: cf. τών παρά βασιλέως in i. 1. 5, and note. For the gen. Αβροκόμα, see G. 39, 3. This Doric gen. in Attic is found chiefly in foreign proper names. - μισθο-φόροι: give its der. (G. 131, 1).

4. πύλας: the article omitted, the noun being used almost as a proper name. The pass itself is here meant. - hour & tauta, and these (gates) consisted of: Tauta for autal because of Telyn, and how for hy (G. 135, 2) because the two walls were in the writer's mind. — τὸ . . . τὸ πρὸ τῆς Κιλικίας: position of the attrib. phrase (G. 142, 2). After ἔσωθεν, sc. τείχος. - είχε: not, of course, in person. - δια μέσου τούτων: cf. δια μέσου τής πόλεως, i. 2. 23, and note. — άπαν το μέσον, the entire distance between. τειχών: poss. gen. (G. 167, 1). — ήσαν agrees with στάδιοι (G. 135, N. 4). - καθήκοντα: to be connected with ήν, ήν καθήκοντα being equivalent to καθήκε. — υπερθεν, i. e. overhanging the pass. — έφειστήκεσαν πύλαι, gates had been set in each wall. Here withat has its proper meaning of gates, large and double like those in a city wall.

- 5. Evera, on account of (G. 191, I. 5). Commonly placed after the word it governs, or one of the modifiers of that word (as here). ἀποβιβάσειεν, παρέλδοιεν: change of subj. Diff. between βιβάζω and βαίνω! είσω καὶ ξω, i. e. on both sides of the Syrian wall, that he might attack A. both in front and rear. The distance between the two walls was over a third of a mile (three stades). εί ψυλάττοιεν: if the preceding optatives were subjunctives (G. 216, 2) this clause might be ἐὰν ψυλάττωστεν.
- Page 14.— δπερ, just the thing which, referring to the clause just preceding. ξχοντα, since he had (G. 277, 2). δντα: quoted (G. 280). Cf. άκούει είναι in i. 3. 20, and note. ἐς ἐλέγετο: probably personal, as he was said. Cf. i. 2. 8, note. μυριάδας: Eng. der.?
- 6. ἐμπόριον, mart, Lat. and Eng. emporium, from ἔμπορος (περάω, πέρα, cf. πορεύω), a traveller, merchant, distinguished from the κάπηλος (cf. τὰ καπηλεία, i. 2. 24) by his importing goods in person. ἡν: we might have had ἐστί. Cf. ἀθροίζονται in i. 1. 2, and note. τὸ χωρίον: the subject; the predicate noun (here ἐμπόριον) generally omits the article. αὐτόθ: formed with the suff. 6 (G. 61). ὁλκάς is (properly) a ship that is towed (Ἦκω), merchantman.
- 7. Meyapeés: a gentile noun (see G. 129, 10). τὰ... ἐνθέμενοι, putting on board (G. 199, 3) their most valuable effects. ἐς μὲν, κ. τ. λ.: the correl. clause with δέ is omitted; but μέν implies that there was another opinion in the camp. ἐδόκουν: personal; cf. note on δοκεξ, i. 3. 11. ἡλοτιμηθέντες, since they were jealous (G. 277, 2): δτ... ἐα Κύρος is also causal (G. 250). ἀπελθόντας: see i. 3. 7. ὡς ἀπόντας: purpose (G. 277, 3; 200, κ. 3 b). Cf. ὡς ἀποκτενῶν, i. 1. 3. και οὐ: sc. ἰόντας from the preceding ἀπιόντας. διήλθε λόγος, a report went abroad. ὅτι διώκοι: quoted (G. 243). τριήρεσι: the means (G. 188, 1). ὡς δαλοὺς ... ληφθήναι, that they might be captured, because (in the opinion of οἱ μέν, G. 277, κ. 2) they were cowards. εἰ ἀλώσουντο: fut. οἱ ἀλίσκομαι. For the mood, G. 226, 4, κ. 1; 248, 2. For εἰ ἀλώσουντο of the direct form, see G. 223, κ. 1. Cyrus had already shown how severe he could be. Cf. i. 2. 20. A striking general instance of this is given in i. 9. 13.
- 8. ἀλλ'... ἐπιστάσθωσαν, but, however, let them well (emphasized by γέ) know. ἀποδεδράκασιν, ἀποπεφεύγασιν: the first means to escape by stealth, like a runaway slave; the second, to escape by rapid fight, so as not to be caught. The clauses that follow make this distinction clear. δπησκονται, in what direction (G. 87, 2) they are gone (G. 200, N. 3). τριήρεις, πλοΐον: cf. note on i. 3. 17. ἀστε έλεῦν: result (G. 266, 1). μλ τοὺς θεούς: note that the oath is neg. (G. 163). οὐδ'... οὐδείς: emphatic neg. (G. 283, 9). ἔως ἀν παρἢ τις, as long as any one stays by me, general suppos. in pres. time (G. 233). So ἐπειδάν βούληται. αὐτούς: pl. though referring to τὶς. Cf. πάντας, i. 1. 5, and note. κακῶς ποιώ, mattreat (G. 165, N. 1¹). περί, in respect to, to. φρουρούμενα, guarded, i. e. under the protection of the resident garrison. Though the modifier of both τέκνα and γυναῖκας, φρουρούμενα is neut., since these are looked upon as articles of property. For Tralles, see the map, Lydia. τούτων στερήσονται:

the passive (G. 197, 1) of the const. explained in G. 164, N. 2. — By this unlooked-for elemency Cyrus got the good-will of the Greeks (cf. what immediately follows) and lost little; for though the generals deserted, their troops remained, numbering some 5000 or 6000.

9. et τις . . . ἀνάβασιν, if (there was) any one (who) was even somewhat discouraged in regard to the expedition. — την ἀρετήν, the magnanimity.

Page 15.— μετὰ ταῦτα: mark the asyndeton.— ὅντα, which was (G. 276, 1).— πλέθρου: pred. gen. of measure (G. 169, 3) after ὅντα modifying ποταμόν, τὸ εδρος being an acc. of spec. (G. 160, 1); but below in § 10 τὸ εδρος is the subj. of ῆν understood, πλέθρου having the same const. that it has here. For still another const., see i. 2. 5.— πραέων, tume (G. 70, Ν. 2).— ἐνόμιζον, εἴων: cf. ῆν in § 6, and the note. For the two accs. after ἐνόμιζον, see G. 166.— ἀδικεῖν: sc. τινά as subj.— Παρυσάτιδος... δεδομένα, belonged to Parysatis (G. 169, 1), having been given her for girdle-money (cf. our "pin-money").

10. Δάρδατος: the Dardas. See the map. Cyrus now gets into the valley of the Euphrates, but does not cross this river until eight days later at Thapsacus. — ἦσαν: cf. for the number, i. 2. 23, and note. — ἄρξαντος: note the tense. Belĕsys had probably fled on the approach of Cyrus, who in consequence treated the country as that of an enemy. — αὐτὸν ἔξέκοψε, cut it off; ἐκ-κόπτω means lit. to cut trees out of a wood. — κατέκαυστον: κατα-καίω, to burn down (or, as we sometimes say, to burn up); but ἀνα-καίω, to kindle (kindle up), with reference to the direction of the flames.

11. Cyrus now openly declares the real object of the expedition, which must have already been apparent to the Greeks for some time. Cf. i. 3. 20, and i. 4. 5. They had continued on, however, intending at the Euphrates to demand higher pay (§ 12), which Cyrus now agrees (§ 13) to give them.

— 5τι ξουτο: note the tense and give the dir. form (G. 243). — εἰς βαβυλώνα: not at Babylon, but connect with ἡ δδὸς ξουτο directly.

12. π οιήσαντες ἐκκλησίαν: cf. συνήγαγεν ἐκκλησίαν in i. 3. 2. — ἐχαλέπαινον: a denom. verb in αίνω (G. 130, 7) from χαλεπός. This anger of the soldiers was, doubtless, more or less feigned, to force from Cyrus the greater pay. — στρατηγοίς: case (G. 184, 2). — αὐτοὺς . . . κρύπτειν: what they said (speaking of them) was πάλαι ταῦτ' εἰδότες κρύπτουσι (G. 200, N. 4), though they have known (G. 277, 5) this for a long time, they have been keeping it secret (G. 246); or, if they addressed them directly, which is more spirited, πάλαι ταῦτ' είδότες κρύπτετε. Eng. der. from κρύπτω! our that: cf. the same phrase i. 3. 1, and note. — ths: Cyrus, of course. — χρήματα: it was not an increase of their regular pay (μισθός) that they demanded, but a bounty. — worker: sc. thouse, as he had given it. προτέροις: pred. to ἀναβᾶσι (G. 138, 7); the verbal form would be of ἀνέβησαν πρότεροι. Cf. προτέρα, i. 2. 25. The reference is to the 300 Greeks who accompanied Cyrus to Babylon at the time of his father's death. — Kal ταθτα, and that too, sc. εποίησε. — Ιόντων: sc. εκείνων, referring to the oi avaβavres. The part. ióντων is concessive (G. 277, 5), but καλοῦντος causal (G. 277, 2); the latter is opposed to ἐπὶ μάχην, not to ἰόντων.

- 13. informero δάσειν: he might have used δοῦναι or διδόναι (G. 208, n. 2). πέντε μνᾶς: about \$90.00. The μνᾶ of 100 drachmas was το of a talent; the latter was a weight of silver which at the present day would be worth about \$1080. ἀργυρίου: genitive of material (G. 167, 4). ἐπὴν ἤκωσι: cond. rel. clause (G. 232, 3). So μέχρι ἄν καταστήση (G. 239, 2). τὸν μισθύν: a daric and a half a month (i. 3. 21). ἐντιλή: predicate adj. The der. of ἐν-τελής? τὸ πολύ, the greater part (G. 142, 2, n. 3 b). πριν είναι, before it was (G. 274). This const. occurs again in § 14 (in exactly the words used here) and in § 16. πότερον . . . ή: double indir. quest. (G. 282, 5). σδ: accented at the end of the sentence (G. 29, n. 1). The meaning of the word proclitic? τῶν ἄλλων: case (G. 182, 2). Give the dir. form of all the quoted sentences in this and the preceding section. Page 16. 14. πασθήτε: the aor. mid. of this verb is not used, but
- Page 16.—14. πεισθητε: the aor. mid. of this verb is not used, but the aor. pass. has the sense of the mid., obey.— οδτε... πονήσαντες, without either toil or danger (G. 277, 2).— τῶν άλλων: with στρατιωτῶν, the rest of the soldiers (G. 142, 2, Ν. 3). The gen. is in a sort of double const., first with πλόον (G. 175, 1), and then with προ-τιμήσεσθε (G. 177). The object is to emphasize the great advantage over the rest to be gained by following his advice. προτιμήσεσθε is a mid. with pass. force.— τοὺς Ελληνας: subj. of ἐπεσθαι, which in turn is the obj. of δείται.
- 15. ψηφίσωνται, to vote; properly by depositing the white or black pebble (\(\psi\)\(\phi\)\(\phi\)\(\sigma\)) in the urn, but in fact of much broader application: ψήφος, a worn stone, pebble, from ψάω, to rub. — υμείς . . . διαβαίνειν, you (emphatic) will have credit of being the cause of it, since you were the first to cross (G. 262, 2; 171, 1). — υμίν . . . άποδώσει: χάριν οίδα (fut. είσομαι) is the Lat. gratiam habeo, χάριν ἀποδίδωμι is gratiam refero. Transl. Cyrus will feel his obligation to you and meet it. — ἐπίσταται : sc. χάριν ἀποδιδόναι. — et τις και άλλος: cf. the clause at the end of i. 3. 15. άπο-ψηφίσωνται, vote "No." -- τούμπαλιν, i. e. τὸ ἔμπαλιν (G. 11). -- ώς . . . welloutvois (G. 277, N. 2) because (as he will feel) you alone carried out his wishes. - microtátois xphoetai, will treat you as most trustworthy: see note on των πιστών, i. 5. 15. - λοχαγίας: from λοχ-αγός, as στρατηγία from στρατ-ηγός. - άλλου . . . δέησθε (G. 232, 3), whatever else you may want: allow (for allo) agrees with ourses by inverted assimilation (G. 153, N. 4); it may, however, be explained as a genitive after τεύξεσθε (G. 171, 1), although ruyxáve generally takes the accus. when a gen. of the source is added (G. 176, 1), as Kúpov here.
- 16. ἐπείθοντο, διέβησαν: note the diff. in tense. διαβεβηκότες, that they had crossed (G. 280). ήσθη: see i. 2. 18. Γλοῦς, Glus, son of the admiral Tamos, ii. 1. 3. Έγὰ μὲν . . . μελήσει: note the frequent expression of the pers. pron. in this section to emphasize the contrast. ὅπως ἐπαινέσετε: this obj. clause (G. 217) is in fact here a gen. (G. 171, 2, N. 2).
- 17. εὐτυχήσαι: from εὐ-τυχής, fortunate (G. 130, 2). ἐλέγετο πέμψαι, he was said to have sent, personal construction. μεγαλοπρεπώς, with great liberality, from μεγαλο-πρεπής (G. 74, 1; 131, 1). τὸ ἄλλο στράτευμα ἄπαν: the order of crossing was: Menon's force, Cyrus and the barbarians,

and then the rest of the Greek army. — ανωτίρω: the comp. of the adverb ανω (G. 75, N.1).—τῶν μαστῶν: μαστός is one of the breasts, στέρνον (i. 8. 26) the breast, chest.

18. of δε... πλοίοις: what the inhabitants of Thapsacus said, supplying the ellipses necessary to the const., was οὐπώποθ' (οὐ-πώ-ποτε) οὖτος ὁ ποταμὸς διαβαίνω, G. 117, 3) ἐγένετο πεξῆ εἰ μὴ νῦν (except now, emphasizing οὐπώποτε), ἀλλὰ (διαβατὸς ἐγένετο) πλοίοις (G. 188, 1). Note the change of νῦν to τότε in passing from dir. to indir. disc. In the same way the person of the quoted verbs is often changed. — ἀ τότε... διαβῆ: a statement added by the historian. — κατέκαυσεν: plup. in force. — ἐνα... διαβῆ: note the mood (G. 216, 2). — ἐδόκα δὴ... βασιλεύσοντι, it appeared accordingly that it (i. e. the lowness of the river) was a divine intervention (G. 189, 1), and that the river had plainly retired before Cyrus, because (he was) about to be king. The sentiment rather of the truculent Thapsaconi than of the historian.

19. descritouro: because they were about to cross the desert of Arabia.

See the map.

CHAPTER V.

SYNOPSIS: The march is continued through the desert of Arabia along the northern bank of the Euphrates (1). The horsemen hunt the wild animals in which the plain abounds (2, 3). The deserted city Corsōte on the river Mascus is reached (4). Thence Cyrus marches thirteen days through the desert, and many of the beasts of burden perish from hunger (5). Grain failing, the soldiers live upon flesh (6). Once during this time the wagons are stuck in the mud, and the Persian nobles assist the barbarians in getting them out (7, 8). Cyrus marches with the greatest speed possible, hoping to find the King unprepared (9). The soldiers cross the Euphrates, on rafts made of skins, to Charmande, where they purchase food and wine (10). Here a dispute arises between the troops of Clearchus and Menon, and Clearchus narrowly escapes being killed (11-14). Cyrus comes up and succeeds in quelling the disturbance (15-17).

Page 17.—1. της 'Αραβίας: occupied by roving tribes of Arabscalled by Strabo "Αραβίας Σκηνίται (from σκηνή). See map.—ξχων, with (G. 277, 6).— φήμους, desert. Eng. der.?—τόπω, region.— ην μεν.. θώλαττα, the ground was wholly a level plain, just like the sea: άπαν to be construed with πεδίον, where we should expect rather άπασα modifying γη. Cf. iv. 4. 1.— άψινθίον: cf. Tristia per vacuos horrent absinthia campos. Ovid. Pont., iii. 1. 23.— άπαντα: plur., though the preceding τ is sing., if there was anything else, etc., they were all, etc. Cf. δοτις... πάντας, i. 1. 5.— δένδρον... ένην, but there was no tree (Lephanic) in it.

2. πλείστοι, very many. — δνοι άγριοι: Crosby cites Job xxxix. 5-8. — στρουθοί: the στρουθός was properly a small bird of the sparrow kind, but δ μίγας στρουθός, the ostrich. (Note the der. of the Eng. word ostrich.) ή στρουθός also (fem.) was used without μεγάλη in the same sense. Cf. § 3, below. — ἐπεὶ διάκοι, ἔστασαν (G. 124, 1): for the opt. see G. 233.

- So trei πλησιάζοιεν, trolove. ταθτόν: for το αθτό (G. 79, 2, N., end). και ούκ . . . διαδεχόμενοι, and it was impossible to capture them, unless the horsemen, taking their places at intervals, hunted (G. 225) them in succession (διαδεχόμενοι, εc. άλλήλοις). tλαφείοις: εc. κρέασι.
- 3. πολύ γάρ... χρωμένη, for it withdrew to a great distance in its flight, using its feet in running (manner, G. 188, 1), and its wings (by) raising them like a sail. ἀν (i. e. ἀλν) ἀνιστῆ, ἔστι (G. 28, N. 1, end): general supposition in present time (G. 225). ἦν resumes the narrative style.
- 4. πλεθριαίον: we might have had πλέθρου (cf. i. 2. 23). ἐρτ΄μη: not uninhabited as opposed to οἰκουμένη (i. 2. 6), but abandoned. δνομα δ' αὐτῆ (sc. ἐστί) has Κορσωτή as pred. nom., as if it were ἀνομάζεται δέ (Κτίις.). For a different const. used to express the same thought, cf. i. 4. 11. περιερρεῖτο: the pass. of a verb made trans. (the simple μέω, to flow, is intrans.) by the prep. in comp., as in Eng., was flowed about. κύκλφ: manner (G. 188, 1). ἐπεσιτίσαντο: Corsôte thus appears to have been a depot of supplies in the midst of the desert.
- 5. Πύλας, i. e. τὰς Βαβυλωνίας, the pass into Babylonia, on the north of the Euphrates. See map. ὑπὸ λιμοῦ, from hunger (G. 191, VI. 7, 1 c). ἄλλο, besides. οἱδὶ οἱδέν (G. 283, 9). ὄνους ἀλέτας, mill-stones. From the ass, as a beast of burden, the term ὄνος came to have various derived meanings, as windlass in Her. vii. 36 (δνουςι ξυλίνουςι), and here the upper mill-stone: ἀλέτας is a noun used adj., lit. grinders. παρά τὸν ποταμόν: why the acc.?
- Page 18.—6. Δνδία: Cyrus the Great, after subduing the Lydians, forbade them, at the suggestion of Croesus himself (Her. i. 155), the use of arms, and required them to teach their sons the arts of music and selling at retail. So they became a race of hucksters.—καὶ πρίασθαι ...σίγλων: expressed in full this would be καὶ πρίασθαι (τὸν σῖτον) οὐκ ῆν, εἰ μὴ ... βαρβαρικῷ (πρίασθαι ῆν) τὴν καπίθην, κ. τ. λ.— ἀλεύρων: gen. of material (G. 167, 4).— τεττάρων σίγλων: gen. of price (G. 178).— δύναται, is worth, transitive. The siglus was worth in our money about 22½ cts.— 'Αττικοὸς: in agreement with δρολούς, though modifying also ἡμιωβόλιον.— ἐχώρα, held, lit. had room (χώραν) for. The choenix was about a quart, and this amount of meal or flour cost about 45 cents in the desert, or more than fifty times as much as it cost at Athens about this time. (See Boeckh's Public Econ. of the Athen., Bk. I. § 15.)— κρέα ... διεγίγνοντο, the soldiers subsisted therefore by eating (or simply on) flesh.
- 7. ἡν.. ούς, some of these marches, ἡν ούς being a past form of the common torus of (G. 152, N. 2). In such irregular phrases the verb keeps a fixed form, without regard to the unexpressed subject. ούς: cogn. acc. (G. 159) to ἡλαυνεν. μακρούς: pred. adj. (G. 138, Rem.). ὁπότε βούλοιτο: cf. ἐπεὶ διέκοι in § 2, and note. καὶ δή: adding a special fact, and once in particular. τατς ἀμάξαις δυσπορεύτου, hard (G. 131, 4 b) for the wagons (G. 184, 8) to get through. στρατοῦ: part. gen. with a verb (G. 170, 1). συν-εκ-βιβάζαν, to aid in getting out. So two lines below συνεκιστεύσαι, to aid (σύν) in hurrying on.

- 8. Σόντερ δργή, just as if (sc. κελεύων as protasis, G. 277, N. 3) in anger (manner, G. 188, 1). θεάσασθαι: prop. to look upon (with interest or wonder), while tbeiv is to see in general. πορφυροῦς: from πορφύρα, the purple fish, murex (cf. G. 129, 14). tevro, sent themselves, rushed. τοντερ. ... νίκης, just as one would run (i. e. in a foot-race at the public games) to get the victory. περί νίκης implies the prot. (G. 226, 1), if he should be running for (περί, about, concerning, expressing the aim) victory. και ... γηλόφον, even (modifying the entire phrase that follows) down a very (μάλα) steep hill. txovres ... ἀναξυρίδας, having on both the costly tunics and colored trousers which they are in the habit of wearing: τούτους marks the dress as one generally known. ένοι: see note on ήν οῦς in § 7, and G. 152, N. 2. ἐσ-πήδησαν εἰς: cf. ἐκ-βαλεῦν ἐκ, i. 2. 1, and note. θάττον ἡ ... ψέτο, more quickly than (omit ἐς, as, in Eng.) one would have thought (it possible, if he had not seen it). For ἀν ψέτο (see οἰμαι) see G. 226, 2 b. μετεόρους ξεκόμωσαν, i. e. lifted and carried out.
- 9. το σύμπαν, upon the whole, in general (G. 160, 2). δήλος . . . σπεύ-Sur, Cyrus himself (is) showed that he was making haste (G. 280, N. 1 and N. 4). — SSOV: acc. of extent of space (G. 161). — dvaykalov: from dvayka (G. 129, 12). — 80. . . . тосотф, quanto . . . tanto, the . . . the (G. 188, 2). - δσφ . . . μαχείσθαι: the thought of Cyrus was, in the dir. form, δσφ αν θάττον έλθω, τοσούτω . . . μαχούμαι (G. 247). — απαρασκευοτέρω: pred. adj. - oxodaltepov: comparative adv. (G. 75) formed as if from σχολή rather than σχολαίος. See the lexicon. — συναγείρεσθαι: in the dir. form, δοφ αν σχολαίτερον έλθω, τοσούτω πλέον συναγείρεται βασιλεί στράτευμα, the greater (will be the) army (that) is now collecting for the King, where συναγείρεται expresses an action in progress, but implies the future size of the army which is now collecting, and would, therefore, be a natural apod. to bow de then (G. 232, 3; cf. 223). — kal overbeir . . . obσα, but, further (καί), the attentive observer could see at a glance (συν-ιδείν) that the King's empire was strong in its extent of territory and number of inhabitants, etc. συνιδείν is first introduced as subj. of fiv. it was possible to see, and the natural constr. would have been the dox he ioxupae ourae. But after vou vou the writer's point of view changes, and the rest of the sentence is constructed (by anacoluthon) as if for συνιδείν ήν the nearly equivalent δήλη ήν had been used (G. 280, N. 1). — προσέχειν τὸν νοῦν, animum advertere or animadvertere. - - - - - - - - both extent and number, takes the two gen. by zeugma (Levyna, joining). — Siermarba: perf. διά ταχέων, with speed, lit. through quick (measures). — εί... ἐποιεῖτο, i. e. in case of a vigorous attack.
- Page 19.—10. πέραν τοῦ ποταμοῦ, across the river (G. 182, 2), i. e. on its southern bank. κατά, over against, opposite. ἐρήμους σταθμούς: see § 1 and § 5, above. δνομα δὲ Χαρμάνδη: see note on § 4, above. διφθέρας: Eng. der.? σκεπάσματα, as coverings (G. 137, N. 4). διφθέρας, χόρτου: double obj. (G. 172, 2). συνέσπων: see συ-σπάω (G. 16, 5, N. 3). ἀς μὴ ἄπτεσθαι: result (G. 266, N. 1). ἐκ, ἀπό: the one out of, the other off of (G. 191, I. 2 and 3). τοῦτο . . πλείστον, for this (thing) was very abundant in the country, τοῦτο neuter, though referring to μελίνης.

- 11. dupliketarrow τι, having had some dispute. district ... Mévoros, that Menon's soldier (probably one of two who began the quarrel) was in the wrong (G. 260, 2). Note the perf. force of district, to be district, to have done wrong (Moods and Tenses, § 10, 1, N. 4). ένέβαλεν: probably on the spot, with his own staff, after the Spartan fashion. Cf. ii. 3. 11. έχαλέπαινον ... Κλέφχφ, took it hard (χαλεπός), and were exceedingly angry at Clearchus (G. 184, 2).
- 12. ἡμέρα: dat. of time (G. 189). διάβασιν: a crossing, first the act (see G. 129, 3) and then, as here, the place. τὴν ἀγοράν, the marketing (see § 10). σὴν . . . αὐτόν, with few (G. 138, Rem.) about him, lit. with those about him (being) few. προσ-ήλαννα, δι-ελαύνοντα (G. 280): note the force of the prepositions in comp. ἴησι τῆ ἀξίνη, hurls his axe at him, lit. sends (at him, sc. αὐτοῦ, G. 171, 1) with his axe (G. 188, 1). αὐτοῦ (G. 171, 1). λίθψ: sc. ἵησι.
- 13. καταφεύγει: diff. in meaning from ἀπο-φεύγε, i. 4. 8?— αὐτοῦ, there, i. e. where they were. τὰς ἀσπίδας... θέντας: the left knee was slightly advanced, the shield set firmly in rest upon it, and the spear held in readiness for defence. Clearchus saw that he might be repulsed and obliged to fall back upon his heavy-armed troops. τοὺς ἱππέας: not mentioned in i. 2. 9. οἱ ἦσαν αὐτῷ = ούς εἶχεν. οἱ πλεῦστοι: sc. ἦσαν. ἐκπεπληχθαι, were thoroughly frightened (G. 202, 2, N. 2; 266, 1). οἱ δἱ, but others, as if τοὺς μέν stood with τρέχειν. ἔστασαν, stood (still). See G. 124, 1. τῷ πράγματι: cause (G. 188, 1).
- 14. Γτυχε... προσιών, happened to be coming on later (G. 279, 4). αὐτῷ (G. 186). ἐπομένη: in the same construction as προσιών. Γτυχε... ὁπλιτῶν is parenthetic, and οὖν resumes the narration. εἰς τὸ μέσον, between. ἄγων: sc. τὴν τάξιν.
- Page 20.— ibero rd 5πλα, halted under arms. τίδεσθαι rd 5πλα literally means to ground arms, i. e. to stand with the spear and shield resting on the ground. But it sometimes means to take up any military position or simply to appear under arms (properly in military line), where the original meaning disappears. In § 17, below, κατὰ χάραν ἔθεντο τὰ ὅπλα means they moved back to their former places, i. e. to their quarters, where they had been before the quarrel. It is probable that τίδεσθαι τὰ ὅπλα never means to stack or pile arms.— αὐτοῦ . . καταλευσθήναι, when he (i. e. Clearchus) had barely escaped, lit. had wanted little (G. 172, 1) of, being stoned to death.— λίγοι: optative in a causal sentence (G. 250, N.).— αὐτοῦ refers to Clearchus; but the preceding use of αὐτοῦ is strange, and Krüger proposes to omit it. Others have αὖτοῦ here.— ἐκ τοῦ μέσου, out from between (them).
- 15. ἐν τούτψ, during this time (sc. τῷ χρόνψ), meanwhile. καὶ Κθρος, Cyrus also. τῶν πιστῶν: part. gen. (G. 168). The trusty counsellors of attendants of a Persian prince were called oi πιστοί. In the Persians of Aeschylus, the twelve elders who form the chorus say of themselves (vs. 1) τάδε... Πιστά καλεῦται (for καλούμεθα Πιστοί).
- 16. Πρόξενε: Proxenus now seemed more prominent than Menon. κατακεκόψευ ται, shall be instantly cut to pieces (G. 200, N. 9). κακῶς . . .

έχόντων = έλν τὰ ήμέτερα κακῶε έχη (G. 226, 1). — τῶν παρὰ βασιλεῖ όντων, i. e. ή ol παρὰ βασιλεῖ όντες.

17. ἐν ἐαντῷ ἐγένετο, came to himself, recovered his senses, Lat. ad se rediit. — παυσάμενοι: sc. τῆς μάχης. — κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ ὅπλα: see note on § 14, above.

CHAPTER VI.

SYNOPSIS: As the army advances, traces of the King's cavalry are observed. Orontas, a Persian nobleman, turns traitor to Cyrus and offers to go forward with a thousand horse and cut off the cavalry that is laying the country waste by fire, and to this Cyrus consents (1, 2). Orontas then writes to the King, saying that he shall desert to him with his command; but his messenger betrays him and carries the letter to Cyrus, who arrests the traitor and summons seven Persian noblemen and Clearchus to his tent to try him (3, 4). Clearchus afterwards relates how the trial was conducted (5). Cyrus, he says, stated how Orontas had on two previous occasions proved false to him, but had been again received into favor, and then asked the prisoner if he had since received any injury from him. Orontas acknowledged that Cyrus had never been unjust to him, and that he had no reason to expect further mercy (6-8). Cyrus then referred the case to those present, and Clearchus advised that the culprit should be put to death, in which opinion the others concurred. Orontas is led away to the tent of Artapëtes, and is never seen again (9-11).

- 1. 'Evreübev: from opposite Charmande. See map. προϊόντων (sc. as-τῶν), as they advanced, but two lines below, προϊόντως, keeping ahead (of the army). ἐφαίνετο, there appeared continuously (G. 135, 2, and n. 1). ἀς... ἐπων, of about 2000 horse (G. 169, 1). οῦτοι: to be referred to the ἐππεῖς implied in ἔπων. εἴ τι άλλο, i. e. whatener else (cf. i. 5. 1). γένα: dat. of respect (G. 188, 1, n. 1). But for βασιλεῖ, see G. 184, 2. τὰ πολίμια λεγόμενος, reckoned, in matters pertaining to war (G. 160, 1). Περσῶν: part. gen. (G. 168). καλ πρόσθεν, previously also. πολεμήσας, καταλλαγείς δέ (G. 277, 6).
- 2. el αντῷ δοίη, κ. τ. λ.: Orontas said, el ἐμοὶ δοίης, ἡ κατακάνοιμι (see κατα-καίνω) ἀν ἡ ελοιμι, κ. τ. λ. (G. 245). ὅτι: in unusual pos.; we should expect rather ὅτι el αὐτῷ, κ. τ. λ. ἄν: to be taken also with each of the following opts. (G. 212, 4). τοῦ κάκιν ἐπιόντας, from attacking (ἐπιόντας modifying the subj. of κάκιν) and burning (G. 263, 1). ποιήσειν... δύνασθαι, would cause that they should never be able, etc. ώστε would generally be omitted in this construction. ταῦτα: subj. of ἐδόκει.
- 3. Afor, δύνηται: change of mood in part (G. 247, N. 1). is de δύνηται πλείστους (G. 232, 3) might have been simply is πλείστους. See note on i. 1. 6. iπο-δέχεσθαι: for the force of iπό in comp., cf. iπο-λαβών, i. 1. 7. iν-ην iν: cf. i. 2. 1, and i. 5. 8.

Page 21. — της πρόσθεν: cf. i. 3. 19, and i. 4. 8. — δ &, but he (G. 143, 1, N. 2).

4. έπτά, seven of them, added to restrict τους άριστους. — θέσθαι τὰ. ὅπλα, to stand under arms. Cf. έθετο τὰ ὅπλα in i, 5, 14, and note. —

TRISTALLIONS: the great number of men detailed (one quarter of the entire Greek force) would seem to show apprehension on the part of Cyrus. Orontas was a man of influence, and doubtless had many friends among the barbarians. It should be noticed, however, that some of the seven Persians summoned to judge Orontas were his relatives (cf. of THYPENESS in § 10).

- 5. καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς ἀλλοις, not only to him (i. e. Cyrus) but also to the rest (i. e. of the Persians); that is, it was generally known that Clearchus was the most prominent man among the Greeks. τῶν Ἑλλήνων: part. gen. with μάλιστα (G. 168), the thought being strengthened by προτιμηθήναι, was honored before (the rest). τῆν κρίσιν ὡς ἐγένετο for ὡς ἡ κρίσις ἐγένετο, how the trial was conducted. Cf. note on τῶν βαρβάρων in i. 1. 5. κρίσις (800 G. 129, 3). οῦ γὰρ ἀπόρρητον ῆν, i. e. ὡς ἡ κρίσις ἐγένετο. τοῦ λόγον, the conference (G. 171, 1).
- 6. στι ύμεν βουλευόμενος, taking counsel with you. 5 τι . . . ανθρώπων, whatever is just, etc., rel. clause, summed up emphat. in Touto. - mpos. in the sight of (G. 191, VI. 6, 1, a). - wpafe: subj., not fut. (G. 216, 2). τουτουί: with an emphatic gesture (G. 83, N. 2). - έμός: with the art. (G. 147). — civa: purpose (G. 265). — cuol: with inficor (G. 185). — de ton auros, as he himself said (G. 145, 1). In such cases auros is always adj. (= ipse), never substantive; although in English we can often render it (as here) by an emphatic he. Cyrus discredits the statement. Cyrus, probably, in his capacity of military commander (κάρανος) of Western Asia Minor had put Orontas in charge of Sardis. When, therefore, Artaxerxes became King and Orontas renounced the authority of Cyrus, it was an easy matter for him to take forcible and absolute possession of the city. ral by devolute, and I brought it about, dependent on enel, above. The principal clause begins at merd raura in § 7. — aeróv: not the obj. of προσπολεμών, which takes the dat. Cyrus began to say, έγω αύτον (him, emphat.) προσπολεμών (manner) ἐποίησα τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου παύσασθαι (atrov being subj. of maiorarba), but changed the constr. to an anacoluthon by inserting worte doctor tours (on which see note on § 2). - Sekidy ... Kowka: among the Persians a pledge of especial solemnity.
- 7. μετά ταῦτα, since that, i. e. the pledge given and received. Notice the abrupt change of address from the council to Orontas.— ἐστιν ... ἡδίκησα, is (G. 28, n. 1, end) there any wrong which I have done you?— οδ (G. 29, n. 1): sc. ἔστι (or εἰη); or we may consider οδ as a direct quotation, "No" (G. 241, 2, n.), like οδδ'... δόξαιμι, below, in § 8.— ἡρώτα, went on asking, but the aor. ἡρώτηστεν in § 8 with reference to the single question, asked.— Οὐκοῦν: expecting an affirm. answer (G. 282, 2). The diff. between this word and οὅκουν? See the lexicon.— ούδὲν ἀδικούμενος (G. 277, 5): see note on τὶ ἀδικηθείς in § 8. For ἀδικούμενος see the note on ἀδικεῦν, i. 5. 11.— κακῶς ἐποίεις (G. 165, n. 1).— ὅ τι ἐδύνω, in what (G. 160, 1) you were able.— ἔφη, said "Yes."— ἔγνως, came to know, had ascertained, saw.— μεταμέλειν σοι: in the dir. form, μεταμέλει μοι (G. 184, 2, n. 1).— ὁμο-λογέω: der.?
 - 8. άδικηθείε (G. 277, 2), though pass., has τί as cogn. accus. (G. 159;

197, 1, n. 2). So, below, σύδιν άδικηθείς, and σύδιν άδικούμενος in § 7. ξπιβουλεύων (G. 280, n. 1): cf. δήλος ήν άνιόμενος in i. 2. 11.

Page 22. — οδδεν άδικηθείς: either a direct quotation, or an indirect quotation with ἐπιβουλεύων . . . γέγονε understood. — περὶ ἐμέ: cf. περὶ ἡμᾶς, περὶ ἐκείνους in i. 4. 8. — γεγενήσθαι (G. 246). — *Η γάρ, (I confess) for in truth, etc. — ἄν γένοιο (G. 226, 2 b). — ἀδελφῷ (G. 186). — ὅτι (G. 241, 2, Ν.).

- 9. πρός ταῦτα, in view of this, thereupon. πρώτος, the first: what would πρώτον mean? ἀπόφηναι: voice? Distinguish from ἀποφήναι and ἀποφήναι. δ τι στο δοκεδ: indir. quest. depending on the idea of declare in ἀπόφηναι γνόμην. τοῦτον: expressed three times, contemptuously. ἐκποδών ποιεύσθαι, to put out of the way. ἐς δέη, ἢ: final (G. 216). ἡμίν, i. e. to you and me, said arrogantly. Why dat? τὸ κατά τοῦτον είναι, as far as this fellow is concerned (G. 268, N.). τοὺς . . . τοῦτονς, these (with a gesture) who are your friends of their own free will, lit. these your volunteer friends (ἐθελοντάς, noun, not ἐθελοντας). εὐ ποιεῦν: cf. κακῶς ἐποίεις in § 7.
- 10. Εφη, i. e. Clearchus, when the trial was over. Καβον... 'Ορόνταν, took Orontas by the girdle (G. 171, 1, N.). Επὶ θανάτφ, as a sign that he was capitally condemned, but, below, Επὶ θάνατον, with a verb of motion, to execution. καί, even. οἰς προσετάχθη, to whom it was appointed, sc. Εξάγεν. προσεκύνουν, προσεκύνησαν: why a change of tense? προσεκύνει in application to Orientals means to prostrate one's self. καίπερ εἰδότες, although they knew (G. 277, N. 1 b). ἄγοντο: why opt.?
- 11. σκηπτούχων: der.? Der. of σκήπτρον? ούτε οὐδείς: emphatic neg. (G. 283, 9). So σύδε οὐδείς, following. δπως (how) ἀπέθανεν: perhaps he was buried alive; see Her. vii. 114, where the historian states that this was a Persian custom. είδώς, from his own knowledge. ἄλλοι ἄλλως, some in one way, others in another.

CHAPTER VII.

SYNOPSIS: Cyrus proceeds through Babylonia, and at the end of the third day's march reviews his troops (1). He receives information respecting the King's army, and assembles his Greek officers for consultation (2). He exhorts them to display their zeal in his service (3), describes the manner of a Persian onset, and promises to reward them magnificently in case of victory (4). Gaulites says there are doubts as to the sincerity of Cyrus and his ability to fulfil his promises (5), whereupon the latter reviews the extent of country he hopes to conquer and promises a crown to each Greek (6, 7). The Greeks are much encouraged by these assurances (8). Cyrus expresses a decided opinion that his brother will not refuse to engage with him (9). The Greeks and barbarians are numbered (10), and some account is given of the King's forces (11-13). Cyrus advances a day's march further, and at midday comes to a deep trench dug by the King, beyond which he succeeds in making his way (14-16). The King does not come to an engagement, and traces of his retreat are observed (17). Cyrus rewards the soothsayer Silānus (18), and, concluding that the King has given up the intention of fighting, proceeds with less caution (19, 20).

- 1. Έντεῦθεν: probably from near Pylae (i. 5. 5). See i. 6. 1, and note.—
 μέσας νύκτας, midnight, pl. with reference to the various watches (ψυλακαί)
 into which the night was divided.— εδέκε, he thought. See lexicon, δοκέκ.
 εἰς . . . ξω, at daybreak (G. 42, 2, Ν. 1); εἰς with reference to the time
 when the dawn shall have been reached (G. 191, III. 1, b). μαχούμενον:
 future (G. 277, 3).— κόρως: form and case? See G. 56, 2; 171, 3.— τοῦ
 εὖωνύμου, i. e. of the Greeks, who were next the river. Cyrus drew up
 (διέταξε, disposuit) his barbarian force (τοὺς ἐαντοῦ) on the left of the entire Greek force.
- ήμέρα: case (G. 186). αὐτό-μολοι: αὐτόε and μολ-, go; cf. ἔμολον,
 aorist of βλώσκω. See also G. 131, 1.

Page 23. — $\pi \hat{\omega}_s$ &v... receive, how (G. 282, 1) he should make the fight, i. e. if there should be one (G. 226, 2b). — $\pi \alpha \rho_0 \hat{\omega}_s$... receive, exhorted and encouraged them as follows (G. 148, N. 1).

- 3. ἀνθρώπων: with ἀπορῶν (G. 172, 1), not because in want of barbarians. He adds ἀνθρώπων contemptuously to βαρβάρων, but calls the Greeks ἄνδρες. See note on § 4. ἀμείνους καὶ κρείττους, braver and mightier (der. from κράτος). διὰ τοῦτο: takes up νομίζων, because I thought, . . . on this account. προσ-Ολαβον: force of the prep.! ὅπως ἔστεσθε: sc. σκοπεῦτε (G. 217, N. 4, ex.). ἡς ἡς, which (G. 153) you possess (see κτάσμαι) and on account of which (G. 173, 1), etc. ἱστε: see οίδα. ἰλοίμην ἄν: prot. not expressed (G. 226, 2 b.— ἀνθ' ἀν . . . πάντων, in preference to all that (G. 154, N.) I have. The Persian government was an absolute despotism, and regarded all in dependence upon the King as his slaves. In i. 9. 29, Cyrus is called the δοῦλος of Artaxerxes. πολλαπλασίων: a multiplicative in πλάσιος, derived from πολύς. Cf. δι-πλάσιος, twice (δίς) as many, etc.
- 4. δπως . . . είδητε (see οίδα): not object clause, as above (δπως έσεσθε), but final (G. 216, 1). — de olov . . . dywa, into what sort of a struggle you are going; indir. quest. (G. 282, 1). Cf. below, olous γνώσεσθε ἀνθρώπους. - τὸ πλήθος: sc. ἐστί. -- ἐπίασιν (G. 200, N. 3 b). -- ταῦτα, i. e. their numbers and outcry. — Takka . . . averance, as to all else, I feel (lit. seem to myself to be) even ashamed (when I think) what sort of men (average with emphasized contempt at the end of the sentence) you will find those in our country are (G. 280). — hut is the ethical dat. (G. 184, 3, N. 6). — busin 82... yevouévov, but since you are (G. 277, 2) men (emphatic), and if you shall prove yourselves (= idx yévnote, G. 277, 4) of good courage. With άνδρών and άνθρώπους here cf. what Herod. (vii. 210) says of the Medes at Thermopylae, δτι πολλοί μέν ανθρωποι είεν, όλίγοι δὲ ανδρες. — ύμών τον βουλόμενον, whoever of you (G. 168) shall wish (G. 276, 2). — τοις οίκοι, his friends at home (masc.); but, just following, Two olkon (neut.), things at home. Tois ofkor is a dative of the agent with the verbal [nhoros; this is the regular construction with the verbal in -- (G. 188, 3 and 4).
- 5. πιστὸς δὲ Κύρφ, in the confidence of Cyrus. It was probably at the direction of Cyrus that Gaulites spoke. και μὴν: lit. and in truth; free Eng., but yet. διά... προσιόντος, on account of your being (G. 262, 1)

at such (a critical point) of the danger that is approaching. Rubbivou limits τοιούτφ (G. 168), but προσιόντος is still causal (G. 277, 2), the thought being, you promise, etc., because the danger is approaching. — αν εξ γάνηταί τι: a purposely vague ref. to his present undertaking. — μεμνήσεσθαι (fut. perf.), serving as simple future to μέμνημαι (G. 200, N. 6). — irros δεί: sc. φασί. — οίδ' εἰ... δένασθαι ἀν (G. 211), not even if, etc., would you be able (G. 246; 224). — μεμνήο: formed without connecting-vowel (cf. G. 118, 1. Ν.), μεμνη-ιην, μεμνήμην, μεμνή-ιο, μεμνήο, etc. The common forms μεμνήνην, μεμνήο, etc.

6. Forth (G. 28, N. 1, end) προς μεσημβρίαν, is (extends) towards the south. ήμεν is a dat. of advantage (G. 184, 3). Derivation of μεσ-ημβρία: — μέχρι οδ, to the point at which (down to where), neut. relative with prep. (G. 191, 1. 5): in full μέχρι τούτου τοθ τόπου ἐν ξ. — τὰ... πάντα, but all between these (limits): cf. τὸ μέσον τῶν τειχῶν in i. 4. 4.

 τούτων: with έγκρατεῖς (G. 180, 1). — μὴ οὐκ ἔχω ὅ τι δῶ (indirect question, G. 244), that I shall not (G. 215, N. 1) know (lit. shall not have) what to give; the direct form for 8 n 80 would be n 80; what shall I give? (G. 256). So our tye 5 re elaw (or ri elaw), non habeo quod (or quid) dicam. Here obe two is nearly equivalent to amopa, to be at a loss, and the indirect question in 8 7 86, etc. is plain. But the analogy of the familiar expression oik exe & r. & a, I have nothing to give (in which the interrogative and relative constructions are sometimes hard to distinguish), gave rise occasionally to the corresponding expression two 5 n 80, I have something to give, in which the relative character greatly preponderates; and here we have (below) ix w ixavoùs ols bû, I have enough to give to, where the construction is purely relative. See Moods and Tenses, § 65, 1, N. 3 (a). αν εδ γένηται (sc. τα πράγματα). — στέφανον: not, of course, as a badge of sovereignty, but as a mark of distinguished military service, like the medals and crosses of to-day. A crown was often bestowed in this way as a reward of merit among the Greeks.

Page 24.—8. ἡσων, i. e. the generals and captains. Cf. § 2.—σφίσυν: indirect reflexive (G. 144, 2).— ἐμπιμπλάς τὴν γνώμην, satisfying the mind.

- 9. παρεκελεύοντο ... τάττεσθαι: had Cyrus followed this advice, the whole course of Persian history might have been changed. μάχεσθαι, i. e. in person. ἐαντῶν: with δπισθεν (G. 182, 2). γάρ: with ref. to an unexpressed statement: (all this advice is unnecessary) or (there is no real danger) for do you think, Cyrus, etc. We should say, What! do you think, etc. Νη Δία (G. 163), Yes, by Zeus (he will fight), sc. μαχείται. ἐμὸς ἀδελφός, α brother of mine: ὁ ἐμὸς ἀδελφός would be my brother. ταθτα: with a gesture.
- 10. &ν τῆ εξοπλισία, under arms, in procinctu. ἐγένετο, was found to be. ἀσπὶς τετρακοσία, 10,400 shield, just as we say "a thousand horse." The sum total here given cannot be made to tally with the numbers previously given separately; and it is unsatisfactory to speculate on the causes of the discrepancy.

- 11. ἐκατὸν καὶ ἀκοσι μυριάδες: probably overstated. Ctesias, the King's private physician (mentioned in i. 8. 26), gave the number as 400,000.— άλλοι, besides. Cf. i. 5. 5.— αδ, moreover.
- 12. του: with στρατεύματος. άρχοντες... ήγεμόνες: notice καί before both the last two titles, while the proper names below have no conjunction. These are both common forms in Greek, while in English we generally use and only before the last noun in such a series. μάχης: after τοτήρησε (der. from τοτερος) implying comparison (G. 175, 2). ήμέραις (G. 188, 2).
- 13. oi... βασιλίως, those who had deserted from the ranks of (lit. out of) the enemy from (the side of) the great King, etc. τῶν πολεμίων, at the end of the section, depends on of (G. 168). The number of prepositional phrases in this short section is worthy of note.— ταὐτά: distinguish carefully from ταῦτα above.
- 14. συντεταγμένφ τῷ στρατεύματι: the noun is a dat. of accompaniment (G. 188, δ), and the part. expresses the attendant circumstance (G. 277, 6). This force of the part. will be easily seen, if the idea of accompaniment is dropped and the gen. abs. is substituted, συντεταγμένου τοῦ στρατεύματος.
- Page 25.— μέσον (G. 142, 4, N. 4).— τάφρος: the word in itself signifies an artificial ditch (cf. θάπτω, τάφρος), but this idea is emphasized by δρυκτή.— δργυιαί: in apposition to τάφρος, where we should expect rather δργυιῶν (G. 167, 5). Cf. ποδῶν at the end of § 15. The δργυιά, the length of the outstretched arms (δρέγω, to stretch out), measured about a fathom (6 feet) and was equal to four πήχεις.
- 15. παρετέτατο (G. 109, 6 and 4).— ἐπί, upon, over, to the length of.
 τοῦ τείχους: see note on ii. 4. 12. The ditch was dug northward, obliquely (not at right angles, like the wall) to the Euphrates, which here runs about S. E. διάρυχες: sc. εἰσί. Derivation of δι-ῶρυξ? ῥέουσαι, which flow (G. 276, 1). ῥέουσαι, πλεί (G. 98, N. 1). σιτ-αγωγά: derivation? See also G. 131, 1. διαλείπουσι, are distant (from one another), lit. leave an interval. ποταμοῦ, τάρρου (G. 182, 2). Why the ditch had not been completed to the river is not stated. The most reasonable of the many conjectures that have been made with reference to this is, that Cyrus had surprised the King by his rapid marching, and that the latter had in consequence abandoned the work in alarm when almost completed.
- 16. προσελαύνοντα (G. 280). παρήλθε και έγένοντο: the point of view shifts; Cyrus being prominent as subject of παρήλθε, and the whole army as subject of έγένοντο.
- 17. μάν: see τῆ δὲ τρίτη in § 20. ἡσαν: plural, perhaps, because two kinds of tracks are mentioned.
- 18. 'Αμβρακιώτην: force of suffix? See G. 129, 10. μάντιν: der.?— δαρεικός: the στατήρ Δαρεικός, commonly called Δαρεικός, was a Persian gold coin, containing about 125.5 grains of gold. It would, therefore, now be worth about \$5.40 in our gold (\$1.00 having 23.22 grains). Here Cyrus pays a bet of 10 talents (60,000 drachmas) with 3000 Darics, which shows that the Daric was worth 20 drachmas, or \$3.60 in silver. The difference in these two results comes from the change in the proportional values of

gold and silver. In antiquity the proportion was about 10:1; now it is about 16:1. As the Daric was a gold coin, of course the former value (about \$5.40) is the correct one. The Daric is commonly supposed to have derived its name from Darius, the father of Xerxes. In the same way we have Napoleon, Louis d'or, etc., as names of coins. — Δ'π' ἐκείνης, i. e. before that (day). — ὅτι τῆ · · · · ἐνεν: causal (G. 250). — ἡμερῶν (G. 179, 1). Cf. ἡμέρα, above (G. 189), and σταθμόν, § 14 (G. 161). — Οὐκ · · · μαχεῖται, he will not fight then at all (lit. hereafter); see οὐκ ἔτι in lexicon. — οὐ: οὐ rather than μὴ μαχεῖται (G. 219, 3, N.), because he is consciously repeating the statement of Silānus (G. 223, N. 1). — Δληθεύσης, shall prove to be speaking the truth; the future apodosis is in δάσειν οr δοῦναι understood with ὑτισχνοῦμαι. — παρῆλθον: see note on i. 1. 3.

19. ἐκώλυς: attempted action. — εδοξε: personal. — ἀπεγνωκέναι τοῦ μάχεσθαι, to have abandoned the idea of fighting (G. 262, 2; 174). — τῆ ὑστεραία: sc. ἡμέρα. — ὥστε ἐπορεύετο (G. 237). — ἡμελημένως: adverb formed from the perfect passive participle of ἀμελέω.

20. καθήμενος, έχων: manner (G. 277, 2). — αὐτῷ: a dative of disadvantage, but στρατιώταις, just below, one of advantage (G. 184, 3).

CHAPTER VIII.

SYNOPSIS: Near the station where he intends to halt for breakfast, Cyrus is met by Pategyas riding at full speed, who calls out that the King and his army are approaching (1). Great confusion ensues (2), and Cyrus gives orders for all to arm and fall into line (3). They begin to form as quickly as possible (4, 5), and Cyrus stations himself at their centre (6, 7). The enemy approach slowly and in silence, prepared for battle (8-11). Cyrus calls to Clearchus to attack the centre where the King is, but he is unwilling to do so (12, 13). The King's army continues to advance, the Greek force being not yet completely in line. Cyrus surveys both armies, and tells Xenophon, who rides up to him, to announce that the sacrifices are favorable (14, 15). The watchword is passed along the ranks of the Greeks, and then they advance chanting the paean (16, 17). They begin to move more and more rapidly, raising a shout to the God of War, at which the barbarians on the right of the King's army give way and take flight (18-20). Cyrus is pleased at the sight, but does not join in the pursuit. He directs his attention towards the King, who is beyond his extreme left, and then, in fear that he may be encircled, moves directly upon him, putting to rout the troops in front (21-24). He attacks the King in person and wounds him, but is himself struck with a javelin and killed. Artapates dies upon his body (25-29).

1. $\hbar v$ (G. 134, N. 1 c). — $\Delta \gamma$ opàv $\pi \lambda \hat{\eta}\theta$ ouvav, the time of full market, i. e. from nine or ten o'clock in the morning until noon. Four parts of the day were designated, $\pi p \phi$ (ii. 2. 1), $\Delta \gamma$ opà $\pi \lambda \hat{\eta}\theta$ ouva, $\mu \acute{e}\sigma ov \dot{\eta}\mu \acute{e}pas$ (§ 8), and $\delta \epsilon l \lambda \eta$ (§ 8).

Page 26.— σταθμός: here halting-place. Cf. note on σταθμούς, i. 2. 5.

- ξμελλε, i. e. Cyrus. For ξμελλε καταλύειν, expressing past intention, see G. 118, 6; Moods and Tenses, § 25, 2, N. 2.— καταλύειν, to halt (i. e.

for breakfast), lit. to unyoke, to loose the horses. Cf. καταλύσομεν Έπτους, Odyss. iv. 28; and καταλύει παρ' έμοι, he lodges at my house.— προ-φαίνεται ... κράτος, comes into view in front, riding at the top of his speed (lit. up to his might).— ίδροῦντι τῷ ἴππψ (G. 188, 5), with his horse in a sweat: the part. expresses attendant circumstance (G. 277, 6). Cf. συντεταγμένφ τῷ στρατεύματι in i. 7. 14, and note.— ἐς εἰς μάχην, apparently for battle.

2. airika: construe with inversions; put first for emphasis. — kal maires 84, and all too, i. e. Persians as well as Greeks (cf. i. 1. 2, and note).

— σφίσιν (G. 144, 2). — ἐπνπεσείσθαι, i. e. the King (G. 260, 2).

3. Note in the first two lines the repeated use of the article as a possessive pronoun (G. 141, N. 2). — τὰ παλτά: each Persian horseman carried two javelins into battle. Cf. i. 5. 15.

4. τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος, the right (sc. μέρη, parts) of the wing. κέρας here must mean the right wing, τὸ Ἑλληνικόν, of the entire force of Cyrus, as opposed to the left wing where most of the barbarians stood (§ 5). This distinction is plain in ἐν τῷ δεξιῷ and ἐν τῷ εἰωνύμῳ (§ 5). But below, τὸ εἰώνυμων κέρας τοῦ Ἑλληνικοῦ means the left wing of this same Greek division (or κέρας). — πρός, in front of, near. — ἰχόμενος, next to, lit. holding on to, sc. Κλεάρχου (G. 199, N. 3; 171, 1). Cf. ἐχόμενοι τούτων in § 9.

5. του βαρβαρικού: part. gen. with invests (G. 168). — etc: cf. i. 2. 3, and note. — forngar, took their position. The Paphlagonian cavalry and Greek peltasts were stationed here to support the hoplites under Clearchus and follow up the advantage in case these slower troops should put the

enemy to rout.

6. Κύρος ... ἐπλισμένοι (sc. ἐστησαν), i. e. stood armed. — δσον, (so much) as = about. Cf. note on els in i. 2. 3. — θώραξι μὲν αὐτοι ... Κύρου, (the men) themselves on their part (μέν) with breastplates, cuisses (thigh-pieces), and helmets — all except Cyrus. The exception refers only to κράνου, as appears from the following Κύρος δί, κ. τ. λ. οί δ' ὑπτοι (in § 7) corresponds to θώραξι μὲν αὐτοί. Κύρου: case (G. 191, I. 5). — ψιλήν ... κεφαλήν, with his head unprotected (G. 138, Rem.). Ctesias (in Plutarch, Artaz. 11) says that Cyrus wore a tiara in place of a helmet.

 Notice the derivation of προ-μετ-ωπίδια and προ-στερνίδια. — μαχαίρας: difference between the μάχαιρα and ξίφος?

8. Cf. the beginning of this section with that of § 1. — ἡνίκα . . . ἐγίγνετο, but when it began to be (lit. was becoming) afternoon. Cf. note on § 1.

The battle was fought between this time and dark.— ἐφάνη, there was seen.

— κονι-ορτός: der.?— χρόνο . . . πολύ, but some time (G. 188, 2) later (the dust appeared) just like a sort of blackness in the plain for a great distance (ἐτὶ πολύ).— χαλκός τις ἡστραπτε, here and there (τὶς) their bronze armon began to flash.

9. λευκο-θάρακες: probably of linen; cf. λινοθάρηξ, Il. ii. 539.

Page 27.— Łxómerot rośter: cf. note on Łxómeros in § 4. — kard tórn, nation by nation (G. 191. IV. 2, 2 c). — kastor rð tóros: in appos. to oùtos, but attracting tropesero into an agreement with it: but these were all proceeding (normally tropesoro) nation by nation, each nation in the form of a solid square.

- 10. δρματα: sc. ἡν. καλούμενα: cf. note on καλουμένη in i. 2. 18. ἐκ τῶν ἀξόνων: inserted into the projecting extremity of the axle and stationary. els πλάγιον, sideways. βλέποντα, pointing. ὡς διακόπταν: result (G. 266, N. 1). ὅτψ (i. e. ἦτιν, G. 86). ἐντυγχάνοιεν (G. 248, 2). ἡ δὶ γνώμη ἡν ὡς . . . ἐλῶντα (see ἐλαύνω), κ. τ. λ., and they were designed to drive, etc.; the partic. are nomin., as if γνώμην είχεν had preceded, and ὡς is used (G. 277, N. 2) as if the chariots themselves had the design. The covinni, or scythe-chariots of the ancient Britons, are well known.
- 11. 8 μέντοι, what however, taken up in τοῦτο, two lines below. καλέσας . . . "Ελλησι: we might have had (cf. i. 7. 18) καλέσας τοὺς "Ελληνας παρεκιλεύετο αὐτοίς, but in Greek the obj. is regularly expressed but once. ἐψεύσθη τοῦτο, in this (G. 160, 1) he was mistaken. κραυγῆ: manner: so σιγῆ, ήσυχῆ. σιγῆ ὡς ἀνυστόν, with as little noise as possible; in full ὡς ἀνυστόν ἡν προσιέναι σιγῆ: see note on ἡ δυνατόν μάλιστα in i. 3. 15. ἐν ἰσφ, with even step, sc. βήματι: cf. ὁμαλῶς in § 14.
- 12. αότός, i. e. attended only by Pigres and the few others mentioned.

 ἄγειν: obj. inf. not in indirect disc., following ἐβόα as it would ἐκόλειω (G. 260, 1). τὸ τῶν πολεμίων (G. 142, 2). ὅτι εἰη: causal (G. 250, N.). κὰν (καὶ ἀν) νικῶμεν (G. 223). The apod. πεποίηται, though a perf. in form, refers vividly to the fut. (G. 200, N. 7), our whole work is (will be) done. ἡμῖν (G. 197, 2¹).
- 13. δρών το μέσον στίφος, though he saw the compact body at the centre (στίφος from στείβω, to tread), i. e. the 6000 cavalry mentioned in i. 7. 11. ἀκούων is also concessive (G. 277, 5). Κύρου: gen. of source (G. 171, 2, n. 1). The clause ξω δυτα (G. 280) . . . βασιλέα constitutes the obj. acc. τοῦ εδωνύμου: with ξω (G. 182, 2). τοσούτον . . . ξω ήν: parenth. πλήθα, in numbers (G. 188, 1, n. 1). ἀλλ΄ δμως, but still, resuming after the parenthesis, with emphatic repetition of δ Κλίαρχος. μη κυκλωθείη, that he might be encircled (der. from κύκλος; cf. Eng. cycle). Why opt.! δτι αστῷ . . . ἔχοι: he said ἐμοὶ μέλει (G. 184, 2, n. 1, the clause that follows being the object gen.) ὅπως καλώς ἔχη (G. 217, n. 1). If Clearchus had been less cautious and obeyed orders, the result of the battle might have been very different. Plutarch (Artax. 8) says of Clearchus: δ δ΄ αὐτψῦ μέλειν εἰπὸν ὅπως ἔξει κάλλιστα, τὸ πῶν διόφθειρεν.
- 14. τὸ βαρβαρικὸν στράτευμα: the King's army. ὁμαλῶς: cf. ἐν ἴσψ in § 11, and note. συνετάττετο . . . προστώντων, was forming its line from those still coming up. οὐ πάνυ πρός, by no means near, at some distance from. πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι means near the army itself, αὐτῷ strengthening the idea of nearness. ἐκατέρωσε (with ἀποβλέπων): cf. ἐκατέρωθεν in § 13, and see G. 61. κατεθεῖτο, took a survey: ὁράω, to see in general; βλέπω, to turn the eyes, look; θεάομα, to gaze at.
- 15. Ευνοφών: the first mention of Xenophon in the Anabasis. ώς συναντήσαι: purpose (G. 266, N. 1). εί τι παραγγέλλοι, whether (G. 282, 4) he had any commands (G. 243). επιστήσαι (sc. τὸν ἐππον), pulling up.
- Page 28. lepá, omens from inspecting the inwards of the victims; safeyea, omens from the acts and movements of the victims.

- 16. Myev, while saying (G. 277, 1). τίς ... είη, what the noise was (G. 243); but two lines below, δ τι είη, κ. τ. λ. (G. 149, 2²). ὁ Κλίαρχος: Clearchus had ridden up in the mean time; some MSS. have Εκυφών. σύνθημα, a thing agreed upon (συν-τίθημι), watchword. παρέρχεται: what might have been the mood? Cf. παραγγίλλει and είη, below. δεύτερον: the watchword passed first down the line from man to man, and then back again to make sure that it was understood. καί δε, and he, i. e. Cyrus (G. 151, N. 3²). τίς παραγγίλλει, i. e. who was giving it out without his approval.
- 18. •• 8 δ . . . φάλαγγος, but when, as they (sc. αὐτῶν) proceeded, a part (sc. μέρος with τ) of the phalanx (G. 168) surged forward (beyond the rest), lit. billowed out (κύμα, a wave), etc. δρόμο δεῦν, to go on the run, double quick (dat. of manner).— οἰόνπερ . . . ἐλελίζουσι, just as they raise the warcry to Enyalius (Ares): ἐλελίζα, to shout ἐλελεῦ. καὶ πάντες δέ: cf. § 2 and note. φόβον . . . ἐπποις (G. 277, 6), thereby frightening (lit. causing fright among) the horses (G. 184, 3).
- 19. πρίν δέ... Εξικνείσθαι: lit. before an arrow reached them, i. e. before the Greeks got within bowshot of them (G. 274).— κατὰ κράτος: cf. ἀνὰ κράτος in § 1. θείν δρόμφ: here involving the idea of confusion and disorder (cf. § 18).
- 20. τὰ δ' ἄρματα, i. e. of the enemy. τὰ μέν, τὰ δέ: in partitive apposition to ἄρματα (G. 187, N. 2). ἡνόχων (G. 180, 1): derived from ἡνία, a rein, and ἔχω. ἐτεὶ προίδοιεν, διίσταντο, stood apart (separated), whenever they saw them in front of them (G. 283). ἔστι δ' ὅστις: we should expect rather ἡν δέ τις δε. Cf. the expressions in G. 152, N. 2, and ἡν οἰς in i. 5. 7, with note. κανιλήφθη ἐκπλαγείς, νως caught (i. e. by not getting out of the way of a chariot) in his consternation. ἰπποδρόμφ: derivation? καὶ . . . ἔφασαν, and yet, in fact (καὶ μέντοι), they said that not even he suffered any harm (οὐδέν, G. 159, N. 2). οὐδὲ . . . δέ: the negative expression corresponding to καὶ . . . δέ. Cf. i. 1. 2, and note. οὐδ' οὐδεὶς οὐδεὶν: emphatic negation (G. 283, 9). So just preceding οὐδὲν οὐδεί. τὶς, probably, a single man.
- 21. δρών, when he saw. νικώντας, διώκοντας: pred. participles in indirect discourse (G. 280). τὸ καθ' αὐτούς: sc. πλήθος or στράτευμα. ήδόμενος, although he was pleased. οὐδ' ὧς (G. 29, Ν. 1), not even then (under these circumstances).— ξήχθη, was led on, tempted (ξάγω). συνεστεραμένην: cf. note on δικεκαλυμμένας in i. 2. 16: σπεράομαι, to be coiled up, from σπέρα (cf. Eng. spiral). ποιήσει, would do, might have been ποιήσοι (G. 243). ήδει αὐτὸν ὅτι ἔχοι, knew him that he had, i. e. knew that

he had. Cf. i. 1. 5, and note. The thought could be expressed also in this way, fise αὐτὸν ἔχοντα, but not αὐτὸν ἔχον (G. 280, and N. 3).

Page 29.—22. το αυτών (G. 142, 2; 167, 1). — ήγουνται, command, i. e. they always hold this position in commanding their armies. — ουτώ, thus, takes up the idea of μέσον ξχοντες το αυτών, and is itself further defined by ην η ... ἐκατέρωθεν, thus, viz. if part of their force is on either side of them: ουτώ has besides a conditional force on αlσθάνεσθαι αν. — ἐν ἀσφαλεστάτω: sc. τότω. — είναι (G. 260, 2) is apod. to the general cond. ην η (G. 225). — ή Ισχύς αὐτών (G. 142, 4, Ν. 3). — εί χρήζοιεν ... ἀν αlσθάνεσθαι (G. 246; 247, Ν. 3): cf. also G. 226, 3; 211.— ημίσει χρόνω: more commonly ἐν ήμίσει χρόνω (G. 189, Ν. 2).

23. Sty τότε... Spees, i. e. the King accordingly (Sty) on this occasion held (G. 277, 5) the centre, but still, etc. — de τοῦ ἀντίου (sc. μέρους), from the opposite side. — αὐτοῦ: with ξμπροσθεν (G. 182, 2). — ἐπέκαμπτεν... κύκλωσιν, wheeled round (iit. against), as if to encircle them. By this movement the King's left, from being at right angles to the river, came to face it. — κύκλωσιν (G. 129, 3).

24. μη κατακόψη (G. 216, 2; 201, Rem.).— ἐλαύνει ἀντίος, advances against him (G. 138, N. 7). — τοὺς ἔξακισχιλίους: identical with τοὺς πρὸ βασιλίως τεταγμένους, but expressed to emphasize the contrast between the two forces, 600 on one side, 6,000 on the other. — αὐτὸς τῆ ἐαυτοῦ χειρί, himself with his own hand.

25. τροπή, the turning of an enemy, rout (G. 129, 1). — els τὸ διώκειν, in pursuit (G. 262, 1). — πλήν: here a conj. Cf. its use as a prep. in i. 2. 1. — σχεδον . . . καλούμενοι, chiefly his so-called (cf. note on i. 2. 13) table-companions.

26. τὸ ἀμφ' ἐκεῖνον στῖφος: the King's ὁμοτράπεζοι, probably, in turn, who, now that the 6,000 had fled, formed a crowd (στίφος) about him for his protection. — ἡνέσχετο: double augm. (G. 105, 1, N. 3). — καὶ ἱᾶσθαι . . . ἡησι, and he says that he himself healed (he said ἰώμην, G. 203, N. 1) the wound. The present infinitive can be used for the imperfect only when something in the sentence or in the context makes it plain that this is the case: here (as often) the well-known time of the event makes the meaning plain. (See examples in Moods and Tenses, § 15, 3.) We should expect here a relative sentence. The conjecture has been made, δς καὶ ἰωσθαι, κ. τ. λ., who says also, etc.

27. αὐτόν, i. e. Cyrus. — ὑπὸ τὸν ὁφθαλμόν, under the eye (implying motion towards the eye). — μαχόμενοι . . . ἐκατέρου: The construction begun by these subjects is not finished, except so far as it is partially resumed in Κῦρος δέ; but it breaks suddenly off in the indirect quest. ὁπόσοι . . . ἀπέθνησκον — ἀπέθνησκον refers to several being killed at different times, whereas ἀπέθανε is used of Cyrus alone. — Κτησίας λέγει: we should say, this I leave for Ctesias to tell. — ἔκεντο, lay dead, jacebant.

28. ὁ πιστότατος θεράπων, the attendant most in his confidence.— πεπικότα: quoted after είδε (G. 280). — περιπεσείν αὐτῷ: lit. to have fallen about him (G. 187), i. e. so as to embrace him. Cf. Q. Curtius, viii. 11. 16: super amici corpus procubuit.

29. και . . . Κύρφ: construe in the Greek order. — ἐπισφάξαι αὐτὸν (Artapates) Κύρφ (G. 187), to slay him over Cyrus, i. e. as a sacrifice. See ἐπισφάξω in lexicon. — ἐαυτὸν ἐπισφάξασθαι: strongly reflexive, slew himself by his own hand, ἐαυτόν being added to the verb already in the mid. Note the force of σπασάμενον (G. 199, 3). — εῦνοιαν, πιστότητα: substantives formed with suffixes expressing quality (G. 129, 7).

CHAPTER IX.

Biographical Sketch of Cyrus.

SYNOPSIS: Cyrus is agreed to have been the most worthy to reign of all Persians since Cyrus the Great (1). When a boy he excelled all others (2). The sons of Persian nobles are educated at the King's palace, and early learn to govern and obey (3, 4). Here Cyrus was remarkable for his modesty and obedience, as well as his love of horses and for learning warlike exercises (5). When older, he was fond of the chase (6). While satrap, he was careful to keep his promises (7); and cities, individuals, and even enemies had the greatest confidence in him (8). In his warfare with Tissaphernes all the cities, except Miletus, put themselves under his protection; and the inhabitants of Miletus feared him, because he showed by deeds and words that he would not desert the exiles whom they had banished (9, 10). He was always anxious to outdo those who did him either a kindness or an injury (11). A great number confided to his charge their property, cities, and persons (12). He was unsparing in his punishment of the criminal and unjust (13); but paid honor to warlike talents and bravery (14, 15), and rewarded those who loved justice (16). Foreign generals in his employ found it profitable to serve him well (17), for diligence was never unrewarded (18). Skilful and just managers of his lands were never deprived of their earnings (19). He was successful in attaching friends to himself, and ready to assist them in their own purposes (20, 21). He received and gave many presents, surpassed his friends in kind attentions, and was universally beloved (22-28): in proof of this no one deserted from him to the King (29). His virtues and his quickness in discerning the trustworthy are proved by the fact that, when he died, all his most intimate friends, except Ariaeus, fell fighting in his behalf (30, 31).

Page 30.—1. μέν: without correlative.— οῦτως: what would ὧδε mean?— ἀνὴρ ἄν, α man (G. 137) who' was, etc. — Περσῶν γενομένων (G. 168): the Persians meant are those of the royal line born (γενομένων) after the time of (μετά, G. 191, VI. 3, 3 b) Cyrus the Great. — βασιλικώτατος: note the suffix μκο- (see G. 129, 13). — παρά: with the gen. of the agent in place of ὑπό (G. 197, 1, Ν. 1). — τῶν δοκούντων γενέσθαι, those who are reputed to have become (γενέσθαι, G. 260, 2). — ἐν πείρα Κύρου, i. e. intimately acquainted with Cyrus.

2. πρώτον μέν: correl. to ἐπεὶ δέ in § 6, which marks the second period in his life, and to ἐπεὶ δέ in § 7, which marks the third.— ἔτι παῖς ὤν, while (G. 277, 1) still a boy.— ἐπαιδεύετο: derivation and suffix? See G. 130, 4.

3. In ... θύραις: as we say, at court. — συφροσύνην, self-control, der. from σώ-φρων (σῶς, σῶος, and φρήν) with the suff. σύνα- (see G. 129, 7). — καταμάθοι ἄν (G. 226, 2 b). — αισχρόν ... ἔστι (G. 28, N. 1, end): for the construction cf. ἡν ίδειν ... ἀνθρώπους in § 13, below, and ούκ ἡν λα-βείν in i. 5, 2. — ούδὲν ούτε ... ούτε (G. 283, 9).

4. CENTAL RAL AROUSEN, they see some (Sc. TIVAS) honored and hear of them (G. 280).— cibis mailes byres (G. 277, N. 1), in their very boyhood.—

μανθάνουσιν άρχειν, learn how to rule (G. 280, N. 3).

5. alδημονέστατος: put first for emphasis, displacing μέν: otherwise the order would be πρώτον μέν αίδημονέστατος.— εδόκει είναι, had the reputation of being.— τοις τε... πείδεσθαι, and of being more obedient to his elders than (were) even those interior to himself in rank.— φιλιππότατος (G.136, n. 3 a) with εδόκει είναι, but χρήσθαι with εδόκει alone. — εκρυνν: they (i. e. men in general) judged him, etc. — Εργων: with the two super. at the end of the sect. (G. 180, 2).— ἀκοντίσεως: force of the suff. στς?— Give the derivation at length of αιδήμων, ήλικιώτης, ὑποδεής, φίλυππος, τοξική, ἀκόντισις, φιλομαθής, and μελετηρός.

6. ήλικία (G. 184, 2). — μέντοι, moreover. So below at the end. — ἐπφορμένην, that rushed upon him (G. 276, 1): ἄρκτος is epicene (G. 33, 2, N. 2). — οὐκ ἔτρεσεν, was not afraid of, did not shrink from. Cf. τρέω, τρέμω, tremo, tremble. — συμπεσών: the idea is that of grappling, not of falling to the ground, with the bear. — τὰ μέν: cogn. acc. (G. 159, N. 2), suffered somewhat, received some wounds. Often a different word takes the place of the article in one part of the correlation ὁ μέν . . . ὁ δέ (G. 143, 1), as here τίλος δέ (G. 160, 2). — πολλοίς: dat. of the agent with the verbal

adj. μακαριστόν (from μεκαρίζω, μάκαρ).

7. κατεκμφθη: why κατά? — σατράπης, as sutrap. See, with ref. to the facts here mentioned, i. 1. 2, and the prefatory note. — στρατηγὸς δὲ καί: cf. with ref. to pos. καὶ στρατηγὸν δὲ in i. 1. 2. — οἰς: dat. of indir. obj. after καθήκει (G. 184, 2). — πρώτονμέν: weakly correlated by δὲ in § 11. — ἐπέδειξεν αὐτὸν ὅτι, κ. τ. λ., he showed himself, that he made, etc., emphatic attraction. Cf. note on τῶν βαρβάρων, i. 1. 5. — ὅτι. . ποιοῦτο, that he made it of the greatest importance, regarded it most important; that direct form of the sent. being περὶ πλείστον ποιοῦμαι, ἐάν τῷ σπείσωμαι (G. 225) καὶ . . συνθῶμαι καὶ . . ὑπόσχωμαί τι, μηδὲν ψεύδεσθαι (G. 247). — τῷ: what other form was possible? See G. 84. — σπένδομαι of making a treaty (by libations); συντίθεμαι of entering into an agreement; ὑπισχνέομαι of promising in the common sense.

8. και γάρ, and (proof is at hand) for. — σπεισαμένου, temporal. — μηδὲν ἀν παθεῖν, in direct form οἰδὲν ἀν πάθοιμι (G. 211; 226, 2 b): for the

change of neg. see G. 242, 4.

ţ

Page 31.—9. τοιγαροῦν, therefore.— ἐκοῦσαι (G. 138, Ν.7).— Μιλησίων: we should expect Μιλ: του. — οὖτοι δὲ... αὐτόν: a proof, drawn from an enemy, that Cyrus was to be trusted.— προέσθαι, to abandon (see προίημι).

10. Kal yao ... Level, for he both (kal ... kal in correlation) showed repeatedly by what he did, and declared repeatedly, or, more freely, showed

repeatedly both by word and deed. — προοίτο (G. 127, III., N. 1). — ana is once for all; but ποτί, once on a time (§ 6), some time, ever. — οἰδ' εἰ... γένουντο, not even if they should become still fewer, i. e. should be cut down in numbers by their misfortunes.— ὅτι... πράξειαν: in direct form οἰκ ἄν ποτε προοίμην, ἐπεὶ... ἐγενόμην, οἰδ' εἰ... γένουντο... πράξειαν (G. 247, N. 2 and N. 3).

- 11. φανορές δ' ήν και περάμενος, but it was obvious also that he strove (G. 280, N. 1).— εἰ ποιήσειεν: prot. to πειράμενος. The fact made evident (i. e. the direct discourse) is ἐἐν τίς... ποιήση, πειράμει (G. 225). For the two accusatives after ποιήσειεν, see G. 165. For the parallel construction at the end of the section, see G. 165, N. 1, and cf. § 10.— ἐξίφερον, reported.— ὡς εὕχοινο: quoted (G. 243) after εὐχὴν ἰξίφερον, which involves the idea of saying. They said, εὕχεται (i. e. he sometimes prays) ξῆν ἔστ' ἀν νικῷ (G. 239, 2; 232, 3); the future ap.d. to ἔστ' ἀν νικῷ is ζῆν. For the change by quot. of the subj. νικῷ to the opt., see G. 247.— νικῷη ἀλαξόμενος, should outdo in returning like for like.
- 13. of μλν (= μλν) δη οίδί, nor yet now in truth. άφιδίστατα πάντων, most unsparingly of all. ην ίδων, it was possible to see, you might see. ποδών, χειρών, όφθαλμών: why gen.? μηδέν άδικοθντι, if in no respect (G. 159, N. 2) a wrong-doer (G. 277, 4). δ τι προχωροίη, whatever it was to his advantage (G. 233) to have (sc. έχειν). For ήθελεν (which might have been ἐδίλοι), see G. 233, N. 1.
- 14. μέντοι, however.— ὁμελόγητο, he had been (and so was) acknowledged, pers. const. (cf. § 20). ἢν αὐτῷ πόλεμος: principal sentence where we should expect a dependent one, such as δυτος ποτὰ αὐτῷ πολίμου; for πρώτον μέν, notwithstanding its position, goes with άρχοντας έποίει and is correlated by ἔπατα. καὶ αὐτός, even in person. ἐθίλοντας: cf. ἐκοθσαι in § 9, and note, and ἐθελοντάς in i. 6. 9, and note. ἢς κατεστρέφετο χώρας (G. 154, N.).
- 15. Sore...elva, so that (in his dominions) the good appeared (G. 266, 1) most prosperous, and the bad were deemed fit to be their slaves: palves a would regularly either stand within the clause with use or else belong to both subjects. oloro: for the mood of spoxepoly in § 13. alongores a: quoted (G. 260, 2).
- 16. γε μην, certainly at least, adding a case in the general testimony to the high character of Cyrus that could not be controverted; more simply, moreover.—de δικαιοσύνην (see G. 129, 7 and 12): with embeliaves θαι,

to distinguish himself for uprightness.— d γίνοιτο, έποιετο (G. 225).—
βουλόμενος: quoted. Cf. φανερός ήν πειρώμενος in § 11.— περί παντός έποιετο: cf. περί πλείστου ποιοίτο in § 7.— τούτους: pl. because of the distributive force of τ\s to which it refers.— &κ τοῦ άδίκου, by injustice (G. 189, 2).

Page 82.—17. Sixales, with fidelity.— Siexeipleto, were managed, lit. were had in hand.—καὶ... ἐχρήσατο, and he secured the services of (G. 200, N. 5 b) an army worthy of the name, justo exercitu.—Επλευσαν: coming as mercenaries across the sea.— ἐπεὶ ἔγνωσαν, because they judged it, etc. (G. 250).— πεθαρχείν (G. 181, 2 a).—τὸ κατὰ μῆνα κέρδος is in the same construction as πεθαρχείν, the subject of είναι, which might have been τὸ πειθ. (G. 259 and N.). For κατὰ μῆνα, monthly, see G. 191, IV. 2, 2 c.

18. et τίς γί τι: one proclitic, three enclitics. The proclitic takes the accent of τὶς; for the accent of the enclitics, see G. 28, N. 2. — τίς γε, any one (emphatically), no matter how insignificant. — τὶ: with ὑτηρετήστεν, did him (G. 184, 2) any (G. 159, N. 2) good service. With ὑτηρετήστεν cf. γίνοιτο in § 16, and the ref., and also ἀρψή in § 19.— οὐδενὶ... προθυμίαν, he never let his (lit. any one's, G. 184, 3) zeal (see G. 129, 7) go unrewarded. — κράτιστοι δή: cf. πλέιστοι δή in § 12, and note. — ὑτηρέται, supporters. — Κύρφ... γενίσθαι, Cyrus was said to have had, lit. were said to have been (become) to Cyrus (poss. dat., G. 184, 4).

19. τινά δυτα, that any one was (G. 280). So the two participles that fellow. — οἰκονόμον, manager, Eng. eco-nomist. Note the derivation. — ἐκ τοῦ δικαίου, according to justice, or we may freely transl. δεινὸν . . . δικαίου, a skilful and just manager. — ἦs ἄρχοι is part of the conditional relative sentence (= εί τινος ἄρχοι) and follows the construction of ὁρψη. See Moods and Tenses, § 64, Ν. 2.— χώρας (G. 154).— οὐδίνα ἄν . . . ἀφ-ελετο, he would never deprive (G. 206) him (lit. any one) of (his territory, sc. χώραν, and see G. 164). The ἄν belongs equally to προσεδίδου (G. 212, 4). The σίν belongs equally to προσεδίδου (G. 212, 4). Το ποτο το εί δρψη. See again G. 225, and Moods and Tenses, § 51, Rem. — ἐπέπατο (see πάομαι, to acquire): cf. the use of the perf. and plup of κτάομαι. — αδ, moreover. — Κύρον (G. 164). — οὐ φθονῶν ἐφαίνετο ἀλλά παρώμενος, if was clear that he did not envy, but strove, etc. (G. 280).

20. • Λους: emphasized by position and the following particles; obj. of δεραπεύεν. — δσους ποιήσαιτο (G. 233): the apodosis is θεραπεύειν (not γενέσθαι). This use of the optative, as also the corresponding one in conditional clauses not relative (G. 225), occurs repeatedly in this chapter and should be watched for. — δντας: cf. δντα in § 19. — ἰκανούς συνεργούς ὅ τι τυγχάνοι, competent co-workers in whatever he chanced, etc. — ὅ τι τυγχάνοι (= ϵ τι τυγχάνοι): see note on ἡς ἄρχοι in § 19. — βουλόμενος: cf. παρών in i. 1. 2, and note. — πρός, by (G. 191, VI. 6, 1 b, end). — κράτιστος δή: cf. § 12 and § 18. — γενέσθαι: in the dir. form ἐγένετο (G. 260, 2).

21. αὐτὸ τοῦτο οὖπερ ἔνεκα, κ. τ. λ., he tried to secure for his friends that very object for which he thought that he needed friends himself,— viz. that he might have co-workers,— he tried (I say) also on his own part to be a most

vigornus co-worker with his friends, etc. αὐτὸ τοῦτο would naturally have been the object of some verb like πράττειν after ἐπει, ατο, but for this simple αὐτὸ τοῦτο πράττειν the amplified expression συνεργὸς...εἶναι... ἐπιθυμοῦντα was substituted, to express the same idea more fully. Cf. α΄... καίς ουσιν in iii. 5. 5.— τούτου: emphatic (G. 152).— ὅτου (i. e. οὖτινος, G. 8 ૭) is not gen. by assimilation, but gen. independently (G. 171, 2).— ἐπιθυμοῦντα: quoted after αἰσθάνοιτο (G. 280).

22. olpat: by syncope for olopat. The word is here parenthetic, like our I think.— εἰς γε ἀν ἀνήρ: cf. ἐνί γε ἀνδρί in § 12, and note.— διὰ πολλά, for many reasons.— δι-εδίδου, dis-tributed.— καὶ ὅτου: sc. πρός and the indef. antecedent of ὅτου.— δεόμενον: how is the part. to be construed?

23. κόσμον: in app. to δσα (G. 137, N. 4). — ή . . . ή, either . . . or. — ώς εἰς πόλεμον: the ώς marks the purpose for which the objects were sent (εἰς πόλεμον) as subjectively conceived by the sender. Cf. ώς εἰς μάχην in i. 8. 1, and ώς εἰς κυκλωσιν in i. 8. 23. — καλλ-ωπισμόν: der.? — καί, moreover, with the following sentence as a whole. — λέγεν: an imperfect infinitive with ξφασαν (G. 203, N. 1): they said theye, he used to say. Cf. ἐλέχθησαν γενέσθαι in § 18. — δύναιτο (G. 245); νομίζοι (G. 243). Cyrus said οὐκ ἄν δυναίμην φίλους δὲ . . . νομίζω.

24. καὶ τὸ μὲν... ποιοῦντα, and his surpassing (G. 259, N.) his friends in conferring great (with emphasis) benefits, etc. τὰ μεγάλα is cognate acc. with εδ ποιοῦντα, benefiting (G. 159, N. 2). — ἐπιμελεία: dative of respect (G. 188, 1, N. 1). — φίλων (G. 175, 2).

Page 33. — τῷ προθυμεῖσθαι: parallel in construction to τῇ ἐπιμελείᾳ (G. 262, 2). — ταῦτα takes up τὸ περιεῖναις κ. τ. λ.

25. olvou (G. 167, 4).— ήμι-δεεῖς (δέω, to want).— οὐπω δή πολλοῦ χρόνου, not for a long time (G. 179, 1), lit. not as yet now within a long time.

- ὅτι ... ἐπιτύχοι represents ἐπέτυχον, κ. τ. λ., in the words of Cyrus (G. 243); but the next sentence gives the actual words of the messenger, who in delivering the gift would say: Κῦρος οὐπω δή πολλοῦ ... ἐπέτυχεν τοῦτον οὖν σοι ἔπεμψε, κ. τ. λ. Cf. the last half of § 26, τούτοις ήσθη Κῦρος · βούλεται, κ. τ. λ.— ἐκπιεῖν, to drink it up (lit. out): cf. Germ. austrinken. — σὴν οἰς (G. 153, Ν. 1).

26. ημιβρώτους: der.? — ήμίστα, halves (G. 139, 1). — έπι-λέγειν, to say in addition (to presenting the gifts), to add. — τούτων γεύσασθαι, to take a taste of (note the force of the aorist) these (G. 171, 2).

27. **ἐδύνατο**: there is some MS. authority for δύναιτο. See G. 233, N. 1, and *Moods and Tenses*, § 62, N. 1. — δια-πέμπων: force of διά? — ώς μή ἄγωσιν: subj. of purpose after a secondary tense (G. 216, 2). The student will note that a clause of *negative* purpose can be introd. either by the simple μή, or by μή preceded by ἵνα, ώς, ὅπως, the meaning in both cases being simply that not, lest. Cf. the examples under G. 216, 1.

28. πλείστοι, very many. — μέλλοιεν δψεσθαι: see i. 8. 1, and note. έσπουδαιο-λογείτο, he engaged in earnest conversation (with them), a denom. verb (G. 130, 2) der. from σπουδαίος and λέγω, and σπουδαίος from σπουδή, σπεύδω (G. 129, 12). — ώς δηλοίη οῦς τιμά (τιμά indic.), that he might show (G. 216, 1) whom he honored (G. 248, n., end). The purpose in his own mind was, is δηλώ (subj.) ούς τιμώ (indic.). — & iv άκούω, from what I hear: cf. άκούω in i. 3. 20, and note. — Έλλήνων, βαρβάρων: with ούδένα. 29. τούτου, τόδε: diff. of use! — δούλου όντος, though he was a slave. Cf. i. 7. 3. — πλήν: conj. Cf. i. 8. 25. — καὶ οῦτος. . . εῦρε: the order is, καὶ οῦτος δὴ ταχὰ ευρε αύτὸν δν ὅετο, κ. τ. λ. Cf. i. 6. 3. For οἰ, see G. 144, 2. — ψιλαίτερον: for the more common ψίλτερον (G. 73, 1, 10). — τη άτοθ: the King. — ἀγαπόμενο: άγαπάω is properly to show by outward signs that one regards » ψιλάν (§ 28, end), on the other hand, is used of the love of friends. — τυγχάνειν ἀν is quoted after νομίζοντες (G. 246): the protasis lies in δντες = εἰ εξησαν (G. 226, 1).

30. τὸ αὐτῷ γενόμενον, what happened to him, sc. ἐστί: τεκμήριον is pred. — τοὺς . . . βεβαίους: the article is expressed but once, because the writer is speaking of a single class of persons possessing all the qualities mentioned, those who were faithful, well-disposed, and constant.

31. συν-τράπεζοι: cf. δμοτράπεζοι in i. 8. 25. — ύπέρ, over, in behalf of (G. 191, 1V. 3, 1 b). — τεταγμένος: what use of the part.! Explain the use also of πεπτωκότα in the next line.

CHAPTER X.

SYNOPSIS: The head and right hand of Cyrus are cut off; the King falls upon his camp, and the troops of Ariaeus flee (1). The camp is pillaged, except where a few of the Greeks, who have been left on guard, make a successful stand (2, 3). Both armies proceed as if victorious, the Greeks pursuing, the Persians plundering (4); but when they discover one another's movements, the King collects his forces, and Clearchus consults with Proxenus (5). The King is seen approaching; but instead of making an attack upon the rear of the Greek army, as is expected, he leads off his troops to the left (6), joined by Tissaphernes, who has charged through the Greek lines (7, 8). The Greeks fall back upon the river (9). The King draws up his troops opposite, but is again put to flight (10, 11). His cavalry rally upon a hill, but on the approach of the Greeks abandon this also (12, 13). Clearchus sends a scout upon the hill to report their movements (14), who brings back word that they are flying at the top of their speed (15). The Greeks abandon the pursuit, and wonder at the absence of Cyrus (16). They resolve to return to their camp (17); but finding this plundered, they encamp supperless for the night (18, 19).

Page 34.—1. The narrative is resumed from Chap. viii.— ἀποτέμνεται... δεξιά: a Persian custom. In iii. 1. 17 it is stated that the head and hand of Cyrus were exposed to view fixed on a stake. — ἀποτέμνεται, διάκων, εἰσπίπτει: note and explain the number and agreement of these words. — Κύραον: an adj. in place of the more common poss. gen. Κύρου.— στρατόπεδον: merely the place where they had halted in the hurry of the unexpected engagement (i. 8. 1 sq.).— οἱ μετὰ 'Αριαίον, Ατίαευς and those with him, like the phrase οἱ ἀμφὶ Τισσαφέρνην, iii. 5. 1: μετὰ 'Αριαίον implies participation (G. 191, VI. 3, 1), but σὰν αὐτῷ above implies accom-

paniment (G. 191, II. 2).— Ever Spapers: on the morning of the battle. It will be remembered that the battle was fought on the afternoon of the third day (i. 7. 20) after the midnight review mentioned in i. 7. 1, and that this review was held on the night after the third day's march from Pylae. Cf. note on everever, i. 7. 1. — rérrapes . . . 8600, and the distance was said to be four parasangs, lit. there were said to be four parasangs of the road.

2. πολλά: pred., to a great amount. — την Φωκαΐδα... είναι, the Phocaean woman, the concubine (G. 137) of Cyrus, who was said (την... λεγομένην = η... ἰλέγετο: G. 276, 2; 137) to be, etc. Athenaeus says that she was first named Milto, and afterwards Aspasia. Phocaea was a city of

Ionia. See the map. - Laubaves: with Barileis, above,

8. ἡ νεωτίρα, the younger (of the two).— γυμνή, lightly clad, without her mantle. — τῶν Ἑλλήνων: sc. τινάς (a rare omission).— ἐν τοῖς σκευοφόρους (neut.), i. e. among the baggaye. — δπλα ἔχοντες, under arms, standing guard (G. 279, 4). — καὶ ἀντιταχθέντες (sc. ούτοι). — οἱ δὲ καὶ αὐτῶν, and some also of their own number: οἱ δὲ is correl. to πολλοὺς μέν. Cf. note on τὰ μέν in i. 9. δ. — ἐντὸς αὐτῶν, within their lines. — ἐγένοντο: plural from the influence of ἄνθοωποι.

- άλλήλων: why gen.? οί "Ελληνες: the main body. οἱ μέν: referring chiastically (see note on ἀναβαίνει... ἀνέβη in i. 1. 2) to οἱ "Ελληνες. ὡς πάντας νικῶντες, thinking that they were victorious over all (G. 277, N. 2), but below, ὡς ... νικῶντες, thinking that now they were all victorious.
- 5. This entire section consists of four clauses arranged chiastically, 1) referring chiefly to the Greeks, 2) chiefly to the King, 3) to the King, and 4) again to the Greeks. ετη: why opt.? Τισσαφέρνους: stationed at the King's extreme left (i. 8. 9), he had charged through the right of the Greeks and joined the King in the camp of Cyrus in the rear (§ 7). νικφέν, οίχονται: one verb changed to the opt by quot., the other note for which see Moods and Tenses, § 70, 2, Rem. 1, end. Cf. also G. 247, N. 1. πλησιαίτατος: comparative how formed? (G. 71, N. 2). πέμπουεν, ίσιεν: in the direct questions, πέμπωμεν, ίωμεν; (G. 256; 244). For εί... ή, introducing the double indirect question, see G. 282, 5.
- 6. δήλος ήν προσιών: cf. δήλος ήν ἀνώμενος in i. 2. 11, and note. is έδόκει δπισθεν, i. e. apparently from their rear. στραφέντες, facing about. It will be remembered that the two forces were somewhat more than three miles apart (§ 4). παρεσκευάζοντο . . . δεξόμενοι, prepared themselves with a view to his advancing in this way (i. e. όπισθεν) and to their receiving (him so): is (G. 277, N. 2) belongs not only to δεξόμενοι (part. of purpose), but also to προσιόντος (part. of cause). προσιόντος (sc. αὐτοῦ) is the genitive abs.; δεξόμενοι modifies of Ἑλληνες. See, further, Moods and Tenses, § 111. ή δὲ παρήλθεν, κ. τ. λ.: cf. i. 8. 23. The aor. is a pluperfect in force. Cf. i. 1. 2. ἀπήγαγεν, marched back.

Page 35.—7. διήλασε... πελταστάς, charged along (παρά) the river into (κατά) the Greek peltasts and through them.— διελαίνων δέ, and as he drove through them. For the force stationed at the extreme right of Cyrus when the battle began, see i. 8. 5.—Εταιον: probably with their swords.

— advots: the cavalry of Tissaphernes.— 'Αμφιπολίτης, of Amphipolis, an important Greek city on the Strymon in Thrace.— ελίγετο... γενέσθαι, was said to have proved himself (G. 260, 2) sagacious (to have shown his wisdom) by pursuing this course of tactics.

8. obv, at any rate. Cf. i. 2. 12. — is . . . ἀπηλλάγη, after he had come off (note the force of the tense) with the worst of it, lit. having less. — τὸ τῶν Ἑλλήνων (G. 142, 2). — δμου πάλιν ἐπορεύοντο, proceeded back together.

- 9. τὸ εδώνυμον: the historian has the position of the Greeks when the battle began in mind, their right then resting on the river. They had now faced about (στραφέντες, § 6). μη προσάγοιεν, κατακόψειαν: why opt.? ἀναπτύσσεν τὸ κέρας: lit. to fold back the wing. The object was to bring their line parallel to the river. At present they are at right angles to it. For the const. of ἐδόκει ἀναπτύσσειν, cf. i. 3. 11, and note, and with ἀναπτύσσειν, to fold back, cf. περιπτύσσειν, to fold about, enfold, above.
- 10. έβουλεύοντο: before the Greeks had even begun to change their position, while they were as yet simply planning it, the King was already executing relatively the same manœuvre, with the intention of presenting his front to the river. This shows that the apprehension of the Greeks, mentioned in § 9, έδωσαν... κατακόψειαν, was well grounded. It is not implied by έβουλεύοντο that the Greeks did not subsequently effect their change of position.— καὶ δὴ... συνήω, the King in truth also, changing his line of battle to the same form (i. e. τοῦς Ἑλλησιν), stationed it opposite, just as at first he had met them for battle.— ὄντας, παρατεταγμένους: what use of the participles?— αδθες: see the description of the first charge of the Greeks in i. 8. 17 sq.— τὸ πρόσθεν: adverbial accusative (G. 160, 2). Cf. τὸ πρώτον, above.
- 11. ἐκ πλείονος, when at a greater distance from them.— ἐπ-εδίωκον: note the force of the preposition.— κώμης τινός: possibly Cunaxa (Κούναξα), the village near which, as Plutarch says, the battle was fought.
- 12. ἀνεστράφησαν, rallied. πεζοί (without article), predicate, sc. δντες. The const. changes at τῶν δὲ ἰππίων, where we should expect ἰππεῖς δὲ, ἀν δ λόφος, κ. τ. λ. τῶν . . . ἐνεπλήσθη: the passive of the construction explained in G. 172, 2. τὸ ποιούμενον: τὸ γιγνόμενον is more common in this sense. μὴ γιγνώσκειν: sc. τοὺς Ελληνας. ἀετόν . . . ἀνατεταμένον, (probably) a kind of (τινά) golden eagle, with wings extended, perched on a bar of wood (and raised) upon a lance. πέλτη, which commonly means a shield or target, is also used for δόρυ οι λόγχη; and ἐπὶ ξύλου may refer to a horizontal piece of wood on which the eagle was perched. So ἐπὶ ξύλου καθεύδεις, roost like a fowl, Aristoph. Nub. 1431. The ξύλου with the eagle was then raised on the point of a lance (ἐπὶ πέλτη). In the Cyrop. vii. 1. 4, the Persian standard is called ἀετὸς χρυσοῦς ἐπὶ δόρατος μακροῦ ἀνατεταμένος. Curtius, iii. 3. 16, calls it auream aquilam pinnas extendenti similem.
- 13. ένταθθα: for έντανθος, just as we use here or there in the sense of hither or thither. άλλοι άλλοθεν, some from one part (of the hill), others

from another, or, as we should say, some in one direction, others in another.

— τῶν ἰππίων: with ἐψιλοῦτο, was cleared of the horsemen. Cf. τῶν ἰππίων ἐνεπλήσθη in § 12. — τέλος: cf. i. 9. 6.

14. ὑπ' αὐτόν, at the foot of it. — κατ-ιδόντας: note the preposition.

Page 36. — ti toruv: in what other mood might the verb have been? What case of the same sort is there in the next section?

15. σχεδον... ήν, i. e. and about this time.

- 16. θέμενοι τὰ δπλα: see note on i. 5. 14. φαίνοιτο, παρείη: optative in a causal sentence (G. 250, N.). τεθνηκότα: cf. πεπτωκότα in i. 8. 28. διώκοντα οίχεσθαι, had gone (G. 246) in pursuit (G. 279, 4, N.). καταληψόμενόν τι προεληλακέναι, had pushed on (give the direct form) to take possession of (G. 277, 3) something.
- 17. el άγοιντο ή άπιοιεν: cf. el πέμποιεν ή tolev in § 5, and note. δορπηστόν, supper-time (although they went supper-less, § 19): derived from δόρπον, which in Homer is the common name for the afternoon or evening meal, Lat. coena, the chief meal of the day. In the primitive Homeric times there were two regular meals, άριστον, an early meal, breakfast, and δόρπον, a late meal, supper. Either could be called δεύπνον, which in Attic Greek meant the chief meal of the day, and as this came late in the afternoon, δεύπνον took the place of the older name δόρπον. Cf. δ-δεύπνοι in § 19. The Attic δρύστον was a midday meal, lunch, or dinner.
- 18. διηρπασμένα (G. 279, 1).— εξ τι... ην, whatever there was to eat or drink (ποτόν, verbal adjective from πίνω).— μεστάς: predicate adjective, sc. οὖσας, (that had been) full (G. 204, N. 1). τὰς ἀμάξας and the τοῦτο that is to be understood as the antecedent of the clause εξ τι... ην are, along with τὰ πλεῦστα, οὐjects of καταλαμβάνουσι.— εξ λάβοι (G. 248, N.).— ἄμαξαι: predicate to ησαν, ανται being the subject.— και ταύτας... διηρπασαν: this is partly a repetition of what has already been expressed in διηρπασμένα.— τότε: see § 2.
- 19. ἄδωπνοι ἡσαν ἡσαν ἀνάριστοι: what is such an arrangement of the parts of a sentence called? Note also the case that follows, καταλύσαι τὸ στράτευμα, βασιλεὺς ἐφάνη. Cf., concerning the fact stated in πρίν γὰρ... ἐφάνη. i. 8. 1. and note. μέν: correlative to δέ in ii. 1. 2.

BOOK SECOND.

Negotiations with the King.—Conclusion of a Treaty.—Beginning of the March Homeward.—Treacherous Seizure of the Five Generals.—Their Characters.

CHAPTER I.

SYNOPSIS: The preceding Book is reviewed in outline (1). At daybreak the generals meet and express surprise that Cyrus neither appears himself nor sends

them orders. They resolve to march forward and meet him (2); but just at sunrise messengers bring word that he is dead, and that Ariaeus proposes to set out on the next day for Ionia (3). The Greeks are afflicted at the death of Cyrus, but, accepting the facts, send word to Ariseus that they will make him king (4). Chirisophus and Menon go back with the messengers (5). Clearchus awaits their return, and the troops slaughter the beasts of burden for food (6). Heralds arrive from the King (7), who announce that he commands the Greeks to give up their arms and sue at his gates for favor (8). Clearchus, replying briefly, leaves the rest to answer while he returns to conclude a sacrifice (9). Various replies are made, some threatening, others conciliatory (10-14). Clearchus returns and shrewdly asks the advice of Phalīnus, one of the heralds and himself a Greek, hoping that he will advise them not to surrender (15-18). But he replies that they have no chance for life except from the King's mercy (19). Clearchus contemptuously replies that they will keep their arms (20). Phalinus then informs them that the King will consider that a truce exists between himself and them, as long as they remain where they are; but otherwise, war (21). Clearchus bids him report that this is a satisfactory arrangement (22), but refuses to give any intimation of his intentions (23).

1. The first section of Book II., and the similar introductions prefixed to most of the following books, are generally supposed to be the work of an editor who divided the Anabasis into books. — is . . . iστρατεύετο: the first of five indirect questions, subjects of δεδήλωται. — οδυ: to introduce the recapitulation. — Κύρφ: dative of advantage (G. 184, 3), not of the agent. — iκοιμήθησαν: κοιμάω, to put to sleep, is akin to κείμαι. — τὰ πάντα, at all points (G. 160, 2). Why is the subject of νικάν omitted? (G. 134, 3). — νικάν: their thought was, νικώμεν, we have conquered (are victorious), a pres. with an approach to the signif. of the perf. (Moods and Tenses, § 10, Ν. 4). — iμπροσθεν (G. 141, Ν. 3). — λόγφ, narrative, i. e. in Book I.

2. dua 82 vi juppa: cf. i. 7. 2, and reference. For 84, see note on ptv in i. 10. 19: the editor above-mentioned (note on § 1) probably used the ptv at the beginning of § 1 without noticing the preceding sentence.

Page 37.— δτι πέμποι, φαίνοιτο: cf. the opt. in i. 10. 16, and note. — σημανοῦντα: what does the part. express?—εἰς τὸ πρόσθεν: cf. i. 10. 5.
— ἔως συμμίξειαν: optative in a dependent clause by quotation (G. 248, 3).
What other mood might we have had, and why? What would then be added to ἔως?

3. ἐν ὁρμῷ ὅντων, when they (sc. ἀντῶν and cf. i. 2. 17) were on the point of starting. — ἡλίφ: the names of the heavenly bodies, like proper names, may omit the article. Cf. ἡλίος in i. 10. 15. — Προκλής: of the third dec. (G. 52, 2, N. 3). — Τενθρανίας: a town and district in Mysia. — γεγονώς, descended from. — Δαμαράτου, Damarātus, a Spartan king, deposed in 491 B. c., who settled in southwestern Mysia. See a dict. of biography. — Τλοῦς: mentioned in i. 4. 16. He had now gone over to Artaxexes. For Tamos see i. 2. 21, and note. — τέθνηκεν might have been τεθνήκοι (G. 243): cf. the optatives that follow, είη, λέγοι, φαίη. — σταθμῷ: cf. i. 10. 1. —

- δθεν = ξ οδ. ήμέραν (G. 161). περιμείνειεν αν . . . μέλλοιεν: in the dir. form (G. 247), περιμείναιμι αν αὐτοὺς, εἰ μέλλουσιν ήκαν (G. 227, 1). τῆ άλλη, on the next day. ἀπιέναι (G. 200, N. 3b) φαίη: cf. with λέγοι δτι, κ. τ. λ., above, and see G. 260, N. 1. ἐπὶ Ἰωνίας, in the direction of Ionia (G. 191, Vl. 2, 1 a).
- 4. ἀκούσαντες of στρατηγοί και of άλλοι Έλληνες πυνθανόμενοι: chiastic. 'Αλλά: often begins a speech opposed to one that precedes. Cf. i. 7. 6. ἄφελε. . . ζῆν, would that Cyrus were living (G. 251, 2, N. 1). How else might the thought have been expressed? νικώμεν: cf. the note on § 1, and cf. also § 8, § 9, and § 11. εἰ μὴ ἤλθετε, ἐπορευόμεθα ἄν: the prot. referring to the past, the apod. to the present (G. 222). καθείν, see καθέζω (G. 110, II. N. 1 c). τῶν νικώντων: predicate genitive of possession (G. 169, 1). τὸ ἀρχειν: subject infinitive with the art. (G. 259, N.).
- 5. ταθτα: why did the Greeks use the plural, and why do we translate by the singular? τοὺς ἀγγέλους: Procles and Glus, § 3. καὶ γάρ: cf. i. 1. 6, and note.
- 6. oi μέν: asyndeton. See note on i. 2. 4, and cf. i. 2. 25. δπως, as, = ώς ξύλοις, for fuel (G. 137, N. 4). μικρὸν... οῦ, going forward a short distance (G. 161) from the main body, to where, etc. oloτοις, arrows, derived from the root that appears in oloτω, the future of ψέρω. Lit. then oloτός is that which is borne or shot. ψιάγγκαζον: had compelled: cf. ἐποίησε in i. 1. 2, with note, and ἐπολιόρκα, συνεπολέμα in i. 4. 2. τοὺς αὐτομολοῦντας: cf. i. 10. 6. ψέρεσθαι ἔρημοι, left to be carried away, i. e. for fuel (G. 265). See Moods and Tenses, § 97, N. 1, end. κρέα: object of both participle and verb.
- Page 38.— 7. και ήδη ... άγοράν: cf. i. 8. 1, and note. οἱ μὰν άλλοι: in apposition to κήρυκες. We should expect εἰς δ' αὐτῶν Φαλῖνος Έλλην to follow.— βάρβαροι: predicate to ὅντες to be supplied.— ἐντίμως ἔχων, to be in honor. Cf. note on εὐνοϊκῶς ἔχοιεν, i. 1. 5. ἐπιστήμων: derivation? τῶν ἀμφὶ τάξεις = τῶν τακτικῶν. For the case, see G. 182, 1. ὁπλο-μαχίαν, the art of fighting in heavy armor (G. 131, 1).
- 8. δτι... άγαθόν: what changes of mood are possible in this sentence ? (G. 247): λέγουσιν has the force of an historical tense (G. 201, Rem.).— νικών: what use of the part.? Cf. also note on νικών in § 1. παραδόντας: for the relation of this part. to the following lóντας εύρίσκεσθαι, cf. note on ὑπολαβών in i. 1. 7. εὐρίσκεσθαι ... άγαθόν, to seek to get whatever (lit. if any) favor they could (G. 223).
- 9. βαρέως, with anger. δμως: Clearchus, though himself angry, nevertheless, etc. έτη: why opt.? έτη, continued he. δ τι: cogn. acc. to άποκρίνασθαι to be supplied with έχετε. ήξω, will return. Cf., as to meaning, έλθόντες in § 1. δπως... έξηρημένα, that he might see the entrails (after they had been) taken out. θυόμενος: why middle?
- 10. πρόσθεν ή παραδοῖεν: πρόσθεν ή (where πρίν might have been used) with the opt. (G. 240, with N.; 232, 4). There is no change of mood in quoting what Cleānor said (G. 245; 247, N. 3). θαυμάζω, should like to know. πότερα . . . ή: double indirect question (G. 282, 5). ώς κρατών:

force of is! — ή is... Süpa, or as gifts (G. 137, N. 4) on the alleged (is) ground of friendship, as if he had said is φίλος in. — τί... ελθόντα, why should he ask for them and (why should he) not (oi, not μή) come and take them? — πείσας, by persuasion, opp. to is κρατών. — τί έσται... χαρίσωνται: cf. i. 7. 8, τί... κρατήσωσιν.

11. προς ταθτα, in reply to this.— αὐτῷ: with ἀντιποιείται (G. 186, N. 1).— ἐστιν: why accented?— ἀρχῆς: causal genitive (G. 173,1, N. 2).— ἐαυτοῦ: pred. gen. of poss. (G. 169, 1).— μέση τῆ χάρα: cf. μέσου τοῦ παραδείσου in i. 2. 7, and note.— οὐδί: the οὐ goes with δύναισθε ἄν, the δί (even) with εἰ... ὑμῖν.— παρέχοι: sc. ἀποκτείναι.

12. el μή, except, after a neg. Cf. i. 4. 18; i. 5. 6. — ξχοντες = el ξχονμεν (G. 226, 1). — αν: with χρήσθαι (G. 246). So the αν that follows

belongs to stephenous, and maraboures = et maraboures.

Page 39. — μή: the neg. with the imperative is always μή (G. 283, 2). — παραδώσεν: sc. ήμᾶς as subject, which would have been expressed if ἡμῖν had not preceded.

- 13. 'Αλλά... ἀχάριστα: ironical. On 'Αλλά, see § 4. When Phalinus calls him a "philosopher," he means to stigmatize his remarks about ἀρετή and ἀγαθά as unpractical. The literal meaning of ψιλό-σοφος?— ἄν, that you are (G. 280).— περιγενέσθαι ἄν, could (under any circumstances) prove superior (G. 246; 226, 2 b).— δυνάμεως: case (G. 175, 2).
- 14. Υφασαν: Xenophon writes as if he had not himself been present.

 λέγειν: cf. λέγειν in i. 9. 23, and note. ὑπο-μαλακιζομένους, losing courage somewhat (ὑπό). The underlying word is μαλακός, soft. For ὑπό, see G. 191, VI. 7, end. τl (G. 188, 1, N. 2): cf. i. 3. 18, and note. συγκαταστρέψαιντ' ἀν: serving loosely as an apodosis to the first protasis also, εἴτε θέλοι, but belonging more fitly to the second.
- 15. el, whether (G. 282, 4). ἀποκεκριμένοι elev: periphrastic perfect (G. 118, 1). Why opt.? Οὐτοι: in partitive appos. to the phrase ἄλλος ἄλλα (G. 137, N. 2). ἄλλος ἄλλα, some one thing, others another, lit. another other things. Cf. ἄλλοι ἄλλως in i. 6. 11, and ἄλλοι ἄλλοθεν in i. 10. 13, and the notes. λέγεις, mean, intend.
- 16. The sparring that follows to the end of the chapter shows much Greek humor. ἄσμενος (G. 138, N. 7). οίμαι . . . πάντες, and all the rest also, I think. οίμαι is parenthetic and does not affect the construction. ἡμεῦς: sc. "Ελληνές ἐσμεν. πράγμασι: cf. i. 1. 11.
- 17. 8 τι: the antecedent of this word is a cogn. acc. to συμβούλευσον, give us whatever advice, etc. ἐπειτα: to be how construed? λεγόμενον (by conjecture for ἀναλεγόμενον), ὅτι Φαλῖνός, κ. τ. λ.: when reported as follows, viz. "Phalinus once," etc. (G. 241, 2, Nots). συμβουλευφένοις συνεβούλευσεν: why a difference in voice? The same distinction above. τάδε, the following advice (G. 148, N. 1), would be followed by the actual advice, if the report should ever be made in Greece. What sort of an accusative is τάδε? ὅτι ἀνάγκη (sc. ἐστί), that it is inevitable.
- 18. ὑπ-ήγετο, craftily (ὑπό) suggested this. εὐλπιδες: declined like ἐλπίς (G. 66, N. 3). ὑπο-στρέψας, turning advoitly, avoiding the trap. παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ, contrary to what he had expected (G. 191, VI. 4, 3 d).

19. et... forn, if you have one chance in ten thousand (G. 77, 2, N. 3²).

— σωθήναι: limits έλπίς, to be supplied with μία τις (G. 261, 1). In the second line below, the noun σωτηρίας is used in the same sense.— άκοντος: used almost like a participle. Cf. i. 3. 17, and note.

Page 40.—20. πρὸς ταθτα: cf. § 11.— 'Αλλά: cf. § 4, and note.—
ταθτα: cf. with τάδε in the next line (G. 148, N. 1). Cf. also § 21, beginning.— ἡμεθε: emphatic, opposing what the Greeks thought to what the King had demanded (§ 8).— είναι: sc. ἡμᾶς as subj.— πλείονος (G. 178, N.).— ἔχοντες: a second protasis (G. 226, 1) to ἄν είναι, which is quoted (G. 246): see note on ἔχοντες and παραδόντες in § 12.

21. abroû: adv. — br. . . . ethorav, that there was (not would be) a truce, etc., the direct form being μένουσι (partic., sc. ύμιν, = ξην μένητε) σπονsal etors, there is a truce for you (i. e. for you to depend on), if you remain (G. 223). See § 22, "Ην μένωμεν. Cf. below, σπονδαί είσιν αίτει μενείτε. — είπατε: imperative of the first aor. είπα, not of the second aor. είπον. See the lexicon, and the Appendix to G., s. ν. είπον. — πότερα . . . ή: cf. § 10. — ώς . . . άγγελώ, shall I announce from you that there is war, shall I announce it from you? (G. 280, N. 4, ex.).

22. ταὐτά: not ταὖτα. — ἄπερ: sc. δοκεί. — ἀπεκρίνατο: note the asyndeton. — σπονδαί: sc. εἰσίν (see note on § 21).

23. 5 7. moifor (indirect quest.): the fut. opt. is never used except as the representative of the fut. indicative in indirect discourse (G. 203, N. 3).

CHAPTER II.

Synopsis: Phalinus departs; and Chirisophus and a messenger return from Ariaeus, who refuses to be made king, and again tells the Greeks that he shall set out early next morning (1). Clearchus declines to say whether they will join him or not (2). At sunset he tells the generals and captains that the sacrifices were extremely favorable for joining Ariaeus (3), and gives directions how they shall proceed (4). From this time on, Clearchus assumes virtual command (5). Computation of distances (6). Miltocythes deserts to the King (7). The Greeks join Ariaeus about midnight, and give and receive pledges of good faith (8, 9). Ariaeus shows that it will not do for them to return as they came (10, 11), and adds that at first they must make their marches as long as possible (12). At daybreak they begin their march northward (13). In the afternoon they think they see the enemy's cavalry (14); but scouts bring back word that what they see are only beasts of burden, and it is concluded that the King is encamping near by (15). Clearchus nevertheless advances straight on, and encamps in certain villages (16). In the darkness and confusion the Greeks make much noise and frighten the enemy (17), of whom, on the next day, no traces are to be seen (18). During the night the Greeks also suffer a panic (19). Clearchus by a stratagem succeeds in quieting them, and at daybreak they again fall into line (20, 21).

1. αὐτοῦ παρὰ 'Αριαίφ: cf. αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ in iv. 3. 28. Glus also remained: cf. ii. 1. 3, 5. -- Ελεγον, φαίη: the first takes a clause with

671, the second the inf. (G. 260, N. 1). — βελτίους, of higher rank. — οῦς οῦκ ἀν ἀνασχέσθαι: for οἱ οῦκ ἀν ἀνάσχοιντο, a rel. clause with the inf. by assimilation (G. 260, 2, N. 2). — αὐτοῦ βασιλεύοντος: pred. part. after a verb of enduring (G. 279, 1). For the case see G. 171, 2. Cf. further Moods and Tenses, § 112, 2, N. 2. — ἀλλ' εἰ, κ. τ. λ.: a change to the direct discourse. — ἡδη, immediately. — εἰ δὲ μή, otherwise, i. e. if you do not come, = ἐἀν δὲ μἡ ἡκητε. See § 2. In such alternatives, εἰ δὲ μή is regularly used in the second clause, even when a subjunctive or an affirmative verb would be required if the ellipsis were supplied. See Moods and Tenses, § 52, 1, N. 2. — αὐτός (G. 138, N. 8), himself, adj. pron. emphasizing the omitted subi. of ἀπτένου. which is fut. in force (G. 200, N. 3 b).

- 2. οδτω: with ref. to what follows as well as to what precedes. χρη ποιείν: sc. ήμας, referring to both Greeks and barbarians. ὅσπερ λέγετε: understand before this χρη ήμας ήκειν της νυκτός. εἰ δὲ μή: see note on εἰ δὲ μή in § 1. πράττετε is more animated than χρη ὑμας πράττειν would have been. ὁντοίον τι: τὶ adds to the indefiniteness of ὁποίον, whatsoever. οὐδέ, i. e. not even to the friendly barbarians, just as before he had sent Phalinus off without satisfying him (ii. 1. 23, end).
- 3. léva: purpose (G. 265). Construe with ούκ έγίγνετο, did not result (favorably) for going. This phrase is interpreted by καλά ήν at the end of the section. άρα, as it seems. έν μέσφ, between. Cf. i. 7. 6, and note. ναυσί-πορος (G. 131, 1, N.).

Page 41. — où mèr 84, nor yet indeed. — $\gamma \epsilon$: force? — olóv $\tau \epsilon$: sc. $\epsilon \sigma \tau i \nu$, is it possible (G. 151, N. 42). — $\epsilon \sigma \tau i \nu$: accent?

- 4. δειπνεῖν: explanatory of δδε ποιεῖν. The infinitive const. changes to the imperative in συσκευάζεσθε, κ. τ. λ. Cf. πράττετε in § 2, and note. σημήνη: cf. ἐσάλπιγξε in i. 2. 17, and note. ώς ἀναπαύεσθαι (with σημήνη), shall give the signal for going to rest (G. 266, N. 1). το δεύτερον: cogn. acc. to σημήνη to be supplied. ἀνατίθεσθε: mid. (G. 199, 3). ἐπὶ τῷ τρίτφ, at the third signal. τῷ ἡγουμένο, the van (neut.) = τοῖς ἡγουμένοις. πρός, towards: note that the genitive follows (G. 191, VI. 6, 1 a). τὸ δπλα = τοὺς ὁπλίτας. Cf. ἀσπίς in i. 7. 10.
 - 5. τὸ λοιπόν: adv. (G. 160, 2). δεί: sc. φρονείν.
- 6. This entire section is thought by many to be an interpolation. άριθμὸς της όδοῦ, amount of the way, distance. της Ἰωνίας, in Ionia (G. 167, 6). μάχης, scene of the battle, battle-field. So below. ἐλέγοντο είναι, there were said to be, it was said that there were.
- 7. ἐπεὶ σκότος ἐγένετο, when it became dark (G. 134, N. 1 c). Cf. ἡμέρα ἐγένετο in § 13, and ὀψὲ ἡν in § 16. els, ώς: cf. note on els in i. 2. 3.
- 8. τοις άλλοις: dative (G. 184, 3) after ήγειτο in place of the genitive (G. 171, 3). κατά τὰ παοηγγελμένα, in accordance with his previous instructions. For these see § 4. παρά 'Αριαίον: why acc.! μέσας νύκτας: cf. note on i. 7. 1. ἐν ... δπλα, halting under arms in line of battle. Cf. i. 5. 14, and note. Θέμενοι modifies the following nominatives, the officers being said to halt when they order their men to do so. οἰ κράτιστοι, the highest in rank. Cf. βελτίους in § 1. μήτε... τέ, not only not

- ... but also: the correlatives are merely τε... τε. προδώσειν, ξοτεσθαι, ήγήσεσθαι: quoted (G. 202, 3 a). —προσ-ώμοσαν, swore besides (G. 191, VI. 6, end).
- 9. εἰς ἀσπίδα, i. e. the blood was caught in the hollow of a shield. οἰ Ἦχηνες, οἱ βάρβαροι: subjects of ωμοσαν.
- 10. End St rd more typero, but when the pledges had been given (aor. with force of plup.); with the pledge here given (an oath and offering) cf. ii. 3. 28, where the pledge is an oath and the giving and taking of the right hand, and iv. 8. 7, where it is an oath and the exchange of spears.

Page 42. — πότε ον . . . ή: how used? — ήνπερ: sc. δδόν, and for the construction of this accusative with ήλθομεν, cf. note on δδόν in i. 2. 20.

- 11. ἀπιόντες: prot. = el ἀπίοιμεν (G. 226, 1). παντελώς, utterly, der. from παν-τελής (τέλος). ὑπὸ λιμοῦ: cf. i. 5. 5, and note. ὑπάρχα ἡμέν, we have to depend on: for the meaning of ὑπάρχα, cf. note on i. 1. 4. οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων, nothing in the way of provisions. ἐπιτακαίδεκα γάρ: γάρ is doubly related, introducing not only a ground for παντελώς... ἀπολοίμεθα, but also one of the causes of ὑπάρχα... ἐπιτηδείων. σταθμῶν: the σταθμός is here looked upon as a period of time. Cf. for the case ἡμερῶν in i. 7. 18. ἐγγυτάτω: adj. (G. 141, N. 3; 142, 2). ἔνθα, there. νῦν δ' ἐπινοοῦμεν, i. e. I and those with me. νῦν δέ corresponds to ἡν μὲν ἡλθομεν, and τῶν δ'... ἀπορήσομεν to μακροτέραν μέν. μακροτέραν: sc. δδόν; cf. note on ἡνπερ in § 10. ἐπιτηδείων: why genitive?
- 12. πορευτέον: sc. έστί (G. 281, 2). σταθμούς: cognate acc. to πορευτέον, we must make our first marches, lit. march our first marches. ώς . . . μακροτάτους, as long as possible. Cf. note on i. 1. 6, and ώς πλείστον just below. μακροτάτους is predicate (cf. G. 142, 3). ἀποσπασθώμεν: explain the accent and mood. στρατεύματος: why genitive? ἄπαξ: cf. note on i. 9. 10. δύο: here indeclinable (G. 77, 1, N. 1). ἡμερῶν: genof measure (G. 167, 3). ἀπόσχωμεν: why subj.? οὐκέτι μὴ δύνηται: emphatic fut. affirmation (G. 257). στρατεύματι: dat. of accompaniment (G. 188, 5), equiv. to ἐὰν ἔχη ὀλίγον στράτευμα, corresp. to πολὸν δ' ἔχων (below) = ὧν ἔχη. σπανιεί: fut. of σπανίζω (G. 110, II. N. 1 c). ἔγωγε is expressed for emphasis, and further emphasized by γέ and by its position.
- 13. *Hv δυναμένη, amounted to, meant: οὐδὲν ἄλλο δυναμένη stands like a pred. adjective after ἡν, the expression differing little from ἐδύνατο. στρατηγία, plan of operations. ἀποδράναι ἡ ἀποφυγεῖν: cf. i. 4. 8, and note. τὸν ἡλιον, ἡλίφ: cf. note on ἡλίφ in ii. 1. 3. τοῦτο: cf. ἐψεύσθη τοῦτο in i. 8. 11, and note.
- 14. En δi, but furthermore. δi(λην: cf. note on i. 8. 1. τῶν Ἑλλήνων: depends on the omitted (indefinite) antecedent of of (G. 152). of μή ἐτυχον: a conditional relative clause (G. 232, 1: 231, end).
- 15. elσίν, νέμοιτο: partial change of mood in quotation. Cf. note on i. 10. 5. εστρατοπεδεύετο: impf. (not plup.), was encamping. καλ γλρ καί: an unusual connection of particles, and (they were sure of this) for emoke also, etc.
 - 16. ἀπαρηκότας, were weary, as pf. of ἀπ-αγορεύω, to renounce, give up,

grow weary: the perf. an-elphus, to have grown (and so to be) weary. Cf. i. 5. 3. — od . . . dwindless, he did not, however, even (be in orbs) turn aside, much less retreat.

Page 43. — εθθύωρον, straight on, an uncommon word. — els: with ref. to the previous marching into the villages. — και . . . ξύλα, even the very timbers in (from) the houses (G. 191, N. 6). Cf. τοὺς ἐκ τῶν πόλεων in i. 2. 3. and note.

- 17. δμως: notwithstanding the villages had been pillaged. τρόπφ τινί, after a fashion. σκοταίοι, in darkness (G. 138, κ. 7). ἐτύγχανον: sc. αὐλιζόμενοι. ἄστε ἀκούειν, ἄστε ἔφυγον: in the second case the result is stated as an independent fact, rather than merely as a result (G. 266, 1: 237).
- 18. και βασιλεύς, even the King, and not only of έκ τῶν σκηνωμάτων φεύγοντες. ofs (G. 153, with N. 1).
- 19. τοῖς Έλλησι: after the compound verb (G. 187). οἶον: masculine accusative, subject of γίγνεσθαι, qualem par est fieri.
- 20. τῶν τότε: sc. κηρύκων. Homer says (Îiiad v. 786) that Stentor (cf. Eng. stentorian), the "brazen-voiced," was able to shout as loud as fifty other men together. τοθτον: taking up Τολμίδην. τὰ δπλα: in a Greek camp the arms (heavy shields and spears) were generally stacked in one place. ὅτι λήψεται: cf. i. 6. 2, and note. ὅτ ἀν μηνύση, λήψεται: conditional relative sentence referring vividly to the future (G. 232, 3). τάλαντον ἀργυρίου: cf. i. 7. 18.
- 21. els τάξιν τὰ δπλα τίθεσθαι, to get under arms in (lit. into) line of battle. Cf. i. 5. 14, and note. ήπερ είχον, just as they were (or stood). ή μάχη, i. e. the battle of Cunaxa.

CHAPTER III.

SYNOPSIS: At sunrise the King sends heralds to propose a truce (1). Clearchus arranges the army so as to present the most formidable appearance, and, coming forward (2, 3), asks what they want (4). He directs them to tell the King that they must fight first, as the Greeks have had no breakfast (5). The heralds depart, but soon return with word that, if the truce (which is to be general) should be concluded, the Greeks will be furnished provisions (6, 7). Clearchus thinks best to conclude the truce, and commands the heralds to lead the way (8, 9). They come upon ditches and canals, over which they are obliged to construct bridges (10). Clearchus punishes those who loiter, and himself takes part in the work (11), so that the older men also give their assistance (12). Clearchus suspects that the King has flooded the plain with a purpose (13). They arrive at certain villages where they procure provisions (14-16). They remain here three days, and Tissaphernes comes to confer with them (17), and says that he has asked the King to allow him to lead them back to Greece (18, 19), but that the King wishes to know why they took the field against him (20). Clearchus explains how they were drawn into the expedition (21, 22), but says that now, however, they wish simply to return (23). Tissaphernes reports this to the King (24), and on the third day returns saying that the King consents to his leading them home in safety (25). He swears on his part to do this faithfully

and to furnish provisions; and the Greeks swear to do no harm to the country on their way (26-28). Tissaphernes then goes back to the King, promising to return after completing his preparations (29).

- "O . . . ξγραψα: in ii. 2. 18. τώδε, from what follows (G. 188, 1;
 148, N. 1). πέμπων: sc. κήρυκας (cf. ii. 1. 7).
- 2. τους προφύλακας, the pickets. έξήτουν: diff. in use between this word and alrée on the one hand and έ, ωτάω on the other? τυχών, έπισκοπῶν: classify these partic. εἶπε, told. Cf. ελεγε θαρρείν in i. 3. 8, and note. ἄχρι ἄν σχολάση: on the principle of indirect discourse we might have ἄχρι σχολάσειε (G. 248, 3).
- 3. κατέστησε, had drawn up. σστε... πυκτήν, so that it should be (G. 266, 2) well arranged to be seen (G. 261, 2) everywhere as a compact line (i. e. to have this appearance in all parts).
- Page 44. $\mu\eta\delta\ell\nu\alpha$: why not observed: in the same construction with the preceding $\ell\chi\alpha\nu$. $\tau\ell$, $\tau\ell$: the first $\tau\ell$ is correlative to the kale before $\tau\delta\iota$ allows; the second, to the kale before $\epsilon\delta\iota$ accordance. $\tau\alpha\dot{\nu}\tau\dot{\alpha}$, i. e. $\tau\rho\circ\lambda\delta\epsilon\dot{\nu}$, k. τ . λ .
- 4. πρός, in front of (G. 191, VI. 6). ήκοιεν, had come, the direct form is ήκομεν (G. 200, N. 3) ανδρες οίτινες ἐσόμεθα (G. 247, N. 1). See Moods and Tenses, § 74, 1, N. 1.
- 5. μάχης: genitive of want (G. 172, 1).— ὁ τολμήσων, the man that will dare (G. 276, 2), subj. of the preceding έστιν.— μη πορίσας = ἐὰν μη πορίση (G. 226, 1).— Notice άριστον at both beginning and end of the last sentence.
- 6. \$: the antecedent is the preceding sentence, ħκον ταχύ. δοκοίεν, ħκοιεν: the direct discourse would show the person of each verb: εἰκότα δοκείτε... καὶ ἡκομεν... οἱ ἄξουσιν ἔνθεν ἔξετε. οἱ ... ἐπιτήδεια, who would conduct them (the purpose for which the guides were brought), if there should be a truce, to a place (sc. ἔκεῖσε) from which they would yet (the object in view) provisions. For this use of the fut ind. with relative words (here οἱ and ἔνθεν) to express purpose or object, see G. 236, with N. 3. For the partial change of mood in the quoted sentence ὅτι... ἐπιτήδεια, see note on ὅτι... ἐπιτήδεια is § 4.
- 7. et... ἀποθοιν, whether he was making a truce merely (αὐτοῖς) for the men (as they were) coming and going, i. e. for the King's envoys. The direct question was σπένδομαι... ἡ ... ἔσονται. τοῖς ἄλλοις (G. 184, 3 or 4). διαγγελθή: why subjunctive? Force of διά?
- 8. μεταστησάμενος, had them retire, and, etc. (G. 191, VI. 3, end). εδόκει ποιείσθαι: cf. εδόκει πορεύεσθαι in i. 2. 1, and note. καθ΄ ήσυχίαν, i. e. without being harassed by the enemy. Force of the suffix in ήσυχία? επί, after, in order to get, involving the idea of purpose, but below, in § 9 at the end, πρός in the sense simply of to.
- 9. διατρίψω (sc. χρόνον). ἀποδόξη: why subj.? For the force of ἀπό, cf. ἀπο-ψηφίσωνται in i. 4. 15, and note. καιρός, proper time, whereas χρόνος is time in general.

1

10. el μέν: correlated by ΚΜαρχος μέντοι. — τάφροις: cf. for the case, els, i. 8. 1. — αξλώσιν, canals. — εἰς μὰ δύνασθαι, so that they were not able, els with the inf. to express result (G. 266, N. 1). Cf. i. 5. 10, and note. — ἐποιοῦντο: sc. γεφύρας. — ἦσαν ἐκπεπτωκότες: periphrastic pluperfect (G. 118, 4), which makes the idea of being on the ground more prominent than that of falling.

Page 45.—11. Κλίαρχον... ἐπεστάτει: lit. to learn Clearchus well, how he commanded. Cf. note on τῶν βαρβάρων, i. 1. 5, and also i. 6. 5.—τὸ δόρυ, his spear, but in the next line βακτηρίαν, a staff or stick, without the art., because the staff was no part of his regular equipment as a soldier. Give the stem from which βακτηρία is derived.—εἰ δοκοίη: why opt.?—τὸν ἐπιτήδεων: sc. παίειν (G. 261, 1).—ἐπαισεν ἄν: an iterative aorist (G. 206). For the use of the stick in Spartan military discipline, see i. 5. 11, and note.—αὐτὸς προσελάμβανεν, took hold himself.—μη οὐ (G. 283, 7): the μή negatives the following inf. regularly; the οὐ (here very irregular) strengthens the neg. idea underlying alσχύνην είναι, were ashamed, were un-willing (Moods and Tenses, § 95, 2, n. 1, Rem.).

12. πρός: cf. i. 9. 20. It is doubtful whether we should read aυτοῦ or αυτό. MSS. αυτόν.—οί... γεγονότες here must mean those that were thirty years old and less, which would regularly be of είς τριάκοντα έτη (as in vii. 3. 46). For the case of έτη, see G. 161.—σπουδάζοντα, in

earnest. — προσελάμβανον: cf. § 11.

13. ἐποπτεύων: cf. i. 1. 1, and note. — μή: in the direct form οὐ (G. 242, 4). — ἄρδειν: with oἰα (sc. τοιαύτη), on the principle of G. 261, 1: it was not the proper season for watering, etc. Cf. Moods and Tenses, § 93, 1, π. 1. — ἤδη, forthwith, at the very start. — εἰς, with reference to, for. — τούτου ἔνεκα: taking up ἵνα προφαίνοιτο. Cf. G. 215, Rem. — ἀφεικέναι: see ἀφίημι.

14. δθεν: cf. ii. 1. 3, and note, and below, § 16. As an adverb δθεν goes with λαμβάνειν; as a relative it introduces the sentence. — ἀπίδειξαν λαμβάνειν, gave them notice to take. — οἶνος φοινίκων, palm wine. Cf. i. 5. 10. — ὅξος . . . αὐτῶν, a sour (cf. ἀξύς) drink made from the same by

boiling (w, to boil).

15. αὐταὶ αὶ βάλανοι, the dates themselves (opposed to the wine, etc.), in partitive appos. (G. 137, N. 2). — τοῖς οἰκόταις: with ἀπόκειντο (G. 184, 3). οἰκότης, from μοκος (G. 129, 2 b), properly a house-servant. — ἀπόκειντο, were set apart; equiv. to pass. of ἀπετθεσάν, below. — καλλους: gen. of cause (G. 173, 1). — ηλόκτρου: abridged for ηλόκτρου όψεως. Cf. the similar case explained in G. 186, N. 2. — τοῖς δέ τινας, but seme (τινας) others. — τραγήματα, for sweetmeats, to be eaten at dessert (G. 137, N. 4). — καὶ ην... ηδὸ μέν, and these (the τραγήματα, G. 135, 2) were a palatable thing (G. 138, N. 2 c) also at a symposium (πότον, not ποτόν). — κεφαλ-αλγές: derivation? See G. 131, 1.

16. τον έγ-κέφαλον, the crown (lit. brain), a large terminal cabbage-like growth at the top of the stem of the palm-tree.— ιδιότητα, peculiar-ity (see G. 129, 7).— ηδονήε, flavor. Cf. ήδύ, above.— ίξαιρεθείη: why opt.?

- shos, entirely (G. 138, N. 7); we sometimes sav. it all dried un.

- 17. δ... ἀδελφός: note the position of the genitives (G. 142, 1). γυναικός: by name Statira. αὐτοῖς: case (G. 186). Cf. Έλλάδι in the next section.
- 18. γείτων: predicate nom. to οἰκῶ (G. 136; cf. 137, N. 4). οἰκῶ: see Hellen. iii. 2. 12, Καιία, ἔνθαπερ ὁ Τισσαφέρνους οἰκος.
- Page 46. πελλά κὶμήχανα (i. e. καὶ ἀμ.), many difficulties, lit. many and inextricable (struis, G. 141, N. 4): ἀμήχανα = ἐν οἰε οὐδεμία μηχανή. εὐρημα, α piece of good fortune; from εὐρίσκω (εὐρ., G. 129, 4). εἰ δυναίμην: we might have had ἐὰν δύνωμαι (G. 248, 2; 226, 4, N. 1), as the context implies, I thought it would be a εὖρημα, οἰμαι... ἔχειν, for I think it would not be a thankless labor for me (G. 246). For ἀχαρίστως ἄν ἔχειν, cf. note on i. 1. 5, end. πρὸς ὑμῶν: as if a passive had preceded in place of ἀχαρίστως ἔχειν.
- 19. ἐπιστρατεύοντα: quoted after ἡγγελα (G. 280). For the fact mentioned, see i. 2. 4. καλ μόνος, κ. τ. λ.: cf. i. 10. 7 and 8. σὺν τοῖσδε: with a gesture. αὐτῷ: the King.
- 20. βουλεύσεσθαι: what other tenses might be used? (G. 203, N. 2).—
 εὐ-πρακτότερον: verbal adj. (G. 117, 3) in the comparative. The subj. of
 εὐπρακτότερον j is διαπράξασθαι understood, the διαπράξασθαι expressed
 being the object of δύνωμαι.
- 21. μεταστάντες: second aor. Cf. μεταστησάμενος in § 8. Κλέαρχος δ' έλεγεν, i. e. C'earchus was their spokesman. ώς βασιλεί πολεμήσοντες, with the intention of warring with the King (G. 186, N. 1). When, as here, the subject of the leading verb is also the speaker (cf. G. 277, N. 2), ώς simply emphasizes the cause or purpose denoted by the participle.
- 22. The speaker is referring in this section, probably, to the agreement entered into at Thapsacus, i. 4. 11 13.— θεούς, ἀνθρώπους: objects of ήσχύν-θημεν (G. 158, N. 2). The infinitive προδούναι is a second obj. of the same verb (G. 260, 1).— παρέχοντες (sc. αὐτῷ), when we had offered (G. 204, N. 1).— εὖ ποιεῦν: purpose (G. 265; 165, N. 1).
- 23. ἐπεί: here, since; above, in § 22, when. βασιλεί ... ἀρχής: cf. ii. 1. 11. τὴν χώραν κακῶς ποιείν: cf. i. 4. 8, and note. Cf. below, ἡμᾶς εὖ ποιῶν. εἴ τις ... λυποίη, i. e. if no one should molest us: τις is like French on and German man, with no exact English equivalent. ἀδικοῦντα: sc. τινά, and cf. βουλευομένους in i. 1. 7. ἡμᾶς ... ὑπάρχη, shall take the first step also (καί) in doing us good (G. 279, 1), καὶ εὖ ποιῶν emphatically opposed to ἀδικοῦντα. εὖ ποιοῦντες (G. 277, 2).
- Page 47. 24. ¶κω: mood?—al... μενόντων, let the truce continue.
 άγορὰν παρέξομεν, will provide a market, i. e. an opportunity for the Greeks to buy provisions.
- 25. els: cf. els &. i. 7. 1, and note. διαπεπραγμένος (cf. διαπράξασθαι in § 20): with δοθήναι as its object. δοθήναι αὐτῷ: cf. the corresponding active δοθναι έμοι in § 18. καίπερ: with the following concessive part. (G. 277, n. 1 b). ἀξιον βασιλεῖ, befitting the King (G. 185; 184, 2). Cf. G. 178, n.
 - 26. τέλος: cf. i. 10. 13. παρέξειν: sc. ήμας. The inf. is quoted after

the idea of promising in word (G. 202, 3 a). So dwdfew. — 5wou 8' dw \u00e4\u00e4 : why not od?

- 27. πορεύσεσθαι, ξειν: both quoted after ὁμόσαι. Cf. the two future infinitives in § 26. ώς δια φιλίας (sc. χώρας), as (you would go) through a friendly country.
- 28. ταθτα έδοξε: cf. note on i. 3. 20. ώμοσαν . . . έδοσαν: cf. note on πιστά in ii. 2. 10.
- 29. • βασιλία: cf. i. 2. 4. διαπράξωμαι, shall have accomplished, with future perfect force (Moods and Tenses, § 20, N. 1). δ. δίσμαι: sc. διαπράξασθαι. • ἀπάξων και ἀπιών (G. 200, N. 3 b): cf. note on • πολωμήσοντες in § 21.

CHAPTER IV.

SYNOPSIS: The Greeks and Ariaeus remain encamped near each other for more than twenty days, during which time the barbarians receive visits from their friends (1). The Greeks grow uneasy and ask their generals why they remain, and express their suspicions of the King's intentions (2-4). Clearchus answers that it will not do to go away, as that would break the truce and they would be left without provisions, guide, or friends (5); that, moreover, the Euphrates bars their way, and that they have no cavalry (6). He declares his faith in the King's oath (7). Tissaphernes and Orontas arrive with their armies (8). The Greeks proceed with Tissaphernes as guide (9), but are suspicious of the Persians, and march apart from them. Mistrust increases on both sides, and they sometimes come to blows (10, 11). They arrive at the wall of Media (12), and from thence a march of two days brings them to the Tigris. The Greeks encamp near Sitace, and the barbarians cross the river (13, 14). After supper a man brings a warning from Ariaeus to the Greeks to beware of a nightattack, and to guard the bridge over the Tigris (15-17). Clearchus is greatly alarmed (18); but the story is observed to be inconsistent (19, 20), and after questioning the messenger it is concluded that he has been sent with an ulterior object (21, 22). Nevertheless, a guard is sent to the bridge (23). At daybreak the Greeks cross the bridge (24), and proceed in four days to the river Physicus. Near Opis they are met by an illegitimate brother of the King, who views them as they pass, and is amazed at their number (25, 26). They proceed through Media, plundering the villages of Parysatis (27), and along the right bank of the Tigris, procuring provisions from Caenae, a city across the river (28).

- 1. εἴκοσιν: sc. ἡμέρας. οἱ ἄλλοι ἀναγκαῖοι, his other relatives: ἀναγκαῖος (from ἀνάγκη, see G. 129, 12) is the Lat. necessarius. δεξιάς, assurances, pledged by the person who brought them with the right hand. μὴ . . αὐτοῖς, that the King would bear them no ill-will (μνησι-κακήσειν: μιμνήσκω, stem μνα-, and κακός). The inf. is quoted after δεξιάς; cf. παρέξειν in ii. 3. 26. ἐπιστρατείας: gen. of cause (G. 173, 1). τῶν παροιχομένων, of what was past (G. 200, N. 3).
- 2. οί περι 'Αριαίον, Ariaeus and those with him (G. 141, N. 3). Cf. οί άμφι Τισσαφέρνην, iii. 5. 1. ἔνδηλοι . . . νοῦν, evidently paid less regard to the Greeks. For προσέχοντες, cf. ἀνιώμενος in i. 2. 11, and note.

- Page 48.—3. † may introduce the second part of an alternative question (G. 282, 5), even when the former part is only implied (here πότερον άλλως έχα). Cf. the use of an in Lat. περί παντὸς ποιήσαιτο: cf. περί πλείστου ποιούτο in i. 9. 7, and note. †: subj. of purpose (G. 216). The opt. referring to the future has the force of a primary tense (Moods and Tenses, § 34, 2). στρατεύαν: dependent on φόβος (G. 261, 1, with n. 1). We might have had of άλλος Έ. φοβώνται . . . στρατεύαν. ὑπάγεται: cf. ii. 1. 18. διεσπάρδαι: see διασπέρω and G. 262, 1. ἀλισθη: cf. διαπράξωμαι, ii. 3. 29. οὖκ . . . ἡμῦν, it is not possible that he will not attack us, lit. there is not how (introducing the indir. quest.) he will not, etc. (G. 283, 8).
- 4. ħ... ἀποταχίζα, is either trenching or walling off some point. Cf. the use of rl in i. 10. 16. τοσοίδε, so few: accent (G. 27, 4). ἐπl... αὐτοῦ, at his very doors.
- 5. ἐπὶ πολέμφ = πολεμήσοντες. ἔπατα, moreover, introducing πρώτον μέν, αδθις δέ, etc. δθεν, (a place) from which. ἐπισιτιούμεθα: purpose (G. 236). ἄμα and εὐθός (G. 277, N. 1) both qualify ἀφεστήξει, which is a future perfect (G. 110, IV. c, N. 2; 200, N. 9). Cf. below, λελείψεται. ὄντες: εc. Φίλοι.
- 8. ποταμός: emphatic, as if he had said, but as to rivers, I don't know whether (εl), etc.— διαβατέος: the verbal in -τέος used personally (G. 281, 1).—οὐ μὰν δή: cf. i. 9. 13, and note.— ἄν, i. e. ἐάν.—οὐ . . . ἐἰσιν: implying also, nor will there be.— τῶν δὲ . . . ἄξιοι, whereas the enemy's horse are very numerous (lit. the most, compared with those of other nations) and very efficient.— νικῶντες = ἐἰνκῷμεν; but ἡττωμένων, to which σωθήνωι is apod., = ἐἀν ἡττώμεθα, or perhaps εἰ ἡττώμεθα (see Moods and Tenses, § 54, 2 b).—οἰόν τε: sc. ἐστίν.
- astrów: repeating βασιλέα. θεούς: cf. θεούς in ii. 3. 22, and G. 158, N. 2. Page 49. 8. ώς ἀπτών (G. 277, N. 2): here the writer and the subj. of the leading verb are not the same person (cf. note on ώς πολεμήσοντες in ii. 3. 21, and ii. 3. 29), so that ἀπτών expresses the intention professed by Tissaphernes. There is nothing in the use of ώς to indicate the historian's opinion as to the honesty of this profession. See note on ώς βοηθήσων in § 25. els οἶκον = οἴκοδε: see note on οἰκῶ in ii. 3. 18. Besides

7. σύμμαχα, helps. — 8 τι, on what account (G. 160, 2; 149, 22). —

- Caria he now had the satrapy of Cyrus. ἡγε, i. e. Orontas. Cf. iii. 4. 13. ἐπὶ γάμφ, in marriage, as his wife.

 10. αὐτοὶ . . . ἐχάρουν, proceeded [themselves] by themselves. ἐστρατοπεδεύοντο: the Greeks and barbarians. ἄσπερ πολεμίους (sc. φυλαιτόμενοι), just as (if they were guarding against) enemies (G. 277, N. 3).
- 11. τοθ αύτοθ: sc. τόπου, and cf. i. 8. 14. πληγάς ἐνέτεινον: cf. i. 5. 11.
- 12. Telegos: mentioned in i. 7. 15. If we suppose that the southern part of this wall, which reached from the Tigris to the Euphrates, was in ruins, it is easy to account, first, for Xenophon's not describing it in i. 7. 15, but here; and, secondly, for the King's digging the ditch for the purpose, on

that assumption, of completing the line of defence furnished by the northern part of the wall. In the retreat Tissaphernes led the Greeks westward on the southern side of the ditch, in order that they should not see the rich plain of Babylonia, and so brought them outside of the wall again, which they now pass within (παρήλθον) on their way to the Tigris. — ἡν ψκοδομημόνον = ψκοδόμητο (G. 118, 4). — κειμέναιε, lying: we say laid. — ποδών: why gen! — μήκος δ' έλέγετο, but in length, it was said, etc. -

13. την δ'... ἐπτά, and the other (by its having been) bridged over (means, G. 277, 2) with seven boats. See note on § 24. — ήσαν ἀπό: cf. dolv ἐκ in i. 2. 7. — ὅσπφ: sc. κατατέτμηνται.

14. δένδρων: with παράδεισος (G. 167, 4). If it went with δασέος it would be δένδροις (cf. iv. 7. 6). — οί δὲ βάρβαροι: sc. ἐσκήνησαν.

Page 50.—15. Etukov... Evres, happened to be walking. — mpd tiev 5 than: cf. note on ii. 2. 20. — oik Uhte, did not ask for, ask to see. — kal tabta dv: cf. i. 4. 12, and note.

- 16. δτι: introducing direct discourse. Cf. i. 6. 8, end, and note. Τεπεμψε: agreement (G. 135, N. 1). πιστοί: cf. note on i. 5. 15. μη επιθώνται (G. 216).
- 17. Δs διανοείται, since T. intends, etc.; but in the next line ωs, in order that. της διώρυχος: the second of the two mentioned in § 13; over this there was only a pontoon bridge, which could be destroyed easily.
- 19. veaviores τις: conjectured to have been Xenophon himself. σόκ ἀκόλουθα, inconsistent. τό τε ἐπιθήσεσθαι καὶ λύσειν, i. e. the two stories of an intention to attack, and at the same time to destroy the bridge: we should expect τὸ also before λύσειν. For the unusual fut. inf. see G. 202, 3 b; also Moods and Tenses, § 27, N. 2 b.— νικᾶν: sc. αὐτούς as subject. τί δεί... γίψυραν: why need they destroy the bridge? implying what good will it do them, etc.? It is thus a proper apod. to the future prot. ἐὰν... νικᾶσι (G. 223). ἀν (i. e. ἐἀν) ἄσιν, ἔχοιμεν ἄν: a subj. in the prot. (G. 223), with an opt. with ἄν in the apod. (G. 224), the latter belonging to an implied prot. in the opt., such as, if we should wish to escape (G. 227, 1; Moods and Tenses, § 54, 1 α²). The οὐ in οὐδί, not even, modifies ἔχοιμεν ἄν, the meaning being, even if there are (shall be) many bridges, we should not know, etc. Cf. for this meaning of οὐκ ἔχω, i. 7. 7, and note; and see also οὐχ ἔξουσιν in § 20.
- 22. ὑποπέμψειαν, had sent with a false message (ὑπό): the dir. form was ὑπέπεμψαν (G. 243). ἔνθεν μέν, ἔνθεν δέ, on this side, on that. πολλης ... ἐνόντων, since it was extensive and fertile, and since there were men in it to work it.

Page **51.**— ε τις βούλοιτο: might have been ε τις βούληται (G. 248, N.).

- 23. ἐπὶ μέντοι... δμως, yet they nevertheless, etc., i. e. notwithstanding that they now knew the man's statements were false. Cf. ii. 2. 17. ἀπήγγελλον, i. e. the next morning.
- 24. ξευγμένην: the Greek could say ζευγνύναι γέφυραν (G. 159), to build (lit. join) a bridge, or ζευγνύναι ποταμόν (or διώρυχα), to bridge a river (or

(channel); for the latter see § 13. — is... πεφυλαγμένως, as guardedly as possible: supply ήν with olón τε (= δυνατόν). — τῶν παρὰ Τισταφέρνους Ελ.: cf. τῶν παρὰ βασιλέως, i. 1. 5, and note. — διαβαινόντων (sc. αὐτῶν): we should expect the dat. after έπιθήσεσθαι, rather than the gen. absolute. In the same way διαβαινόντων occurs in the next line, notwithstanding the following αὐτοῦς. — σκοπῶν: participle. — διαβαίνοιεν: in the direct form διαβαίνουσι (G. 243), to see whether they were crossing. — ῷχετο ἀπελαύνων, went riding off (G. 279, 4, N.); ῷχετο, lit. was off (G. 200, N. 3).

25. πλέθρου: cf. πλέθρων, i. 2. 23. — ψιεῦτο: cf. οἰκουμένην, i. 4. 1. — ή ὄνομα μπις: cf. i. 5. 4, and note. — πρὸς ήν: why accusative? — ὡς βοηθήσων (G. 277, N. 2): ὡς shows only that the partic. gives the purpose which is professed by the subject (ὁ ἀδελφός). See note on ὡς ἀπιών in § 8, and on ὡς πολεμήσοντες in ii. 3. 21. Cf. also i. 1. 11, and note.

26. els δύο, two abreast (G. 191, III. 1 c). They marched by in column. — άλλοτε... ἐφιστάμενος, halting now and then. — τὸ ἡγούμενον (object): cf. ii. 2. 4, and note. — ἐπιστήσειε: why opt.? — ἐπίστασιν: force of the suffix σις? — ἐκπεπλήγθαι: see note on i. 5. 13.

27. Κύρφ ἐπεγγελῶν, insulting Cyrus (G. 184, 2) besides (ἐπί), i. e. besides gratifying the Greeks. Cf. ἐπι-λέγειν, i. 9. 26. — διαρπάσαι . . . ἐπέτρεψε: cf. i. 2. 19, and note. — πλην ἀνδραπόδων, i. e. except that the men in them were not to be made slaves.

CHAPTER V.

Synopsis: They arrive at the river Zapatas, and Clearchus sends a messenger to Tissaphernes and requests an interview (1, 2). When they meet, Clearchus expresses his hope that they shall be able to dispel the mutual distrust of the Greeks and barbarians (3, 4); mentions cases where great evil has been done through misunderstanding (5, 6); refers to their oaths and the vengeance of the Gods should they break them (7); details the facts which render it necessary for the Greeks to retain the friendship of the Persians (8-12), and the advantages to the barbarians of an alliance with his Greek army (13, 14); and finally he asks to know who has excited the suspicions against them (15). Tissaphernes assures Clearchus that the Greeks have no cause for distrust (16), showing how completely they are in the power of the Persians (17-19), and how unnecessary it would be for the latter to resort to perjury if they wished to destroy their former enemies (20, 21). He expresses great personal friendship for the Greeks, and hints at an especial service they may do for him (22, 23). Clearchus believes him sincere, and when he promises to disclose the names of those who have sought to create distrust between them, if Clearchus with the rest of the generals will come to him, the Greek general consents (24-26). The next day he returns to camp and states what has been agreed upon, and, though opposed by some of the soldiers, finally persuades five of the generals and twenty captains to accompany him (27-30). The generals are invited to enter the tent of Tissaphernes, and not long after they are seized and those without murdered (31, 32). Nicarchus alone escapes, and flees terribly wounded to the Greeks (33), who run to arms (34). Ariaeus with 300 Persians approaches the camp, and calls for some general or captain (35, 36). Cleanor, Sophaenetus, and Xenophon come forward (37). Ariaeus tells them that Clearchus, having violated the truce, is dead, but that Proxenus and Menon are in great honor, and that the King demands their arms (38). In answer Cleanor reproaches him for his treachery, and Xenophon skilfully asks that Proxenus and Menon may be sent to the Greeks to advise them (39-41). The barbarians leave without making answer (42).

Page 53.—1. irrollar, feelings of distrust.— haven, pred. to ihalveto, is specially opposed to irrollar.

- 2. Trovadépres: cf. τούτφ in i. 1. 9.— el δύναιτο, κ. τ. λ. (G. 248, 2), in case he could in any way stop, etc. The apod., suggested by wavorar, would be tra majorae or the like. See Moods and Tenses, § 53, N. 2, for further details of this important construction. πρλν γενέσθαι (G. 274). ξρούντα (G. 277, 3).
- 3. Τισσαφέρνη: a heteroclite voc. (G. 60, 1 b). άδικήσαν: cf. μνησικακήσαν in ii. 4. 1, and note. φυλαττομενον ήμας, are on your guard against us (G. 280). ώς πολεμίους, as (you would be against) an enemy.
- 4. οὐ δύναμαι οὐτε: we should expect οὖτε δύναμαι to correspond to ἐγώ τε οἶδα. See note on μήτε...τε in ii. 2. 8. πειρώμενον (G. 280). ὅτι ...οὐδέν, that we on our part do not even think of any such thing (G. 280, N. 3). εἰς λόγους σοι ἐλθεῦν, to have an interview with you (G. 186, N. 1, end). εἰ δυναίμεθα (G. 248, N.). Cf. § 2. ἀλλήλων (G. 174).
- 5. ἐκ, in consequence of. οί ... ἐποίησαν: we should expect φοβηθέντας ... βουλομένους ... ποιήσαντας (G. 280), but such an accumulation of participles would be harsh. φθάσαι: sc. ποιήσαντές τι (G. 279, 4). μέλλοντας, intending, transitively. αδ, i. e. what is more.
 - 6. ἀγνωμοσύνας, misunderstandings (G. 129, 7).
- 7. πρώτον . . . μέγιστον, for first and chiefly. Cf. i. 3. 10. The correlof μέν is δέ in § 8. θεών (G. 167, 3), oaths (sworn) by the Gods, as we say δμνύναι θεούς. εἶναι (G. 263, 1). τούτων, i. e. τών θεών δρκων (G. 171, 2). παρημεληκώς (G. 280, N. 2): cf. ἐψευσμένος, i. 3. 10, and note. τὸν θεών πόλεμον, the Gods' war (G. 167, 2). ἀπό, with, by the aid of. φεύγων, flying; but ἀποφύγοι ἄν, could make his escape. For ἀποφύγοι and ἀποδραίη, cf. i. 4. 8, and note.
- Page 53.— 6πως... ἀποσταίη, how he could retire to a strong place, i. e. to a place that would prove really έχυρόν against the Gods. For the three apod. with prot. implied, see G. 226, 2 b.— πάντη πάντα: cf. πάντων πάντα in i. 9. 2, and the πανταχή πάντων following.— θεοίς (G. 185; 184, 2). With this section compare Psalm exxxix. 7-12.
- 8. περὶ μὲν δή: μέν is repeated from πρώτον μέν in § 7. παρ' εύς (i. e. τοὺς θεοὺς)... κατεθέμεθα, in whose hands we have deposited the friendship which we have compacted. τῶν δ' ἀνθρωπίνων, but of human things (G. 168). ἐν τῷ παρόντι, in the present crisis.
- 9. $\pi \hat{a} \sigma a \delta \delta \delta s$, every road; but following, $\pi \hat{a} \sigma a \hat{b} \delta \delta s$, all the way. anths: with o' $\delta \delta v$. $\phi \circ \beta e \rho \delta \sigma \tau a \tau o v$ (G. 138, N. 2 c).
 - 10. αλλο τι (sc. ποιοίμεν) αν ή: αλλο τι ή or the simple αλλο τι is

equivalent in asking a question to or apa or, Lat. nonne (G. 282, 3).—
e-e-epytruv, bene-factor (suff. Ta-).— the sopone, a fresh opponent, a successor in
the contest, prop. of an odd combatant in the public games, who remained
without an adversary when the others had been paired by lot, and sat by (the
and the apart of course at a great advantage) with any athlete
who should beat his adversary.— Taûta repeats the indirect question.

11. τῶν τότε (G. 141, N. 32). — δν βούλοιτο (G. 247; 233) might be δν δν βούληται. — ἔχοντα, σώζοντα, σόσαν (G. 280). — ἢ ... ἐχρῆτο, which Cyrus found hostile. — ταύτην: repeating την ... δύναμιν with emphasis.

- 12. τούτων... δυτων, but since this is so. δστις ού βούλεται: result (G. 237, N.). ἀλλλ μήν begins the sent. as if the parenthesis ἐρῶ... είναι were to be followed by a sentence like και ήμεις ὑμᾶς πολλὰ ἀφελεῖν δυνησόμεθα. (Krüger.) This is really said in other words in § 13 and § 14.
- 13. οῦς νομίζω ἀν παρασχεῖν, whom I think I could render (παράσχοιμι ἄν): cf. i. 3. 6. So παθσαι ἄν (G. 134, 3). ἐν-οχλοῦντα, disturbing, lit. cronoding (ὅχλος) upon (G. 279, 1). οῖς: with τεθυμωμένους, incensed (G. 184, 2). κολάσαισθε: doubtful emendation for κολάσεσθε, made on acc. of ἄν (G. 208, 2). τῆς ... οὕσης = ἡ τῆ ... οὕση.
- 14. ώς μέγιστος (sc. φίλος), the very greatest: cf. note on δτι άπαρασκευότατον, i. 1. 6.
- Page 54. ξχων ύπηρέτας = el ξχοις, κ. τ. λ.: additional protasis to both αν είης and αν άναστρέφοιο. της χάριτος: with ξνεκα. ην αν ξχοιμεν: χάριν ξχω is exactly the Lat. gratiam haboo: cf. note on i. 4. 15.
- 15. οὖτω θαυμαστόν, so surprising. τοὕνομα τίς: a mingling of two constructions, ἤδιστ΄ ἀν ἀκούσαιμι τίς, κ. τ. λ., and τοὕνομά τινος δστις, κ. τ. λ. Rehdantz, however, explains the words: I would gladly hear by name, who is so skilled, etc. ἀπημείφθη, replied, a form found only here. It reminds us of ἀπαμαβόμενος and ἀμείβετο in Homer.
- 16. 'Aλλά: cf. ii. 1. 4, and note.— ηδομαι άκούων: cf. ησθη ίδων, i. 2. 18. άκούων σου λογους (G. 171, 2, N. 1). γιγνώσκων, since you know. μοι δοκείς must be transl. impers, it seems to me, in order to bring in κακόνους αν είναι, that you would be evil-minded, in Eng. ώς αν μάθης (G. 216, N. 2).
- 17. εἰ ἐβουλόμεθα, supposing it was our wish, i. e. when we made the treaty (G. 221); to this the apod. is ἀπορεῖν (= ἀποροῦμεν) quoted after δυκοῦμεν. Cf. ἀπορεῖν ἄν in § 18, and note. ἔν ἢ, by means of which. ἀντιπάσχειν: with κίνδυνος (G. 261, 1); sc. εἴη ἄν.
- 18. ἐπιτίθεσθαι: with ἐπιτηδείων. ἀπορεῖν ἄν (= ἀποροῖμεν ἄν): cf. note on § 16, and ἀπορεῖν in § 17, and note. τοσαῦτα: with a gesture. ὅντα, though they are. ὑμῖν ὅντα πορευτέα, must be crossed by you, quoted after ὁρᾶτε (G. 280): direct form, ὑμῖν πορευτέα ἐστίν (G. 281, 1). Cf. with the active of this const., ὅρη πορεύεσθαι, the note on ὁδόν in i. 2. 20. ταμιεύεσθαι, to parcel out, like a steward (ταμίας), and so to have by themselves, to deal with at once, etc.; sc. τοσούτους, antec. of ὁπόσους.
- 19. ἀλλά, sti'l.— δυ κατακαύσαντες (causal).— οἰδ' εἰ, not even if: the eὐ goes with ἀν δύναισθε; the δέ (even), with the conditional clause.

- 20. tχοντες: conditional (note in the next line μηδένα) = εἰ ξχομεν. For εἰ ξχομεν ἐξελοίμεθα ἀν, see G. 227, 1. ἐπειτα: cf. εἶτα in i. 2. 25, and note. πῶς ἀν . . . ἀν ἐξελοίμεθα (G. 212, 2). πρός (G. 191, VI. 6, 1 α).
- 21. **arriamo.... lori, but it is characteristic of (belongs to, G. 169, 1) those altogether without resources.
- Page 55.— nal τούτων, and that too.— oltives tollows: used as if thropol elois, n. τ. \(\lambda\). preceded; we should expect simply to be willing. Cf. ii. 6. 6.
- 22. If on, when it was possible, acc. absolute (G. 278, 2). οὐκ... fileoμer, did we not proceed to do it? Ipoes, earnest desire: sc. toτί. τούτον
 refers to οὐκ... fileoγενον the whole infin. clause stands
 as an object acc. after the verbal idea in Ipoes: trans. my desire that I may
 secure the confidence of the Greeks (cf. note on i. 7. 4, end), and with that
 mercenary force (G. 154) with which (G. 188, 5) C. made his expedition...
 with this (τούτφ) I may return to the coast, etc. μισθοδοσίας and εὐεργεσίας (see G. 129, 3) are accusatives.
- 23. δσα: with χρήσιμοι (G. 160, 1). ἐστέ, are by anticipation, and so for ἔστοθε. τὰ μὲν . . . εἶτας, some you also have mentioned. τιάραν: a steeple-shaped head-dress of distinguished Persians, worn upright (ὁρθήν) only by the King; when worn by others, the point was bent forward. τὴν δ' . . . ἔχοι (so. ὀρθήν): as it was the outward sign of royalty to wear the tiara upright on the head, so wearing it upright in the heart means aspiring to royal dignity, i. e. bearing the royal symbol in the heart. though not on the head. T. thus intimates his intention to revolt from the King by the aid of the Greeks, in order to blind Clearchus to his real plans.
- 24. είπεν (i. e. Clearchus): repeated in ξφη. ούκοῦν, therefore, in questions implies an affirm. answer, and is generally to be rendered by not then. τοιούτων ύπαρχόντων, when such grounds exist. παθείν (G. 261, 1).
- 25. ol...λοχαγοί: in app. to the subj. of βούλεσθε. έλθεῖν ἐν τῷ ἐμφανεῖ, i. e. so that it shall be apparent to both armies that we trust one another. Cf. ἐν τῷ φανερῷ in i. 3. 21.
 - 26. ool (accented) is emphatic.—as, in turn.—80ev, from what quarter.
- 27. ἐκ, after, in consequence of, Germ. in Folge. Cf. i. 3. 11. δηλός τ' ην οιόμενος: cf. i. 2. 11. πάνυ φιλικώς διακείσθαι, that he was on very friendly terms with. ἐκελευσε (subj. Τισσ.): sc. ἰέναι. οἱ ἀν ἐλεγχθώσει: the verb might have been in what other mood? Could ἐκελευσε have been so changed? See G. 247, with N. 2.— διαβάλλοντες (G. 280). τών Έλληνων: with οἰ... αὐτούς: cf. δν... αὐτόν in i. 9. 29: αὐτούς is added for emphasis.
 - 28. αὐτώ, i. e. Clearchus. δπως . . . - (G. 216, 2).
- Page **56.**—29. Έχειν την γνώμην, to be devoted.— τοὺς παραλυπούντας, troublesome rivals (note the prep.).— μη lέναι, μηδέ πιστεύειν (G. 260, 1): the underlying idea is that of a command, not that of a statement of fact.
- 30. Ισχυρώς κατέτεινεν, insisted strenuously.— Εστε διεπράξαντο (G. 289, 1). ώς εἰς ἀγοράν, i. e. without arms.

- 32. ἀπό, at. οἱ ἔνδον, οἱ ἔξω (G. 141, N. 3³). ῷτινι πάντας: cf. i. 1. 5, and note.
- 33. Ιππασίαν: force of the suff.! ημφεγνόουν (G. 105, 1, N. 3). els την γαστέρα: the accusative with reference to the motion of the weapon.
- 36. « τις ... λοχαγός, i. e. whatever general or captain there was (G. 248, 1), direct « τίς ἐστιν, suggests the subject of προσελθείν. ἀπαγγείλωσι: why subjunctive?
- 37. τῶν Ἑλλήνων: depending on the proper names. στρατηγοί μὶν, σὸν αὐτοῖς δέ: the first two are contrasted, as generals, with Xenophon. Ξενοφῶν: cf. iii. 1. 4 sq. τὰ περί, the fate of.
- Page 57.—38. ξστησαν els ἐπήκοον, got within hearing distance.—
 ἐπιορκῶν, λύων (G. 280).— ἔχει τὴν δίκην, has received his deserts.— αὐτοῦ (G. 142, 4, n. 3).— ἀπαιτεῖ (G. 164).— ἐαυτοῦ (G. 169, 1).— εἶναι: sc. τὰ ὅπλα.— δούλου: cf. i. 7. 3, and note.
- 39. Theye & Kheávap: cf. ii. 3. 21.— Όρχομένιος, of Orchomenus, a city of Boeotia, famous in the ancient legends of the Minyae.— of άλλοι: in app. to ύμεις understood, you others. Cf. § 25.— θεούς, άνθρώπους: cf. ii. 3. 22, and note.— οξτινες άπολωξεκατε, ξρχεσθε: causal (G. 238).— ήμιν: with όμόσαντες; cf. ols, below.— τοὺς αὐτούς (sc. ήμιν), the same that we should: the position of ήμιν expressed forbids its being taken with τοὺς αὐτούς.— φίλους καὶ ἐχθρούς (G. 137, N. 4).— νομιείν (G. 110, II. N. 1 c)— τοὺς ἄλλους ἡμας, the rest of us.
 - 40. γάρ, (we are not that) for. ἐπιβουλεύων: cf. i. 6. 8.
- 41. ἐπὶ τούτοις, upon this.— εἰ... Ελυε (G. 221). Πρόξενος, Μένων: in emphatic position before ἐπείπερ: we should render, but as to P. and M., since indeed they are, etc.— εὐεργέται: force of the suffix?

CHAPTER VI.

Biographical Sketches of the Five Generals.

SYNOPSIS: Of the five generals, who after their seizure are taken to Babylon and beheaded, Clearchus was the most prominent; a man well qualified for war and fond of it (1). He fought during the Peloponnesian War against the Athenians, and at its close undertook an expedition to Thrace (2). When ordered to return by the Ephors, he disobeyed (3) and was condemned to death. Being now an exile, he went to Cyrus and received from him 10,000 daries (4), with which he collected an army and plundered the Thracians until summoned to Asia (5). Summary of the evidence that he was fond of war (6) and fitted for it (7). As evidence that he was fitted for command, notwithstanding his gloomy and harsh disposition, he was skilful in providing supplies for his army and an excellent disciplinarian (8-10). In time of danger his soldiers willingly obeyed him, but left him, when the peril was over, for a general of less harsh disposition (11, 12). No one was personally attached to him, but his troops were excellent soldiers (13, 14). He was about fifty years of age when he died (15). -Proxenus was ambitious from boyhood (16). He joined Cyrus, hoping to gain wealth, influence, and a great name (17), but was unwilling to acquire any of

these by unjust means (18). He was able to command well-disposed men, but could not inspire ordinary soldiers with fear or respect; he was thirty years old when he died (19, 20). — Menon was avaricious, stooping to perjury, false-hood, and deceit to gain his ends (21, 22). He respected and spared an enemy because he was dangerous, but ridiculed and plundered his friends (23, 24). He respected perjury and injustice, but looked upon the pious and truthful as fools (25). He took pride in deceit and ridicule of friends (26), and sought to be honored and courted by showing his power and willingness to do wrong (27). Even in extreme youth he was notoriously licentious (28). He was not put to death with the others, but died like a malefactor, after being tortured alive for a whole year (29). — Agias and Socrates were both courageous in war and faithful to their friends; and at the time of their death each was thirty-five years old (30).

- 1. μέν: cf. μέν in i. 10. 19, and note. ούτω, so, as above described. τὰς κεφαλάς (G. 197,1, κ. 2, last ex.): the corresp. active constr. would be αὐτοῖς ἀποτέμνουσι τὰς κεφαλάς. εἶς: in app. to (part of) στρατηγοί. μέν: correl. to δέ in § 16. ὁμολογουμένως ἐκ πάντων, as was agreed by (cf. ἐκ in i. 1. 6) all. αὐτοῦ (G. 182, 1; 180, 1). δόξας γενέσθαι, i. e. who appeared to have been (lit. to have become or to have shown himself). Cf. with this section i. 9. 1.
 - 2. πόλεμος: the Peloponnesian War (431 404 B. C.).
- Page 58. τοὺς Ελληνας: the Greek colonists in the Thracian Chersonesus. διαπραξάμενος παρὰ τῶν ἐφόρων, having secured (his object) from the Ephors. ὡς πολεμήσων: cf. i. 1. 11, and note.
- 3. μετα-γνόντες πως, changing their mind for some reason. ἐφ-οροι (over-seers), Ephors. Ἰσθμοῦ: of Corinth. ἔχετο πλέων: cf. ἔχετο ἀπελαύνων in ii. 4. 24, and note.
- 4. ἐθανατώθη, was condemned to death (G. 130, 3): cf. θάνατος, θνήσκω. τελών, magistrates, the ἔφοροι. ἄλλη: no such arguments (λόγοις) are given in the Anabasis. Cf. i. 1. 9, and i. 3. 3, 4. δαρεικούς: cf. note on i. 7. 18.
- 5. ραθυμίαν, a life of ease (ράβιος and θυμός). ἀπό ... χρημάτων: cf. i. 1. 9. ἀπό τούτου, from this time on. ἔφερε καὶ ῆγε, plundered, or pillaged: φέρω properly of objects that can be carried off, ἄγω of cattle; Lat. ferre et agere. πολεμών διεγένετο, went on warring (G. 279, 1).
- 6. φιλο-πολέμου (G. 131, 1): cf. πολεμικός (W. 55, **1**, 2, a) in § 7. δστις αίρειται: cf. οίτινες έθελουσι in ii. 5. 21, and note. ἐξόν: cf. ii. 5. 22. αίσχύνη, βλάβη (see G. 129, 1). αίρειται, chooses. ώστε πολεμείν, i. e. provided that he may be (laboring) in war (G. 266, 2). εἰς παιδικά, upon a favorite. δαπανᾶν, to make outlays.
- 7. ταύτη, herein, in these regards. ήμέρας και νυκτός, by day or night (indifferently, G. 179, 1). ἄγων: like the two adjectives, with ήν, ready to lead. πανταχοῦ πάντες: cf. ii. 5. 7, and note.
- 8. ώς δυνατόν . . . είχεν, so far as was possible with (i. e. for a man of) such a temper as he certainly (καί) had. ώς . . . άλλος: cf. i. 3. 15, and note. όπως έχοι (G. 217, Ν. 1). αὐτῷ (G. 184, 3, Ν. 6). ἐμποιήσαι τοῖς παρούσιν, to inspire in those present (the feeling). ὡς παιστόν είη = ὡς δέοι αὐτοὺς πείθεσθαι, that they must obey (G. 243; 281, 2).

- 9. &k Toû... cîral, by being severe (G. 262, 1; 138, N. 8).— ôpûv (see G. 261, 2).— ôş (G. 266, 2, N. 1).
- Page 59.— iol' 5τε, sometimes, lit. there is when: cf. evicte just preceding (G. 152, N. 2), and the note on ην... ούς in i. 5. 7. γνόμη, on principle, systematically: note καί before γνόμη.— ἀκολάστου, undisciplined.— στρατεύματος... δφέλος: cf. i. 3. 11.
- 10. λέγειν αὐτὸν ἄφασαν: Xen. states the facts not on his own authority. Cf. i. 9. 23. τὸν ἄρχοντα, his commander. εἰ μέλλοι, if he were either to, etc. (G. 247): the dir. form would be δεῖ φοβεῖσθαι . . . εἰ μέλλα, κ. τ. λ. φυλακάς: why acc.? ἀ-προφασίστως (πρό-φασις), boldly, promptly, lit. without making excuses.
- 11. τὸ στυγνόν, the sternness, gloom (G. 139, 2): cf. τὸ χαλεπόν and τὸ ἐπίχαρι, below. φαιδρόν: pred. to φαίνεσθαι. ἐν τοῖς προσώποις (poetic plural): connect with τὸ στυγνόν. ἐρρωμένον, something strong or vigorous: like vigor.
- 12. **5τε γένοιντο** (G. 233). πρὸς άλλον άρχομένους άπιέναι, i. e. to go away into the service of another. διέκαντο, were disposed. The active is expressed by διατίθημι (i. 1. 5).
- 13. και γάρ οδυ: cf. i. 9. 8. τεταγμένοι . . . κατεχόμενοι (sc. παρείναι αὐτῷ). σφόδρα . . . έχρητο (G. 98. N. 2), he found exceedingly obedient, i. e. these yielded him implicit obedience.
- 15. οὐ μάλα ἐθέλειν: as we say, did not like very much. ἀμφὶ τά. · cf. the note on εἰs in i. 2. 3.
- 16. εὐθός (G. 277, N. 1). Γοργία: the brilliant rhetorician of Leontini in Sicily, who lived about 485-380 B. C. His fee (ἀργύριον) was 100 minae (about \$1.800).
- 17. Encl συνεγένετο αὐτῷ, after he had been his pupil: συνείναι τινι often means to be one's pupil or disciple. φίλος... πρώτοις, while he was on friendly terms with those of highest rank. εὐεργετών: cf. ἀλεξόμενος in i. 9. 11. ড়ετο κτήσεσθαι, expected to get (G. 246).
- 18. ἐπιθυμών (G. 277, 5). ἐνδηλον . . . είχεν, he moreover made this also evident.
- Page 60. τῷ δικαίφ καὶ καλῷ: cf. τὸ στυγνόν in § 11, and note. The principle of G. 139, 2, is illustrated often in this chapter.
- 19. καλῶν κάγαθῶν: as we should say, "gentlemen." See Lidd. and Scott, s. v. καλο-κάγαθός. alδῶ ἐαυτοῦ, respect for himself (G. 167, 3). στρατιώταις (G. 187, end; 184, 1). Cf. § 8. στρατιώταις: cf. θεούς in ii. 5. 39, and note. φοβούμενος: what use of the part.? See G. 280, N. 1, and cf. δήλος ἡν ἐπιθυμῶν in § 21, and στέργων φανερὸς ἡν and ἔνδηλος ἐγίγνετο ἐπιβουλεύων in § 23. See also i. 2. 11, and note.
- 20. πρός τό ... δοκείν, for being, and having the reputation of being, fit to govern (G. 262, 1). This const. occurs several times below. ἀρχικόν modifies τινά understood, the subject of the infinitives. ἐπαινείν (bis): subject of ἀρκείν (G. 259). ἐτῶν (G. 169, 3).
- 21. μέγιστον: adverbially with δυναμένοις, the most powerful.— ἀδικών: cf. for the tense the note on i. 5. 11. So ἀδικούντα in § 20. μη διδοίη δίκην, might not pay the penalty: cf. έχα την δίκην, ii. 5. 38.

- 22. ὧν (G. 152). τῷ ἡλιθίφ (G. 186). Cf. note on § 18, above (at the end).
- 23. τούτφ, taking up the relative clause, is to be connected in construction with ἐπιβουλεύων. ἔνδηλος ἐγίγνετο: how different from ἔνδηλος ἔγ and ἔνδηλος ἐγένετο? οὐδενός (G. 177). τῶν συνόντων, his associates: connect with καταγελῶν; διελέγετο would require the dative (G. 186).
- 24. µóvos . . . &v, he thought that he alone (G. 138, N. 8) understood that it was (G. 280) easiest.
- 26. ἀγάλλεται ἐπί: below, with ἡγάλλετο, we have the simple dative of cause), τῷ δύνασθαι, κ. τ. λ. (G. 262, 2). For the formation of the three nouns after ἐπί, expressing quality, see G. 129, 7. ψευδή: from ψευδής, not ψευδός.

Page 61. — τῶν ἀπαιδεύτων: partitive; cf. τῶν στρατευομένων, i. 2. 3, and note. — διαβάλλων τοὺς πρώτους, by slandering those who were already first (in their friendship). — τούτους: takes up the relative clause.

- 27. το... παρέχεσθαι (G. 199, 2): obj. of έμηχανᾶτο. An obj. clause with δπως would be more common (G. 217).— έκ: cf. § 9.— ήξίου, expected. ἐπιδακνύμενος (G. 277, 2). δτι δίναιτο και ἐθέλοι ἄν: in direct form δύναμαι και ἐθέλοιμι ἄν. εὐεργεσίαν δὲ κατέλεγεν, and he accounted it against (the person) an act of kindness (G. 129, 3).
- 28. τὰ δη ἀφανη εξεστι ψεύδεσθαι, i. e. there is room for false statements, it is true, about doubtful matters (G. 159). τάδε, the following. παρὰ ᾿Αριστίππφ: with ἄν; cf. for the facts stated i. 1. 10, and i. 2. 6, and note. ξένων (G. 171, 3). ήδετο, i. e. Ariaeus.
- 29. σόκ ἀπέθανε: to be connected with the genitive absol. above, which expresses time (G. 277, 1). κεφαλάς: cf. § 1, and note. ζών . . . ἐνιαντόν, after being tortured alive for a year.
- 30. Note the interchange of the dual and plural in this section (G. 33, 1).

 και τούτω: emphatic repetition of the subject in the form of a pronoun.

 αὐτούς is irregularly inserted before ἐμέμφετο, as this verb cannot govern the gen. τούτων, which by its position would naturally be the object of both the clauses with οὔτε. ἔτη ἀπὸ γενεᾶς, years from birth, years of age.

The third and fourth books of the Anabasis give an account of the retreat of the Greeks, after the loss of their commanders at the river Zapatas, through a savage and mountainous country inhabited only by barbarians, until they beheld the welcome sight of the sea and reached Trapezus, a friendly Greek city on the Euxine. The three remaining books continue the narrative of the return of the Greeks from the arrival at Trapezus until the union of the Greek force with the army of Thibron in Asia Minor in the spring of 399 B. c. From the beginning of the third book, Xenophon himself becomes an important person in the councils of the Greeks.

HELLENICA.

[Book II.]

THE Peloponnesian War lasted twenty-seven years, from B. c. 431 to 404, of which the first twenty are included in the narrative of Thucydides, and the remainder in the Hellenica of Xenophon. It arose from the fear and jealousy felt by Sparta and other Greek states at the power and glory of the Athenian Empire, aided by the uneasiness of the subject allies of Athens herself under what they believed to be an oppressive rule. Since the formation of the confederacy of Delos in 477 B. c. — which was a defensive union of voluntary allies under Athens as presiding city, made to secure the Aegean against the possibility of another Persian invasion, - the maritime power of Athens had steadily increased, and the smaller states had gradually been changed from independent allies to subjects of an imperial city. This change is well explained in Chapters XLIV. and XLV. of Grote's History of Greece. The splendor of Athens reached its height under Pericles, the most illustrious of her statesmen (who died in 429 B. c.): and her Dorian neighbors in Sparta, Corinth, Megara, and Thebes were now ready to combine for her destruction. In 432 B. c. the disputes between Corinth and Athens about the Corinthian colonies of Corcyra and Potidaea gave a plausible pretext for war, and war was at once declared. But, as Thucydides tells us, the war arose chiefly from the alarm felt by Sparta at the extent of the Athenian power, and her dread of its further increase. The war began in the spring of 431 B. c.; and it ended in the spring of 404 B. c. with the surrender of Athens, which is described in the first extract from the Hellenica. The power of Athens had been seriously crippled by the disastrous expedition to Syracuse (B. c. 415-413); it was finally broken by the destruction of the Athenian fleet at Aegospotami, as related in the chapter immediately preceding the narrative here given.

Aegospotami, or Goat's River, was a statuon on the European side of the Hellespont, opposite the Asiatic town of Lampsacus, which had just been captured by Lysander, the Spartan commander. It was "an open beach, without harbor, without good anchorage, without either houses or inhabitants or supplies"; and was chosen by the Athenian commander, merely to compel Lysander to an engagement. Each morning the fleet would cross the strait in line of battle, but the Spartan forces kept close under shelter of their port. Each day it withdrew to its anchorage, followed only by a few scoutboats to watch the disembarking; and then the men would stray on

shore for provisions, as far as Sestos, a few miles below. For five days the same scene was repeated. In vain Alcibiades, then living in exile near by, warned the generals of the exposed condition of their fleet, and urged that they should at least fall back to the safe and friendly harbor of Sestos; he was dismissed with the taunt that they were now in command, not he. "At length, on the fifth day, Lysander ordered the scout-ships, which he sent forth to watch the Athenians on their return, to hoist a bright shield as a signal as soon as they should see the ships at their anchorage, and the crews ashore in quest of their meal." The moment he beheld this welcome signal. he gave orders to his entire fleet to row across the strait as swiftly as possible, while the land forces marched along the strand in case of need. The fleet was taken by complete surprise. A squadron of twelve vessels under Conon, with the sacred ship called Paralos. escaped. All the remainder, nearly one hundred and seventy in number, were captured on the shore, defenceless, and seemingly without the least attempt on the part of any one to resist. This sweeping victory was won without the loss of a ship, almost without the loss of a man. Of more than thirty thousand prisoners, all the Athenians, some three or four thousand, were put to death. It had been charged against them that they had resolved, if victorious, to cut off the right hands of all their prisoners; and one of their generals. Philocles, had put to death the captured crews of two ships, allies of the Lacedaemonians, by hurling them headlong from a precipice. Charges like these, at the end of a long and obstinate war, account for the vindictive and bitter temper of the conquerors. (See Grote, Ch. LXV.)

The battle at Aegospotami was fought in September, B. c. 405. Byzantium surrendered directly after; Lysander permitting its garrison, with other Athenians found there or elsewhere, to sail to Athens, "but nowhere else," says Xenophon, "for he knew that the more there were gathered in the city and Piraeus, the sooner they would be brought to straits by famine."

II. 3. Παράλου: the Paralos ("Seaboard") and the Salaminia were two sacred vessels maintained by Athens, and used in the service of the government. They carried deputations to the sacred festivals, and embassies; and were sometimes used to bring state criminals to Athens, as in the case of Alcibiades in 415 B. C.—νυκτός (G. 179, 1).— ἡ ξυμφορά (= συμφορά), the disaster to the fleet at Aegospotami: ξύν is often used for σύν in the older Attic.— Παραιώς, the Piraeus was the principal port of Athens; it was fortified, and connected with the city (ἀστυ) which was four and a half miles distant by the two long walls of Pericles. (See the plan at the end of the volume.)— ὁ ἔτρος ... παραγγάλων: we should expect the gen. absol., but the nominative is in apposition with the

nominative implied in the verbal noun elewys (as if species had been used).

Page 62. — πενθούντες, agreeing with the subject implied in ośśείε, as if it had been, all were sleepless. — πείσεσθαι, that they were to suffer (G. 246). — οἰα ἐποίησαν: see G. 247 (last example) and N. 2. — Μη-λίους: Melos, a Spartan colony, had been subjugated by Athens in 416 B. C.; the men of military age were put to death, and the women and children were enslaved.

- 4. ἔδοξε, they voted, lit. it pleased them: the expression is the same which was used in the Athenian decrees, ἔδοξε τῆ βουλῆ καὶ τῷ δήμφ. ἀποχώσται (v. ἀποχώννυμ), to block the channel. περὶ ταῦτα, thus employed.
- 5. ναυσίν (G. 188, 5). κατεσκευάσατο, established, i. e. in the form of "an oligarchy of ten native citizens, chosen from among his most daring and unscrupulous partisans, to govern in conjunction with the Lacedaemonian harmost." τὰ ἐπὶ Θράκης, often without χωρία, a common expression for the coast of Thrace.
- 6. άφειστήκε, had (already) revolted.—'Αθηναίων (gen. governed by άπο- in άφειστήκε, G. 193), from the Athenians.— σφαγάς ... ποιήσαντες, having made a massacre of the aristocrats: this massacre took place eight years before, but was recent enough to forbid the Samians to hope for mercy.
- 7. Δεκέλειαν: a post in Attica, whence Agis, the Spartan king, was now threatening the city. δτι: understand λέγοντάς τινας, or άγγελλοντας after ἐπεμψε. προσπλεῖ (G. 243). τοῦ ἐπέρου, the other of the two kings, Agis being one.
- 8. ἐν τἢ 'Ακαδημία τῷ καλουμίνο γυμνασίο, the common reading, would be an unusual expression for in the gymnasium called the Academy. Perhaps we may insert a comma after 'Ακαδημία, and take the following words in apposition with 'Ακαδημία, in the Academy, viz. in the gymnasium thus named. Many scholars consider the last three words as an interpolation. The Academy (i. e. the grove of the hero Academus) was northwest of the city, on the Sacred Way leading to Eleusis. It was afterwards made famous by Plato, who used it as his place of instruction; and its name is thus a familiar word in all modern languages.
- 9. Aίγιναν: in the first year of the Peloponnesian war (431 B. C.), the Athenians expelled the Aeginetans with their families from their island, and the Spartans allowed them to settle in Thyrea. ἀπέδωκε implies that Lysander restored Aegina to its former inhabitants. δσους ἐδύνατο πλείστους, the greatest number which he was able (to collect), like ὡς πλείστους οτ ὅτι πλείστους. ὡς αὄτως, likewise, adv. οτ ὁ αὐτός, the same. Μηλίσις: «see note on § 3 above. τῆς αὐτῶν, sc. χώρας (G. 141, N. 4). πρὸς τὸν Πειραιᾶ, he came to the Piracus and anchored there.
 - 19. τί χρή ποιών (G. 243).

11

- Page 63.— δντων (G. 277, 2.) σωτηρίαν τοθ μή παθείν, security against suffering, the μή strengthening the negative idea (of prevention) implied in σωτηρίαν (G. 263, 1). α... μικροπολίτας, what they had not done for punishment, but had done unjustly (ήδικουν) through insolence to men of the small states: α is direct object of ἐποίησαν and cognate object of ἡδίκουν. οἰδ΄ ἐπὶ μιᾶ, more emphatic than ἐπ΄ οὐδεμιᾶ. ἐκείνοις, the Lacedaemonians.
- 11. Δτίμους ἐπιτίμους ποιήστωτες: they passed a vote of amnesty, restoring to full civic rights all who had forfeited any of those rights (i. e. who had become ἄτιμοι) either as public debtors or by sentence of the law. After this vote, the citizens met in the acropolis and pledged themselves to harmony. ἀποθνησικόντων (G. 277, 5.) ἔχοντες, keeping. ἐπὶ τούτοις, on these conditions.
- 12. elva, sc. tφη. κύριος αὐτός (G. 136, N. 8 a): αὐτός is adjective pronoun, himself (145, 1).
- 13. πλησίον της Λακωνικής: as Sellasia is generally said to be in Laconia, πλησίον should perhaps be omitted here. οἰα, sc. τοιαῦτα. αδτόθεν, instantly. εἰ δέονται (G. 247). τι, at all. κάλλιον (G. 75).
- 14. ἡκον (G. 200, N. 3). ἐνέπεσε, ν. ἐμπίπτω. ἔως ἀν πέμπωσιν, while they should be sending (G. 247; 202, 1): ἔως πέμπωσιν might have been used.
- 15. Λακεδαιμονίοις, dat. with εἰρήνην ποιείσθαι (G. 186, N. 1). ἐφ' εἰς προεκαλοῦντο, on the terms which they offered (G. 153, N. 1). ἐκάτερον, i. e. each of the two long walls leading to the Piraeus; see note on § 20, below. μη ἐξείναι depends on the verbal force of ψήφισμα (G. 261, 1, N.).
- 16. el βούλονται, if they wished (G. 247): the direct form of the sentence following δτι would be, el βούλισθί με πέμψαι, ήξω είδὰς πότερον ἀντέχουσι, &c. Λακεδαιμονίους is by anticipation object of είδὰς, instead of being subj. nominative of ἀντέχουσι. ή connects βουλόμενοι (G. 277, 2) to πίστεως ἔνεκα (in order to secure good faith).
- Page **64.** 5 τι τις λέγοι, whatever any one might propose (G. 248). δμολογήσειν (G. 202, 3, N.).
- 17. τέως, for some time. κατέχοι and κελεύοι are instances of the rare imperfect optative, representing κατέχε and ἐκέλευε of the direct discourse, which would regularly be retained in such cases (G. 243, N. 1). είναι, so. ἔψη. κύριος (G. 136, N. 3 a). δν ἐρωτῷτο, of what he (Lysander) was asked (G. 153, N. 1), the direct form being δν ἐρωτῷμαι (indic.). δέκατος αὐτός, a common expression for one of ten, generally applied to the principal person in the number mentioned.
- 18. ἀγγελοῦντα (G. 277, 3) δτι ἀπεκρίναιτο, to inform them that he had replied, &c. (the message was ἀπεκρίναιτο Δύσανδρος, &c.).
 - 19. ἐπὶ τίνι λόγφ, in what capacity. καλείν ἐκίλευον, gave orders to

summon them. — μη σπίνδισθαι, [urging] to make no terms. — ξαιράν, sc. την πόλιν.

- 20. con that we would not enslave, dc. It is said that, when a Theban delegate advocated the destruction of Athens, a Spartan replied, that he would not put out one of the eyes of Greece, and leave her ἐτερόφθαλμον. The same argument was used at Athens in favor of helping Sparta, after the battle of Leuctra, in 371 B. c. ἀνδραποδιεῦν (G. 110, II. N. 1 c). ἐποιοῦντο, offered to make (G. 200, N. 2). ἐφ' ❖ . . . ἔπεσθαι (G. 267). τὰ μακρὰ τείχη: probably only the two long walls leading to the Piraeus are meant; as the third or Phaleric wall, leading to the old port of Phalerum, was now of less account, since the Piraeus had been strongly fortified and connected with the city by two walls. καθέντας (ν. καθίημι), restoring. τὸν αὐτόν, &c., lit. regarding as foe and friend the same with the Lacedaemonians.
- 21. μη ήκοιεν, lest they might have come (G. 200, N. 3; 202, 2). σδ γάρ ἔτι ἐνεχώρει μένειν, for there was no longer room (χώρα) for delay.
- 22. **io** ols... wolfvro, the terms on which (they said) the L. offered to make peace; wolfvro representing wolfvra of the direct form (G. 248, 4): see two form in § 20, above.

Page 65. — ὑπ' αὐλητρίδων, to the music of flute-girls.

- III. 1. τῷ ἐπιόντι ἐτει, the year beginning at midsummer 404 B. C., the first year of the ninety-fourth Olympiad. —δν...οὐκ ὀνομάζουσι, whom the Athenians do not name, i. e. among the ἀρχοντες ἐπώνυμοι: the first of the nine Archons gave his name to the year, whence he was called the Eponymus. ἀναρχίαν: the word ἀναρχία was entered in the public records for this year instead of the name of Pythodorus. There are strong reasons for believing all of § 1, except τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει, to be an interpolation; it will be seen that the other words break the construction of the sentence, which becomes grammatical only by taking τῷ... ἔτει with ἔδοξε in § 2.
- 2. εδοξε τῷ δήμφ, the people voted: see note on II. 4, above. of... ξυγγράψουσι (G. 236, N. 3), who were to compile, &c.: see note on § 11, below.

The omitted sections (4-10) refer to matters in Thessaly and Syracuse (under the tyrant Dionysius), to the surrender of Samos to Lysander, and to Lysander's return to Sparta.

- 11. ἐφ' ἦτε ξυγγράψου (G. 267), equivalent to of ξυγγράψουσι in § 2. πολιτεύσουντο is an indirect statement (G. 248, 4) of the idea of the Athenians in choosing the Thirty: in § 2 the indicative of the direct form is retained. For the middle voice, see G. 199, N. 1. ἀcὶ ἔμελλον, they continually delayed.
- 12. ζώντας and δντας (G. 246; 280). βαρείς, odious. ὑπήγον θανάτου, arraigned capitally (G. 178, last example). αὐτῶν (G. 173, 2, x.).

- Page 66. 5001 furflerar ... ovres (G. 280, N. 2).
- 13. Stus an ifein... Stus βούλοιντο, how they might get the power to treat the city as they pleased; indirect question, representing was an iffin have βουλούμεθα (G. 245; 247, N. 3). The first stuss is an indirect interrogetive (like was); the second is relative (G. 232, 4). φρουρούς σφίσι ξυμπράξαι έλθαν, to help bring it about that guards should come to them, i. e. to aid in having guards sent them: σφίσι refers to the Thirty (G. 144, 2). ξως ... καταστήσαιντο (G. 239, 2; 248, 3). δρόψειν (G. 17, 2, N.; 203, N. 2). Compare αύτοις πεμφθηναι with σφίσιν έλθαν above: as Λύσανδρος is subject of ξυνέπραξεν, σφίσιν would have been incorrect here.
- 14. Δε... πρώττοιεν (G. 248, n.): the idea of the Thirty was Δε πάντα ἐπαινή ὰ ἄν πρώττοιεν (or ὰ πρώττοιεν), that he may praise everything which we may do (or everything which we do). τών φρουρών, depending on the omitted antecedent of σύς. ήκιστα... ἀνέχεσθαι, representing ήκιστα... ἀνέχεσθαι, they [are men who] least endure being thrust out (unless ἄν is omitted by accident before ἀν-έχεσθαι, or unless ἄν in the next clause affects ἀνέχεσθαι also). πλείστους ἀν... λαμβάνειν, would get most adherents (G. 211): the protasis is expressed in ἐπιχειροῦντας, = εἰ ἐπιχειροῦν (G. 226, 1).
- 15. ἐπὶ τὸ... ἀποκτείνειν (G. 262, 1). ὅτε... φυγών, inasmuch as he had been exiled (G. 277, N. 2): φεύγειν often means to be exiled; hence ὑπὸ τοῦ δήμου follows, as if the verb were passive (G. 197, 1). ε τις ἐτιμᾶτο... εἰργάζετο, in case one was honored, da. depends as protasis on ἀντέκοπτε λέγων, and not on ετη: if it belonged to the indirect discourse after ὅτι, we should expect τιμῷτο οτ τιμᾶται, &c.
- 16. elkeles exphro, treated as a friend. δτι ούκ εγχωροίη, that it was not possible (lit. there was no room). μη ούκ εκποδών ποιείσθαι, not to put out of the way (G. 283, 7): when we should have (affirmatively) έγχωρε μη τούτο ποιείν, we may have (negatively) ούκ έγχωρε μη ού τούτο ποιείν. ήττόν τι belongs to επιμελείσθαι. ἄσπερ τυραννίδος, as a tyranny: the meaning is, if you think that our large number prevents our government from being in spirit a tyranny (properly a rule of one), and from requiring the same vigilance as a tyranny, you are a fool.
- 17. 89 Ao, evidently (G. 138, N. 7; 280, N. 1). function, banding together (in a threatening way).
- Page 67.— el μή... λήψοιτο, ... ἔσοιτο, representing el μή... λήψεται (G. 223, Ν. 1), άδύνατον ἔσται (G. 202, 4).— τις, they (by the English idiom); for we should say unless we take for el μή τις λήψεται in the direct form.
- 18. συρρυκίησαν, ν. συρρέω. καταλέγουσι, register them in the list (κατάλογος, catalogue) mentioned in § 20. τοὺς μεθέξοντας δή, who (as they said) were to take part in the administration (G. 277, 8): we might have had at μεθέξουσι (see § 2. above).

- 19. ROLVEVOUS WOLFERE BOLL belongs at once with Bouloukvous and with TPLOYINGOUS, that, wishing to make the best of the citizens partners, they made three thousand of them partners. — to before woodor belongs to worhandar, which is the subject of Socia: we should expect another infinitive after Exerc. & but after the new verb open the construction changes to that of the participle (G. 280). - wower... elvas, as if this number (three thousand) must needs be honorable men: Exav avaykny rivà mouter ri is to be under some necessity of doing something (G. 261,1, N. 1). For the accusative absolute see G. 278, 2, N; for wormen, G. 277, N. 3. - older to eliq is irregularly added, by an entire change in the form of the sentence, as if & Eyos had been used after worre in the preceding clause, instead of the conditional participle Exorra (G. 277, 4). Here olov Te ov would have been the regular form after wormen (without el), as if it were possible; ely representing et ... toriv in the words of Theramenes, as Socion (above) represents Sone. - yeverbar has rivas understood as its subject, and is followed by σπουδαίους and πονηρούς in the predicate. — κατασκευαζομένους is added, by a sort of apposition, to explain жра́ттоутаз. — ўттоуа ты̂у do youkway, weaker than its subjects.
- 20. of δ' ἐξέτασιν, &c. The meaning of this obscure description seems to be as follows. The Thirty held a general review of all the citizens capable of bearing arms; but while the Three Thousand were reviewed together in the market-place, the other citizens were scattered over the city in small detachments (Δλλων άλλαχοῦ). Then, while the ordinary citizens were dismissed for dinner or some other purpose (ἀπαληλόθεσαν), leaving their arms stacked at the places of review, a general call to arms was suddenly sounded (καλεύσαντες ἐπὶ τὰ ὅπλα); on which the Spartan garrison (φρουροί) and those citizens who understood the plot rushed and seized the arms of the unsuspecting citizens before the latter could return and secure them. ἐκεῖνοι, those who were ξω τοῦ καταλόγου. ἐν τῷ ναῷ, in the temple, i. e. the Parthenon.
- 21. Δs ξόν, since (as they thought) it was in their power (G. 277, N. 2).

 δ τι βούλοιντο (G. 248). τ ν μετοίκων, resident foreigners, living at Athens chiefly for purposes of trade, without political rights; as many of them were rich, they were selected as victims. Lysias (in Eratosth. § 2) says that the Thirty seized ten μέτοικοι in this way, including two poor men in the number lest the purity of their motives should be suspected. ἀποσημήνασθαι, to confiscate (properly to put a seal upon).

During this reign of terror, the orator Lysias was arrested by order of the Thirty while he was entertaining friends at dinner; but he escaped from custody and fled to Megara. His brother Polemarchus, however, was arrested in the street by Eratosthenes, one of the tyrants, and was put to death without trial, and without so much as hearing the offence with which he was charged. The house of Polemarchus was plundered, even the golden ear-rings were torn from the ears of his wife, and his family were dependent on the charity of friends for the means of giving him a decent

- burial. Lysias describes these terrible scenes in his oration against Eratosthenes, whom he afterwards prosecuted for the murder of Polemarchus.
- 22. δυτινα βούλοιτο (G. 248, 1): this use of the optative must not be confounded with that seen in παρ' ών λαμβάνοιεν, below (G. 233). φάσκοντας, while we declare.
 - Page 68. μηδέν (G. 283, 4). τῷ παντί, in every way.
- 23. ψμποδάν τῷ ποιείν (G. 262, 2; 185). ίδία... άλλος πρὸς άλλον, privately; one to this man, one to that.
- 24. πλίονας του καιρού, more than is fitting (lit. seasonable). μεθιστάσι, are changing. τοις . . . μεθιστάσι, those who are changing (the government). διὰ τὸ . . . είναι, because the city is; διὰ τὸ . . . τεθράφθαι, because the people have been reared (G. 202, 2).
- 25. τοις close ήμιν, to such as we (G. 153, N. 5). oi βέλτιστοι, the aristocracy (the better class), opposed to the δήμος, the mass of the people.
 - 26. dar alobarápeda (G. 225). dictrodor troloqueda, put out of our way.
- 27. ols δύναται, by whatever means he can. is δε ταῦτα άληθη, and (as a proof) that this is true. See § 33, below. ην κατανοήτε (G. 223); but δταν βουλώμεθα (G. 233). el εγίγνωσκε, if he had this opinion (G. 221), has two apodoses, ην and ενομίζετο αν. The latter has its main protasis implied in δικαίως, if he were just'y estimated, to which it conforms (G. 222). See G. 227, 1; and Moods and Tenses, § 54, 1 (a).
- Page **69.**—28. τοῦ δήμου, of the democracy. τοῖς... els ἡμᾶς, on those who were first brought before us (for judgment), follows ἐπιτιθέναι (G. 187). αὐτῷ ἀρέσκα, by anacoluthon, where τοῖς γιγνομένοις ἀρέσκεται would be expected. ἐν τῷ ἀσφαλεῖ, in safety (G. 139, 2).
- 29. δσφ... φανφοθ, by as much as what is secret is harder to guard against than what is open. ξχθιον (v. ξχθρός), more hostile. οὐτε ἐσπείσατο οὐτ' ἐπίστευσε, gnomic agrists (G. 205, 2; see N. 1): the subjunctive λαμβάνωσι (G. 233) depends on these agrists, as they are primary tenses (G. 201, end). τοῦ λοιποθ, for the future (G. 179, 1).
- 30. ἀναμνήσω (v. ἀναμιμνήσκω) here takes two accusatives (G. 164); this verb may also take the accusative and the genitive (G. 171, 2, N. 3). κατὰ τὸν πατέρα, i. e. as his father had been. τοὺς τετρακοσίους, the oligarchy of the Four Hundred was established in Athens in 411 B. C.; it lasted only four months. See Grote, Chap. LXII. ἀντίπαλόν τι τῷ ἀλιγαρχία, a party hostile to the oligarchy.
- 31. κόθορνος, a high buskin, worn by tragic actors: see the cut in Smith's Dict. of Antiq. s. v. Cothurnus. ἀποβλέπει, it is adapted to both feet, as the man who is said to resemble it has an eye to both sides. ἄνδρα τὸν ἄξιον ζῆν, the man (who is) fit to live (G. 142, 2). οὐ... μεταβάλλεσθαι: οὐ belongs (grammatically) to δεί, and δεινὸν είναι προάγειν and μεταβάλλεσθαι both depend on ον δεί, while προνοείσθαι depends on δεί alone ἄνε ἀν... καταστώσιν, until they get into fair sailing (G. 239, 2; 233). ἀνειδών τι ἀντικόψη: we should expect the optative, by assimilation to

- which (G. 235), and we must translate it like one. See Greek Moods and Tenses, § 34, 1 (b).
- 32. Show, no doubt. whelstows... drohenkives, you are in part to blame that very many who were on the side of oligarchy have perished at the hands of the people: altics tivi tives means the cause of something to some one; and altics may take the simple infinitive (G. 261, 1) as here, or the infinitive with too (G. 262, 2).
- Page 70. drilifea (v. drapie), to take up or recover. νανμαχίς, the sea-fight at Arginusae, B. C. 406, in which the Athenian fleet was victorious, but sailed away leaving, besides the slain, more than a thousand perishing upon the wrecks: the commanders were afterwards brought to trial before the people, and six of them sentenced to death, for this neglect; but the trial was hasty and informal, and their execution was regarded by many as a public crime. drintever atrois, caused their death: Theramenes, who was one of the commanders, joined in the accusation of the others.
- 33. τοῦ πλεονεκτεῖν, gain; τοῦ καλοῦ, honor. τούτου, gen. after φείστασθα, v. φείδομαι (G. 171, 2). ἡμᾶς ταὐτό, the same to us (G. 165).
- 34. καλλίστη: Critias, who was a very able man, a kinsman of Plato and a friend of Socrates, wrote a treatise on the excellence of the Spartan constitution. dvrl... πείδεσθαι, instead of yielding to the majority. τοις πραττομένοις, the acts of the government. dv before elserbe belongs to dξιωθηναι (G. 211). πολλούς... εμέν, would make many of those who hold views (γιγνωστάντων) hostile to you haughty. τών ξω, the political exiles, those who afterwards restored the democracy.
- 35. ἀποκτείναι (G. 203). οδκ ήρχον κατ' ἐκείνων λόγου, i. e. my charge against them did not begin the controversy. προσταχθέν, when it was ordered (G. 278, 2). ἀπολογούμενος, alleging in defence. οὐδέ, not even. μη δτι, not to say, much less. Κοξα. . . λέγαν, was acknowledged to have spoken (seemed to speak) reasonably.
- Page 71. προέμενοι, ν. προέημι. ἀπολέσθαι (G. 265). ἀποπλίοντες όχοντο, sailed away (G. 279, 4, N.).
- 36. παρανενομηκέναι, has acted unlawfully (i. e. in accusing me); for which some editors suggest the milder παρανενοηκέναι, has erred in judgment. πενέσται, serfs (like the Laconian Helots): the charge of exciting a democratic revolt would be particularly galling to a proud aristocrat like Critias.
- 37. Šv, sc. škelvev, depending on μηδέν. μηδέν. . . . γένοιτο, may nothing of the kind be done here. όμῶς, obj. of παθσαι, depose you (see § 43, below). δίκαιον είναι explains τάδε, the obj. of ὁμολογῶ. εί κατανοήστες, see last note on § 31.
- 38. μέχρι . . . καταστήναι, until you became established in the magistracy (βουλείαν): μέχρι τοῦ belongs also to ἀποδειχθήναι and ὑπάγεσθαι (cf. § 33); but with the present ὑπάγεσθαι, μέχρι must be transla ed while.
 - 39. Nikhpárov, son of the famous Nicias, who fell in Sicily B. c. 413.

- 40. δεόπτως Εριαν, would be suspicious (G. 202, 4). ξκασταν, see § 21. τούτων ἀπολομένων (G. 226, 1) represents the protasis to ξσοιντο: in the direct form, δάν ούτοι ἀπόλωνται, πολέμιοι ξσονται.
- Page 72.—41. παρηρούντο, took away (see § 20, above). δπως... δφελείν, in appos. with τούτου ένεκα (G. 215, Rem.). — μηδέν, in nothing. — Κήν γάρ, &c., for if they had wanted that, they might have left no one (G. 222, N. 2) by distressing [the city] with famine a little longer (Ετ.): πιέσαντας agrees with the understood subj. of λιπείν (G. 138, N. 8 b).
- 42. cor as isone μοι, again, I did not approve. το dντίπαλον, the opposition, of which the head-quarters were with the exiles. ούτως, in this way, referring to the following protasis. εί... προσγενήσοιντο... φανήσοιντο: μέν and δέ show that εί belongs to both verbs. In the direct form the protasis would have the fut. indic. (G. 223, N. 1).
- 44. ἀ ἐγὰ λέγω and ἀ οῦτοι πράττουσιν are subj. of γίγνεσθαι. ἄν belongs to βούλεσθαι (G. 211). οῦτοι, i. e. the Thirty, represented by Critias. αὐτούς, i. e. the exiles. χαλεπὸν . . . χώρας, that they think it would be hard to get even a footing anywhere in the country: ἡγεῖσθαι, like νομίζειν, depends on οἶμαι (αὐτούς); and χαλεπὸν ἀν εἶναι (= χαλεπὸν ἀν ἡν) depends on ἡγεῖσθαι.
- 45. clos, [such a one] as, with infin. (G. 261). ā, sc. ἐκεῖνα (G. 160).

 Page 73. τετρακοσίων, see § 30, above. πάση πολιτεία, any form of government (G. 184, 2).
- 46. ἐκείνοι οἰδὰν ἀνίσταν, they (the Spartans) relaxed nothing of their hostility.—oἰ ἀμφὶ, &c. the party of the oligarchy (G. 141, N. 3).— ἔρυμα: this was a fort on the mole (χώμα) which commanded the entrance of the harbor of Piraeus, built under pretence of defending the city from a hostile fleet, but really to introduce a Lacedaemonian force to uphold the tyranny of the Four Hundred.— ὑφ' αὐτοῖς ποιήσασθαι, make subject to themselves.
- 47. ἀποκαλεί, nicknames. το πειρώμενον, because (as he says) I try. τί ποτε, what in the world?
- 48. οὐ πρόσθεν ... πρίν, not ... until. και οἱ δοῦλοι ... μετέχοιεν, until even the slaves, and those who for poverty would sell the state for a drachma, should receive a drachma, i. e. have a seat in the Senate, the pay of a senator being a drachma (17 cts.) a day. Or the passage may mean simply, until all who would sell the state for a drachma should have an opportunity to do so, i. e. should have a drachma offered them. είναι ἄν represents είη ἄν, and πριν ... μετέχοιεν stands like a conditional relative sentence (G. 240, 1, third example). οἱ ... ἀν ἀποδόμενοι (G. 211) is equivalent to ἐκείνοι οἰ ... ἀν ἀπόδοιντο. ἐγγενέσθαι ἀν (= ἐγγενοιτο ἄν), could arise or be formed. εἰς τὸ ... τυραννείσθαι, lit. into the [condition oɪ] being under the tyranny of a few. τὸ μέντοι ... πολιτείαν, but with the help of the powerful, both by horses and by shields, to aid the government (I say) by these means; all this is the subject of είναι, if the

text is correct. But &d rown is thus a mere repetition of what precedes, and the words have probably been corrupted in copying.

- 49. ἐἀν . . . ἐλεγχθῶ . . . πράττων . . . πεποιηκώε, if I am (shall be) convicted of doing . . . or of having done (G. 280): the apodosis δικαίως ἀν ἀποθνήσκαν, that I should justly die, has another protasis implied in παθών (= εἰ πάθοιμι); see note on § 27, above. ἐσχατάτατα (double superlative), extremest.
- 50. δήλη... επιθορυβήσασα, let it be seen that it applauded with favor (G. 280, N. 1).
- Page 74.— el ἐπιτρέψε: some MSS. have ἐπιτρέψοι, corresponding to ἀποφεύξοιτο (see G. 247, N. 1).— οὐ βιωτόν, intolerable.— τοὺς . . . ἔχοντας, the young men mentioned in § 23.— φανερῶς τῷ βουλῷ (G. 185).— δρυφάκτοις, the railing, which separated the Senate from the spectators.
- 51. προστάτου... οδου δεξ, that it is the duty of a leader who is what he ought to be (for τοιούτου οδον είναι δεξ). δς δν... μή ἐπιτρέπη, not to permit: irregular for τὸ... μή ἐπιτρέπαν. οδες, the young men above mentioned. τῶν δντων, dep. on μηδένα. κυρίους δανατούν, competent to put to death. ξυνδοκοῦν, since it is agreed on (G. 278, 2).
- 52. 'Eστίαν: the altar of Hestia (Vesta), the Goddess of the Household, "the senatorial hearth, the altar and sanctuary in the midst of the Senate house."— ἐπὶ Κριτία, in the power of Critias.
- 53. bμών, obj. of θαυμάζω (G. 171, 2). καλ ταθτα γιγνάσκοντες, and that too, when you know. obser (G. 160, 2). το υμών έκάστου, that of any one of you.
- 54. τους ένδεκα, the Eleven, who had charge of prisons and executions.

 ένι τον Θηραμίνην, to seize Theramenes. έκεινοι, nom. without verb.
- Page 75. où 8et, to the proper place, with dwayayovres. rd & ros-rev, what follows from this, i. e. execution.
 - 55. τὸ ἔμπροσθεν, the space in front.
- 56. δηλοῦντα ola ἐπασχε, proclaiming aloud the treatment he was suffering. οἰκ ... οἰμάξομαι, shall I not suffer? The word, as used by Satyrus, meant that he would suffer for it if he did not keep quiet. τὸ λειπόμενον, i. e. the last few drops of hemlock. ἀποκοτταβίσαντα, jerking out: the κότταβος was a sort of toast, in which the guest flung out a few drops of wine, at the same time calling the name of his beloved; the sound of the wine, as it struck the mark aimed at, was accepted as an omen, or sign of favor. ἐκείνο τοῦ ἀνδρός, this quality of the man. τό belongs to ἀπολιπέν, in appos. with ἐκείνο.
- "The scene just described," says Mr. Grote, "is one of the most striking and tragical in ancient history. The atrocious injustice by which Theramenes perished, as well as the courage and self-possession which he displayed in the moment of danger, and his cheerfulness even in the prison, not inferior to that of Socrates three years afterwards, naturally enlist the warmest sympathies in his favor. But . . . he was a selfish, cunning,

- and faithless man; ready to enter into conspiracies, yet never foreseeing their consequences; and breaking faith to the ruin of colleagues whom he had first encouraged, when he found them more consistent and thoroughgoing in crime than himself."
- IV. 1. προείτου μή εἰστέναι, i. e. excluded or expelled from the city.—

 ήγου, arrested: it was said that as many as fifteen hundred prisoners suffered death. Among the banished were the most eminent intellectual teachers, native or foreign, Socrates being hardly spared.— φευγύντων, genitive absolute.— ἐνέπλησαν (ν. ἐμπίπλημι), i. e. the Thirty caused Megara, &c. to be filled with the fugitives (ὑποχωρούντων).
- 2. Δε σύν, with about. Φυλήν, Phyle, a frontier fortress among the hills, on the road to Thebes, about fifteen miles from Athens.
- Page **76.** \longrightarrow 3. The vuctor cal $\tau \hat{\eta}$ berrepale, during the night (G. 179, 1) and on the next day (G. 189). \longrightarrow $\dot{\eta}\pi \hat{\eta}$, [taken] by.
- 4. Amharfarour, would forage (i. e. those in Phyle). oulds: the Attic army was mustered according to the ten tribes.
- 5. συναλεγμένων (v. συλλέγω), as there were gathered, gen. abs. with περι έπτακοσίους.
- 6. destructo, i. e. the forces of the Thirty. Stroi, to [the post] where (after destructo, which implies motion), i. e. each to his own work. Straw, encampment. Form ple ove, some (G. 152, N. 2).
- Page 77.—8. In tols inneven, under guard of the cavalry. πόσοι elev, i. e. the people of Eleusis. προσδεήσουντο (G. 243), how much additional garrison they would need (i. e. in consequence of the seizure of Phyle). τον del έξιόντα, every one as he went out. ξυναλημμένοι (v. συλλαμβάνω), seized. A similar visit and seizure of prisoners was made at Salamis. τοις ένδεκα, i. e. for execution.
- 9. 'Ωιδείον: not the Odeum of Pericles, but the older building near the Ilissus, once used as a theatre. τοὺς άλλους, those not mentioned in § 4 and § 6. ταὐτὰ ἡμῖν, the same with us (G. 159, N. 2; 186, N. 2).
- 10. Sorois. . ξμελεν, to such as cared only for gain. The number thus put to death, says Lysias, was about three hundred. ἐβοήθουν, went to their relief (i. e. that of their party in Piraeus). ἐπατα, i. e. on approaching the Piraeus. ἀναφέρουσαν, leading up, i. e. to the high ground.
- 11. un druivan abrois, not to let them come up, i. e. upon any of the high land of the peninsula. κύκλος, the whole circuit of the fortifications which surrounded the Piraeus. The name Piraeus was given to the whole peninsula with its three harbors; this included Munychia, which was the high hill on the east side of the peninsula, directly overlooking the smallest of the three harbors, the little bay of Munychia. The town of Piraeus occupied part of the larger lower hill south of the great harbor (the harbor called Piraeus), and extended across the isthmus along the shore, and over the low land west and northwest of Munychia, to the place at which the two long walls from Athens joined the fortifications of the Piraeus. In

this northern part of the town of Piraeus was the market-place named for Hippodamus of Miletus, who was employed by Pericles to lay out the new town of Piraeus. Hippodamus astonished the Athenians by his broad straight streets, crossing each other at right angles. One of these was the street here mentioned, leading from the great square (the ἀγορά) up the hill of Munychia; on which hill stood the temple of Artenis Munychia and that of the Thracian Artenis (Bendis). [On many maps the relative positions of Munychia and Piraeus are reversed, and Phalerum is wrongly made one of the three harbors of the peninsula of Piraeus.]

Page 78. — έγένοντο . . . άσπίδων, they formed [a body] not less than fifty shields in depth. — άνω, upwards, to Munychia.

- 12. Arravendagar, i. e. Thresybulus and his men filled the upper part of the same street to oppose them.—in abrods, behind them.—abrods, from that quarter.—iv &, while.—Geodus, to rest the shield on the ground.—orac, taking his stand (not standing): see G. 200, N. 5 b.
- 13. etcl τῶν προσιόντων, &c., there are among those who are advancing against us (G. 169, 1), first, those on the right, whom, dc. ἡμέραν πέμττην, four days ago (G. 161, N.). See Anab. 4, V. 24. ἀπεσημαίνοντο, marked for death: this word usually means to put a seal on property taken for confiscation (see above, II. 21, with note). ov, where, explained in the next section.
- 14. Exerts... καθέσταμεν, we stand in front of them, with arms in our hands. δτ... Ευνιλαμβανόμιδα, because we were seized while dining, &c. ol δὶ καί, some of us also. οὐχ ὅπως ἀδικοῦντες, not only when we were guilty of no wrong: lit. not to speak of our being guilty of any wrong: in full οὐ λίξω ὅπως (= ώς) ἀδικοῦντες ἐφυγαδευόμεδα. χαμώνα, &c., see §§ 3 and 6 (above).

Page 79.—15. ἐξιξόμεθα, v. ἐξικνίομαι: it governs the gen. by G. 171, 1.

- 16. φετο αν τις, one might suppose (G. 226, 2).— aμαρτήσεται, will miss: the object atrûν (antec. of ών, § 238) is understood.— Spaneres-σουσιν, will skulk, a word used in contempt of fugitive slaves.— έναλλομένους, leaping or rushing upon them, agrees with ήμῶς, the omitted subject of avarpérav, instead of agreeing with ήμῦν understood after ἐξίσται (G. 138, N. 8).
- 17. **Least's τις... dv.**, each man shall be conscious to himself of being the main cause of victory (G. 217). αῦτη, she, viz. νίκη. οἰς εἰσί, to those who have them (G. 153, N. 1). ἡμῶν, gen. part. after οἴ. ἐπίδωσι (G. 232, 3), ν. ἰφορώω. μνημείου ... τεύξεται, for none so rich, who shall win so fair a sepulchre: the construction is diomatic; understand σῶτω before καλοῦ. Ἐννάλιον, the God of battles, a name of Ares (or Mars). ἀν ὑβρίσθημεν, in requital of the insults we have borne: the active construction would be, τεῦτα ἡμῶς ὑβρίζων (G. 159, N. 4; 153, N. 1).

- 18. & parts: the article is used because the prophet or diviner had his official place in the host. trusar. . . Some, the words of the diviner.
- 19. τέθαπται, lies buried. τῶν δέκα, chiefs of the force established by the Thirty. Χαρμίδης: he was an uncle of Plato, from whom one of Plato's dialogues is named. πολλοί, many [of both parties].
- Page 80 20. δ τῶν μυστῶν κῆρυξ, the herald of the [Eleusinian] mysteries, belonging to one of the ancient priestly families. (See Eumolpidae in Smith's Dict. of Antiquities). κατασιωτησάμενος, having proclaimed silence. ξυγχορευταί, companions in the choral dance.
- 21. πρός, in the name of. δλίγου δείν, almost (G. 268). ἀπακτόναστι, ν. ἀποκτείνα. μησίν, ν. μήν. δέκα έτη, the last ten years of the Peloponnesian war, the Decelean war.
- 22. των ἀποθανόντων, part. gen. after έστιν οδς. άλλά και . . . κατεδακρόσαμεν, some of them we too greatly lomented. — οἱ λοιποί, the survivors of the Thirty.
- 23. ξυνακόθηντο, v. συγκάθημαι. Supéporto, disputed, wrangled. βιαιότερον (sc. τοῦ προσήκοντος), unusually or unduly violent.
- Page S1. τοις τριάκοντα, dat. after πείθεσθαι. το τελευταίον, finally (G. 160, 2). έκείνους καταπαύσαι, to depose them (the Thirty).
- 24. Έλευστνάδε (G. 61), see § 8, above. τῶν ἐν ἄστε, those in the city (gen. following ἐπεμέλοντο). ἐφάδευον, they patrolled. τὸ μὲν ἀφ' ἐσπέρας (G. 161), after dark. τὸ δὲ πρὸς ὅρθρον, but towards morning, an exception to the preceding statement.
- 25. ofrives, [to] whoever: understand an antecedent dative after forestar, depending on moral Sources, giving pleages that all who, &c. should have equal rights. The direct discourse would be [maouv] ofrives av fupmoleuhouses, and day five down, brothers forest.

Many exiles came to their aid, others sent money or arms, — the orator Lysias sending two hundred shields and two thousand drachmas in money, and hiring, besides, 300 fresh soldiers; there was one loan of five talents in money (\$5,400), afterwards repaid by the people.

- 26. Toriv δτε, at times. ληστάς έχειροῦντο, roughly handled foragers.

 Αξευνέων, men from Aexone, a town (or deme) on the coast of Attica.

 πολλῶν ἰππέων, i. e. many of the men under Lysimachus.
 - 27. τῶν ἰππίων, possessive gen. (sc. δντα) after Καλλίστρατον.

Page 82.— el & ... δει είπειν, if I may be permitted to speak: the apodosis (ἐρῶ, I will speak) is omitted.— τοῦ μηχανοποιοῦ depends on τοῦτο.— κατὰ τὸν ἐκ Λυκείου δρόμον, over the race-course leading from the Lyceum. The Lyceum was a gymnasium just outside of the city walls on the east; and it was used in the next century by Aristotle as his place of instruction, as the Academy was used by Plato (see note on II. 8, above).

For this reason the word is a familiar one in modern languages, though in a somewhat different meaning. — δπου βούλοιτο (G. 248). — του δρόμου, partitive gen. after δπου. — πράγματα, trouble.

- 28. δτ... ετη, that it was possible (not would be): the direct discourse was οίον τε έστιν... ἐὰν ἀποκλεισθώσιν (G. 223). αύτοις, the oligarchy at Athens.
- 29. μέγα ἐφρόνουν ἐπὶ τῷ Λυσάνδρφ, were highly elated with hopes of Lysander. προχωρούντων (sc. τῶν πραγμάτων), when matters were thus going on. εἰ . . . εἰδοκιμήσοι . . . ποιήσοιτο (G. 248, 2; 226, 4, κ. 1). πείσαι, by consent of. φρουράν (in its Spartan sense), an armed force.

Lysander's selfish policy had already disgusted the general feeling of the Greeks; and a party in Sparta, jealous of his authority, were resolved that he should not plant his own creatures a second time as rulers of Athens. On his arrival at Athens, Pausanias was beset with prayers for protection and redress by those who had suffered from the tyranny of the oligarchs, which strongly inclined him to make terms with the patriot party.

- 30. δτι έγίγνωσκον, because they were of opinion: they suspected that Pausanias meant to make Attica a separate province of Sparta (olkelav καὶ πιστήν). 'Αλιπέδυ, the low land near Piraeus.
- Page \$3.—31. ἐπὶ τὰ ἐαντῶν, to their homes. δσον ἀπὸ βοῆς ἔνεκεν, only for appearance' sake (lit. as far as shouting went, implying with no real purpose). One preposition is superfluous, and the simpler ὅσον ἀπὸ βοῆς is found in later Greek. δηλος . . . ὅν (G. 280, Ν. 1). κωφὸν λιμένα, the still harbor, probably the small cove west of the principal harbor of Piraeus. πῆ εὐαποτείχιστος, i. e. where was the best line for blockading the Piraeus (i. e. on the side towards Athens).
- 32. evirtas (v. evi μ), at full speed, used intransitively. τ ods . . . $\eta \beta \eta s$, i. e. those who had been ten years of the military age; referring to the civic e $\phi \eta \beta ia$, which began in the eighteenth year.
- 83. ἐπὶ πόδα, backward (without turning). οἱ τεθαμμένοι (v. θάπτω) ἐν Κεραμεκῷ, i. e. whose graves are in the Ceramicus. The outer Ceramicus is described by Thucydides as "the most beautiful suburb" of Athens. It was northwest of the city, and the road to the Academy (see note on II. § 8, above) passed through it. On this road (as on the Roman Via Appia) were many monuments of illustrious men, especially of such as had fallen in battle.
- 34. ἐπὶ ὁκτώ, eight deep. ἔξεώσθησαν, ν. ἔξωθέω. ἐν ταῖς 'Αλαῖς: this must refer to the marshy district at the junction of Piraeus with the mainland, not to either of the Attic demes called 'Αλαί.
- Page S4. 35. obs "s, not even under these circumstances: "s for even is rare in Attic prose (G. 29, N.). ola is object of λέγοντας, which belongs to πρέσβεις. διίστη, divided (by making discord). "It seems plain that this is not a correct account. Pausanias did not create this dis-

- cord, but found it already existing, and had to choose which of the parties he would adopt. The peace-party was already uppermost in Athens, and it was both easiest, and most for the Lacedaemonian interest, to follow the course he did." Grote.
- 36. voμίζεται, it is according to [Spartan] custom. της γνώμης όντες, being of the opinion.
- 37. ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, i. e. those representing the government, the Ten (§§ 23, 24), the first embassy being sent by Pausanias. χρήσθαι δ τι βούλονται, to deal with as they pleased (G. 248). ἀξιοῦν, thought fit.
- 88. ξχαν (G. 267). ἀπιίναι, &c., i. e. no man should be molested for past acts, except the Thirty, &c.
 - 39. Sifice (v. Silnju), disbanded.
- 41. η ώς, than the manner in which. of γε would naturally be the subject of σίχονται, but it is disregarded after the clause ωσπερ... παραδιδύασιν, and κάκεινοι is introduced (by anacoluthon) after ούτω. The subject of παραδιδόασιν is τινές understood. ἀπιόντες (G. 279, 4, N.).
- 42. $\vec{\omega}$ defor: here he addresses his own followers, who had just taken the oath in the Acropolis. $-\vec{\omega} \cdot ... \cdot \vec{\omega} \cdot \vec{\omega} \cdot ... \cdot \vec{\omega} \cdot \vec{\omega} \cdot \vec{\omega} \cdot ... \cdot \vec{\omega} \cdot \vec{\omega} \cdot \vec{\omega} \cdot ... \cdot \vec{\omega} \cdot$
- 43. ἀρχάς, magistrates (authorities): the chief Archon then chosen, the Eponymus of the year 403 402, was Euclides, whose year is a famous era in Athenian history. τοὺς ἐν Ἑλευσῖνι: see § 24, above. ἢ μήν, a formula often prefixed to an oath. μὴ μνησικακήσειν, not to remember evil, i. e. they declared an amnesty (a. and μνήστις). A part of the oath was as follows: καὶ σύ μνησικακήσω τῶν πολιτῶν οὐδενὶ, πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἔνδεκα. ὅμου πολιτεῶν τοῦι, they conduct the government in harmony, i. e. the oligarchical party and the democracy.

After these events, Athens was still left comparatively weak, disabled by the loss of her fortifications and of the long walls connecting the city with the port, until the great naval victory of Conon at Cnidus (B. c. 394) enabled him to rebuild the walls, and restore to the city something of its ancient glory and strength.

[Book VII.]

The peace of Antalcidas (B. c. 387) had left Sparta still supreme in Greece. But a few years later (B. c. 379) the patriot party in Thebes, by a fortunate surprise, expelled the Spartan garrison, and made the city independent. Under Epaminondas, her one great general and statesman, Thebes rapidly rose to power; and for nearly ten years after the great victory of Leuctra (B. c. 371) she held the first rank among the Grecian states. In 369 B. c. Epaminondas invaded the Peloponnesus, and established Arcadia as an independent power, with a strong military frontier against Sparta. It was to secure this that the second invasion was made, resulting in the battle of Mantinea, which closed the long period of the domestic wars of independent Greece. The battle of Mantinea was fought in 362 B. C.

Mantinea was a town about forty miles north of Sparta, and the head-quarters of the Peloponnesian army. Tegea was about ten miles farther south. Epaminondas had made a rapid march upon Sparta, and had actually entered the outskirts of the city, which was without walls; and, says Xenophon, "had not a Cretan providentially (θεία τικὶ μοίρα) come and told Agesilaus that the army was at hand, he would have taken the city, all defenceless, like a nest of young birds. But Agesilaus was warned, and beforehand in the city; and the Spartans, though very few, held their ground in good order." At this point the narrative begins.

- V. 11. Page 36.— έπεὶ ἐγένετο, after he had entered, &c. ταύτη, antecedent of ὅπου. βληθήσιστοι, to be hit with missiles. οὐδ΄ ὅπου... πολλοί ὅντες, nor where they (the Thebans) being many would have no advantage in buttle over the small number (of the enemy). τοῦτο λαβάν... κατίβαινε, &c., i. e. he took possession of this place (and held it until he was driven from it, as is described in § 12), and descended to the low land, without yoing up (farther) into the city. Sparta was built on a line of hills along the right bank of the Eurotas. Epaminondas must have ascended these hills to enter even the outskirts of the city; and he was obliged to descend to the bank of the river to take the road to Teges and Mantinea.
- 12. τὸ ἐντεῦθεν γενόμενον, what ensued, accusative (G. 160, 1) for the regular genitive (G. 173, 2): ἐντεῦθεν refers to χωρίον λαβών, not to κατέβαινε. ἔξεστι, we may. τοῖς ἀπονενοημένοις (G. 187), the desperate (lit. those who have lost all thought, i. e. for life).— ᾿Αρχίδαμος, son of the great king Agesilaus. ὅπερ . . . κάλυμα, i. e. difficult ground. πῦρ πνέοντες refers to the excitement of the Thebans on actually entering Sparta.
- 13. περιεγέγραπτο, a limit had been set (lit. a line had been drawn). ~ acrois, the Spartans (see beginning of § 12).

- 14. cl'Apráses, i. e. the Peloponnesian army at Mantinea. Δλλως τε και, especially. εὐτυχηκόσι, victorious, in the conflict just narrated. τῶν δί, &c., while they (the Thebans) had failed (G. 148, 1, N. 2). δεηθείς αὐτῶν, urging them.
 - Page 87. circis, sc. etn or terriv. the, abroad, exposed.
- 15. If Exercises: they had accordingly marched between fifty and sixty miles the first day; and after passing the night at the Isthmus, they had come nearly forty miles without food that day (avaphorou). irvy-yaver specifires, i. e. they happened to arrive just as the Thebaus were coming up from Sparta.
- 16. as, as well, i. e. as that of the Spartans. δυστυχήματος: the Corinthians were at peace with Thebes, and probably inflicted some annoyance on this hostile troop. ές είδον: the Thebans were within a mile of the town. συνέρραξαν (ν. συρρήγνυμι and συρράσσω). ἐρῶντες, eager.
- 17. alrie...σωθηναι, it was through them that the Mantineans saved all their out-door possessions.— ανδρες άγαθοί: among them was Gryllus, son of Xenophon, who was represented in a picture made at the time in the act of killing the Theban commander; hence the story that in the battle which followed he slew Epaminondas with his own hand. δηλον δτι (sc. ἀπάττεναν), manifestly, is parenthetical, as usual. οὐ προήκαντο (ν. προίημι, G.110, 111, 1, Ν.1). did not leave unburied. ην ούς (G. 152, Ν. 2), some, imperfect of έστιν οί.
- 18. Έπαμενώνδας would naturally be subject of some verb meaning thought: but after the long participial sentence, the construction changes to "στε οὐκ έδόκει αὐτῷ. εἰ δὲ καταλείψοι οἰς ἡλθε... πολιορκήσοιντο: the direct discourse would be εἰ καταλείψω οἰς ἡλθον (G. 247 with n. 2) ... πολιορκήσονται. ἔσοιτο λελυμασμένος represents ἔσομαι λελυμασμένος, I shall have ruined, periphrastic fut. perf. mid. of λυμαίνω (G. 109, 6, κ.); the fut. perf.act. is generally formed thus (G. 118, 3). δόξη (G. 184.2).
- Page SS. τοῦ συνεστάναι, of the alliance (between those mentioned). οἰκ... δυνατόν: as if he had come with any other object than fighting. ἀναλύσοντο, would make good (properly, undo, cancel, hence, restore to the former condition): see G. 199, 2. περωμένο (sc. ἐαντῷ), after καλήν.
 - 19. ώς... ἀποκάμναν, so as to shrink from no labor (G. 266, N. 1).
- 20. ἐς... ἐσομένης, because, as he said, there was to be a battle (G. 277, N. 2; 278). ἐπιγράφοντο... ῥόπαλα, probably, painted the figure of a club (as the arms of Thebes, in memory of Hercules as a Theban hero) on their shields, thus identifying themselves with the Thebans (ἐς Θηβαΐος δντες). There is equally good authority for reading ῥόπαλα ἔχοντες, which would imply a sneer at the Arcadian "heavy-infantry," armed only with clubs (see Grote's note), and ἐπιγράφοντο would then seem to mean, they inscribed their shields (ἐ) as if they were Thebans, i. e. with the letter Θ.

- 21. The surreportant (sc. 886v), the directest way. The mpbs is whom son, the hills on the west are that part of the range of Maenalus which faces Tegea. The great eastern plain of Arcadia, which is two thousand feet above the sea and surrounded by high mountains, may be compared in its shape to an hour-glass, its two parts the plain of Mantinea and the plain of Tegea being separated by a narrow passage about a mile wide. When Epaminondas marched with the greater part of his army from Tegea (see § 14), instead of taking the direct road to Mantinea (ten miles distant), he turned to the left, approaching the hills which enclose the plain of Tegea on the northwest.
- 22. πρὸς τῷ ὅρα... ὑπὸ τοῖς ὑψηλοῖς refer to the part of Maenalus which was near the narrow pass leading into the valley of Mantinea.
- Page 89.— in inform, in column.— το ξμβολον, the attacking column: ξμβολον commonly means the pointed beak with which a ship makes an attack (see § 23). This attack was made from the Theban left wing.— πασομένοις (sc. τισίν), men likely to suffer.
- 23. ἀντίπρφρον, "bows on." τῷ ἰσχυροτάτω, i. e. the Thebans and other Boeotians, under Epaminondas himself. τὸ ἀσθενίστατον, i. e. the Argives. ἄσπερ... βάθος, i. e. "only with the ordinary depth of a phalanx of hoplites (four, six, or perhaps eight deep)." Grote. πεζών ἀμίππων, infantry mixed with the cavalry, light-armed, and running beside the horses.
- 24. νενικηκὸς έσεσθαι, fut. perf. (see note on § 18, above, and G. 118, 8). ἐπειδάν . . . ὁρῶσι (G. 232, 3) refers to the fut. ἐθελήσοντας as its apodosis: it might have been opt. (G. 248). τὸ ἐχόμενον, the next adjacent part of the army. ὑς . . . ἐπικείσοιντο (G. 202, 4) depends as indirect discourse on ψόβον; fear that these would attack them, for the common construction, fear lest they might attack, ψόβον μὴ ἐπικέοιντο. See Greek Moods and Tenses, § 46, N. 6 (a). εἰ βοηθήσωσιν represents ἐὰν βοηθήσωσιν of the direct discourse (G. 247). συμβολήν, the attack.
- Page 90.—25. φυγόντων acrois, having taken flight for them (G. 184, 3), i. e. when they had put them to flight.—διέπεσον, &c., they slipped through the retreating enemy in their terror.— ἐπὶ τοῦ εἰωνύμου, i. e. of the enemy.
- "The calculations of Epaminondas were completely realized. The irresistible charge, both of infantry and cavalry, made by himself with his left wing, not only defeated the troops immediately opposed, but caused the enemy's whole army to take flight. It was under these victorious circumstances, and while he was pressing on the retiring enemy at the head of his Theban column of infantry, that he received a mortal wound with a spear in the breast." Grote.
 - 26. Toivavilor où, the opposite of what (G. 153, N. 2).
 - 27. οὐδὰν πλέον: the campaign of Mantinea, however, secured the

Independence of the Arcadian allies of Thebes, and of the anti-Spartan frontier, including Messene.

The death of Epaminondas — one of the purest of patriots, and the most eminent military genius of Greece — was soon followed (361-360 B. c.) by that of Agesilaus, the last of the kings who maintained the ancient glory of Sparta. In the next year (360-359 B. c.) Philip of Macedon ascended the throne, and the whole course of Greek history was suddenly changed. The struggles for supremacy among the Greek states gave way to a long and hopeless struggle for independence, which ended in the fatal battle of Chaeronea (338 B. c.) and the subjugation of Greece to Macedonia.

MEMORABILIA.

The trial and death of Socrates took place in the year B. 0. 399. At this time Xenophon was still absent, on the expedition recorded in the "Anabasis." Soon after his return to Athens, while his grief and indignation were still fresh, he wrote that interesting defence of his master's reputation, and illustration of his manner of teaching, given in the "Memorabilia" (Memorials). In this work he begins with a full and distinct denial of the charges made at the trial, followed by personal anecdotes of Socrates and specimens of his conversation. Xenophon is chiefly anxious to prove that he was a good citizen, in religious belief as well as in way of life; while the later accounts given by Plato in his dialogues show him much more clearly as an original and independent thinker. Both agree in testifying the highest veneration and the warmest personal regard.

Socrates was about seventy years old when brought to trial. He had served the state as a soldier in several campaigns in the Peloponnesian war; and he once saved the life of Alcibiades—one account says, of Xenophon also—in battle. He also served as presiding officer in the public assembly when the generals who had been victorious at Arginusae (406 B. c.) were put on trial on the charge of neglecting the shipwrecked and the dead after the battle; and the cool determination of the old philosopher was never better shown than by his stern refusal to put the question of condemnation to the people in an illegal form. (See note on § 18, below.) He had also incurred the hate and distrust of the Thirty Tyrants by resisting their tyranny; and the revolution under Thrasybulus saved his life from their resentment.

The general teering against Socrates was part of the conservative reaction after the democracy was restored. Twenty years before this time Aristophanes had ridiculed him in the "Clouds," as one of the contemptible but dangerous innovators in morals and belief; and the prejudice then so pointedly expressed seems to have been felt at the time of his trial. For at least a quarter of a century he had been in the habit of discussing with all sorts and conditions of men, in streets and public walks or at private entertainments, in a manner very pointed and free, on any question of opinion or practice that might come up. In particular, he was unsparing in forcing his antagonists to push their conclusions to absurd lengths, and driving them into a corner by his sharp questions. In this way he made some jealous and bitter enemies. Besides, he had been intimate with several men afterwards declared to be public enemies, - particularly Alcibiades, the most dangerous of politicians, and Critias, chief of the Thirty Tyrants, The formal charge against him was, that he did not acknowledge or worship the Gods whom the city worshipped, but introduced new divinities of his own; and that he corrupted the youth of Athens. Each of these counts is distinctly met and replied to in this defence. which gives us the most clear and interesting portrait that has been left us of any of the remarkable men of antiquity. The portion here given is the first chapter of the first book, with the closing paragraph of the work.

I. 1. τίσι λόγοις, by what reasonings (G. 149, 2).— of γραψάμενοι, those who made the charge. The middle γραφέσθαι in Attic commonly means to indict. The accusers of Socrates were Meletus, a poet of poor reputation; Anytus, a wealthy tradesman, who resented the influence of Socrates to draw his son from his own trade of tanner; and Lycon, a popular orator and demagogue. Meletus is said to have been put to death, and the others banished, a few years later, when the people repented of their judgment.— ἡ γραφή, the bill of indictment.— τῆ πόλει (G. 184, 3).

Page **91.**— ovs... voultes, not regarding as Gods those whom the city so regards. See note on Anab. 4, II. 23.

- 2. ώς ἐνόμιζεν depends on the verbal noun τεκμηρίφ. μαντική, divination. διετεθρύλητο, it was notorious. το δαιμόνιον, the divinity the daemon of Socrates, as he believed, manifested itself by signs or indications, never urging him to any act, but constantly warning him against things wrong or dangerous. 5θεν δή, on which very ground, indeed.
- 3. τῶν ἄλλων, than others [do]. φήμαις, omens from words; συμβόλοις, from signs or accidents; θυσίαις, from sacrifices.
- ξυνόντων, associates. ώς, on the ground that (G. 277, N. 2). τοις
 συνέφερε, to those persuaded by him, it was an advantage: μη (G. 283,
 μετέμελε, repented (G. 184, 2, N. 1).

- 5. Boss &v, he would have seemed, supply elvas. The imperfects here and in the next sentence refer to past time (G. 222). elva, then, after all this. rastra, i. e. as to the future.
- 6. Δλλά μήν, but moreover. τάδε, the following (see G. 148, N. 1). τὰ ἀναγκαΐα, things which must be done, opposed to τὰ ἄδηλα in the next clause. καὶ πράτταν: the force of καί would be plainer here if ούτως preceded, as he believed, &c., so also to do them.
- Page 93. apist' an apaxehnal = apist' an apaxehn (G. 211). Exus anobhroito, indirect question for the anobhroita; et mointa (sc. dorin or eth), whether they (i. e. tà abha) were to be done (G. 281, 1).
- 7. προσδείσθαι, needed besides. τεκτονικόν, &c. (pred. after γενέσθαι), capable of building, &c. ἀνθρώπων, gen. after ἀρχικόν, able to govern men (G. 180, 1). πάντα . . . μαθήματα repeats the preceding idea, τεκτονικόν . . . γενέσθαι. και ἀνθρώπου γνώμη αίρετέα είναι, could be grasped even by the mind of man, i. e. by man's mind without divine help. The clause τεκτονικόν μέν, &c. refers to the mere acquisition of these arts, as opposed to τὰ δὲ μέγιστα τῶν ἐν τούτοις, which follows.
- 8. καταλείπεσθαι, reserved. δν ούδεν είναι (for είη or εστί), by assimilation to καταλείπεσθαι (G. 260, 2, N. 2). τῷ...λαβόντι, to him who has gained powerful connections by marriage in the state. εί... στερήσεται, i. e. whether he will not be banished for being thus connected, in case of political troubles.
- 9. Salpovav: notice the play upon this word and Salpóvov. partecopévous... Slakpívelv, who seek by divination [to know] what the Gods have cranted to men to understand by learning. olov, for example. en [evyos, i. e. for taking charge of a team. the valv, his ship. a leeture... eldeval, what may be known by counting, &c. ols (G. 152). down (G. 247 and 233). theo, propitious (G. 64).
- Page 93.—10. περιπάτους, porches or public walks. πληθούσης άγορας, at the time of full market, towards noon (G. 179, 1). Ελεγε ώς τὸ πολύ, he was generally talking.
- 11. Σωκράτους, gen. after both είδεν and ήκουσεν, by zeugma, taking the case required by ήκουσεν. της τῶν πάντων φύσεως, about the nature of the universe. δπως... ἔχα, how what sophists call the World (lit. Order) is constituted. The sophists were professional teachers of rhetoric, philosophy, &c., whom it was the special delight of Socrates to convict of ignorance in what they assumed to teach. ἀνάγκαις, necessary laws. μωραίνοντας (G. 280).
- 12. πρώτον μέν: this corresponds to ἐσκόπει δέ in § 15. αὐτῶν ἐσκόπει, he used to inquire, in regard to them, dc.: αὐτῶν is a possessive gen. (G. 167, 1), depending on the following clause as on a substantive; cf. σκοπεῖν αὐτῶν τόδε, to examine this in (or about) them. In § 15 we have ἐσκόπει περὶ αὐτῶν. πότερα . . . ἡ (G. 282, 5). παρέντες (ν. παρίημι), neglecting.

- 13. Haipaje et, he wondered that (G. 228), not he wondered whether. On the principle of indirect discourse we might have had et en here (G. 248, examples under 2). rois piyerra provouvras er, those who take most pride in. Sofajew depends on ion implied in isaupaje: see, however, § 8, above. rois pawopévois . . . Siauciosa, i. e. their relation to each other is like that of madmen (G. 186).
- 14. των ... μαινομένων τους μέν, for of madmen, some, &c. (G. 143, 1). — οίδ'... είναι, not to seem disgraceful, &c., even in public. — όπιοῦν, anuthing whatever: a relative becomes an indefinite by the addition of -ovv. - Etithtéov elvai (= Etivai Seiv), that they ought to come out (G. 281, 2). — τὰ τυχόντα, which they may chance to find, i. e. accidental. — τῶν τε... μεριμνώντων, part. gen. (corresponding to των τε μαινομένων, above) depending on tols nev and tols be, which is twice repeated. - &v movov to δν είναι, that all Being (τὸ δν) is but one. — ἄπειρα, pred. after είναι, referring to τὸ ὄν, i. e. that Being has countless forms. — οὐδὲν ἄν ποτε **κινηθήναι**, that nothing could under any circumstances (ποτέ) be moved (or move): the direct form would be σύδεν αν ποτε κινηθείη (G. 211). This refers to the paradox of Zeno the Eleatic (460 B. C.), which attempted to show the impossibility of motion. — γίγνεσθαί τε και ἀπόλλυσθαι, referring to the doctrine that all things are generated (or created) and are (in time) destroyed, as opposed to the doctrine that there can be neither generation nor decay in the universe. — οδτ' . . . άπολέσθαι, = οδτ' αν γένοιτο . . . ουτ' (dv) απόλοιτο (G. 212, 4). Socrates compares these opposing doctrines of the physical philosophers with the different opinions held by different madmen on the matters mentioned in the beginning of the section.
- Page 94.—15. doa introduces a direct question (G. 282, 2): a second part of the same question is introduced by ¶. In the former part, the leading clause is ol... voultoworv. worhour 5 to dr hav makeour, that they are to practice (do) whatever they have learnt; but worhour drémous, &c., that they are to create winds, &c. ¶, how (as indir. interrogative).
- 16. τοιαθτα, i. e. as above. d is object of both elboras and dyvoolvras, as is shown by the position of μέν and δέ. δικαίως dν κεκλήσθαι (= κεκλημένοι dν elev), would justly be called (G. 211, and 200, N. 6).
- 17. el μη τούτων ένεθυμήθησαν, that they paid no regard to these (G. 171, 2). See § 13 above.
- 18. βουλεύσας, chosen senator (G. 200, N. 5 b), equivalent to βουλευτής γενόμενος. The Senate (βουλή) of Five Hundred was chosen annually by lot, and contained fifty members from each of the ten Attic tribes. Each set of fifty were called Prytanes (πρυτάνεις) during a tenth part of the year (called πρυτανεία); and it was then their duty to remain through the whole day in the Tholos (or Rotunda, near the Senate House), where their meals were provided them at the public expense. Every morning they chose one of their own number to be the Epistates, or President of the day, who (besides other duties) presided at any meeting of either the Senate or

the Assembly of the people which was held on that day. The Assembly met regularly on four days in each prytany; on other days, except holidays, the Senate met.* It thus appears how Socrates, by being chosen senator for the year, happened to be the presiding officer in the Assembly (έπιστάτης έν τῷ δήμο γενόμενος) on the day in question. It was the memorable day (in 406 B. C.) when the generals who had gained the naval battle of Arginusae were tried and condemned by the Athenian Assembly acting as a court. (See Grote, Chap. LXIV.; and note on Hell. 2, III. 32, above.) — ήν . . . βουλεύσειν: one of the clauses in the senatorial oath was κατά τοὺς νόμους βουλεύσω. I will act as a senator in accordance with the laws. — mig those, by a single vote; the illegality against which Socrates protested was chiefly (if not wholly) that of condemning several persons by one decree. When Socrates refused to bring the illegal proposition (which had already passed the Senate) before the Assembly (exchyofca), it seems that the other Prytanes interfered and appointed some less scrupulous member of their body to act as president. — wepl wheleves, of greater account.

19. ούχ δν τρόπον, not, however, as (G. 160, 2, and 154).

Page 95. — 20. τοιαθτα...οἰά τις ἀν... εἰη, such, that any one saying and doing them would be, &c.: ἀν belongs to both εἰη and νομίζοιτο (G. 212, 4), and λέγων και πράττων contains the protasis, = εἰ λέγοι και πράττοι (G. 226, 1).

IV. Chap. VIII. — 11. Σωκράτην... olos ήν, accus. of anticipation: cf. Mark i. 24, oldá σε τίς εἰ, "I know thee who thou art." — οἰ ἀρετής ἐψιμενοι is limited by τῶν γιγνωσκόντων. — ποδούντες (G. 279, 2, Ν.). — ἀς ὅντα (G. 277, Ν. 2). — ἐμοί, dat. after ἐδόκει (in the tenth line below). — οῦτως is understood with δίκαιος, ἐγκρατής, &c. — παραβάλλων ... κρινέτω, let him compare the character of some other man with these (i. e. the qualities just mentioned) and then (οῦτως) judge.

PLATO. - 1. APOLOGY.

The "Apology" of Plato probably contains very nearly the actual defence spoken by Socrates before his judges. It is not a formal reply to the indictment, but a protest against the falsehood of the charge

^{*} In the following century, in the time of Demosthenes, we find a different system, by which the Epistates chose by lot nine senators daily, one from each of the tribes except his own, who were called πρόεδροι and presided (as a board) in both Senate and Assembly.

in general.* Socrates claims that, so far from being a disbeliever in the Gods, he was fulfilling an express divine commission in instructing his fellow-citizens; nay, if his life should be spared on condition of refraining, he could not so disobey the command of the divinity. The Delphic oracle had pronounced that there was no wiser man than he. Astonished at this, he had tried to satisfy himself what it meant; until he learned that his wisdom consisted in knowing his own ignorance, and in the wish to learn. He had never professed to be a teacher; he had no part in the opinion of such natural philosophers as Anaxagoras; he had never received pay for his teaching, like the "Sophists"; he had done the duties of a good soldier and citizen, in the face of danger and public prejudice; he could have had no motive - as he shows in a brief dialogue with his principal accuser, Meletus - to mislead or injure any of the young men who came under his influence. These are the main points of this celebrated Defence, which he closes by distinctly, even haughtily, refusing any appeal to the compassion of his judges to violate their oath requiring an honest verdict, for this would be practical atheism; and by "leaving it to them and to God to judge concerning him, as should be best both for him and them."

The Defence, thus far, occupies about three fourths of the "Apology." When it was closed, Socrates was declared guilty by a maiority of about 60 out of 501 votes. The penalty proposed by his prosecutors was death. But, in the class of trials to which this belonged, the defendant was called on to propose a penalty for himself, the court appearing to be bound by custom, if not by law, to choose between the penalties thus proposed. If Socrates had now proposed a sentence which the court had been likely to accept, his life would doubtless have been spared. Instead of this, he first proposed a public maintenance in the Prytaneum, - the city hall, where the hospitalities of the state were given to foreign ambassadors and other public guests, and where certain private citizens, as a reward for special services, were allowed to take their meals at the public table, - the highest civil honor which could be paid. He next declared that a life spent in exile, or under restraint of free speech, would be more intolerable than death; and finally proposed, as a money fine, one mina (about seventeen dollars), which, at his friends' suggestion, he increased to thirty minae. Upon this, the vote of the court was again taken, and the death penalty was decreed by a majority which (ac-

^{*} The genuine indictment is given by Xenophon in the first section of the Memorabilia. See page 91.

cording to one account) was larger by eighty votes than that by which he was found guilty at first.

The portion of the Apology here given contains the last words of Socrates before his judges, spoken after the sentence of death had been pronounced.

- Page 96.—1. οδ... χρόνου, for the sake of no long time, since Socrates was now an old man. ώς... άπεκτονατε, indirect discourse after the idea of saying implied in δνομα ξετε και αιτίαν. ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, of itself. πόρρω τοῦ βίου, advanced in life (G. 168): his age is said to be advanced, and near death. ἐμοῦ... βάνατον (G. 173, 2, κ.).
- 2. ἀπορία... τοιούτων, have been condemned through tack of such words, &c. πολλοθ γε δεῖ, not at all. τοθ έθέλαν, one of the genitives depending on ἀπορία. ἀκούειν (G. 261, 2). θρηνοῦντος, &c. (G. 277, 6): these words explain λέγαν, &c.
- 3. τότε, then, in making my defence. ἀνελεύθερον, slavish (unworthy of a freeman). ἀπολογησαμένφ (G. 277, 2; 184, 2, N. 1). ἐκείνως, so, i. e. by an unworthy defence. ὅπως ἀποφεύξεται (G. 217). πῶν ποιών, by any and every means. ἀφείς (G. 277, 2).
- Page 97.—4. μη οδ ή (G. 218, N. 2). πονημίαν, sc. ἐκφυγείν. θάττον... θεί, baseness runs faster than death. ἄτι ἄν, as being (G. 277, N. 2). ὑπὸ τοῦ βραδυτέρου ἐάλων, I have been (was) overlaken by the slower (Death). ὁφλών, convicted (v. ὁφλισκάνω): lit. failing in a suit, and so condemned to pay the debt or penalty; here, death (θανάτου). We find ὁφλείν ζημίαν, to incur a penalty; ὁφλείν χρήματα, to incur a fine (as ἄφλε χιλίας δραχμάς, in the former part of the defence); ὀφλείν κλοπής δίκην (also ὀφλείν κλοπής), to be convicted on a charge of theft; ὀφλείν γέλωτα, αἰσχύνην, to incur laughter, disgrace; ὀφλείν μωρίαν, to incur hearge of folly: so ὡφληκότος μοχθηρίαν, below. το τιμήματι, the sentence (the result of τίμησις, which is the act of settling the amount or kind of penalty). οῦτω σχείν, to come out thus. μετρίως, well enough.
- 5. χρησμφδήσαι, to utter my oracle. δταν μέλλωσιν αποθανείσθαι (G. 202, 3, N.), depending on χρησμωδούσιν, where we should expect a phrase meaning simply at the point of death, explaining ένταύθα. οΐαν (sc. τιμωρίαν) is cognate accus, after απεκτόνατε, such punishment as you have inflicted in condemning me to death. τοῦ δίδόναι (G. 262, 2). τὸ δέ, but the fact (G. 143, 1, N. 2).
- 6. ἀποκτείνοντες (G. 138, N. 8). τοῦ ὀνειδίζειν (G. 263, 1). ὑμίν (G. 184, 2). οὐ . . . οὐτε . . . οὐτε (G. 283, 9). ὅπως ἔσται (G. 217).
- Page **98.**—7. ἐν ῷ... ἄγουσι, while the officers are busy. ol, whither, i. e. to the prison. διαμυθολογήσαι, to have a talk; opposed to the formal judicial arguments which had preceded. τί ποτε νοεί, what it means.
- 8. δικασταί: his address before had been "Athenians"; to those who voted justly he now speaks as "Judges."— «Loθυία (v. ξθω), accustomed.— του δαιμονίου: Socrates believed that there was a divine voice within him

(δαιμόνιόν τι), which often warned him not to do certain things, but never urged him to any positive act. — πάνυ έπι σμικροίε, in very little things. — εί τι μέλλοιμι (G. 225). — οιηθείη είν τις, one might think. — και νομίζεται, and (what) is generally thought, εί (as nom.) being understood.

- 9. λέγοντα μεταξύ (G. 277, N. 1).
- 10. κινδυνεύα... γεγονέναι, seems likely to be (lit. runs a risk of being). Plato uses κινδυνεύω nearly in the sense of δοκέω, so that the infin. after it stands in indirect discourse (G. 203), as here. οὐκ ἐσθ' ὅπως, it is not (possible) that, &c.
- 11. Suoir dárepor, one of two things. clor unser diva, (such) as to be nothing (i. e. like annihilation). rà der unea, the common saying.
- Page 99. 12. und' ovap undév, not even any dream. imadav . . . δοά depends on έστί understood with υπνος (G. 233). For the whole sentence, see G. 227, 1. - eyè yàp du oluan: the force of du falls upon espeiu, several lines below, where it is twice repeated (G. 212, 2): of usu is also repeated after the long protasis, and **Siou** is repeated before **creekquevov**. — The sentence reads, I think, if one were obliged to select that night in which he slept so soundly as to have no dream at all, and, comparing with that night the other nights and days of his life, were obliged to examine and say how many days and nights in his life he had lived better than that night. (I think) not only any private person, but the great King would himself find these easy to count (i. e. very few), compared with his other days and nights. The conditional sentence (without oluar) would be: el béor riva ... elweir, ευροι αν. μή δτι is elliptical for μή λέγωμεν δτι (let us not say that, dc.), not to speak of, i. e. not merely; it is often used, as here, where on forms no part of the construction of the sentence, and where the origin of the expression was probably not thought of.
- 13. ούδὲν πλείων, no longer. εἰ δ' αδ, but if, on the other hand. εἰον ἀποδημήσαι, like a migration.
- 14. "Aιδου (sc. δώμα), the (realm) of Death, or Hades. For the proper names which follow, see a classical dictionary; Triptolemus was not usually counted one of the judges in Hades, and Socrates probably follows some local Attic myth. έγένοντο, proved themselves. ἐπὶ πόσφ, at what price!
- 15. ξμοιγε και αὐτῷ, to myself also. ὁπότε ἐντύχοιμι, when I should meet (G. 232, 4), like εἴ ποτε εὐτύχοιμι. διὰ κρίσιν ἄδικον, in consequence of an unjust judgment: referring to the contest for the armor of Achilles between Odysseus and Ajax, after which the defeated Ajax killed himself; this is the subject of the Ajux of Sophocles. ἐξετάζοντα: Socrates delights in the thought that he can go on examining and cross-questioning and exposing false pretensions to wisdom in Hades, as he had done in Athens.
- Page 100.—16. τον... άγαγόντα, i. e. Agamemnon.—† Σίσυφον, †— άλλους μυρίους (as the sentence might be written): instead of con-

tinuing the question by adding other names, he changes the form of the sentence, and adds, one might mention ten thousand others, &c. — ols is the object of efercious only by zeugma. — dunxavor evaquevias, a vast amount of joy. — ol ence, i. e. those who dwell below. — revivou evena, i. e. especially roo efercious, for which Socrates implies that he is to suffer death.

- 17. ofte . . . τελευτήσαντι, either during life (pres.) or after death (201.). άπὸ τοῦ αὐτομάτου, of its own acc.rd, i. e. by chance. ἀπηλλάχθαι πραγμάτων, to be free (lit. to have been freed, G. 202, 2) from troubles. τὸ σημείου, the divine sign, the same as τὸ δαιμόνου. τοῖς κατηγορους (G. 184, 2). οἰέμενοι βλάπτων, thinking that they were doing me an injury (G. 203). τοῦτο αὐτοῖς μέμφεσθαι: τοῦτο is cognate acc.; for αὐτοῖς, see G. 184, 2. μέμφομαι sometimes takes the simple object-accusative.
- 18. δέομαι (G.172, N.1). τιμωρήσασθε, take your vengeance on. ταὐτὰ ταθτα λυποθντες, vexing them in this same way (G. 159, N. 4). ἐὰν... ὅντες, if they think themselves to be something when they are nothing. δναδίζετα αὐτοῖς (G. 184, 2). ῶν δεῖ, sc. ἐπιμελεῦσθαι. σύδενός: compare this use of σόδεν in a causal sentence with μηθεν ὅντες in the conditional sentence above (see G. 283, 1 and 2). δίκαια πετονθώς ἔσομαι, I shall have been justly treated (G. 98, 2, N.). αὐτός τε καὶ οἱ νίεῖς, both myself and my sons; apposition, as if the latter were included in ἐγά. ὧρα ἀπιέναι, time to depart (G. 261, 1, N.).

The circumstances of the imprisonment of Socrates, and the occasion of the long delay in the execution of his sentence, are given in the extract from the "Phaedo" which follows.

2. Phaedo.

During his thirty days' confinement, Socrates was freely visited by his friends in prison. As the time of his execution drew near, they were anxious for his escape; and one of them, Crito, a man of wealth, and near his own age, had prepared a plan of rescue, with the connivance of the friendly jailer. Socrates, however, refused to avoid his fate, on the ground that the highest duty of a citizen, especially in a free state, is absolute obedience to the laws, accepting his sentence as the voice of the State itself,—which he sets forth in the brief dialogue called "Crito." On the morning of the day of execution, several of his friends gathered in his prison,—among them Phaedo, who afterwards tells his friend Echecrates and others the occurrences of the day in the Dialogue bearing his name. Much the largest part of it is taken up with discussing the views of Socrates on the nature and immortality of the soul. The portion here given

is the introductory narrative, and the conclusion, containing that story of his last hours, "which," says Cicero, "I often read with tears." *

The dialogue between Phaedo and Echecrates is supposed to take place at Phlius in Peloponnesus, the home of Echecrates.

- Page 101.—1. ἡ . . . ἡκουσας; or did you hear it from some one else!— αὐτός: Phaedo was a citizen of E.is, a disciple of Socrates, and afterwards the head of a philosophical school in his native place. τῶν πολιτῶν Φλιασίων οὐδείς, no one of the citizens Philusians: the position of Φλιασίων shows that it is not a mere adjective. ἐπιχωριάζει 'Αθήναζε, ever goes to Athens to live at all (πάνυ τι).
- 2. ἐστεμμένη, v. στέφω, wreathed with laurel, which was sacred to Apollo. πέμπουσι, send in state, i. e. every year. θεωρία, a sacred embassy.
- 3. τοὺς δὶς ἔπτα ἐκείνους, the well-known fourteen, i. e. the seven virgins and seven youths whom the Athenians were obliged to send once in nine years to Minos of Crete, to be devoured by the Minotaur in the Labyrinth. The sacred trireme, the Delias, which carried the deputation to Delos, was believed to be the same vessel which carried Theseus to Crete. For the account of the voyage of Theseus, the death of the Minotaur, and the escape of Theseus with the victims by the help of Ariadne, see a classical dictionary under Theseus, and Plutarch's Life of Theseus, § 15.—et σωθείων... ἀπάξων (G. 247).—καὶ νῦν ἔπι: "the custom was continued," says Plutarch, "to the time of Demetrius Phalereus," i. e. till about B. c. 300.— ἐπαδὰν ἄρξωνται (G. 233).—μηδένα...πρὶν ἄν (G. 240).

Page 102. — πάχωσιν ἀπολαβόντες, happen to hinder them (G. 279, 4): compare ἔτυχεν... γε ονός (below), happened to have been done (perf.).

- 4. τὸ μεμνήσθαι, to commemorate, i. e. in conversation, as he explains it in αὐτὸν (sc. ἐμὲ) λέγοντα και ἄλλα ἀκούοντα. τοιούτους ἐτίρους, others of the same mind (with yourself). ὡς ἀν δύνη (G. 232, 3) ἀκριβέστατα, as accurately as you can: by omitting ἀν δύνη, we have the usual form ὡς ἀκριβέστατα (see ὡς σαφέστατα, above).
- 5. θαυμάσια έπαθον, I was marvellously affected. theos elories, did pity enter [ny mind]. τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων, causal gen. after εἰδαίμων (G. 173, 1). ὡς (= ὅτι οὕτως), i. e. he died so fearlessly, &c. (G. 238). ιστε... παρίστασθαι, so that it came into my mind, that he, &c. lival and πράξειν are both futures after παρίστασθαι (G. 203). ἀνευ θείας μοίρας, i. e. uncared for by the Gods. εἰκὸς παρόντι πένθει, natural to one present at suffering. ἡδονή, sc. εἰσήμε. ὡς... ὄντων, i. e. from the thought that we were engaged in philosophical discussion (G. 277, N. 2). τοιοῦτοί τινες, on some such subject (i. e. as philosophy). ἀτεχνῶς, absolutely or simply.

Cuius morti illacrimari soleo, Platonem legens. Nat. Deor. III. 33.

- Page 108.— interporphy, agreeing with mos, when I reflected.— one pir... twore Si, at one time, and at another: notice the accent of ori (not tre) when it has this sense.— 'Anoldospos: he was a man of melancholy and excitable temper, sometimes called the Fanatic. Among those present at the death of Socrates are Antisthenes, the founder of the Cynics, and Euclides, the founder of the Megaric school. The absence of Aristippus, the founder of the Cyrenaics, is remarked. Plato excuses his own absence, § 6.
- 6. Alylog, in Aegina (G. 190, N.). $\sigma \chi$ ever $\tau \ldots \pi \sigma \sigma \gamma c v \delta \sigma \sigma \omega$, i. e. I think these are about all who (lit. about these) made up the company (G. 246).
 - 7. Lus avoix bein (G. 239, 2): see energy avoix bein, below.
- Page 104.—8. εἶπε περιμένειν (G. 260, 2, N. 1), he bade us wait (ξήη περιμένειν would mean he said he was waiting).— ξως διν... κελεύση, until he should himself give us orders: ξως... κελεύσειε might have been used after the past tense (G. 240).— λύουσι: from this it appears that Socrates had been kept chained.— παραγγέλλουσιν, they are giving him directions.— ὅπως ἄν (G. 216, 1, N. 2).— εἰσιόντες, as we entered.— Ξανθίπτη, the well-known termagant wife of Socrates.— ἀνευφήμησε, uttered cries of lamentation, such as were held to be of bad omen: the word is taken, as similar words often were, in the opposite of its proper sense. Thus the left, which was ill-omened, was called εὐώνυμον, good-omened.— ὅτι before a direct quotation (G. 241, 1).— τῶν τοῦ Κρίτωνος, of Crito's attendants.
- 9. ώς . . . είναι, how curiously it is related to what seems its opposite. τῷ . . . παραγίγνεσθαι, that they will not come to a man together: τῷ belongs also to ἀναγκάζεσθαι (G. 262, 2). συνημμένω (v. συνάπτω), i. e. attached to one head. δύ ὅντε, while they are two. μύθον ἀν συνθείναι (= μύθον ἀν συνθείναι, would have composed a fable (G. 211).
- Page 105. & αν παραγένηται (G. 233). ωσπερ... τοικεν, as then I too believe (i. e. I, as Aesop would have done). ύπο τοῦ δεσμοῦ, on account of the chain. ήκειν φαίνεται, appears to have come: φαίνομαι generally takes the participle.
- 10. ἀναμνήσος: for the peculiar use of the aorist partic., see G. 204, N. 2. ἐντείνας (τόνος), versifying. τὸ . . . προοίμων, the proemium (or hymn used at the beginning of a festival) in honor of Apollo: the Homeric Hymn to Apollo is an example of such a poem. καὶ ἄλλοι . . . Εὐηνός, not only had certain others previously asked me, but also Euenus, &c. ὅ τι διανοηθείς, with what intention. σοι μέλει τοῦ ἔχειν (G. 184, 2, N. 1). ἐμέ is subject of ἔχειν.
- 11. ἀντίτεχνος, rival. τί λέγει, (to see) what they meant. ἀφοσιούμενος... ποιεῖν, clearing my conscience in case they (the dreams) should perchance command me to compose music of this kind (G. 248, 2). ἄλλοτ' ἐν
 ἄλλη ὄψει, at different times in different shapes.
- 12. αυτό, it, i. e. the vision, subject of παρακελεύεσθαι (to urge one to the act) and έπικελεύειν (to cheer one in the act). τοις θέουσι, runners in a race. και έμοι... έπικελεύειν: supply ὑπελάμβανον from the preceding

slause: thos follows therefore. — is... of σης (G. 277, N. 2): this contains the ground on which the vision urged Socrates. — μεγίστης μουσικής, the highest form of music, i. e. music in its wide Greek sense, including all literature and accomplishments. — τοῦτο πράττοντος, making this (philosophy) my business: cf. Lat. hoc agere and aliud agere. — πρίν άφοτώσασθαι, before performing my pious duty, = δσια ποιήσαι: πρίν here takes the infinitive, when it might have taken the subjunctive or optative as depending on a negative sentence (G. 240, 2).

Page 106. — moificarta and mellousvov denote the means.

- 13. μόθους ἀλλ' οὐ λόγους, fubles, but not [mere] narratives: here μύθος has its special sense of fables, and λόγοι its wider sense of narratives, while above (§ 10) Aesop's fables are called by Cebes by the more general name of λόγοι οὐκ ἡ (sc. ἐγώ) represents the same in the direct discourse (G. 243, N. 1). τούτους ἐποίτους, I put these into verse. οἰς πρώτους ἐνίτυχον, the first which I came upon (for τοὺς πρώτους οἰς ἐνίτυχον), added as further explanation of τούτους, to which the principal relative clause ούς ... Αἰσώτου also belongs. ταῦτα φράζε, καὶ ἐρρῶσθαι, tell him this, and also (bid him) farewell.
- 14. olov is exclamatory (G. 155). know elvas, a peculiar phrase in which elvas seems superfluous, meaning willingly (G. 268, N.). $\delta \tau \psi \dots \psi$ i. e. by committing suicide: the first part of the following discussion (here omitted) refers to suicide, against which the authority of Philolaus (a celebrated Pythagorean) is quoted.
- 15. Εμα λέγων (G. 277, N. 1). το μή θεμιτον είναι (G. 262, 2) differs very slightly in meaning from οὐ θεμιτον είναι in indirect discourse: it means its not being right. In the following clause, ἐθθλειν ἄν (= ἐθέλοι ἄν) depends directly on λέγεις: that the philosopher should be willing (G. 226, 2) to follow, &c. μυθολογείν, to talk (familiarly): see Apology, § 7.

Here follows the celebrated dialogue on Immortality, ending with a striking parable, or myth, which sets forth the Greek imagery of the judgments of the future world, where "they who are sufficiently purified by philosophy live without the body forevermore, and come into dwellings fairer than these, which it were not not easy to describe, nor is there time enough at present."

- Page 107.—16. τούτων, &c. referring to the discourse just ended. καλον γὰρ τὸ ἀθλον, for noble is the reward. φαίη ᾶν ἀνηρ τραγικός, i. e. as a tragedian would express it. λουσάμενον, after bathing. λού- αν depends on the verbal idea in πράγματα, as we often say, to take the trouble to do a thing.
- 17. elev, well then (lit. let this be as it is, G. 251, 1). two three is appropriately used of the last commands of one about to die. 5 re dr ...

- wordene, i. e. which we should especially gratify you by doing: an belongs to wordeney.— obdiv καινότερον, in English, simply = nothing new.— τρών αυτών ἐπιμελούμενοι = των... ἐπιμελήσθε, corresponding to ταν εξ τρών μεν αυτών τρωλήτε, below (G. 226, 1): in the latter clause μεν is irregular, and is omitted in many MSS.— οτδ' ταν δμολογήσητε, not even if you ussent, τα. πλέον ποιτέν = to profit.
- 18. όπως &ν βούλησθε, as you please (G. 232, 3). Ιρωτά... θάπτη, he asks how he shall bury ME: the subjunctive here represents the interrogative subjunctive πώς θάπτω; (G. 256) of the direct question, as it is seen above in θάπτωμεν, &c. (G. 244). άλλως λέγεν: άλλως is here equivalent to μάτην, idly, or without meaning.
- Page 108.—19. ἐγγόην (G. 159, N. 4).—οὖτος ... παραμενείν, for he [gave surety in court] that I would remain, i. e. would not escape: ἡ μήν is especially used in oaths and other solemn statements.—οἰχήσοσαι ἀπών ο f the direct discourse (G. 279, 4, N.).— ὡς ... Σωκράτη, that it is Socrates that he lays out for burial.— ἡ δ' ὡς (G. 151, N. 3).— τὸ ... λέγεν, &c. to speak wrongly is not merely a mistake as regards the act itself.— καὶ θάπτεν (sc. χρὴ) οντως, &c. and [you must] bury it in such a way as shall be, &c. (G. 232, 3).
- 20. ἀνίστατο els elkημά τι, arose [and went] into a room. δση (sc. ή ξυμφορά)... είη, i. e. how heavy [a calamity] had befallen us: indirect question. ἀτεχνώς... στερηθέντες, exactly as [we should have done] if we had been bereft of a father (G. 277, N. 3: 226, 1). elketau, of the family.
- 21. δπορ άλλων καταγιγνόσκω, (the fault) which I find with others (G. 173, 2, N.). ἐπαδάν παραγγέλλω (G. 233), referring to different cases.

Page 109. — all ekelvois, sc. tois altiois.

- 22. et τέτριπται, if it is mixed. The hemlock was first bruised in a mortar; hence the use of τρίβω. ὁ ἄνθρωπος (at end), i. e. a servant.
- 23. πίνοντας, sc. τὸ ψάρμακον (G. 280). ἐπειδὰν παραγγελθῆ, after the order has been given them, depends directly on the following participles, δειπνήσαντας, &c., but indirectly on πίνοντας, which is frequentative. ούδὲν . . . ὀφλήσειν, that I gain nothing except [this] that I shall make myself ridiculous in my own estimation: see note on Apol. § 4. φειδόμενος . . . ἐνόντος, sparing when nothing is left. Hesiod (Works and Days, 367) says, δειλή δ' ἐνὶ πυθμένι φείδω, which Seneca thus translates: Scra parsimonia in fundo est; 't is a sorry thrift at the bottom of the cup, i. e. when only the dregs are left.
- Page 110.—24. Luz dv... γένηται, until a heaviness shall be felt (G. 239, 2).— και ούτως αὐτό ποιήσα, and then it [the poison] will do its own work: αὐτό is nominative (G. 145, 1).
- 25. καὶ δς (G. 151, N. 3).—τοθ χρώματος (G. 170, 1).—ταυρηδόν, fixedly.—πρὸς τὸ ἀποσπείσαι, as regards pouring a libation from it.—

γενέσθαι, after εδχεσθαι (G. 203, N. 2). — γένοιτο (G. 251, 1). — ἐπισχόμενος (v. ἐπέχω), holding it (to his lips).

- 26. τὸ μὴ δακρύεν (G. 263, 2). ἐμοθ γε βιᾶ καὶ αὐτοθ, even in spile of myself. οἰου = ὅτι τοιούτου (G. 238). ἐστερημένος εἰην (G. 248; cf. 250, Note). ἀναβρυχησάμενος, subbing aloud. οὐδένα ὅντινα οὐ (G. 153, N. 4), every one. κατάκλασε, pierced to the heart (lit. broke). ἐν εὐφημία, here in a negative sense, when no sounds of evil omen are heard: a common proclamation of silence before a religious ceremony was εὐφημία τοτο. Τhe saying ἐν εύφημία χρὴ τελευτῶν is called Pythagorean. τοθ δακρύειν: after ἐπόσχομεν we might have had τοθ μὴ δακρύειν without change of meaning (G. 263, 1).
- Page 111.—27. outes δ δούς, this man [of whom I spoke] who had given, &c.— διαλιπών χρόνον, from time to time: see note on the same expression in § 28.— ἐπανιών, going upwards.— ὅτι ψύχοιτο, that he was becoming cold.— αὐτὸς ἡπτετο, he felt of himself.— τότε οἰχήσεται, then he should be gone (in direct discourse οἰχήσομαι), one of the phrases used by the Greeks to avoid the mention of death.— ᾿Ασκληπιῷ ἀλεκτρυόνα: those who recovered from sickness often sacrificed a cock to Acsculapius. Socrates suddenly remembers a neglected sacrifice; or, possibly, he asks Crito to make an offering in gratitude for his release from life.— μὴ ἀμελήσητε (G. 254).
- 28. δλίγον διαλιπών, after a little while: the same phrase is general (= at intervals) as used above, because there it is joined with the imperfect διονκόπει. και δε, i. e. Socrates. ξοτησεν is active, and the meaning is, his eyes became fixed. ξυνίλαβε, closed. τών τότε... άρίστου, the best of his time whom we knew.

HERODOTUS.

The chief events of the great Persian Wars are the capture of Euboea and the battle of Marathon, B. c. 490; the defence of Thermopylae and the sea-fights at Artemisium and Salamis, B. c. 480; and the battles of Plataea and Mycale in the following year. The narrative of these events makes the most interesting and important part of the History composed by Herodotus in the generation immediately following.

Herodotus was born at Halicarnassus, one of the Doric cities on the western coast of Asia Minor, about the year 484 s.c. In his manhood he travelled extensively in Asia, Egypt, and Greece, a keen, intelligent, and accurate observer. His history is one of the earliest, and is much the most curious and interesting, of our sources of knowledge as to the countries, people, customs, history, local politics, and family traditions of the century before his own day. It is in nine Books, named for the nine Muses. It is full of illustrations of the religious beliefs, omens, oracles, customs, and feelings of the time. The conflict between Asia and Europe appears in Herodotus as part of a great drama, in which the Argonautic expedition and the Trojan war had been successive acts, which was watched at every point and guided by the manifest direction of the Gods; while in the earlier parts of his History he is constantly tracing proofs of that divine judgment, which humbles the pride and punishes the crimes of men.

Asia Minor, with the Greek colonies on its western coast, had been added to the Persian dominions by Cyrus the Great, who conquered Croesus, king of Lydia, B. C. 546. About the year B. C. 500, the Ionic cities, with Miletus at their head, revolted against the Persian rule; and, with the help of allies from Greece, especially the Athenians, captured and burned the Lydian capital, Sardis. The war continued about six years, and ended in a complete Persian victory. The Ionic city of Miletus was captured and reduced to slavery, to the passionate grief of its generous allies in Athens. But the attention of the Persians had been drawn to the free states and islands towards the west, and these hostilities led the way to their two formidable invasions. Meanwhile the tyrant Hippias, son of Pisistratus, had been driven from Athens (B. c. 510), and had taken refuge at the Persian court. He was now a feeble old man; but his hate of the Athenians and desire of revenge made him eager to serve the invader, whom he accompanied himself to the plain of Marathon.

Although Herodotus was a Dorian by birth, he wrote his History in Ionic Greek. His intercourse with the Ionic cities in his immediate neighborhood must have made him familiar with their speech, even if we reject the account given by Suidas of his long residence as an exile in the Ionic island of Samos. But he probably chose the Ionic dialect chiefly because it had been used by the historians or annalists who preceded him. The dialect of Herodotus is known as the New Ionic, which, where it differs from the Attic, is very similar to the Old Ionic of Homer. Its general peculiarities should be learnt by the beginner from the grammar.* Others will be seen in the Lexicon; as the use of κ for π in κῶς, ὅκως, κότε, &c., for πῶς, ὅκως, πότε, &c., and the interchange of aspirates in ἐνθαῦτα, ἐνθεῦτεν, κιθών, for ἐνταῦθα, ἐντεῦθεν, χιτών. The chief peculiarity in syntax is the use of

^{*} See G. Introduction, pp. 1 and 2; §§ 30; 39; 44; 59; 67, Note 1; 70; Notes to 76-86; §§ 119; 120; 126; Notes to 127; see also §§ 140, Note 4; 148, Note 4. Much of the detail in the notes can be learnt by practice while reading.

the forms of the article beginning with τ as relative pronouns (G. 140, N. 4), which must be kept constantly in mind.

The story of the Persian Wars is begun in the sixth book of Herodotus, and is continued in the three following books. The extracts here given include the battle of Marathon and the battles of Thermopylae, Artemisium, and Salamis, and end with the retreat of Xerxes to Asia after his defeat at Salamis. They begin with VI. 48, to which V. 105 is prefixed by way of introduction.

I.

- Page 112.—1. βασιλεί, uncontracted form for βασιλεί (G. 53, 3).—

 δ5, when. Σάρδις = Σάρδιις (G. 53, 1, N. 3), accus. plural. Ἰώνων . . .

 ποιησάμενον, making no account of the Ionians. μετά δέ, but afterwards (G. 191, N. 2). πυθόμενον, like δς ἐπύθετο above. εἰρεσθαι, used to usk, imperfect infinitive (G. 203, N. 1). ἀπεῖνιι for ἀφεῖναι (v. ἀφὶημι: G. 17, 1, N.), let fly. μίν for αὐτόν (G. 79, 1, N. 4), i. e. the arrow. βάλλοντα, as he let it fly (G. 204). ἐκγενέσθαι, infinitive for optative in a wish (G. 270), be it granted. προστάξαι depends on λέγεται (third line). ἐς τρίς, thrice. ἐκάστοτε, i. e. every day at supper. μέμνεο (for μέμνησο), as if from a present μέμνομαι: the form μέμνη is found in Homer.
- 2. perd & rours: Darius had sent an army and a fleet in 492 B. C., under his son-in-law Mardonius, to subdue Eretria and Athens, reducing the Greek populations on the way. Some, including the Macedonians, were subdued by the army; but as the fleet beat about Mount Athos, "there fell on them a north wind, great and ungovernable, which treated them very roughly, dashing many of the ships against Athos; three hundred of them are said to have perished, and more than twenty thousand men. And as this sea about Athos is most full of monsters, many were seized and devo red by them, and some were crushed against the rocks; and some could not swim and so were lost; and some perished with cold. So then fared that fleet." (Hdt. VI. 44.) After some successes in the south of Thrace, Mardonius returned to Asia. — 8 TI Exouv. indirect question. κότερα = πότερον. - έωυτ $\hat{\varphi} =$ έαυτ $\hat{\varphi}$. - σφέας αὐτούς = έαυτούς. - ων = οξν, therefore. — άλλους άλλη τάξας, i. e. ordering them to different places. — $\pi \delta \lambda \cos = \pi \delta \lambda \cos (G. 53, 1, N. 3)$. — véas $\mu \alpha \kappa \rho \delta s$, ships of war, naves longas.
- 3. τὰ προίσχετο αἰτίων, what he put forward as his demand.— ἐς τοὺς ἀπικοίατο = εἰς οὺς ἀφίκοιντο (G. 233).— καὶ δη καί, lit. and moreover also, an emphatic formula very common in Hdt. Here it stands for the usual καί in the expression ἀλλοι τε...καί.— σφί = σφίσι (G. 79, 1, N. 2), used like αὐτοῖς in Attic (G. 144, 2.)— ἐπεκέατο (G. 127, VI. N.). ἐπὶ σφίσι ἔχοντας, aiming a blow at them (as English, "have at them").
- Page 113. is . . . orparetourra, so as to join the Persians in marching upon them. The jealousy thus roused threatened a war which would

have divided and weakened Greece: it was composed in season, and the men of Aegina fought bravely against the Persians at Salamis and Plataea.

— TH TENDESCORP, what [as the Athenians said] they had done (G. 248, 4, last ex.). — Graphere: the active form Graphere Tokupov (cf. Graphere) waxner achapov (cf. Graphere) payro in § 12, to join battle), means, to engage in war. The hostility between Aegina and Athens is traced by Herodotus to the following circumstance: In time of famine, the Epidaurians had brought two statues of sacred olive-wood from Athens, paying therefor a yearly service at the shrine of Erechtheus. After these had for many years been effectual to avert the barrenness of the land, they were stolen by Aeginetans, colonists of Epidaurus, and the tribute ceased. The Athenians then sent to demand it at Aegina; but, while they were attempting to drag away the sacred statues, a violent storm burst forth, with an earthquake, so that their whole expedition, struck with frenzy, fell upon one another and perished, except one man who fled to tell the tale.

4. σστε is used with the participle by Hdt. in the same sense as στε in Attic (G. 277, N. 2 b); not in the sense of σε. — Πεισιστρατιδών, i. e. Hippias and his household. Pisistratus, the father of Hippias, became tyrant at Athens B. c. 560. Hippias was expelled and the democracy restored B. c. 510, twenty years before the battle of Marathon. — προσκαθημένων. — ταύτης . . . προφάσιος, adhering to this purpose. — Έλλά. os, partitive genitive with τοὺς μὴ δόντας. — φλαύρως πρήξαντα, cf. κακῶς πράττειν (G. 165, N. 2). — παραλύει, "relieves." — ἀποδέξας having appointed. — Δᾶτιν, 'Αρταφέρνεα, in apposition with στρατηγούς.

Here follows the expedition of the fleet against the Grecian islands, and the capture of Eretria, in Euboea, the inhabitants of which were colonized by Darius eastward of the Persian Guif.

5. de την 'Αττικήν: Eretria was opposite the northern point of Attica, across the strait, which is here about five miles wide. - Katepyovies = Kalelpyovres, hemming in the Athenians greatly: the word is doubtful. δοκέοντες . . . τά, expecting to do the same by the Athenians, as, &c. (G. 165). - Kal... yap: here the separate force of these particles can be seen, and ... for. Generally, however, kal yap means simply for surely (more emphatic than yao alone), the original ellipsis of a clause with rat being forgotten. - & Mapasów: "the plain of Marathon is about six miles from north to south, and of varying width, having the eastern declivities of Pentelicus on the west, and the sea on the east." Felton. twenty miles northeast from Athens, and fifteen southeast from Eretria. ένιππεθσαι, i. e. for cavalry movements. — κατηγέστο = καθηγείτο. — σφί (G. 171, 3, N.). - Séka, i. e. one from each Attic tribe. - Sékatos, one of ten (not tenth). — του, whose. — κατέλαβε, it befell: its subject is φυγείν. which means properly to get banished (norist), while priver is to be in exile: φείγω is of course transitive, lit. to flee from, hence Πασίστρατον.

6. fixer in the Keprovisou: this refers to the Thracian Chersonesus (on the west side of the Hellespont), where Miltiades had been several years governor or "despot." Hence Byron's familiar lines,

"The tyrant of the Chersonese," &c.

His uncle, Miltiades, the so-called olarories (or founder of the Chersonese), had led the first Athenian colony to this region during the reign of Pisistratus. Miltiades the younger, according to Herodotus, had advised breaking down the bridge on the Danube, and leaving Darius to perish in his campaign against the Scythians (about 516 B. C.): hence the king's enmity against him, and attempt to seize him, described below.

- Page 114 περί πολλοθ έποιεθντο, made great efforts. τὸ ἐνθεῦτεν, thereupon. ἐποδεξάμενοι, watching for his return: the simple ἰδεξάμενοι in Ionic Greek, as in Attic, belongs to δέχομαι: but in compounds care must be taken to avoid confusion with this and similar Ionic forms (as ἰδέχθην) belonging to δείκνυμι. ἀπεδέχθη, was appointed.
- 7. τοῦτο μελετώντα, i. e. this was his profession. τῷ = Ṣ, dative after τεριπίπτε, falls in with (G. 187). βάσαντα (v. βοάω), calling. Πᾶνα, subject of κελεθσαι, which depends on tλεγε understood: Pan was the Pelasgic (i. e. aboriginal) deity, whose chief seat of worship was the Pelasgic district of Arcadia. ἀπαγγείλαι, to carry this message (implying to ask). διότι (= διὰ τί)... ποιεθνται, why they paid no reverence to him. τὰ δί is used before έτι as if τὰ μέν stood before πολλαχů. καταστάντων ... πρηγμάτων, when their affuirs were now restored to good condition. είναι: the subject is ταθτα after πιστεύσαντες. ἰρόν, shrine: this was a grotto below the Acropolis, with a descent of 47 steps. ἀπό, in consequence of. λαμπάδι, a torch-race.
- 8. Sevrepator, within two days: the distance is about 140 miles.—περιπεσούσαν (like περιπεσούν), aorist participle without time (G. 279, 3). πρόε, at the hands of. πόλι, dative of difference (G. 188, 2): Greece is become poorer by one notable city. ἐαδε, v. ἀνδάνω. ἀδύνατα ἡν, it was impossible, a common expression for ἀδύνατον ἡν (G. 135, 2).
- Page 115.— ἰσταμένου τοῦ μηνός: the lunar month was divided into three parts, called ἰστάμενος, μεσών, φθίνων.— εἰνάτη = ἐνάτη, nɨnth. It is supposed that in this particular month occurred the Carneia, the great Dorian festival in honor of Apollo, lasting from the seventh to the fifteenth (i. e. till the full moon), during which no Dorian might bear arms. It occurred generally in August, but this year early in September.— μη οὐ (G. 283,7, Rem.)...τοῦ κύκλου, while the moon's disk was not yet full.
- 9. συνευνηθήναι τῆ μητρί: this he understood to mean, that he should sleep in the grave in his native land. γηραιός, in his old age. κατελθών (G. 138, N. 8).
- 10. τοῦτο μὲν ... τοῦτο δέ (G. 148, N. 4). ἀπέβησε, put ashore. καταγομένας, brought to land: the corresponding ἀνάγεσθαι is to put to sea. οἱ, to him, dutive following ἐπηλθε. ἐώθει for εἰώθει, v. ἰθω. οἰα

- (G. 277, N. 2 b) with born, since he was. πρεσβυτέρφ, rather old. ξεληλυθένου, had come to pass (lit. had come out).
- 11. Av rendres 'Hoandos, i. e. in Marathon. Ilharanées, the city of Plataea was about twenty-five miles northwest from Athens, in the territory of Boeotia. dvapapéaro, for dvápnyro, v. dvaspée, had undertaken (G. 119, 3). énarrépe, too far off (to be of any use to you).
- Page 116. τοιήδε... ψυχρή, such a service would prove to be cold, i. e. too weak to be of use. φθαίητε... ήμέων, for you might be enslared many times before any of us would hear (G. 279, 2): πυθέσθαι here follows φθαίητε ή from the force of πρίν implied in the verb (G. 274, N.); a rare construction. τιμωρέειν οδ κακοΐσι, no cowards to help. συνεστεῶτας, v. συνίστημι, coming in collision. Βοιωτοΐσι: especially Thebans, who would object to the proposed union of Plataea and Athens.
- 12. obe hatorgoup, i. e. they followed their advice. rolevrup is temporal. tarpeharrup apportoup, both sides choosing them umpires. object for apporar, v. opte. tar. . . . taken, that the Thebans should leave at liberty (tar) those of the Bosotiuns who were unwilling to belong to the Bosotian league, which was under the exclusive control of Thebes.
- 13. ἐπεθήκαντο (G. 110, III. 1, N. 1). ἐσσώθησαν (for ήσσ-, ν. ήσσάθμαι), were defeated. τοὺς . . . οὄρους, the boundaries which, &c.: τούς is relative.
- 14. ἐγίνοντο δίχα, were divided. τῶν μέν, &c., one part voting not to engage. ὁλίγους, too few. τῶν δέ, &c., the other, including Miltiades, urging it. ἐνίκα ἡ χείρων, the more timid was likely to prevail (imperfect). κνάμφ λαχών, elected by lot (lit. by the bean). The polemarch was the third in rank of the nine archons, and he was originally (as his name denotes) a military commander. Soon after the Persian Wars, however, his duties were confined to the management of the affairs of foreigners resident at Athens, and military matters were left to the board of ten generals (στρατηγοί).
- Page 117.—15. ob86, &c., not even Harmodius and Aristogiton, who delivered Athens by slaying Hipparchus, the son of Pisistratus and brother of Hippias, who was then tyrant: they were from the same deme with Callinachus (Aphidnae).—δέδοκται τὰ πείσονται, it is already determined what they shall suffer: i. e. the tyranny of the Pisistratidae will be restored and the democracy abolished. περιγένηται, shall get the victory. o'n τέ έστι (G. 151, N. 4). ἀνήκει ἐς σέ, has come up to you [for decision]. ἔλπομαι, I anticipate. στάσιι, commotion or civil conflict. ὥστε μηδίσαι, so that they will favor the Persians, i. e. prove traitors to the national cause: in this verb μηδίζω, and often elsewhere, the Persians are incorrectly called Medes by the Greek writers. πρίν τι ... ἐγγενέσθαι, before there come anything rotten (cowardly or corrupt) into one and another of the Athenians. θεῶν ... νεμόντων, if the Gods judge justly. ἡν ίλη, if you prefer (ν. αἰρίω). τῶν ... ἀγαθῶν (for ὧν ... ἀγαθῶν), by attraction and assimilation (G. 154, N.) for τῶν ἀγαθῶν (G. 181, N.) ἀ κατέλεξα.

- 16. μετά & (G. 191, N. 2). πρυτανητη της ημέρης, command for the day, which passed in rotation through the whole board of ten generals: as one general belonged to each tribe, it is likely that the same order was followed here as in the ordinary succession of the tribes in the πρυτανεία, which was determined annually by lot (see note on § 17, below, and on Xen. Mem. § 18). δεκόμενος δεχόμενος. ού... κω = ού... πω, not yet. πρίν, until (G. 240, 1).
- Page 118.—17. τότε, &c.: the right wing was the post of honor, as being most perilous, that side being unprotected by the shield; it was anciently assigned to the king. ώς ἡριθμόοντο, in order, as they were numbered; see note on § 16, above. ἀπὸ ταύτης... σφι μάχης, from their fighting in this battle: for σφί (the Platacans) see G. 184, 3, N. 4.— θυσίας... γινομένας, when the Athenians celebrate the sacrifices and festivals which take place every four years: this refers especially to the greater Panathenaic festival. λέγων is parenthetical, and γίνουθαι depends on κατεύχεται (G. 203, N. 2). ἐξισούμινον, extended to equal length. ἐπὶ τάξιας δλίγας, but a few ranks deep.
- 18. δε σφι διετέτακτο, impersonal (see G. 188, 3, second ex.) ἀπείθησαν (ν. ἀφίημι), were allowed to advance (lit. let go or sent forth) "like racers in the course" (Stein). μανίην ... ἐπέφερον, they imputed madness: in fact, only the admirable training of the Athenians saved them from being thrown into disorder, by which they must have perished. Υππου (fem.), cavalry. ἀνέσχοντο δρέοντες, endured to behold. ταύτην ἐσθημένους, wearing it (a peculiar word: G. 134; 197, 1, Ν. 2). τέως, till then. φόβος ἀκοῦσαι (G. 261, 2, Ν.).
- 19. μαχομένων, genitive absolute denoting time, while they fought. τὸ μέσον (G. 160, 1), at the centre, like κατὰ τοῦτο ἐνίκων just below. τῷ, where. Σάκαι: these were Scythian bowmen, serving probably as mariners in the fleet, and efficient in land service. ἐτετάχατο = τεταγμένοι ἡσαν. ῥήξαντες, breaking through.
- 20. άπὸ δ' ἔθανε, the verb is άπέθανε, the prepositions being separated by tmesis (G. 191, N. 3). γενόμενος, having proved himself. Κυνέγειρος, a brother of the poet Aeschylus: he was attempting to climb into the ship by the stern-works (άφλάστων). τὴν χεῦρα (G. 197, 1, N. 2).
- 21. ξανακρουσάμενοι, backing water. ἀπικόμενοι (G. 279, 4). αΙτίη, &c., an accusation became current (ξοχε) that they planned this by contrivance of the Alemaconidae: this was a powerful family in Athens, at feud with Miltiades, the same to which, in the next generation, Pericles belonged. ἀναδίξαι ἀσπίδα, displayed a shield (G. 203): this depends on the idea of saying in αΙτίη. This shield, "discernible from its polished surface afar off, was seen held aloft upon some high point of Attica, perhaps on the summit of Mount Pentelicus. . . . A little less quickness on

the part of Miltiades in deciphering the treasonable signal and giving the instant order of march, — a little less energy on the part of the Athenian citizens in superadding a fatiguing march to a no less fatiguing combat, — and the Persiaus, with the partisans of Hippias, might have been found in possession of Athens. . . . Nothing could have rescued her, except that decisive and instantaneous attack which Miltiades so emphatically urged." Grote.

22. ποδών (G. 168, N. 3), genitive following τάχιστα, i. e. at the top of their speed. — ἐφθησαν ἀπικόμενοι (G. 279, 4). — πρὶν ἡ ἡκαν (G. 274, N.). — Κυνοσάργει, a grove and gynnasium, eastward of the city, like the Academy (see note on Xen. Hellen. ii. 2. 8). — ὑπεραιωρηθέντες, lying off (lit. above): in the same way the Greeks spoke of a vessel leaving the shore by ἀκάγεσθαι, and of one approaching the shore by κατάγεσθαι. Compare the active expression νέας ἀνακωχεύσαντες, keeping the ships at anchor, just below. — Φαλήρου, the old port of Athens (see map, and note on Xen. Hell. p. 42): at this time the Piraeus had not been fortified.

23. συνήνεικε, v. συμφέρω, it befell.

Page 120. — πληγέντα, struck with sword or pike; βληθέντα, hit with arrow or javelin. — σκιάζειν (G. 260, 2, N. 2).

24. **Exercis... ούτω,** making such haste to reach Athens in time for the battle. — τριταίοι, on the third day from Sparta (i. e. two days after leaving Sparta). Plato says that they arrived the day after the battle. — θηήσασθαι (v. θεάομαι).

After the victory at Marathon, Miltiades procured an armament of seventy ships under his own command, for secret service, — which proved to be an attack on Paros, to revenge, says Herodotus, a private quarrel. He returned unsuccessful, and was impeached of treason by Xanthippus, father of Pericles. The penalty of death was commuted for a fine of fifty talents; and before this was paid, he died of a wound or bruise received in his escape from Paros. Meanwhile, the Greeks were left in security and peace, and the next invasion, under Xerxes, was delayed for a period of ten years.

The date of the battle of Marathon, according to the most satisfactory calculations, is September 12, s. c. 490. The account of the battle in Herodotus, although it is the best that we have, is very far from satisfactory. We have no detailed description of the movements, no account of the feeling in Athens either before or after the victory, no statement (even on conjecture of the numbers engaged on either side. This silence on some points probably arose from the fact that the invasion of Xerxes was the chief object of interest in his history, and the invasion of Darius was looked upon chiefly as introductory to this. But on other points, especially as to the numbers, we may safely presume that he is silent simply because he had no authentic

information. He is very minute in giving the numbers of the slain, one of which at least (that of the one hundred and ninety-two Athenians) he could have known from inscriptions. As to the numbers of the Persians, hardly a guess can be made: they are variously stated by later historians from 600,000 to 110,000, which last is the estimate of Cornelius Nepos. The same historian gives the number of Greeks as 10,000, including 9,000 Athenians and 1,000 Plataeans. Others give 10,000 Athenians and 1,000 Plataeans. If this estimate included only the heavy armed, and the usual addition is made for light armed, we shall make the whole Greek force consist of 20,000 or 22,000 men. (See Rawlinson, Appendix to Book VI.)

Herodotus does not mention cavalry in the battle, although he states that the field of Marathon was selected by the Persians because it was excellent for cavalry movements (ἐνππεῦσαι). We may suppose the cavalry to have been absent foraging on the day of the battle, which the Persians were not expecting (as Rawlinson suggests); or it may not yet have been landed, for some reason not given. At all events, no account is given of its re-embarkation, which would have been difficult after the defeat.

By the view given in Blakesley's "Excursus," the landing at Marathon was meant only for a lodgement. The region near held many partisans of Hippias, who were also formidable in the city; and if their expected movement had taken place, the Persians might have landed their cavalry, destroyed the little army of the Greeks, and occupied the country at their leisure. This plan was foiled by the generalship of Miltiades, who, after the two armies had held each other several days in check, suddenly extended his wings, and struck his blow so promptly that the Persians were beaten by sheer surprise. They even drove the Athenian centre in rout, as Herodotus says, into the interior (μεσόγαιαν); the wings, alone, had fled in "panic' flight, and perished in the marshes on the flanks, - the service rendered, at this crisis, by the god Pan. On the whole, the main force must have come off with small loss and in good order, the greatness of the victory being exaggerated by the patriotic pride of the Greeks. ships lay moored, stern to the shore, and were easily got off, only seven of the whole fleet being taken or sunk. The battle was won, not by the mere superior valor of the Greeks, but by the skill and energy of their commander, who for many days kept his little army safe from attack, in a well-chosen position, and fought when a longer delay might have been fatal; for the Persians were expecting a demonstration from the disloyal faction in Athens, which was prevented only by the promptness and completeness of his victory.

11.

- Page 120.—1. αεχαραγμένον, exasperated, lit. sharply cut: the same verb (χαράσσω) from which our own word character is derived. δανότορα έποία, comparative of δανώ ποιάν, to take (a thing) ill, aegre ferre.
- Page 121 Soviero, was kept in commotion ("din"). is... orparevoculeur, since they were to attack Greece: this phrase gives the reason of aptorus.
- 2. τετάρτω έτει, i. e. probably in the summer of B. C. 487. Καμβύcree: Cambyses, son and successor of Cyrus the Great, had made Egypt a Persian province in 525 B. C. — μαλλον άρμητο, was the more eager (lit. had been the more impelled). — στελλομένου, about proceeding, i. e. getting ready his στόλος. — παίδων: the dispute was between Xerxes and Artabazanes. Xerxes, though the younger, was son of Atossa, daughter of Cyrus the Great, the queen of Darius. Through her he inherited his own claim of sovereignty, and she was now all-powerful at the Persian court. He had, besides, the claim of having been "born in the purple," after Darius came to the throne, — Artabazanes being son of a former wife. — fivemoving, precedence as to the succession. - is been depends on the idea of demanding vaguely implied in στάσις έγένετο. — ούτω refers back to άπο-**Earra:** the meaning is, that after nominating a successor he should so set forth, i. e. he should not set forth until he had done this. — παρασκευαζόμενον agrees with Δαρείον, which is subject of αποθανείν. — συνήνεικε it happened.
- 3. nal Elpens: Herodotus represents that Xerxes was at first indifferent to the expedition against Greece, but was urged to it by Mardonius (afterwards slain at Plataea), who hoped to become satrap of Greece. In a royal council held after Egypt was subdued, Xerxes declared his intention to make the invasion by way of the Hellespont, and was supported by Mardonius, but dissuaded by his uncle Artabanus, his wisest counsellor, who, however, yielded to the terror of a vision, which "threatened to burn out his eyes with hot irons" for his opposition to the will of destiny. He now "openly favored the expedition; and so Xerxes gathered together his host, ransacking every corner of the continent." — ἐπὶ τέσσε, α ἔτεα, four full years, counting from the reduction of Egypt in B. C. 485. — avouévo (v. ανω), advancing, i. e. in the course of the year. — χειρί μεγάλη πλήθεος. with a mighty (hand of) force: with this use of xelp cf. Latin manus. στόλων: this refers to the expedition of Darius against the Scythians, the great Scythian invasion of Media, the war of Troy, and the conquest of Thrace and Northern Greece, still earlier, by the Mysians and Teucrians; "yet not all these," says Herodotus, "nor all others which have ever been, were worthy to be compared with this single one." - of uév. &c., i. c. the several nations and districts subject to Xerxes. - is neldy iterayaro, had orders for foot soldiers: 70 megov means foot soldiers when opposed to

- cavalry, but land force (in general) when opposed to a naval armament. επισς (fem.), cavalry, "horse." αμα (G. 277, N. 1). γεφύρας, see bolow, § 10.
- 4. τοῦτο μέν (G. 148, N. 4), here with no correlative τοῦτο δέ. ὡς implies that προσπταισώντων gives the reason of Xerxes for digging the canal through Athos (G. 277, N. 2): for προσπταισώντων, see note on I. § 2. προστοιμάζετο (impersonal), preparations were made in advance. ἐκ τριῶν ἐτέων, from a time three years back. Ἐλαιοῦντι, Elacus, at the extreme southwest point of the Chersoneus, was the base of the naval operations at Athos; the military head-quarters were at Sestos, about eighteen miles above. ἄρμεον is from ὀρμέω, while ὀρμεόμενοι is an Ionic form (= ὁρμέω μενοι) from ὀρμέω. ὑτὸ μαστίγων, i. e. driven to their work by scourges. See below, § 21; and III. § 44, where Hdt. describes the Persians at Thermopylae as driven into the battle by scourges. παντοδαποί, various detachments. διάδοχοι, in relays.
- Page 122.—5. σχοινστενίς, a straight line (as if by a stretched cord).
 βαδέα (for βαδεία): at the greatest depth, the canal would be about sixty feet below the surface. βάδρων, stagings: the Phoenicians, according to Herodotus, were the only ones skilful enough in engineering to avoid the caving in of the banks by beginning the excavation with double the width required at the bottom. πρητήριον, Ion. for πρατήριον, a market, a place for selling, from πρα- (stem of πιπράσκω). ἀληλεσμένος (ν. ἀλέω), ready ground.
- 6. ώς... εύρίσταν, so far as I can find out (G. 268): in fact, it was not a very difficult work, and was highly politic, especially in case Greece should be subjugated. The canal, which has been traced, "is about a mile and a quarter long, and twenty-five yards across; it has been much filled up with mud and rushes." παρεόν (G. 278, 2), when it was in his power. διερόσαι, to haul across, an operation easily performed with the light vessels of the ancients. εδρος ώς... πλώσν, of [such] width that two trireces could pass through (G. 266, N. 1). ἐλαστρευμένας (for ἐλαυνομένας), driven by oars. ξεύξαι γεφυρώσαι, simply to bridge the river: the Greeks said ποταιμόν ξεύξαι (§ 8) and ποταιμόν γεφυρώσαι, and Hdt. has even γεφύρας ξευγνύων.
- 7. Κριτάλλων, the frontier town of Cappadocia. γην τε καλ ύδωρ, see below, § 28. δείπνα, see below, § 25.
- Page 123.—8. of δέ: those who had charge of the work (see τοῖσι προσεκέστο below). ἐξεύγνυσαν, were (in the mean time) building. τὴν μὲν... τὴν δέ: understand γέφυραν from ἐγεφύρουν above. βυβλίνην, of papyrus: this plant was used by the Egyptians for ropes as well as for paper. ἔστι... στάδιοι (G. 135, N. 5).
- 9. ἐπικέσθαι μάστιγι (= μαστιγωσαι), to scourge, here takes πληγάς as a cognate accusative (G. 159), to strike the stream three hundred blows with a lash. Understand τινάς as subject of both ἐπικέσθαι (v. ἐφικνέομαι) and κατείναι (v. καθίημι). ποταμφ: the current, about three miles an hour, gives the Hellespont the aspect of a river.

10. τès 81, the bridges. — ὑπό, under, as a support. — εξήκοντά τε καλ Transcellas: the upper bridge may have been made stronger (of three hundred and sixty vessels) to resist the greater force of the stream; or it may have been at a broader part of the channel, which is here about a mile wide. (See Grote's note.) — τοῦ μὰν . . . κατὰ ῥόον, at right angles with the Pontus, and in the line of the current of the Hellespont (to diminish the resistance). — Iva avakexeon, that it [this arrangement of vessels] might ease (i. e. by lifting) the strain on the tackle: avakeyein (kindred to artyw) means to hold up, with the idea of relieving or keeping quiet (see avakey everytes ras vias, keeping the ships off the coast, in I. § 22): so avancy in means a truce. It is hard to see why (according to the common interpretation, that the force of the stream might keep up the tension of the cables, i. e. keep them taut) there should be any anxiety to provide for the tension of cables which were stretched over a strait a mile wide, and rested on vessels in a stream running three miles an hour! -- συνθέντες is repeated after the long parenthesis. — The par . . . The erepus, [they cast] those (dynipus) of [the ships forming] one bridge towards the Pontus. — Evency, to guard against. — tower, i. e. from the Euxine. — The be trippe, i. e. the anchors of the other bridge. - mpds tomeons, sc. kathkay. - evpou, votou: these were southeast and south winds, both blowing more or less up stream.

Page 124. — διέκπλοον: the small craft (πλοΐα λεπτά) would pass in and out underneath the cables.

- 11. χωρίς ἐκάτερα, i. e. the flaxen cables and those of papyrus. ελκε, weighed: if the talent here meant is the Euboean, or old Attic, a cubit (eighteen inches) weighed nearly eighty pounds. τῶν ὅπλων τοῦ τόνου, the stretching of the cables, i. e. the cables, as they were stretched across the strait. ἐπαζεύγνων, joined them above, either by ropes or by strips of wood.
- 12. χυτοί, breakwaters. ἡηχίης, surf: the tide in this sea being very slight. ὁ ηλιος: no eclipse of the sun, visible at Sardis, took place in B. C. 480, if the latest astronomical calculations can be trusted; the story here told may belong to the departure from Susa in the preceding year, when there was such an eclipse. The date of the invasion of Xerxes (B. C. 480) is too well established to admit of doubt. ἐπινεφέλων ἐόντων, genitive absolute: the indicative would be ἐπινέφέλα ἐστιν, it is cloudy (G. 135, 2). αἰθρίης (noun), in fair weather, is genitive of time (G. 179, 1). τὸ ἰθέλοι (= τί ἰθέλοι), τό being relative used interrogatively (G. 282, 1). προδέκτορα, verbal of προδείκνυμι, that which designates or foreshows.

Page 125.—13. ἀναμίξ, i. e. not divided into separate bodies, as they marched according to cities or provinces.—διελέλειπτο, impersonal.— εδτοι, these, who marched in advance.—προηγεῦντο, i. e. led the part of the army which accompanied the king; opposed to οῦτοι.—κάτω τρέψαντες, this was a mark of respect to the king, who followed them.— ὅρμα Διός: by Zeus Hdt. means the chief God of the Persiaus, Auramezda or Ormuzd.

- 14. λόγος, choice or fancy. κατά νόμον, i. e. with point upward. σύτος, the ten thousand just mentioned. ροιάς, pomegranates, probably as sacred emblems. άντι συνρωτήρων, in the place of points at the lower end. οι . . . τράποντες (Ion. for τρέποντες, present), those who preceded the Nisaean horses (§ 13).
- Page 126.—15. Σκάμανδρον, the Scamander of the Iliad: here a shallow brook, in a bed about two hundred feet broad; in the dry season only three feet deep. βέεθρον (G. 160, 1). οδδ' ἀπέχρησε... πινόμενος, and did not have water sufficient for the army to drink (lit. did not suffice when drunk, &c.). ὁς ἀπίκετο repeats the genitive absolute ἀπικομένου after the long relative clause.
- 16. "On this transit from Asia into Europe, Herodotus dwells with peculiar emphasis; and well he might do so, since when we consider the bridges, the invading number, the unmeasured hopes succeeded by no less unmeasured calamity, it will appear not only to have been the most imposing event of his century, but to rank among the most imposing events of all history." Grote. καὶ... γάρ are here to be separated, and as (for) a seat had been erected for him here, &c. (See note on 1. § 5, above.) ἐθηάτο ἐθράτο. ἄρα = ἐδρα, imperfect of ὑράω.
- 17. whip = 8 drip. sparsels, perceiving (see Lexicon). is . . . d replicate, the direct exclanation would be, $\pi \hat{\omega}_s$. . . forly, it replicates; how short is the whole of man's life, if no one . . . is to be alive, &c. (G. 221, N.).
- Page 127. the second σύτω qualifies εὐδαίμων. τῷ (G. 287, N.). γλυκύν γεύσας τὸν αἰῶνα, after giving [man] a taste of the sweetness of life, lit. a taste of life as (being) sweet. φθονερός, jealous, i. e. lest man should vie with him in blessedness.
- 18. τῶνδ' ἐγὰ ὑμέων χρητζων, wanting this (G. 148, N. 1) of you: so δίσμαι occasionally takes two genitives, instead of the common construction (G. 172, N. 1). ξυνὸν... σπεύδεται, for this which we are seeking is for the good of all in common: the construction being τοῦνο γὰρ σπεύδεται (passive) [δν] ἀγαθὸν πῶσι ξυνόν: the adjective ξυνός = κοινός. ἐντεταμένως, vigorously (adverb formed from participle of ἐντείνω). τῶν (= ὧν) for καὶ τοῦνων. οῦ μή τις... ἀντιστῆ (2 aorist), an emphatic future expression (G. 257). λελόγχασι (v. λαγχάνω), have in charge (as if assigned by lot): cf. Latin sortiti sunt.
- 19. Tov fixev, the Sun, under the name of Mithra, was one of the chief objects of worship in the Persian religion.
- Page 128. ή μιν παύσα (G. 236). πρότερον ή... γένηται, = πρίν αν... γένηται (G. 240, Ν.). ακινάκην, a short, straight-pointed sword, or dirk. μαστιγόσαντι (G. 277, 2).
- 20. ἐπὶ δὲ αὐτὸς Ἐμέρξης, i. e. after the chariot. ἀνήγοντο, put off form the shore.

- 21. elbiperos, likening thyself; bluevos, taking to thyself. iffiv... worker (G. 222, N. 2).
- 22. τον Έλληστοντον, accusative governed by the phrase ξω πλώων, as if it were a compound verb like ἐκλείπαν, which takes the accusative. πρήσσων τὰ ἔμπαλιν τοῦ περοῦ, taking the opposite direction from the land force (lit. doing the opposite), i. e. sailing southwest towards the Aegean, while the army marched northeast into Thrace. Δορίσκον: this was a strong Persian fortress, which had been held since the invasion of Scythia by Darius. (See note on I. § 6.)
- Page 139.—23. πλήθιος ἀριθμόν, number of people.—τοῦ περοῦ, of the foot-soldiers (as we know from Hdt. VII. 184, where the cavalry are estimated at 80,000 in addition to this number.—τὸ πλήθος: by this reckoning, 1,700,000 men, a very uncertain estimate, as the numbers might easily be exaggerated in the loose way of counting. Ctesias makes 800,000, and Aelian 700,000; but "we may well believe," says Mr. Grote, "that the numbers of Xerxes were greater than were ever assembled in ancient times, or perhaps at any known epoch of history."—συννάξαντες ταύτην, i. e. τὴν μυριάδα. Compare κατανάξαντες τὴν γῆν in § 11, above.— ὕψος (G. 160, 1).
- 24. διεξελάσας (G. 138, N. 8) δηήσασθαι, to see them in review (G. 204, N. 2). μετά, afterwards. ἀπέγραφον οἱ γραμματισταί: these lists, it has been thought, may have fallen into the hands of the Greeks, and been the authority for the account of Hdt. (see Rawlinson). δσον τε τέσσαρα, about four; τέ being used by Hdt. after δσος, as it is even in Attic Greek after οἰος, able (G. 151, N. 4). ἀνεκώχευον (ν. ἀνακωχεύω). See I. § 22.

Page 130. - ivros, between, governs both mpupiew and alyrahou.

25. τοὺς... ἐμποδών, whoever came in his way. — ἐς πῶν κακοῦ, into all sorts of distress. — ἀνάστατοι ἐγένοντο, lost house and home. — ὅκου (= ὅπου), at which time. — Θασίοισι... ἀπέδεξε (v. ἀποδείκνυμι), rendered an account to the Thasians for 400 talents spent (about \$400,000). Compare ἀποδεικνύναι λόγον. — ἀραιρημένος (v. αἰρέω), appointed (to manage the business).

Herodotus adds: "As soon as the herald's message came, the people would distribute their stores of grain, and proceed to grind wheat and barley-flour for many months' supply; then buy up and fatten the finest cattle; feed poultry and waterfowl in pens and coops for the service of the army; and provide gold and silver drinking-cups and bowls. These things for the king's table only; for the others, food alone. When the army arrived, a tent stood ready spread, in which Xerxes took his rest, while the troops remained in the open air. When dinner-time came, great was the toil of the entertainers; and after spending the night well fed, the army next day tore down the tent, and carried off all it held, leaving nothing."

26. Έπος εδ εἰρημένον, a saying well expressed, a bon mot. — καὶ τὸ λοιπόν, also for the future (as they had done in the present case). — παρέχεν ἄν, = παρείχεν ἄν (G. 211); depends on the idea of saying implied in

συνεβούλευσε: for it would have subjected them to the alternative, &c. — κάκιστα, &c., by the worst fute that ever befell men. (G. 168.)

27. δμομένειν, to wait (for him). — ἀπηκε (v. ἀφίημι), sent off. — Θέρμη δέ τῆ . . . οἰκημένη, and [I mean] Therma which is situated, &c.

The account of the march of Xerxes from Doriscus (§ 25) to Acanthus (§ 27), which is chiefly descriptive, is here omitted. Acanthus is just northwest of the Isthmus of Mount Athos, through which the canal (§ 4) had been dug by order of Xerxes. Here therefore, as is stated in § 27, the king separated from his fleet, sending it through the canal and round the two western capes of Chalcidice to the head of the Gulf of Therma. The only account given by Herodotus of the passage of the fleet through the canal is in the words (VII. 122), Suffixhaurs την διώρνχα την δυ τῷ "Αθφ γενομένην. The fleet remained at Therma until its departure for the coast of Thessaly (p. 137, § 5).

Meanwhile Xerxes marched with his army across Chalcidice, from Acanthus to Therms. On the way (according to Hdt. VII. 125) the camels which carried the provisions were attacked by lions (?). On reaching Therma, they encamped on the shore of the Gulf, the camp extending from Therma to the mouth of the Haliacmon on the western coast. South of this river and north of Mount Olympus was Pieria, celebrated as the birthplace and the home of the nine Muses. In this region Xerxes remained (§ 28), until he began his march of eleven or twelve days to Thermopylae (p. 140, § 13).

28. κήρυκες: see p. 122, § 7. — κεινοί (= κενοί), empty-handed.

Page 131. — Ιταμον δρκιον: cf. Latin ferire foedus. — καταστάντων co, having come into (i. e. being in) a good condition. — σφί (G. 184, 3, N. 4). — δεκατεύσαι (causal) depends on δρκιον είχε, as if it were they took an oath to, &c. (G. 271).

29. Δαρείου πίμψαντος: see p. 112, § 2. — oi μέν, the Athenians. τὸ βάραθρον, the pit: this was a deep hole at Athens, like a well, into which the dead bodies of executed criminals (and sometimes even living criminals) were cast, iron hooks in the sides tearing the body to pieces as it fell. Miltiades is said to have counselled this act, wishing to commit the city to inexpiable hostility against Persia. — συνήνεικε (v. συμφέρω) γενέσθαι, chanced to befall. — άνεθέλητον, lit. unwelcome, belongs to 5 7. — In later times it was believed that the misfortunes of Miltiades were the retribution of this impiety. In Sparta, the wrath of the hero Talthybius, herald of Agamemnon, fell upon the state, and would not be appeased until two noble Spartans had offered themselves in expiation, and surrendered themselves to the Persians; Xerxes, however, generously spared their lives. But their sons, when proceeding as Spartan envoys to Persia, during the Peloponnesian War, were captured by the Athenians and put to death. Then at length, sixty years after it was committed, the crime against the ambassadors of Darius was atoned.

80. nariero, was sent forth. — oider metroperor axapt, likely to suffer no harm.

31. **Express.** I am constrained. Herodotus is writing some fifty years after the Persian wars, when Athens was unpopular in consequence of the extent of her empire.

32. The tol, beforehand (G. 143, 2). — β asilées êtikpatéevtes, protasis to $\hat{\eta}v$ $\hat{u}v$, = el β asilées êtikpatée (G. 226, 1). — $\hat{u}v$ is léqui : de belongs to àmartavo: see last note on § 31, above. — τοῦτο τὸ Ἑλληνικόν (accusative after èγείραντες) = τούτους τοὺς Ἑλληνας.

Page 133. — 33. The oracles are in hexameter verse (G. 295, 4), and the language is generally an imitation of the Homeric; the constructions are often confused, as would be expected from the fact that the verses were (or purported to be) spoken under the inspiration of the moment. (1.) devy' is addressed to the whole people represented by the messengers, as if it were but one person. - to xara yalns, to the ends of the earth (G. 162). (2.) δώματα and κάρηνα are governed by λιπών. — τροχοει-Séos refers to the walls of Athens, which made an irregular circuit around the Acropolis or citadel. (3.) ξμπεδον (as adverb), firm, in its place. (4.) μέσσης (for μέσης), sc. πόλως. (5.) κατά belongs to ερείπει (G. 191, N. 3). (6.) Zupinyevés, i. e. Assyrian: the Persians, who were highlanders, having learned the use of chariots from the Assyrians of the plain. - быскор, driving: in the Persians of Aeschylus (vs. 83), Xerxes is said to come Σύριον άρμα διώκων. (7.) απολεί, sc. "Αρης. (8.) ίδρωτι ρεούμενοι, dripping with sweat, in their terror. (9.) κατά belongs to κέχυται: the meaning seems to be that blood falls in showers from the temple roofs, in which case the dative δρόφοισι must be explained as in certain Homeric constructions (G. 184, 8, N. 1-4). But karayen generally takes the dative in Homer (as the genitive in Attic) in the sense shower down upon, which does not suit the present passage as well, but perhaps is correct. -(10.) mpoilow, foreboding, as if the blood were itself terrified. (11.) trov. apparently addressed to two messengers; but the plural follows immediately. — iniciovate, &c., deluge your souls with woes (perfundite animum malis, Stein); or (as Liddell and Scott translate), spread a brave spirit

- aver your ills: the former suits the context better: κίδνημι is kindred to σκεδάννυμι, scatter.
- 34. explore, felt themselves in. προβάλλουσι σφίας αὐτούς, abandoning themselves to despair (dat. after συνεβούλευε). iκετηρίας (ράβδους), the suppliant olive-branches. iλθόντας agrees with the omitted subject of χρᾶσθαι, instead of taking the case of σφί (G. 138, N. 8). ἀναξ (= ἀναξ): for the special sense of the title ἀναξ in Homer, see Gladstone's Juventus Mundi, p. 152, according to whom it corresponds nearest with the partly religious and partly reudal term Lord. ἰστ' ἀν τελευτήσωμεν (G. 239, 2).
- 35. λίγουσι (dative), as they spoke. (2.) λισσομένη (G. 277, 5). (3.) dδάμαντι πελάσσας (sc. αὐτό), making it like (i. e. firm as) adamant. (4.) σόρος may be either for δρος, mount, hill, or for δρος, boundary it may mean, therefore, either the Acropolis of Athens or the bounds of Attica. Cecrops is one of the early (mythical) kings of Athens, in whose reign (says Hdt.) the people were called Κεκροπίδαι. (5.) Κιθαιρώνος, the boundary of Attica towards Delphi (see map). (6.) τείχος ξύλινον, this is the celebrated wooden wall of the oracle. (8.) μένειν, infinitive for imperative.
- Page 134. (10.) In ... Iron, yet a day shall come (nort) when thou shall meet him. (12.) Rawlinson translates
 - "When men scatter the seed, or when they gather the harvest."
- 36. συνεστηκυΐαι, opposed, like wrestlers who stand together in the ring. ρηχῷ, palisade: there were a few who clung to this interpretation, and perished on the sacred hill (see IV. § 34). κατὰ τὸν φραγμὸν...εἶναι, was (used) with reference to, &c. τοῦτο, this expression. συνεχίοντο, were confounded (con-fusi).
- 37. Θεμιστοκλέηs, a Greek of the Greeks, able, keen-witted, patriotic, and unscrupulous: the man who by his single counsel proved the deliverer of Greece.— εἰ... ἐόντως, if the saying had really been uttered with reference to the Athenians (εἰχε... εἰρημένον = εἴρητο: Stein).— οὐκ ἄν... χρησθῆναι = οὐκ ἄν ἐχρήσθη (G. 211).— μὶν δοκέειν, (he said) that he believed.— τῷ θεῷ, by the God (G. 188, 3).
- Page 135. συλλαμβάνοντι κατά τὸ ὁρθόν, to one judging rightly (G. 184, 5): Themistocles may probably have devised the oracle, as well as the interpretation, wishing to impress the deepest terror at the real danger, so as to overcome the timid clinging to the city, and persuade the people to accept the only chance of safety. τούτον, this, refers to παρασκευάζεσθα. . . νανμαχήσοντας: i. e. the ships (here implied) were the wooden wall of the oracle. Εγνωσ ιν, decided (G. 200, N. 5 b): σφί belongs to αίρετώτερα. τὸ σύμπαν είναι (G. 268, N.), in short.
- 38. ἐς καιρὸν ἡρίστευσε, prevailed (proved to be best) seasonably. τῶν ἀπὸ Λαυρείου (G. 191, N. 6) belongs to μετάλλων. ὁρχηδόν, in shares, to each male citizen. If Hdt. is right (V. 97) is estimating the Athenian

citizens at thirty thousand, the sum must have been fifty talents (about fifty thousand dollars). — δέκα δραχμάς, about two dollars. — χρημάτων, genitive of price. -- Suncovias: as Athens had only two hundred ships at Salamia, and must have had a fleet before this resolution of Themistocles (Miltiades sailed to Paros just after the battle of Marathon with seventy ships), and as fifty talents are an incredibly small sum for building two hundred ships of war, we must understand Hdt, to mean that this money was used (with other sums from the treasury) in building the fleet of two hundred ships which fought at Salamis. Plutarch (Them. IV.) says the money from the mines was used in building one hundred ships. - Toy woos Alyuriras . see above, I. § 3. The Aeginetans at this time had the finest navy in Greece, and they were cailed balastockoarooes, rulers of the sen, during the ten years from 490 to 480 B. C. Plutarch says of them at this time, κατείχον οἱ Αίγινήται πλήθει νεών τὴν θάλασσαν. - ès τό, for what (for the purpose for which). — is blow, nearly equivalent to is kulpov, seasonably. - Tolor Bouloutvoior (G. 186).

39. ** τἀντό, into one place, probably the Isthmus of Corinth, afterwards the place of meeting of various councils of war (see below, III. § 1).

σφίσιν, to each other, as reflexive in sense of reciprocal (G. 146, N. 3; 144, 2). — πρῶτον . . . πάντων, pirst of all things: according to Plutarch, Themistocles proposed this general reconciliation. — ἐγκεκρημένοι (which is an emendation for ἐγκεχρημένοι), from ἐγκεράννυμ: the wars are said to have been mixed up or concocted. See πόλεμος συνήπτο above, I. § 3.

Page 136. — πρηγμάτων, objective genitive. — φρονήσαντες εί κως έν τε γίνοιτο, &c.: the sense is, they resolved to send these spies and messengers, having formed a wise plan (φρονήσαντες) in case the Greek race should in any way become united, &c. The apodosis to εί...γένοιτο... πρήσσοιν is suppressed (G. 226, N.), being implied in the context: i. e. their plan would succeed (or the like) in case of union. See Hdt. VI. 52: βουλομένην εί κως ἀμφότεροι γενοίατο βασιλίες, wishing that both might in some way become kings, lit. having a wish (which would be realized) in case both should in some way become kings. (See Greek Moods and Teness, § 53, N. 2). — ὡς . . . ἐπιόντων gives the ground on which the Greeks acted (G. 277, N. 2).

In the narrative which follows, the spies sent to Persia are taken and brought before Xerxes, who "gave orders to his guard to take them round the camp, and show them all the footmen and all the horse, letting them gaze at everything to their heart's content; then, when they were satisfied, to send them away unharmed to whatever country they desired,"—thinking he was thus surest to terrify the Greeks from all thought of resistance. Argos jealously refused the alliance, unless she should have equal command with Sparta, claiming that the supreme authority was justly hers, by right of decent from Agameinnon. She was even charged with having invited the Persians to the invasion of Greece. Gelo (whose exploits in Sicily are told at length) refused his aid, unless he should be put in supreme com-

mand, — to which the Greeks retorted that they came "to ask for an army, and not a general"; so Gelo stood ready to submit if the Persians were victorious. He afterwards claimed, however, that he would have helped the Greeks but for the embarrassment of a war with Hamilcar of Carthage. Concyra promised help, but kept back her fleet (under pretence of head winds) till the crisis was past. The Cretans refused to assist, having once suffered calamity from Minos (who had perished in his pursuit of Daedalus) for the aid given by Idomeneus in the Trojan war. And the Thesalians submitted, reluctantly, to overwhelming force.

III.

- Page 136.—1. τη (= η), where (in what region).—It offers χέρεισι, on what sort of ground.— ἐσβολήν, i. e. from Thessaly into Central Greece.— της ἐς Θεσσαλίαν, i. e. the pass of Tempe, at the mouth of the Peneius. Herodotus gives three reasons why the pass of Thermopylae was preferred: the second (καὶ μία), that it was single, refers to the Persians having entered Thessaly by another route, and not by Tempe as was expected; and to justify the choice on this ground, he mentions the ignorance of the Greeks as to the mountain pass, την άτραπον, by which Thermopylae was finally turned.— Ἱστιαήτιδος, the territory of Histiaea (afterwards Oreus) in the north of Euboea. (For the bearing of these places, see a map of Greece.) This position was chosen to prevent the Persian fleet from taking the flank or rear of their force at Thermopylae.
- 2. τοῦτο μὲν, τὸ ᾿Αρτεμίσιον, first, as to Artemisium: τοῦτο μέν corresponds to ἡ δὲ αδ ... ἔσοδος (i. e. the pass of Thermopylae) below. ἐκ ... Θρηϊκίον, after (coming from) the Thracian sea. συνάγεται (sc. τὸ πέλαγος) ἐς ... τὸν πόρον, it (the sea) contracts into the strait, ἀc. ἐκ τοῦ στεινοῦ δέκεται, i. e. after passing the strait, the shore (of) Artemisium in Euboea (possessive genitive) comes next: δέ εται is used like ἀκδέχεται and ἀποδέχεται (§ 3), excipit. ἡμπλεθρον, about 50 feet. The line of the coast is now much farther from the hill, owing to the deposits made by the river. Rawlinson says: "The pass is now separated from the sea throughout its entire extent by a tract of marshy ground, a mile or two in width." τὸ στεινότατον τῆς χώρης τῆς ἄλλης, the narrowest part of the whole pass: τῆς ἄλλης is used as Thucydides speaks of the Peloponnesian war as ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων, lit. the most notable of those which had preceded it; and as we often hear a thing called "the most perfect of all others." See map of Thermopylae at the end of the volume.
- Page 137.—3. το προς ἐσπέρης (G. 160, 2), towards the west: in fact, more nearly towards the south; Hdt. thought of the coast as lying from north to south.—χύτρους, caldrons: of these there are two, enclosed in masonry. The hot springs of Thermopylae are salt, and of the

temperature of 100° Fahr. — 'Heardies: it was said that these springs were created miraculously that Hercules night have a warm bath after one of his labors. — The Aloliea, the Acolian land, the more ancient name of Thessaly. This irruption of Thessalians from Epirus is one of the earliest movements mentioned in the traditions of the race afterwards called Hellenic. Thucydides (I. 12) speaks of the migration of Bocotians from Arne in Thessaly into the land afterwards called Bocotia, a result of this Thessalian migration; and he assigns the sixtieth year after the capture of Troy as its date. — in the conducted (by trenches). — is av: Homer and Hdt. sometimes used is and brues av with the optative, as all writers do with the subjunctive, without affecting the sense (G. 216, 1, N. 2). Here the av belongs to the particle, not to the verb (G. 207, 2); in Attic Greek, such an av would belong to the verb and form an apodosis.

4. &ν Πιερίη: see note on II. § 27, above. — διαλυθέντες έκ τοθ Ίσθμοϋ, breaking up [at, and departing] from the Isthmus.

Page 138.—5. 189 Exiden (G. 182, 2). — Tporthwin: this ship was captured by the Persians, who (as Hdt. adds) "took the handsomest man on board, and sacrificed him at the ship's prow," reckoning it a good omen,—the more so as the man's name was Leon. The two other triremes were taken; but the crew of the Athenian ship escaped. On hearing of this advance of the Persian fleet, the Greeks left their anchorage at Artemisium, and retreated to Chalcis on the western coast of Euboca.

6. περί το έρμα, upon the reef: this still lies in the mid-channel. — κομίσαντες, having brought it (the column) for this purpose. — καθαρόν, removed, i. e. by being made harmless. — ἔνδεκα ἡμέρας: see note on II. § 27, above. — πανημερόν πλώοντες: the distance is about 100 miles. — της Μαγνησίης χώρης, possessive genitive with the following accusatives. — στρατός, the whole armament (army and navy).

In the estimate which follows (VII. 184-187, here omitted), Herodotus makes the whole Persian armament, including army and navy, before the battle of Thermopylae and before the storm, to consist of 2,641,610 men. To the number of 1,700,000 foot-soldiers counted in the review at Doriscus (see above, 11. § 23), he now adds 80,000 for the cavalry, 517,610 for the crews and marines of the fleet, 20,000 for Arabs with camels and Libyans with chariots, and lastly 324,000 for the land and sea forces furnished by the Thracians, Macedonians, and Thessalians, whom Xerxes had pressed into his service since he entered Europe (see II. § 25). This immense total of 2,641,610 Herodotus proposes to double, to include all the noncombatants (attendants, crews of corn-vessels, and camp-followers). giving a grand total for the entire host of 5,283,220! Rawlinson, on various grounds, reduces the estimates for the military force to about 1,500,000, taking no account of the still greater exaggerations in the number of noncombatants. "Of all these myriads," says Herodotus, "there was not one who for beauty and stature better deserved to hold this vast power than Xerxes himself."

7. πρόκροσται ... vias, they lay at anchor, arranged alternately (or in a quincunx), heading seaward, and eight rows deep. The scholia on II. XIV. 35 explain προκρόσται (sc. νήαι) ξρυσαν as follows: άλλην πρό άλλης παραλλήλως ἀνείλκυσαν κλιμακηδόν, i. e. they drew them up in parallel rows like steps; Aristarchus adds, that this would give the appearance of a theatre, κρόσται γλρ αl κλίμακε. This means the seats of the Greek theatre, which were steps like those of a modern circus; and we may

refer κλιμακηδόν (= πρόκροσσαι) to the general appearance of the ships from the sea, which, if they were arranged (for example) as in the figure, might suggest the idea of a cuneus in the theatre, especially if the shore were curved, and if the inner rows

of ships were drawn up (as here) on a sloping beach. In II. 125, Hdt. says that the steps on the outside of the pyramids of Egypt were sometimes called κρόσσαι. We may, however, refer κλιμακηδόν to the irregular lines in which the ships were arranged from front to rear (as in the second figure). For another explanation, opposed to that of Aristarchus, see Liddeil and Scott, s. v. πρόκροσσοι. — ούτω (sc. όρμον). — ξεσάσης, huving become seething (i. e. before the storm burst). — d τηλιώτης (dπό-ήλιος), properly an east wind, here (east-northeast, referring to the Έλλησποντίας. — τοΐσι... δρμου, who were so anchored (as to allow ii): for ουτω είχε δρμου (impersonal), see G. 168, κ. 3. — οίδε (G. 234; 227, 2), these. — dνασπάσαν τες (G. 279, 4). — μεταρσίας, at sea. — tλαβε (sc. δ χειμών). — 'Ιπνούς, Ovens: see below. — τοῦ χειμώνος χρήμα, the matter of the storm, a common expression for the storm: cf. ύδς χρήμα μέγα, a huge wild boar (Hdt. I. 36).

Most writers place Sepias, the rocky headland on which the Persian fleet was wrecked, near the southeastern point of Magnesia, or even (as Grote) beyond that point upon the southern coast. For the following account of the topography we are indebted to Professor Sophocles, who was born on the coast of Magnesia, and who has known the whole shore as a boy and studied it as a scholar:—

The east-northeast wind, the 'Ελλησποντίας of the ancients, is still the terror of navigators on the "harborless coast of Pelion" (Eurip. Alcest. 595). But it is dreaded chiefly north of Cape Nekhóri; a vessel overtaken by the wind south of this point can easily enter the channel between Thessaly and Euboea. The rocky headland directly east of the highest point of Pelion agrees best with the accounts of Sepias. Between this and the probable site of Casthanaia (four miles below) are two beaches, separated by a point of rocks. North of Sepias is another small beach, beyond which are several caves in the steep cliffs (ἐν Πηλίφ), which are probably the 'Ιπνοί or Ovens. On these three beaches the fleet must have been drawn up, and here the disaster must have occurred.

- Page 180.—8. 'Ωρεθνιαν: Orithyia, daughter of the Attic king Erechtheus, was said to have been carried off by Boreas (the northeast wind), as she was picking flowers on the banks of the Ilissus. The story is pleasantly told in the beginning of P ato's Phaedrus.— αρμηται, has gone forth or spread.— πωρί "Αδων: see above, I. § 4, and note on I. § 2.
- 9. Myour Suapsupplus is understood with our Eldorovas. ynoxeover, being a landholder (yhoxos or yunhoxos). kal tourov, him too (as
 well as other men), object of Luxuura. ouphoph . . . raisophovos, a catamity afflicting him by the death of a child (or children): this seems to
 imply that he was accidentally the cause of his child's (or children's)
 death.
- 10. con the description, there was no reckoning. narraelborres yongs, singing incantations by enchanters: yongs is suspected by many recent editors. dripp belongs to both participles. Θέτι, Thetis, the sea-goddess, mother of Achilles. It was said that the place at which Thetis was seized by Peleus was called Sepias, because she there changed herself into a cuttle-fish (σηπία) to escape her lover.
- Page 140.—11. δπίσω ἡπείγοντο: see note on § 5, above.—ἐπωνυμίην...νομίζοντες, keeping up the name, i. e. continuing to invoke Poseidon with this title of Saviour.
- 12. την άκρην: the southeast cape of Thessaly, often mistaken for Sepias itself. 18 (av (sc. ὁδόν), straight. φέροντα, leading (Pagasae being at the head of the bay, the Gulf of Volo). εὖτ'... ἔπλεον, i. e. on the Argonautic expedition, τὸ κῶας being the famous Golden Fleece. 'Αφεταί, Aphetae, or place of departure, from ἀφίημι (through ἄφετος) in its neuter sense seen in ἀφήσειν, to set sail.
- 13. πορευθείς: see note on II. § 27, above. ἐς Μηλιέας, i. e. into the land of the Malians, at the head of the Gulf of Malis, in whose territory was the outer end of the pass of Thermopylae. τὸ ῥέεθρον (G. 160, 1) belongs to ἀπέχρησε: see note on II. § 15, above.
- Page 141. obros is not antecedent to forus, but repeats the idea of the relative clause for emphasis.
- 14. Δμπωτίς τε και φηχίη, ebb and flow of the tide, which is seldom sufficient to be noticed in the Mediterranean. ίδντι (G. 184, 5). βοηθίοντα, as an aid: the future is more common in this sense (G. 277, 3). καιομένφ, when he burnt himself on Mount Oeta. ἀποφανήναι (G. 203).
- 15. κατ' å, at which = where, referring to ταότη (where ¶ would have been more regular). δισχίλια ... πλίθρα, 22,000 plethra, i. e. in surface: the πλίθρον is a long measure of 100 (Greek) feet in length, or a square measure of 10,000 square feet; the Trachinian plain, therefore, must have contained nearly 8 square miles.
- 16. 'Aswres, not to be confounded with the Boeotian Asopus (see above, 1. § 13).

- Page 142.—'Αμφικτόσε, i. e. for the Amphictyonic Council, which met twice in each year, once at Thermopylae and once at Delphi. The word 'Αμφικτύσες (the same as dμφικτίσες) originally meant neighbors, and shows the origin of this and other similar assemblies. The hero Amphictyon, whose temple is here mentioned, was probably invented to connect the foundation of this famous council with the Greek mythology.
- 17. Θερμο-πύλαι, from the hot springs. φερόντων (like έχόντων just before it), extending: see note on § 12, above. τὸ ἐπὶ... ἡπείρου (G. 160), as regards what was on this continent (Greece): see above, § 3.
 - 18. τοσοθτοι μέν, i. e. the 2120 just mentioned.
- 19. ¶κοιεν represents ¶κομεν of the direct discourse (G. 200, N. 3). οδ γλρ θεὸν εἶναι: the indirect discourse changes here from the optative to the infinitive (G. 246). τῷ (= ῷ)... συνεμίχθη: this aorist, being in a dependent clause, could not be changed to the optative (G. 247, N. 2). ὁφείλειν... πεσεῖν ἄν, ought to fall: ἄν may belong to ὁφείλειν (= ὁφείλοι ἄν), it would be his due to fall; or it may belong to πεσεῖν (πέσοι ἄν), it is his due that he should fall (if he should test his fortune). In the former case it is very irregular in its position; in the latter, in its construction. (See Greek Moods and Tenses, § 42, 2, N.; § 41, N. 4.)
- Page 143.— 20. Hdt. honors Leonidas, the king of Sparta who belonged to the elder branch of the royal family, by giving his genealogy through the line of Spartan kings up to Aristodemus, the great-grandson of Hercules, one of the semi-fabulous Heraclidae who led the Dorian invasion of Peloponnesus. The twin sons of Aristodemus Eurysthenes and Procles founded the two lines of Spartan kings. (See Smith's larger History of Greece, Chap. IV.)
- 21. **Ερσενος γόνου** (G. 180, 1, N. 2): Leonidas became king in 491 B. C. είχε, i. e. in marriage. τοὺς κατεστεῶτας, the established number of 300, this being the regular body-guard of a Spartan king; Leonidas, however, knowing the desperate nature of the present undertaking, instead of taking youths, as usual, now took only those who had sons living, that no family might become extinct.
- 22. κατηγόρητο, impersonal (G. 134, N. 2), it had been charged against them, μηδίζειν being the subject. είτε συμπεμψουσι: the future optative might be used (G. 243). άλλοφρονέοντες, reluctantly, or leaning to the other side.
- 23. [va... στρατεύωνται (G. 216, 2); subj. on the principle of indirect discourse. μηδέ, and not, sc. [va: and that these too might not join the Persians in case they should learn, &c. (G. 248). ὑπερβαλλομένους, backward, milling off. Κάονεια, the same festival which kept the Spartans from Marathon: see note on 1. § 8. ὑρτάσαντες, after keeping the festival.

- Page 144.— infrarro (v. vois). is it and ... and aired frepa reaaire, pleonastic. — our recoion (like an adjective with \$\(\delta\v)\), coincident: the Olympic festival occurred every fourth year on the first full moon after the summer solstice, about a month before the Spartan Carneia.
- 24. Ologor (G. 138, N. 8). περισπερχεόντων, being much incensed: the word is very doubtful, and most probably a mistake for περισπερχθέντων (see Liddell and Scott). ἀλέξασθαι depends on ἀλίγων, too few.
- 25. δκόσοι ... ποιέσιεν (G. 243): the direct questions would be πόσοι εἰσίν; and τί ποιούσιν; τοὺς ήγεμόνας (G. 160, 1), by anticipation, instead of being subject of εἴησαν. Ἡρακλείδης: see above, § 20. πῶν μὰν οὸ, not the whole, in antithesis to ὁ δὲ τοὺς ἔξω. ἀλογίης ... πολλῆς, i. c. very little notice was taken of him. ὁπώπει (v. ὁρώω).
- Page 145.—26. dλλλ...γάρ, but...since. Δημάρητον: Demaratus was king of Sparta in the younger or Proclid line, but was declared illegitimate and succeeded on the throne (491 B. C.) by the next heir, Leotychides; soon after which he left his country to join the Persians. He proved the most sagacious counsellor of Xerxes, but was almost always overruled by the jealousy of the Persian court-officers. γέλωτά με εθευ, you made fun of me. ἀγὰν μέγιστός ἐστι, it is my utmost endeavor.
- 27. νόμος, (here) custom. σύτω έχων, of this nature. τοσούτοι, so few. χράσθαι (G. 269).
- 28. Tapeffixe (v. Tapefigus), let pass. perfuevor, impetuously. invertionar, came up to succeed them (in.). nature (G. 277, N. 1 b).
- Page 146. πολλοι μέν άνθρωποι, όλίγοι δ' άνδρες, many people, but few men.
- 29. τρηχέως περιείποντο, were roughly handled: περιέπειν = to follow round, to tend, to treat, dc. ἐκδεξάμενοι, succeeding: see note on § 2, above. ἀθανάτους, Immortals: this body of 10,000 picked Persians were so called because the vacancies in their ranks were immediately filled, so that the number always remained the same (Hdt. VII. 83). κατεργασόμενοι, sc. τοὺς Ἑλληνας. οὐδὲν πλέον ἐφέροντο, gained no more: see below, § 32, μέγα τι οἴσεσθαι.
- 30. δλλα τε ... καί, showing, both in other ways, and especially [in this]. Εξεπιστάμενοι, used (like an infinitive) with dποδεικνύμενοι, showing that they thoroughly (Ε-) understood how to fight, &c. (G. 280). δκως εντρέψειαν (G. 233). φεόγεσκον (G. 119, 10). δήθεν implies that the flight was a pretence. ἀν belongs to ὑπέστρεφον in the iterative construction (G. 206), not in apodosis. καταλαμβανόμενοι, when they were overtaken (in their pretended flight). είναι (G. 265). εδυνέατο (G. 126, 5; 119, 3), imperfect for εδύναντο.
- 31. dvaδραμείν, leapt. "With the grave Orientals, nothing could so completely indicate an all-engrossing feeling of fear or horror as a gesture of this kind." Blakesley. κατατετρωματίσθα, indirect discourse with

tweedas after thulsaures. — την άπραπόν, the secret path mentioned above in § 1. — ἐνώρων (ν. ἐνορώω).

- Page 147.—32. δ τι . . . πρήγματι (G. 244; 188, 1, Ν. 2). διέφθαρε, brought destruction upon. Πυλαγόρων, a portion of the delegates to the Amphictyonic council were so called. The meeting of the council was called Πυλαία from Πύλαι (see note on § 16, above), even when it met at Delphi.
- 33. Πυλαγόροι: there is also a form Πυλαγόραι. πάντως κου... πυθόμενοι, having certainly gained the most accurate knowledge. Many names were current of persons said to have betrayed the pass to Xerxes; probably it may have been made known by more than one, in a region where many favored the invasion, and many more were in terror of the invader. τοῦτο δί, and secondly. εί... ὁμιληκὸς είη, if he should have had much to do with the region, i. e. as a consequence of having had much to do with it (G. 202, 2): for the force of the rare perfect optative, see Greek Moods and Tenses, § 18, 1, with Note.
- 34. ήρεσε (v. dρέσκω). τῶν ἐστρατήγεε (see note on § 29). ὧρμέατο (G. 119, 3), for ὧρμηντο. περὶ λύχνων ἀφάς, about lamplight.
- Page 148. τότε (see note on § 3, above). ἐν σκεπη τοῦ πολίμου, sheltered from the war (G. 167, 3). ἐκ . . . χρηστή, at so remote a period (see G. 191, N. 6) had it (the path) been shown by the Matians (G. 188, 3) to be a pernicious thing: οἰδὲν χρηστή (commonly οἰδὲν χρήσιμος), of no good, is a euphemism for bad: these words are sometimes understood to refer to the pass of Thermopylae itself (ἐσβολήν), and to mean that the Malians had so long ago shown the pass to be useless.
- 35. Μελάμπυγον: this was an epithet of Hercules, implying manliness and strength. Κερκάπων: these Cercopes were droll, mischievous dwarfs, who appear often in the stories of Hercules, sometimes amusing and sometimes tormenting the hero. In the local legend of Thermopylae, they appear as footpads lurking about the pass (hence their seats, t8ραs, at the narrowest place), where they steal the arms of Hercules while he is sleeping. Hercules seizes two of them and ties them to a pole, which he throws over his shoulders and walks away with them. They have been warned by their mother to beware of the Μελάμπυγος; and on seeing this characteristic of Hercules as they are swinging behind him, they make such sport of him that finally he too begins to laugh at their jokes and releases them. A bas-relief taken from a temple at Selinus in Sieily represents Hercules carrying the two Cercopes on his shoulders. The stone called Μελάμπυγος probably had some imaginary resemblance to the sleeping Hercules.
- 36. τὰ Οἰταίων: the mountain (usually called Callidromus) over which the path led forms a part of the Thessalian range of Octa: the words ἐν δεξιῆ refer to the march southward and eastward after crossing the Asopus.

 ῥνόμενοι, keeping guard (as protectors). φρουρέοντες, guarding (as sentinels). ἡ κάτω ἐσβολή (G. 141, N. 3), i. e. Thermopylae itself. †ποδεξάμενοι, having pledged themselves (or given a promise) to Leonidas.

- 37. ἀναβεβηκότας (G. 280). ide, as follows, belongs to Epadov. ividence . . . ἐνδυομένους (G. 199, n. 1): as they were putting on their own armor, the middle is more exact. oi βάρβαροι is subject of ἐγένοντο. φανήστοθαι (G. 203, n. 2).
 - 38. μη two, lest they might prove to be (G. 218; 216, 2).
- Page 149. φείγοντες (G. 279, 4, N.). dρχήν, originally, i. e. on purpose to attack them. παρεσκευάδατο (G. 108, 4, I.). of δέ refers to Πέρσα, the subject of the preceding clause: this is not an Attic usage (G. 143, 1).
- 39. hot (G. 55, N. 1). ent, besides (G. 191, N. 2). obtos, the diviner and the deserters. obs two, forbade.
- 40. ośk kar (G. 203, N. 1), depends on λέγεται, by a change of construction (G. 260, 2, N. 1). ἀρχήν: see § 38, above; ἀρχήν may often be translated at all, like Latin omnino. τῆ γνόμη πλειστός εἰμι, I am most strongly inclined to the opinion: so πολύς εἰμι (see Liddell and Scott). κελεύσαι (G. 203) depends on the phrase τῆ γνόμη πλειστός εἰμι. αὐτῷ, intensive. ἔχειν (G. 203, N. 1). ἐλείπετο, avaited. οὐκ ἐξηλείφετο, remained undiminished.
- 41. yevicla... in the future, on the principle of indirect discourse (G. 203); but verbs signifying to give an oracle are exceptional, probably because they imply a command. (See Greek Moods and Tenses, § 23, 1, N. 2).—"The notion which gave rise to this oracle seems to be the one, that in a dire extremity the anger of the deity was only to be propitiated by a most costly offering." Blakesley. It was related that Leonidas, before he left Sparta, gave instructions to his wife Gorgo for her conduct in widowhood; and that "funeral games were performed, as over him, in his presence."
- Page 150.— (2.) Περσείδησι, descendants of Perseus: Herod. (VII. 61) says that the Persians received their name from Perses, son of the Greek hero Perseus; a mere device to unite the two similar names. (3.) το μὲν οὐκὶ...δί, not this, but, &c. (4.) οδρος (= δρος, boundary), Sparta's bounds. (5.) τον (G. 140), him, i. e. the invading Persian. (7.) Ετερον, one or the other. δια-δάσηται (ν. δατόρμαι οτ δαίομαι). ἀποπέμψαι and οίχεσθαι depend on τῆ γνώμη πλεῦστός εἰμι in § 40, being partly a repetition of κελεῦσαι, &c. in that passage. All from μένοντι δέ (§ 40) through the oracle is a sort of parenthesis.
- 42. τὰ ἀνέκαθεν, by descent. οὐκ ἀπελείπετο, remained not behind, i. e. did not separate himself from the army. Krüger.
- 43. Θηβαΐοι ἀκοντες: as unwilling hostages, they could have been of little service; it is probable that this is the representation made afterwards by the Thebans, to reconcile themselves with the Persian conqueror. (See § 55.) Their politics were at this time "essentially double-faced and equivocal." Grote. A later orator, confounding Thespians and Plataeans, says of the latter, that one half the adult citizens perished in the pass,

- and the remainder fought in the Athenian fleet at Artemisium and Salamis.
 οἰκ ἐφασαν, said that they would not, dc. ἀπολιποντες (G. 138, N. 8).
- 44. és dyophs...πληθώρην, until about full-market time, i. e. the last part of the forenoon, before μεσημβρία.
- Page 151. χώρος, here = space to be passed over. τὸ μὰν γὰρ... ἐψυλώσσετο refers to the fight of the two preceding days.
- 45. πολλοί refers to the Persians: but the subject changes suddenly at ἀτε γάρ. τοῦ ἀπολλυμένου, the dying. ῥώμης δσον είχον μέγιστον, their utmost strength; like ὡς μέγιστον expanded into ὡς (or δσον) ἐδύνωντο μέγιστον. παραχρε΄μενοι (sc. τοῖς σώμασιν), making their lives of no value. ἀτίοντες, reckless. κατεηγότα (v. κατ-άγνυμι). οἱ δέ, referring to τοῖς πλέοσι, not Attic (see note on § 38, above).
- 46. γενόμενος, having proved himself (not having been). τὰ οὐνόματα: the names of the 300 could still be read on a column in Sparta in the time of Pausanias, 600 years afterwards. οἰκον, his estate. ὡς ἐούσης gives the reason of Artanes himself.
- Page 152.— τοῦτον ὑπεξείρυσαν, rescued his body. The bones of Leonidas were carried to Sparta forty years later, according to Pausanias; when the column just mentioned was erected.— τοῦτο συνεστήκες, this kind of battle continued.
- 48. πλην Θηβαίων: see below, § 55. λέων, with reference to the name Λεωνίδης. τοίσι ... περιεούσαι, such of them as happened still to have them (μάχαιραι) left. και χερσι και στόμασι, as we say "tooth and nail," but of course with no comic idea. ἐξ ἐναντίης, in front. περισταδόν (adv. from stem of περιίστημι), so as to surround them.
- 49. πριν ή (G. 274, N.). τοσοῦτο ... είναι depends on ton implied in what precedes. τον δέ, but he, irregularly inserted, as if the sentence had not been introduced by the relative τόν, to which πυθόμενον belongs. ώς ἀγγέλλοι depends on the past tense είπεῖν (G. 203; 201, N. 2). εί ... εσοιτο represents εί εσται in the direct form (G. 221, N.), if it was to be (not if it should be).
- 51. αὐτοῦ ταυτή τή περ ἔπεσον, there (i. e. at Thermopylae), on the spot where they fell. σφί refers to the Spartans and Thespians. πρότερον ή ... οἴχεσθαι, like πρὶν ή in § 49: the subject of οἴχεσθαι is τοὺς συμμαχους understood, which is also implied (in the genitive) after τοῖς πρότερον τελευτήσασι. ἐπιγέγραπται: this verb applies especially to inscriptions, properly called ἐπιγράμματα (see below, after the inscriptions).
- Page 153. Πελοποννάσου: the Doric form, with ā for η (G. 30, 1). In the preceding verse, τάδε and τριāκοσίαις are sometimes substituted (on conjecture) for the Ionic forms of the MSS., which can hardly be correct. χιλιάδες τέτορες: the number who fought (ἐμάχοντο), although Herodotus elsewhere speaks as if 4,000 fell (VIII. 25). The inscription refers only to those from Peloponnesus, who (according to § 18) amounted to 3,100. But

later writers speak of 700 or 1,000 Lacedaemonians besides the 300 Spartans; and these must be included, although Herodotus makes no mention of them. The whole question of the numbers at Thermopylae is much disputed. The stern simplicity of the second inscription has made it especially famous. — ἀγγάλλεν is used for the imperative (G. 269). — In the third inscription, Μεγωντία is Doric genitive (G. 39); and ούκ ἐνλη = scorned (Rawlinson). — Ερω ή, εκερμ. — Σεμωνίδης: Simonides, the great lyric poet of Ceos, was often considered the author of all three epigrams. His still more famous ode on the heroes of Thermopylae (or perhaps only a fragment) is preserved by Diodorus:—

Των εν Θερμοπύλαις θανόντων εύκλεὴς μεν ά τύχα, καλὸς δ΄ ὁ πότμος, βωμὸς δ΄ ὁ τάφος, πρὸ γόων δὲ μνῶστις, ὁ δ΄ οἶκτος ἔπαινος. Έντάφιον δὲ τοιοῦτον οῦτ εὐρως οῦθ΄ ὁ πανδαμάτωρ ἀμαιρώσει χρόνος, ἀνδρῶν ἀγαθῶν. Ὁ δὲ σακὸς οἰκέταν εὐδοξίαν Ἑλλάδος εἶλετο · μαρτυρεῖ δὲ Λεωνίδας ὁ Σπάρτας βασιλεὺς, ἀρετᾶς μέγαν λελοιπως κόσμον ἀέναών τε κλέος.

"Of those who at Thermopylae were slain,
Glorious the doom, and beautiful the lot;
Their tomb an altar: men from tears refrain,
To honor them; and praise, but mourn them not.
Such sepulchre nor drear decay
Nor all-destroying time shall waste; this right have they.
Within their grave the home-bred glory
Of Greece was laid; this witness gives
Leonidas the Spartan, in whose story
A wreath of famous virtue ever lives."

Translated by Sterling.

- 52. παρεόν = παρόν (G. 278, 2). μεμετιμένοι (see μεθίημι in Cat. of Verbs). ούκ έθελησαι depends on λέγεται in the first line. τὸν είλωτα, his Helot servant: each Spartan soldier was entitled to be accompanied by seven Helots, and probably many of these fell in the first battles at Thermopylae, unmentioned by the historian (see, however, VIII. 25). λειποψυχέοντα, (here) faint-hearted.
- 53. el... fiv, if it had been the case. κομιδήν, return: see κομίζεσθαι.

Page 154. — προσθέσθαι dv (= προσέθετο dv) depends on λέγεται in § 52. — προφασιος (G. 171, 1).

- 54. ητίμωτο, he was disgraced, as the perfect ητίμωται means he is disgraced. èν Πλαταιῆσι, i. e. at Plataea, in the following year (479 B. C.). dνέλαβε, he made up for. ἐπεναχθεῖσιαν (ν. ἐπιφέρω).
 - 55. ώς... μηδίζουσι... άπικοίατο (G. 248).
- Page 155.—56. πλεῦνας = πλέονας. σχόντα... Πλαταιέων: this attack of the Thebans on Platara was the first hostile act committed in the Peloponnesian War (431 B. c.).
- 57. τῆ ἀληθείη, truthfulness. τὰs διεξόδους, "the ins and outs." οἰα βασιλεὺς γενόμενος, since you were once their king. (See note on § 26, above.) The counsel of Demaratus (here omitted) was that Xerxes should occupy with part of his fleet the island of Cythera, off the south coast of Laconia, which would draw off the Spartans from the defence of the 1sthmus, and put all Greece in his power. This wise counsel was overruled by the Persian Achaemenes. It was followed afterwards by the Athenians, in the Peloponnesian War.
- 58. dποταμόντας, sc. τινάς. δήλα . . . γέγονε (G. 135, 2). τῶν (= ων) . . . dπθρώπων (G. 154, Note).

IV.

- Page 156.—1. ναυτικόν στρατόν: the return of the Greek fleet from the Euripus to its position at Artemisium has been mentioned in III. § 11. After describing the battle of Thermopylae in the Seventh Book, Herodotus begins the Eighth Book with the sea-fight at Artemisium, which took place on the same three days with the battles at Thermopylae (see below, § 15).— Πλαταιίες: see I. §§ 11-13.— πεντηκοντέρους: these were vessels of the older style with fifty oars, all in one row; while the triremes, the more modern ships of war with three banks of oars, were specially called νῆες, sometimes νῆες μακραί.
 - 2. ἐπ' 'Αρτεμίσιον (G. 191, N. 6). ἡγεμονεύη, be commander-in-chief.
- 8. ἐς Σικελίην: see II. § 39. εἰ στασιάσουσι, ὡς ἀπολέεται (G. 223, n. 1; 247). τοσούτφ...δοφ (G. 188, 2).
- Page 157. μέχρι . . . ἐδέοντο, so long as they (the Athenians) were in extreme need of them (the Peloponnesian allies): μέχρι δοσον here = δοσον χρόνον. The desertion of these allies, all of whom acknowledged the headship of Sparta, would have withdrawn 113 ships. περὶ τῆς ἐκείνου, i. e. to liberate the Greeks in Asia Minor and the islands: this refers to the beginning of the Confederacy of Delos (about 477 B. C.). See notes, p. 31.
- 4. 'Aperás: see III. § 12, above. παρὰ δόξαν . . . ἡ ὡς κατεδόκεον, pleonastic for otherwise than as they expected, παρὰ δόξαν being more emphatic than the simple ἐτέρως. δρησμόν, a retreat, which would have betrayed the force at Thermopylae to destruction, besides leaving Euboca

- unprotected against the Persian fleet. προσ-μείναι ... χρόνον, to wait a little longer. Θεμιστοκλία: Herodotus is writing after Themistocles had died in exile, when even his disinterested acts were liable to be suspected of corruption. But whatever we may think of his personal motives, we may easily believe that he used money furnished by the richer Euboeans in the way described in § 5. ἐπ' ❖ . . . ποιήσονται (G. 236, N. 2 and 3).
- 5. ἐπισχεῖν (G. 265). ἡσπαιρε, struggled, i. e. resisted. ἀπολιπόντι represents el ἀπολίποιε, as protasis to πέμψειε ἄν (G. 226, 1). ἡπιστέατο, imperfect, supposed (G. 126, 5; 119, 3): cf. ἐδυνέατο above, III. § 30.
- Page 158.— 6. « κως λοιεν (G. 226, 4, N. 1), in case they should capture them, i. e. to capture them if they could. καταλάβοι, should close in about them (and save them), an unusual meaning. καὶ ξμελλον δήθεν . . . περιγενίσθαι, and they were likely (as the Persians thought, δήθεν) to make their escape (i. e. if their flight was not hindered); whereas (δέ), according to their (the Persians') talk, not even a torch-bearer was to come off alive. The torch-bearer in an army or fleet kept alive the sacred fire which was brought from home, and his person was held sacred. His fall, therefore, implied the utter annihilation of the whole army. It was a common saying that "not even a torch-bearer escaped" (σύδὶ πυρφόρος ἐλείφθη), implying utter destruction.
- 7. πρὸς ταῦτα ἀν: this corresponds to ἐκ μὲν τῆς ἀντίης in § 6, taking the place of a clause with δέ. ὡς ἀν (G. 216, 1, Ν. 2). οἱ μέν, i. e. those who sailed round Euboea; σφεῖς δέ, and they, i. e. the main force; both in apposition with the subject of περιλάβοιεν. ἐξ ἐναντίης, in front, like ἐκ τῆς ἀντίης in § 6. τὰς ταχθείσας, i. e. the two hundred.
- 8. αύτὸς περιεβάλετο, ηο' for himself. άλλ' οὐ γύρ οἱ παρέσχε ὡς τότε, but [had not done so], for he had never had [such] an opportunity as then. ἔτι, at length.
- Page 159.— & δγδώκοντα: a swim of about nine miles! This is matched by another later story, that, during the storm at Sepias, the same man with the help of his daughter (also a diver) destroyed many Persian ships by diving down and loosening their anchors.
- 9. ἀποδεδέχθω, v. ἀποδείκνυμι (G. 202, 2, N. 1).— ώς γένοιτο, that it had taken place (G. 243).
- 10. ἐπενείκαντες, ascribing or imputing. καταφρονήσαντες ταθτα, resolved on this; καταφρονείν has this rare sense only in Ionic Greek. ἐς μέσον implies that they hoped to get the Greeks into the circle which they were about to make. ἐπιστάμενοι, feeling sure ἀπονοστήσει, would return safe. ἡδομένοισι ἡν (G. 184, 8, Ν. 6). ὅκως . . . λάμψεται depends on the idea of striving in ἄμιλλαν ἐποιεῦντο (G. 217).
- Page 160.—11. is iσήμηνε, when the signal was given (G. 134, N. 1, d).—is το μέσον: the sterns were brought together as the prows were turned toward the enemy on every side.— Εργου είχοντο, held to the work.— κατά

- στόμα, beak to beak. Σαλαμινίων: the Salamis in Cyprus is meant; but ev Σαλαμίνι below refers to the island near Athens.
- 12. μέσον θέρος, midsummer: της άρης is partitive genitive. The battles of Thermopylae and Artemisium took place in July, 480 B. c. κατιστέατο, imperfect, = καθίσταντο. ἐλπίζοντες, apprehending. ἐς οἶα = ὅτι ἐς τοιαῦτα, causal relative (G. 238). ῥεύματα ἰσχυρά, swollen torrents.
- Page 161.—13. Same &v (G. 216, 1, N. 2).—7d. Kotha, the Hollows of Euboea are probably on the southwest side, opposite Attica.
- 14. ἐπεβώθεον, came as reinforcement: these 53 ships, added to those mentioned in § 1, raised the Athenian fleet to the full number of 200. την αυτήν ώρην, the same time of day (see § 9, above).
- 15. σφι λυμαίνεσθαι, should hurass them (G. 184, 2). τὸ ἀπὸ শέρξει, sohat Xerxes might do. οἱ μέν refers to the Greeks both at Thermopylae and at Artemisium; οἱ δἱ to the Persians at both places: πόρου refers to the passage by sea and that by land. δκως κρατήσουσι (G. 217, N. 2).
- Page 162.—16. παραπλήσιοι, equally matched, not in numbers, but as is explained in the next sentence. αύτὸς ὑπ' ἐωυτοῦ ἔπιπτε: a Corinthian speaker in Thucyd. I. 69 speaks of the armament of Xerxes as αὐτὸν περὶ αὐτῷ σφαλέντα. τράπεσθαι (lonic present passive), in apposition with χρήμα.
- 17. παλήσεις, should suffer: cf. ήν τι καταλαμβάνη (G. 248). σημαίνειν depends on προσετέτακτο and also on έτοτμον. és άναβολάς, with delay. The fleet had suffered so severely in the engagements, half of the Athenian ships being disabled, that it had already determined to withdraw; and, by advice of Themistocles, the Greeks were slaughtering the cattle of the Euboeans for their own supplies.
- 18. περί τὰ πότιμα ΰδατα, i. e. on the northern shore of Euboea, where the Persians would land for drinking-water. ἐπὶ τοὺς πατέρας: Attica was called the parent city of the Ionians in Asia Minor. μάλιστα μέν, best of all. ἐκ τοῦ μέσου ἡμεν ἔξεσθε (G. 184, 3, Ν. 6), i. e. be neutral.
- Page 163. καὶ αὐτοί, opposed to τῶν Καρῶν. ἡ ἔχθρη . . . γέγονε: i. e. in the assistance given by Athens in the Ionic revolt. βασιλέα, object of λαθόντα. ἐπείτε ἀνενειχθη: Herodotus occasionally omits ἄν in this construction, contrary to the usage in Attic prose (G. 234; 223, n. 2). διαβληθη̂ (sc. τὰ γράμματα), should be misrepresented (G. 248, n.).

In the interval which follows, Xerxes is said to have brought the soldiers of his fleet to Thermopylae, that they might view the Grecian dead, — concealing the trenches where 20,000 of his own dead lay buried, — "truly a laughable device," says Herodotus, "which deceived nobody; on one side a thousand men lying about the field [as if these were all the Persians had lost], and on the other four thousand crowded together into one spot." He is also related to have asked of some Arcadian deserters what the Greeks were doing. "Holding the Olympic games," was the reply, and "seeing

wrestling and chariot-races." "And for what prize?" he asked. "An olive-wreath to the winner." Upon which a Persian officer exclaimed, "What nen are these against whom we are brought out to fight?—men who contend with one another for honor, and not for gain!" At this time, too, the Thessalians (who had an old border-feud with the Phocians) sent a messenger into Phocis, offering, for a ransom of fifty talents, to save the district from being ravaged by the Persians: to which the Phocians replied, that they were free as the Thessalians to make friends with the Medes, if they chose; but they would never of their own will be traitors to the liberties of Greece. This heroic answer greatly endeared them in later times to the Athenians; but the opinion of Herodotus was, that their ancient hate would have led them to choose the side opposite to the Thessalians, whichever that had been.

- 19. ἐς τὴν Δωρίδα: it is strange that Herodotus represents the whole army of Xerxes as marching into Boeotia by the road which leads through Doris and Central Phocis by the valley of the Cephissus, a road which, by crossing a mountain ridge, avoided the pass of Thermopylae altogether. Stein remarks, that probably a part of the army at least passed through Thermopylae and took the upper road, which appears from the names of towns on that route which were burned by the Persians. This road also would be the only one practicable for the cavalry. ποδεών, foollet or spar (see Lexicon). ἡ πφ refers to Doris. μητρόπολυς, i. e. the starting-place of the Dorian emigration: the earlier home of the race was in Thessaly. ούκ ἐδόκες, i. e. the Thessalians advised against it.
- 20. ¶ κορυφή, the name Tithorea was given to one of the summits in the mass of mountains called Parnassus: the place here mentioned was probably a natural fortress described by Plutarch (Sull. 15), below the highest peak of Tithorea; the present Velitza. κατά Νέωνα, at (or above) Neon. καμένη ἐπ' ἐωντῆς, lying by itself, i. e. a solitary peak. ἀνηνείκαντο, understand their possessions.
- 21. Παραποταμίους, "Riverside," a town and people of the same name on the Cephissus.

Page 164. — τὰς δὲ πόλις towfor, were protecting their cities, i. e. when the Persians entered Bocotia.

23. etre... κατορύξωσι, (G. 244): the direct question being κατορύξωσι»; shall we bury them? (G. 256). — αὐτός before είναι is adjective (G. 138, N. 8). — πέρι (G. 191, N. 4). — πέρην, i. e. across the Gulf of Corinth. — Κωρύκιον άντρον, the Corycian cave, sacred to Pan and the nymphs, was high above Delphi, in the side of one of the heights of Parnassus. It is described as about 300 feet deep, 40 feet high, and abounding in stalactites.

Page 165.—24. ἀπάρεου, were in sight of.— Προνητης, a title of the Delphian Athena (Attic Προναία), who was so called because her temple stood on the way leading to the great temple of Apollo, being thus before

- the temple (mpd vace). Sid wavrev, above all: Sid has occasionally (in Herodotus as in the poets, not in Attic writers) a meaning of pre-eminence, of going through or beyond.
- 25. δύο κορυφαί (G. 138, N. 6), great masses of rock detached from the mountain and thrown down, probably, by the defenders: many such fragments are now to be seen in the pass. 160 Βοιωτών (G. 182, 2). μέτονας ή κατά άνθρώπων φύσιν, of more than human stature: ξχοντας cannot be correct here unless there is some error in the preceding words.
- 26. τούς and δύο belong to ήρωας. της Κασταλίης, the famous fountain of Castalia, which flows from the cleft between the two lofty peaks, the Φαιδριάδες, which overhang Delphi. One of these peaks was called Hyampeia. These two peaks above Delphi have caused the idea that the chief peak of Parnassus, Lycoreia, has a double crest.
- Page 166.—27. το ποιητέον = 8 ποιητέον, as indirect question.—

 ἐπὶ τοῦσι κατήκουσι (v. καθ-ήκω) πρήγμασι, on the circumstances that had arisen (or come in), like the Attic τὰ καθεστώτα.—τῶν . . οὐδέν, nothing of the kind.— οἱ δέ, the Athenians: see note on III. § 38, above.—ἀπιέναι (v. ἀφίημι) depends irregularly on ἐπινθάνοντο, which takes the participle τειχέοντας regularly (G. 280).
- 28. 'Adnyalwy th tie δύναται σώζειν, for 'Adnyalwy τινά τ $\hat{\eta}$ (= $\hat{\eta}$) δύratal σάξειν. - ès Τροιζήνα: Troezen, on the Argolic coast. was a seafaring place, sacred to Poseidon, and inhabited by an Ionic people kindred to the Athenians. It deserves to be remembered to the honor of the Troezenians, that they received the Athenian exiles "with eager good-will," and "passed a vote that they should be maintained at the public charge by a daily payment of two obols to every one, and leave be given to the children to gather fruit where they pleased, and schoolmasters paid to instruct them." (Plutarch, Them. 10.) -- τῷ χρηστηρίφ, that with reference to the "wooden walls." — ἐν τῷ ἰρῷ, in the temple of Athena Polias, which formed part of the Erechtheum on the Acropolis of Athens. Here was preserved the olive-wood statue of the Goddess, which was believed to have fallen from heaven, and which was decorated with the costly peplus at the great Panathenaic festival. - is iovn, i. e. to the serpent as actually existing, implying some doubt of his reality on the historian's part. - implying monthly food-offerings. — ώς . . . άπολελοιπυίης: it was a common ancient belief, that a city could not be taken or destroyed unless first forsaken by its divinity. Thus the Romans had a formula for summoning forth the Gods of the cities they were about to attack; while the true name of Rome and that of its tutelar divinity were said to be kept as a mystery, lest they should become known to an enemy who might thus disarm the city of its protector. (See Macrobius, Sat. III. 9.)
- Page 167.—30. προθέντος (for the more common λόγον προθέντος), having given notice, the usual formula for opening a debate. $\tau \hat{\omega} \nu = \tilde{\omega} \nu$) χωρέων, by attraction for δκου χωρέων τῶν ἐγκρατέες εἰσί, in which of the places they were themselves masters of. ἐπιλέγοντες, as if Έλεγον or ἔγνωσαν

- had preceded. ίνα, where. πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ, supply ἐόντες from the clause with μέν.
- 31. ζετιν, had (already) come (G. 200, N. 3); but πυρπολέεσθαι (regular present), was burning: so with γει and έδητου below.
- Page 168.—32. Trust unof: it was now September, B. C. 480, on the 20th of which the battle of Salamis was fought.— doxorros, being Archon, i. e. Eponymus for the year: see note on Xen. Hell. 2, III. 1.—70 doru, the city proper, all within the circuit of the walls.— rautas, stewards, having charge of the temple-treasures.
- 34. ἐκ τῶν ἀπόρων: ἄπορα is used like ἀπορίαι. ἔμπροσθε: the north side of the Acropolis is still sometimes called the front; the gateway and the only entrance are on the west side. ἡλπισε has here so much force of apprehension that it takes μή and the optative like ἐφοβήθη (G. 218): for ἡλπισε ἄν, see G. 226, 2. ἰρὸν . . . 'Αγλαόρου: the Aglaurium, a sanctuary which commemorated the place where Aglaurus, daughter of Cecrops, was said to have thrown herself from the Acropolis.
- Page 169. πρὸς τὰς πύλας, the gates of the temple, in the precincts of which they had ascended.
- 35. 'Αρταβάνφ: an uncle of Xerxes, who had been left in chief authority at the Persian capital, although he had attempted to dissuade Xerxes from his expedition against Greece.
- 36. γηγενίος, born of the Earth: see II. II. 548, τίκε δὲ ζείδωρος άρουρα. The temple of Erechtheus was one of the three temples united in the building commonly called the Erechtheum; a second was the temple of Athena Polias (see note on § 28, above); the third was the Pandroseum, which contained the sacred olive-tree planted by Athena, and the salt spring (βάλασσα) made by the stroke of Poseidon's trident. These were proofs (μαρτύρια) offered by the rival deities in their famous contest for the posession of Athens, which was represented by Phidias in the group of statues on the western pediment of the Parthenon. δσον τε, about, like δε with words denoting number or size: the τε is a poetic addition (not Attic) allowed by Herodotus (G. 151, Ν. 4).
- 37. **κυρωθήνοι** depends on **ξμενον**, which sometimes takes the infinitive in the sense of waiting for something to be done. **πρήγμα**, subject of discussion (see § 30, above).

Page 170. — Kal of (G. 151, N. 3).

38. περί ούδεμιής... ναυμαχήσεις, i. e. you will no longer have any country to fight for (for où... ούδεμιής, see G. 283, 9). — μή οὐ (G. 283, 7). — ἀναγνώστα, to prevail upon: this meaning of ἀναγιγνώστα is not found in Attic.

- 39. σ-μμίξαι, communicare. ἐωυτοθ ποιεύμανος, making (or representing) them as his own.
- 40. τῶν εἴνεκεν (relative), = τούτων ὧν, &c.: τούτων depending on λόγον. πολλός, frequent or urgent; i. e. he had much to say. ἀπολυόμενος, in his defence, seese purgans. οἱ ἐγκαταλευπομενοι, they who do not enter the lists.
- Page 171.—41. ἀναζεύξης, break un, move off: lit. yoke up, used properly of moving by land.— ἀναπεπταμένω, open (as a bird with its wings spread), in contrast with the narrow waters at Salamis.— ἐς τό (relative), supply ἀνάγεων or some similar verb.—βαρυτέρας (if correct) must mean heavier in movement, not larger.— σφέας, the Persians.— κινδυνεύσεις... Έλλόδι: compare κινδυνεύων τῆ ψυχῆ, in III. 27.
- 42. τοσάδε, the following (G. 148, N. 1). πρὸς ημέων, for our advantage.

 ἐς τήν (G. 191, N. 6). ἐν αὐτοῖσι (as above), i. e. in what I propose.

 μένων = ἡν μένης (G. 226, 1).
- 43. περιεούσι: cf. περιγίνεται in § 42. λόγιον refers to the oracle, II. § 35. νοικότα is object of βουλευομένοισι, and is also understood as subject of Μέλα, which here is used like φιλεί = solet. βουλευομένοισι before ούκ έθλει is dat. commodi, i. e. for their sake.
- Page 172. προσχωρίων... γνώμας, conform (go over) to human ideas.

 44. τῷ μή ἐστι (G. 238): μή shows that there is a conditional as well as a causal force in the relative clause. ἐπιψηφίζων ἀπόλι ἀνδρί, to put a guestion to vote fr (i. e. on the motion of) a man without a country. ούτω συμβάλλωσθαι, then (i. e. after declaring his country) to join in proposing opinions. ἐωντοῖσ·, to himself and his fellow-citizens. ἔστ' ἄν, so long as: the subjunctive in the direct discourse depends on ἐστί (here changed to εἴη), which has a future (as well as present) sense; the idea being, we can certainly be said to have a country, so long as we have 200 ships to show.
- 45. ἐπεστραμμένα (v. ἐπιστρέφω), pressing, emphatic.— el μενέεις καὶ ἐσεαι: the apodosis is suppressed, it will be well.— τὸ πᾶν... φέρουσι, i. e. with them rests the whole firtune of war.— οἰκέτας, (here) our households.— Σῖριν, a town near Sybarir in Southern Italy.— καὶ... αὐτήν, and which (G. 156): a relative is seldom repeated in a new case, but a personal or demonstrative takes its place.
- 46. δοκέαν, used absolutely (C. 268). μη ... άπολίπωσι (G. 218; 216, 2). σὐκέτι belongs to ἀξιόμαχοι. οἱ περί Σαλαμίνα (G. 141, n. 3): ἀκροβολισάμενοι, after skirmishing.
- Page 178.—Alax6as: among the descendants of Aeacus were Peleus and his son Achilles. It is not to be supposed that the ship was sent for images of these heroes; but it was believed that they would come in person, though unseen, to help the Greeks.
- 47. Δημαρήτφ: see note on III. § 57. Θριασίφ πόλι, hetwern Parner and Eleusis. δτεών κοτε είη, indirect question, like ε τι είη (below). πρόκατε (= πρόκα τε), suddenly, all at once. κακχον, the song sung by

the procession of the initiated (pierra or perunpiva) as they marched along the Sacred Way from Athens to the temple at Eleusis at the annual festival of Demeter: the name comes from the frequent recurrence of the verse "Iakx", 3 "Iakxa, in which Dionysus (or Bacchus) was invoked under the name of Iacchus.

48. αὐτός belongs to the omitted subject of εἶναι (see G. 138, N. 8): τη is still understood. — ἐρήμου ἐούσης, causal. — Μητρὶ καὶ τῆ Κούρη, to Demeter (the Earth-mother or Ceres) and Core (the Daughter, Proserpine or Persephone; Κόρη, lonic Κούρη). — μυείναι, is initiated: the term probably refers to the candidates for initiation having their eyes closed or covered. — τὴν ψωτήν (G. 159).

Page 174.—49. of the dest no unus quidem, more emphatic than the simple of the let το κονιορτού, after the dust.— the Lalamivos, towards Salamis; but the το στρατόποδον, into the camp.— καταπτόμενος, calling to witness; properly used of clinging to the image of a God who is invoked.

50. Θηησάμενοι: see note after § 18, above. — Φαλήρφ, the old port of Athens; see map, and note on Xen. Hell. ii. 4, 11.

Herodotus now describes a discussion (here omitted), in which an immediate attack on the Greek fleet at Salamis was urged by all the Persian commanders except Artemisia, the queen of Halicarnassus. She advised distracting the Greeks by threatening various parts of their coast with attack. But her counsel seemed timid and slow, and was overruled by the majority, whom Xerxes followed. Herodotus also remarks, that the army and navy of Xerxes, when they reached Attica, were as numerous as they had been before the storm at Sepias and the battles at Artemisium and Thermopylae, the losses being made up by accessions from the Greeks. This, however, may well be questioned.

The movement mentioned in the words Δνηγον τὰς νέας ἐπὶ τὴν Σαλαμίνα, seems to have consisted in sailing across to some position southeast of Salamis, from which an attack could be made the next day on the Athenian fleet, which was lying in the Bay of Salamis (on the east side of the island). — ὅτι . . . μέλλοιεν (G. 250, N.).

51. Exopetero, began its march. — συγχώσαντες, having destroyed (dug away): the road along the shore from Megara to Corinth is here artificially made on the steep side of the Scironian cliff (Σκιρωνίδες), and it is still rendered impassable by an ordinary rain-storm. This is the place at which the robber Sciron kicked travellers into the sea, until he was himself served in the same way by Theseus. (He has resumed his old business in later years, and a new Theseus is sadly needed there.)

Page 175. — φορμοί ψάμμου πλήρεις, gabions.

52. περί του παντός δρόμον θέοντες, running a race for the whole, i. e. having everything at stake. — ἀνὴρ ἀνδρί παραστάς, each man with his neighbor. — τέλος (G. 160, 2). — ἐξερράγη, the excitement broke out (like a storm). — οἱ μέν, as if πολλοί έλεγον preceded; to this corresponds 'Αθη-

water δέ, &c. — άμόνεσθαι depends on some word like κελεύοντες understood with 'Αθηναίοι, &c.

53. λαβών, secretly. — ἐπεδίκοντο πολιήτας: after the great losses sustained at Thermopylae and later at Plataea, Thespiae was obliged to admit new citizens. This Sicinnus was an Asiatic by birth, and probably spoke Persian. — λάβρη = λάβρα (G. 182, 2). — φρονίων τὰ βασιλίος, favoring the King's cause. — παρέχει, affords you an opportunity.

Page 176. — περιίδητε διαδράντας, allow to escape: notice the tense of the participle (G. 279, 3). — πρὸς ἐαυτούς, against each other (G. 146, N. 3).

The first object of Themistocles was certainly to make a retreat of the Greek fleet impossible, as he believed that thus only could the progress of Xerxes be checked. He also wished to divert the attention of the Persian commanders from their original plan of attack to an entirely new one of cutting off a retreat, thus making them careless at the critical moment, and perhaps inducing them to divide their fleet. It can hardly be doubted, however, that here—as in his later stratagem (§ 85)—he had a crafty scheme for "laying up treasure" (ἀποθήκην μέλλων ποιήσεσθαι, § 84) with the King, in case the Greek cause should fail or he himself (as actually happened) should be driven to seek the protection of Persia.

54. τοῦτο δέ, secondly. — ἀνήγον . . . Σαλαμίνα, they brought their west wing up to Sulamis, sailing round the island (or surrounding the island, i. e. with ships stationed at important points). This refers to the ships which formed the west wing as they were stationed the evening before the battle (see note on § 50). — of auch . . . Kundoroupan rerayulence, those who had been stationed about Ceos and Cynosura: it is now generally agreed that this Cynosura must be some point of Salamis, and not the Cynosura of the bay of Marathon. The word (lit. doy's tail) means simply a long point of land, and the eastern point of Salamis suits the description better than any other. Ceos must be some place or point in the immediate neighborhood. - Katelyov . . . πορθμόν: the ships just mentioned, which were lying off Cynosura at nightfall, now advanced and blockaded the channel between Salamis and the peninsula of Piraeus (in which is Munychia). — ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων (cf. πολλούς των Περσέων, above), sc. τινάς (G. 170, 1). — ώς ... Ecoropévov, because (they thought) both the men and the wrecks would be especially likely to be brought ashore here. - εν πόρφ, &c., i. e. in the passage where the battle was to be fought.

The description of Herodotus, thus interpreted, agrees in all essential points with that of Aeschylus. The great tragedian, who had fought in the Athenian ranks of Marathon, was also in the battle of Salamis. It is to be assumed that no account of the position of the Persian fleet on that eventful morning can be correct, which does not agree with his description in the "Persians." This tragedy, exhibited in Athens in 472 B. C., contains a graphic account of the battle, which a messenger, just arrived at the Persian court from Salamis, narrates to Queen Atossa, the mother of

Xerxes. The three principal points mentioned by Herodotus in § 54 are prominent in Aeschylus. The landing of Persian troops on Psyttaleia, and their slaughter, are made a most important part of the story (see note on § 75). The stratagem of Themistocles is mentioned as the chief cause of the Persian defeat. In consequence of this, Xerxes first orders a triple line of ships "to guard the passage out and the roaring straits" (i. e. the southern entrance of the straits of Salamis); then "others ("to guard," or "to sail") in a circle round the isle of Ajax" (i. e. Salamis). The former are the ships described by Herodotus as holding "all the channel as far as Munychia"; the latter must be "the west wing," which the Persians bring round to Salamis (κυκλούμενοι). This last is made clearer by the statement of Diodorus, that Xerxes sent round the Egyptian ships to blockade the passage between the northwest point of Salamis and the mainland of Megara. This is the movement to which Aristides refers in § 58. may suppose that other ships were placed at other points around Salamis, where they would be of service if the Greeks made their expected attempt to escape by night. Aeschylus then describes the disappointment of the Persians when no signs of flight appeared; and their consternation, at break of day, when, as the sun rose, they heard the solemn pacan — the war-cry of the Greeks - and the blast of the trumpet echo from the hills of Salamis. He represents the attack as begun by a Greek ship. The battle seems to have been fought chiefly within the straits, so that the Persian right extended towards Eleusis, and their left towards Piraeus (§ 62). Persians probably advanced in line from the open sea into the narrows, where they were soon thrown into confusion from want of room. Aeschylus speaks of the stream (belya) of the Persian fleet, which probably refers to their mode of entering the straits. The Persians were so soon thrown into confusion, that the fight must have rapidly lost its regularity, and probably no systematic plan of the Greek commander was carried out. This explains the confused accounts which we have of the progress of the battle, as to which Herodotus (§ 64) confesses himself unable to give details.

The battle of Salamis was fought on the 20th of September, 480 B. C.

55. συνεστηκότων, in conflict (see note on II. § 36, above). — 'Aptorel-8ηs: Aristides, who had been one of the generals at Marathon, was banished from Athens by ostracism (see Dict. of Antiquities) in 482 B. C.; but his sentence had been revoked since the invasion of Xerxes had begun, on the motion of Themistocles, his bitter enemy and rival. Recalled too late to return to Athens, he thus joined the Athenians in their camp at Salamis the night before the eventful battle, bringing news of the movement of the Persians which was most welcome to Themistocles.

Page 177.—56. mept 700, &c., on the question, fre — torox tort, it is all one. — Hedonovenologue is to be joined with direction.

57. ἐξ ἐμέο, at my instigation. — παραστήσασθαι, to bring them over, i. e. to my opinion. — ώς οὐ ποιεύντων . . . ταθτα, because (as they will say) the barbarians are not really doing this (G. 277, N. 2).

58. ¶καν και ἐκπλῶσαι, indirect discourse for ¶κω και ἐξέπλωσα. — τοὺς ἐπορμέοντας shows that the sea between Salamis and Aegina was occupied during the night by part of the Persian fleet (see note on § 54).

Page 178. — exclours here takes the accusative, as in II. § 34.

- 59. ἐς τὸν τρίποδα: this tripod was erected after the battle of Plataea. A portion of the pedestal, 16 feet high, is now in Constantinople; and the names of the states which "overthrew the Barbarian" (including the Tenians) are still to be read in the Doric inscription. (See Rawlinson's Herodotus, IV. p. 395.) τῆ Λημνίη: see § 11, above. κατέδεε, supply τὸ ναντικόν.
- 60. τῶν Τηνίων is adnominal genitive with βήματα where we should expect ὑπό and the genitive with λεγόμενα. καὶ οἱ (G. 151, N. 3) . . . ποιησάμενο, used irregularly for the genitive absolute, as if other speakers besides Themistocles were to be mentioned in apposition. ἐπιβατίων, marines, fighting men on a ship, as opposed to sailors and rowers: ἐπιβαίτης originally means any one who embarks (ἐπιβαίναι); see below, § 89. προηγόρενε εὖ ἔχοντα ἐκ πάντων, i. e. made the best speech of all. τὰ δὲ ἔπα . . . ἀντιτιθέμενα, and his words throughout contrasted things nobler with things baser. δοτα refers to τούτων. καταστάσι, constitution. καταπλέξας, having brought to an end. τριήρης: see § 46, above. ἀνήγον, got under way, i. e. began to advance: in the next line, the middle is used in the same way, without νέας.
- 61. Inexiato, were close upon them.—In mpourm dranposectal (also without int) is to back water: the statement is, that most of the ships at first backed water and were on the point of running ashore on the island behind them.—Ifavarties, advancing from the line. Ameinias is said to have been a brother of Aeschylus; another brother, Cynegeirus, fell at Marathon (I. § 20).— фактах agrees with γυναϊκα implied in the preceding accusative.

Page 179. — avakposerse (G. 200, N. 7).

- 62. κατά, opposed to. πρὸς ἐσπέρης and πρὸς τὴν ἡῶ here are northwest and southeast; Eleusis and the Piraeus giving the general direction of the Persian line. Θεμιστοκλέος ἐντολάς; see § 18, above. χρήσομαι... οὐδέν (G. 188, 1, Ν. 2). εὐεργέτης ἀνεγράφη: "Recording the name is repeatedly spoken of in the inscriptions of Assyria and Babylonia as the highest object of man's ambition. See Esther vi. 1." (Rawlinson.)
- 63. τῶν νεῶν, i. e. Persian, as τούτους refers to certain Persians.

 μελλε... συνοίσεσθαι, the result was bound to be such, &c. ἡσαν και ἐγένοντο, were and proved themselves. αὐτοὶ ἐαυτῶν, compared with themselves
 (i. e. at other times): the comparative here takes two constructions, a genitive and a clause with ħ, the former being inserted merely for emphasis.
 - 64. pereferépous, individuals. Aprepuoly: as Artemisia was queen

of Halicarnassus, the birthplace of Herodotus, he makes more special mention of her. (See also note on § 50, above.) — καλ ή: see below.

- Page 180.— "μπροσθε γάρ: the clause introduced by γάρ ends with ἐοθσα, after which ἔδοξέ οἱ, it pleased her, irregularly takes the place of a personal verb belonging to καὶ ξι.— πρὸς ... μάλιστα, close upon.— τὸ καὶ συνήνεικε, which succeeded too: see § ö6, below.— φέρουσα, bearing down.— ἀνδρών τε ... καί: this implies that the ship was not only (τέ) manned by Calyndians, but also (καί) bore the king (?) of Calynda (a Carian town): ἐπυπλώοντος is genitive absolute.
- 65. el μεν και τι... έγεγόνες, even if we admit that she had had some quarrel with him, still, frc. μέντοι is used like δέ in apodosis (G. 227, 2). παραπεσούσα: Herodotus used συγκυρέω (as well as συμπίπτω) with the participle, like τυγχάνω in Attic (G. 279, 4).
- 66. ἀπὸ τούτων, by what she had done (not especially κακόν). και τόν (G. 143, 2): so και τούς. φάναι, assented (imperfect). ἐπισταμένους, recognizirg; but ἡπιστέατο, believed (wrongly). αὐτῆ συνήνεικε, proved fortunate for her (Krüger), as in § 64, above; γενόμενο being causal: but συνήνεικε may perhaps be taken with γενόμενο, happened to result fortunately, like συνεκύρησε in § 65 (we have, however, συνήνεικε γενέσθαι in § 66). και τὸ . . . γενέσθαι, and especially the circumstance, that, ǵc., referring to τὰ τὰ λλα. γεγόναστ μοι (G. 184, ȝ, Ν. 6).
 - 67. $d\pi\delta \delta \ell$ (sc. $\ell\theta avov$) = $d\pi \ell\theta avov$.
- Page 181. ἐν χειρῶν νόμφ, in the hand-to-hand conflict. ἀποδεξόμενοι here belongs to ἀποδείκνυμι, as ἀποδεξαμενοι in II. § 17: see note on I. § 6.
- 68. Δε... ἀπολοίατο (G. 122, 2), i. e. that the collision was not accidental. Δε προδόντων, sc. τῶν Ἰώνων, because (as the l'hoenicians charged, Δε) they had been traitors: the genitive absolute is more emphatic than the simpler ὧε προδόντας would have been. τοιόνδε, as follows. κατεδύστο... κατέδυσε: notice the difference in the voice and the tense. τῆς καταδύστοης νεός, the ship which had sunk them. ἔσχον, took possession (not had or held).
- 69. ἐκέλευσε, sc. πνάς as subject of ἀποταμείν. αὐτοί refers to the Phoenicians generally, who were to be taught a lesson. δκως... Έδο, whenever he saw (G. 233). ὑπό, at the foot of: the eminence on which Xerxes sat during the battle is low compared with the higher mountain of which it is a projection. πατρόθεν, i. e. adding his father's name to his own, in the Athenian style. προσεβάλετο... πάθεσς, i. e. he contributed somewhat (π) to this disaster of the Phoenicians (G. 170). φίλος ἰών, sc. τοῖς Τωσι.
- Page 182: 70. ἐν τῷ πορθμῷ, between Psyttaleia and the Piraeua. The battle was fought between Salamis and the mainland, so that this remote position of the Aeginetans could still be called in the channel: hence ἐκπλωσύντων and ἐκπλωσύντων.

- 71. διάκουσα νία, (sc. πολεμίην). την προφυλάσσουσαν έπὶ Σκαθψ: see note on III. § 5. κατακοπέντα, bad'y mangled, cut up. της στρατηγίδος, the flag-ship (of Themistocles). ἐς τὸν μηδισμόν refers to the charges made against the Aeginetans before the battle of Marathon: see I. § 3. ὑπό, to the protection of.
- 72. ήκουσαν άριστα, gained the greatest glory: eð (or κακῶε) ἀκούειν = bene (or male) audire. 'Αρτεμισίην: see § 65, and note on § 64. πρότερον ή είλε = πρίν είλε, befure he had captured, priusquam cepisset (G. 240, 1; 232, 2). ή after μιν = or. δε ἄν δλη [to anybody] who should take her alive (G. 248). γυναίκα: so Demosthenes afterwards resented the Athenians' fear of the later queen Artemisia of Caria (the builder of the Mausoleum), calling her βάρβαρον ἄνθρωπον, καὶ ταῦτα γυναίκα, a barbarian, and a woman at that.
- Page 183.— ήσαν & ... Φαλήρφ repeats the statement of the last sentence in § 71, after the digression.
- 73. & δλ ... γίνεσθαι, and when they came, fc. (G. 260, 2, N. 2). ίρὸν 'Αθηναίης Σκιράδος: this was probably on the southern point of Salamis. οὐτε τι ... εἰδόσι for οὐδέν τε ... εἰδόσι. ἡρῶντο (v. ἀράσμαι), prayed.
- 74. old re, ready. in' ifepyaouthour, after all was over. ed pierros, ic.: Herodotus, who evidently disbelieved this story, (as Rawlinson remarks) "recorded imore on account of its poetic character than from ill-will towards Corinth."
- 75. kareφόνευσαν: this is represented by the messenger in the *Persians* of Aeschylus as taking place after the battle, and as the worst disaster of the day. The Persian here slain are called "the finest, the bravest, the noblest, and the first in the King's confidence." (See § 54, above.)
- Page 184.— 76. Καλιάδα: this was on the Attic coast, a little more than two miles southeast of Phalerum. dποπλήσαι, to fulfil, governs τὸν χρησμόν, which is explained by τόν τε άλλον... Μουσαίφ, and irregularly by τὸ εἰρημένον, &c.: for the latter we should expect τὸν κατὰ τὰ ναυήγια... εἰρημένον. ελελήθες had escaped the notice of. φρύξουσι in the oracle must mean shall roast (i. e. cook) with the wood of the oars which shall drift ashore. The MSS. have φρίζουσι, which might mean shall shudder at the sight of oars (?). The following words, dπελάσαντος βασιλίος, favor the common emendation φρύζουσι.
- 77. χῶμα διαχοῦν, to build a mole or dam from the Attic shore to Salamis. He also (τί) began a bridge of boats, and pretended to be preparing for another sea-fight, while he was really planning a retreat (δρησμόν). ik παντὸς νόου, in real earnest. πολεμήσειν is irregular after παρεσκεύασται (G. 202, 3.
 - 78. παραγίγνεται, travels (lit. comes in, arrives). ούτω, with such skill.

 Page 185. δσων ἀν ἡ (G. 225). μὴ οὐ (G. 283, 7; 263, 1, Ν.). —

- κατ' άλλον, by one after another, a strange expression (perhaps a mistake) for κατ' άλλον και άλλον. λαμπαδηφορίη, torch-race, like λαμπάς (1. § 7).
- 80. Map&ovier: see below, § 86. πειρεόμενον, in attempt, i. e. so far as he could, belongs to the subject of ποιέειν. ές τοσούτο έγίνετο, thus fur did matters advance. ώς τάχεις είχε (G. 168, N. 3). διαφυλαξούσας . . . βαστλίζ, to guard the bridges for the King's passage (G. 265). Ζωστήρος: Zôster is a promontory of Attica about half-way between the Piraeus and Sunium. έπλ πολλον, to a great distance.

Page 186.—81. Hamler, they supposed, followed by elvas in indirect discourse (G. 203).

- 82. el λόσουσι ... τοθτ' &ν ... έργασαιντο: the direct form would have the same tenses and moods (G. 227, 1). ήσυχ(ην μή έχαν, to avoid keeping quiet άγοντι μέν = έἀν μὲν άγη (G. 226, 1). οὐτε ... ἔσται, neither can anything succeed. κομιδή, return. τὸν ἐπέτεον αλὲ καρπόν, the harvest of each successive year. ἀλλά belongs to ἐατέον εἶναι (sc. ἔψη). ἐς δ ἔλθη, until he comes, without ἄν (G. 232, 3; 234).
- 83. μεταβαλών, turning, i. e. from the others to the Athenians. άρμέατο, were eager (set out). καλ έπλ σφέων αὐτῶν βαλλόμενοι, even taking it upon themselves, i. e. on their own responsibility. ώλλοι = οἰ άλλοι.

Page 187. — πολλοίσι, many occasions. — ἀναλαμβάναν, retriere. — εύρημα, good luck or godsend: the idea is, that the rescue of ourselves and of Greece is a piece of special good fortune.

- 84. καταβάλλων τὰ ἀγάλματα: the Persian religion, like the Jewish, was uncompromisingly hostile to idols (iconoclastic). A Persian therefore might commit acts with no sacrilegious intent which would be gross impiety in the eyes of a Greek. - anewartywee: see II. § 9, above. dλλ' . . . γάρ, but, since. — ἐπιμεληθήναι (G. 270), let us care for: we should expect δεί here. — καί τις (G. 150, N.). — ἀποθήκην: see note on § 53. τά περ έγένετο: Themistocles took refuge in Persia after the death of Xerxes, when he claimed the favor of the King on the ground of the services rendered to the Persian cause at this time, confessing and boasting that his action had been treacherous to the Greeks. It may be doubted whether he deceived the Greeks, or the Persians, or both. Grote remarks: "There existed in the mind of this eminent man an almost unparalleled combination of splendid patriotism, long-sighted cunning, and selfish rapacity. . . . Moreover, a clever man tainted with such constant guilt might naturally calculate on being one day detected and punished, even if the Greeks proved successful."
 - 85. διέβαλλε, deceived them. Connect σιγάν τὰ (= å) ένετείλατο.

Page 188. — dπίπλωον όπίσω: after this, Themistocles sent threatening messages to many of the Greek islanders, by which he extorted large sums of money, which laid the foundation of his great wealth of 80 or 100 talents. At Andros he demanded payment in the name of "those mighty Gods of Athens, Persuasion and Necessity"; but the Andrians refused in

the name of their "two unprofitable Gods, who never desert their island, Poverty and Helplessness," and submitted to a siege, in which they baffled all the efforts of the Athenians.

- 86. Εδοξε with προπέμψαι (G. 202) means it seemed good; but with elves (G. 203) it means it seemed, and so with the following infinitive. ούκ εξήη, i. e. said that he would not. τριήκοντα μυριάδας: this is the army which remained in Greece during the winter, and was defeated at Plataea in the following year (479 B. C.).
- 87. οδδέν μέρος, i. e. no important part, compared with the host with which he entered. ol & (G. 227, 2).
- Page 189.— Γνα... γίνοιτο έλαύνων, wherever he happened to come in his march, depends on the frequentative force of ἐπιτάσσων (G. 233).— ἄρμα τοῦ Διός: see note on II. § 13, above.— ἀπέλαβε, receive back: so ἀποδίδωμε means give back or repay.— νεμομένας, as they were in pasture, refers to the eight white mares (called simply Γπποι λευκοί in II. 13) which drew the sacred chariot: compare the poetic use of ἀφ' Γππων, &c., referring to the chariot.
 - 88. τησι νηυσί: see §§ 80 and 96. έμπιπλάμενοι, gorging themselves.
- 89. δδε, as follows, after λεγόμενος; not δδε λόγος (without b): this is probably a specimen of the tales current in Greece which were invented to malign the servile temper of the Asiatics. χαμαίνεσθαι (sc. τὸν βασιλία), was suffering from the storm. ώστε = δτε (G. 277, N. 2). ἐπιβαττέων, here probably simply passengers: see note on § 60.
 - 90. κηδόμενος (G. 280). οἶκε = ἔοικε.
- Page **190.** dποσωθήναι, was brought safe. ώς δὲ ἐκβήναι (G. 260, 2, N. 2).
- 91. obre allows obre to... raddes, neither in other points, nor as to this which [is said to have] happened to the Persians.— durifood μη ούκ αν ποιησαι τοιόνδε, opposed to the idea that he would have done something like this: μή is used because of the negative idea of durifood (G. 283, 6), while of is added because of ούκ έχω (G. 283, 7.)— τους μεν καταβιβάσαι (sc. αν) is added (by apposition) to explain ποιησαι αν; but δκως ούκ αν... έξεβαλε reverts to the construction which ποιησαι αν represents (ἐποίησε αν).
- 92. τραπόμενοι, after the fruitless siege of Andros: see note on § 85. έγένετο ἀνδριάς, a statue was made.
- 93. τῷ γενομένφ, to him who had shown himself.— Suréporto, gave their votes; lit. distributed among themselves, because all voted for some of those present.
- Page 191.—Sevrepa (adverb), in the second place.— overferenter, happened (fell out) to agree: see § 30.— incorporation, had but one vote apiece.
- 94. duplrow, in active sense: Krüger, however, interprets it unjudged, with their merits undecided. dpistifica mév: we must understand dispospations or some such word; Plutarch says (Them. XVII.), Espublication mix

西北南北出南

4.5

7725

1.

INPL.

PAGE:

-10:

. . .

4::

٠. ا

us or

. . #

-

12'

40.55

To a

. 24

15.

dispelae, insire (i. e. Themistocles) St coolies describer Elecar. (Stein will even insert the word in the text.)— inwies: the 300 knights were the regular body-guard of a Spartan king when he went into battle; Leonidas, however, chose a special band of 300 to accompany him to Thermopylae (see note on III. § 21).

95. Δε... *ξos depends on the idea of saying in ἐνείκες. — Τιμόδημος: we must suppose this man to have been a native of Belbina, a little island near Sunium, and to have been made an Attic citizen and enrolled in the deme of Aphidnae. Plato and many other writers tell the same story of a Seriphian, without making him a citizen of Athens. — ἐδν, if I were, — chique (G. 222; 226, 1), and if thou wert. — 'Aθηναίος must here mean born in Athens.

96. varruds, so. στρατός. — δ Είρξω περιγενόμενος, unless δ is inserted before the participle, will mean which remained to (belonging to) Xerxes. — προσέμιξε, arrived at. — Κόμη, in Aeolis, on the coast of Asia Minor.

In the following spring, the army of Mardonius re-entered Central Greece, and again occupied Athens; the Athenians, as before, retreated to Salamis. At the great battle of Plataea, in which the Greeks were commanded by the Spartan Pausanias, Mardonius was defeated and slain, and his army nearly annihilated. This disaster, with the defeat in the sea-fight at Mycale, on the same day, was the final act of the Persian wars in Greece.

THUCYDIDES.

Thuordides is by universal consent acknowledged to be the first of Greek historians. The conscientious care with which he collected and sifted his materials, the calm unprejudiced spirit in which he judged both events and persons, the clear conception which he formed of the tendencies of his age, and of the secret springs of political action, and the acuteness displayed in the philosophic observations with which (unfortunately too seldom) he accompanied his narrative, have rarely been equalled and never surpassed. His sole work is the History of the Peloponnesian War, in eight books, which includes the period from the beginning of the war in 431 B. c. to the middle of 411 B. c., where it breaks off suddenly. Xenophon finished the history of the war, and continued the narrative to the battle of Mantinea (in 362 B. c.), in his Hellenica, a work which makes the greatness of Thucydides conspicuous by striking contrast.

Little is known of the life of Thucydides: in the first sentence of

his history he calls himself "an Athenian," and states that he began to write his account of the Peloponnesian War at the very beginning of the struggle, foreseeing its magnitude and the importance of the prize at stake. He elsewhere tells us that he continued his labors until after the end of the war in 404 s.c. (See page 117.)

The passage here given is taken from the fourth book. It contains the account of the fortification of the Messenian Pylus in 425 B. C. by the Athenians under Demosthenes (the same general who twelve years later fell a victim in the disastrous Sicilian expedition), the attempt of the Spartans to dislodge them, the blockade of the Lacedaemonian force in the little island of Sphacteria, the appointment of Cleon to the chief command, and the final surrender of 292 Lacedaemonians, including 120 real Spartans, — such a prize as had never before fallen into an enemy's hands. The account is especially enlivened by the brilliant and amusing episode of Cleon, the leather-dresser and politician, the great popular leader of the day at Athens, who complained bitterly (and probably with reason) of want of energy in the siege of Sphacteria, saying it would be easy to take the island "if the generals were men," and he would have done it himself if he had been general. Nicias resigned his office of general, and nominated Cleon as his successor. The latter accepted unwillingly, and only in consequence of the clamor of the people; but he did it with the characteristic boast, that within twenty days he would either bring home the Lacedaemonians as prisoners or leave them dead on the island. This promise he actually performed to the letter, and the Spartan prisoners were brought back as Cleon's prize. Thus the attempt of Cleon's enemies to make aim ridiculous and to ruin him ended in giving him still greater glory and wider influence.

The present extract begins with the second chapter of the fourth book, and ends with the forty-first. About one third of the whole passage, as it stands in Thucydides, is here omitted.

- Page 199.—1. του ήρος, i. e. the spring of 425 B. O. ήγετο δέ, &c., a form of words often used by Thucydides in describing the Peloponnesian invasions of Attica, of which this was the fifth. τὰς... ναῦς, i. e. the ships mentioned at the end of Book III. In the preceding winter Athens had voted to send 40 ships to Sicily, and had chosen three commanders, one of whom, Pythodorus, went immediately; whence the two others are called here τοὺς ὑπολοίπους.
- 2. άμα παραπλίοντας, as they coasted along (G. 277, N. 1). Corcyra (Corfu) lay on the route by which the Athenians usually sailed to Sicily, following the coast as far as possible. φυγάδων: these were of the expelled oligarchial party, restored and sustained by the Spartans: they had already (B. C. 427) provoked a bloody and desperate revolution in Corcyra. —

- advior, i. e. to Corcyra. και λιμού δυτος, &c.: here και connects τιμοροί and νομίζοντες, while δυτος is causal. κατασχήσειν τὰ πράγματα, that they should gain the mastery. ἐξ 'Ακαρνανίας, Demosthenes had commanded an army in Acarnania the year before. αὐτῷ δεηθέντι, at his own request.
- 3. eyevovo . . . kata the A., arrived off the coast of Laconia. hate-yours, wished to press on (G. 200, N. 2).
 - 4. Actor, called upon them, asked them.
- Page 193. εὐπορίαν, sc. οὖσαν (G. 280). ἐπὶ πολὺ τῆς χάρας, i. e. a large extent of the country: ἐπὶ πολύ is used as a neuter noun and one of the subjects of ὄν (see § 16). σταδίους, i. e. about 46 miles. ποτὰ σόση (G. 204, N. 1). τὴν πόλιν δαπανῶν, to put the state to expense.
- 5. υστερον ... κοινώσας, implying that he communicated his plan to them without success. ὑπὸ ἀπλοίας, i. e. detained by the storm which brought them into Pylus. περιστάσιν, coming round, of setting to work (Arnold), agreeing with στρατιώταις. λογάδην, picking the stones, an adverb of manner. ὡς ... ξυμβαίνοι, as each piece happened to fü (G. 233). πηλόν, mortar. ἐγκεκυφότες (sc. οὐτως) ὡς, stooping [in such a way] that, as a final clause; οτ ὡς μελλοι may be taken like ὡς . . . ξυμβαίνοι, above (G. 233). ὅπως μὴ ἀποπίπτοι (G. 216).
- 6. τὰ ἐπιμαχότατα, the parts most exposed to attack. ἐξεργασάμενοι (G. 279, 4). αὐτό, of itself, naturally ἐποιοῦντο, sc. τὸ πρᾶγμα. ὡς ... οὐχ ὑπομενοῦντας σφᾶς, accusative absolute (G. 278, 2, N.; 277, N. 2), in the belief that they (the Athenians) would not withstand them (σφᾶς, martans). ληψομενοι agrees with the subject of ἐποιοῦντο, and is therefore not in the accusative absolute. ἐν ταῖς ᾿Αθήναις, in Attica, all of which was politically a part of Athens: see, below, ἐν τῆ ᾿Αττικῆ.
- 7. ώς ... κατελημμένης, we should expect the acc. (G. 280); but the genitive is occasionally used, as this case generally follows πυνθάνομαι (G. 171, 2). οἰκείον στφίσι (sc. είναι), as we say, it came home to them.

Page 194. — πρφ ἐσβαλόντες refers to the invasion of Attica. — χαμών, bad weather.

- 8. of ἐγγύτατα τῶν περιοίκων, i. e. those who were nearest to the city of Sparts. The perioeci were descendants of the old Achaean population of Laconia, which had been subjugated by the Dorian invasion; they formed an intermediate class between the Dorian aristocracy (of Σπαρτίαται αὐτοί) and the Helots (who were slaves). ὑπερονεχθείσται, curried over the isthmus by machines. A canal had been cut through this clausadian isthmus about two centuries before, but it had since been choked by sand so as to be impassable. πείος here means land force, as it opposed to naval forces: see note on Herod, II. § 23. προσπλεόντων (temporal). φθάσας, hastily. ἀγγείλαι (G. 265).
- 9. Kal connects eloyasulevor and everyon, as both contain reasons for shallowers... alphoan.— for ... These might have been el... These (G. 248).— is abrov (G. 191, N. 6).

- 10. Σφακτηρία, the long island now called Sphagia, which nearly closes the entrance to the great bay of Navarino. The channels on both sides, however, are now much wider than they were in 425 B.C. See plan of Pylus.

 —τη μέν...τη δέ, on one side (i. e. the northern), and on the other.
- Page 195. όκτὸ ἡ ἐννέα, sc. ναυσὶ διάπλουν, i. e. eight or nine ships could sail through the channel abreast. dντιπρώρους, with their prows facing (any one entering the bay).
- 11. τῶν καταλαφθασῶν: of the five ships left him (§ 6) two had been sent to summon Eurymedon (§ 8). προσεσταύρωσε, he built a stockads (to defend them) in addition to the protection afforded by the fort. παραγεσύμενοι (G. 279, 2).
- 12. ἡν προσβάλλη, sc. ὁ παζός (G. 248). ἐκαίνους, i. e. the Lacedae-monians.
- 13. Courts: Thucydides often uses also intransitively (perhaps with wass or ortolor understood) of making a movement with a fleet or an army.
- 14. έγένετο, made himself (not was). σχείν, like προσσχείν above, to effect a landing. ἀποκνοῦντας follows ὁρῶν (G. 280). τῶν νεῶν (sc. τινάς) belongs to ξυνδιατρίψωσιν. ξύλων, (mere) timbers. φειδομένους belongs to the omitted subject of περιδείν. πεποιημένους (G. 279, 8). ὁκείλαντας belongs to τοὺς ξυμμάχους, which is subject of κρατήσαι as well as of ἀποκνήσαι.
- 15. τοιαύτα and πολλά (G. 159, N. 2). παρεξαρεσία was applied to those parts of the ship (either at the bow or the stern) which were beyond the seats of the rowers, ξω της είρεσίας. περιερρόη (ν. περιερρίω), slipped from around (his arm). προσβολής depends on δ, being attracted from the antecedent clause where it would depend on τρόπαιον. τῶν ᾿Αθηναίων . . . ὑποχωρούντων (G. 277, 2), connected by καί with the causal dative χαλεπότητι.
- 16. και ταύτης, and that too, as often και ταύτα. ἐπὶ πολύ τῆς δόξης is nearly equivalent to πολύ μέρος τῆς δόξης, ἐπὶ πολύ being used almost like a substantive (see § 4). The meaning is, it made at that time much of the glory of the one (the Spartans) that they were peculiarly an inland people, frc., and of the others (the Athenians) that they were maritime, frc. ἐν τῷ τότε (G. 141, N. 3). ἡπαρώταις, predicate after είναι (G. 138, N. 8); so δαλασσίοις, sc. είναι.
- Page 197.— 17. παρ-έπεμψαν, sent along (the coast).— 'Ασίνην, on the Messenian Gulf.— ἐλπίζοντες... μηχαναζε: the principal idea is in ἐλπίζοντες... ἐλεῖν (G. 203, Ν. 2), while τψος μὲν ἔχειν interrupts the main construction, depending loosely on the idea of thinking implied in ἐλπίζοντες.

- (G. 203), hoping, although the wall was high, still to take it by their engines, since it was particularly easy to land (treedy and bases malasta yu). δπη καθορμίσωνται (G. 244, last ex.). ην μεν... εθέλωσι, sc. οί Λακεδαιμόνιοι (G. 247); an apodosis like is ναυμαχήσοντες, to have a sea-fight, is to be supplied from is έπι ναυμαχίαν. εί δὲ μή, otherwise; see Greek Moods and Tenses, § 52, 1, N. 2: the full sentence would be ήν δὲ μή εθέλωσι. is αυτοί έπισπλευσούμενοι, with the intention of themselves sailing in against them (G. 277, N. 2). και οί μέν, i. e. the Lacedaemonians. â διενοήθησαν: see § 9. φραίξαι, in apposition with the antecedent of δ. ούτε ... έτυχον ποιήσαντες (G. 279, 4), nor did they happen to do.
- 18. γνόντες, perceiving, i. e. that the entrances were open. ἐκάτερον: see § 10. καὶ μετεάρους . . . ἀντιπρώρους, both already afloat and with proves pointing towards them. ἐς διὰ βραχέος, as (was likely) at so short a distance, belongs to what follows. ἔτρωσαν, disabled, seldom used of ships. αὐτοῦς ἀνδράσιν (G. 188, 5, Ν.). ἐν τῆ γῆ, where we should expect ἐς τὴν γῆν; by a mixture of two expressions, ἐν τῆ γῆ οῦσαις and ex τὴν γῆν καταικών ενγυίαις. Krüger remarks that this use of ἐν for ἐς is found in Attic Greek only with the perfect. πληρούμεναι, i. e. as they were taking their crews on board. ἀναδούμενοι, making fast to them (G. 98, Ν. 1).
 - 19. ἐπεσβαίνοντες, see ἐπεσπλευσούμενοι in § 17, above.
- Page 198. των νεών, genitive after ἐπιλαμβανόμενοι (G. 171, 1), instead of accusative after ἀνθείλκον. ἐν τούτω... παρῆν (for ἐν τούτω τῷ ἔργω... ῷ τινι μὴ καὶ αὐτὸς παρῆν), each man believed that there had been slow progress in any work in which he had not been personally present: κεκωλῦσθαι represents the impersonal κεκώλυται, there has been a hindrance, of the direct discourse; for ῷ μή τινι παρῆν, see G. 232, 1. ἀντηλλαγμένος, mutually changed. περὶ τὰς ναῦς belongs to ἐγὰνετο θόρυβος. ἀς ἐπεῦν (G. 268). ἄλλο οὐδὲν ἤ, i. e. they were doing nothing else than. ὡς ἐπι πλείστον, as far as possible. περιέπλεον, they sailed round the island, in token of defiance. καὶ ἀπὸ πάντων, i. e. from all, as well as from the few mentioned in § 8.
- 20. τὰ τέλη, the magistrates, used like al ἀρχαί, the authorities: it takes masculine participles (G. 138, N. 4). ὡς ἐπὶ συμφορῷ μεγάλῷ, upon what they acknowledged (ὡς) to be a great calamity. παραχρῆμα, on the spot, belongs to ὁρῶντας; and δ τι ἀν δοκῷ το βουλεύειν. ἀδύνατον ὄν (G. 280). παθείν and κρατηθῆναι depend on κινδυνεύειν. παθείν τι is a common euphemism for θανείν. τὰ περὶ Πύλον is used as if σπεσαμένους preceded, having made a truce for the neighborhood of Pylus: like σπένδεσθαι ἀναίρεσιν τοῖς νεκροῖς, to make a truce for the removal of the dead (Thucyd. III. 24).
- 21. Δακεδαιμονίους . . . παραδούναι (G. 271). δπλα ἐπιφέρειν, like πόλεμον ἐπιφέρειν.
- Page 199. στον τακτόν και μεμαγμένον, meal (lit. grain) in a fixed quantity and ready-kneaded: a χοίνιξ was about a quart, and a κοτύλη about half a pint. κρέας, a piece of meat, of course limited in size. ઉκρά-

Tours are Helots. — δράντων τῶν 'Αθηναίων, under the inspection of the Athenians. — δσα μὴ ἀποβαίνοντας, so far us (they can) without landing.

22. δ τι δ' &ν . . . παραβαίνωσιν και ότιοῦν, and whatever of these terms either party shall transgress, even in any particular, = ην τι . . . παραβαίνωσιν (G. 232, 3). — λελύσθαι, shall (at once and beyond question) be void (G. 202, 2, N. 2). — ἐσπάσθαι αὐτός, that it (the treaty) shall be considered as having been made. — μέχρι οῦ, until, takes the subjunctive or optative like the simple μέχρι (G. 239, 2): for ἄν omitted, see G. 239, 2, N. 1.—ol ἐκ τῶν ᾿Αθηνῶν, lit. the ambussadors from Athens, by prolepsis (πρόληψις, anticipation). — ἔλθόντων (sc. τῶν πρίσβων), on their return. — λελύσθαι, perfect (as above), shall be (finally) void; while ἀποδούναι is the aorist infinitive in its ordinary use (G. 202), shall return. — ὁμοίας οἴασπωρ refers to the condition of the ships. — παραλάβωσιν refers to the future (G. 232, 3), its apodosis being found in ἀποδούναι. — ἐπὶ τούτοις, on these terms.

Four chapters here omitted contain the speech of the Spartan embassy in the Athenian assembly. "Their proposition was in substance a very simple one, — Give up to us the men in the island, and accept, in exchange for this favor, peace, with the alliance of Sparta." Grote.

- 23. τοσαθτα (G. 148, N. 1) refers to the speech here omitted. ἐπιθυμεῖν, κωλύεσθαι, δέξεσθαι, and ἀποδώσειν represent in the direct discourse ἐπεθύμουν, ἐκωλύοντο (G. 203, N. 1), δέξονται, and ἀποδώσουσιν. σφῶν, the Spartans (G. 144, 2). διδομένης, offered (G. 200, N. 2). τὰς σπονδὰς . . . ποιεῖσθαι πρὸς αὐτούς, that they now had the treaty in their own power, to negotiate it with them (the Spartans) whenever they might please. ἐτοῖμος is here declined with two terminations (G. 63, N). ποιεῖσθαι is middle, and has σπονδάς understood as its object.
- 24. τοὺς ἐν νήσψ is subject of κομισθηναι: ὅπλα and σφᾶς αὐτούς are objects of παραδόντας. ἐλθόντων, see § 22, above. Λακεδαιμονίους, subject of κομίσασθαι, recover. ἀπὸ . . . ξυμβάσεως, i. e. by the Thirty Years' Truce, made in 445 B. C., by which Athens gave up all her rights in Peloponnesus. (See Thucyd. I. 115; Grote, Vol. V. Chap. 45.) κατὰ ξυμφοράς, in consequence of defeats. δεομένων . . . σπονδῶν, being then somewhat more in need of a truce: for τι, see G. 160, 2.
- Page 200.—25. ξυνέδρους, i. e. a committee. σφίσιν (G. 144, 2), i. e. for the Spartans. οἴτινες . . . ξυμβήσονται (G. 236, N. 3). πολύς ἐνέκειτο, was vehement against them (G. 138, N. 7). γιγνώσκειν . . . πρότερον, imperfect infinitive (G. 203, N. 1). ἔχοντας . . . αὐτούς (G. 280). οἴτινες, causal relative (G. 238). εἰ διανοοῦνται (G. 248, 1). τι belongs to ξυγχωρεῖν (G. 159), to make any concession. οὐ τυχώντες, not having gained [their object]. ποιήσοντας, like ὄν, depends on δρώντες.
- 26. Ισχυριζόμενοι, maintaining stoutly (Ισχυρώς). λελύσθαι, used as in § 22. άδικημα, as an act of injustice, follows το τών νεών.
- 27. τὰ περὶ Πύλον ἐπολεμεῖτο, passive for τὰ περὶ τὸν Πύλον πολεμεῖν, to carry on the war about Pylus (G. 198). ὁπότε . . . εῖη, belongs only

to the preceding clause, except, in case of a wind, &c. (G. 233). — ipsop4kovra, see § 17.

- Page **201.**—d res respectores (sc. naipos), in case one should occur (G. 226, 4, n. 1), not an indirect question.— sore... osoru, connected with naipos.
- 28. δτι μη μία, except one; here δτι was originally the relative δ τι, and the ellipsis was δ τι μη ην μία (none which was not one). οἰον ἀκὸς εδωρ, such water as was to be expected (i. e. on the coast, ἐπὶ τῆ θαλάσση). αἰ μὰν... ἄρμουν, i. e. some of the ships came near the shore for the crews to take their meals, while others were anchored at some distance from the shore.
- 29. οδε, causal, = έτεὶ αὐτούε (G. 238). ἡμερῶν (G. 179, 1). ἐν νήσφ, sc. ὅντας. αὐτιον ἡν (G. 135, N. 4). τὸν βουλόμενον, quemvis, subject of ἐσάγειν. ἀληλεσμένον, v. ἀλέω (G. 102). τάξαντες, &c., having fixed [its price] at a large sum, i. e. offering a high price for it. ἐσαγαγόντι, past to the future idea of giving implied in ὑπισχνούμενοι. τῆς νήσοι, partitive genitive.
- 30. ἐτήρουν ἀνίμφ καταφέρεσθαι, they watched [for a chance] to be carried in by the wind: opposed to δσοι δὲ... ἡλίσκοντο. The intermediate words explain ἀνίμφ καταφέρεσθαι. τοῖε δέ, as if τοῖε μέν (referring to the Athenians) had preceded ἄπορον. ἀφειδήε, reckless, without regard to risk: the following clause with γάρ gives the reason of their recklessness. τετιμημένα χρημάτων, rated in money, i. e. since it was understood that a certain sum would be paid for them if they were injured (G. 142, 3). οἱ ὁπλῦτοι, i. e. of the besieged. ἐφέλασσον, were watching (for them). κατὰ τὸν λιμένα, i. e. on the side of the great harbor. καλωδίφ, by a cord, diminutive of κάλως. μήκωνα, poppy-seed, which mixed with honey was taken to relieve hunger. λίνου σπίρμα, flax-seed.

Page 202. — σφάς (G. 144, 2) is the object of λανδάνειν, to which τοὸς ἐσπέμποντας οι τὸ ἐσπέμπον is understood as subject.

- 31. την φυλακήν επιλάβοι, might come upon their blockade. ξχοντάς τι logyopóv, having some strong ground of confidence. δεξάμενοι (G. 277, 2).
- 32. κωλόμης, see § 24. ταύτα οίς διέβαλλεν = ταύτα ἐκείνοις ούς (G. 153, N. 1). for the case of εἰπών and ψευδής, see G. 138, N. 8. φανήσεσθαι may depend on ἀναγκασθήσεται, in the exceptional construction noticed in G. 202, 3 (see Greek Moods and Tenses, § 27, N. 2, a); or it may depend on γνούς irregularly, and by a change of construction. και ἀρμημένους . . . γνώμη, even somewhat more inclined in mind. ἀπεσήμαινεν, he alluded. ράδιον είναι depends on the idea of saying implied either in ἀπεσήμαινεν or in ἐπιτιμών. παρασκευή, with a (proper) force. εἰ ἄνδρες εἰεν, if the generals were men, representing εἰ ἄνδρες εἰεν of the direct form (like εἰ μὴ πιστεύουσι and εἰ δοκεί above); not the same with εἰ ἄνδρες ἡσαν. αὐτός γ' ἀν . . . ποιήσαι τούτο, he would have done this himself, if he had been in command. See G. 211 and 222 (ποιήσαι ἀν = ἐποίησα ἀν). αὐτός is adjective (G. 145, 1); for its case see G. 138, N. 8.

- 33. is to Khiwa, against Cleon. 5 to 6... while, [asking] why he did not sail, even as things stood. el halvera, if it appeared, might have been el halvero, like el... elev in § 32. to en en en el halver, so far as they (the generals) were concerned (G. 268, N.). dhilvan, resigned. wapa-bwordorra (desiderative of wapabloom), wished to transfer it [the command].
- Page **203.** obe that ... strathysis (G. 138, n. 8). obe do olómeros ... tolmhour, here tolmhour do = tolmhour do = tolmhour do = tolhour do in § 32.
- 34. Eaverage (transitive), sought to escape from what he had said. obe Ever δπος . . . Maraλλανά, indirect question for πώς Maraλλανώ: (G. 244). not knowing how he should longer evade, fc. — ούτε φοβείσθαι . . . πλεύσεσθαί τε λαβών, &c. represents ούτε φοβούμαι . . . πλεύσομαί τε λαβών, &c., of the direct form; so below, ταθτα έγων ή άξω . . . ή αύτοθ άποκτενώ. For λαβών and έχων see G. 138, N. 8. — έκ τε Αίνου, from Aenos, on the coast of Thrace; this τέ would naturally stand after πελταστάς. — ήσαν βεβοηθηκότες, periphrastic pluperfect (G. 118, 4). — αὐτοῦ, on the spot. doubles exigree, were pleased with what had happened, lit. it happened to them pleased (G. 184, 3, N. 6). — Tob erfoon, one or the other (of two). άπαλλαγήσεσθαι depends (in sense) on λογιζομένοις, being in apposition with τεύξεσθαι. - γειρώσασθαι would regularly stand in the same construction (i. e. in the future), but it depends on the idea of hoping implied in the preceding words (see G. 203, N. 2): translate # σφαλείσι . . . xetpassassas, or, if they should be disappointed in this calculation (i. e. in getting rid of Cleon), [hoving] to get the Lacedaemonians into their hands. - coaλείσι = el σφαλείμεν (G. 226, 1).
- 35. διαπράξαμενος and προσελόμενος belong to Κλέων understood. προσ-ελόμενος, taking, in addition to himself; so προσ-ελάβε. ώρμηντο, were enger. ρώμην... παρέσχεν, also the burning of the island gave him encouragement. στρατοπίδω follows προσβάλλοντας. βλάπτειν αν depends on ένόμιζε, to be supplied from the preceding clause.
- Page 204.—36. τοις έσχάτοις προσίσχοντας (G. 138, N. 8): the Athenians were obliged to land on the edge of the island to take their meals.— διά προφυλακής, under quard (lit. an outpost). κατά μικρὸν τής ύλης, a smuli extent of the forest: cf. έπι πολύ, § 4, above, and note. διαθε κατακαυθέν (G. 279, 2): for [καί] see below. δλάστοσι, for a less number than they pretended: ὑπονοῶν (with πρότερον) is imperfect participle (G. 204, N. 1). τήν τε ὑπονοῶν (with πρότερον) is interfered from its usual place after ποιεύσθαι by Classen, on Krüger's suggestion: καί above is enclosed in brackets by Classen. Without these changes the passage is hardly intelligible. ἀξιόχρεων . . . ποιείσθαι, i. e. a thing which deserved greater pains on the part of the Athenians.
- 37. & π few (G. 280, N. 4). αμα γενόμενοι = ξυνελθόντες. σφίσι, the Athenians. κελεύειν παραδούναι depends on προκαλούμενοι, but is also understood with βούλοιντο: summoning them, if they wished, to command,

- fr. 44 4, on condition that (G. 236, N. 2): τηρήσονται, as passive. ξυμβαθή: the active would be συμβαίναν τι, to make some agreement (G. 159, N. 2). See §§ 55, 56. νυκτός, i. e. before daybreak, included in τή τοτοραίς. όλιγον belongs to πρό τής ξω. τής νήσου, partitive genitive after έκατφωθον, which implies that they landed from both sides.
- 38. 38., as follows. διετετάχατο (G.118, 5, n.). και δμαλώτατόν τε και περί το ύδωρ, and what was at the same time (τέ) most level and near the water. αύτο τούσχατον, the very farthest [corner] of the island, explained by το προς την Πύλον.
- Page 205.— λίθων (G. 167, 4).— λογάδην: see § 5.— εἰ... κατα-λαμβάνοι, i. e. if they should be driven to a forced retreat; βισιοτέρα: the comparative implies greater compulsion than they then had reason to expect.
- 39. ols ἐπέδραμον (G. 187), see δρόμφ, end of § 37: ἐπιτρέχω in this sense may take the accusative. λαθόντες την ἀπόβασιν, not being perceived in their landing (G. 160, 1): although this belongs to 'Αθηναίοι, it is connected by και to the other descriptive clause ἐν τε ταις εύναις ἔτι, which refers to φύλακας. αὐτῶν refers to φύλακας: the participal clause is more prominent in the genitive absolute than if the participal agreed with its noun. ἐς ἔφορμον: see § 27. ἄμα δὲ ἔφ (G. 186). θαλαμίων: these were the rowers of the lowest bench of a trireme, those of the upper and middle benches being called δραμέται and ζυγέται. ὡς ἔκαστοι (sc. ἔτυχον), in various ways. κατείχον (neuter), were stationed.
- 40. διότησαν, divided themselves πρὸς δ τι άντιάξωνται, indirect question (G. 244). ἀμφίβολοι, properly, in a position in which they were attacked on every side (πανταχόθεν βαλλόμενοι); here perhaps simply in perplexity, not knowing which way to turn: see § 47, below. ἐκατέρωθεν: on either side.
- 41. ol περί (G. 141, N. 3). όπερ ἡν πλείστον = τὸ πλείστον, or oi πλείστοι, the greater part ἐξ ἐναντίας, in front of them, opposed to ἐκ πλαγίου, on the sides. ούτοι, i. e. oi ὁπλίται, called ἐκείνοι below.
- Page 206. προσκέοιντο (G. 233; see 127, VI.). καὶ οἰ, and they (G. 151, N. 3). προλαμβάνοντες τῆς φυγῆς, getting the start in flight (lit. securing beforehand a part of their flight), like προλαμβάνοιν τῆς δδοθ (G. 170), τραχίων δντων, sc. τῶν χωρίων, expressing the cause of προκαταλαμβάνοντες, and connected by καί to the causal dative χαλεπότητι. δπλα, i. e. the heavy arms of δπλιται.
- 42. προσπίπτοιεν, sc. οἱ ψιλοί (G. 233). ὅντας (G. 280). τῷ ἀμόννισθαι, in their defence. νεωστὶ κεκαυμένης, see § 36. ἐχώρει πολὺς ἄνω, rose thick. τὸ πρὸ αὐτοῦ, what was before him, αὐτοῦ referring to τινά understood as subject of ἰδεῖν.
- 43. πίλοι, cuirasses of filt (Liddell and Scott), or perhaps "stuffed clothing of wool or felt" (Grote).— Ιστεγον, were proof against: στέγω (cf. Latin tego) means to keep out what is outside (as applied to a ship which does not

leak), or to hold a liquid without leaking. — βαλλομένων, when they (the Lacedaemonians) were hit. — ούδὲν . . . χρήσασθαι, compare τι τούτοις χρήστριαι; (G. 188, 1, Ν. 2). — τοῦ προορῶν (G. 262, 2): τῷ δψε adds little to the meaning of προορῶν, to look forward with the sight. — κινδύνου τε. . . καὶ οὐκ ἔχοντες, these two clauses denote the circumstances of what precedes (G. 277, 6). — καθ' δ τι . . . σωθήναι, indirect question depending on ἐλπίδα; the idea being, they were in despair when they thought how they could defend themselves and be saved.

44. ἀναστρέφεσθαι (like Latin versari), to move about in a place; sometimes simply to be.—ξυγκλήσαντες, closing their ranks, forming a close body.—ἐνέδοσαν, gave way, retired — πολλῷ (G. 188, 2).

Page 207. — παρὰ πᾶν, sc. τοῦ ἐρύματος. — ήπερ ἡν ἐπίμαχον refers to παρὰ πᾶν, as if this were an adverb like πανταχή.

- 45. χωρίου Ισχύϊ, owing to the strength of the place. περίοδον αὐτῶν καὶ κύκλωσιν οὐκ εἰχον = περιώναι αὐτοὺς καὶ κυκλούσθαι οὐκ εἰχον: with the verbal nouns ἔχω has the same force as with the infinitive. For αὐτῶν, see G. 167, 3. εξ ἐναντίας, in front, i. e. directly upon them ἄσασθαι like ξελάσασθαι below. σφῶν τῆς κυκλώσεως, like αὐτῶν κύκλωσιν above. ἐς τὰ πλάγια, the act of surrounding, κύκλωσις, implies an attack upon the sides (G. 191, N. 6).
- 46. ἀπέραντον ἡν, it (the business) was endless ξφη, &c.: the direct discourse would be: ἄλλως (in vain) πονοῦμεν ἡμεῖς : εἰ δὲ βούλεσθε ἐμοὶ δοῦναι . . . μέρος τι, περιμέναι (G. 265) . . . δδῷ ἡ ἀν αὐτὸς εὐρω, Θοκῶ βιάσασθαι (I have a mind to force) τὴν ξφοδον. When δοκῶ has this meaning, the dependent infinitive does not stand in indirect discourse (G. 202 and 203). κατὰ νώτου αὐτοῦς, in their rear (G. 184, 3, Ν. 4). κατὰ τὸ ἀεὶ παρεῖκον . . . νήσου, i. e. wherever he could find a place which offered a foothold on the steep cliffs of the island; ἀεὶ being used as in ὁ ἀεὶ βασιλεύς, whoever was king. περιελθών ξλαθεν, he got round unobserved (G. 279, 4). τοὺς μέν, the Lacedaemonians; τοὺς δέ, his friends. τῷ άδοκήτω, by the unexpected act, or by the unexpectedness of the act (G. 139, 2).
- 47. γιγνόμενοι ... ξυμπτώματι, falling into the same mischance: σύμπτωμα (rare in classic Greek) means properly the coincidence of one thing with another (whence our symptom); then accident, mischance. ώς εἰκάσαι (G. 268). τῷ ἐν Θερμοπύλαις, sc. ξυμπτώματι, depending on τῷ αὐτῷ (G. 186). οὖτοί τε corresponds to ἐκείνοί τε, and the following words (through ὑπεχώρουν) belong to it, leaving οἱ Λακεδαιμόνιοι without a verb. πολλοῖς τε . . καὶ ἀσθενεία σωμάτων gives two reasons for ὑπεχώρουν, and διὰ τὴν σιτοδείαν gives the reason for ἀσθενεία.
- 48. γνούς (G. § 138, N. 2, b) would regularly have been γνόντες: see Επαυσαν. (G. 135, N. 1.)

Page 208.— δτι . . . διαφθαρησομένους: after γνούς we might have either δτι διαφθαρήσονται (-σοιντο) or διαφθαρησομένους without δτι (G. 280); a mixture of constructions like this in so simple a sentence probably comes from mere carelessness.— ε πως ἐπικλασθείεν (G. 226, 4, n. 1;

- 248, 2), in case they should be broken in spirit: if [và δπλα παραδοῦναι] is not an interpolation here (as it seems to be), it must depend on the idea of compulsion or persuasion implied in the preceding words. τοῦ δεινοῦ (G. 175, 2). παραδοῦναι may depend on ἐκήρυξαν or on βούλουτο (or on both): either they proclaimed (to them) to surrender, fc., if they wished; or they proclaimed (to them), if they wished to surrender, fc., to do so. δετε βουλεῦναι, on condition that (G. 266, 2) they (the Athenians) should determine. δ τ · · · δοκῆ (G. 232, 3). παρῆκαν · · · ἀνέσεισαν, lowered their shields and waved their hands, to signify assent. προσιεσαι, assent to (lit. admit): the participial construction common with δηλόω (G. 280) is not used here, as the expression δηλοῦντες προσιέμενοι would be awkward.
- 49. hadrow, the Lacedaemonians. έφηρημένου, chosen as successor (έπ.). ε . . . πάσχοιεν, in case anything should happen to those (the other two).
- 50. διακηρυκεύσασθαι, to send heralds over (δια-), implying to ask; on which idea δ τι... ποιείν depends. έκείνων ... άφέντων, the Athenians not letting any one of them (the Lacedaemonians) go on this errand. ἀπήγγειλεν δτι (G. 241, 1, end): the quotation is here direct, and δτι is not to be translated. μηδέν αἰσχρὸν ποιούντας, provided ye do nothing diagraceful.
 - 51. Succeptarayre, carried their dead over (Sua-) to the mainland.
- Page 209.—52. out, genitive with anoscorres (G. 77, 2).— Exapnatu: of the 292 prisoners, about 120 were full-blooded Spartan citizens, some of them of the first families in Sparta; the others were Lacedaemonian perioeci (see note on § 8).—où orasia, not a regular hand-to-hand battle, pugna stataria.—iv als... anjeran, while the ambasadors went away; but the emendation anjeran, were absent, is generally accepted here.
 haspa, as described in § 30.—ivsecripus... ifourian, i. e. more sparingly than the state of his supplies required.
- 53. ἀπέβη, was fulfilled (lit. came out). ἄσπερ ὑπέστη, as he undertook to do: see § 34. μάλωτα qualifies παρὰ γνώμην. ἡξίουν... παρα-δοῦναι, i. e. they did not think it possible for the Lacedaemonians to surrender their arms (lit. they did not expect the Lacedaemonians to surrender, &c.). ἀποθνήσκειν, sc. ἡξίουν.
- 54. μη είναι (G. 283, 6). καί τινος . . . τῶν ξυμμάχων: Thucydides seems to wish to relieve the Athenian citizens from the charge. δι' άχθη-δόνα, to annoy him. εί . . . κάγαθοί: the question was asked in a way which implied that those who were not killed were not καλοι κάγαθοί. είναι ἀν = ἡν ἄν. τὸν ἄτρακτον, the shaft, used both for a spindle and for an arrow; the words λέγων τὸν οιστόν imply that ἄτρακτος was not the common Attic name for arrow. δ ἐντυγχάνων . . . λίθοις, he who happened to be struck by (lit. he who met with) stones, &c.
- Page 210. 55. μέχρι οὖ τι ξυμβώσιν (G. 239, N. 1), until they should have come to some (τι) agreement: see § 37 (συμβαθή). ἰξαγαγόντες

- (G. 138, N. 8). is is πατρίδα ταύτην, for is ταύτην is is πατρίδα, to be joined with πέμψαντες. These "Messenians of Naupactus" were settled in this place (in Ozolian Locris, north of the Corinthian Gulf) by the Athenians, who took them under their protection after the surrender of Ithome (in Messenia) in 455 B. C. (For the revolt of the Helots and the long siege of Ithome, see Grote, Chap. XLV.) οδοτης, shown by ποτί to be imperfect (G. 204, N. 1), which was a part, ic. See § 4, above; and άμαθεῖς δντες, below. δμόφωνοι, of the same (Greek) dialect.
- 56. μη ...τι νεωτερισθή, lest some revolution of still greater magnitude should be stirred up for them in the country: this represents an active construction νεωτερίζειν τι τῶν κατὰ τὴν χώραν, to revolutionize some of the affairs in the country. For σφίσι, see G. 184, 3, N. 4. ἔνθηλοι είναι: a participle is understood, to be supplied from οὐ ράδίως ἔφορον (G. 280, N. 1). κομίζεσθαι, to recover. φοιτώντων, genitive absolute with a pronoun to be supplied from αὐτούς. See note on § 39, above. ἀπράκτους, active, = οὐδὸν πράξαντας.

In the year after the taking of Sphacteria (B. c. 424), the historian Thucydides was appointed to a command in Thrace, where he had a family estate in a district rich in gold mines. While he was in command, Amphipolis was suddenly attacked by the Spartan Brasidas. Thucydides was summoned to bring aid; but Brasidas entered Amphipolis a few hours before Thucydides with his fleet sailed into the mouth of the Strymon, at Eion, about three miles below Amphipolis. For this misfortune or fault the historian was banished from Athens. His exile (of "twenty years," as he says) he spent in regions under the Spartan rule, chiefly in Peloponnesus, gathering the materials of his history. His death took place about B. c. 401, when he was near the age of seventy.

SOME OF THE IMPORTANT DATES OF GREEK HISTORY.

Legislation of Solon	94
Tyranny of Pisistratus and his Sons	10
Conquest of Asia Minor by Cyrus	46
Hippias, son of Pisistratus, expelled 5	10
Democratic Constitution of Clisthenes	07
Ionic Revolt in Asia Minor	00
Defeat of the Revolt: Miletus taken	94
First Persian Invasion: Battle of Marathon 4	90
Invasion of Xerxes: Thermopylae and Artemisium (July),	
Salamis (September)	80
Battles of Plataea and Mycale	79
Athens fortified by Themistocles 47	78
Confederacy of Delos (about) 4	77
Cimon banished: Ascendency of Pericles 40	61
Thirty Years' Truce between Athens and Sparta 4	45
Peloponnesian War 431 – 40	04
Death of Pericles	29
Seditions at Corcyra	27
Pylus and Sphacteria	25
Peace of Nicias (Truce for Fifty Years) 42	21
Sicilian Expedition	13
Revolution at Athens: Oligarchy of 400 41	11
Sea-Fight at Arginusae)6
Battle of Aegospotami	05
Capture of Athens: Thirty Tyrants	04
Athenian Democracy restored	3
Retreat of the Ten Thousand	00
Death of Socrates	9
Battle of Leuctra: Spartans defeated by Epaminondas 37	71
Battle of Mantinea: Death of Epaminondas 36	32
Accession of Philip of Macedon	30
Phocian or Sacred War	16
Amphissean Sacred War	39
Battle of Chaeronea: Death of Isocrates	38
Death of Philip: Accession of Alexander 33	36
Campaign of Alexander: Conquest of Persia	30
Death of Alexander	23
Death of Demosthenes	12

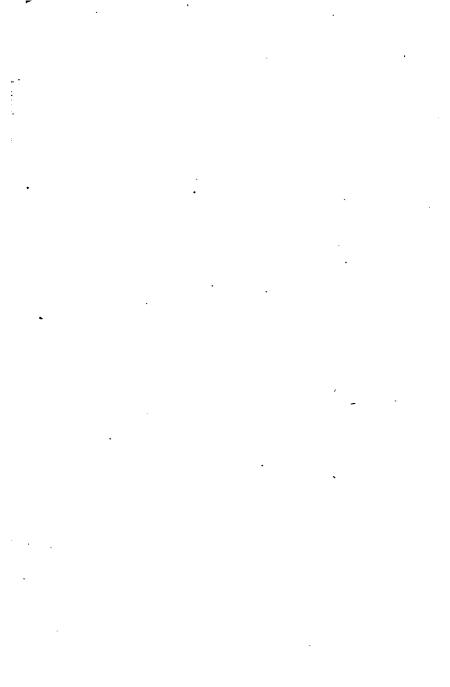
INDEX

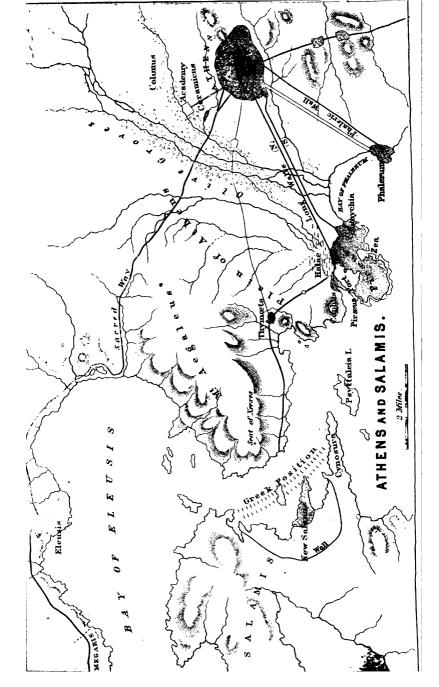
TO THE SYNTAX OF GOODWIN'S ELEMENTARY GREEK GRAMMAR, WITH PARALLEL REFERENCES TO HADLEY'S AND CROSBY'S GRAMMARS.

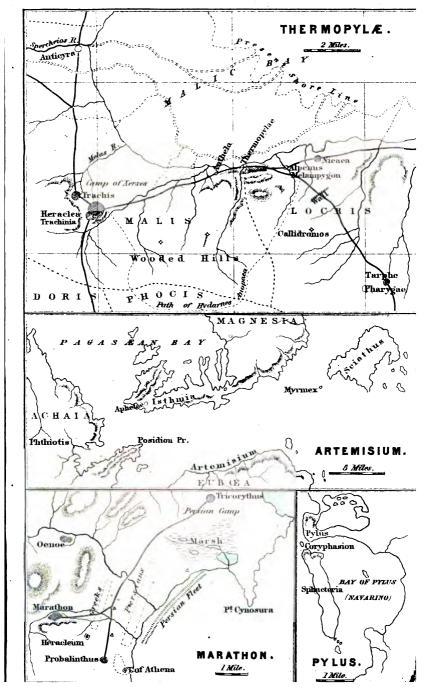
Goodwin.	Hadley.	Crosby, 1871.	Goodwin.	Hadley.	Crosby, 1871.
§ 133	485	57 s	§ 157, 1	589	400
134	485	400, 571, 666 s	2	548	484
135, 1	497	568′′′	158	544	472
2	515	569	159	547	477 s
3	514	498 s	160, 1	549	481
186	540	59 a, 898 b	2	552	488
187	499	398 s	161	550	482
N. 1	675	894 c	162	551	472 g
2	500	898 d	168	545	476 d
3	501	896	164	558	480 c
4	_	894 b	165	558	480 b
138	498	504, 498 s	166	556	480 a
139, 1	498	506	167	558	485 s
2	495	507	168	559	415 s
140	524	516 s	169	570	421 s
141	525	520 s	170	574	423 s
N. 1	580	522 s	171, 1	576	424 8
2	527	530 е	2	_	482
8	492	526	l <u>ā</u>	_	407
4	509	527 s	172	575	414
5	_	527	178, 1	577	429
6		664	2, 2	_	481 c
142, 1	588	523, 1	l 8		429 f
, <u>2</u>	_	523, 2, 8	174	579	404 s
8	_	528 b	175	585	408
4	538	524	176	582	412
148	525	518 s	177	583	699
144, 1	667	536	178	578	431
' 3	668	539	179	591	433
145	669	540 s	180	587	444
146	670	587	181	587	437 b
147	675	538	182	588	445
148	678	542 s	183	790	675
149	682	564	184	594	452 s
150	683	548	185	595	452 s
151	503	549 s	186	603	449 s
152	510	551	187	605	699
N. 1	811	551 f	188, 1	606	466 s
2	812	559 a	2	610	468
158	818	554 s	8	600	461
154	817	551 s	4	600	458
155	815	564 b	5	604	465 s
156	808	562	189	613	469 a

INDEX.

Goodwin.	Hadley.	Crosby, 1871.	Goodwin.	Hadley. (rosby, 1871.
§ 190	612	469 b	§ 286	710 c, 885 a	642
191	614	688 s	287	771, 875 f	671 d
192	620	688 a	238	822	558 a
198	614	699	239	755, 758	641 đ
194	_	685 s	240	771	703 d
195	684	577	241	783 s	62 k
196	698	80 a	242	735, 783	643 e
197	698	586 s	243	785 s	643 ຢ
198	694 b	586	244	787	647
199	687	578 s	245	785 c, 786 a	
200	695	590 s	246	714, 788	659 s
N. 1	699	609	247 248	788	648 s
2	702	594 612	249	729, 731 863 b	648 e
8	698 699	604	250	869, 877, 78	701 i
4 5	701	591 s	251	721, 884	638
6	701 71 2	268	252	723, 755	655 s
ř	114	609 s	253	720 a, 833	628 a.
á	_	597	254	720 b, 728 s	
9	_	601	255	720 e	617 b
201	696		256	720 c	647
202	720	590 s	257	845	627
203	788	643 s, 659 s	258	768	663 s
204	788	660	259	763, 778	663 a
205, 1	697	602	260	764	663 d
2	707	606	261	767	668 d, e
206	746	616	262	780 - 82	663 f
207	744	618	263	580, 764	664, 718
208	745	620	264	778	522 d
209	747	619	265	765	66 4
210	748	618	266	770	671
211	788	658 a	267	613	671
212	757	621 s	268	772	665, 671 c
±18	719	613 s	269	784	670
214	727	623	270	508 b	670
215	789	624 s	271 272	id.	670 a
216	789	624 s, 650	278	779, 541 508 b	670 b 669
217	756	624 b	274	769	708 d
218 219	748 782	624 s, 650 631 s	275	785	678
219 220	745	681 s	276, 1	785	678
221	744	631 a	2.0, 2	786	678
222	746	681 b	277	788	674
223	747	681 c	278	790	675
224	748	631 d	279	796	677
225	729 b, 749		280	808	659, 677
226	751, 722, 7		281	804	682, 3
227	750	649 s	282	824	687
228	880	639	288, 1	882	686 b
229	755	549	2	833	686 a
280	755	640	3	887	686 c
281	757	641	4	885	686 d
232	761, 757 s	641	5	840	686 e
288	758	641	6	888	718 d
284	759, 738	641	7	846	718 f
285	760 d	649	8	848	718 a, j

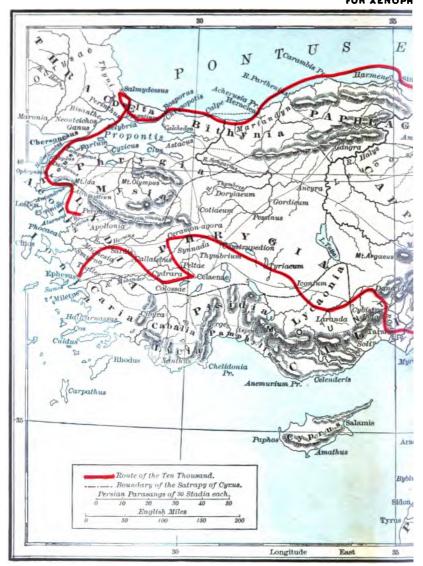

MARCH OF THE TE FOR XENOPH

THOUSAND GREEKS.

